INSTITUTUL NAŢIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI

COLECŢIA DOCUMENTE

REZISTENŢA ARMATĂ DIN BUCOVINA 1944-1950

VOLUMUL 1

INSTITUTUL NAŢIONAL PENTRU STUDIUL TOTALITARISMULUI

Calea 13 Septembrie nr. 13, Etaj 1, aripa de est, București 050711
în CASA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ A ACADEMIEI ROMÂNE
Telefon: 021-318 2450
E-mail: secretariat@totalitarism.ro, inst.academia@gmail.com
Site: www.totalitarism.ro

ADRIAN BRIȘCĂ **RADU CIUCEANU**

REZISTENŢA ARMATĂ DIN BUCOVINA 1944-1950

VOLUMUL 1

Editura Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului
București
2026

Prezenta ediție are la bază volumul apărut în 1998 în format print.

© INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIUL
TOTALITARISMULUI, 2026
Reproducerea integrală sau parțială a textului fără acordul I.N.S.T.
este interzisă Și se pedepsește conform legii.
Distribuirea în străinătate fără acordul I.N.S.T. este interzisă.

Carte online
ISBN 978-606-9053-93-5

CUPRINS

Cuvânt înainte 29
Studiu introductiv 49
Cronologie 112
Notă asupra ediției 119
Lista abrevierilor 123

Lista documentelor :

1. ***1944 martie 29 - august 23, Broșteni.*** Jurnalul de Operații al Detașamentului "Colonel Constantinescu Aurel", unitate militară mixtă româno-germană care a luptat împotriva trupelor sovietice în Bucovina, în primăvara și vara anului 1944 (fragmente) 127
2. ***1944 martie 30, Pângărați.*** Ordinea de Bătaie a Batalionului Fix Regional Bucovina, înainte de a intra în luptă cu trupele sovietice 141
3. ***1944 martie 31, Broșteni.*** Primul Ordin de operații al Detașamentului "Colonel Constantinescu Aurel" 144
4. ***1944 mai 14, Broșteni.*** Raportul colonelului Constantinescu Aurel referitor la organizarea, încadrarea, echiparea, dotarea și misiunea Batalioanelor Fixe Regionale Bucovina și Neamț 145
5. ***1944 mai 20, Sadova.*** Raport privind vizita Mareșalului Ion Antonescu la Postul de Comandă din Sadova al Batalionului Fix Regional Bucovina 146
6. ***1944 iunie 20, Moldovița.*** Raportul Batalionului II din Regimentul 3 Grăniceri privind instalarea în noul sector de apărare Moldovița 147
7. ***1944 iunie 22, Câmpulung Moldovenesc.*** Raportul lui Vladimir Macoveiciuc asupra activității grupului de partizani antibolșevici aflat sub comanda sa. Prima atestare documentară a existenței partizanilor români antisovietici în Bucovina..... 148
8. ***1944 iunie 26, Sadova.*** Declarația lui Gheorghe P. Motrescu la Postul de jandarmi Sadova, privind activitatea grupului Macoveiciuc din vara anului 1944. Primul document în care luptătorii voluntari antisovietici sunt denumiți "partizani" 151
9. ***1944 iunie 26, Sadova.*** Declarația lui Precup Țugui privind situația din Bucovina și activitatea din vara anului 1944 a "bandei de haiduci" condusă de Vladimir Macoveiciuc 153
10. ***1944 august 7, Broșteni.*** Raportul Detașamentului "Colonel Constantinescu Aurel" către Armata a IV-a Română privind scoaterea din linia de apărare a Batalionului Fix Regional Bucovina 154
11. ***1944 august 7, Broșteni.*** Adresa prin care Detașamentul "Colonel Constantinescu Aurel" trimite Corpului 17 Armată German copia raportului privind schimbarea Batalionului Fix Regional Bucovina..... 155

12. ***1944 august 19, Broşteni.*** Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel" raportează Armatei a IV-a scoaterea Companiei Fixe "Putna" din dispozitivul de apărare 156
13. ***1944 august 21, Moldoviţa*** Raport informativ asupra luptelor din 19-21 august 1944 dintre Batalionul II/Regimentul 3 Grăniceri şi trupele sovietice 157
14. ***1944 noiembrie 18, Câmpulung Bucovina.*** Raportul Siguranţei din Câmpulung Moldovenesc privind colaborarea cu NKVD pentru reprimarea foştilor partizani antisovietici (fragmente) 160
15. ***1945 ianuarie 11, Iaşi.*** Sentinţa pronunţată în cazul partizanului Nicolae Macriniuc din Voroneţ. (fragment) 163
16. ***1945 martie 16, Iaşi.*** Sentinţa nr. 394/1945 pronunţată în cazul partizanului Tusu Alexandru, fost jandarm (fragment) 164
17. ***1945 aprilie 19, Iaşi.*** Sentinţa nr. 539/1945 prin care a fost condamnat fostul partizan Fabian Popescu 165
18. ***1945 august 16, Bucureşti.*** Corespondenţă între Inspectoratul General al Jandarmeriei - Serviciul Siguranţei şi Direcţia Generală a Poliţiei privind pe Vladimir Macoveiciuc 166
19. ***1945 octombrie 10, Bucureşti.*** Raportul "Corpului Detectivilor" asupra încercării de fuziune a grupului de partizani condus de Macoveiciuc Vladimir cu Centrul de rezistenţă legionar condus de Ovidiu Găină 168
20. ***1946 ianuarie 10, Iaşi.*** Raportul Inspectoratului Regional de Poliţie - Moldova de Nord - Iaşi privind acţiunile de urmărire a grupului armat anticomunist condus de Vladimir Macoveiciuc 175
21. ***1946 ianuarie 31, Iaşi.*** Sentinţa nr. 86/1946 pronunţată de Curtea Marţială a Corpului IV Teritorial (Iaşi). Prima condamnare a grupului condus de Constantin Cenuşă 178
22. ***1946 februarie 28, Vicovu de Sus.*** Proces-verbal întocmit cu ocazia găsirii unor efecte militare aparţinând lui Vladimir Macoveiciuc la un locuitor din comuna Voitinel 180
23. ***1946 martie 6, Rădăuţi.*** Proces-verbal de cercetare a patru bănuiţi favorizatori ai lui Macoveiciuc Vladimir 182
24. ***1946 iunie 4, Bucureşti.*** Corespondenţă între diferite organe ale Poliţiei de Siguranţă privind activitatea lui Vladimir Macoveiciuc 190
25. ***1946 iulie 11, Rădăuţi.*** Proces-verbal privind ancheta deficienţelor apărute în realizarea legăturilor telefonice în noaptea premergătoare acţiunii de lichidare a grupului Macoveiciuc 192
26. ***1946 iulie 17, Rădăuţi.*** Declaraţia lui Gheorghe E. Cârdei la Siguranţa Rădăuţi privind executarea de către Vladimir Macoveiciuc a trădătorilor Şumlanschi şi Brăilean şi jefuirea lui Aron Altman 194
27. ***1946 iulie 18, Rădăuţi.*** Declaraţia Anisiei Pascariuc, la Siguranţa Rădăuţi, privind relaţiile sale cu grupul Macoveiciuc 198
28. ***1946 iulie 18, Rădăuţi.*** Declaraţia lui Mihai Surugiu, la Siguranţa Rădăuţi, în legătură cu tentativa lui Vladimir Macoveiciuc de a se preda autorităţilor române 199
29. ***1946 iulie 20, Rădăuţi.*** Declaraţia lui Aron Altman, dată la Siguranţa Rădăuţi, în legătură cu modul în care a fost jefuit de grupul Macoveiciuc 201

30. ***1946 august 5, Rădăuți.*** Certificatul de naștere al lui Iliodor Cenușă, fiul partizanului Constantin Cenușă, născut în detenție 203
31. ***1946 septembrie 12, Iași.*** Sentința nr. 1161 din 12.09.1946 pronunțată de Curtea Marțială a Corpului IV Teritorial. Primul proces al grupului Macoveiciuc 204
32. ***1946 septembrie 21, Iași.*** Sentința nr. 1188/1946 pronunțată de Curtea Marțială a Comandamentului 4 Teritorial (Iași) în cazul grupului româno-ucrainean din comunele Ulma și Brodina, județul Rădăuți 209
33. ***1946 noiembrie 14, Rădăuți.*** Notă informativă privind atmosfera din ajunul alegerilor și implicarea fraților Tudosi din Vicovu de Jos, în trădarea grupului armat condus de Vladimir Macoveiciuc 216
34. ***1947 februarie 6, Iași.*** Sentința nr. 231/1947, pronunțată de Tribunalul Militar Iași. Al doilea proces intentat grupului Macoveiciuc 219
35. ***1947 decembrie 1, Putna.*** Fișa personală a partizanului Constantin Cenușă întocmită de Postul de Jandarmi Putna 224
36. ***1948 septembrie 7, Putna.*** Adresa prin care a fost înaintat la Securitatea Rădăuți fostul partizan, Constantin Cenușă, arestat de Postul de Jandarmi Putna 227
37. ***1948 septembrie 19, Rădăuți.*** Raportul Securității Rădăuți privind evadarea din arest a fostului partizan Constantin Cenușă 227
38. ***1948 octombrie 6, Rădăuți.*** Proces-verbal încheiat în legătură cu evadarea lui Constantin Cenușă din arestul Securității Rădăuți și stabilirea cauzelor evadării 229
39. ***1949 februarie 17, Craiova.*** Dispozitivul cărții de judecată penală Nr. 1922/1949 prin care Gavril Vatamaniuc a fost condamnat pentru port ilegal de uniformă 233
40. ***1949 martie 16, Iași.*** Extras din hotărârea penală nr. 320/1948 prin care Tribunalul Militar Iași condamnă pe Vasile Mihalescu pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale 234
41. ***1949 martie 29, București.*** Ordinul Direcției Generale a Securității adresat Direcției Regionale de Securitate Suceava pentru a reîncepe urmărirea fostului grup de partizani condus de Vladimir Macoveiciuc 235
42. ***1949 mai 9, București.*** Dare de seamă asupra bandelor din munți. Extras privind organizația "Garda Albă" care a acționat și în județul Câmpulung, Bucovina 236
43. ***1949 mai 16, Rădăuți.*** Declarația fostului partizan Silvestru Macoveiciuc dată la Securitatea din Rădăuți 238
44. ***1949 mai 17, Rădăuți.*** Declarația dată de fostul partizan Sava Onica din grupul Macoveiciuc la Securitatea din Rădăuți 246
45. ***1949 mai 18, Rădăuți.*** Declarația lui Archip Rusu, fost partizan în grupul Macoveiciuc, la Securitatea din Rădăuți 250
46. ***1949 mai 19, Rădăuți.*** Declarația lui Vasile Onica, fost partizan în grupul Macoveiciuc, la Securitatea din Rădăuți 253
47. ***1949 mai 20, Rădăuți.*** Declarația fostului partizan Precup Țugui, dată la Securitatea Rădăuți 255
48. ***1949 mai 20, Rădăuți.*** Declarația lui Gheorghe Țugui, fost încadrat în Batalionul Fix Bucovina, apoi partizan în grupul Macoveiciuc 256
49. ***1949 mai 21, Suceava.*** D.R.S.P. Suceava raportează executarea de către Securitatea Rădăuți a ordinului Direcției Generale a Securității Poporului din 29 martie 1949 258

50. ***1949 mai 22, Rădăuți.*** Declarația lui Ursache Gheorghe, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea din Rădăuți 261
51. ***1949 mai 23, Rădăuți.*** Declarația lui Vasile Grijincu, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea din Rădăuți 263
52. ***1949 mai 24, Rădăuți.*** Declarația lui Traian Ursache, fost partizan din grupul Macoveiciuc, dată în spirit critic și autocritic, asupra evenimentelor din Bucovina, în vara anului 1944 264
53. ***1949 mai 25, Rădăuți.*** Declarația lui Dimitrie Rusu, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea Rădăuți 267
54. ***1949 mai 26, Rădăuți.*** Declarația lui Gheorghe Coniac, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea Rădăuți 269
55. ***1949 mai 27, Rădăuți.*** Declarația lui Gheorghe P. Motrescu, fost partizan în grupul Macoveiciuc dată la Securitatea Rădăuți 271
56. ***1949 mai 29, Rădăuți.*** Declarația lui Gheorghe Rusu, dată la Securitatea Rădăuți, privind răzbunarea lui Vladimir Macoveiciuc împotriva lui Aron Altman 273
57. ***1949 mai 29, Rădăuți.*** Proces-verbal încheiat de anchetatorul fostului grup de partizani condus de Macoveiciuc, după terminarea cercetărilor 275
58. ***1949 iunie 4, București.*** Referat cu propunerea Direcției Generale a Securității Poporului ca dosarul fostului grup de partizani condus de Macoveiciuc să fie înaintat la Direcția a V-a 283
59. ***1949 iulie 9, Sucevița.*** Referatul Miliției asupra incidentului produs între partizani și doi pădurari 284
60. ***1949 iulie 13, Rădăuți.*** Plan de acțiune întocmit de Miliția Județului Rădăuți pentru lichidarea grupurilor de partizani din munți 286
61. ***1949 august 15, Rădăuți.*** Declarația lui Nicolae Lucan cu privire la găzduirea grupului Macoveiciuc. 287
62. ***1949 august 27, Suceava.*** Raportul D.R.S.P. Suceava către Direcția Generală a Securității Poporului privind rezultatul cercetărilor în legătură cu fostul grup Macoveiciuc 289
63. ***1949 septembrie 2, București.*** Dare de seamă asupra "bandelor teroriste" din regiunea Suceava 290
64. ***1949 septembrie 6, Rădăuți.*** Declarația lui Gheorghe T. Cârdei dată la Securitatea Rădăuți în legătură cu activitatea sa din anul 1945, în cadrul grupului Macoveiciuc 292
65. ***1949 septembrie 6, Rădăuți.*** Declarația lui Valerian Cozlovschi, dată la Securitatea Rădăuți, privind două acțiuni de pedepsire întreprinse de Vladimir Macoveiciuc 293
66. ***1949 septembrie 22, Rădăuți.*** Plan de măsuri întocmit de Miliția Județului Rădăuți pentru prinderea bandelor existente în raza județului 296
67. ***1949 octombrie 1, Vicovu de Jos.*** Sesizarea făcută de șeful postului de miliție privind existența unui agent al lui Vasile Motrescu în cadrul Securității Rădăuți 300
68. ***1949 octombrie 10, București.*** Referatul Direcției Generale a Securității conținând propuneri de trimitere în judecată a grupului Macoveiciuc 300
69. ***1949 decembrie 27, Rădăuți.*** Actul prin care Securitatea Rădăuți înaintează Direcției Regionale Suceava dosarul privind pe Cozma Pătrăucean, considerat criminal de război 302

70. ***1950 martie 2, Putna***. Declarație - angajament a lui Cenușă Ion, dată în fața șefului Postului de Miliție Putna, prin care se obligă să contribuie la prinderea unchiului său, Cenușă Constantin 307
71. ***1950 martie 13, Rădăuți***. Declarația lui Nichita Vlaisan privind revenirea acasă și arestarea lui Constantin Cenușă, în anul 1948 308
72. ***1950 martie 16, București***. Declarația lui Paul Bălănescu în legătură cu modul în care a fost jefuit de partizani, în pădure 308
73. ***1950 martie 20, Rădăuți***. Declarația muncitorului Dumitru Mendrihan privind incidentul dintre pădurari și partizani din data de 8 iulie 1949 310
74. ***1950 aprilie, Rădăuți***. Declarația lui Gheorghe Țugui, dată la Miliția Rădăuți, despre partizanii Vasile Motrescu și Constantin Cenușă 311
75. ***1950 aprilie, Rădăuți***. Declarația lui Pintilie Motrescu, dată la Miliția Rădăuți, despre fiul său, partizanul Vasile Motrescu 312
76. ***1950 mai 2, Rădăuți***. Plan de acțiune întocmit de Miliția Județeană Rădăuți pentru urmărirea și lichidarea partizanilor Cenușă, Motrescu și Pătrăucean 313
77. ***1950, mai 2, Suceava***. Lista fugarilor din Regiunea Suceava, urmăriți de organele de Miliție și Securitate 315
78. ***1950, mai 2, Suceava***. Tabel cu informatorii care au lucrat în problema bandelor și fugarilor pe raza raioanelor Rădăuți, Vatra Dornei și Suceava. 316
79. ***1950, mai 2, Suceava***. Tabel cu rudele și elementele de sprijin ale "bandiților" aflați pe raza raioanelor Rădăuți și Suceava. 317
80. ***1950 mai 12, Rădăuți***. Declarația lui Traian Crețan despre întâlnirea pădurarului Bâcu Gheorghe cu partizanul Cenușă, declarație retractată în fața procurorului militar. 319
81. ***1950 mai 12, Putna***. Declarația lui Dumitru T. Cenușă în legătură cu contactele sale cu partizanul Constantin Cenușă, retrasă parțial în fața procurorului militar 320
82. ***1950 mai 14, Rădăuți***. Declarația lui Ion Lucaci, dată la Miliția Rădăuți, retractată în fața procurorului militar, pe motiv că a fost forțat 322
83. ***1950 mai 19, Iași***. Declarația lui Gherasim Cenușă zis Moșu, dată în fața procurorului militar, în care retractează parțial declarația de la Postul de Miliție Putna 324
84. ***1950 mai 19, Iași***. Declarația lui Ștefan Ropceanu, dată în fața procurorului militar, prin care retractează declarațiile smulse prin forță de șeful Postului de Miliție Putna 325
85. ***1950 mai 22, Iași***. Actul prin care Procuratura Militară Iași cere stabilirea cauzelor vânătăilor observate la inculpați, act rămas fără răspuns 326
86. ***1950 mai 26, Iași***. Declarația Mariei Cenușă dată în fața procurorului militar, în calitate de martor - informator 326
87. ***1950 mai 26, Iași***. Declarația lui Ion Cenușă în legătură cu unchiul său, Constantin Cenușă, dată în fața procurorului militar 330
88. ***1950 mai 27, Iași***. Declarația lui Dumitru Cenușă, fratele partizanului Constantin Cenușă, dată în calitate de martor-informator, în fața procurorului militar 331
89. ***1950 iunie 6, Iași***. Sentința nr. 487/1950 pronunțată de Tribunalul Militar Iași în al treilea proces intentat grupului Macoveiciuc 332

90. ***1950 iunie 20, Iaşi.*** Sentinţa nr. 547/1950 prin care a fost condamnat Petre Corduneanu, sprijinitor al grupului Macoveiciuc 345
91. ***1950 iulie 4, Rădăuţi.*** Tabel cu fugarii şi dispăruţii din teritoriul Miliţiei Judeţene Rădăuţi 346
92. ***1950 august 9, Suceava.*** Adresa DRSP Suceava către Direcţia Generală a Securităţii Poporului cu privire la "bandele teroriste" din Bucovina 349
93. ***1950 septembrie 8, Rădăuţi.*** Tabel nominal cu fugarii urmăriţi pe raza Miliţiei Judeţene Rădăuţi 350
94. ***1950 septembrie 19, Iaşi.*** Sentinţa nr. 781/1950 pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi în cazul grupului de partizani condus de Grigore Sandu şi Dumitru Crăciun 354
95. ***1950 septembrie, Rădăuţi.*** Declaraţia lui Emilian Ciunchinschi din Vicovu de Sus, agent al Miliţiei, cu propuneri pentru prinderea partizanilor 363
96. ***1950 septembrie 21, Suceava.*** Raport informativ asupra acţiunilor întreprinse de Cenuşă şi Pătrăucean, cu propuneri pentru anihilarea grupului. 365
97. ***1950 septembrie 26, Iaşi.*** Sentinţa nr. 763/1950 pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi împotriva partizanilor Constantin Cenuşă şi Vasile Motrescu şi unor favorizatori ai acestora. A doua condamnare în contumacie a lui Cenuşă 366

Dicţionar biografic 380
Autori 406
Lista ilustraţiilor 411
Indice 413

CONTENTS

Foreword 29
Introductory Study 49
Chronology 112
Note on the Text 119
Abbreviations 123

List of Documents

1. ***March 29-August 23, 1944, Broşteni.*** The operations diary of the Col. Aurel Constantinescu Detachment, a joint Romanian-German military unit that fought against the Soviet troops in Bukovina in the spring and summer of 1944 (excerpts) 127
2. ***March 30, 1944, Pângăraţi.*** The battle order of the Bukovina Stationary Regional Battalion, before engaging in combat against the Soviet troops 141
3. ***March 31, 1944, Broşteni.*** The first combat order of the Col. Aurel Constantinescu Detachment 144
4. ***May 14, 1944, Broşteni.*** Report by col. Aurel Constantinescu regarding the organization, enlisting, equipment, supply and mission of the Bukovina and Neamţ Stationary Regional Battalions 145
5. ***May 20, 1944, Sadova.*** Report on the visit of Marshal Ion Antonescu to the Sadova Command Post of the Bukovina Stationary Regional Battalion 146
6. ***June 20, 1944, Moldoviţa.*** Report from the Second Battalion of the Third Border Guards Regiment regarding the establishment of the new Moldoviţa defence sector 147
7. ***June 22, 1944, Câmpulung Moldovenesc.*** Report by Vladimir Macoveiciuc on the activity of the anti-Bolshevik group of partisans under his command. The first document proving the existence of Romanian anti-Soviet partisans in Bukovina 148
8. ***June 26, 1944, Sadova.*** Statement by Gheorghe P. Motrescu to the Sadova Gendermerie Department on the activity of Macoveiciuc group during the summer of 1944. The first document where the anti-Soviet volunteers are called "partisans" 151
9. ***June 26, 1944, Sadova.*** Statement by Precup Ţugui on the situation in Bukovina and the activity of Macoveiciuc's "gang of outlaws" in the summer of 1944 153
10. ***August 7, 1944, Broşteni.*** The report submitted by the Col. Aurel Constantinescu Detachment to the Fourth Romanian Army regarding the withdrawal from the defence line of the Bukovina Stationary Regional Battalion 154

11. ***August 7, 1944, Broşteni,***. Note by the Col. Aurel Constantinescu Detachment to the 17th German Army Corps sending a copy of the report on the change of the Bukovina Stationary Regional Battalion 155
12. ***August 19, 1944, Broşteni***. The Col. Aurel Constantinescu Detachment reports to the Fourth Army the withdrawal of the Putna Stationary Company from the defence disposition 156
13. ***August 21, 1944, Moldoviţa***. Information report on the fighting of August 19-21, 1944 between the Second Battalion/the Third Border Guards Regiment and the Soviet troops 157
14. ***November 18, 1944, Câmpulung, Bukovina***. The Report by the Security Police of Câmpulung Moldovenesc regarding its cooperation with the NKVD to repress the former anti-Soviet partisans (excerpts) 160
15. ***January 11, 1945, Iaşi***. Sentence passed in the case of partisan Nicolae Macriniuc of Voroneţ (fragment) 163
16. ***March 16, 1945, Iaşi***. Sentence no. 394/1945 passed in the case of partisan Alexandru Tusu, former gendermerie member (fragment) 164
17. ***April 19, 1945, Iaşi***. Sentence no. 539/1945 to convict former partisan Fabian Popescu 165
18. ***August 16, 1945, Bucharest***. Letters exchanged by the General Inspectorate of the Gendermerie—the Security Police Service and the General Police Department about Vladimir Macoveiciuc 166
19. ***October 10, 1945, Bucharest***. Report by the Corps of Detectives about the attempt to merge the group of partisans led by Vladimir Macoveiciuc with the Iron Guard resistance Centre led by Ovidiu Găină 168
20. ***January 10, 1946, Iaşi***. Report by the General Police Inspectorate—North Moldavia, Iaşi, regarding the actions to apprehend the armed anti-communist group led by Vladimir Macoveiciuc 175
21. ***January 31, 1946, Iaşi***. Sentence no. 86/1946 passed by the Court Martial of the Fourth Territorial Corps, Iaşi. The first conviction of the group led by Constantin Cenuşă 178
22. ***February 28, 1946, Vicovu de Sus***. Report about the finding of military equipment that had belonged to Vladimir Macoveiciuc in the possession of a Voitinel commune inhabitant 180
23. ***March 6, 1946, Rădăuţi***. Report on the investigation of four persons suspected of favouring Vladimir Macoveiciuc 182
24. ***June 4, 1946, Bucharest***. Letters exchanged by various bodies of the Police and the Security Police regarding the activity of Vladimir Macoveiciuc 190
25. ***July 11, 1946, Rădăuţi***. Report regarding the investigation into the deficiencies that had emerged in establishing telephone contacts during the night before the destruction of the Macoveiciuc group 192
26. ***July 17, 1946, Rădăuţi***. Statement by Gheorghe E. Cârdei to the Rădăuţi Security Police regarding the execution by Vladimir Macoveiciuc of the traitors Şumlanschi and Brăilean and the robbing of Aron Altman 194
27. ***July 18, 1946, Rădăuţi***. Statement by Anisia Pascariuc to the Rădăuţi Security Police regarding her relations with the Macov[e]iciuc group 198

28. ***July 18, 1946, Rădăuți.*** Statement by Mihai Surugiu to the Rădăuți Security Police regarding the attempt made by Vladimir Macoveiciuc to surrender to the Romanian authorities 199
29. ***July 20, 1946, Rădăuți.*** Statement by Aron Altman to the Rădăuți Security Police regarding the way he was robbed by the Macoveiciuc group 201
30. ***August 5, 1946, Rădăuți.*** The birth certificate of Iliodor Cenușă, the son of partisan Constantin Cenușă, born in prison 203
31. ***September 12, 1946, Iași.*** Sentence no. 1,161 of September 12, 1946, passed by the Court Martial of the Fourth Territorial Corps. The first trial of the Macoveiciuc group 204
32. ***September 21, 1946, Iași.*** Sentence no. 1, 188/1946 passed by the Court Martial of the Fourth Territorial Command (Iași) in the case of the Romanian-Ukrainian group of the communes Ulma and Brodina, Rădăuți County 209
33. ***November 14, 1946, Rădăuți.*** Information note about the atmosphere during the day before the elections and the involvement of the Tudosi brothers of Vicovu de Jos in the betrayal of the armed group led by Vladimir Macoveiciuc 216
34. ***February 6, 1947, Iași.*** Sentence no. 231/1947 passed by the Iași Court Martial. The second trial conducted against the Macoveiciuc group 219
35. ***December 1, 1947, Putna.*** The personal file of partisan Constantin Cenușă, developed by the Putna Gendermerie Department 224
36. ***September 7, 1948, Putna.*** Note accompanying former partisan Constantin Cenușă, arrested by the Putna Gendermerie Department, to the Rădăuți Securitate (secret police) 227
37. ***September 19, 1948, Rădăuți.*** The report of the Rădăuți Securitate regarding the escape from custody of former partisan Constantin Cenușă 227
38. ***October 6, 1948, Rădăuți.*** Report on the escape of Constantin Cenușă from the custody of the Rădăuți Securitate; the causes of the escape have been determined 229
39. ***February 17, 1949, Craiova.*** The terms of the criminal suit no. 1,922/1949: Gavril Vatamaniuc was convicted for illegal wearing of uniform 233
40. ***March 16, 1949, Iași.*** Fragment from penal decision no. 320/1948 through which the Iași Military Court convicted Vasile Mihalescu for the crime of conspiracy against the social order 234
41. ***March 29, 1949, Bucharest.*** The Order of the General Department of the Securitate addressed to the Regional Securitate Division of Suceava to restart the pursuit of the former group of partisans led by Vladimir Macoveiciuc 235
42. ***May 9, 1949, Bucharest.*** Report on the gangs in the mountains. Fragment about the White Guard organization, which was also active in the Câmpulung County, Bukovina 236
43. ***May 16, 1949, Rădăuți.*** Statement by the former partisan Silvestru Macoveiciuc given to the Securitate of Rădăuți 238
44. ***May 17, 1949, Rădăuți.*** Statement by the former partisan Sava Onica of the Macoveiciuc group given to the Securitate of Rădăuți 246
45. ***May 18, 1949, Rădăuți.*** Statement by Archip Rusu, former partisan in the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 250
46. ***May 19, 1949, Rădăuți.*** Statement by Vasile Onica, former partisan of the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 253

47. ***May 20, 1949, Rădăuți.*** Statement by former partisan Precup Țugui given to the Securitate of Rădăuți 255
48. ***May 20, 1949, Rădăuți.*** Statement by Gheorghe Țugui, former member of the Bukovina Stationary Battalion, later partisan in the Macoveiciuc group 256
49. ***May 21, 1949, Suceava.*** The General People's Securitate Division of Suceava reports that the Securitate of Rădăuți has carried out the order of the General Department of the People's Securitate, issued on March 29, 1949 258
50. ***May 22, 1949, Rădăuți.*** Statement by Gheorghe Ursache, former partisan in the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 261
51. ***May 23, 1949, Rădăuți.*** Statement by Vasile Grijincu, former partisan in the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 263
52. ***May 24, 1949, Rădăuți.*** Statement by Traian Ursache, former partisan in the Macoveiciuc group, given in the spirit of criticism and self-criticism, on the events that took place in Bukovina in the summer of 1944 264
53. ***May 25, 1949, Rădăuți.*** Statement by Dimitrie Rusu, former partisan in the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 267
54. ***May 26, 1949, Rădăuți.*** Statement by Gheorghe Coniac, former partisan in the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 269
55. ***May 27, 1949, Rădăuți.*** Statement by Gheorghe P. Motrescu, former partisan in the Macoveiciuc group, given to the Securitate of Rădăuți 271
56. ***May 29, 1949, Rădăuți.*** Statement by Gheorghe Rusu given to the Securitate of Rădăuți, regarding the revenge robbery of Aron Altman committed by Vladimir Macoveiciuc 273
57. ***May 29, 1949, Rădăuți.*** Report by the investigator of the former partisan group led by Macoveiciuc, after the end of the investigation 275
58. ***June 4, 1949, Bucharest.*** Report with the proposal made by the General Department of the People's Securitate requesting that the file of the former group of partisans led by Macoveiciuc be forwarded to Division Five 283
59. ***July 9, 1949, Sucevița.*** Report made by the Militia Department (police) about the incident between partisans and two forest guards on July 8, 1949 284
60. ***July 13, 1949, Rădăuți.*** Action plan devised by the Militia of the Rădăuți County to destroy the partisan groups in the mountains 286
61. ***August 15, 1949, Rădăuți.*** Statement by Vasile Lucan who—out of fear or shrewdness—does not tell the truth, in order to please his interrogator 287
62. ***August 27, 1949, Suceava.*** Report by the Division of the People's Securitate in Suceava to the General Department of the People's Securitate regarding the results of the investigations on the former Macoveiciuc group 289
63. ***September 2, 1949, Bucharest.*** Report about the "terrorist gangs" in the Suceava region 290
64. ***September 6, 1949, Rădăuți.*** Statement by Gheorghe T. Cârdei given to the Securitate of Rădăuți about his activity in 1945 within the Macoveiciuc group 292
65. ***September 6, 1949, Rădăuți.*** The statement made by Valerian Cozlovschi given to the Securitate of Rădăuți, about two punishment actions taken by Vladimir Macoveiciuc 293
66. ***September 22, 1949, Rădăuți.*** Plan of measures made by the Rădăuți County Militia to apprehend the gangs that existed on the territory of the county 296

67. ***October 1, 1949, Vicovu de Jos***. Information drafted by the head of the Militia Department regarding the existence of an agent working for Vasile Motrescu within the Securitate of Rădăuți 300
68. ***October 10, 1949, Bucharest***. Report made by the General Department of the Securitate with proposals to press criminal charges against the Macoveiciuc group 300
69. ***December 27, 1949, Rădăuți***. The document through which the Securitate of Rădăuți submits to the Suceava Regional Division the file of Cozma Pătrăucean, considered a war criminal 302
70. ***March 2, 1950, Putna***. Statement-commitment made by Ion Cenușă, given to the Putna Militia Department, in which he pledges to contribute to the apprehension of his uncle, Constantin Cenușă 307
71. ***March 13, 1950, Rădăuți***. Statement by Nichita Vlaisan regarding Constantin Cenușă's return home and his arrest in 1948 308
72. ***March 16, 1950, Bucharest***. Statement by Paul Bălănescu about the way he was robbed by the partisans in the forest 308
73. ***March 20, 1950, Rădăuți***. Statement by worker Dumitru Mendrihan regarding the incident between forest guards and partisans on July 8, 1949 310
74. ***April, 1950, Rădăuți***. Statement by Gheorghe Țugui, given to the Militia Department of Rădăuți, about partisans Vasile Motrescu and Constantin Cenușă 311
75. ***April 1950, Rădăuți***. Statement by Pintilie Motrescu, given to the Rădăuți Militia Department, about his son, partisan Vasile Motrescu 312
76. ***May 2, 1950, Rădăuți***. Action plan devised by the Rădăuți County Militia Department to pursue and terminate partisans Cenușă, Motrescu, and Pătrăucean 313
77. ***May 2, 1950, Suceava***. The list of the refugees in the Suceava Region, pursued by the Militia and Securitate organs 315
78. ***May 2, 1950, Suceava***. Table with the informers who worked on the issue of terrorist gangs in the districts of Rădăuți, Vatra Dornei, and Suceava 316
79. ***May 2, 1950, Suceava***. Table with the relatives and supporters of the "bandits" on the territory of the Rădăuți and Suceava districts 317
80. ***May 12, 1950, Rădăuți***. Statement by Traian Crețan on the meeting between forest guard Gheorghe Bâcu with partisan Cenușă; the statement was withdrawn in the presence of the military prosecutor 319
81. ***May 12, Putna, 1950***. Statement by Dumitru T. Cenușă regarding his contacts with partisan Constantin Cenușă, partially withdrawn in the presence of the military prosecutor 320
82. ***May 14, 1950, Rădăuți***. Statement by Ion Lucaci, given to the Rădăuți Militia Department, withdrawn in the presence of the military prosecutor, on account that he had been forced to make that statement 322
83. ***May 19, 1950, Iași***. Statement by Gherasim Cenușă, nicknamed the "Old Man," given to the military prosecutor in which he partially withdraws the statement made at the Putna Militia Office 324
84. ***May 19, 1950, Iași***. Statement by Ștefan Ropceanu, given to the military prosecutor, in which he withdraws the statements extorted by duress by the head of the Putna Militia Office 325

85. ***May 22, 1950, Iaşi.*** The document in which the Iaşi Military Prosecution requests the determination of the causes for the bruises on the defendants' bodies. Unanswered 326
86. ***May 26, 1950, Iaşi.*** Statement by Maria Cenuşă, made in the presence of the military prosecutor, as a witness-informer 326
87. ***May 26, 1950, Iaşi.*** Statement by Ion Cenuşă about his uncle, Constantin Cenuşă, made in the presence of the military prosecutor 330
88. ***May 27, 1950, Iaşi.*** Statement by Dumitru Cenuşă, the brother of partisan Constantin Cenuşă, made as a witness-informer in the presence of the military prosecutor 331
89. ***June 6, 1950, Iaşi.*** Sentence no. 487/1950 passed by the Iaşi Military Court in the third trial conducted against the Macoveiciuc group 332
90. ***June 20, 1950, Iaşi.*** Sentence no. 547/1950 to convict Petre Corduneanu, supporter of the Macoveiciuc group 345
91. ***July 4, 1950, Rădăuţi.*** Table with the refugees and those who had disappeared on the territory under the jurisdiction of the Rădăuţi County Militia Department 346
92. ***August 9, 1950, Suceava.*** The communication sent by the Suceava Regional Division of the People's Securitate to the General Department of the People's Securitate regarding the "terrorist gangs" in Bukovina 349
93. ***September 8, 1950, Rădăuţi.*** Table with the names of the refugees pursued on the territory of the Rădăuţi County Militia 350
94. ***September 19, 1950, Iaşi.*** Sentence no. 781/1950 passed by the Iaşi Military Court in the case of the partisan group led by Grigore Sandu and Dumitru Crăciun 354
95. ***September, 1950, Rădăuţi.*** Statement by Emilian Ciunchinschi of Vicovu de Sus, who cooperated with the Militia, with proposals for the apprehension of the partisans 363
96. ***September 21, 1950, Suceava.*** Information report on the actions taken by Cenuşă and Pătrăucean with proposals for the annihilation of the group 365
97. ***September 26, 1950, Iaşi.*** Sentence no. 763/1950 passed by the Iaşi Military Court against partisans Constantin Cenuşă and Vasile Motrescu and some of their supporters. Cenuşă's second conviction in absentia 366

Biographical Dictionary 380
Authors 406
List of Illustrations 411
Index 413

SOMMAIRE

Avant-propos 29
Etude introductive 49
Chronologie 112
Note sur l'édition 119
Liste des abréviations 123

Liste des documents:

1. ***1944 mars 29 - août 23, Broşteni.*** Le Journal d'Opérations du Détachement «Colonel Constantinescu Aurel», unité militaire mixte roumano-allemande qui a lutté contre les troupes soviétiques en Bucovine, au printemps et à l'été de l'an 1944 (fragments) 127
2. ***1944 mars 30, Pângărați.*** L'Ordre de Combat du Bataillon Fixe Régional Bucovine, avant d'entrer en combat contre les troupes soviétiques 141
3. ***1944 mars 31, Broşteni.*** Le premier Ordre d'opérations du Détachement «Colonel Constantinescu Aurel» 144
4. ***1944 mai 14, Broşteni.*** Le rapport du colonel Constantinescu Aurel concernant l'organisation, l'encadrement, l'équipement et la mission des Bataillons Fixes Régionaux Bucovina et Neamț 145
5. ***1944 mai 20, Sadova.*** Rapport concernant la visite du Maréchal Ion Antonescu au Poste de Commande de Sadova du Bataillon Fixe Régional Bucovina 146
6. ***1944 juin 20, Moldovița.*** Le rapport du Bataillon II du Régiment 3 Gardes-Frontières concernant l'installation dans le nouveau secteur de défense Moldovița 147
7. ***1944 juin 22, Câmpulung Moldovenesc.*** Le rapport de Vladimir Macoveiciuc concernant l'activité du groupe de partisans antibolchéviks qu'il commandait. La première attestation documentaire de l'existence des partisans roumains antisoviétiques en Bucovine, dans la période mai-juin 1944 148
8. ***1944 juin 26, Sadova.*** La déclaration de Gheorghe P.Motrescu au poste de gendarmes Sadova concernant l'activité du groupe Macoveiciuc à l'été de l'an 1944. Le premier document où les combattants volontaires antisoviétiques sont nommés «partisans» 151
9. ***1944 juin 26, Sadova.*** La déclaration de Precup Țugui concernant la situation en Bucovine et l'activité à l'été de 1944 de la «bande de haïdouks» conduite par Vladimir Macoveiciuc 153
10. ***1944 août 7, Broşteni.*** Le rapport du Détachement «Colonel Constantinescu Aurel» adressé à la Quatrième Armée Roumaine concernant le retrait du Bataillon Fixe Régional Bucovina de la ligne de défense 154
11. ***1944 août 7, Broşteni.*** L'adresse par laquelle le Détachement «Colonel Constantinescu Aurel» envoie au Corps 17 d'Armée Allemand la copie du rapport concernant le déplacement du Bataillon Fixe Régional Bucovina 155

12. ***1944 août 19, Broşteni.*** Le Détachement «Colonel Constantinescu Aurel» rapporte à la Quatrième Armée le retrait de la Compagnie Fixe «Putna» du dispositif de défense 156
13. ***1944 août 21, Moldoviţa.*** Rapport informatif sur les combats des 19-21 août 1944 entre le Bataillon II/Régiment 3 Gardes-Frontières et les troupes soviétiques 157
14. ***1944 novembre 18, Câmpulung Bucovina.*** Rapport de la Sûreté de Câmpulung Moldovenesc concernant la collaboration avec le NKVD pour réprimer les anciens partisans antisoviétiques. (fragments) 160
15. ***1945 janvier 11, Iaşi.*** La sentence prononcée dans le cas du partisan Nicolae Macriniuc de Voroneţ. (fragment) 163
16. ***1945 mars 16, Iaşi.*** La sentence no 394/1945 prononcée dans le cas du partisan Tusu Alexandru, ancien gendarme. (fragment) 164
17. ***1945 avril 19, Iaşi.*** La sentence no 539/1945 par laquelle a été condamné l'ancien partisan Fabian Popescu 165
18. ***1945 août 16, Bucarest.*** Correspondance entre l'Inspectorat Général de la Gendarmerie - le Service de la Sûreté et la Direction Générale de la Police concernant Vladimir Macoveiciuc 166
19. ***1945 octobre 10, Bucarest.*** Le rapport du «Corps des Détectifs» sur la tentative de fusion du groupe de partisans conduit par Macoveiciuc Vladimir avec le Centre de résistance légionnaire conduit par Ovidiu Găină 168
20. ***1946 janvier 10, Iaşi.*** Le Rapport de l'Inspectorat de Police - Moldavie du Nord-Iaşi concernant les actions de poursuite du groupe armé anticommuniste conduit par Vladimir Macoveiciuc 175
21. ***1946 janvier 31, Iaşi.*** La sentence no 86/1946, prononcée par la Cour Martiale du Corps IV Territorial (Iaşi). La première condamnation du groupe conduit par Constantin Cenuşă 178
22. ***1946 février 28, Vicovu de Sus.*** Procès-verbal rédigé à l'occasion de la découverte d'effets militaires appartenant à Vladimir Macoveiciuc chez un habitant de la commune de Voitinel 180
23. ***1946 mars 6, Rădăuţi.*** Procès-verbal d'enquête de quatre présumés favorisateurs de Macoveiciuc Vladimir 182
24. ***1946 juin 4, Bucarest.*** Correspondance entre différents organes de la Police de Sûreté concernant l'activité de Vladimir Macoveiciuc 190
25. ***1946 juillet 11, Rădăuţi.*** Procès-verbal concernant l'enquête sur les déficiences apparues dans la réalisation des liaisons téléphoniques dans la nuit qui a précédé l'action de liquidation du groupe Macoveiciuc 192
26. ***1946 juillet 17, Rădăuţi.*** La déclaration de Gheorghe E. Cârdei à la Sûreté de Rădăuţi concernant l'exécution par Vladimir Macoveiciuc des traîtres Şumlanschi et Brăilean et le pillage d'Aron Altman 194
27. ***1946 juillet 18, Rădăuţi.*** La déclaration d'Anisia Pascariuc à la Sûreté de Rădăuţi concernant ses relations avec le groupe Macoveiciuc 198
28. ***1946 juillet 18, Rădăuţi.*** La déclaration de Mihai Surugiu à la Sûreté de Rădăuţi concernant la tentative de Vladimir Macoveiciuc de se rendre aux autorités roumaines 199
29. ***1946 juillet 20, Rădăuţi.*** La déclaration d'Aron Altman à la Sûreté de Rădăuţi concernant la manière dont il a été pillé par le groupe Macoveiciuc 201

30. ***1946 août 5, Rădăuți.*** Le certificat de naissance d'Iliodor Cenuşă, fils du partisan Constantin Cenuşă, né en détention 203
31. ***1946 septembre 12, Iaşi.*** La sentence no 1161 du 12.09.1946 prononcée par la Cour Martiale du Corps IV Territorial. Le premier procès du groupe Macoveiciuc 204
32. ***1946 septembre 21, Iaşi.*** La sentence no 1188/1946 prononcée par la Cour Martiale du Commandement 4 Territorial (Iaşi) dans le cas du groupe roumano-ukrainien des communes d'Ulm et Brodina, du département de Rădăuți 209
33. ***1946 novembre 14, Rădăuți.*** Note informative concernant l'atmosphère de la veille des élections et l'implication des frères Tudosi de Vicovu de Jos dans la trahison du groupe armé conduit par Vladimir Macoveiciuc 216
34. ***1947 février 6, Iaşi.*** La sentence no 231/1947, prononcée par le Tribunal Militaire Iaşi. Le deuxième procès intenté au groupe Macoveiciuc 219
35. ***1947 décembre 1, Putna.*** La fiche personnelle du partisan Constantin Cenuşă, rédigée par le Poste de Gendarmes de Putna 224
36. ***1948 septembre 7, Putna.*** L'adresse par laquelle a été remis à la Securitate de Rădăuți l'ancien partisan Constantin Cenuşă, arrêté par le Poste de Gendarmes Putna 227
37. ***1948 septembre 19, Rădăuți.*** Le rapport de la Securitate Rădăuți concernant l'évasion de l'ancien partisan Constantin Cenuşă 227
38. ***1948 octobre 6, Rădăuți.*** Procès-verbal dressé lors de l'évasion de Constantin Cenuşă de la Securitate Rădăuți, présentant les causes de son évasion
39. ***1949 février 17, Craiova.*** Le dispositif du livre de jugement pénal no 1922/1949 par lequel Gavril Vatamaniuc a été condamné pour port illégal d'uniforme 229
40. ***1949 mars 16, Iaşi.*** Extrait de la décision pénale no 320/1948 par laquelle le Tribunal Militaire Iaşi condamne Vasile Mihalescu pour crime de complot contre l'ordre social 233
41. ***1949 mars 29, Bucarest.*** L'Ordre de la Direction Générale de la Securitate adressé à la Direction Régionale de Securitate Suceava pour recommencer la poursuite de l'ancien groupe de partisans conduit par Vladimir Macoveiciuc 234
42. ***1949 mai 9, Bucarest.*** Compte-rendu sur les bandes des montagnes. Extrait concernant l'organisation «La Garde Blanche» qui a agi aussi dans le département de Câmpulung Bucovina 235
43. ***1949 mai 16, Rădăuți.*** La déclaration de l'ancien partisan Silvestru Macoveiciuc donnée à la Securitate de Rădăuți 236
44. ***1949 mai 17, Rădăuți.*** La déclaration donnée par l'ancien partisan Sava Onica du groupe Macoveiciuc à la Securitate de Rădăuți 238
45. ***1949 mai 18, Rădăuți.*** La déclaration d'Archip Rusu, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, donnée à la Securitate de Rădăuți 246
46. ***1949 mai 19, Rădăuți.*** La déclaration de Vasile Onica, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, donnée à la Securitate de Rădăuți 250
47. ***1949 mai 20, Rădăuți.*** La déclaration de l'ancien partisan Precup Țugui, donnée à la Securitate de Rădăuți 253
48. ***1949 mai 20, Rădăuți.*** La déclaration de Gheorghe Țugui, ancien encadré dans le Bataillon Fixe Bucovina, puis partisan dans le groupe Macoveiciuc 255

49. ***1949 mai 21, Suceava.*** DRSP Suceava rapporte l'exécution par la Securitate de Rădăuți de l'ordre de la Direction Générale de la Securité du Peuple du 29 mars 1949 258
50. ***1949 mai 22, Rădăuți.*** La déclaration d'Ursache Gheorghe, ancien partisan du groupe Macoveiciuc,donnée à la Securitate de Rădăuți 261
51. ***1949 mai 23, Rădăuți.*** La déclaration de Vasile Grijincu, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, donnée à la Securitate de Rădăuți 263
52. ***1949 mai 24, Rădăuți.*** La déclaration de Traian Ursache, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, faite dans un esprit critique et autocritique, sur les événements de Bucovine, à l'été de l'an 1944 264
53. ***1949 mai 25, Rădăuți.*** La déclaration de Dimitrie Rusu, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, donnée à la Securitate Rădăuți 267
54. ***1949 mai 26, Rădăuți.*** La déclaration de Gheorghe Coniac, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, donnée à la Securitate de Rădăuți 269
55. ***1949 mai 27, Rădăuți.*** La déclaration de Gheorghe P.Motrescu, ancien partisan du groupe Macoveiciuc, donnée à la Securitate de Rădăuți 271
56. ***1949 mai 29, Rădăuți.*** La déclaration de Gheorghe Rusu, donnée à la Securitate de Rădăuți, concernant le pillage de vengeance commis par Vladimir Macoveiciuc contre Aron Altman 273
57. ***1949 mai 29, Rădăuți.*** Procès-verbal conclu par l'enquêteur de l'ancien groupe de partisans conduit par Macoveiciuc, à l'issue des recherches 275
58. ***1949 juin 4, Bucarest.*** Exposé contenant la proposition de la Direction Générale de la Sécurité du Peuple que le dossier de l'ancien groupe de partisans conduit par Macoveiciuc soit avancé à la Cinquième Direction 283
59. ***1949 juillet 9, Sucevița.*** Le rapport de l'organe de Milice concernant l'incident produit entre les partisans et deux gardes forestiers le 8 juillet 1949 284
60. ***1949 juillet 13, Rădăuți.*** Plan d'action élaboré par la Milice du Département de Rădăuți pour liquider les groupes de partisans des montagnes 286
61. ***1949 août 15, Rădăuți.*** La déclaration de Nicolae Lucan qui - par peur ou par ruse - ne dit pas la vérité, afin de plaire à l'enquêteur 287
62. ***1949 août 27, Suceava.*** Le rapport de la DRSP Suceava à la Direction Générale de la Sécurité du Peuple sur le résultat des recherches portant sur l'ancien groupe Macoveiciuc 289
63. ***1949 septembre 2, Bucarest.*** Compte-rendu sur les «bandes terroristes» de la région de Suceava 290
64. ***1949 septembre 6, Rădăuți.*** La déclaration de Gheorghe T.Cârdei, donnée à la Securitate de Rădăuți, concernant son activité de l'an 1945, dans le groupe Macoveiciuc 292
65. ***1949 septembre 6, Rădăuți.*** La déclaration de Valerian Cozlovschi, donnée à la Securitate de Rădăuți, concernant deux actions de punition entreprises par Vladimir Macoveiciuc 293
66. ***1949 septembre 22, Rădăuți.*** Plan de mesures élaboré par la Milice du Département de Rădăuți pour arrêter les bandes existantes dans le département 296
67. ***1949 octobre 1, Vicovu de Jos.*** Compte-rendu du chef du poste de milice concernant l'existence d'un agent de Vasile Motrescu dans le cadre de la Securitate de Rădăuți 300

68. ***1949 octobre 10, Bucarest.*** Exposé de la Direction Générale de la Securitate, avec des propositions de mise en jugement du groupe Macoveiciuc.....300
69. ***1949 décembre 27, Rădăuți.*** L'acte par lequel la Securitate de Rădăuți avance à la Direction Régionale Suceava le dossier concernant Cozma Pătrăucean, considéré comme criminel de guerre 302
70. ***1950 mars 2, Putna.*** Déclaration-engagement de Cenușă Ion, donnée devant le chef du Poste de Milice Putna, par laquelle il s'oblige de contribuer à l'arrestation de son oncle, Cenușă Constantin.....307
71. ***1950 mars 13, Rădăuți.*** La déclaration de Nichita Vlaisan concernant le retour chez soi et l'arrestation de Constantin Cenușă, en 1948.....308
72. ***1950 mars 16, Bucarest.*** La déclaration de Paul Bălănescu concernant la manière dont il a été pillé par les partisans, dans la forêt.....308
73. ***1950 mars 20, Rădăuți.*** La Déclaration de l'ouvrier Dumitru Mendrihan concernant l'incident entre les gardes forestiers et les partisans, du 8 juillet 1949.....310
74. ***1950 avril, Rădăuți.*** La déclaration de Gheorghe Țugui, donnée à la Milice Rădăuți, concernant les partisans Vasile Motrescu et Constantin Cenușă.....311
75. ***1950 avril, Rădăuți.*** La déclaration de Pintilie Motrescu, donnée à la Milice de Rădăuți, concernant son fils, le partisan Vasile Motrescu 312
76. ***1950 mai 2, Rădăuți.*** Plan d'action élaboré par la Milice Départementale Rădăuți pour liquider les partisans Cenușă, Motrescu et Pătrăucean 313
77. ***1950 mai 2, Suceava.*** La liste des fuyards de la Région de Suceava, poursuivis par les organes de la Milice et de la Securitate 315
78. ***1950 mai 2, Suceava.*** Tableau comprenant les informateurs qui ont travaillé dans la question des bandes et des fuyards des rayons de Rădăuți, Vatra Dornei et Suceava.....316
79. ***1950 mai 2, Suceava.*** Tableau avec les parents et les éléments d'appui des «bandits» des rayons de Rădăuți et Suceava.....317
80. ***1950 mai 12, Rădăuți.*** La déclaration de Crețan Traian sur la rencontre du garde forestier Bâcu Gheorghe avec le partisan Cenușă, déclaration rétractée devant le procureur militaire 319
81. ***1950 mai 12, Putna.*** La déclaration de Cenușă T.Dumitru concernant ses contacts avec le partisan Constantin Cenușă, partiellement rétractée devant le procureur militaire.....320
82. ***1950 mai 14, Rădăuți.*** La déclaration de Ion Lucaci, donnée à la Milice de Rădăuți, déclaration qu'il a rétractée devant le procureur militaire, en motivant qu'il avait été forcé 322
83. ***1950 mai 19, Iași.*** La déclaration de Gherasim Cenușă, dit Moșu (le Vieux), donnée devant le procureur militaire, où il rétracte partiellement sa déclaration faite au Poste de Milice de Putna.....324
84. ***1950 mai 19, Iași.*** La déclaration de Ștefan Ropceanu, donnée devant le procureur militaire, par laquelle il rétracte les déclarations arrachées par la force par le chef du Poste de Milice de Putna 325
85. ***1950 mai 22, Iași.*** L'acte par lequel le Parquet Militaire Iași exige que soit établie l'origine des bleus existants sur les corps des inculpés, acte demeuré sans réponse 326
86. ***1950 mai 26, Iași.*** La déclaration de Maria Cenușă donnée devant le procureur militaire, en qualité de témoin-informateur.....326

87. ***1950 mai 26, Iaşi.*** La déclaration de Ion Cenuşă concernant son oncle, Constantin Cenuşă, donnée devant le procureur militaire 330
88. ***1950 mai 27, Iaşi.*** La déclaration de Dumitru Cenuşă, frère du partisan Constantin Cenuşă, donnée en qualité de témoin-informateur, devant le procureur militaire 331
89. ***1950 juin 6, Iaşi.*** La sentence no 487/1950 prononcée par le Tribunal Militaire Iaşi dans le troisième procès intenté au groupe Macoveiciuc 332
90. ***1950 juin 20, Iaşi.*** La sentence no 547/1950 par laquelle a été condamné Petre Corduneanu, favorisateur du groupe Macoveiciuc 345
91. ***1950 juillet 4, Rădăuţi.*** Tableau avec les fuyards et les disparus du territoire de la Milice Départementale Rădăuţi 346
92. ***1950 août 9, Suceava.*** L'adresse de la DRSP Suceava à la Direction Générale de la Sécurité du Peuple concernant les «bandes terroristes» de Bucovine 349
93. ***1950 septembre 8, Rădăuţi.*** Tableau nominal avec les fuyards poursuivis par la Milice Départementale Rădăuţi 350
94. ***1950 septembre 19, Iaşi.*** La sentence no 781/1950 prononcée par le Tribunal Militaire Iaşi dans le cas du groupe de partisans conduit par Grigore Sandu et Dumitru Crăciun 354
95. ***1950 septembre, Rădăuţi.*** La déclaration d'Emilian Ciunchinschi de Vicovu de Sus, agent de la Milice, avec des propositions pour l'arrestation des partisans 363
96. ***1950 septembre 21, Suceava.*** Rapport informatif sur les actions entreprises par Cenuşă et Pătrăucean, avec des propositions visant l'annihilation du groupe 365
97. ***1950 septembre 26, Iaşi.*** La sentence no 763/1950 prononcée par le Tribunal Militaire Iaşi contre les partisans Cenuşă Constantin et Motrescu Vasile et contre certains de leurs favorisateurs. La deuxième condamnation par contumace de Cenuşă 366

Dictionnaire biographique 380
Auteurs 406
Liste des illustrations 411
Index 413

INHALT

Vorwort 29
Einleitungsstudie 49
Zeittafel 112
Anmerkung zur Ausgabe 119
Abkürzungsliste 123

Verzeichnis der Dokumente:
1. ***1944, 29. März - 23. August, Broşteni***. Operationstagebuch der Abteilung "Oberst Constantinescu Aurel", einer gemischten rumänisch-deutschen militärischen Einheit, die im Frühling und Sommer des Jahres 1944 gegen die Sowjettruppen in der Bukowina kämpfte (fragmente) 127
2. ***1944, 30. März, Pângăraţi***. Kampfordnung des Stabilen Regionalen Bataillons Bucovina, bevor es in den Kampf mit den Sowjettruppen eintrat 141
3. ***1944, 31. März, Broşteni***. Erster Operationsbefehl der Abteilung "Oberst Constantinescu Aurel" 144
4. ***1944, 14. Mai, Broşteni***. Bericht des Obersts Aurel Constantinescu über die Organisierung, Besetzung, Ausrüstung, Bewaffnung und Aufgabe der Stabilen Regionalen Bataillone Bucovina und Neamţ 145
5. ***1944, 20. Mai, Sadova***. Bericht über den Besuch Marschall Ion Antonescus bei der Kommandostelle in Sadova des Stabilen Regionalen Bataillons Bucovina 146
6. ***1944, 20. Juni, Moldoviţa***. Bericht des Bataillons II aus dem 3. Grenzerregiment über die Einrichtung im neuen Verteidigungssektor Moldoviţa 147
7. ***1944, 22. Juni, Câmpulung Moldovenesc***. Bericht von Vladimir Macoveiciuc über die Tätigkeit der unter seinem Kommando stehenden Gruppe antibolschewistischer Partisanen. Erster dokumentarischer Beleg über das Vorhandensein antisowjetischer rumänis cher Partisanen in der Bukowina in der Zeitspanne Mai-Juni 1944 148
8. ***1944, 26. Juni, Sadova***. Erklärung des George P. Motrescu beim Gendarmerieposten Sadova über die Tätigkeit der Gruppe Macoveiciuc im Sommer des Jahres 1944. Erstes Dokument, in dem die freiwilligen antisowjetischen Kämpfer als "Partisanen" bezeichnet werden 151
9. ***1944, 26. Juni, Sadova***. Erklärung des Precup Ţugui über die Situation in der Bukowina und die Tätigkeit der von Vladimir Macoveiciuc geführten "Bande von Heiducken" im Sommer 1944 153
10. ***1944, 7. August, Broşteni***. Bericht der Abteilung "Oberst Constantinescu Aurel" an die 4. Rumänische Armee über das Herausziehen des Stabilen Regionalen Bataillons Bucovina aus der Verteidigungslinie 154
11. ***1944, 7. August, Broşteni***. Zuschrift, durch die die Abteilung "Oberst Constantinescu Aurel" eine Kopie des Berichts über die Verlegung des Stabilen Regionalen Bataillons Bucovina an das 17. Deutsche Armeekorps übersendet 155
12. ***1944, 19. August, Broşteni***. Die Abteilung "Oberst Constantinescu Aurel" berichtet der 4. Armee über den Rückzug der Stabilen Kompanie "Putna" aus der Verteidigungsstellung 156

13. ***1944, 21. August, Moldovița.*** Informationsbericht über die Kämpfe vom 19.-21. August 1944 zwischen dem Bataillon II/3. Grenzerregiment und den Sowjettruppen 157
14. ***1944, 18. November, Câmpulung Bucovina.*** Bericht des Sicherheitsdienstes aus Câmpulung Moldovenesc über die Zusammenarbeit mit dem NKWD zur Unterdrückung der ehemaligen antisowjetischen Partisanen (fragmente) 160
15. ***1945, 11. Januar, Iași.*** Im Falle des Partisanen Nicolae Macriniuc aus Voroneț gefälltes Urteil (fragment) 163
16. ***1945, 16. März, Iași.*** Im Falle des Partisanen Alexandru Tusu, ehemaliger Gendarm, gefälltes Urteil Nr. 394/1945 164
17. ***1945, 19. April, Iași.*** Urteil Nr. 539/1945, durch welches der ehemalige Partisan Fabian Popescu verurteilt wurde 165
18. ***1945, 16. August, Bukarest.*** Briefwechsel zwischen dem Generalinspektorat der Gendarmerie-Sicherheitsdienst und der Generaldirektion der Polizei betreffend Vladimir Macoveiciuc 166
19. ***1945, 10. Oktober, Bukarest.*** Bericht des "Detektivkorps" über den Fusionsversuch der von Vladimir Macoveiciuc geführten Partisanengruppe mit dem von Ovidiu Găină geführten Widerstandszentrum der Legionäre 168
20. ***1946, 10. Januar, Iași.*** Bericht des Regionalinspektorats der Polizei - Nordmoldau - Iași über die Aktionen zur Verfolgung der von Vladimir Macoveiciuc geführten bewaffneten antikommunistischen Gruppe 175
21. ***1946, 31. Januar, Iași.*** Urteil Nr. 86/1946, gefällt vom Kriegsgerichtshof des 4. Territorialen Korps (Iași). Erst Verurteilung der von Constantin Cenușă geführten Gruppe 178
22. ***1946, 28. Februar, Vicovu de Sus.*** Protokoll, aufgesetzt anläßlich des Auffindens von Militärkleidern, die Vladimir Macoveiciuc gehören, bei einem Einwohner der Gemeinde Voitinel 180
23. ***1946, 6. März, Rădăuți.*** Protokoll über die Untersuchung von vier Leuten, die der Begünstigung des Vladimir Macoveiciuc verdächtigt werden 182
24. ***1946, 4. Juni, Bukarest.*** Briefwechsel zwischen verschiedenen Organen der Sicherheitspolizei über die Tätigkeit des Vladimir Macoveiciuc 190
25. ***1946, 11. Juli, Rădăuți.*** Protokoll über die Untersuchung der Störungen, die in der Nacht vor der Aktion zur Aushebung der Gruppe Macoveiciuc bei der Durchführung der Telefonverbindungen aufgetreten sind 192
26. ***1946, 17. Juli, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe E. Cârdei beim Sicherheitsdienst Rădăuți über die Hinrichtung der Verräter Sumlanschi und Brăilean durch Vladimir Macoveiciuc und die Ausraubung von Aron Altman 194
27. ***1946, 18. Juli, Rădăuți.*** Erklärung des Anisia Pascariuc beim Sicherheitsdienst Rădăuți über seine Verbindung zur Gruppe Macoveiciuc 198
28. ***1946, 18. Juli, Rădăuți.*** Erklärung des Mihai Surugiu beim Sicherheitsdienst Rădăuți im Zusammenhang mit dem Versuch von Vladimir Macoveiciuc, sich den rumänischen Behörden zu stellen 199
29. ***1946, 20. Juli, Rădăuți.*** Erklärung des Aron Altman, gegeben eim Sicherheitsdienst Rădăuți, über die Art, wie er von der Gruppe Macoveiciuc ausgeraubt wurde 201
30. ***1946, 5. August, Rădăuți.*** Geburtsurkunde von Ilidor Cenușă, Sohn des Partisanen Constantin Cenușă, in Haft geboren 203

31. ***1946, 12. September, Iaşi.*** Urteil Nr. 1161 vom 12.09.1945, gefällt vom Kriegsgericht des 4. Territorialen Korps. Erster Prozeß der Gruppe Macoveiciuc 204
32. ***1946, 21. September, Iaşi.*** Urteil Nr. 1188/1946, gefällt vom Kriegsgericht des 4. Territorialkommandos (Iaşi) im Falle der rumänisch-ukrainischen Gruppe aus den Gemeinden Ulma und Brodina, Kreis Rădăuţi 209
33. ***1946, 14. November, Rădăuţi.*** Information über die Stimmung vor den Wahlen und die Verwicklung der Brüder Tudose aus Vicovu de Jos in den Verrat an der von Vladimir Macoveiciuc geführten bewaffneten Gruppe..... 216
34. ***1947, 6. Februar, Iaşi.*** Urteil Nr. 231/1947, gefällt vom Kriegsgericht Iaşi. Zweiter Prozeß gegen die Gruppe Macoveiciuc..... 219
35. ***1947, 1. Dezember, Putna.*** Personalkarteiblatt des Partisanen Constantin Cenuşă, angelegt beim Gendarmerieposten Putna..... 224
36. ***1948, 7. September, Putna.*** Begleitschreiben, mit welchem der ehemalige Partisan Constantin Cenuşă, der vom Gendarmerieposten Putna verhaftet wurde, an die Securitate von Rădăuţi überwiesen wird..... 227
37. ***1948, 19. September, Rădăuţi.*** Bericht der Securitate Rădăuţi über die Flucht des ehemaligen Partisanen Constantin Cenuşă aus der Haft..... 227
38. ***1948, 6. Oktober, Rădăuţi.*** Protokoll im Zusammenhang mit der Flucht von Constantin Cenuşă aus dem Arrest der Securitate Rădăuţi und Feststellung der Fluchtursachen 229
39. ***1949, 17. Februar, Craiova.*** Verfügung des Strafgerichtshofes Nr. 1922/1949, durch welche Gavril Vatamaniuc wegen illegalen Tragens der Uniform verurteilt wurde..... 233
40. ***1949, 16. März, Iaşi.*** Auszug aus dem Strafentscheid Nr. 320/948, durch welchen das Militärgericht Vasile Mihăiescu wegen des Verbrechens der Umtriebe gegen die soziale Ordnung verurteilt..... 234
41. ***1949, 29. März, Bukarest.*** Befehl der Generaldirektion der Securitate an die Regionaldirektion der Securitate Suceava betreffend die Wiederaufnahme der Verfolgung der ehemaligen von Vladimir Macoveiciuc geführten Partisanengruppe 235
42. ***1949, 9. Mai, Bukarest.*** Rechenschaftsbericht über die Banden im Gebirge. Auszug betreffend die Organisation "Weiße Garde", die auch im Kreis Câmpulung, Bukowina, gewirkt hat 236
43. ***1949, 16. Mai, Rădăuţi.*** Erklärung des ehemaligen Partisanen Silvestru Macoveiciuc, abgegeben vor der Securitate von Rădăuţi..... 238
44. ***1949, 17. Mai, Rădăuţi.*** Erklärung des ahemaligen Partisanen Sava Onica aus der Gruppe Macoveiciuc vor der Securitate in Rădăuţi 246
45. ***1949, 18. Mai, Rădăuţi.*** Erklärung des Archip Rusu, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, vor der Securitate in Rădăuţi..... 250
46. ***1949, 19. Mai, Rădăuţi.*** Erklärung des Vasile Onica, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, vor der Securitate in Rădăuţi..... 253
47. ***1949, 20. Mai, Rădăuţi.*** Erklärungdes ehemaligen Partisanen Precup Ţugui, abgegeben vor der Securitate Rădăuţi 255
48. ***1949, 20. Mai, Rădăuţi.*** Erklärung des Gheorghe Ţugui, ehemals Angehöriger des Stabilen Bataillons Bucovina, danach Partisan in der Gruppe Macoveiciuc 256

49. ***1949, 21. Mai, Suceava.*** Die Generaldirektion der Securitate Suceava meldet die Durchführung durch die Securitate Rădăuți des Befehls der Generaldirektion der sicherheit des Volks vom 29. März 1949 258
50. ***1949, 22. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe Ursache, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, abgegeben vor der Securitate in Rădăuți 261
51. ***1949, 23. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Vasile Grijincu, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, abgegeben vor der Securitate in Rădăuți 263
52. ***1949, 24. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Traian Ursache, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, gegeben im Geist der Kritik und Selbstkritik über die Ereignisse in der Bukowina im Sommer 1944 264
53. ***1949, 25. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Dimitrie Rusu, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, gegeben vor der Securitate in Rădăuți 269
54. ***1949, 26. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe Coniac, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, abgegeben vor der Securitate in Rădăuți 271
55. ***1949, 27. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe P. Motrescu, ehemaliger Partisan in der Gruppe Macoveiciuc, abgegeben vor der Securitate in Rădăuți 273
56. ***1949, 29. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe Rusu, gegeben vor der Securitate in Rădăuți, betreffend den Racheraubzug Vladimir Macoveiciucs gegen Aron Altman 275
57. ***1949, 29. Mai, Rădăuți.*** Protokoll, aufgesetzt vom Untersuchungsbeamten der ehemaligen Partisanengruppe unter Führung von Macov[e]iciuc nach Abschluß der Untersuchungen 283
58. ***1949, 4. Juni, Bukarest.*** Referat mit dem Vorschlag der Generaldirektion der Volkssicherheit, daß die Akte der ehemaligen, von Macoveiciuc geführten Partisanengruppe der V. Direktion vorgelegt werden solle 284
59. ***1949, 9. Juli, Sucevița.*** Referat des Milizorgans über den zwischen den Partisanen und zwei Waldarbeitern am 8. Juli 1949 stattgefundenen Vorfall 286
60. ***1949, 13. Juli, Rădăuți.*** Von der Kreismiliz Rădăuți zur Aushebung der Partisanengruppen im Gebirge aufgestellter Aktionsplan 287
61. ***1949, 15. August, Rădăuți.*** Erklärung des Nicolae Lucan, der - aus Angst oder Schlauheit - nicht die Wahrheit sagt, um dem Untersuchungsbeamten zu Gefallen zu reden 289
62. ***1949, 27. August, Suceava.*** Bericht der Regionaldirektion für Volkssicherheit an die Generaldirektion der Volkssicherheit betreffend das Ergebnis der Untersuchungen im Falle der ehemaligen Gruppe Macoveiciuc 290
63. ***1949, 2. September, Bukarest.*** Rechenschaftsbericht über die "Terroristenbanden" aus der Gegend von Suceava 292
64. ***1949, 6. September, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe T. Cârdei, gegeben vor der Securitate Rădăuți, im Zusammenhang mit seiner Tätigkeit aus dem Jahr 1945 im Rahmen der Gruppe Macoveiciuc 293
65. ***1949, 6. September, Rădăuți.*** Erklärung des Valerian Cozlovschi, gegeben vor der Securitate Rădăuți, betreffend zwei von Vladimir Macoveiciuc unternommene Strafaktionen 296
66. ***1949, 22. September, Rădăuți.*** Von der Kreismiliz Rădăuți aufgestellter Maßnahmenplan zur Gefangennahme der innerhalb des Kreises vorhandenen Banden 300

67. ***1949, 1. Oktober,*** *Vicovu de Jos.* Anzeige des Chefs des Milizpostens betreffend das Vorhandensein eines Agenten des Vasile Motrescu innerhalb der Securitate Rădăuți 300
68. ***1949, 10. Oktober, Bukarest.*** Referat der Generaldirektion der Securitate mit Vorschlägen zur Aburteilung der Gruppe Macoveiciuc 300
69. ***1949, 27. Dezember, Rădăuți.*** Begleitschreiben, mit welchem die Securitate von Rădăuți der Regionaldirektion Suceava die Akte betreffend Cozma Pătrăucean übersendet, der als Kriegsverbrecher betrachtet wird 302
70. ***1950, 2. März, Putna.*** Erklärung - Verpflichtung des Ion Cenuşă, gegeben vor dem Chef des Milizpostens Putna, durch welche er sich verpflichtet, zur Gefangennahme seines Onkels, Constantin Cenuşă, beizutragen 307
71. ***1950, 13. März, Rădăuți.*** Erklärung des Nichita Vlaisan betreffend die Heimkehr und Verhaftung des Constantin Cenuşă im Jahr 1948 308
72. ***1950, 16. März, Bukarest.*** Erklärung des Paul Bălănescu im Zusammenhang mit der Art und Weise, wie er im Wald von Partisanen ausgeraubt wurde 308
73. ***1950, 20. März, Rădăuți.*** Erklärung des Arbeiters Dumitru Mendrihan über den Zwischenfall zwischen Waldarbeitern und Partisanen vom 8. Juli 1949 310
74. ***1950, April, Rădăuți.*** Erklärung des Gheorghe Țugui, gegeben vor der Miliz Rădăuți, über die Partisanen Vasile Motrescu und Constantin Cenuşă 311
75. ***1950, April, Rădăuți.*** Erklärung des Pintilie Motrescu, gegeben vor der Miliz Rădăuți, über senen Sohn, den Partisanen Vasile Motrescu 312
76. ***1950, 2. Mai, Rădăuți.*** Von der Kreismilitz Rădăuți aufgesteller Aktionsplan zur Verfolgung und Aushebung der Partisanen Cenuşă, Motrescu und Pătrăucean 313
77. ***1950, 2. Mai, Suceava.*** Liste der Flüchtlinge aus der Region Suceava, die von den Organen der Miliz und der Securitate verfolgt werden 315
78. ***1950, 2. Mai, Suceava.*** Tabelle mit den Informatoren, die im Zusammenhang mit dem Problem der Banden und Flüchtlinge im Gebiet der Rayons Rădăuți, Vatra Dornei und Suceava tätig waren 316
79. ***1950, 2. Mai, Suceava.*** Tabelle mit den Verwandten und Unterstützern der "Banditen" auf dem Gebiet der Rayons Rădăuți und Suceava 317
80. ***1950, 12. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Traian Crețan über die Begegnung des Waldarbeiters Bâcu Gheorghe mit dem Partisanen Cenuşă, die Erklärung wurde vor dem Militärstaatsanwalt zurückgenommen 319
81. ***1950, 12. Mai, Putna.*** Erklärung des Cenuşă T. Dumitru im Zusammenhang mit seinen Kontakten zu dem Partisanen Constantin Cenuşă, die vor dem Militärstaatsanwalt teilweise zurückgezogen wurde 320
82. ***1950, 14. Mai, Rădăuți.*** Erklärung des Ion Lucaci, gegeben vor der Miliz Rădăuți und vor dem Militärsstaatsanwalt zurückgezogen unter Angabe, daß er gezwungen worden sei 322
83. ***1950, 19. Mai, Iași.*** Erklärung des Gherasim Cenuşă, genannt Moşu, gegeben vor dem Militärstaatsanwalt, in welcher er seine Erklärung vor dem Milizposten Putna teilweise zurückzieht 324
84. ***1950, 19. Mai, Iași.*** Erklärung des Stefan Ropceanu, gegeben vor dem Militärstaatsanwalt, in welcher er seine Erklärungen zurückzieht, die ihm vom Chef des Milizpostens Putna mit Gewalt abgewonnen wurden 325

85. ***1950, 22. Mai, Iaşi***. Akt, durch den die Militärstaatsanwaltschaft Iaşi die Feststellung der Ursachen anfordert, woher die blauen Flecken am Körper der Beschuldigten stammen. Keine Antwort 326
86. ***1950, 26. Mai, Iaşi***. Erklärung der Maria Cenuşă, gegeben vor dem Militärstaatsanwalt in ihrer Eigenschaft als Zeuge und Informator 326
87. ***1950, 26. Mai, Iaşi***. Erklärung des Ion Cenuşă im Zusammenhang mit seinem Onkel, Constantin Cenuşă, gegeben vor dem Militärstaatsanwalt 330
88. ***1950, 27. Mai, Iaşi***. Erklärung des Dumitru Cenuşă, Bruder des Partisanen Constantin Cenuşă,gegeben in seiner Eigenschaft als Zeuge und Informator vor dem Militärstaatsanwalt 331
89. ***1950, 6. Juni, Iaşi***. Urteil nr. 487/950, gefällt vom Militärgericht Iaşi im dritten gegen die Gruppe Macoveiciuc angestrengten Prozeß 332
90. ***1950, 20. Juni, Iaşi***. Urteil nr. 547/1950, aufgrund dessen Petre Corduneanu, ein Helfer der Gruppe Macoveiciuc, verurteilt wurde 345
91. ***1950, 4. Juli, Rădăuţi***. Tabelle mit den Flüchtlingen und aus dem Territorium der Kreismiliz Rădăuţi Verschwundenen 346
92. ***1950, 9. August, Suceava***. Zuschrift der Regionaldirektion der Securitate Suceava an die Generaldirektion der Volkssicherheit betreffend die "terroristischen Banden" aus der Bukowina 349
93. ***1950, 8. September, Rădăuţi***. Namentliche Tabelle mit den im Gebiet der Kreismiliz Rădăuţi verfolgten Flüchtlingen 350
94. ***1950, 19. September, Iaşi***. Urteil nr. 781/1950, gefällt vom Militärgericht Iaşi im Falle der von Grigore Sandu und Dumitru Crăciun geführten Partisanengruppe 354
95. ***1950, September, Rădăuţi***. Erklärung des Emilian Ciunchinschi aus Vicovu de Sus, Agent der Miliz, mit Vorschlägen für die Gefangennahme der Partisanen 363
96. ***1950, 21. September, Suceava***. Informativer Bericht über die von Cenuşă und Pătrăucean unternommenen Aktionen, mit Vorschlägen für die Vernichtung der Gruppe 365
97. ***1950, 26. September, Iaşi***. Urteil nr. 763/1950, gefällt vom Militärgericht Iaşi gegen die Partisanen Constantin Cenuşă und Vasile Motrescu und einige ihrer Helfer. Zweite Verurteilung Cenuşă in Abwesenheit 366

Biographisches Lexikon 380
Autoren 406
Liste der Illustrationen 411
Register 413

CUVÂNT ÎNAINTE

La sfârşitul celui de-al doilea război mondial Europa central - răsăriteană era ocupată de armatele sovietice. Concentrându-şi toate energiile pentru distrugerea Germaniei, anglo-americanii neglijaseră consecinţele întăririi peste măsură a U.R.S.S. Astfel, pe de o parte au continuat livrările masive de armament, fără a pune condiţii, iar pe de alta au sacrificat câteva popoare din Europa şi Asia în mod conştient, premeditat, secret şi cinic, fără ştiinţa, aprobarea şi ratificarea popoarelor englez şi american. S-a ajuns astfel la inversarea rolurilor: Marea Britanie a devenit putere de rangul al doilea, iar Uniunea Sovietică i-a luat locul, fiind promovată la statutul de mare putere şi de pericol mortal şi permanent pentru Lumea Liberă, inclusiv pentru Statele Unite ale Americii.

Urmărind cu consecvenţă principiul formulat de I.V. Stalin în faţa lui Tito şi Milovan Djilas: "*Cel care ocupă un teritoriu impune acestuia propriul său sistem social*", U.R.S.S. şi-a mărit considerabil suprafaţa, continuând să înglobeze Carelia, Ţările Baltice, Polonia Răsăriteană, Basarabia şi Bucovina de Nord, obţinute prin tratatul Ribbentrop-Molotov. În plus, a reuşit să se înconjoare cu o centură de state tampon satelizate, în baza acordurilor pentru împărţirea sferelor de influenţă şi anume: Polonia, România, Ungaria, Bulgaria şi Germania de Răsărit. Regimuri comuniste au fost instaurate şi în Iugoslavia, Albania şi Cehoslovacia, iar în Asia au fost comunizate China, Coreea de Nord şi Vietnamul de Nord. În acest fel au fost încălcate, cu bună ştiinţă, principiile generoase stabilite în *Charta Atlanticului* în august 1941, chiar de către cei care le-au formulat. Churchill şi Roosevelt n-au ezitat să arunce 120 de milioane de europeni în sclavia comunistă. Anglo-americanii au obţinut victoria, dar au pierdut pacea şi în acelaşi timp onoarea.

A sosit momentul ca popoarele american şi englez să cunoască adevărul, consecinţele marilor greşeli săvârşite de conducătorii lor de atunci. În adevăr, mimând apărarea democraţiei, a drepturilor omului şi a independenţei naţionale, liderii Statelor Unite ale Americii şi Marii Britanii au admis satelizarea ţărilor lăsate în sfera de influenţă a U.R.S.S.

În numai cinci ani, sovieticii au reuşit să impună regimuri democrat-populare în toate aceste state, printr-un amestec de forţă şi violenţe asiatică. Moscova s-a folosit de factorul militar spre a-şi impune sistemul politic şi o ideologie depăşită şi retrogradă în teritoriile *eliberate* de trupele sale. Tactica folosită a fost constituirea unor alianţe numite *"Fronturi"*, având ca nucleu Partidul Comunist. În noile guverne, comuniştii au urmărit obţinerea celor două ministere cheie: de Interne şi de Justiţie, ceea ce le oferea posibilitatea de a acţiona direct împotriva adversarilor politici prin tehnicile teroriste experimentate în U.R.S.S. în anii marii epurări din deceniul al patrulea: represiune brutală, asasinate şi deportări în masă. După consolidarea poziţiilor, tovarăşii de drum au fost înlăturaţi iar partidele comuniste au preluat puterea integral şi au trecut în forţă la stalinizarea făţişă a ţărilor respective.

În momentul în care şi-au dat seama de adevăratele intenţii ale lui Stalin, care în loc de guverne prietene impusese guverne vasale în statele din zona sa de influenţă, obţinând superioritatea în oameni, resurse şi teritorii şi vizând dominaţia mondială, Statele Unite au fost forţate să intre în lupta pentru putere (războiul rece), la semnalul de alarmă tras chiar de către Churchill la Fulton, Missouri (5 martie 1946). Era însă prea târziu. Din acest motiv, ţările occidentale au depus eforturi să refacă echilibrul de forţe în lume. Întărirea potenţialului militar, o viguroasă campanie de informare (inclusiv prin posturile de radio Vocea Americii, Londra şi Europa Liberă), obţinerea superiorităţii nucleare, refacerea

economiei Europei Occidentale prin planul Marshall, eşecul blocadei Berlinului, ruptura dintre Iugoslavia şi Cominform, eşecul insurecţiei comuniste în Grecia, eliminarea comuniştilor din guvernele Franţei şi Italiei, proclamarea Republicii Federale Germane, crearea N.A.T.O., riposta din Coreea şi adoptarea "Doctrinei Truman", l-au silit pe Stalin să accepte şi el "războiul rece". În consecinţă, asupra ţărilor satelite U.R.S.S. s-a abătut un nou val de teroare, având drept scop grăbirea procesului de construire a "Societăţii socialiste". S-a mers până la amestecul în viaţa particulară, în relaţiile dintre părinţi şi copii, un exemplu fiind denunţurile reciproce ale membrilor aceleiaşi familii. Controlul puterii asupra tuturor segmentelor sociale, fără excepţie, este trăsătura caracteristică a societăţii totalitare.

Uniunea Sovietică a făcut eforturi uriaşe în cursa înarmărilor, inclusiv în domeniul nuclear, folosind atât resursele proprii, dar mai ales pe cele din ţările satelite, succesul datorându-se în bună parte intensului spionaj militar şi economic. Planul pentru luarea puterii şi sovietizarea ţărilor intrate în zona de influenţă a U.R.S.S. a fost întocmit la Kremlin şi era acelaşi, cu mici diferenţe de la ţară la ţară. Procesul de comunizare a fost treptat, dar ireversibil. Vom schiţa în continuare evoluţia situaţiei din România.

La 2 aprilie 1944 Molotov a declarat că Uniunea Sovietică *"nu urmăreşte achiziţionarea vreunei părţi din teritoriul României sau schimbarea orânduirii de stat existente în România"*. Au avut loc negocieri pentru încheierea armistiţiului, rămase însă fără rezultat. La 20 iunie s-a constituit Blocul Naţional Democrat, format din P.N.Ţ., P.N.L., P.S.D. şi P.C.R., care la 23 august a fost alături de rege când România a întors armele împotriva Germaniei, alăturându-se coaliţiei Naţiunilor Unite. În consecinţă, Germania pierdea zona strategică din Balcani şi principala sursă de petrol, iar drumul spre inima Europei era deschis.

Guvernul sovietic a continuat să considere România stat inamic, Armata Roşie luând peste 160000 de prizonieri şi acţionând ca într-o ţară ocupată. Convenţia de armistiţiu semnată abia după trei săptămâni, în noaptea de 12/13 septembrie, după ce ţara fusese complet ocupată de Armata Roşie, fără rezistenţă, a fost în fond actul de capitulare necondiţionată a României în faţa celor trei mari puteri, reprezentate prin U.R.S.S. România avea obligaţia să întreţină armata de ocupaţie, să plătească uriaşe despăgubiri de război, să dizolve organizaţiile "fasciste", să subordoneze armata naţională comandamentului sovietic, să participe la război cu 12 divizii (s-a ajuns la 19) şi să renunţe în continuare la Basarabia şi Bucovina de Nord. Nu s-a prevăzut termen de evacuarea ţării după război, nu s-a recunoscut cobeligeranţa şi se instituia Comisia Aliată de Control în care puterea de decizie o vor avea, de fapt, sovieticii.

Refuzul lui Maniu de a forma un guvern de coaliţie l-a obligat pe rege să încredinţeze puterea generalului Sănătescu, cu Pătrăşcanu interimar la Justiţie, care a început epurările încă din septembrie 1944. Moldova era administrată direct de Armata Roşie, care a instalat prefecţi şi primari comunişti sau procomunişti şi a deportat în U.R.S.S. câteva zeci de mii de bucovineni şi moldoveni. A fost instituită cenzura sovietică, iar la 12 octombrie comuniştii au creat Frontul Naţional Democrat şi au provocat căderea guvernului. În mai puţin de 7 luni, comuniştii au reuşit să schimbe trei guverne. Sovieticii au preluat administrarea Ardealului de Nord, iar în ianuarie 1945 au fost deportaţi 72000 de români de origine germană în U.R.S.S. În timp ce unităţile militare româneşti din ţară au fost desfiinţate sau dezarmate, au fost aduse încă cinci divizii cu efective şi echipament de război, care au fost plasate în jurul capitalei şi alte puncte strategice, iar comuniştii au primit arme şi au început să forţeze schimbarea prefecţilor şi primarilor cu oamenii lor. În luna februarie au organizat numeroase demonstraţii, cerând demisia guvernului Rădescu. Pretextul va fi folosit de Vâşinski pentru a interpreta în

felul său Declarația de la Ialta și a impune regelui, la 6 martie, un guvern F.N.D. condus de Petru Groza, care a început comunizarea țării printr-o haotică reformă agrară, epurarea armatei și aparatului de stat, comunizarea justiției și *dinamizarea* tribunalelor poporului, terorizarea partidelor istorice, arestări masive, procese ale celor vinovați "*de dezastrul țării*", de "*crime de război*", ale rezistenților etc., apariția Sovromurilor ca mijloc suplimentar de exploatare a resurselor (dacă în Bulgaria au existat 5 și în Ungaria 6, în România au fost 14 Sovromuri). Sovieticii au furat România de produse valorând peste 5 miliarde de dolari SUA, în locul celor 300 milioane impuse prin armistițiu. Numai în anii 1944-1945 au jefuit și confiscat valori reprezentând 35% din patrimoniul național. Deși la Potsdam, la 2 august 1945, aliații declaraseră că pacea cu România se va încheia doar cu un guvern democratic recunoscut (guvernul Groza era considerat nereprezentativ), cu toată "greva regală" și ciocnirile sângeroase de la 8 noiembrie 1945 dintre comuniștii bătăuși sprijiniți de poliție și demonstranții promonarhiști, soldate cu 11 morți, sute de răniți și arestați, J. Byrnes s-a înțeles cu Stalin fără ca președintele Truman să fie informat. După 11 luni de ezitări, Statele Unite au recunoscut guvernul Groza înainte de alegerile din 1946, care au fost falsificate grosolan în favoarea comuniștilor. Deși cunoșteau bine situația, Statele Unite și Marea Britanie au semnat tratatul de pace cu România, la 10 februarie 1947. Prevederile Convenției de armistițiu se mențineau, România era obligată să aresteze și să judece persoanele vinovate de crime de război, crime contra păcii și umanității și să nu permită existența organizațiilor de tip fascist; nu se recunoștea cobeligeranța, deși pierdusem 50% din efectivele celor 19 divizii angajate pe frontul de vest și nu se prevedea un termen de retragere a trupelor sovietice.

Imediat după semnarea păcii, guvernul Groza a trecut la lichidarea opoziției. Epitetul de *"fascist"* a fost aplicat tuturor românilor cu adevărat democrați. În fața atacului, opoziția anticomunistă, cu excepția P.N.Ț. și P.N.L., a fost dezorientată, timorată și dezbinată, ceea ce i-a slăbit rezistența. După capcana de la Tămădău, liderii P.N.Ț. sunt arestați, iar partidul lor dizolvat, liberalii și-au suspendat activitatea, iar în februarie 1948 P.S.D. a fost înghițit de P.C.R. care și-a schimbat denumirea în Partidul Muncitoresc Român. Dacă în 1947 au fost arestați masiv țărăniștii, în 1948 au urmat legionarii. Spre a ne face o idee despre condițiile inumane de detenție politică din închisorile comuniste, arătăm că sistemul penitenciar al țării, în 1944, era capabil să dețină circa 15000 de oameni. Cum numai în 1949 fuseseră arestați peste 150000 de oameni, este lesne de imaginat cât de înspăimântătoare erau chinurile supraaglomerărilor, promiscuitatea, tortura prin înfometare sistematică, lipsa igienei și asistenței medicale, brutalitatea excesivă a gardienilor, munca forțată, reeducarea prin violență continuă, în care tortura fizică se împletea cu tortura psihică.

După înființarea Securității (30 august 1948) și a Miliției (23 ianuarie 1949), încadrate bine cu agenți sovietici, represiunea a atins paroxismul, fiind cea mai violentă din întreaga Europă răsăriteană și a mers crescând, conform principiului ascuțirii luptei de clasă, până după moartea lui Stalin (5 martie 1953). După etatizarea Băncii Naționale (20 decembrie 1946), au fost înființate Oficiile industriale, prin care statul controla activitatea industrială și comercială a întreprinderilor particulare (24 mai 1947). A urmat stabilizarea monetară (15 august 1947), înlăturarea din guvern a lui Gh. Tătărescu, ultimul "*tovarăș de drum*" și abdicarea forțată a regelui Mihai (30 decembrie 1947). Era ultimul punct din planul impus de Moscova și a urmat proclamarea Republicii Populare Române.

S-a ajuns la un regim totalitar. După preluarea deplină a puterii, comuniștii au trecut la aplicarea stalinismului economic: naționalizarea întreprinderilor industriale și miniere, băncile și societățile de asigurare, în noiembrie 1948 instituțiile de sănătate și cinematografele, în 1949 farmaciile, iar în 1950 o parte din fondul de locuințe, cabinetele

medicale, restaurantele şi prăvăliile. În 1949 a fost pus în aplicare primul plan economic anual, iar în 1950 cel de al doilea. Începând din 1949, s-a trecut la colectivizarea agriculturii, proces care a durat 13 ani, până în 1962. În perioada 1949-1953, asupra ţărănimii au fost exercitate presiuni felurite şi neîncetate, începând de la fixarea cotelor obligatorii, până la arestări şi execuţii pe loc, în scopul de a intimida pe ţăranii recalcitranţi.

Toate popoarele subjugate de Moscova au trecut prin aceleaşi faze de comunizare prin care a trecut România şi în toate a existat o mişcare de rezistenţă anticomunistă, în unele mai hotărâtă, în altele numai simbolică. Ordinea în care au apărut aceste mişcări a fost determinată de ordinea în care au fost ocupate de trupele sovietice. Mişcarea de partizani a făcut parte din această rezistenţă anticomunistă şi s-a manifestat mai puternic şi pe lungă durată în Ţările Baltice (1943-1959), Ucraina Apuseană (fosta Polonie de Răsărit, 1943-1956) şi în România (1944-1960), adică în ţările în care abuzurile sovieticilor au fost mai mari. Mişcările de protest din R.D. Germană (1953), Polonia (1953), Ungaria (1956) şi Cehoslovacia (1968) au apărut după moartea lui Stalin (1953).

Rezistenţa anticomunistă din România a fost expresia unei nemulţumiri generale şi a avut un caracter naţional. Sute de mii de militari şi ţărani, funcţionari şi studenţi, preoţi, femei, elevi şi muncitori, s-au opus individual sau organizat instaurării şi consolidării comunismului. Dintre aceştia, câteva mii, cei mai curajoşi, au pus mâna pe arme şi s-au retras în păduri, organizându-se pentru a-şi apăra libertatea şi viaţa, răspândiţi în Obcinele Bucovinei, în Munţii Banatului şi Maramureşului, în Munţii Apuseni şi ai Olteniei, Făgăraşului şi Vrancei, în Munţii Neamţului, Pădurea Babadagului, în Deltă şi chiar în zona de câmpie. Toţi aceşti români erau buni creştini şi s-au ridicat la luptă fără a ţine seama de coloratura politică. N-a fost o mişcare de rezistenţă sporadică ci s-a împletit rezistenţa politică cu cea militară, economică, religioasă şi socială. Au fost grupuri de rezistenţă (organizaţii subversive) în şcoli, instituţii şi întreprinderi. Au fost explozii spontane de nemulţumire populară, grupuri care s-au ridicat cu arma în mână în valuri, ceea ce a dat caracteristica de continuitate şi de durată a acestei mişcări de partizani care a durat 16 ani, cu toate că n-a existat o coordonare a activităţii acestora. Răscoalele au izbucnit în puncte diferite, fără legătură între ele, ceea ce a permis regimului comunist să-şi concentreze forţele, să izoleze şi să distrugă pe rând focarele de revoltă.

Deşi s-au ridicat treptat, ele au dovedit o nebănuită capacitate de rezistenţă îndelungată, datorită sprijinului nepreţuit primit din partea populaţiei locale cât şi tacticii adoptate: apărarea, singura posibilă în situaţia în care a trebuit să lupte român contra român şi în evidentă inferioritate numerică şi tehnică. Necunoscând jocurile politice ale marilor puteri, poporul român îşi legase speranţele de americanii eliberatori, campioni ai libertăţii şi democraţiei. Dar mult aşteptatul ajutor n-a apărut. Este posibil ca Statele Unite să fi avut în vedere sprijinul mişcărilor de rezistenţă din ţările satelite Moscovei în cazul izbucnirii ostilităţilor sovieto-americane. Cum Departamentul de Stat, ca şi Foreign Office, era puternic infiltrat cu agenţi sovietici, ne explicăm eşecul asistenţei anglo-americane faţă de lupta popoarelor Europei central-răsăritene împotriva sovietizării lor.

Intenţiile de ajutorare a mişcărilor de rezistenţă din spatele Cortinei de Fier au fost transmise la Kremlin de agenţii moscoviţi BLUNT, BURGESS, MACLEAN, PHILBY şi alţii. Paraşutările sau debarcările proiectate în Albania, Ucraina şi România (în Banat, Munţii Apuseni şi Făgăraş) au ajuns în mâinile Securităţii, partizanii neprimind nici un ajutor din exterior. Aproape toate nucleele de rezistenţă au fost lichidate de Securitate în urma unor acte de trădare, întrucât prin ameninţare şi şantaj fusese creată o reţea de informatori care penetrase până în interiorul familiilor celor urmăriţi.

Lovitura de grație a fost aplicată mișcării de partizani când marile puteri au acceptat diversiunea Suez în loc să intervină în tragedia poporului ungar din noiembrie 1956. Au dovedit astfel că nu sunt dispuși să acționeze direct pentru salvarea popoarelor captive.Rezistența poporului român împotriva ocupantului sovietic și a regimului comunist impus trebuie privită și analizată ca un proces istoric ce s-a dezvoltat în etape, dobândind caracteristici care pe de o parte au intrat în aria comună a rezistențelor din țările supuse comunizării, iar pe de altă parte a dobândit trăsături particulare specifice națiunii române. În consecință, dintr-un început - odată cu ocuparea totală a României de către Armata Roșie - jafurile, crimele și fărădelegile au provocat o reacție imediată nu numai din partea autorităților române - în general neputincioase - dar și a întregii populații lăsată la discreția cuceritorului.

Până nu demult istoriografia rezistenței era lipsită de un fundament documentar. În urma decelării unui pachet important de documente sovietice din perioada 1944-1946 privind reacția populației locale, se poate vorbi de o ripostă imediată a unor formații civile paramilitare și militare ce s-au dezvoltat și desfășurat în cursul lunilor octombrie-noiembrie 1944. Astfel, în raportul din 6 octombrie al Comisarului Poporului pentru Afacerile Interne, L.P. Beria comunica lui I.V. Stalin necesitatea dislocării unor puternice formații N.K.V.D. în zona orașului Craiova, având misiunea de pacificare și subordonare a orașului sediului Frontului II Ucrainian al mareșalului Malinovski și de a institui un punct strategic esențial în relațiile politico-militare cu trupele mareșalului Tito. O lună de zile mai târziu, în condiții istorice încă neelucidate, comandamentul sovietic de la Brașov este aruncat în aer, operațiunea soldându-se cu morți și răniți. În concluzie, se poate afirma că încă din primele luni de ocupație mișcarea de rezistență română a îmbrăcat forme directe de reacție la adresa invadatorului. Ea s-a manifestat pe toate planurile, de la cel politic în frunte cu P.N.L., P.N.Ț., P.S.D. și Mișcarea Legionară, implicată în acțiuni informative și operaționale în spatele frontului sovietic.

Noul regim a declanșat comunizarea în cele mai diverse domenii: militar (epurarea, descompunerea și transformarea armatei naționale într-una de partid), religios (desființarea bisericii greco-catolice, arestarea a peste 4000 de preoți ortodocși, asasinarea unor prelați și chiriarhi catolici, greco-catolici și ortodocși), administrativ (au fost epurați peste 30000 de funcționari din administrația veche, bănuiți și acuzați de fascism, legionarism etc.), social (proiectul distrugerii etnice nu și-a avut analogii decât în U.R.S.S.), țăranul român urmând să dispară odată cu pământul care îl identifica, în deplinătatea ființei, ca cea mai numeroasă pătură socio-economică din România; țăranul trebuia eliminat și apoi înlocuit cu colhoznicul de tip nou, *bezbojnic*, cel fără Dumnezeu, venit de oriunde, aplecat către orice. **Deci o rezistență totală, pe întreg spațiul românesc, opusă unei represiuni totale din partea ocupantului bolșevic și a năimiților săi.**

Editarea volumului de față are scopul de a furniza istoricilor materialul documentar necesar elaborării unor lucrări de specialitate, dar și de a urmări evoluția fenomenului rezistenței armate anticomuniste din țara noastră, de la origine și până la înăbușirea acesteia. Evident, vrem să spulberăm prejudecata pasivității românilor în fața acțiunilor de comunizare a țării și să dovedim cu argumente convingătoare că în România a existat o rezistență anticomunistă viguroasă, amplă și de durată, care poate sta cu cinste alături de fenomenele asemănătoare din alte state europene.

prof. Radu Ciuceanu,
Director al Institutului Național
pentru Studiul Totalitarismului

FOREWORD

At the end of World War II, central and eastern Europe was occupied by the Soviet army. Concentrating their whole energy to destroy Germany, the Anglo-Americans had neglected the consequences of over-strengthening the USSR. Therefore, on the one hand, they continued the unconditional massive supply of arms, and, on the other hand, they knowingly, deliberately, secretly, and cynically sacrificed several nations of Europe and Asia, without the knowledge, approval, or ratification of the British and American peoples.

So, the roles were swapped: Great Britain became a second class power and the Soviet Union took its place, rising to the super power status and to that of a deadly and permanent threat to the Free World, including the United States of America.

Consistently following the principle stated by I.V. Stalin in the presence of Tito and Milovan Djilas, "the power that occupies a territory imposes to it its own social system," the USSR considerably enlarged its surface, continued to incorporate Carelia, the Baltic countries, eastern Poland, Bessarabia and Northern Bukovina, which it had obtained under the von Ribbentrop-Molotov treaty. More, it managed to surround itself with a belt of buffer states, which had become its satellites, according to the agreements for the division of the spheres of influence, namely: Poland, Romania, Hungary, Bulgaria, and East Germany. Communist regimes were also established in Yugoslavia, Albania and Czechoslovakia, and in Asia, in China, North Korea, and North Vietnam. This way, the generous principles stated in the Atlantic Charter of August 1941 were deliberately violated by the very persons who had devised them. Churchill and Roosevelt did not hesitate to hurl 120 million Europeans into communist slavery. The Anglo-Americans won the war but lost the peace and their honour at the same time.

It is time for the American and British peoples to learn the truth, the consequences of the serious mistakes made by their leaders at that time. Mimicking the defence of democracy, of human rights and national independence, the leaders of the United States of America and Britain accepted that the states left in the USSR orbit should become the satellites of the Soviet Union. In only five years, the Soviets managed to impose people's democratic regimes in all of these states, by a mixture of force and Asian shrewdness. Moscow used the military factor to impose its political system and an obsolete and backward ideology on the territories liberated by its troops. The tactic they used was the formation of alliances called Fronts, whose core was the Communist Party. In the new governments, the communists sought the two key ministers, Internal Affairs and Justice, which made it possible for them to act directly against their political adversaries, using the terrorist techniques practiced in the USSR during the great purge of the 30s: brutal repression, mass assassinations and deportations. After the communists consolidated their position, their companions were dismissed and the communist parties took over the entire power and passed on to openly Stalinize the respective countries.

When they understood the real intentions of Stalin, who, instead of friendly governments, imposed vassal governments in the states within his sphere of influence, obtaining superiority as far as the number of people, the resources and the territories were concerned and aspiring to world domination, the United States were forced to start fighting for power (the Cold War), as the alarm was sounded by Churchill himself in Fulton, Missouri (March 5, 1946). But it was too late. This is why the western nations made huge

efforts to survive and rebuild the balance of power in the world. The military potential was boosted, a strong information campaign was conducted (including through radio stations such as the Voice of America, London and Radio Free Europe, nuclear superiority was achieved, the economy of western Europe was restored through the Marshall plan, the Berlin blockade ended up in failure, Yugoslavia broke with the Cominform, the communist insurrection in Greece failed, the communists were dismissed from the governments of France and Italy, the Federal Republic was established, NATO was created, Korea fought against communism and the Truman Doctrine was adopted. All this forced Stalin to enter the Cold War. This brought a new wave of terror sweeping across the satellite nations of the USSR; its purpose was to speed up the building of the "Socialist society." They went as far as to interfere in the private lives of people, in the relations between parents and children; one example is the way members of the same family turned each other in. The government's control over all aspects of life, without any exception, is the characteristic trait of a totalitarian society.

The Soviet Union made huge efforts to support the arms race, including in the nuclear field, using both its own resources, but most of all, those of the satellite countries, and made extensive use of military and economic espionage.

The plan to take over the government and Sovietize the countries now in the USSR sphere of influence was devised at the Kremlin and it was basically the same, with small differences from nation to nation. The communization process was conducted in stages, but it was irreversible. We will outline below the situation in Romania.

On April 2, 1944, the Soviet government stated that the Soviet Union "does not seek to acquire any part of Romania's territory or to change the existing state order in Romania." Fruitless negotiations took place for an armistice. On June 20 the National Democratic Block was founded, made up of the National Peasant Party (PNŢ), the National Liberal Party (PNL), the Social Democratic Party (PSD) and the Romanian Communist Party (PCR); the block supported the king on August 23, when Romania turned against Germany, joining the United Nations. Therefore, Germany lost the strategic zone of the Balkans and, with it, its main petroleum source; also, its road towards the centre of Europe was closed.

The Soviet government continued to consider Romania an enemy, the Red Army took 160,000 prisoners and behaved like in an occupied country. The armistice convention signed only three weeks later, in the night of September 12/13, after the country had been completely occupied by the Red Army, without fighting back at all, was in fact an act of unconditional surrender of Romania to the Big Three, represented by the USSR. Romania had the obligation to support the occupying army, to pay huge reparation payments, to dissolve the fascist organizations, to subordinate her national army to the Soviet command, to participate in the war with 12 divisions (later the number was risen to 19); Bessarabia and Northern Bukovina stayed in the USSR. No deadline for the evacuation of the Red Army from the Romanian territory after the war was set, the co-belligerent status was denied to Romania and the allied control Commission was established, where the decision making power belonged to the Soviets, as the British and the Americans were mere figureheads.

Iuliu Maniu, leader of the PNŢ, hesitated to form a coalition government, so the king had to appoint General Sănătescu Prime Minister, with Lucreţiu Pătrăşcanu as Minister of Justice ad interim: the latter began the purges as early as September 1944. Moldova was directly administered by the Red Army: they named communists or communist supporters as prefects and mayors and deported several tens of thousands of inhabitants from Bukovina and Moldova. The Soviet censorship was established and on October 12 the communists

formed the National Democratic Front (FND) and provoked the fall of the government. In less than seven months, the communists succeeded in changing three governments. The Soviets took over the administration of Northern Transylvania and in January 1945, 72,000 Romanians of German descent were deported to the USSR. As the Romanian military units on the national territory were being dismantled and disarmed, another five divisions with war equipment were brought in: they were stationed around the capital and in other strategic spots, the communists received arms and started to force the change of prefects and mayors, putting their own men instead. In February, they organized several rallies, demanding the resignation of the Rădescu government. The pretext was used by Vyshinsky to interpret the Yalta declaration in his own manner and to force the king to accept on March 6 a FND government, with Petru Groza as Premier. This government began the communization of the country this way: a chaotic land reform, purges in the army and in the state administration, the communization of justice, the strengthening of the people's courts, terror against the historical parties, massive arrests, trials of those guilty "of the nation's disaster," of those guilty of "war crimes" and of opponents, a.o. The Sovroms were created, as an additional means of taking over the resources (compared to Bulgaria, five, and Hungary, six, Romania, had 14 Sovroms.) The Soviets robbed Romania of products worth over $3 billion, instead of the $300 million imposed by the armistice. In 1944-1945 alone, they robbed and confiscated assets amounting for 35% of the national wealth.

Although at the Postdam conference on August 2, 1945 the Allies stated that the peace with Romania would be concluded only with a democratic, recognized government, though the Groza government was not considered representative, despite the "royal strike" and the bloody clashes between communist thugs supported by the police and the pro-monarchy demonstrators on November 8, 1945, which resulted in 11 dead, hundreds of wounded and arrested, J. Byrnes made an agreement with Stalin without informing President Truman. After 11 months of hesitation, the United States recognized the Groza government before the 1946 elections, which were crudely rigged to favour the communists. Although fully aware of the situation, the United States and Britain signed the peace treaty with Romania on February 10, 1947. The provisions of the armistice convention were kept, Romania was forced to arrest and try those guilty of war crimes, of crimes against peace and humanity and to ban fascist-type organizations. The co-belligerent status was not recognized, although Romania had lost 50% of its troops that belonged to the 19 divisions fighting on the western front; no deadline was set for the withdrawal of the Soviet troops.

Immediately after the peace was signed, the Groza government began to annihilate the opposition. They accelerated the communization reforms, unleashing terror against the opposition parties. The adjective "fascist" was applied to all truly democratic Romanians. Faced with the attack, the opposition, except PNŢ, was confused, frightened and divided, which made it weak. In July, the PNŢ leaders were arrested and the party was dissolved, the liberals suspended their activity and in February 1948 the Social Democratic Party (PSD) was swallowed by the Romanian Communist Party, which changed its name to the Romanian Workers' Party.

In 1947 massive arrests of the PNŢ members were made and in 1948 the arrests of the Iron Guard followed. To describe the inhuman political detention conditions in communist prisons, we must mention that the country's penitentiaries could accommodate in 1944 about 15,000 prisoners. In 1948 alone, over 150,000 persons had been arrested, so it is easy to imagine the horrible torments of overcrowding, promiscuity, torture by systematically induced hunger, lack of hygiene and medical assistance, the excessive

brutality of the guards, hard labour, reeducation by continuous violence, in which physical torture was mingled with psychic torture.

The Securitate (secret police) was founded on August 30, 1948 and the Militia (the communist word for police), on January 23, 1949; both had a lot of Soviet agents on their payroll. After they were established, repression reached a climax, the most violent of all eastern Europe, and it continued to grow, based on the sharpening of the class struggle principle, until after the death of Stalin (March 5, 1953.)

After the nationalization of the National Bank (December 20, 1946), the industrial Offices were established, through which the state controlled the industrial and commercial activity of private businesses (May 24, 1947). Then came the monetary stabilization (August 15), Gheorghe Tătărescu was dismissed from the government (he was the last "companion"), and king Michael was forced to abdicate (December 30, 1947). This was the last plank in the Moscow-imposed plan and what followed was the proclamation of the People's Republic of Romania.

A totalitarian regime was in place. After taking over the entire government, the communists went on to apply economic Stalinism: they nationalized industrial and mining companies, banks and insurance companies, the health institutions and movie theatres in November 1948, the pharmacies in 1949, and part of the housing fund, the doctor's offices, the restaurants and stores in 1950. In 1949 the first annual economic plan was put into practice and in 1950 the second one followed.

As of 1949 the collectivization of agriculture was begun, which lasted 13 years, until 1962. In 1949-1953, continuos pressure was put in various forms on the peasants, beginning with compulsory quotas, going to arrests and executions on site, to intimidate the opposing peasants.

All nations under Moscow's yoke went through the same communization stages as Romania and all had anti-communist resistance movements: in some cases these movements were stronger, in others just symbolic. These movements emerged in a chronological order, according to the time when these respective nations were occupied by the Soviet Union.

The partisan movement was part of the anti-communist resistance and it was stronger and longer in the Baltic countries (1943-1959), western Ukraine (1944-1960), namely the countries where the abuses of the Soviets were most unbearable. The protest movements in East Germany (1953), Poland (1953), Hungary (1956) and Czechoslovakia (1968) began after Stalin's death (1953).

The anti-communist resistance in Romania expressed the general discontent of the people and it was a national endeavour. Hundreds of thousands of Romanian military men, peasants, clerks, students, priests, women, pre-university and university students opposed the establishment and consolidation of communism, either on an individual basis or in organizations. Of these, several thousand persons, the bravest, armed themselves and took to the forests, setting up organized groups to defend their freedom and their life; they were spread out on the mountain peaks of Bukovina, in the Banat and Maramureş Mountains, the Apuseni and Oltenia, Făgăraş and Vrancea mountains, the Neamţu Mountains, the Babadag Forest, the Danube Delta and even in the plains.

All these Romanians were good Christians and rose to fight, regardless of their political membership. This was not a sporadic resistance movement. There were some spontaneous outbursts of the people's discontent, groups that rose in waves, which made the partisan movement, which lasted 16 years, continuous and enduring, although the activity of the groups was not coordinated. The rebellions broke out in several areas, without any

connection among them, which made it possible for the communist regime to concentrate its forces, to isolate and destroy the centres of the uprisings one by one.

Although they broke out separately, they proved an unexpected capacity of long-time endurance, owing to the priceless support of the local population and to the tactics they adopted, namely defence, which was the only possible way considering the situation: they fought against other Romanians and the partisan groups obviously had less equipment and were outnumbered by the enemy.

Not knowing the political games played by the great powers, the Romanian people had pinned its hopes on the liberating Americans, the champions of freedom and democracy. But the much awaited-for aid never came. Perhaps the United States took into consideration support for the resistance movements in the USSR satellite countries in case of a Soviet-American war. But, as the State Department was swarming with infiltrated Soviet agents, it is easy to understand the ambiguous position of the U.S. Government concerning the fight of the nations in central and eastern Europe against Sovietization.

The Kremlin found out about the intentions to help the resistance movements behind the Iron Curtain through its agents Blunt, Burgess, MacLean, Philby and others. The plans for parachute descents in Albania, Ukraine and Romania (in Banat, the Apuseni Mountains and Făgăraş) ended up in the hands of the Securitate and the partisans never received any outside help. The sad thing is that almost all resistance centres were destroyed by the Securitate following acts of treason, because, through threats and blackmail, the Securitate had created a network of informers, who penetrated so deeply, as to reach the families of those pursued. The final blow was dealt to the partisan movement, again, by the Americans, who did not intervene in 1956 to save the Hungarian revolution. They proved they did not intend to act directly to save the enslaved nations.

This book seeks to supply to historians the necessary documentary material to assist them in writing specialized books, but also in studying the phenomenon of the armed anti-communist resistance in Romania, from its beginnings until the final crackdown. Of course, we wish to debunk the prejudice that the Romanians were passive when faced with the communization of the nation and to prove with convincing arguments that in Romania there has been a strong, wide-scale, long-lasting resistance, which can be honourably compared with similar phenomena in other European states.

Prof. Radu Ciuceanu,

Director of the National Institute for the Study of Totalitarianism

AVANT-PROPOS

A la fin de la Seconde Guerre mondiale, l'Europe Centrale et de l'Est était occupée par les armées soviétiques. En concentrant toutes leurs énergies pour la défaite de l'Allemagne, les Anglo-Américains avaient négligé les conséquences de la consolidation outre mesure de l'URSS. D'une part, ils ont continué les livraisons massives d'armements, sans conditions et, d'autre part, ils ont sacrifié certains peuples d'Europe et d'Asie sciemment, avec préméditation, secrètement et cyniquement, à l'insu et sans l'approbation et la ratification des peuples anglais et américain.

Les rôles ont été ainsi inversés: la Grande-Bretagne est devenue une puissance du second ordre, tandis que l'Union Soviétique a pris sa place, accédant au statut de grande puissance et devenant un danger mortel et permanent pour le Monde Libre, les Etats-Unis d'Amérique compris.

Respectant avec esprit de suite le principe formulé par I.V.Staline devant Tito et Milovan Djilas: «*Celui qui occupe un territoire y impose son propre système social*», l'URSS a considérablement aggrandi sa superficie, continuant à occuper la Carélie, les Pays Baltes, la Pologne Orientale, la Bessarabie et la Bucovine du Nord, obtenues suite au Pacte Ribbentrop-Molotov. En outre, l'URSS a réussi, grâce aux accords sur le partage des sphères d'influence, à s'entourer d'une ceinture d'Etats satellites: la Pologne, la Roumanie, la Hongrie, la Bulgarie et l'Allemagne de l'Est. Des régimes communistes ont été également instaurés en Yougoslavie, Albanie et Tchécoslovaquie, ainsi qu'en Asie: en Chine, en Corée du Nord et au Nord Vietnam. De la sorte, ont été transgressés, sciemment, par ceux mêmes qui les avaient formulés, les généreux principes établis dans la *Charte de l'Atlantique,* en août 1941. Churchill et Roosevelt n'ont pas hésité à laisser 120 millions d'Européens en proie à l'esclavage communiste. Les Anglo-Américains ont remporté la victoire, mais ils ont perdu la paix, tout comme l'honneur.

Il est grand temps que les peuples américain et anglais connaissent la vérité, les suites des grandes erreurs commises à l'époque par leurs dirigeants. En effet, tout en prétendant de défendre la démocratie, les droits de l'homme et l'indépendance nationale, les leaders des Etats-Unis d'Amérique et de la Grande-Bretagne ont admis que l'URSS transforme en satellites les pays laissés dans sa sphère d'influence.

En cinq années seulement, les Soviétiques ont réussi à faire imposer des régimes démocrates-populaires dans tous ces Etats, en utilisant la force, alliée à la ruse asiatique. Moscou a eu recours au facteur militaire pour imposer son système politique et son idéologie surannée et rétrograde dans les territoires libérés par ses troupes. La tactique employée a visé la constitution d'alliances nommées «*Fronts*», ayant pour noyau le Parti Communiste. Dans les nouveaux gouvernements, les communistes occupaient les deux ministères-clés: de l'Intérieur et de la Justice, qui leur offraient la possibilité d'agir directement contre leurs adversaires politiques, en utilisant les techniques terroristes déjà expérimentées en URSS durant les grandes épurations de la quatrième décennie: répression brutale, assassinats et déportations massives. Après avoir consolidé leur position, les partis communistes ont éliminé leurs compagnons de route, prenant seuls en main tout le pouvoir, et ont commencé, ouvertement, la transformation stalinienne des pays respectifs.

Lorsqu'ils se sont rendu compte des vraies intentions de Staline, qui, au lieu de gouvernements amis, avait imposé des gouvernements vassaux dans les Etats de sa zone

d'influence, obtenant la supériorité pour ce qui était des hommes, des ressources et des territoires, et qui aspirait à dominer le monde, les Etats-Unis ont été obligés d'entrer dans le combat pour le pouvoir (la guerre froide), suite au signal d'alarme tiré par Churchill à Fulton, Missouri (le 5 mars 1946). Trop tard, malheureusement. Les pays occidentaux ont été obligés à déployer d'immenses efforts pour survivre et refaire l'équilibre des forces dans le monde. La consolidation du potentiel militaire, une vigoureuse campagne d'information (y compris par les radios La Voix de l'Amérique, Londres et L'Europe Libre), la réalisation de la supériorité nucléaire, le rétablissement de l'économie de l'Europe Occidentale par le plan Marshall, l'échec du blocus de Berlin, la rupture entre la Yougoslavie et le Kominform, l'échec de l'insurrection communiste en Grèce, l'élimination des communistes des gouvernements de la France et de l'Italie, la proclamation de la République Fédérale Allemande, la constitution de l'OTAN, la riposte en Corée et l'adoption de la «Doctrine Truman» ont réduit Staline à adopter, lui aussi, la «guerre froide». Par la suite, une nouvelle vague de terreur a déferlé sur les pays satellites de l'URSS, dont le but était d'accélérer l'édification de la «société socialiste». Les ingérences ont menacé aussi la vie privée, les relations entre les parents et les enfants, les membres d'une famille étant parfois obligés de se dénoncer réciproquement. Le contrôle de tous les domaines sociaux, sans exception, par le pouvoir, est le trait caractéristique de la société totalitaire.

l'Union Soviétique a fait de grands efforts dans la course aux armements, y compris dans le domaine nucléaire, utilisant tant ses propres ressources, que celles des pays satellites et a fait appel constamment à l'espionnage militaire et économique.

Le plan suivant lequel les communistes ont pris le pouvoir et ont soviétisé les pays entrés dans la zone d'influence de l'URSS a été élaboré au Kremlin et ne différait que très peu d'un pays à l'autre. Le processus a été progressif et irréversible. Nous allons esquisser dans ce qui suit l'évolution de la situation en Roumanie.

Le 2 avril 1944, le gouvernement soviétique a déclaré que l'Union Soviétique *«ne souhaitait ni obtenir une partie quelconque du territoire de la Roumanie, ni faire changer le système politique existant en Roumanie».* Les négociations visant la conclusion de l'armistice sont pourtant restées sans résultat. Le 20 juin était constitué le Bloc National Démocrate, formé du Parti National Paysan, du Parti National Libéral, du Parti Social-Démocrate et du Parti Communiste Roumain, bloc qui, le 23 août, s'est situé aux côtés du roi lorsque la Roumanie a retourné les armes contre l'Allemagne, rejoignant la coalition des Nations Unies. Partant, l'Allemagne perdait la zone stratégique des Balkans et sa principale source de pétrole, la voie vers le coeur de l'Europe étant désormais ouverte.

Le gouvernement soviétique a continué à considérer la Roumanie comme Etat ennemi: l'Armée Rouge a pris plus de 160.000 prisonniers et s'est conduite comme dans un pays occupé. La convention d'armistice, signée à peine trois semaines plus tard, la nuit du 12 au 13 septembre, lorsque le pays avait été entièrement occupé par l'Armée Rouge, sans opposer aucune résistance, a constitué, au fond, la capitulation de la Roumanie devant les trois grandes puissances, représentées par l'URSS. La Roumanie s'obligeait à entretenir l'armée d'occupation, à payer d'énormes dédommagements de guerre, à supprimer les organisations fascistes, à subordonner l'armée nationale au commandement soviétique, à participer à la guerre avec 12 divisions (on est arrivé à 19) et à céder la Bessarabie et la Bucovine du Nord. Aucun terme n'a été prévu pour l'évacuation du pays après la guerre, on n'a pas reconnu sa cobelligérance et on a institué la Commission Alliée de Contrôle, où le pouvoir décisionnel était détenu uniquement par les Soviétiques, les Anglais et les Américains y étant de simple figurants.

Comme Maniu hésitait à former un gouvernement de coalition, le roi s'est vu obligé de confier le pouvoir au général Sănătescu; Pătrăşcanu, intérimaire à la Justice, a commencé les épurations dès septembre 1944. La Moldavie était administrée directement par l'Armée Rouge, qui y a installé des préfets et des maires communistes ou procommunistes et a fait déporter en URSS des dizaines de milliers d'habitants de la Bucovine et de la Moldavie. La censure soviétique a été instituée, et le 12 octobre les communistes créaient le Front National Démocrate, entraînant la chute du gouvernement. En moins de sept mois, les communistes ont réussi à faire changer trois gouvernements. Les Soviétiques ont pris en charge l'administration de la Transylvanie du Nord et, en janvier 1945, ils ont fait déporter en URSS 72.000 Roumains d'origine allemande. Tandis que les unités militaires roumaines du pays étaient supprimées ou désarmées, on a fait venir cinq autres divisions équipées pour la guerre, qui ont été placées autour de la capitale et dans d'autres points stratégiques; les communistes ont reçu des armes et ont commencé à installer par la force leurs hommes dans les postes de préfets et de maires. En février, ils ont organisé de nombreuses démonstrations, exigeant la démission du gouvernement Rădescu. Ce prétexte allait être utilisé par Vychinsky pour interpréter à sa manière la Déclaration de Yalta et imposer au roi, le 6 mars, un gouvernement du FND conduit par Petru Groza, qui a commencé à communiser le pays: une réforme agraire chaotique, l'épuration de l'armée et de l'appareil d'Etat, la communisation de la justice et la dynamisation des tribunaux du peuple, la terreur dirigée contre les partis historiques, des arrestations massives, des processus intentés à ceux considérés comme coupables *«du désastre du pays»*, ou de *«crimes de guerre»,* aux résistants, l'apparition des Sovroms, comme moyen supplémentaire d'exploiter les ressources (si en Bulgarie il y a eu cinq unités de ce type et en Hongrie 6, en Roumanie il y en a eu 14). Les Soviétiques ont privé la Roumanie de produits en valeur de plus de 3 milliards d'USD, bien que l'armistice ne leur donnât droit qu'à 300 millions. Au cours des années 1944-1945, ils ont pillé et confisqué des valeurs représentant 35% du patrimoine national.

En dépit du fait qu'à Potsdam, le 2 août 1945, les Alliés avaient déclaré que la paix avec la Roumanie allait être signée seulement avec un gouvernement démocratique reconnu et que le gouvernement Groza était considéré comme non représentatif, malgré la «grève royale» et les affrontements sanglants entre les communistes appuyés par la police et les démonstrants promonarchistes du 8 novembre 1945, affrontements soldés par 11 morts, des centaines de blessés et de nombreuses arrestations, J.Bymes est arrivé à un accord avec Staline, sans en informer le président Truman. Après 11 mois d'hésitations, les Etats-Unis ont reconnu le gouvernement Groza avant les élections de 1946, grossièrement truquées en faveur des communistes. Tout en connaissant la situation, les Etats-Unis et la Grande-Bretagne ont signé le Traité de paix avec la Roumanie, le 10 février 1947. Les dispositions de la Convention d'armistice étaient maintenues, la Roumanie était obligée de faire arrêter et juger les personnes coupables de crimes de guerre, crimes contre la paix et l'humanité et de ne pas permettre l'existence d'organisations du type fasciste, on ne reconnaissait pas la cobelligérance, en dépit du fait que nous avions perdu la moitié des effectifs des 19 divisions engagées sur le front d'ouest et on ne prévoyait aucun délai pour le retrait des troupes soviétiques.

La paix une fois signée, le gouvernement Groza s'est hâté de faire liquider l'opposition. Les réformes communistes sont accélérées, une vague de terreur frappe les partis en opposition. L'épithète de *«fasciste»* a été appliquée à tous les Roumains vraiment démocrates. Face à cette attaque, l'opposition anticommuniste, le Parti National Paysan excepté, s'est trouvée désemparée et désunie, sa résistance en étant affaiblie. En juillet, les leaders du PNP

sont arrêtés, leur parti supprimé; les libéraux suspendent leur activité et, en février 1948, le PSD est englouti par le PCR, qui change sa dénomination en Parti Ouvrier Roumain.

Si, en 1947, on avait arrêté massivement les membres du PNP, en 1948, ce fut le tour des légionnaires. Pour évoquer les conditions inhumaines de détention politique des prisons communistes, il faut mentionner que le système des pénitenciers du pays pouvait recevoir, en 1944, quelque 15 000 hommes. Comme en 1949 avaient été arrêtées plus de 150 000 personnes, il est facile à imaginer l'agglomération, la promiscuité, la torture par la famine systématique, le manque d'hygiène et d'assistance médicale, la brutalité excessive des gardiens, le travail forcé, la rééducation par la violence continuelle, où la torture physique s'alliait à la torture psychique.

Après la constitution de la *Securitate* (le 30 août 1948) et de la *Miliție* (le 23 janvier 1949), bien fournies en agents soviétiques, la répression a atteint son paroxysme, devenant la plus violente de toute l'Europe de l'Est et a continué à s'intensifier, selon le principe de l'aiguisement de la lutte des classes, jusqu'à la mort de Staline (le 5 mars 1953).

Après l'étatisation de la Banque Nationale (le 20 décembre 1946), ont été constitués les Offices industriels, par l'entremise desquels l'Etat contrôlait l'activité industrielle et commerciale des entreprises privées (24 mai 1947). Ont suivi une stabilisation monétaire (le 15 août), l'élimination de Gh.Tătărăscu, le dernier *«compagnon de voyage»*, du gouvernement et l'abdication forcée du roi Michel (le 30 décembre 1947). C'était le dernier point du plan imposé par Moscou, suivi de la proclamation de la République Populaire Roumaine.

Un régime totalitaire avait été ainsi institué. Après avoir pris tout le pouvoir, les communistes ont commencé à appliquer le stalinisme économique: en juin 1948, ils ont nationalisé les entreprises industrielles et minières, les banques et les sociétés d'assurances, puis, en novembre 1948, les institutions de santé et les cinémas; en 1949, les pharmacies, et, en 1950, une partie des immeubles, les cabinets des médecins, les restaurants et les boutiques. En 1949, on a mis en application le premier plan économique annuel, et, en 1950, le second.

A partir de 1949, on a commencé la collectivisation de l'agriculture, processus achevé 13 ans plus tard, en 1962. Dans la période 1949-1953, les paysans ont été soumis à des pressions permanentes, allant des quotas obligatoires jusqu'aux arrestations et exécutions sur place, destinées à intimider les récalcitrants.

Tous les peuples subjugués par Moscou ont connu les mêmes phases de communisation que la Roumanie et la résistance anticommuniste s'y est développée, de manière active, ou bien symboliquement presque. Ces mouvements sont apparus dans l'ordre de l'occupation des pays par les troupes soviétiques.

Le mouvement des partisans a fait partie de cette résistance anticommuniste et s'est manifesté avec plus de force et pendant de longues années dans les Pays Baltes (1943-1959), en Ukraine Occidentale (l'ancienne Pologne Orientale, 1943-1956) et en Roumanie (1944-1960), là où les abus des Soviétiques ont été les plus insupportables. Les mouvements de protestation en RD Allemande (1953), Pologne (1953), Hongrie (1956) et Tchécoslovaquie (1968) ont eu lieu après la mort de Staline (1953).

La résistance anticommuniste en Roumanie a été l'expression du mécontentement général et a revêtu un caractère national. Des centaines de milliers de militaires et paysans, fonctionnaires et étudiants, prêtres, femmes, élèves et ouvriers se sont opposés, individuellement ou de manière organisée, à l'instauration et à la consolidation du communisme. Quelques milliers, les plus courageux d'entre eux, ont pris les armes et se sont retirés dans les forêts pour y défendre leur liberté et leur vie; ils étaient répandus en

Bucovine, dans les Monts du Banat et du Maramureş, dans les Monts Apuseni et en Olténie, dans le Făgăraş et en Vrancea, dans les Monts du Neamţ, la Forêt de Babadag, le Delta du Danube et même dans les plaines.

Tous ces Roumains étaient de bons chrétiens et ont pris les armes sans égard à leur orientation politique. Le mouvement de résistance n'a pas été sporadique. Il y a eu des explosions spontanées de mécontentement populaire, des groupes qui se sont soulevés successivement, en vagues, conférant continuité et longévité à ce mouvement des partisans qui a duré 16 années, sans être coordonné. Les révoltes ont éclaté dans différents points, sans rapport entre elles, ce qui a permis au régime communiste de concentrer ses forces, d'isoler et détruire un à un les foyers de révolte.

Ces révoltes successives témoignent d'une forte capacité de résister longtemps, grâce à l'appui de la population locale, ainsi qu'à la tactique adoptée, la défense, seule possible dans la situation où les Roumains étaient obligés de lutter contre leurs frères, dans une infériorité numérique et technique évidente.

Ne connaissant pas les jeux politiques des grandes puissances, le peuple roumain avait lié ses espoirs à l'arrivée des Américains, champions de la liberté et de la démocratie. Mais les Américains ne sont pas venus. Les Etats-Unis envisageaient-ils peut-être un appui aux mouvements de résistance des pays satellites de Moscou, dans le cas où les hostilités soviéto-américaines auraient été déclenchées. Toutefois, vu que le Département d'Etat était puissamment infiltré d'agents soviétiques, la position ambigue du gouvernement américain face à la lutte des peuples de l'Europe Centrale et de l'Est contre la soviétisation est facile à expliquer.

Les intentions d'aider les mouvements de résistance existants derrière le rideau de fer ont été communiquées au Kremlin par les agents moscovites Blunt, Burgess, Maclean, Philby et d'autres encore. Les parachutages en Albanie, Ukraine et Roumanie (au Banat, dans les Monts Apuseni et Făgăraş) sont tombés entre les mains de la *Securitate*, les partisans ne bénéficiant d'aucune aide de l'extérieur.

Malheureusement, presque tous les noyaux de résistance ont été liquidés par la *Securitate* suite à des actes de trahison, car le réseau d'informateurs créé à l'aide des menaces et du chantage avait réussi à pénétrer jusqu'au sein des familles des partisans.

Le coup de grâce pour les mouvements des partisans a été porté toujours par les Américains, qui ne sont pas intervenus en 1956 pour sauver la révolution magyare, démontrant qu'ils n'étaient pas disposés à agir directement pour la sauvegarde des peuples captifs.

En éditant le présent volume, nous nous sommes proposé d'offrir aux historiens le matériel documentaire nécessaire à l'élaboration d'ouvrages spécialisés, tout en suivant l'évolution du phénomène de la résistance armée anticommuniste dans notre pays, depuis ses origines jusqu'à son étouffement. Certes, nous voulons anéantir le préjugé de la passivité des Roumains face aux actions de communisation du pays et démontrer, arguments convaincants à l'appui, qu'en Roumanie la résistance anticommuniste a été vigoureuse, ample et de longue durée, comparable aux phénomènes pareils d'autres Etats européens.

Professeur Radu Ciuceanu,

Directeur de l'Institut National pour l'Etude du Totalitarisme

VORWORT

Am Ende des Zweiten Weltkriegs war Mittel - und Osteuropa von den sowjetischen Armeen besetzt. Da die Angloamerikaner ihre ganze Energie auf die Zerstörung Deutschlands konzentrierten, hatten sie die Folgen der übermäßigen Stärkung der UdSSR aus den Augen gelassen. So setzten sie einerseits die massiven Waffenlieferungen fort, ohne Bedingungen zu stellen, und andererseits opferten sie bewußtermaßen, absichtlich, insgeheim und zynisch einige Völker aus Europa und Asien auf, ohne Genehmigung und Ratifizierung des englischen und amerikanischen Volkes.

So kam es zu einer Umkehrung der Rollen: Großbritannien wurde zu einer zweitrangigen Macht, an seine Stelle trat die Sowjetunion, die den Status einer Großmacht erlangte und zugleich den einer tödlichen und dauernden Gefahr für die Freie Welt, einschließlich der Vereinigten Staaten von Amerika.

In konsequenter Anwendung des Grundsatzes, den J.W. Stalin im Beisein von Tito und Milovan Djilas formuliert hatte: "Wer ein Territorium besetzt, zwingt diesem sein eigenes Sozialsystem auf", erweiterte die UdSSR ihre Oberfläche beträchtlich, sie verleibte sich Karelien, die Baltischen Staaten, Bessarabien und die Nordbukowina ein, die sie aufgrund des Ribbentrop-Molotow-Vertrags zugesprochen bekam. Aub?erdem gelang es ihr, sich aufgrund der Abkommen über die Verteilung der Einflußzonen mit einem Gürtel von Satelliten - und Pufferstaaten zu umgeben, dazu gehörten: Polen, Rumänien, Ungarn, Bulgarien und Ostdeutschland. Kommunistisehe Regimes wurden auch in Jugoslawien, Albanien und der Tschechoslowakei eingesetzt, ebenso in Asien in China, Nordkoreea und Nordvietnam. In dieser Weise wurden ganz bewub?t die in der Atlantikcharta im August 1941 festgelegten hochherzigen Prinzipien genau von denen verletzt, die sie formuliert hatten. Churchill und Roosevelt zögerten nicht, 120 Millionen Europäer in die kommunistische Sklaverei zu stürzen. Die Angloamerikaner errangen den Sieg, aber sie verloren den Frieden und zugleich ihre Ehre.

Nun ist aber der Augenblick gekommen, da das amerikanische und das englische Volk die Wahrheit kennenlernen sollen, die Folgen der großen Fehler, die ihre damaligen Führer begingen. In der Tat gestatteten die Leader der Vereinigten Staaten von Amerika und Großbritanniens, indem sie vorgaben, die Demokratie, die Menschenrechte und die nationale Unabhängigkeit zu verteidigen, daß die im Einflußbereich der UdSSR verbliebenen Länder zu Satellitenstaaten wurden.

In bloß fünf Jahren gelang es den Sowjets, durch ein Gemisch von Gewalt und asiatischer List in all diesen Staaten volksdemokratische Regimes einzusetzen. Moskau bediente sich des militärischen Faktors, um in den von seinen Truppen befreiten Territorien sein politisches System und eine überholte und rückständige Ideologie durchzustzen. Die Taktik, die angewendet wurde, war die Bildung von Bündissen, "Fronten" genannt, die sich um die Kommunistische Partei als Kern gliederten. In den neuen Regierungen suchten die Kommunisten die beiden ausschlaggebenden Ministerien zu besetzen: das Innenministerim und das Justizministerium, das bot ihnen die Möglichkeit, durch die in der UdSSR in den Jahren der großen Säuberungsaktionen in den vierziger Jahren ausprobierten terroristischen Techniken: brutale Repression, Morde und Massendeportationen, unmittelbar auf ihre politischen Gegner einzuwirken. Nach der Festigung ihrer Positionen wurdenihre Weggefährten beseitigt und die kommunistischen Partein übernahmen die gesamte Macht und schritten zur unverhohlenen Stalinisierung der betreffenden Länder.

Sobald sich die Vereinigten Staaten über die wahren Absichten Stalins Rechenschaft gaben, der in den Staaten seiner Einflußzone statt freundschaftlich verbundener Regierungen Vasallenregierungen eingesetzt, eine Überlegenheit an Menschen, Ressourcen und Territorien erlangt hatte und die Weltherrschaft anstrebte, sahen sie sich gezwungen, auf das von Churchill selbst in Fulton, Missouri (am 5. März 1946) gegebene Alarmsignal hin den Kampf um die Macht (den kalten Krieg) zu beginnen. Es war jedoch zu spät. Aus diese Grunde unternahmen die Länder des Westens riesige Anstrengungen, um zu überleben und das Kräftegleichgewicht in der Welt wieder herzustellen. Die Verstärkung des Militärpotentials, eine kraftvolle Infovmationskampagne (einschließlich durch die Rundfunksender Voice of America, London und Freies Europa), die Erlangung der Überlegenheit in der Atomwaffentechnik, der Wiederaufbau der Wirtschaft in Westeuropa durch den Marshal-Plan, das Mißlingen der Berlinblockade, der Bruch zwischen Jugoslawien und der Kominform, der Mißerfolg des kommunistischen Aufstandes in Griechenland, die Beseitigung der Kommunisten aus den Regierungen Frankreichs und Italiens, die Aussrufung der Bundesrepublik, die Schaffung der NATO, der Gegenschlag in Koreea und die Annahme der "Truman-Doktrin" zwangen Stalin, den "kalten Krieg" ebenfalls aufzunehmen. Infolgedessen ergoß sich über die Satellitenstaaten der UdSSR eine neue Terrorwelle, die das Ziel verfolgte, den Prozeß zum Aufbau der "sozialistischen Gesellschaft" zu beschleunigen. Es kam dabei bis zur Einmischung in das Privatleben, in die Beziehungen zwischen Eltern und Kindern, ein Beispiel dafür sind die gegenseitigen Anzeigen von Mitgliedern derselben Familie. Die Kontrolle der Macht über alle sozialen Bereiche ohne Ausnahme ist das kennzeichnende Merkmal der totalitären Gesellschaft.

Die Sowjetunion unternahm ganz besondere Anstrengungen im Bereich des Wettrüstens, insbesondere im nuklearen Bereich. Sie verwendete dabei sowohl die eigenen Ressourcen, vor allem aber die der Satellitenstaaten, und machte intensiv von der militärischen und wirtschaftlichen Spionage Gebrauch.

Der Plan für die Machtübernahme und die Sowjetisierung der in die Einflub?zone der UdSSR gelangten Länder war im Kreml ausgearbeitet worden und war mit geringen Unterschieden von Land zu Land derselbe. Der Kommunisierungsprozeß verlief stufenweise, aber unaufhaltsam. Im folgenden werden wir die Entwicklung der Situation in Rumänien umreißen.

Am 2. April 1944 erklärte die sowjetische Regierung, die Sowjetunion "verfolge keineswegs den Erwerb irgend eines Teiles vom Territorium Rumäniens oder die Abänderung der in Rumänien herrschenden Staatsordnung". Es fanden Verhandlungen für den Abschluß eines Waffenstillstands statt, sie blieben jedoch ohne Ergebnis . Am 20. Juni wurde der Nationale Demokratische Block gegründet, gebildet aus der Nationalen Bauernpartei, der Nationalliberalen Partei, der Sozialdemokratischen Partei und der Rumänischen Kommunistischen Partei, der am 23. August an der Seite des Königs stand, als Rumänien die Waffen gegen Deutschland kehrte und an die Seite der Koalition der Vereinten Nationen trat. Infolgedessen verlor Deutschland die strategische Zone auf dem Balkan sowie seine wichtigste Erdölquelle, und der Weg zum Herzen Europas lag offen da.

Die sowjetische Regierung betrachtete Rumänien aber weiterhin als einen Feindstaat, die Rote Armee machte mehr als 160.000 Gefangene und verhielt sich wie in einem besetzten Land. Das erst nach drei Wochen, in der Nacht vom 2. zum 13. September unterzeichnete Waffenstillstandsabkommen, nachdem das Land von der Roten Armee widerstandslos völlig besetzt worden war, kam im Grunde genommen einem Akt bedingungsloser Kapitulation Rumäniens vor den durch die UdSSR vertretenen drei

Großmächten gleich. Rumänien wurde verpflichtet, die Besatzungsarmee zu erhalten, riesige Kriegsentschädigungen zu zahlen, die Armee des Landes dem sowjetischen Oberkommando unterzuordnen, mit 12 Divisionen (es wurden daraus 19) am Krieg teilzunehmen und auf Bessarabien und die Nord-bukowina weiterhin zu verzichten. Ein Termin für die Evakuierung des Landes nach dem Krieg war nicht vorgesehen, die Eigenschaft als Mitkriegführender wurde nicht anerkannt, und es wurde die Alliierte Kontrollkommission gebildet, in der die Entscheidungsgewalt bloß den Sowjets zufiel.

Das Zögern Iulius Manius, eine Koalitionsregierung zu bilden, zwang den König, General Sănătescu die Macht anzuvertrauen, Pătrăşcanu war interimistischer Justizminister, der schon seit September 1944 mit der Säuberungsaktion begann. Die Moldau wurde unmittelbar von der Roten Armee verwaltet, die kommunistische oder prokommunistische Präfekten und Bürgermeister einsetzte und einige Zehntausend Bewohner der Bukowina und der Moldau in die UdSSR deportierte. Es wurde die sowjetische Zensur eingeführt, und am 2. Oktober schufen die Kommunisten die Nationale Demokratische Front und verursachten den Sturz der Regierung. In weniger als 7 Monaten gelang es den Kommunisten, drei Regierungen abwechseln zu lassen. Die Sowjets übernahmen die Verwaltung Nordsiebenbürgens, und im Januar 1945 wurden 72. 000 Rumänen deutscher Abstammung in die UdSSR deportiert. Während die rumänischen Militäreinheiten im Lande aufgelöst oder entwaffnet wurden, brachte man weitere fünf Divisionen mit Kriegsbeständen und Kriegsausrüstung, die um die Hauptstadt herum und an andere strategische Punkte verlegt wurden, und die Kommunisten erhielten Waffen und begannen die Präfekten und Bürgermeister gewaltsam durch ihre Leute zu ersetzen. Im Februar wurden zahlreiche Demonstrationen organisiert, man forderte den Rücktritt der Regierung Rădescu. Der Vorwand sollte von Wyschinski dazu ausgenützt werden, die Erklärung von Jalta in seiner Weise zu interpretieren und dem König am 6. März eine von Petru Groza geleitete NDF-Regierung aufzuzwingen. Diese begann die Kommunisierung durch eine chaotische Agrarreform, die Säuberung der Armee und des Staatsapparats, die Kommunisierung der Justiz und die Dynamisierung der Volksgerichtshöfe, die Terrorisierung der historischen Parteien, massive Inhaftierungen, Prozesse der "am Unheil des Landes" Schuldigen, der der "Kriegsverbrechen" Schuldigen, der Widerstandskämpfer usw., das Auftreten der Sovrom-Gesellschaften als zusätzliches Mittel zur Ausbeutung der Ressourcen (während es in Bulgarien 5 und in Ungarn 6 gab, waren in Rumänien 14 Sovrom-Gesellschaften). Die Sowjets raubten aus Rumänien Erzeugnisse, die mehr als 3 Milliarden US-Dollar ausmachten, anstelle der durch den Waffenstillstand vorgeschriebenen 300 Millionen. Allein in den Jahren 1944-1945 raubten und konfiszierten sie Werte, die 35% des Nationalpatrimoniums betrugen.

Obwohl am 2. August 1945 in Potsdam die Alliierten erklärt hatten, der Frieden mit Rumänien werde blob? mit einer anerkannten demokratischen Regierung geschlossen, denn die Regierung Groza wurde als nicht repräsentativ angesehen, schloß trotz des "königlichen Streiks" und der blutigen Zusammenstöße zwischen den von der Polizei unterstützten kommunistischen Randalierern und den promonarchistischen Demonstranten vom 8. November 1945, bei denen es 11 Tote und Hunderte Verletzte gab, J. Byrnes mit Stalin eine Überein kunft ab, ohne daß Präsident Truman informiert worden wäre. Nach 11 Monate langem Zögern anerkannten die Vereinigten Staaten die Regierung-Groza vor den Wahlen von 1946, die gröblichst zugunsten der Kommunisten verfälscht wurden. Obwohl sie die Lage gut kannten, unterzeichneten die Vereinigten Staaten und Großbritannien den Friedensvertrag mit Rumänien am 10. Februar 1947. Die Bestimmungen des

Waffenstillstandsabkommens wurden beibehalten, Rumänien wurde verpflichtet, die der Kriegsverbrechen, der gegen Frieden und Menschlichkeit schuldigen Personen zu verhaften und abzuurteilen und das Vorhandensein von Organsationen faschistischen Typs nicht zu gestatten. Die Eigenschaft eines Mitkriegführenden wurde nicht anerkannt, obwohl wir 50% von den Beständen jener 19 Divisionen verloren hatten, die an der Westfront eingesetzt worden waren, und kein Termin für den Rückzug der Sowjettruppen war vorgesehen.

Gleich nach Unterzeichnung des Friedensvertrages ging die Regierung Groza zur Liquidierung der Opposition über. Das Beiwort "Faschist" wurde allen wahrhaft demokratischen Rumänen angeheftet. Angesichts dieses Angriffs wurde die antikommunistische Opposition, mit Ausnahme der NBP, desorientiert, eingeschüchtert und entzweit, das schwächte ihren Widerstand. Im Juli wurden die Leader der NBP verhaftet, ihre Partei aufgelöst, die Liberalen stellten ihre Tätigkeit ein, und im Februar 1948 wurde die SDP von der RKP einverleibt, die ihre Benennung auf Rumänische Arbeiterpartei abänderte.

1947 kam es zu massiven Verhaftungen der Zaranisten, 1948 folgten die Legionäre. Um uns über unmenschlichen Bedingungen der politischen Inhaftierung in den kommunistischen Gefängnissen eine Vorstellung machen zu können, erwähnen wir, daß 1944 das Straf anstaltssystem des Landes ein Fassungsvermögen für etwa 15.000 Häftlinge aufwies. Da allein 1948 mehr als 150.000 Menschen verhaftet wurden, kann man es sich leicht vorstellen, wie furchtbar die Qualen der Überbelegung, die Promiskuität, die Tortur durch systematisches Aushungern, der Mangel an Hygiene und ärztlichem Beistand, die außerordentliche Brutalität der Gefängniswärter, die Zwangsarbeit, die Umerziehung durch ununterbrochene Gewalt waren, in der sich physische Tortur mit psychischer Tortur verflocht.

Nach der Gründung des Sicherheitsdienstes (Securitate, 30. August 1948) und der Miliz (23. Januar 1949), ganz mit sowjetischen Agenten durchsetzt, erreichte die Repression den Paroxysmus, sie war die grausamste in ganz Osteuropa und steigerte sich gemäß dem Prinzip von der Verschärfung des Klassenkampfes bis nach dem Tod Stalins (5. Marz 1953).

Nach der Verstaatlichung der Nationalbank (20. Dezember 1946) wurden die Industrieämter gegründet, über welche der Staat die industrielle und Handelstätigkeit der Privatunternehmen kontrollierte (24. Mai 1947). Es folgte die Währungsstabilisierung (15. August), die Entfernung Gh. Tătărescus, des letzten "Mitläufers", aus der Regierung und die erzwungene Thronentsagung des Königs Mihai (30. Dezember 1947). Das war der letzte Punkt aus dem von Moskau auferlegten Plan, es folgte die Ausrufung der Rumänischen Volksrepublik. Gaststätten und Kaufläden. 1949 wurde der erste wirtschaftliche Jahresplan in Anwendung gebracht, 1950 der zweite.

Ab 1949 begann die Kollektivierung der Landwirtschaft, ein Prozeß, der 13 Jahre, bis 1962 dauerte. In der Zeitspanne 1949-1953 war die Bauernschaft verschiedenartigem und unablässigen Druck ausgesetzt, angefangen on der Festsetzung verpflichtender Abgabequoten bis zu Verhaftungen und sstandrechtlichen hinrichtungen, die das Ziel verfolgten, die widerspenstigen Bauern einzuschüchtern. Alle von Moskau unterjochten Völker durchliefen die gleichen Phasen der Kommunisierung, durch die auch Rumänien gegangen ist, und in allen gab es eine antikommunistische Widerstandsbewegung, entschiedener in eingen, beinahe symbolisch in anderen. Die Reihenfolge, in der die Bewegungen auftraten, wurde durch die Reihenfolge bestimmt, in der diese. Länder on den Sowjettruppen besetzt wurden. Zu diesem antikommunistischen Widerstand gehörte auch die Partisanenbewegung, sie äußerte sich kraftvoller und langfristig in den Baltischen Ländern (1943-959), der Westukraine (1944-960), d.h. in den Ländern, in denen die Übergriffe der Sowjets unerträglicher waren. Die

protestbewegungen aus der Deutschen Demokratischen Republik (1953), Polen (1953), Ungarn (1956) und der Tschechoslowakei (1968) traten nach dem Tode Stalins (1953) auf.

Der antikommunistische Widerstand in Rumänien war der Ausdruck allgemeiner Unzufrienheit und trug landweiten Charakter. Hunderttausende Militärs und Bauern, Beamte und Studenten, Geistliche, Frauen, Schüler und Arbeiter widersetzten sich einzeln older organisiert der Einrichtung und Festsetzung des Kommunisus. Von diesen ergriffen einige Tusend, die mutigsten, die Waffen und zogen sich in die Wälder zurük, organisierten sich, um ihr Leben und ihre Freiheit zu verteidigen, verstreut in den Bergen der Bukowina, dem Gebirge des Banats und der Maramuresch, in den Westkarpaten und den oltenischen Karpaten, im Fogarascher und im Vrancea-Gebirge, in den Bergen um Neamț, de Babadag-Wald, im Delta und sogar in der Ebene. All diese Rumänen waren gute Christen und erhoben sich zum Kampf ohne Rücksiht auf politische Färbung. Es war keine sporadische Widerstnadsbewegung. Es waren spontane Ausbrühe des Volksunwillens, Gruppen, die sich in Wellen erhoben, das verlieh dieser Partisnenbewegung, die 16 Jahre anhielt, das Merkml der Kontinuität und der Dauer, obwohl es keine Koordinierung ihrer Tätigkeit gab. Die Aufstände brachen an verschiedenen Punkten aus, ohne Verbindung zueinander, und das gestattetees dem kommunistischen Regime, seine Kräfte zu konzentrieren, die Brennpunkte des Aufruhrs nacheinander zu isolieren und zu erstikem.

Obwohl sie sisch erst allmählich erhoben, bewiesen sie eine ungeahnte Widerstandskraft von langer Dauer, dies auch dank der unschätzbaren Unterstützung durch die ortsansässige Bevölkerung und der angewandten Taktik der Verteidigung, der einzigen, die in einer Situation, in der Rumänen gegen Rumänen kämpfen mußten, und dazu in offnsichtlicher zahlenmäßiger und technischer Unterlegenheit, möglich war.

Das rumänische Volk, das die politischen Spiele der Großmächte nicht durchschaute, hatte seine Hoffnungen auf die zur Befreiung herbeieilenden Amerikaner, die Helden der Freiheit und Demokratie, gesetz. Doch die sehnlichst erwartete Hilfe kam nicht. Es ist möglich, daß die Vereinigten Staaten für den Fall eines Ausbruchs sowjtisch-aerikanischer Feindseligkeiten die Unterstützung der Widerstandsbewegungen in den Satellitenstaaten Moskaus im Auge gehabt haben. Da jedoch das Staatsdepartement mit sowjetischen Agenten stark durchsetzt war, können wir uns die zweideutige Position der amerikanischen Regierung dem Kampf der Völker aus Mittel - und Osteuropa gegen ihre Sowjetisierung durchaus erklären.

Die Absicht, den Widerstandsbewgungen hinter dem Eisernen Vorhang Unterstützung zu gewähren, wurden im Kreml von Moskau ergebenen Agenten wie BLUNT, BURGESS, MACLEAN, PHILBY und anderen gemeldet, die in Albanien, der Ukraine und Rumänien im Banat, in den Westkarpaten und im Fogarascher Gebirge) geplanten Fallschiimabwürfe gerieten in die Hände der Securitate, die Partisanen arhielten keinerlei Hilfe von außen.

Der Gnadenstoß für die Partisanenbewegung kam ebenfalls on seiten der Amerikaner, die 1956 für die rettung der ungarischen revolution keinn Finger rührten. Sie bewiesen somit, daß sie nicht bereit waren, sich für die Rettung der gefangenen Völker unmittelbar einzusetzen.

Die Herausgabe des vorliegenden Bandes verfolgt den Zweck, den Historikern das nötige Dokumentarmaterial für die Erstellung von Facharbeiten zu liefern, aber auch, das Phänomen des antikommunistischen bewaffneten Widerstandes in unserem Land von seinen Anfängen bis zu seiner Unterdrückung verfolgen zu können.

Prof. Radu Ciuceanu,
Direcktor des nationalinstitutes zur
Erforschung des Totalitarisme

STUDIU INTRODUCTIV

1. Au existat partizani anticomunişti în România?

Care au fost cauzele şi împrejurările în care a apărut Mişcarea Naţională de Rezistenţă anticomunistă din România? Când şi unde au apărut primele grupuri de partizani anticomunişti din ţara noastră? Ce caracteristici a avut această mişcare de rezistenţă armată? De ce a continuat să se manifeste încă mulţi ani după terminarea războiului? De ce s-a răspândit în toate regiunile ţării, antrenând toate categoriile sociale? Care sunt factorii care au dus la înăbuşirea acestui fenomen? Sunt o serie de întrebări la care vom încerca să răspundem acum, pe scurt, în scopul de a facilita înţelegerea corectă a evenimentelor la care se referă documentele scrise şi orale, publicate în volumul de faţă şi următoarele, în legătură cu rezistenţa armată anticomunistă din Bucovina.

Această mişcare a apărut în luna mai 1944, ca o consecinţă directă a ostilităţilor cu U.R.S.S., mai precis ca urmare a gravelor încălcări ale legilor războiului, săvârşite de trupele sovietice pe teritoriul Bucovinei ocupate, iar după 23 august pe suprafaţa întregii ţări. Ea a făcut parte integrantă din Mişcarea Naţională de Rezistenţă, care a declarat război comunismului încă din primul moment al primejdiei şi a durat până după anul 1960.

2. Generalităţi privind caracterul războiului cu Uniunea Sovietică.

Cu începere de la 22 iunie 1941 România s-a alăturat Germaniei şi a participat la războiul împotriva Uniunii Sovietice, într-o încercare de a elibera teritoriul Basarabiei, nordul Bucovinei şi ţinutul Herţei, dar în acelaşi timp şi pentru înlăturarea pericolului reprezentat de bolşevism pentru ţara noastră. Între România şi Germania nu exista o convenţie scrisă privind condiţiile colaborării iar U.R.S.S fusese atacată fără declaraţie de război. Constrânsă ca să aleagă între Uniunea Sovietică şi Germania nazistă, România optase pentru cel de-al treilea Reich, deşi acesta era autorul moral al sfârtecării teritoriului românesc în favoarea U.R.S.S., Ungariei şi Bulgariei.

În acest război, atât germanii cât şi sovieticii s-au înfruntat ca adversari ideologici, fanatici, încălcând în mod brutal legile războiului. Hitler spunea că învingătorul nu va da niciodată socoteală învinsului, iar Stalin afirma că "acest război nu este ca cele din trecut; cine ocupă un teritoriu îşi impune şi propriul său sistem social".

3. Tăvălugul Armatei Roşii se abate asupra Bucovinei.

România se afla în cea de a 33-a lună de când intrase în război. La 5 martie 1944 comanda Frontului 1 Ucrainean este preluată de mareşalul Jukov şi începe ofensiva sovietică numită operaţia "Proskurov - Cernăuţi". Frontul german este străpuns la sud de Şepetovka, pe o lungime de 180 km şi se continuă înaintarea fulgerătoare. În două zile trupele sovietice înaintează 100 km. Ele taie calea ferată Proskurov-Tarnopol, apoi forţează Nistrul şi Prutul, intră în Cernăuţi la 27 martie şi ating Carpaţii pe un front de 120 km.

Simultan, al doilea braţ al cleştelui, reprezentat de Frontul 2 Ucrainean condus de generalul Konev execută operaţia "Uman-Botoşani" (5 martie-17 aprilie 1944). Lărgind spărtura de la Uman, sovieticii înaintează 70 km în 5 zile de lupte, ocupă Vapniarka, taie calea ferată Jmerinca-Odessa, iar la 19 martie trec Nistrul. La sfârşitul lunii martie trupele sovietice ating Prutul, ocupă oraşele Botoşani, Rădăuţi şi Paşcani şi se apropie de Iaşi, în timp ce Fronturile 3 şi 4 Ucrainene conduse de generalii Malinovski şi Tolbuhin execută operaţia "Odessa", distrugând Armata 6 germană şi atingând cursul inferior al Nistrului.

În vara anului 1944 frontul din Moldova se stabilizase pe aliniamentul Vijniţa-Paşcani-nord Iaşi-nord Chişinău-Nistru, trupele româno-germane organizând apărarea în

scopul opririi pătrunderii armatelor sovietice în adâncimea teritoriului național. În acest context, Bucovina, care oferea condiții prielnice de rezistență, a fost teatru de război începând din martie până în septembrie 1944.

4. Forțele angrenate în luptă în primăvara anului 1944.

Vom arăta, în continuare, ce unități germane și române au înfruntat armatele sovietice pe teritoriul României. Efective de peste 430000 de militari români din cadrul Armatelor 3 și 4, alături de Armatele 6 și 8 germane care aveau un efectiv de circa 600000 de militari, au înfruntat trupele sovietice din cadrul Fronturilor 2, 3 și 4 Ucrainene, cu un efectiv care depășea 1200000 de ostași (Observatorul Militar nr. 3/1994). Detașamentul "Colonel Constantinescu Aurel", subordonat Armatei a 4-a Române, având în compunere Regimentul 3 Grăniceri și Batalioanele Fixe Regionale Bucovina și Neamț, a reprezentat Armata Română pe câmpul de luptă din Bucovina. La 1 aprilie, Armata 4 trece Detașamentul sub ordinele Corpului 78 Armată German, iar la 8 iunie în subordinea Diviziei 3 Munte germană, care la rândul ei intra în compunerea Corpului 17 Armată german. În același timp, unități germane erau subordonate Detașamentului, în scopul de a întări unitatea de acțiune româno-germană.

Detalii privind evenimentele la care a participat Detașamentul, efectivele, încadrarea, dotarea cu armament și colaborarea cu unitățile germane sunt arătate în primele 13 documente prezentate de noi.

5. Batalionul Fix Regional Bucovina.

Încă din primăvara anului 1942, în zonele muntoase din vecinătatea frontierei cu Ardealul de Nord ocupat de horthyști, au luat ființă nouă batalioane "fixe regionale". Intim legate de teritoriu ("fixe") și destinate inițial să ajute legiunile de jandarmi, batalioanele fixe au trecut ulterior în subordinea regimentelor de grăniceri din zonă, cu începere de la 1 octombrie 1942.

Prin ordinul nr. 58000/1943 al Marelui Stat Major se stabileau scopul, misiunea, modul de acțiune, încadrarea și dotarea batalioanelor fixe: *Scopul:* Cooperarea cu unitățile de grăniceri de pe frontieră, în sectorul cărora se aflau dislocate, în acțiunile contra ungurilor, a paraşutiștilor sau partizanilor comuniști; *Misiunea:* Să apere regiunile de frontieră de atacuri prin surprindere ale inamicului; *Modul de acțiune* era pe unități de valoare redusă (grupe, plutoane), datorită terenului muntos; organizarea unei rețele informative cât mai dezvoltate; pregătirea de obstacole pentru întărirea pazei la frontieră; acțiuni izolate și pe cont propriu în spatele inamicului [similare partizanilor] (A.M.Ap.N., Fondul 1663, dosar 3614, f. 10); *Încadrate cu personal* din toate elementele armatei, se recomanda ca ofițerii activi să aibă stagiul pe front, ofițerii și subofițerii de rezervă să fie din cei aflați în zonă, cu stagiul pe front și vârsta mai mare de 35 ani, iar trupa să fie formată numai din români, localnici, din următoarele categorii: personalul armatei din complectare, rezervă și miliții; reformați, invalizi cu un procent mai mic de 20% invaliditate, voluntari (care aduceau o declarație scrisă, certificată de primar și postul de jandarmi) și premilitari. Se interzicea încadrarea personalului care nu prezenta încredere, a celor cu antecedente penale și a legionarilor (A.M.Ap.N., Fondul 1663, dosar 3812, f. 12); *Instrucția:* Sub comanda învățătorului din sat, care era comandantul plutonului, se executau alarme și exerciții de noapte în cadrul grupei și al plutonului, acțiuni contra paraşutiștilor și a partizanilor comuniști, aplicații de cooperare cu unitățile de grăniceri de pe frontieră, punând un accent deosebit pe folosirea terenului (A.M.Ap.N., Fondul 1663, dosar 3958); *Dotarea materială* era asigurată de Marele Stat Major. Echipamentul consta din salopetă de doc, capelă, o manta veche, bocanci vechi, două perechi ciorapi bumbac, bidon, gamelă, sac de merinde, dar fără foaie de cort; *Armamentul și muniția* proveneau numai din capturi (de la sovietici) și lipsea armamentul de însoțire (vezi tabel documentul nr. 1).

Oamenilor le convenea încadrarea în batalioane fixe fiindcă stăteau acasă şi se ocupau de gospodăria lor, făceau instrucţie numai o zi pe săptămână, duminica, primeau câte 100 kg porumb şi o pereche de opinci pe an, soldă şi hrană în bani pe zilele servite.

Mobilizarea unităţilor fixe regionale se asigura în maximum 12 ore de la chemare, pe plutoane. Având o încadrare incomparabil mai slabă, batalioanele fixe au avut o valoare combativă mult mai redusă faţă de orice alt batalion de infanterie. Cu toate acestea, prin Ordinul nr. 76712 din 22 martie 1944, se ordona mobilizarea Batalioanelor Fixe Bucovina şi Neamţ, care primeau misiuni operative, fiind înglobate în cadrul armatei de operaţiuni şi puse în linia întâia[1]. (AMApN, Fondul 1663, dos. 3812, f. 515).

6. Cauzele apariţiei mişcării populare de rezistenţă anticomunistă.

Majoritatea bucovinenilor, în mod deosebit cei din zona de munte, sunt oameni sănătoşi la trup şi la minte. Sunt credincioşi, cinstiţi, blânzi şi ospitalieri, dar nu tolerează minciuna, nedreptatea şi laşitatea. Biserica, familia, şcoala şi armata au fost factorii determinanţi în educaţia temeinică a bucovinenilor. În 1944 marea lor majoritate absolvise 7 clase primare. Deşi săraci, au avut un instinct de proprietate dezvoltat, respingând colectivismul sovietic.

În Bucovina, formarea convingerilor anticomuniste a început încă din 1917. În acel an, trupele ruseşti care se aflau pe teritoriul Bucovinei se bolşevizaseră. Împuşcându-şi comandanţii, ruşii deveniseră de necontrolat. Jafurile, violurile şi crimele se succedau fără încetare. Ruşii, beţi, ucideau râzând, terorizând populaţia lipsită de apărare. Aşa ceva nu se poate uita! (Ion Vatamaniuc, interviu, Sucevita, 11 iulie 1991). Numeroşi bucovineni, mobilizaţi în armata austriacă în timpul primului război mondial, au căzut prizonieri la ruşi. Când au venit acasă au povestit impresiile despre crimele şi barbaria bolşevicilor din Rusia.

Începând din 1918 până în 1940, mulţi bucovineni au făcut armata la grăniceri, pe malul Nistrului. În fiecare noapte auzeau focuri de puşcă şi ţipete de femei şi copii în satele de dincolo de frontieră. Declaraţiile celor care se refugiau la noi, trecând Nistrul mai ales iarna, pe gheaţă, camuflaţi în cearşafuri albe, îngrozeau pe auditori. Grănicerii, veniţi acasă, relatau rudelor şi prietenilor cele văzute şi auzite pe frontieră. (Ion Vatamaniuc, interviu, Sucevita, 11 iulie 1991). De la 28 iunie 1940, când nordul Bucovinei a intrat forţat în componenţa U.R.S.S., bucovinenii au cunoscut nemijlocit comunismul. Mii de oameni nevinovaţi au fost ucişi sau deportaţi în Siberia. Un an mai târziu, după eliberarea teritoriilor, românii au văzut cu ochii lor consecinţele ocupaţiei comuniste. Bucovina a avut Katynul ei la Fântâna Albă, în lunca Siretului. Mărturiile celor întorşi de pe frontul de răsărit erau zguduitoare. Ţăranii români văzuseră starea jalnică în care fuseseră aduşi ţăranii sovietici de către comunişti, ce erau colhozurile şi cum trăiau colhoznicii. De aceea, în luna martie 1944, când Bucovina intra din nou sub ocupaţie sovietică, localnicii ştiau perfect ce-i aşteaptă.

Abuzurile ruşilor: evacuarea forţată a populaţiei, jafurile făcute de trupele sovietice cu acest prilej, violarea fetelor sub ochii neputincioşi ai părinţilor, împuşcarea pe loc a celor care protestau şi incendierea satelor din zona frontului, au determinat reacţia de împotrivire a bucovinenilor. După ce şi-au pus familiile la adăpost, în colibe construite în locuri tainice din munţi, bărbaţii şi-au scos armele pe care le aveau ascunse în pădure şi au început acţiunile de pedepsire a ocupanţilor.

---

[1] Vezi şi documentul nr. 4. În toamna anului 1944 mulţi ostaşi din Batalioanele Fixe Bucovina şi Neamţ au fost prinşi de N.K.V.D. şi deportaţi în Siberia. Cu toate acestea, astăzi, în 1998, Batalionul Fix Regional Bucovina nu figurează printre unităţile operative, iar foştii combatanţi nu primesc drepturile de veteran de război.

7. Apariția grupurilor de partizani antisovietici în Bucovina.

La finele lunii martie 1944, linia frontului româno-german se oprise de-a lungul Obcinei Mari, obstacol strategic natural, ceea ce asigura apărătorilor dominarea versantului dinspre nord-est, în timp ce trupele sovietice se opriseră la o depărtare variind între 8 și 15 km de culmea obcinei, pe o linie care trecea prin comunele Straja, Putna, Sucevița și Poiana Micului, până la apa Moldovei, aproape de Gura Humorului. Între cele două linii exista deci o fâșie de teren muntos, lungă de circa 80 km, adică peste 800 km^2, acoperită de codri întunecoși, care era a nimănui. Aici se refugiaseră sătenii, de frica rușilor, grupați pe familii și pe comune. Aici apare și își desfășoară activitatea prima mișcare anticomunistă de partizani din România.

Primele formațiuni de luptă au luat naștere pe la mijlocul lunii mai 1944, ca reacție spontană, de apărare, a populației locale împotriva numeroaselor abuzuri, de neimaginat, săvârșite de militarii sovietici pe teritoriul ocupat și, de la început, s-au numit "partizani". Aceste grupuri s-au constituit numai din voluntari, țărani din satele de munte, reuniți pe comune, deci care se cunoșteau bine între ei. Aceștia, buni cunoscători ai zonei obcinelor, și-au ales conducătorii, câte un consătean destoinic, având în armată gradul de caporal sau sergent, niciodată ofițer, iar armele proprii, erau cele folosite la vânătoare. La începutul lunii iunie aceste grupuri au intrat în atenția Comandamentului militar din Câmpulung Moldovenesc, care le-a reorganizat și le-a asigurat instrucție, armament, muniție și subzistență. În schimb, au fost luate în subordine și li s-au încredințat misiuni în cadrul efortului trupelor româno-germane din Bucovina. Încadrarea partizanilor era aprobată de căpitanul Constantin Popovici, care a supravegheat și instruirea suplimentară. Toți partizanii au trecut, în serii, prin școala din comuna Sadova, unde instructori români și germani le-au arătat modul de folosire a armamentului din dotare și executarea misiunilor de luptă și de informare în cazul terenului accidentat și acoperit cu păduri. Este posibil, dar nu am găsit dovada că Marele Stat Major ar fi avut în vedere organizarea unei rezistențe armate naționale antisovietice.

Armamentul era primit, la alegerea fiecărui partizan, din depozitele germane: puști-mitraliere Z.B. sau sovietice, automate germane sau sovietice, semiautomate sovietice cu lunetă, carabine Z.B., grenade. Întotdeauna, la întoarcerea din misiune, armamentul era predat la depozit.

Grupurile de partizani, dar și familiile acestora, erau în subzistența Armatei Germane, conform înțelegerii stabilite cu Marele Stat Major. Pe durata executării misiunilor, partizanii primeau hrană rece, erau îmbrăcați țărănește și purtau armele la vedere. Militarii veniți de pe front, încadrați în grupurile de partizani, au purtat în continuare uniforma Armatei Române.

Mărimea grupurilor era variabilă, în funcție de misiunea primită. Când trebuia să se strecoare în spatele liniei inamice a frontului, formația era de câte 2-3 partizani. În acțiunile mai importante, de atac asupra pozițiilor sovietice, participa întregul detașament de bază, care avea 20-30, chiar 40 de oameni, efectivul nefiind fix. Uneori era întărit cu subunități de grăniceri sau din plutoanele fixe, chiar subunități germane. Întotdeauna însă, comanda o avea șeful grupului de partizani, chiar dacă era inferior în grad în raport cu unii dintre subordonații săi (vezi documentele nr. 43 și 46).

8. Grupuri de partizani care au acționat în Bucovina, în prima fază.

Până în prezent, se cunosc următoarele grupuri de partizani care au acționat pe teritoriul Bucovinei, în perioada mai - septembrie 1944, împotriva trupelor sovietice:

8.1. Grupul condus de Vladimir Macoveiciuc, originar din comuna Voitinel, județul Rădăuți. Acesta avusese gradul de caporal în armată și a fost instructor la premilitari. Din documente, am reușit să identificăm un număr de 41 de partizani care au făcut parte din acest grup. Au fost însă mai mulți, dar nu le-am putut afla nici numele. Erau țărani din comunele

Voitinel, Gălănești, Hurjuieni, Vicovu de Sus și de Jos, Horodnicu de Sus și de Jos etc., toate din fostul județ Rădăuți. Cea mai reușită acțiune a grupului Macoveiciuc a fost ambuscada din Poiana Haciungului, de la 20 iunie 1944, când a fost lichidat un grup de 9 ofițeri de stat major și escorta sa, alcătuită din două plutoane sovietice, prilej cu care au fost capturate documente foarte prețioase. Ca urmare, șase partizani au fost decorați de nemți cu Crucea de Fier, iar de români cu Virtutea Militară și alte ordine și medalii.Grupul Macoveiciuc a mai avut câteva acțiuni reușite, dar mai puțin spectaculoase, chiar și după 23 august, întrucât nu s-a putut separa de trupele germane decât în luna octombrie când, ajuns în preajma orașului Satu Mare, și-a îngropat armamentul și echipamentul și s-a împrăștiat.

Fiind urmăriți de N.K.V.D. și datorită evoluției politice din țară, o parte dintre foștii partizani au fost arestați și deportați în Siberia, alții s-au ascuns pe unde au putut, iar câțiva s-au regrupat în pădure, tot sub conducerea lui Macoveiciuc și au acționat în cea de a doua fază a rezistenței armate din Bucovina, până în luna iulie 1946.

8.2. Grupul condus de Ion Vatamaniuc, țăran sărac din comuna Sucevița, care făcuse armata în Legiunea de Jandarmi Hotin, cu gradul de caporal. Acest grup a avut un efectiv de circa 16 oameni, țărani originari din comunele Sucevița, Voievodeasa, Marginea și Solca, județul Rădăuți. În ambuscada din sectorul Dragoșin, partizanii au distrus o patrulă sovietică de 40 de oameni, iar în pădurea Strujinoasa au înfruntat o companie inamică.

După 23 august 1944, membrii acestui grup s-au răspândit pe la casele lor, dar au fost "vânați" pur și simplu de N.K.V.D. Unii au fost prinși, condamnați de tribunalele militare sovietice și deportați în Siberia. Șeful grupului a fost împușcat în ceafă, după o anchetă dură, iar adjunctul său, Mirăuță Constantin, a fost împușcat prin fereastră, după ce fusese liberat din anchetă. Ion Vatamaniuc va supraviețui 47 de ani cu glonțul în cutia craniană.

8.3. Grupul condus de Vladimir Tironiac, țăran sărac din comuna Voitinel, s-a desprins din grupul comandat de Vladimir Macoveiciuc. Din acest grup au făcut parte 15-20 de țărani din comunele Voitinel, Vicov, Frătăuți și Costișa, județul Rădăuți. Începând din luna iulie 1944 comanda grupului a fost încredințată lui Constantin Cenușă din Putna. După 23 august, Vladimir Tironiac a fost prins de N.K.V.D., condamnat de tribunalul militar sovietic din Dej și deportat în Siberia.

8.4. Grupul condus de Constantin Cenușă, pădurar, om lipsit de avere, originar din comuna Putna, care făcuse armata în Legiunea de Jandarmi Cernăuți, cu gradul de sublocotenent. Inițial, acest grup fusese comandat de Vladimir Tironiac, iar efectivul său a crescut până la un număr de 30-40 de partizani. La începutul lunii august 1944, Cenușă cu 30 de oameni au ocupat poziția de la Stefu, părăsită de plutonul fix comandat de locotenentul Tudose, care fusese rănit, și a rezistat trei zile și trei nopți presiunii sovietice, fără hrană, în tranșeele pline cu apă, căci a plouat fără încetare. Constantin Cenușă a fost decorat cu Crucea de Fier germană.

Grupul său a fost nevoit să acționeze alături de nemți și după 23 august. Abia în luna octombrie, când frontul ajunsese aproape de Satu Mare, acest grup s-a putut separa de germani și s-a răspândit. Aflând că este urmărit de N.K.V.D., Constantin Cenușă a stat în ilegalitate până în august 1948, când a fost prins de jandarmi și predat Securității.

8.5. Grupul mixt româno-ucrainean condus de Petre Maruseac din comuna Ulma a avut un efectiv de 35-40 de oameni, țărani originari din comunele Ulma și Brodina, județul Rădăuți. Toți partizanii din acest grup erau cetățeni români, dar unii erau de origine ucraineană. Au avut legături cu Armata insurgentă naționalistă ucraineană condusă de Stepan

Bandera, care a luptat atât împotriva germanilor, cât şi împotriva Armatei Roşii. (pentru detalii, vezi Dicţionar biografic).

9. Comparaţie între batalioanele fixe şi grupurile de partizani.

Arătăm mai întâi că între batalioanele fixe şi grupurile de partizani antisovietici au existat legături directe. Avem dovezi din care rezultă că Ţugui Gheorghe din Vicovu de Jos şi Ursulean Ion din Straja au făcut parte din Batalionul Fix Bucovina, iar ulterior s-au înscris (tot voluntar) în grupul de partizani condus de Macoveiciuc, deşi riscurile erau mult mai mari în ultimul caz. În multe acţiuni grupul de partizani a fost întărit cu subunităţi din Batalionul Fix, după cum au fost împrejurări în care partizanii au intervenit pentru apărarea poziţiilor ocupate de plutoanele fixe, contra atacurilor sovietice.

9.1. Deosebiri.

Combatanţii din Batalionul Fix îndeplinau numai misiuni ordonate: pândă şi observare în posturi fixe, sau patrulare şi acţiuni de luptă. Ei erau echipaţi în uniforme scoase din uz sau salopete de doc, dar când plecau în misiuni alături de partizani se îmbrăcau ţărăneşte.

Partizanii aveau o altă metodă de luptă. Majoritatea misiunilor acestora, care durau de la câteva zile până la două-trei săptămâni, constau în a se strecura în spatele liniei inamice, pentru acţiuni de sabotaje şi capturări de militari sovietici. Deseori se apropiau de linia frontului duşman şi îi pândeau toate mişcările, în scopul de a culege informaţii. Uneori executau acţiuni de diversiune, caracterizate prin repeziciune, lovituri scurte, prin surprindere, apoi repliere. Grupurile de partizani aveau mult mai multă mobilitate, iniţiativă şi libertate în mişcări. De multe ori plecau în aşa-zisa "vânătoare liberă", organizându-şi din proprie iniţiativă locurile de pândă şi ambuscadele. Cu excepţia militarilor veniţi de pe front, care au purtat mai departe uniforma militară românească, ceilalţi partizani umblau îmbrăcaţi cu haine ţărăneşti: berneveci sau iţari, sumane, cuşme şi opinci.

Armamentul batalioanelor fixe provenea numai din capturi de la sovietici, în timp ce partizanii au primit numai armament din depozitele germane, la alegere.

9.2. Asemănări.

Ambele tipuri de unităţi erau alcătuite numai din localnici, munteni, care cunoşteau bine topografia locului, proveneau din toate armele şi se încadrau absolut voluntar. Comandanţii de subunităţi îşi alegeau oamenii care, prin Cercul de Recrutare Teritorial, erau mobilizaţi pe loc. Comandanţii plutoanelor fixe erau, de regulă, învăţători şi îşi cunoşteau bine consătenii. În mod asemănător, comandanţii grupurilor de partizani îşi alegeau numai oameni de încredere, dar încadrarea trebuia să fie aprobată de un ofiţer român (căpitanul Popovici).

Atât combatanţii din Batalionul Fix Bucovina cât şi partizanii au primit o instrucţie suplimentară la şcoala din comuna Sadova, aflată lângă oraşul Câmpulung Moldovenesc; şi unii şi alţii au luptat sub ordinele Corpului de Armată German din Bucovina, din ordinul Armatei a 4-a Române şi au primit sprijin şi subzistenţă din partea Armatei Germane, conform înţelegerilor stabilite de Marele Stat Major; şi unii şi alţii au recurs la informaţii privind dispozitivul şi mişcările trupelor sovietice, pe care le primeau de la consătenii lor, agenţi ascunşi prin păduri; şi unii şi alţii, în timpul misiunilor, purtau straie ţărăneşti şi ţineau armele în mod vizibil; şi unii şi alţii s-au folosit de parole, semne şi semnale pentru identificarea reciprocă şi comunicarea de informaţii; şi unii şi alţii au acţionat în grupuri de mărime variabilă, în funcţie de misiunea primită.

Atât N.K.V.D. cât şi Securitatea au asimilat în mod intenţionat Batalionul Fix cu grupurile de partizani, întrucât în ambele cazuri încadrarea personalului s-a făcut în mod

voluntar. De aceea şi unii şi alţii, fără deosebire, au fost acuzaţi de "banditism" şi "terorism" şi deportaţi în Siberia, sau condamnaţi pentru "crima de înaltă trădare" la ani grei de închisoare.

10. Raporturile partizanilor bucovineni cu trupele germane.

Mulţi bucovineni erau conştienţi de faptul că intrarea Armatei Roşii pe teritoriul României nu era o simplă acţiune militară, că trupele sovietice aduceau cu ele ideologia comunistă. Unii dintre aceştia au pus mâna pe arme. În replică, sovieticii au organizat o amplă acţiune de curăţare a pădurilor de refugiaţi. Partizanii lui Ion Vatamaniuc şi cei ai lui Macoveiciuc au reuşit să treacă în spatele liniei frontului, în partea neocupată a ţării, sute de familii de refugiaţi, cu bagaje şi vite (vezi documentele nr. 7-9).

În timp ce refugiaţii erau repartizaţi de prefectură în satele din apropierea oraşului Câmpulung, Macoveiciuc şi Vatamaniuc au convins Comandamentul militar să sprijine pe partizani. Pe teritoriul Bucovinei, greul apărării căzuse în sarcina Corpului de Armată German, a cărui problemă fundamentală era să păstreze cu orice preţ trecătorile Mestecăniş şi Prislop. În această situaţie, unităţile militare româneşti fuseseră subordonate Comandamentului german, deşi erau parte componentă din Armata a 4-a Română, primind de la nemţi instrucţie suplimentară, armament şi subzistenţă, conform înţelegerilor.

Aici trebuie să facem unele precizări, chiar dacă ne repetăm: subordonarea unităţilor româneşti Comandamentului german din Bucovina s-a făcut din ordinul scris al Armatei a 4-a (vezi documentul nr. 1), iar legătura dintre Armata a 4-a şi Comandamentul german s-a făcut prin căpitanul Popovici. Partizanii români au fost decoraţi atât de germani, cât şi de români, iar Macoveiciuc a primit recompense în bani din partea Marelui Stat Major Român (vezi documentele nr. 43, 57 şi 58); instruirea s-a făcut în comun, atât de nemţi cât şi de români, la şcoala din Sadova, sub supravegherea căpitanului Popovici (vezi documentul nr. 46 şi declaraţiile lui Proţiuc E., Ursulean I. şi Cenuşă C. din 1954); armament din depozitele germane nu au primit decât partizanii, şi numai pe durata îndeplinirii misiunii (vezi documentele nr. 44, 50, 51, 53); germanii au asigurat subzistenţa Batalionului Fix şi a grupurilor de partizani (vezi documentele nr. 1 şi 5).

Din sentinţele nr. 445/1951 şi 508/1952 rezultă că partizanii români au fost acuzaţi că au purtat uniforme germane. Securitatea şi Tribunalul Militar au falsificat adevărul. Noi arătăm că autorităţile militare germane nu permiteau ca soldaţii români să poarte uniforme germane, iar Marele Stat Major, prin Ordinul Circular nr. 346190 din 29 iunie 1942, interzicea cu desăvârşire acest lucru (A.M.Ap.N., Fondul 948 Microfilme, rola 1350, cadrul 18). Era în interesul Comandamentului german ca partizanii să fie îmbrăcaţi în haine civile, ţărăneşti. Astfel, s-a dat ordin ca până şi cei care purtau uniforme militare româneşti să îmbrace haine civile (Ion Vatamaniuc, Interviu, Sucevita, 11 iulie 1991).

Un alt aspect: tânărul partizan Ursuţ Dumitru, fiind foarte sărac şi dezbrăcat, a primit un pantalon şi o bonetă de la nemţi, iar în loc de haină avea un suman. A fost acuzat că a purtat "uniformă germană", iar cazul a fost generalizat de anchetator la întregul grup (vezi documentul nr. 112). Autorităţile comuniste aduceau astfel de argumente "compromiţătoare" la adresa partizanilor, spre a-i condamna "exemplar", pentru "crima de înaltă trădare" (Sentinţa nr. 508/1952). Noi considerăm esenţial faptul că partizanii români au luptat împotriva comunismului cu sau fără uniformă germană. În alte documente, se spune despre partizanii antisovietici că erau "partizani germani"! Este un exemplu tipic de falsificare a realităţii, în scopul de a denigra mişcarea de rezistenţă anticomunistă. Partizanii români "Vasile" şi "Gheorghe" sunt prezentaţi ca "germani"! (vezi documentul nr. 20).

11. Alte încercări de a defăima pe partizani.

Parcurgând documentele din volumul de față, remarcăm o tendință generală a autorităților comuniste din România, probabil sub puternica influență a consilierilor sovietici, de a calomnia și compromite mișcarea de rezistență și idealurile pentru care au luptat partizanii anticomuniști.

Astfel, întâlnim documente în care partizanii sunt calificați "dezertori". Ce fel de dezertori au fost Rusu Archip, Ursache Gheorghe, Chicher Anania, Coniac Gheorghe, Onica Vasile și Grijincu Gheorghe, toți aflați în concediu pe timp de două luni, întrucât erau veniți de pe frontul din Crimeea, și care s-au înrolat în mod voluntar în grupul de partizani condus de Macoveiciuc ? Cine i-a obligat pe Țugui Precup, în vârstă de 61 ani și pe Onica Vasile, bolnav de tuberculoză, care se interna în spital între misiuni, să plece voluntari pe front ? Cine i-a obligat pe tinerii premilitari Macoveiciuc Silvestru, Motrescu Gheorghe, Rusu Dimitrie și Sfichi Aurel să intre, voluntar, în grupul de partizani, riscându-și viața, când ar fi putut sta acasă ? Din Arhivele MApN reiese că cei care i-au acuzat pe partizani de a fi dezertori nu au fost pe front. De asemenea, în arhiva Curții Marțiale a Comandamentului 4 Teritorial, nu am găsit nici o sentință de condamnare a vreunui fost partizan pentru dezertare. Cozma Pătrăucean și Constantin Cenușă au fost acuzați că ar fi fost "legionari". Faptul este contestat cu tărie de Cozma Pătrăucean (interviu, Rădăuți, 6.9.1991).

Acuzația că partizanii au fost "jefuitori", "violatori", "bandiți" și "teroriști" nu era nouă. Soldații finlandezi care și-au apărat patria invadată de Armata Roșie în iarna 1939-1940 au fost denumiți "bandiți". Atât în U.R.S.S. cât și în țările satelizate, toți oponenții politici erau numiți "bandiți". Guvernul comunist din România, numindu-și adversarii "fasciști", încerca să arate că respectă prevederile Tratatului de pace, iar prin aplicarea epitetelor de "jefuitori, violatori, bandiți și teroriști", urmărea să demonstreze lumii că în România nu există deținuți politici. Cine poate crede că partizanii anticomuniști, în mare majoritate țărani, s-ar fi putut preta la jafuri, violuri și tâlhării împotriva altor țărani, majoritatea consăteni care, împreună, constituiau rețeaua de sprijinitori care le asigura alimentația, îmbrăcămintea și informațiile fără de care n-ar fi putut supraviețui nici măcar o zi?

12. Cauzele apariției grupurilor de rezistență armată în faza a doua.

În Bucovina trupele sovietice au instituit un regim de ocupație, numind primari și, formându-și o rețea de informatori, au început urmărirea foștilor partizani și combatanți din Batalionul Fix. N.K.V.D. a reușit să prindă și să deporteze în Siberia pe mulți dintre aceștia. Ceilalți, prinzând de veste, au luat din nou calea codrului, de teama răzbunării nemiloase a sovieticilor. Nevoiți să se regrupeze sub alte forme și să se înarmeze, au reînceput acțiunile de partizani. Așa s-a trecut la faza a doua a rezistenței armate anticomuniste, încă din iarna anului 1944-1945. Amenințarea pierderii libertății în condițiile teroarei dezlănțuite, căci oamenii aflaseră cum erau torturați arestații, a împins numeroase categorii de cetățeni în pragul disperării: ofițerii care luptaseră pe Frontul de Răsărit, urmăriți pentru "crime de război"; organele administrației antonesciene, considerată "fascistă"; membrii partidelor istorice (P.N.Ț. și P.N.L.), numite "fasciste"; foștii legionari etc. O parte din acești opozanți, cei mai curajoși, au pus mâna pe arme, multe rămase în urma retragerii nemților, și au luat calea munților, alăturându-se partizanilor veterani din timpul războiului.

13. Luptători, combatanți, haiduci sau partizani ?

Suntem nevoiți să răspundem la unele probleme ridicate în cuprinsul documentelor pe care le publicăm, în primul rând pentru a stabili dacă avem sau nu dreptul de a înlocui denumirea de "partizan" cu aceea de "luptător" sau "combatant". Trebuie să facem unele

precizări: -*Ocupantul* are obligația de a respecta onoarea, drepturile familiei, viața, convingerile religioase și rânduielile populației din teritoriul ocupat [...] I se interzice ocupantului să deporteze populația teritoriului ocupat [...] Regulile cu privire la regimul ocupației militare au fost încălcate brutal de puterile agresoare din timpul celui de-al doilea război mondial, [Germania și U.R.S.S.]. Violarea regulilor ocupației constituie crime de război (Mic Dicționar Diplomatic Român, Ed. Politică, 1967, p. 220); -Populația unui teritoriu care la apropierea inamicului ia în mod spontan armele pentru a combate trupele invadatoare este considerată ca *parte beligerantă* dacă poartă armele în mod deschis și respectă legile și obiceiurile războiului (Mic Dicționar Diplomatic Român, Ed. politică, 1967, p. 236); -*Luptător* este: 1. persoana care (se) luptă; 2. sportiv care practică sportul luptelor. (Mic Dicționar Enciclopedic, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1978, p. 570); -*Combatant* este o persoană care face parte din forțele armate destinate să participe direct la luptă. Potrivit dreptului cutumiar al războiului, populația care organizează lupta armată împotriva trupelor inamicului este asimilată cu combatanții și, în consecință, supusă protecției legilor și obiceiurilor războiului dacă respectă regulile de purtare a războiului și poartă armele deschis. (Mic Dicționar Diplomatic Român, Ed. politică, 1967, p. 74); -*Haiduc*. Răzvrătit împotriva asupritorilor care, trăind în păduri, singur sau în cete, jefuia pe bogați și ajuta pe săraci; -*Partizanii* sunt persoane care, deși nu fac parte din forțele armate, luptă în mod voluntar împotriva cotropitorilor străini. Legile și obiceiurile războiului asimilează partizanii cu forțele armate ale statului, ceea ce face ca ei să se bucure de toate drepturile combatanților. Războiul de partizani este un război de apărare împotriva agresorilor, a cotropitorilor, un război just. (Mic Dicționar Diplomatic Român, Ed. Politică, 1967, p. 238); -*Partizanul* este un combatant voluntar, neaparținând unei armate regulate și luptând pentru un ideal național, politic sau religios. (Petit Larousse, Ed. 1979, p. 747);

S-a ridicat problema oportunității folosirii termenului de "luptător" sau "combatant" anticomunist, în locul denumirii de "partizan" spre a nu se confunda cu noțiunea de "partizan antifascist sau comunist". Termenul "partizan" este folosit chiar în documente, atât în cele provenite de la foștii partizani, cât și în cele emise de Securitate sau de tribunalele militare.

Partizanii se mândreau cu această denumire (Vladimir Macoveiciuc, Vasile Motrescu, Gavril Vatamaniuc), iar localnicii îi numeau, scurt, "partizani".

14. Partizani antifasciști și partizani anticomuniști.

În timpul celui de-al doilea război mondial, numeroși patrioți au luptat, ca partizani, împotriva dominației Germaniei hitleriste: francezi, italieni, olandezi, iugoslavi, polonezi, sovietici etc., având opțiuni politice începând de la extrema dreaptă până la extrema stângă, de la gaulliști la comuniști. Comuniștii au acționat în rezistența antifascistă din ordinul Kominternului, deci al Moscovei. Aici trebuie să facem precizarea că aceștia, deși luptau împotriva lui Hitler, alături de celelalte forțe din rezistență, aveau ca obiectiv final acapararea puterii în țara respectivă.

În același timp, imperialismul sovietic a condus la înrobirea a zeci de țări și popoare. Milioane de oameni au fost exterminați sau au fost constrânși să muncească în condiții de robie, iar mulți alții au fost nevoiți să se supună unui regim dictatorial nemilos. În mod firesc, o parte din rezistenți, cei mai dârzi, s-au înarmat, alegând calea confruntării deschise cu dușmanul. Așa au apărut partizanii anticomuniști din Ucraina, Țările Baltice și România.

15. Fugari, grupuri paramilitare și partizani.

Prin *fugar* se înțelege o persoană care a fugit de la domiciliu, pentru a scăpa de o situație grea (persecuții politice, arestare). Starea de fugar este intermediară între aceea de om liber și aceea de deținut și este mai greu de suportat, întrucât fugarul stă tot timpul cu sentimentul de

frică, având viața în pericol permanent. În afară de stres, fugarul are și sentimentul de culpabilitate, că trebuie să fie ajutat de alte persoane, pe care le pune în pericol. În Bucovina au existat mii de fugari în perioada de care ne ocupăm, unii stând ascunși pe la rude sau cunoscuți, majoritatea trăind prin păduri, ajutați cu hrană, de regulă, de propria familie.

Dacă fugarul este înarmat, trăiește singur sau în grup, apărându-și libertatea cu arma și luptă pentru un ideal național sau politic, se numește *partizan.*

În același timp, în Bucovina, începând din toamna anului 1944, au luat ființă numeroase *organizații sau grupuri paramilitare*, cum au fost: Sumanele Negre, Gărzile lui Decebal, Garda Albă, Tinerii Partizani ai României și altele, având ramificații și în alte zone ale țării și care aveau scopul de a se înarma și pregăti în vederea unei intervenții cu armele împotriva trupelor sovietice, în cazul izbucnirii războiului cu americanii. La acțiunile brutale, uneori violente, ale autorităților comuniste, aceste organizații au pregătit un răspuns în forță, dar au așteptat momentul potrivit pentru intervenție.

Spre deosebire de aceste grupuri paramilitare care, înarmate fiind, nu au trecut la acțiuni armate, *grupurile de partizani* nu au mai așteptat declanșarea ostilităților între Statele Unite și U.R.S.S., ci au făcut un pas mai departe, decisiv, ripostând cu curaj la atentatele comuniste împotriva vieții, libertății și demnității românilor. Este motivul pentru care aceste noțiuni nu trebuie confundate.

16. Precizări privind originea denumirii de grupuri armate.

S-a afirmat, chiar în presă ("Dreptatea" nr. 158), că denumirile de "grupuri armate" și "rezistență armată" își au originea în faptul că organizațiile paramilitare și grupurile de partizani anticomuniști erau încadrate cu foști militari, ofițeri și subofițeri trecuți în cadrul disponibil și urmăriți pentru "crime de război", care ar fi fost săvârșite în timpul campaniei din răsărit.

Nimic mai greșit. Legea cadrului disponibil al armatei a fost publicată în M.O. la data de 15.6.1946. În perioada mai 1944-iunie 1946 au existat numeroase grupuri armate (de partizani), dar în acest interval de timp n-au existat militari deblocați. Pentru respectarea adevărului, trebuie să arătăm că din grupurile "armate" au făcut parte foarte mulți civili: țărăniști, liberali, mulți oameni fără apartenență politică, legionari, țărani, studenți, preoți, femei și elevi, chiar muncitori, categorii sociale care n-au avut legătură cu armata. Bineînțeles că au existat și mulți militari, dar cuvântul "armat" înseamnă "înarmat" (vezi Mic Dicționar Enciopedic, Ed. Științifică și Enciclopedică., 1978, p. 62), iar "grup armat" înseamnă "grup înarmat", după cum "rezistență armată" înseamnă "rezistență înarmată".

17. Grupurile de partizani anticomuniști din Bucovina, în faza a doua.

17.1. Grupul condus de Vladimir Macoveiciuc

Am văzut că, după 23 august 1944, grupurile lui Macoveiciuc și Cenușă au reușit să se separe de trupele germane abia în luna octombrie și să se împrăștie. În același timp, N.K.V.D. a declanșat o vastă acțiune pentru depistarea și pedepsirea foștilor partizani antisovietici. Cei care au scăpat au intrat în ilegalitate și au refăcut grupul Macoveiciuc într-o formă redusă. Macoveiciuc stabilește, la București, legături cu Mișcarea Națională de Rezistență și cu Mișcarea Legionară, iar în Bucovina contactează pe naționaliștii ucraineni și organizația Sumanele Negre, cu intenția de a realiza împreună o rețea națională de rezistență anticomunistă. Urmărit de N.K.V.D. și de organele represive românești intrate sub conducerea comuniștilor, scapă cu greutate din trei curse întinse de trădători, pe care îi pedepsește conform legilor nescrise ale partizanilor, legile războiului fiind respectate numai în cazul inamicului. Din cea de a patra capcană, întinsă de șeful postului de jandarmi din Vicovu de Jos, care până atunci îi fusese informator fidel, n-a putut scăpa. Rănit în picior, se împușcă spre a nu cădea viu în

mâinile urmăritorilor, la 8 iulie 1946. Judecați de două ori în lipsă, în 1946 și 1947, partizanii lui Macoveiciuc au fost prinși pe rând, judecați în iunie 1950 și condamnați la pedepse grele (vezi documentele nr. 14, 18, 19, 20, 22, 31, 34, 41 și 89).

17.2. Grupul condus de Ovidiu Găină alcătuit din 16 partizani legionari, constituit în toamna anului 1944. În vara anului 1945, acest grup se afla pe Muntele Giumalău, unde își construise un adăpost în care depozitase arme și muniție și poseda un aparat de radio. În luna august 1945, când era pe punctul de a face fuziunea cu grupul Macoveiciuc, venit în acest scop, sunt trădați și împrăștiați în urma unei intervenții combinate a N.K.V.D.- ului cu Siguranța Română (vezi documentele nr. 19, 34 și 89).

17.3. Grupul condus de Petre Maruseac era o formație mixtă româno-ucraineană, alcătuită din 35 de țărani originari din comunele Brodina și Ulma, din fostul județ Rădăuți. Aceștia și-au început acțiunile antisovietice încă din primăvara anului 1944, în legătură cu Organizația Naționalistă Ucraineană condusă de Bandera. Toți membrii grupului erau cetățeni români, dar mai mult de jumătate aveau origine ucraineană. Românii li se alăturaseră pentru simplul motiv că luptau împotriva sovieticilor. Prins la începutul anului 1946, acest grup a fost judecat mai întâi în septembrie 1946 (vezi documentul nr. 32), apoi în alte procese mărunte.

17.4. Grupul condus de Constantin Cenușă a existat într-o formație redusă, în perioada 1948-1951. Cenușă fusese conducătorul unui grup de 30-40 de partizani în perioada iulie-octombrie 1944. Reușind să se despartă de germani, ordonă dispersarea grupului, după îngroparea armamentului, iar el, aflând că este urmărit de N.K.V.D., stă ascuns până în august 1948. Întorcându-se în satul natal, Putna, este arestat de jandarmi și predat Securității. După numai câteva zile, evadează și ia din nou calea codrului, asociindu-se mai întâi cu Vasile Motrescu, apoi cu Cozma Pătrăucean din Straja. Înșelat de aparențe, Cenușă cade în plasa abil țesută de Securitate și se predă de bunăvoie, la 29 august 1951. Judecat la 19.5.1952, este condamnat la muncă silnică pe viață (vezi documentele nr. 21, 36, 38 și 97).

17.5. - 17.8. Grupurile conduse de Ghimici, Gheorghe Munteanu, Silvestru Harsmei și Vasile Cămăruță au acționat în Bucovina în anii 1948-1950 și despre ele avem foarte puține informații (vezi documentele nr. 102, 103, 110 și 111).

17.9. Grupul condus de Grigore Sandu, ajutat de Dumitru Crăciun, a avut strânse legături cu organizația paramilitară "Gărzile lui Decebal" și s-a constituit în luna ianuarie 1949, din localnici originari din localitățile Dorna Cândrenilor, Vatra Dornei și Dorna Arini. Lor li s-au adăugat și alți fugari (ingineri, studenți, preoți), urmăriți de autoritățile comuniste și își construiseră adăposturi de iarnă pe Muntele Bancu. Trădați, au fost lichidați la 14 și 16 decembrie 1949 și judecați în septembrie 1950 (vezi documentul nr. 94).

17.10. Grupul condus de Gavril Vatamaniuc a fost ultima formație armată apărută în Bucovina (1949) și a avut cea mai lungă existență (8 ani). Conducătorul grupului, originar din comuna Sucevița, a avut gradul de sergent major de jandarmi și este frate cu Ion Vatamaniuc, conducătorul grupului antisovietic din vara anului 1944. S-a asociat mai întâi cu frații Chiraș din Sucevița, apoi cu Vasile Motrescu din Vicovu de Jos, condamnat în lipsă de trei ori pentru activitatea alături de Cenușă. Ultimul membru al grupului a fost Vasile Marciuc din Sucevița. Grupul a avut două ciocniri sângeroase cu trupele de Securitate, la Bâtca Corbului și la Ursoaia Mică. Ultimul partizan din Bucovina, Vasile Motrescu, a fost arestat în urma trădării, în noaptea de 13/14 ianuarie 1958.

18. Caracteristicile rezistenței armate anticomuniste din Bucovina.

Bucovina este *prima* provincie românească în care au luat ființă grupuri de partizani anticomuniști, în luna mai 1944.

O altă caracteristică este *durata cea mai mare*. Primele grupuri au apărut în mai 1944, iar ultimul partizan a fost arestat în ianuarie 1958 (după aproape 14 ani).

Spre deosebire de celelalte zone ale țării, mișcarea de rezistență armată din Bucovina se caracterizează prin faptul că a avut *două faze* de dezvoltare. Prima fază începe în luna mai și se termină în octombrie 1944, iar faza a doua începe spre sfârșitul toamnei anului 1944 și durează până în ianuarie 1958.

18.1.Caracteristici care deosebesc cele două faze ale rezistenței din Bucovina.

Prima fază a avut un caracter exclusiv antisovietic și este specifică numai Bucovinei. În faza a doua, partizanii au luptat împotriva autorităților românești, conduse de comuniști și supravegheate de consilieri sovietici, situație regăsită în toate celelalte zone ale țării.

Dacă în prima fază subzistența partizanilor a fost asigurată de către armată (română și germană), în cea de a doua fază hrana le-a fost garantată de către familiile proprii sau de persoane binevoitoare (favorizatori) din sate sau dintre muncitorii forestieri. Fructele de pădure, ciupercile și vânatul le-au completat alimentația.

Pentru a stabili câți sprijinitori au asigurat hrana unui partizan, am analizat 9 sentințe pronunțate în cazul a 7 partizani și a rezultat o proporție de 21:1.

În privința armamentului și muniției, în prima fază partizanii le-au primit din depozitele germane, iar în faza următoare au luptat fie cu armele proprii, fie cu arme primite de la cunoscuți, de regulă rămase în urma războiului. În această fază, începând din anii '50, urmăritorii partizanilor au fost dotați cu mijloace de telecomunicații radio-portative și câini de urmărire, elemente care le-au oferit superioritatea.

În prima fază, în timpul misiunilor, partizanii dormeau sub cerul liber, iar la întoarcere familiștii dormeau acolo unde fusese cazată familia refugiată, în timp ce nefamiliștii dormeau în barăci special construite. În faza a doua a rezistenței, partizanii au dormit fie sub cerul liber (chiar și iarna), fie în adăposturi improvizate (vara în colibe, iarna în bordeie). Rareori au dormit la gazde, de regulă în podul șurelor, ascunși în fân.

În privința asistenței medicale, aceasta a fost asigurată în spitalul militar german din Sadova. În faza a doua, partizanii nu au putut beneficia de nici o îngrijire medicală. În cazuri extreme, foarte rar, au făcut apel la unii medici. De regulă, s-au îngrijit reciproc, cu medicamente primite de la populația locală sau cu leacuri tradiționale.

Dacă în prima fază grupurile de partizani au fost de 15-40 de membri, în faza a doua numărul acestora era mult mai mic, necesitate impusă de greutățile aprovizionării, dar și de posibilitățile de a se strecura neobservați și a scăpa neinfiltrați de agenți ai Securității.

În prima fază, deplasările partizanilor au fost facilitate de armata germană, care le-a pus la dispoziție trenul forestier și mijloace auto. Aceștia erau transportați până la un anumit punct situat în inima pădurii, de unde mergeau pe jos până la obiectiv. În etapa a doua a rezistenței, toate deplasările partizanilor s-au făcut pe jos, având ranițele încărcate cu cele necesare traiului în pădure.

În ceea ce privește tactica folosită de partizani, a fost și ea diferită. Prima fază s-a caracterizat prin acțiuni ofensive și ambuscade, în timp ce în faza a doua a rezistenței partizanii au luptat, de regulă, în apărare. Nu au atacat niciodată primii și au răspuns cu foc numai în cazul unui atac al urmăritorilor.

18.2. Caracteristici comune tuturor grupurilor de partizani din România.

Toate formațiile de rezistență armată din țara noastră au apărut spontan, ca reacție de respingere față de abuzurile comise de autoritățile comuniste.

Rezistența armată anticomunistă din România a fost creștină, națională și monarhistă. Caracterul național i-a fost dat de faptul că a înglobat reprezentanți ai tuturor categoriilor de cetățeni. Nu poate fi vorba de sprijin din exterior, adică de paraşutări de armament şi materiale, pentru nici unul din grupurile de partizani anticomuniști din România. Dacă au existat astfel de paraşutări, ele fuseseră avizate Securității de către spionii sovietici infiltrați în serviciile de informații occidentale (Philby, McLean, Burgess) și au ajuns în mâinile securiștilor. În schimb, Siguranța și Securitatea din România au beneficiat din plin de experiența consilierilor sovietici.

Atât partizanii cât și Securitatea au dispus de două rețele de informatori opuse, în lipsa cărora nu și-ar fi putut desfășura activitatea. A învins Securitatea, pentru că a avut o rețea informativă bine coordonată, la nivelul întregii țări.

În sfârșit, trebuie să arătăm că în toate regiunile în care au existat grupuri de partizani, acestea au apărut treptat, val după val, în funcție de presiunea exercitată de autoritățile comuniste asupra diferitelor categorii sociale.

19. Cauzele stingerii mișcării de partizani anticomuniști din Bucovina.

Bucovinenii oprimați au considerat că partizanii sunt reprezentanții cei mai curajoși ai rezistenței din țara noastră, iar dârzenia cu care aceștia s-au opus autorităților comuniste a fost un exemplu demn de urmat pentru mulți dintre ei. Mulți au așteptat numai momentul potrivit, având chiar și armele pregătite pentru a li se alătura. Țăranii din satele Bucovinei știau că partizanii au dreptatea de partea lor și luptă cu arma în mână ca să le apere interesele, împotriva politicii de colectivizare forțată a guvernanților. (Gavril Vatamaniuc, Interviu, 13.7.1994).

În fața acestei situații, Securitatea și-a concentrat toate forțele în scopul lichidării focarelor de rezistență armată știind că, prin stingerea speranței, va rezolva și problema desăvârșirii colectivizării. Mai întâi și-a îndreptat atenția asupra extinderii și perfecționării rețelei de informatori, prin care s-au urmărit legăturile populației cu partizanii și mișcările acestora. Apreciem că nouăzeci la sută din partizani au căzut prin trădare. Numai restul de zece la sută s-au predat de bunăvoie sau au căzut în luptă cu Securitatea sau cu Miliția.

Cine erau însă informatorii sau delatorii ? Unii au fost recrutați și au trădat din convingeri politice (vezi documentul nr. 95). Alții au fost tentați de premiile puse pe capul celor urmăriți (vezi documentele nr. 26 și 33). Dar marea majoritate a fost "convinsă" prin constrângere sau șantaj. Arestați în urma unui denunț că ar avea legături cu "bandiții" (orice denunț anonim era luat în seamă), cei vizați erau torturați și li se întocmea dosar penal. Atunci li se punea în față alternativa: sau acceptă să colaboreze și vor fi lăsați liberi, sau refuză și în acest caz vor lua drumul închisorilor. Răspunsul este lesne de înțeles.

Alții au căzut prin simplu șantaj. În fața unei acuzații minore, omul avea de ales: sau colaborează, sau va fi deportat, împreună cu familia, iar copiii îi vor fi dați afară din școli etc. Așa au căzut rețelele de sprijin ale partizanilor, așa au fost descoperite locurile unde se ascundeau luptătorii din mișcarea de rezistență armată anticomunistă. Dar nu de puține ori, "colaboratorul" accepta numai formal să furnizeze informații despre partizani. În realitate, le rămânea fidel, situație în care Securitatea se răzbuna cumplit (cazul Gheorghe Motrescu).

Lipsa armamentului și muniției, precum și numărul redus al partizanilor au fost compensate de buna cunoaștere a terenului, curaj și experiența războiului, marea majoritate fiind veterani de pe frontul de răsărit. Prost echipați, hrăniți insuficient și în lipsa mijloacelor de comunicare între diversele grupuri care astfel trebuiau să lupte izolat, partizanii au fost obligați la singura tactică posibilă în situația în care a luptat "român contra român": apărarea și riposta numai în caz de forță majoră.

Inițiativa a aparținut, deci, Securității care, concentrând efective covârșitoare pentru urmărirea și anihilarea fiecărui grup armat în parte, a realizat o presiune maximă. A fost o luptă inegală, în care securiștii și milițienii erau bine echipați pentru orice anotimp, bine hrăniți, bine înarmați și dotați cu mijloace de comunicație radio și cu câini dresați pentru adulmecarea urmelor, putându-și planifica și coordona acțiunile, în care partizanii au murit cu speranța că nu s-au sacrificat în zadar.

Dovezi concludente în acest sens se găsesc în volumele următoare.

20. Efectele rezistenței armate anticomuniste din Bucovina.

Existența grupurilor de partizani pe teritoriul României a demonstrat faptul că o parte din poporul român nu s-a resemnat, ci a respins comunismul adus de trupele sovietice.

Acțiunile directe îndreptate împotriva celor care asupreau și terorizau populația, au avut darul de a tempera excesul de zel al unor comuniști locali (cazurile Biener, Șumlanschi, Tudosi Simion, Schitcu ș.a.). Propaganda efectuată de partizani, prin manifeste și discuții de la om la om sau cu grupuri de țărani și muncitori forestieri, a clarificat problemele care frământau pe localnici și le-a arătat cum să se ferească de acțiunile autorităților. Partizanii Vasile Motrescu și Gavril Vatamaniuc au fost purtătorii de cuvânt ai țăranilor bucovineni față de conducerea superioară de partid și de stat.

Activitatea partizanilor a creat probleme dificile regimului, în situația în care existau focare de revoltă peste tot în țară. Țăranii au crezut în dreptatea cauzei pentru care luptau partizanii și i-au ajutat oferind un exemplu de solidaritate omenească în momente grele. Partizanii au insuflat curaj și speranță populației lipsite de apărare în lupta cu opresorii comuniști, determinând răscoalele de la Calafindești și Frătăuții Noi și frânând acțiunile de colectivizare forțată a agriculturii. Mii de țărani aveau privirile îndreptate spre munți, majoritatea având arme ascunse în păduri și așteptând semnalul care să anunțe venirea americanilor. Abia atunci s-ar fi dezlănțuit adevărata mișcare de partizani din România.

Adrian Brișcă

INTRODUCTORY STUDY

1. Have there been any anti-communist partisans in Romania?

What were the causes and the circumstances underlying the emergence of the anti-communist resistance movement in Romania? When and where did the first groups of anti-communist partisans appear in this country? What were the characteristic traits of that armed resistance? Why did it continue to exist for many years after the end of the war? Why did it spread all over the nation, involving all social categories? What are the factors that led to the crackdown on this phenomenon? These are questions that we are going to answer here in short, to facilitate the correct understanding of the events that the written and oral documents refer to, which are published in this book and will continue to be published in future ones, regarding the armed anti-communist resistance in Bukovina.

This movement started in May 1944, as a direct consequence of the hostilities with the USSR, more accurately, following the serious violations of the war rules by the Soviet troops that invaded the territory of occupied Bukovina, and, after August 23, 1944, all over the country. It was part of the national resistance movement, which declared war on communism from the very first moment peril appeared and which lasted until after 1960.

2. General points about the war against the Soviet Union.

In June 22, 1941, Romania joined Germany and participated in the war against the Soviet Union in an attempt to liberate the territories of Bessarabia, Northern Bukovina and the Herța land, snatched out of the nation's body in June 1940; but, at the same time, the war was waged to remove the threat of Bolshevism from Romania.

There was no written convention between Romania and Germany to spell out the cooperation conditions and the USSR had been attacked without a declaration of war. Having to choose between the Soviet Union and Nazi Germany, Romania had chosen the Third Reich, although the latter had been the moral author of the tearing apart of Romania's territory in favour of the USSR, Hungary, and Bulgaria.

In this war, both the Germans and the Soviets fought each other as fanatical ideological enemies, brutally violating the rules of warfare. Hitler said the winner would never account for his deeds to the loser and Stalin said "this war is unlike those in the past; whoever occupies a territory imposes to it his own social system".

3. The Red Army crushes Romania.

Romania was in its 33rd month of war. On March 5, 1944, the command of the First Ukrainian Front was taken by Marshal Zhukov and the Soviet offensive named "operation Proskurov-Cernăuți" began. The German front was thrust south of Shepetovka, over 180 km and the blitz march continued. In two days, the Soviet troops advanced 100 km. They crossed the Proskurov-Tarnopol railway, then forced the Dniester and Prut rivers, entered Cernăuți on March 27 and reached the Carpathian Mountains on a 120 km front.

At the same time, the second arm of the tongs, represented by the Second Ukrainian Front commanded by General Konev, executed "operation Uman-Botoșani" (March 5-April 17, 1944.) Enlarging the Uman breaking, the Soviets advanced 70 km in five days of combat, occupied Vapniarka, crossed the Zhmerinca-Odessa railway and, on March 19, they crossed the Dniester. In late March the Soviet troops reached the Prut river, occupied the cities of Botoșani, Rădăuți, and Pașcani and came close to Iași, while the Third and Fourth Ukrainian

fronts, commanded by Generals Malinovsky and Tolbukhin, executed "operation Odessa," destroying the Sixth German Army and reaching the lower course of the Dniester.

In the summer of 1944, the front in Moldavia was set on the Vijnița-North Pașcani-North Iași-Kishinev-Dniester alignment, the Romanian-German troops organized the defence to stop the penetration of the Soviet army into the national territory of Romania. In this context Bukovina, which offered favourable resistance conditions, was a war theatre from March through September 1944.

4. The forces engaged in combat in the spring of 1944.

We will describe below which German and Romanian units fought the Soviet troops on the territory of Romania. Forces of over 430,000 Romanian soldiers of the Third and Fourth Armies, joined the Sixth and Eighth German Armies, with over 600,000 men, fighting the Soviet troops on the Second, Third and Fourth Ukrainian Fronts, with an effective of over 1,200,000 troops (*The Military Observer* no. 3/1994.)

The Col. Aurel Constantinescu Detachment, subordinated to the Fourth Romanian Army, made up of the Third Border Guards Regiment and the Bukovina and Neamț Stationary Regional Battalions, represented the Romanian Army on the battlefield.

On April 1, the Fourth Army put the Detachment under the command of the 78th German Army Corps and on June 8, under the Third German Mountain Division, which, in its turn, was part of the 17th German Army Corps. At the same time, German units were subordinated to the Detachment, to consolidate the Romanian-German action unity.

Details on the events the Detachment took part in, the number of soldiers, enlisting, equipment and arms supply, as well as on the cooperation with the German units are shown in the first 13 documents we publish here.

5. The Bukovina Stationary Regional Battalion.

As early as the spring of 1942, in the mountain areas of the border with northern Transylvania, occupied by Horthy's Hungary, nine stationary regional battalions were established. Closely tied to the territory ("stationary") and set up at first to help the legions of the Gendermerie (rural police) Department, the stationary battalions were later put under the command of the local border guards regiments, as of October 1, 1942.

By Order no. 58,000/1943 of the General Staff, the purpose, mission, mode of action, enlisting and equipment of the stationary battalions were decided: *Purpose*: to cooperate on the frontier with the border guards units in whose sector they were displaced in the actions against Hungarians, communist parachuters or partisans; *Mission*: to defend the frontier regions against surprise attacks of the enemy; *Mode of action*: devised for small units (groups, platoons), because of the mountain terrain; to organize an intelligence network, as well developed as possible; to prepare obstacles to consolidate the frontier defence; isolated and individual actions behind the enemy lines [similar to the partisans] (The Archives of the Ministry of National Defence, Fund 1,663, file 3, 614, p.10); *Enlisted personnel* from all elements of the army; it was recommended that the active officers should have served on the front, the reserve officers and noncommissioned officers should be recruited from those already in the area, who had served on the front and who were older than 35; the troop was to be formed of Romanians only, locals, of the following categories: the army additional, reserve, and militia personnel; reformed, staff, disabled persons (less than 20% disability), volunteers (who made a written commitment, certified by the mayor and the Gendermerie Office), and pre-military personnel. It was forbidden to enlist personnel that was not trustworthy, persons with a criminal record and members of the Iron Guard (The Archives of

the Ministry of National Defence, Fund 1,663, file 3,812, p.12.); *Training*: under the command of the village school teacher, who was the platoon commander, night alarms and drills, actions against communist parachuters and partisans, drills to cooperate with the border guards units on the frontier were conducted with the group and the platoon, placing special emphasis on using the terrain (The Archives of the Ministry of National Defence, Fund 1,663, file 3,958.); *Material equipment*: supplied by the General Staff. The equipment was made up of: canvas overalls, uniform cap, one old greatcoat, old ankle boots, two pairs of old cotton socks, flask, tin, one food bag, but no tent; *Arms and ammunition* came only from what was captured (from the Soviets) and there were no accompanying arms (see Table in document 1).

The men were content to be in stationary battalions, because they stayed at home and took care of their households, went to training only one day a week, on Sunday, and received 100 kg of corn and one pair of peasant's footwear/year, wages and food money for the days of service. The mobilization of the stationary regional units was achieved in a maximum of 12 hours from the call, in platoons. As they had much weaker personnel, the stationary battalions were much less of an asset in combat than any other infantry battalion. However, by Order no. 76,712 of March 22, 1944, the mobilization of the Bukovina and Neamț Stationery Battalions was called; they were given operative jobs, being part of the operative army in the first line[1]. (The Archives of the Ministry of National Defence, Fund 1,663, file 3,812, p. 515).

6. The causes underlying the emergence of the popular anti-communist resistance.

Most of the Bukovinans, especially those who live in the mountains, are healthy in body and mind. They are tall and strong, faithful, honest, and fair, meek and hospitable, but they do not tolerate lies, injustice and cowardice. The church, the family, the school, and the army were the basic factors in the thorough education of these people. In 1944 most of them had completed seven years in school. Although poor, they had a very strong instinct for property, rejecting Soviet collectivism.

In Bukovina, the anti-communist attitudes began to develop as early as 1917. At that time, the Russian troops on the territory of Bukovina had turned Bolshevik. The Russians shot their commanders and got out of control. The robberies, rapes and murders went on relentlessly. Russians under the influence of alcohol killed people laughing, terrorizing the defenceless population. This was not to be forgotten! (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevița, July 11, 1991).

Many Bukovinans, drafted in the Austrian army during World War I, were taken prisoners by the Russians. When they returned home, they told about the crimes and barbarity of the Bolsheviks in Russia.

From 1918 until 1940 many Bukovinans were drafted into military service and served with the border guards, on the Dniester bank. Every night they heard gun shots and screams of women and children from the villages across the border. The refugees who came to us, crossing the Dniester, especially in winter, wrapped in white sheets for camouflage, told of frightening events. The border guards who came home told their families and friends about what they had seen and heard on the border. (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevița, July 11, 1991)

---

[1] See also document 4. In the autumn of 1944, many soldiers of the Bukovina and Neamț Stationary Battalions were caught by the N.K.V.D. and deported to Siberia. However, today, in 1998, the Bukovina Stationary Regional Battalion is not listed as an operative unit and its former soldiers do not receive their entitlements as war veterans.

Since June 28, 1940, when Northern Bukovina was forced to become part of the USSR, the Bukovinans knew communism directly. Thousands of innocent people were killed or deported to Siberia. One year later, following the liberation of the territories from the Soviet yoke, the Romanians were able to see for themselves the consequences of the communist occupation. Bukovina had its own Katyn, at Fântâna Albă, in the Siret river meadow.

The testimony of those who returned from the eastern front was horrifying. The Romanian peasants had seen the terrible poverty of the Soviet peasants, brought about by the communists, they had seen the collective farms and the way collective farmers lived. This is why in March 1944, when Bukovina was again taken over by the Soviets, the locals knew exactly what was in store for them.

The Russians committed abuses: the population was forcibly evacuated, the Soviet troops engaged in robbery on that occasion, girls were raped in the presence of their parents who could do nothing about it, those who protested were shot immediately, the villages on the front line were set on fire. All this led to a backlash from the Bukovinans. After making shelter for their families in shacks built in hidden places in the mountains, the men took the arms they had hidden in the forest and started to punish the occupants.

7. The emergence of anti-Soviet partisan groups in Bukovina.

In late March 1944 the Romanian-German front line was set along the Obcina Mare, a natural strategic obstacle, which ensured to the defenders the domination of the north-eastern slope, while the Soviet troops had stopped as far as eight to 15 km away from the peak, along a line passing through the following communes: Straja, Putna, Sucevița, and Poiana Micului; it then went on to the Moldova river, and passed close to Gura Humorului. So, between the two lines there was a strip of mountainous land, about 80 km long, of over 800 sq. km, covered with dark forests, a no man's land. This is where the villagers, frightened by the Russians, had taken refuge, in groups of families and communes. This is where the first anti-communist partisan movement in Romania emerged and started to act.

The first combat formations emerged in mid-May, 1944, as a spontaneous defence response of the local population against the countless, unimaginable abuses committed by the Soviet military men on the occupied territory; from the very beginning they were called "partisans." These groups were formed of volunteers only: they were peasants of the mountain villages, grouped by communes, namely people who knew each other well. They also knew the peaks we have mentioned above, they chose their leaders—a respected villager, who was corporal or sergeant in the army, never an officer; they used their hunting weapons.

In early June, the military Command of Câmpulung Moldovenesc became interested in these groups; the Command reorganized, trained and provided them with arms, ammunition, and subsistence. In exchange, the groups were subordinated to the Command and they were given missions within the effort made by the Romanian-German troops in Bukovina.

The enlisting of the partisans was approved by Cap. Constantin Popovici, who also supervised their additional training. All partisans passed, in series, through the school of Sadova, where Romanian and German instructors showed them how to use the weapons and how to execute the combat and intelligence missions in the uneven terrain, covered with forests. It is possible, but we never found evidence, that the General Staff may have taken into consideration the organization of a national anti-Soviet army.

The weapons were chosen by every individual partisan and were given to him from the German depots: Z.B. or Soviet automatic rifles, German or Soviet automatic weapons, Soviet semi-automatic telescope guns, Z.B. rifles, grenades. Upon return from the mission,

the weapons were always turned over to the depot. The groups of partisans and their families were supported by the German Army, according to the agreement made by the General Staff. During the missions, the partisans received cold food, they wore peasant clothes and bore arms in full view. The soldiers that came from the front, enlisted in the partisan groups, continued to wear the uniform of the Romanian Army.

The groups varied in size according to the mission they had. When they had to sneak behind enemy lines, the group was made up of two to three partisans. In the larger scale actions, when they had to attack the Russian positions, the entire basic detachment participated, which was made up of 20-30 or even 40 men, as there was no fixed number. Sometimes they were reinforced with border guards sub-units or with men from stationary platoons, or even with German units. But, the head of the partisan group was always in command, even if his rank was below that of some of his subordinates. (see documents 43 and 46)

8. The groups of partisans that were active in Bukovina in the first stage.

So far, the following groups of partisans that took action on the territory of Bukovina in May-September 1944 against the Soviet troops are known:

8.1. The group led by Vladimir Macoveiciuc: he came from the Voitinel commune, Rădăuți County. He had been a corporal in the army and a pre-military instructor. From documents, we have managed to identify 41 partisans that were members of his group. There were more of them, but we have been unable to find their names. They were peasants of the following communes: Voitinel, Gălănești, Hurjuieni, Vicovu de Sus, Vicovu de Jos, Horodnicu de Sus, Horodnicu de Jos, etc., all of the former Rădăuți County.

The most successful action of the Macoveiciuc group was the ambush in Poiana Haciungului, on June 20, 1944, when they terminated a group of nine General Staff officers and their escort, made up of two Soviet platoons: on that occasion very important documents were captured. Therefore, six partisans were decorated by the Germans with the Iron Cross and by the Romanians with the Military Virtue and other decorations and medals.

The Macoveiciuc group also took some other successful actions, if less spectacular, even after August 23, because they could not break with the German troops until October, when, reaching the city of Satu Mare, they buried their weapons and equipment and disbanded.

As they were pursued by the N.K.V.D. and due to the political developments in Romania, some of the former partisans were arrested and deported to Siberia, others hid wherever they could, still others regrouped in the forest, again under Macoveiciuc's command, and took action in the second stage of the armed resistance in Bukovina, until July 1946.

8.2. The group led by Ion Vatamaniuc: he was a poor peasant from the Sucevița commune, who had served in the army in the Hotin Gendermerie Legion, as corporal. This group had approximately 16 members, peasants coming from the communes of Sucevița, Voievodeasa, Marginea, and Solca, the Rădăuți County. In the ambush of the Dragoșin sector, the partisans destroyed a Soviet patrol made up of 40 men and in the Strujinoasa forest they fought against an enemy company.

After August 23, 1944, the members of this group went back home, but they were hunted down by the N.K.V.D. Some were caught, convicted by the Soviet military courts, and deported to Siberia. The leader was shot in the back of his neck, following a tough investigation, and his deputy, Mirăuță Constantin, was shot through the window, after having been released from the investigation. Ion Vatamaniuc survived for 47 years with the bullet in his skull.

8.3. The group led by Vladimir Tironiac, a poor peasant of the Voitinel commune, parted with the group led by Vladimir Macoveiciuc. The group was made up of 15-20 peasants of the

Voitinel, Vicov, Frătăuți, and Costișa communes, Rădăuți County. From July 1944, Constantin Cenușă of Putna was made commander of this group. After August 23, Vladimir Tironiac was caught by the N.K.V.D., convicted by the Dej Soviet military court, and deported to Siberia.

8.4. The group led by Constantin Cenușă, a forest guard, without any property, coming from the Putna commune; he had served in the Cernăuți Gendermerie Legion; rank: private. At first, this group had been led by Vladimir Tironiac and the number of its members rose to 30-40 partisans. In early August 1944, Cenușă with 30 men occupied the Stefu position, which had been abandoned by the stationary platoon commanded by lieutenant Tudose, who was wounded; the group held on for three days and three nights, under Soviet pressure, without food, in the water-filled trenches, because it rained continuously.

Constantin Cenușă was decorated with the German Iron Cross.

His group had to continue to act alongside the Germans after August 1923, too. Only in October, when the front line reached Satu Mare, this group was able to break with their German companions and spread out. Constantin Cenușă learned he was being pursued by the N.K.V.D., so he remained illegal until August 1948, when he was caught by the Gendermerie Department and handed over to the Securitate (secret police).

8.5. The joint Romanian-Ukrainian group led by Petre Maruseac of the Ulma commune was made up of 35-40 men, peasants from the Ulma and Borodina communes, Rădăuți County. All the partisans in this group were Romanian citizens, but some were of Ukrainian descent. They had connections with the Ukrainian Nationalist Insurgent Army, commanded by Stepan Bandera, which fought both against the Germans and against the Red Army. (for details, see the *Biographical Dictionary*).

9. Comparison between the stationary battalions and the groups of partisans.

First, we must mention that there have been direct ties between the stationary battalions and the groups of anti-Soviet partisans. We have evidence pointing to the fact that Gheorghe Augui of Vicovu de Jos and Ion Ursulean of Straja were members of the Bukovina Stationary Battalion, but later they joined (again of their own accord) the group of partisans led by Macoveiciuc, although the risks were much higher in the latter case. But there were also others in the same situation.

In many actions, the group of partisans was reinforced with sub-units of the Stationary Battalion and there were also cases when the partisans intervened to defend the positions occupied by the stationary battalions against Soviet attacks.

9.1. Differences.

The fighters of the Stationary Battalion only carried out missions upon order: surveillance and observation in stationary positions, patrol, or combat actions. They were dressed in out-of-use uniforms or canvas overalls, but when they went out to do jobs alongside the partisans, they wore peasant clothes.

The partisans had a different combat technique. Most of their missions, which lasted from a few days to two to three weeks, consisted in sneaking behind enemy lines to conduct sabotage actions and to capture Soviet soldiers. Often they went near the enemy front and watched all movements there, to gather intelligence. Sometimes they performed diversion missions, characterized by speed, short blows by surprise; then they regrouped.

The groups of partisans had much more mobility, initiative and freedom of movement. Often they left for so-called "free hunting," organizing their own watching posts and ambushes. Except for the military men who came from the front, and who continued to wear

the Romanian military uniform, the other partisans wore peasant clothes: peasant trousers, tunics, fur hats, and peasant footwear.

The weapons of the stationary battalions came only from what was captured from the Soviets, while the partisans only received the weapons they chose from German depots.

9.2. Similarities.

Both types of units were made up of locals only, mountain men who knew the terrain well, from all arms, and who enlisted on an absolutely voluntary basis. The sub-unit commanders chose their own men, who, through the Territorial Enlisting Centre, were mobilized on site. The leaders of the stationary platoons were usually school teachers and knew their fellow villagers very well. Similarly, the commanders of the partisan groups chose only men they trusted, but the enlisting had to be approved by a Romanian officer (captain Popovici); both the fighters in the Bukovina Stationary Battalion and the partisans received additional training at the Sadova commune school, near the town of Câmpulung Moldovenesc; both fought under the command of the German Army Corps of Bukovina, acting upon the order of the Fourth Romanian Army and received support and subsistence from the German Army, according to the agreements made by the General Staff; both used intelligence regarding the disposition and movements of the Soviet troops; this intelligence was provided to them by their fellow villagers, agents hidden in forests; both wore during their missions peasant clothes and bore arms in full view; both used passwords, symbols, and signals to identify each other and for the communication of information; both acted in groups of variable size, depending on the job they were ordered to do; both the N.K.V.D. and the Securitate deliberately assimilated the Stationary Battalion with the groups of partisans, because in both cases the enlisting of the personnel was done on a voluntary basis. This is why both categories, without any difference, were charged with "banditry" and "terrorism" and deported to Siberia, or they were convicted for the "crime of high treason" and sentenced to long years imprisonment.

10. The relations between the groups of partisans and the German troops.

Many Bukovinans were aware that the entrance of the Red Army into the territory of Romania was not just a military action, that the Soviet troops were bringing the communist ideology with them. Some of these people took up arms, to defend their threatened nation. As a response, the Soviets organized a wide-scale action to cleanse the forests of refugees. The partisans in the groups led by Ion Vatamaniuc and Macoveiciuc managed to help hundreds of families of refugees, with belongings and cattle, to cross over and go behind the front line, in the unoccupied part of the country. (see documents 7-9)

While the refugees were settled by the prefecture in the villages close to Câmpulung, Macoveiciuc and Vatamaniuc persuaded the military command to support the partisans.

On the territory of Bukovina the German Army Corps was left to carry out most of the defence: the fundamental issue was to keep at any price the Mestecăniş and Prislop passes. So, the Romanian military units had been subordinated to the German Command, although they were part of the Fourth Romanian Army. They received from the Germans additional training, weapons, and subsistence, according to the agreements.

Here we must explain a few things, even if we run the risk of reiterating them: the subordination of the Romanian units to the German Command in Bukovina was executed under the written order of the Forth Army (see document 1), and the liaison between the Fourth Army and the German Command was achieved through Cap. Popovici; the Romanian partisans were decorated both by the Germans and by the Romanians and Macoveiciuc received money rewards from the Romanian General Staff (see documents 43, 57, and 58);

the training was done in common, both by Germans and Romanians at the Sadova school, under the supervision of Cap. Popovici (see document 46 and the statements by E. Proţiuc, I. Ursulean, and C. Cenuşă of 1954); the partisans just received weapons from the German depots, to be used only during their missions (see documents 44, 50, 51, and 53); the Germans ensured the subsistence of the Stationary Battalion and of the groups of partisans (see documents 1 and 5). Sentences no. 445/1951 and 508/1952 prove the Romanian partisans were charged with wearing German uniforms. The Securitate and the Military Court have tampered with the truth. We prove that the German military authorities did not allow Romanian soldiers to wear German uniforms and the General Staff, through Order no. 346,190 of June 29, 1942, absolutely forbade this (The Archives of the Ministry of National Defence, Fund 948 Microfilms, reel 1,350, frame 18.) It was in the best interest of the German Command that the partisans should wear plain, peasant clothes. Therefore, an order was issued, even to those who wore Romanian military uniforms, to wear plainclothes. (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevita, July 11, 1991)

Another aspect: the young partisan Dumitru Ursuţ, who was very poor and had poor clothes, received a pair of trousers and a cap from the Germans, and instead of a coat he had a peasant tunic. He was charged with wearing a "German uniform," and the case was generalized by the investigator to the entire group (see document 112.) The communist authorities came up this way with "compromising" arguments against the partisans, to convict in an "exemplary" manner those charged with the "crime of high treason" (Sentence no. 508/1952). We consider of utmost importance the fact that with or without a German uniform, the Romanian anti-communist partisans fought and sacrificed themselves to defend their fatherland, Romania.

In other documents the anti-Soviet partisans are called "German partisans!" This is a typical example of forging reality to denigrate the anti-communist resistance movement. Romanian partisans with typically Romanian first names such as Gheorghe and Vasile were called "German!". (see document 20)

11. Other attempts to defame the partisans.

When we read the documents in this book we see a general tendency of the communist authorities in Romania, probably under the strong influence of the Soviet advisers, to libel and compromise the resistance movement and the ideals for which the anti-communist partisans fought.

So, we have documents in which the partisans are called "deserters." What deserters? Archip Rusu, Gheorghe Ursache, Anania Chicher, Gheorghe Coniac, Vasile Onica, and Gheorghe Grijincu? They were all in a two-month vacation because they had come from the Crimea front and they returned as volunteers to the group of partisans led by Macoveiciuc. Who forced Precup Ţugui, 61 and Vasile Onica, suffering from tuberculosis, who admitted himself to the hospital between missions, to go to the front as volunteers? Who forced the pre-military youngsters Silvestru Macoveiciuc, Gheorghe Motrescu, Dimitrie Rusu, and Aurel Sfichi to join the group of partisans as volunteers, risking their lives, when they could have stayed at home? What "desertion" was that, considering they left their families to go to the front in extremely dangerous missions? So far, we have not found in the Army Archives any evidence that those who accused these patriots of being "deserters" ever went to the front themselves! Equally, in the Archives of the Court Martial of the Fourth Territorial Command we have found no sentence to convict any partisan of desertion! Partisans Cozma Pătrăucean

and Constantin Cenuşă were charged with being "Iron Guard members." The fact is strongly denied by Cozma Pătrăucean. (Interview, Rădăuţi, September 6, 1991)

The accusation that the partisans were "robbers," "rapists," "bandits," and "terrorists" was not new. The Finnish soldiers who defended their country, which was invaded by the Red Army in the winter of 1939-1940, were called "bandits." Both in the USSR and in the satellite nations, all political opponents were called "bandits." The communist government in Romania called its adversaries "fascists," wishing to prove the Government observed the provisions of the peace Treaty; using the epithets of "robbers, rapists, bandits, and terrorists," the government wished to prove to the world there were no political prisoners in Romania. Who can believe that the anti-communist partisans, most of them peasants, could have engaged in robbery, rape, and armed robbery against other peasants, most of them fellow villagers, who actually made up the network of their supporters and supplied the partisans with the food, clothing, and information without which the partisans would not have been able to survive for one more day?

12. The causes underlying the emergence of the armed resistance groups in stage two.

In Bukovina the Soviet troops established a reign of occupation, instating mayors and developing a network of informers; they began pursuing the former partisans and fighters of the Stationary Battalion. The N.K.V.D. managed to catch and deport many of them to Siberia. The others found out, so they took to the woods again, fearing the merciless revenge of the Soviets. They had to regroup in a different way and to take up arms, so they restarted partisan actions. This is how stage two of the armed anti-communist resistance began as early as the winter of 1944-1945.

The establishment, following the Yalta conference, of the communist dictatorship, with Soviet support, put the communists in control of the Romanian repression institutions. The fear of losing their freedom, as terror was unleashed—people had learned of the way those arrested were tortured—pushed many categories of citizens to despair: the officers who had fought on the eastern front, pursued for "war crimes;" the members of Ion Antonescu's administration, considered "fascists;" the members of the historical parties (the National Peasant Party—PNŢ, and the National Liberal Party—PNL), called "fascist;" the former Iron Guard members, and others. Some of these opponents, the bravest, armed themselves, mostly with weapons left behind as the Germans withdrew, took to the deep woods, and joined the veteran war partisans.

13. Fighters, soldiers, Robin Hoods, or partisans?

We have to address a few issues risen in the documents we are publishing, first to see if we have the right to replace the word "partisan" with that of "fighter" or "soldier." So, we must make a few things clear: -The occupant has the duty to respect the honour, family rights, life, religious beliefs and customs of the population on the occupied territory (...) The occupant is forbidden to deport the population from the occupied territory (...) The rules regulating the regime of military occupation were brutally violated by the aggressor powers [Germany and the USSR] during World War II. The violation of the occupation rules is a war crime. (*Mic Dicţionar Diplomatic Român* - Concise Romanian Diplomatic Dictionary, Editura politică publishing company, 1967, p. 220); -The population of a territory who, at the approach of the enemy, spontaneously takes up arms to fight the invading troops is considered a belligerent party if they wear the weapons in full view and observe the laws and rules of warfare. (*Ibid.*, p. 236); - A fighter is "1. one who fights or is inclined to fight 2. a prize-fighter; pugilist." (the Romanian word is *luptător*; the English word fighter is so defined in the *Webster's New World*

Dictionary, Third College Edition, Webster's New World, Cleveland and New York, 1988, p. 504); -The soldier is a person who is a member of the armed forces, trained to participate in direct combat. According to the common law of warfare, the population that organizes armed combat against the enemy troops is assimilated with the soldiers and, consequently, protected by the laws and rules of warfare if they respect the conduct rules of warfare and wear their weapons in full view. (*Concise...* p. 74); -A Robin Hood warrior. A man who rebelled against the oppressors, lived in the woods, alone or in groups, robbing the rich and helping the poor; -The partisans are persons who, although they are not members of the armed forces, fight as volunteers against foreign invaders. The laws and rules of warfare assimilate the partisans with the armed forces of the state, which guarantees them the protection of all the soldiers' rights. The partisan warfare is a defence warfare against aggressors, invaders, a just war. (*Concise...* p. 238); -A partisan is a volunteer who is not a member of any regular army and who fights for a national, political, or religious ideal. (*Petit Larousse*, 1979, p. 747)

The issue has been risen whether it was proper to use the term anti-communist "fighter" or "soldier" instead of "partisan," so as not to create a confusion with the phrase "anti-fascist or communist partisan". The word "partisan" is even used in documents, both in those coming from the former partisans and in those issued by the Securitate or by military courts.

The partisans were proud of this name (Vladimir Macoveiciuc, Vasile Motrescu, Gavril Vatamaniuc) and the locals simply called them "partisans".

14. Anti-fascist and anti-communist partisans.

During World War II, many patriots fought as partisans against the domination of Nazi Germany: they were French, Italian, Dutch, Yugoslav, Polish, Soviet, etc.; their political views ranged from the extreme right to the extreme left, from supporters of Charles de Gaulle to communists. The communists were active in the anti-fascist resistance, taking orders from the Comintern, which means Moscow. Here we must explain that these people, although they fought against Hitler along with the other resistance forces, had as a final goal the taking over of the government in their respective countries. At the same time, Soviet imperialism led to the enslavement of dozens of nations and peoples. Millions of people have been exterminated or were forced to do virtually slave labour, and many others had to submit to a merciless dictatorial regime. Naturally, some of the opponents, the most determined ones, took up arms, choosing open confrontation with the enemy. This is how some people became anti-communist partisans in Ukraine, the Baltic nations and Romania.

15. Refugees, paramilitary groups and partisans.

We have to stop here to point to the difference between these notions, which we will frequently come across, one mistaken for another (deliberately or not) in the documents published in this book.

A refugee is a person who has fled his/her domicile to escape a difficult situation (political persecution, arrest). The condition of the refugee is somewhere between that of a free man and a prisoner and it is more difficult to bear, because the refugee is always afraid, as his/her life is permanently threatened. Apart from the stress, the refugee also feels guilty, because he/she must be helped by others, who are thus put in danger. In Bukovina there were thousands of refugees during the period we study, some hid in the homes of relatives and friends, most lived in forests, usually being provided with food by their own families.

A partisan is an armed refugee, who lives alone or in groups, defending his freedom with weapons and who fights for a national or political ideal.

At the same time, in Bukovina, beginning with the autumn of 1944, many paramilitary organizations and groups were formed: the Black Tunics, Decebal's Guards, the White Guard, the Young Partisans of Romania and others. They had branches in other parts of the country, too. Their purpose was to arm themselves and prepare for an armed intervention against the Soviet troops in case the war with the Americans broke out. These organizations, faced with the brutal, sometimes violent actions of the communist authorities, prepared a response of force, but they waited for the right time to intervene.

Unlike these paramilitary groups, who, although armed, did not engage in armed actions, the groups of partisans did not wait for the hostilities to break out between the United States and the USSR and they took one more decisive step, courageously responding to the communist violation of the Romanians' life, liberty, and dignity. This is the reason why these words must not be mistaken one for another.

16. Explanations regarding the origin of the phrase "armed groups".

Some people, even journalists (*Dreptatea* no. 158) have stated that the phrases "armed groups" and "armed resistance" originated in the fact that the paramilitary organizations and the anti-communist groups of partisans were made up of former military men, officers and noncommissioned officers dismissed and pursued for "war crimes" allegedly committed during the eastern campaign.

Nothing is farther from the truth. The Army Dismissal Act was published in the Official Gazette on June 15, 1946. In May 1944-June 1946 there were many armed groups (of partisans), but during that period of time there were no dismissed military men. To tell the truth, we must mention that many civilians joined the "armed" groups: PNŢ and PNL members and supporters, many people who did not particularly support any political party, Iron Guard members, peasants, students, priests, women, pre-university students, even workers, social groups that had nothing to do with the military, but who took up arms to defend their freedom. Of course, there were many military men, but the word "armed" means "provided with arms (weapons)..." (see *Webster's New World Dictionary*, Third College Edition, Webster's New World, Cleveland and New York, 1988, p. 75); "armed group" means a group provided with arms (weapons), and "armed resistance" means resistance with weapons.

17. The groups of anti-communist partisans in Bukovina. Stage two.

17.1. The group led by Vladimir Macoveiciuc

As we have seen, after August 23, 1944, the Macoveiciuc and Cenuşă groups only managed to cut themselves from the German troops in October and they disbanded. At the same time, the N.K.V.D. started a wide-scope action to identify and punish the former anti-Soviet partisans. Those who were not caught began to act illegally and reformed the Macoveiciuc group, now much smaller. Macoveiciuc established links in Bucharest with the National Resistance Movement and with the Iron Guard Movement; in Bukovina he contacted the Ukrainian nationalists and the Black Tunics organization to form together a national network of anti-communist resistance. Pursued by the N.K.V.D. and by the Romanian repressive institutions, which had been taken over by the communists, he managed to avoid with great difficulty three traps laid for him by traitors, whom he punished according to the unwritten laws of the partisans. He could not escape the fourth trap, laid for him by the head of the Vicovu de Jos Gendermerie Department, who had been his faithful informant. Wounded in his leg, he shot himself, so as not to be captured alive by those who pursued him, on July 8, 1946. Tried twice in absentia, in 1946 and 1947, Macoveiciuc's partisans were caught one by one, tried in June 1950 and sentenced to hard punishments. (see documents 14, 18, 19, 20, 22, 31, 34, 41, and 89)

17.2. The group led by Ovidiu Găină was made up of 16 Iron Guard partisans and was formed in the autumn of 1944. In the summer of 1945 this group was on the Giumalău Mountain, where they had built a shelter to deposit arms and ammunition; they also had a radio. In August 1945, when they almost merged with the Macoveiciuc group, who had come there especially for this merger, they were betrayed and spread out following a joint intervention by the N.K.V.D. and the Romanian Security. (see documents 19, 34, and 89)

17.3. The group led by Petre Maruseac was a joint Romanian-Ukrainian formation, made up of 35 peasants of the Brodina and Ulma communes, the former Rădăuți County. They began their anti-Soviet actions as early as the spring of 1944, in cooperation with the Nationalist Ukrainian Organization led by Bandera. All the group members were Romanian citizens, but over half of them were of Ukrainian descent. The Romanians had joined them just because they were fighting against the Soviets. Caught in the early 1946, this group was tried first in September 1946 (see document 32), then in other petty trials.

17.4 The group led by Constantin Cenușă existed as a small formation in 1948-1951. Cenușă had been the leader of a 30-40 strong partisan group in July-October 1944. They managed to part with their German companions and Cenușă ordered the group to disperse, after burying the weapons; he found out he was pursued by the N.K.V.D., so he hid until August 1948. He went back to his native village of Putna, where he was arrested by the Gendermerie agents and handed over to the Securitate. Only a few days later he escaped and took to the woods again, first joining Vasile Motrescu, then Cozma Pătrăucean of Straja. Deceived by appearances, Cenușă fell in the cunningly woven net of the Securitate and he surrendered of his own accord on August 29, 1951. He was tried on May 19, 1952 and sentenced to penal servitude for life. (see documents 21, 36, 38, and 97)

17.5.-17.8. The groups led by Ghimici, Gheorghe Munteanu, Silvestru Harsmei and Vasile Cămăruță were active in Bukovina in 1948-1950 and we have very little information about them. (see documents 102, 103, 110, and 111)

17.9. The group led by Grigore Sandu, aided by Dumitru Crăciun, was closely linked with the Decebal's Guards paramilitary organization and it was formed in January 1949 of locals from the following localities: Dorna Cândrenilor, Vatra Dornei, and Dorna Arini. They were joined by other refugees (engineers, students, priests), pursued by the communist authorities, and they built winter shelters on the Bancu Mountain. Betrayed, they were annihilated on December 14 and 16, 1949 and tried in September 1950 (see document 94.)

17.10. The group led by Gavril Vatamaniuc was the last armed formation that emerged in Bukovina (1949) and it was the longest to endure (eight years). The leader of the group, from the Sucevița commune, was a senior sergeant with the Gendermerie Department and he was the brother of Ion Vatamaniuc, the leader of the anti-Soviet group in the summer of 1944. First, he associated with the Chiraș brothers of Sucevița, then with Vasile Motrescu of Vicovu de Jos; he was tried three times in absentia for his actions in cooperation with Cenușă. The last member of the group was Vasile Marciuc of Sucevița. The group had two bloody clashes with the Securitate troops at Bâtca Corbului and Ursoaica Mică. The last partisan of Bukovina, Vasile Motrescu, was arrested following a betrayal in the night of January 13/14, 1958.

18. The characteristic traits of the anti-communist resistance movement in Bukovina.

Bukovina was the first Romanian province where groups of anti-communist partisans were formed in May 1944. Another trait is the longest duration. The first groups emerged in 1944 and the last partisan was arrested in January 1958 (almost 14 years later).

Unlike other regions of the country, the armed resistance movement in Bukovina was characterized by the fact that it had two development stages. Stage one began in May and ended in October 1944 and stage two began by the end of autumn, 1944 and lasted until January 1958.

18.1. Traits that differentiate the two stages of resistance in Bukovina.

Stage one was exclusively anti-Soviet and it developed in Bukovina only. In stage two, the partisans fought against the Romanian authorities, ruled by the communists and monitored by Soviet advisers, which was true of the whole nation.

In stage one the army (Romanian and German) provided food for the partisans, but in stage two the food was supplied by their own families, by supporters from villages, of by forest workers. Forest fruit, mushrooms and hunting completed their food supplies.

To find out how many supporters supplied food for one partisan, we analyzed nine sentences passed in the case of seven partisans and the resulted ratio was 21:1.

As far as weapons and ammunition are concerned, in stage one the partisans received these from the German depots and in the following stage they fought either with their own weapons, or with weapons they received from friends, usually left over from the war. In this stage, which began in the 50s, those who pursued the partisans had portable radio telecommunication means and police hounds, which made them stronger than the partisans.

In stage one, during the missions, the partisans slept outside and when they went back, those who had families slept where their family was lodged; those who did not have families slept in barracks built for this purpose. In stage two of the resistance, the partisans slept either outside (even in winter), or in improvised shelters (cabins in summer and huts in winter). Very seldom, they slept in someone's home, usually in the shed attic, hidden in the hay.

As far as medical care is concerned, this was provided in the German military hospital of Sadova. In stage two, the partisans had no medical care whatsoever. In extreme cases, very seldom, they went to some doctors. Usually they took care of each other, with medication they received from the local population or using traditional healing methods. In stage one the groups of partisans had 15-40 members each, but in stage two the numbers were much smaller, due to the difficulties in getting supplies, but also because this way they had a better chance of sneaking out inconspicuously and of not being infiltrated by agents of the Securitate.

In stage one the movements of the partisans were facilitated by the German army, which gave them the forest train and provided motorized transportation. They were transported up to a certain point in the middle of the woods and from there they walked to reach the objective. In stage two of the resistance, they only walked, their bags filled with what was necessary for living in the woods.

As far as the tactics used by the partisans are concerned, they were different, too. Stage one was characterized by offensive actions and ambushes, while in stage two of the resistance the partisans usually fought to defend themselves. They never attacked first and they responded with fire only in case the pursuers attacked them.

18.2. Common characteristics of all partisan groups in Romania.

All armed resistance formations in Romania have emerged spontaneously, as a rejection of the abuses committed by the communist authorities.

The armed anti-communist resistance in Romania was Christian, national, and monarchist. The national trait is proven by the fact that it was joined by all categories of citizens.

There was no outside help, no parachuting of arms or materials, for any of the anti-communist groups of partisans in Romania. If such parachuting jobs were done, the Securitate

knew about them from the Soviet spies who had infiltrated the western intelligence services (Philby, McLean, Burgess) and the supplies ended up in the hands of the Securitate agents. But the Security and Securitate in Romania fully benefited from the Soviet advisers' experience.

Both the partisans and the Securitate had two opposing networks of informants, without whom they would not have been able to work. The Securitate won because it had a well coordinated intelligence network, nation-wide.

Finally, we must mention that in all regions where there were groups of partisans, they emerged one by one, wave after wave, function of the pressure put by the communist authorities on the various social categories.

19. The causes underlying the disappearance of the anti-communist partisans in Bukovina.

The Bukovinans, oppressed by the communist authorities, considered the partisans as the most courageous representatives of the resistance in Romania and their adamant opposition against those who choked the people's freedom was a example many wished to follow. A lot of people just waited for the right time, having their weapons ready to join the partisans. The peasants of the Bukovina villages knew the partisans were doing the right thing and were fighting with weapons to protect their interests, against the forced collectivization policy conducted by the government (Gavril Vatamaniuc, Interview, July 13, 1994.)

Faced with this situation, the Securitate concentrated all its forces to destroy the hot spots of armed resistance, knowing that, by extinguishing the fire of hope, it would also solve the problem of achieving full collectivization. First the Securitate focused on the expansion and improvement of the informer network, to watch the population's connections with the partisans and their movements. We have calculated that 90% of the partisans fell owing to treason. Only the rest of 10% surrendered deliberately or were killed fighting the Securitate and the Militia.

But who were the informers and the stool pigeons? Some were recruited and betrayed because of their political views (see document 95). Others were tempted by the prized offered for the wanted persons (see documents 26 and 33.) But most of them were "persuaded" by force and blackmail. Arrested following a denunciation of alleged links with the "bandits" (any anonymous denunciation was taken into consideration), the persons the Securitate wanted to recruit as informants were tortured and a criminal record in their name was drawn up. Then they were asked what their choice was: to accept to cooperate and they would be released, or refuse to cooperate, in which case they would be sent to the gulags. The answer is easy to imagine.

Others fell just through blackmail. Faced with a minor charge, the person was asked to choose: cooperate or be deported with the entire family, the children being expelled from schools etc. This is how the partisans' support networks fell, this is how the hiding places of the fighters in the armed anti-communist resistance movement were discovered. But often enough the "collaborator" only claimed to supply information about the partisans. In fact, that person stayed faithful, in which case the Securitate's revenge was horrible (see the case of Gheorghe Motrescu).

The lack of weapons and ammunition, as well as the small number of partisans were compensated by their good knowledge of the terrain, courage, and war experience, as the great majority of them were veterans of the eastern front. The partisans were badly equipped, insufficiently fed and lacked equipment to communicate with the other groups, who had to fight in isolation. Therefore, the partisans had to adopt the only possible tactic, as Romanian was fighting against Romanian: defence and retort only in case of force majeure.

So, the Securitate was the one to take the initiative: they concentrated huge numbers of agents to pursue and annihilate each and every armed group, putting maximum pressure. It

was an unequal fight, in which the Securitate and Militia soldiers were well equipped for all seasons, well fed, well armed and had radio telecommunication means and police hounds trained to pick up the trail; so, they were able to plan and coordinate their actions, in which the partisans died hoping their sacrifice was not futile.

20. The consequences of the armed anti-communist resistance in Bukovina.

The existence of partisan groups on the territory of Romania has proven that part of the Romanian people did not just accept the situation in resignation, but rejected communism, which had been brought by the Soviet troops.

The direct actions taken against those who oppressed and terrorized the population have cooled the overzealous local communists (the Biener, Şumlanschi, Simion Tudosi, Schitcu cases etc). The propaganda conducted by the partisans through manifestos, direct man-to-man discussions, or talks with groups of peasants and forest workers served to clarify the issues the locals were concerned with and showed them how to stay away from the authorities' actions. Partisans Vasile Motrescu and Gavril Vatamaniuc were the spokesmen for the Bukovina peasants to the high communist party and state leadership.

The partisans' activity created great difficulties to the regime, as there were rebellion hot spots everywhere in the country. The peasants believed in the just cause the partisans were fighting for and helped them, setting an example of human solidarity in hard times. The partisans gave courage and hope to the defenceless population in the struggle against the communist oppressors, causing the uprisings of Calafindeşti and Frătăuţii Noi and slowing down the forced collectivization actions in agriculture. Thousands of peasants looked up to the mountains, most having weapons hidden in the woods, and waited for the signal that the Americans were coming. Only then, the true partisan movement in Romania would have really begun.

Adrian Brişcă

ETUDE INTRODUCTIVE

1. Est-ce qu'il y a eu des partisans anticommunistes en Roumanie?

Quelles ont été les causes et les circonstances dans lesquelles est apparu le mouvement national de résistance anticommuniste de Roumanie? Quand et où sont apparus les premiers groupes de partisans anticommunistes de notre pays? Quelles ont été les caractéristiques de ce mouvement de résistance armée? Pourquoi s'est-il manifesté longtemps encore après la fin de la guerre? Pourquoi s'est-il répandu dans toutes les régions du pays, entraînant toutes les catégories sociales? Quels sont les facteurs qui ont conduit à l'étouffement de ce phénomène? Voici une série de questions auxquelles nous essayerons de répondre maintenant, brièvement, afin de faciliter une juste compréhension des événements auxquels se rapportent les documents écrits et oraux publiés dans le présent volume et dans les volumes suivants à propos de la résistance armée anticommuniste en Bucovine.

Ce mouvement est apparu au mois de mai 1944, suite aux hostilités avec l'URSS, plus exactement suite aux graves transgressions des lois de la guerre commises par les troupes soviétiques qui ont occupé le territoire de la Bucovine et ensuite, après le 23 août 1944, le pays entier. Ce mouvement a fait partie intégrante du mouvement national de résistance, qui a déclaré la guerre au communisme dès le premier moment du danger et a continué jusqu'aux années soixante.

2. Généralités sur le caractère de la guerre contre l'Union Soviétique.

A partir du 22 juin 1941, la Roumanie a rejoint l'Allemagne et a participé à la guerre contre l'Union Soviétique, dans une tentative de libérer le territoire de la Bessarabie, le nord de la Bucovine et la contrée de Hertza, arrachés au pays en juin 1940, ainsi que pour éliminer le danger du bolchévisme qui menaçait notre pays.

Entre la Roumanie et l'Allemagne, il n'y a pas eu de convention écrite concernant les conditions de la collaboration, et l'URSS avait été attaquée sans déclaration de guerre. Réduite à choisir entre l'Union Soviétique et l'Allemagne nazie, la Roumanie avait opté pour le troisième Reich, quoique celui-ci eût été l'auteur moral de la mutilation du territoire roumain en faveur de l'URSS, de la Hongrie et de la Bulgarie.

Durant cette guerre, tant les Allemands que les Soviétiques ont affronté des adversaires idéologiques, fanatiques, transgressant brutalement les lois de la guerre. Hitler déclarait que le vainqueur ne doit jamais des explications au vaincu, tandis que Staline affirmait que «cette guerre n'est pas pareille à celles du passé; celui qui occupe un territoire y impose aussi son système social».

3. L'Armée Rouge déferle sur la Bucovine.

La Roumanie était entrée depuis 33 mois déjà dans la guerre. Le 5 mars 1944, la commande du Premier Front Ukrainien est prise par le maréchal Joukov et l'offensive soviétique commence sous le nom d'opération «Proskourov - Cernăuți». Le front allemand est brisé au sud de Chepetovka, sur une longueur de 180 km et l'avancée éclair continue. En deux jours seulement, les troupes soviétiques avancent de 100 km. Elles coupent la voie ferrée Proskourov-Tarnopol, puis forcent le Dniestr et le Prut, entrent dans Cernăuți le 27 mars et arrivent aux Carpates sur un front de 120 km. En même temps, le deuxième bras de la tenaille, représenté par le Deuxième Front Ukrainien conduit par le général Konev, exécute l'opération «Uman-Botoşani» (du 5 mars au 17 avril 1944). Elargissant l'ouverture pratiquée à Uman, les Soviétiques avancent 70 km en 5 journées de combat, occupent Vapniarka, coupent la voie ferrée Jmerinka-Odessa, et le 19 mars franchissent le Dniestr. Fin du mois de

mars, les troupes soviétiques arrivent au Prut, occupent les villes de Botoşani, Rădăuţi et Paşcani et se rapprochent de Iaşi, tandis que les Troisième et Quatrième Fronts Ukrainiens conduits par les généraux Malinovski et Tolboukhine exécutent l'opération «Odessa», détruisant la Sixième Armée Allemande et atteignant le cours inférieur du Dniestr.

Pendant l'été de l'an 1944, le front de Moldavie s'était stabilisé sur l'alignement Vijniţa-Paşcani-nord Iaşi-nord Chişinău-Dniestr, les troupes roumano-allemandes y organisant la défense afin d'arrêter la pénétration des armées soviétiques dans le territoire national. Dans ce contexte, la Bucovine, qui offrait des conditions favorables pour la résistance, a été un théâtre de guerre à partir de mars jusqu'en septembre 1944.

4. Les forces entraînées dans le combat au printemps de l'an 1944.

Nous allons présenter, par la suite, les unités allemandes et roumaines qui ont affronté les armées soviétiques sur le territoire de la Roumanie. Des effectifs de plus de 430 000 militaires roumains du cadre des Troisième et Quatrième Armées, aux côtés des Sixième et Huitième Armées Allemandes qui avaient un effectif d'environ 600 000 militaires, ont affronté les troupes soviétiques des Deuxième, Troisième et Quatrième Fronts Ukrainiens, dont les effectifs dépassaient 1 200 000 combattants (L'Observateur Militaire No 3/1944).

Le détachement «Colonel Constantinescu Aurel», subordonné à la Quatrième Armée Roumaine, formé du Troisième Régiment de Gardes-Frontières et des Bataillons Fixes Régionaux Bucovina et Neamţ, a représenté l'Armée Roumaine sur le champ de bataille de Bucovine.

Le 1er avril, la Quatrième Armée fait passer le Détachement sous les ordres du Corps 78 d'Armée Allemand, et le 8 juin sous les ordres de la Troisième Division Montagne Allemande, qui faisait partie du Corps 17 d'Armée Allemand. En même temps, des unités allemandes étaient subordonnées au Détachement, afin de consolider l'unité d'action roumano-allemande.

Des détails sur les événements auxquels a participé le Détachement, ses effectifs, l'encadrement, son équipement et sa collaboration avec les unités allemandes sont fournis dans les 13 premiers documents que nous avons présentés.

5. Le Bataillon Fixe Régional Bucovina.

Dès le printemps de l'année 1942, dans les zones montagneuses situées près de la frontière avec la Transylvanie du Nord occupée par les horthystes ont été constitués neuf bataillons «fixes régionaux». Intimement liés au territoire (fixes) et destinés initialement à aider les légions de gendarmes, les bataillons fixes sont passés ultérieurement sous les ordres des régiments de gardes-frontières de la zone, à partir du 1er octobre 1942.

L'ordre no 58 000/1943 du Grand Etat-Major établissait le but, la mission, la manière d'agir, l'encadrement et l'équipement des bataillons fixes: *But:* Coopérer avec les unités de gardes-frontières dans le secteur desquelles ils étaient disloqués, dans les actions contre les Hongrois, les parachutistes ou les partisans communistes; *Mission:* Défendre les régions de frontière contre les attaques par surprise de l'ennemi; *Manière d'agir:* Par unités restreintes (groupes, pelotons), vu le terrain montagneux; organiser un réseau informatif développé; préparer des obstacles pour consolider la garde de la frontière; actions isolées et à propre compte derrière l'ennemi, à l'instar des partisans (A.M.Déf.N., Fonds 1 663, dossier 3 614, p. 10); *Encadrés de personnel* de tous les éléments de l'armée; on recommandait que les officiers actifs aient un stage sur le front, les officiers et les sous-officiers de réserve soient choisis parmi les habitants de la zone, ayant le stage sur le front accompli et âgés de plus de 35 ans; la troupe devait être formée uniquement de Roumains habitant la zone, appartenant aux catégories suivantes: personnel de l'armée de complètement, réserve et milices, réformés, invalides ayant moins de 20% d'invalidité, volontaires (qui devaient présenter une déclaration écrite, approuvée

par le maire et le poste des gendarmes) et prémilitaires. Il était interdit d'encadrer le personnel qui ne présentait pas de confiance, les personnes ayant des antécédents pénaux et les légionnaires (A.M.Déf.,Fonds 1 663, dossier 3 812, p.12); *Instruction:* Sous la commande du maître d'école du village, qui était le commandant du peloton, on exécutait des alarmes et des exercices de nuit dans le cadre du groupe et du peloton, des actions contre les parachutistes et les partisans communistes, des applications de coopération avec les unités des gardes-frontières, en insistant sur l'utilisation du terrain (A.M.Déf., Fonds 1 663, dossier 3 958); *L'équipement matériel* était assuré par le Grand Etat-Major. L'équipement était formé d'une salopette, un calot, un vieux manteau, une paire de gros souliers, deux paires de bas en cotton, un bidon, une gamelle, un sac à provisions, mais pas de tente; *L'armement et la munition* provenaient seulement de captures (des Soviétiques) et il n'y avait pas d'armement d'accompagnement (voir le tableau, document no 1).

Les hommes étaient contents de faire partie des bataillons fixes, car ils restaient chez eux et s'occupaient de leurs fermes, le seul jour d'instruction était le dimanche et ils recevaient 100 kg de maïs et une paire de souliers par an, solde et l'équivalent en argent de la nourriture pour les journées de service.

La mobilisation des unités fixes régionales se faisait en maximum 12 heures depuis l'appel, par pelotons. Avec un encadrement incomparablement plus faible, les bataillons fixes ont eu une valeur de combat beaucoup plus réduite que n'importe quel autre bataillon d'infanterie. Toutefois, par l'Ordre no 76 712 du 22 mars 1944 on ordonnait la mobilisation des Bataillons Fixes Bucovina et Neamț, qui recevaient des missions opératives, étant englobés dans le cadre de l'armée d'opérations et mis sur la première ligne[1]. (A.M.Déf.N., Fonds 1 663, dossier 3 812, p. 515)

6. Les causes de l'apparition du mouvement populaire de résistance anticommuniste.

La majorité des habitants de la Bucovine, surtout ceux de la zone montagneuse, sont des gens sains de corps et d'esprit. Grands et robustes, croyants, honnêtes et justes, doux et hospitaliers, ils ne tolèrent point le mensonge, l'injustice et la lâcheté. L'église, la famille, l'école et l'armée ont été les facteurs déterminants de leur éducation solide. En 1944, la plupart avaient suivi les 7 classes du cours primaire. En dépit de leur pauvreté, leur instinct de la propriété les avait fait rejeter le collectivisme soviétique.

En Bucovine, les convictions anticommunistes ont commencé à apparaître dès 1917. A l'époque, les troupes russes du territoire de la Bucovine avaient adopté le bolchévisme. Après avoir tué leurs commandants, les Russes étaient devenus incontrôlables. Les pillages, les viols et les crimes se succédaient sans arrêt. Ivres, les Russes tuaient en riant, terrorisant la population sans défense. Une chose pareille ne pouvait être oubliée! (Ion Vatamaniuc, interview, Sucevița, 11 juillet 1991). De nombreux hommes de la Bucovine, mobilisés dans l'armée autrichienne pendant la Première Guerre mondiale, avaient été faits prisonniers par les Russes. Revenus chez eux, ils avaient raconté leurs impressions sur les crimes et la barbarie des bolchéviks de Russie.

---

[1] Voir aussi le document No 4. A l'automne de l'an 1944, plusieurs combattants des Bataillons Fixes Bucovina et Neamț ont été arrêtés par le NKVD et déportés en Sibérie. En dépit de tout cela, aujourd'hui, en 1998, le Bataillon Fixe Régional Bucovina ne figure toujours pas parmi les unités opératives et les anciens combattants ne reçoivent pas de droits de vétérans de guerre.

De 1918 jusqu'en 1940, maints habitants de la Bucovine ont fait leur stage militaire chez les gardes-frontières, sur le bord du Dniestr. Chaque nuit, ils entendaient des coups de fusil et des cris de femmes et d'enfants venant des villages situés au-delà de la frontière. Les déclarations de ceux qui se réfugiaient chez nous, en passant le Dniestr surtout en hiver, sur la glace, enveloppés de draps blancs, terrifiaient les auditeurs. Les gardes-frontières, revenus chez eux, racontaient aux parents et amis ce qu'ils avaient vu et entendu à la frontière. (Ion Vatamaniuc, interview, Sucevița, 11 juillet 1991)

A partir du 28 juin 1940, lorsque le nord de la Bucovine a été ravi par l'URSS, ses habitants ont connu directement le communisme. Des milliers d'innocents ont été tués ou déportés en Sibérie. Une année plus tard, après la libération des territoires occupés par les Soviétiques, les Roumains ont vu de leurs propres yeux les suites de l'occupation communiste. La Bucovine a eu son Katyn à Fântâna Albă, près du Siret.

Les témoignages de ceux qui rentraient du front de l'Est étaient troublants. Les paysans roumains avaient vu l'état déplorable auquel avaient été réduits les paysans soviétiques par les communistes, ce qu'étaient les fermes collectives et comment vivaient les collectivistes. Partant, au mois de mars 1944, lorsque la Bucovine est entrée de nouveau sous l'occupation soviétique, ses habitants savaient très bien ce qui les attendait.

Les abus des Russes - évacuation forcée de la population, pillages commis par les troupes soviétiques à cette occasion, viol des filles sous les yeux des parents impuissants, fusillage immédiat des protestataires et incendie des villages de la zone du front - ont déterminé la réaction d'opposition des habitants de la Bucovine. Après avoir mis leurs familles à l'abri, dans des endroits cachés de la montagne, les hommes ont pris leurs armes enterrées dans la forêt et ont commencé à punir les occupants.

7. L'apparition des groupes de partisans antisoviétiques en Bucovine.

A la fin du mois de mars 1944, la ligne du front roumano-allemand s'était arrêtée le long de l'Obcina Mare, obstacle stratégique naturel, crête assurant à ses défenseurs la domination sur le versant du nord-est, tandis que les troupes soviétiques s'étaient arrêtées à une distance variant entre 8 et 15 km de la crête, sur une ligne qui passait par les communes de Straja, Putna, Sucevița et Poiana Micului, jusqu'à la rivière de la Moldova, près de Gura Humorului. Entre les deux lignes, il y avait donc une bande de terrain montagneux, longue de 80 km environ, c'est-à-dire plus de 800 km carrés couverts de bois sombres. C'est ici que s'étaient réfugiés les villageois, par peur des Russes, groupés par familles et communes. C'est ici que le premier mouvement anticommuniste de partisans de Roumanie s'est constitué et a déployé son activité. Les premières formations de combat ont pris corps vers la mi-mai, en 1944, comme réaction spontanée, de défense, de la population locale contre les nombreux abus, inimaginables, commis par les militaires soviétiques en territoire occupé, et ont porté dès le début le nom de «partisans». Ces groupes étaient formés seulement de volontaires, paysans des villes de la montagne, réunis par communes, se connaissant donc très bien entre eux. Bons connaisseurs de la zone dont je parlais plus haut, ils choisissaient pour dirigeant un homme capable, caporal ou sergent dans l'armée, jamais officier, et pour combattre ils utilisaient leurs armes de chasse.

Au début du mois de juin, ces groupes ont été subordonnés au Commandement militaire de Câmpulung Muscel, qui les a réorganisés et instruits, leur assurant armement, munition et subsistance. Ils ont accompli des missions dans le cadre de l'effort des troupes roumano-allemandes de Bucovine.

La formation des partisans était approuvée par le capitaine Constantin Popovici, qui surveillait l'instruction supplémentaire. Tous les partisans ont suivi, par séries, l'école de la

commune de Sadova, où des instructeurs roumains et allemands leur expliquaient comment utiliser l'armement et comment il fallait exécuter les missions de combat et d'information sur un terrain accidenté et couvert de forêts. Il est possible, mais nous n'en avons pas la preuve, que le Grand Etat-Major eût envisagé l'organisation d'une résistance armée nationale antisoviétique.

L'armement provenait des dépôts allemands et chaque partisan pouvait le choisir: fusils-mitraillettes Z.B. ou soviétiques, automatiques allemands ou soviétiques, semi-automatiques soviétiques à lunette, carabines Z.B., grenades. Une fois la mission accomplie, l'armement était restitué au dépôt. Les groupes de partisans, ainsi que leurs familles, étaient en la subsistance de l'Armée Allemande, selon l'accord établi avec le Grand Etat-Major. Durant l'exécution de leurs missions, les partisans recevaient de la nourriture froide, étaient habillés en paysans et portaient leurs armes à la vue. Les militaires venus du front, encadrés dans les groupes de partisans, portaient toujours l'uniforme de l'Armée Roumaine.

Les dimensions des groupes variaient selon la mission reçue. Lorsqu'il s'agissait de franchir la ligne du front, la formation comprenait 2 ou 3 partisans. Aux actions plus importantes, d'attaque contre les positions soviétiques, participait tout le détachement de base, qui comprenait 20, 30, voire 40 hommes, l'effectif n'étant pas fixe. Parfois le détachement était renforcé par des sous-unités de gardes-frontières ou des pelotons fixes, et même par des sous-unités allemandes. La commande appartenait cependant toujours au chef du groupe de partisans, même s'il était inférieur en grade par rapport à certains de ses subordonnés (Voir les documents no 43 et 46).

8. Groupes de partisans qui ont agi en Bucovine, dans la première phase.

Jusqu'à présent, l'on connaît les groupes suivants de partisans qui ont agi sur le territoire de la Bucovine, dans la période mai-septembre 1944, contre les troupes soviétiques:

8.1. Le groupe conduit par Vladimir Macoveiciuc, originaire de la commune de Voitinel, département de Rădăuți. Celui-ci avait eu le grade de caporal dans l'armée et avait été instructeur chez les prémilitaires. A l'aide des documents, nous avons réussi à identifier 41 partisans qui ont fait partie de ce groupe. Ils ont été plus nombreux, mais nous n'avons pas réussi à les identifier tous. C'étaient des paysans des communes de Voitinel, Gălănești, Hurjuieni, Vicovu de Sus et Vicovu de Jos, Horodnicu de Sus et Horodnicu de Jos, etc, appartenant à l'ancien département de Rădăuți.

L'action la plus réussie du groupe Macoveiciuc a été l'embuscade de Poiana Haciungului, du 20 juin 1944, lorsqu'il a réussi à liquider un groupe de 9 officiers d'état-major et son escorte formée de deux pelotons soviétiques. Comme de précieux documents ont été capturés à cette occasion, six partisans ont été décorés par les Allemands de la Croix de Fer, et par les Roumains de la Vertu Militaire et d'autres ordres et médailles.

Le groupe Macoveiciuc a accompli aussi d'autres missions, moins spectaculaires, même après le 23 août, car il n'a pu se séparer des troupes allemandes qu'au mois d'octobre, lorsque, arrivé près de la ville de Satu Mare, il a enterré armement et équipement et s'est dispersé.

Poursuivis par le NKVD et suite aux évolutions politiques du pays, une partie des anciens partisans ont été arrêtés et déportés en Sibérie, d'autres se sont cachés, tandis que quelques-uns se sont regroupés dans la forêt, toujours sous la direction de Macoveiciuc et ont agi durant la deuxième phase de la résistance armée en Bucovine, jusqu'au mois de juillet 1946.

8.2. Le groupe conduit par Ion Vatamaniuc, paysan pauvre de la commune de Sucevița, qui avait fait partie de la Légion de Gendarmes Hotin, où il avait le grade de caporal. Ce groupe avait un effectif d'environ 16 hommes, paysans originaires des communes de Sucevița, Voievodeasa, Marginea et Solca, du département de Rădăuți. Dans l'embuscade

du secteur Dragoşin, les partisans ont détruit une patrouille soviétique de 40 hommes, et dans la forêt de Strujinoasa ils ont affronté une compagnie ennemie.

Après le 23 août 1944, les membres de ce groupe sont rentrés chez eux, mais ils ont été «chassés» par le NKVD. Certains ont été arrêtés, condamnés par les tribunaux militaires soviétiques et déportés en Sibérie. Le chef du groupe a été fusillé dans la nuque, après une enquête dure, et son adjoint, Mirăuță Constantin, a été fusillé à travers la vitre, après avoir été libéré de l'enquête. Ion Vatamaniuc allait survivre 47 ans avec cette balle dans sa boîte cranienne.

8.3. Le groupe conduit par Vladimir Tironiac, paysan pauvre de la commune de Voitinel, s'était détaché du groupe conduit par Vladimir Macoveiciuc. Il était formé de 15 à 20 paysans des communes de Voitinel, Vicov, Frătăuți et Costişa, du département de Rădăuți. A partir du mois de juillet 1944, la commande du groupe a été confiée à Constantin Cenuşă de Putna. Après le 23 août, Vladimir Tironiac a été arrêté par le NKVD, condamné par le tribunal militaire soviétique Dej et déporté en Sibérie.

8.4. Le groupe conduit par Constantin Cenuşă, garde forestier, homme pauvre, originaire de la commune de Putna, ancien soldat dans la Légion de Gendarmes Cernăuți. A ses débuts, ce groupe avait été conduit par Vladimir Tironiac, et son effectif avait atteint 30 à 40 partisans. Au début du mois d'août 1944, Cenuşă avec 30 hommes ont occupé la position de Stefu, abandonnée par le peloton fixe conduit par le lieutenant Tudose, qui avait été blessé, et a résisté pendant trois jours et trois nuits à la pression soviétique, sans vivres, dans les tranchées pleines d'eau, car il pleuvait sans arrêt. Constantin Cenuşă a été décoré de la Croix de Fer allemande. Son groupe a été contraint d'agir aux côtés des Allemands aussi après le 23 août. En octobre, lorsque le front était arrivé près de Satu Mare, ce groupe a pu enfin se séparer des camarades allemands et s'est dispersé. Apprenant qu'il était recherché par le NKVD, Constantin Cenuşă s'est caché jusqu'en août 1948, lorsqu'il a été arrêté par les gendarmes et livré à la *Securitate.*

8.5. Le groupe mixte roumano-ukrainien conduit par Petre Maruseac de la commune d'Ulma avait un effectif de 35 à 40 hommes, paysans originaires des communes d'Ulma et Brodina, du département de Rădăuți. Tous les partisans de ce groupe étaient citoyens roumains, mais certains d'entre eux étaient d'origine ukrainienne. Ils ont eu des rapports avec l'Armée insurgente nationaliste ukrainienne conduite par Stepan Bandera, qui a combattu tant les Allemands, que l'Armée Rouge. (pour les détails, voir le *Dictionnaire biographique*)

9. Comparaison entre les bataillons fixes et les groupes de partisans.

Il faut mentionner en premier lieu qu'entre les bataillons fixes et les groupes de partisans antisoviétiques il y avait des liens directs. Des preuves attestent que Țugui Gheorghe de Vicovu de Jos et Ursulean Ion de Straja ont fait partie du bataillon fixe Bucovina et ultérieurement se sont inscrits (toujours volontairement) dans le groupe de partisans conduit par Macoveiciuc, quoique les risques fussent beaucoup plus grands dans ce dernier cas. Et ils n'ont pas été les seuls dans cette situation.

Dans plusieurs actions, le groupe de partisans a été renforcé par des sous-unités du Bataillon Fixe, tout comme il y a eu des circonstances où les partisans sont intervenus pour défendre les positions occupées par les pelotons fixes, contre les attaques soviétiques.

9.1. Différences

Les combattants du Bataillon Fixe ne remplissaient que des missions ordonnées: guet et observation aux postes fixes, patrouilles et actions de combat. Ils étaient équipés d'uniformes hors d'usage ou de salopettes de coutil, mais lorsqu'ils partaient en mission aux côtés des partisans, ils s'habillaient comme les paysans.

Les partisans avaient une autre méthode de combat. La plupart de leurs missions, qui pouvaient durer deux ou trois jours, voire deux ou trois semaines, consistaient à se glisser derrière la ligne ennemie, pour faire des sabotages et capturer des militaires soviétiques. Ils se rapprochaient souvent de la ligne du front pour y suivre tous les mouvements de l'ennemi, afin de recueillir des informations. Parfois, ils exécutaient des actions de diversion, caractérisées par la vitesse, des coups brefs, par surprise, suivis du repliement.

Les groupes de partisans étaient beaucoup plus mobiles, plus libres dans leurs mouvements. Ils partaient souvent à la «chasse libre», organisant selon leur propre initiative les points de guet et les embuscades. A l'exception des militaires venus du front, qui ont continué à porter l'uniforme roumain, les autres partisans étaient vêtus d'habits paysans: pantalons larges ou étroits, bures, bonnets de fourrure et chaussures paysannes.

L'armement des bataillons fixes provenait uniquement des captures prises aux Soviétiques, tandis que les partisans ont reçu de l'armement des entrepôts allemands, au choix.

9.2. Ressemblances

Les deux types d'unités étaient formées seulement d'habitants de la zone, montagnards qui connaissaient bien la topographie de la région, provenaient de toutes les armes et se portaient volontaires. Les commandants des sous-unités choisissaient leurs hommes qui, par l'entremise du Cercle de Recrutement Territorial, étaient mobilisés sur place. Les commandants des pelotons fixes étaient, de règle, les maîtres d'école et ils connaissaient bien les gens du village. De même, les commandants des groupes de partisans choisissaient uniquement des hommes de confiance, mais l'encadrement devait être approuvé par un officier roumain (le capitaine Popovici).

Tant les combattants du Bataillon Fixe Bucovina, que les partisans ont reçu une instruction supplémentaire à l'école de la commune de Sadova, située près de la ville de Câmpulung Moldovenesc: les uns, tout comme les autres ont lutté sous les ordres du Corps d'Armée Allemand de Bucovine, sur l'ordre de la Quatrième Armée Roumaine et ont reçu appui et subsistance de la part de l'Armée Allemande, selon les accords établis par le Grand Etat-Major; les uns et les autres utilisaient des informations sur le dispositif et les mouvements des troupes soviétiques qu'ils recevaient des villageois, agents cachés dans les forêts; les uns, tout comme les autres portaient durant leurs missions des habits paysans et tenaient leurs armes à la vue; les uns et les autres utilisaient des mots de passe, des signes et des signaux pour s'identifier réciproquement et communiquer des informations; les uns, tout comme les autres agissaient en groupes de dimensions variables, selon la mission reçue.

Le NKVD, de même que la *Securitate,* ont assimilé sciemment le Bataillon Fixe aux groupes de partisans, car dans les deux cas l'encadrement du personnel était volontaire. Partant, les uns et les autres ont été accusés de «banditisme» et «terrorisme» et déportés en Sibérie ou condamnés pour «haute trahison» à de longues années de prison.

10. Les rapports des partisans de Bucovine avec les troupes allemandes.

Maints habitants de la Bucovine se rendaient compte que l'entrée de l'Armée Rouge sur le territoire de la Roumanie n'était pas une simple action militaire, que les troupes soviétiques apportaient l'idéologie communiste. Certains ont pris les armes pour défendre leur patrie en danger. Les Soviétiques ont organisé alors une ample action visant à nettoyer les forêts de réfugiés. Les partisans de Ion Vatamaniuc et Macoveiciuc ont réussi à faire passer derrière la ligne du front, dans la zone libre du pays, des centaines de familles de réfugiés, avec leurs bagages et bétail. (Voir les documents no 7-9).

Tandis que les réfugiés étaient répartisés par la préfecture dans les villages situés près de la ville de Câmpulung, Macoveiciuc et Vatamaniuc ont convaincu le Commandement Militaire à soutenir les partisans. Sur le territoire de la Bucovine, la responsabilité de la défense revenait au Corps d'Armée Allemand, dont la mission essentielle était de garder à tout prix les pas du Mestecăniş et du Prislop. Dans ce contexte, les unités militaires roumaines avaient été subordonnées au Commandement allemand, en dépit de leur appartenance à la Quatrième Armée Roumaine; elles avaient reçu de la part des Allemands une instruction supplémentaire, armement et subsistance, selon les accords.

Il convient de faire certaines précisions, même au risque de nous répéter: la subordination des unités roumaines au Commandement allemand de Bucovine a eu lieu sur l'ordre écrit de la Quatrième Armée (voir le document no 1), et la liaison entre la Quatrième Armée et le Commandement allemand a été réalisée par l'intermédiaire du capitaine Popovici; les partisans roumains ont été décorés tant par les Allemands, que par les Roumains, et Macoveiciuc a reçu des récompenses en argent comptant de la part du Grand Etat-Major Roumain (voir les documents no 43, 57 et 58); l'instruction a été faite en commun, tant par les Allemands, que par les Roumains, à l'école de Sadova, sous la direction du capitaine Popovici (voir le document no 46 et les déclarations de Proţiuc E., Ursulean I. et Cenuşă C., de l'an 1954); seuls les partisans ont reçu de l'armement des entrepôts allemands, uniquement pendant leurs missions (voir les documents no 44, 50, 51, 53); les Allemands ont assuré la subsistance du Bataillon Fixe et des groupes de partisans. (voir les documents no 1 et 5)

Dans les sentences no 445/1951 et 508/1952 on affirme que les partisans roumains avaient porté des uniformes allemands. La *Securitate* et le Tribunal Militaire ont falsifié la vérité. Les autorités militaires allemandes ne permettaient pas aux soldats roumains de porter des uniformes allemands, et le grand Etat-Major, par l'Ordre Circulaire no 346 190 du 29 juin 1942, l'interdisait formellement (A.M.Déf.N., Fonds 948 Microfilms, bobine 1350, cadre 18). Le Commandement allemand avait intérêt à ce que les partisans fussent habillés de vêtements civils, paysans. Même ceux qui portaient des uniformes militaires roumains avaient reçu l'ordre de se vêtir civilement. (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevița, 11 juillet 1991)

Un autre aspect: le jeune partisan Ursuț Dumitru, très pauvre et mal habillé, a reçu un pantalon et un bonnet allemands, et au lieu d'habit il portait une bure. Accusé d'avoir porté un «uniforme allemand», son cas a été généralisé par l'enquêteur à tout le groupe (voir le document no 112). Les autorités communistes invoquaient de pareils faits «compromettants» pour les partisans afin de les condamner «exemplairement» pour leur «crime de haute trahison». (Sentence no 508/1952). Nous considérons comme essentiel le fait que les partisans roumains anticommunistes, avec ou sans uniforme allemand, ont lutté et se sont sacrifiés pour leur patrie, la Roumanie.

Dans d'autres documents, on affirme que les partisans antisoviétiques étaient des «partisans allemands»! C'est un exemple typique de mystification de la réalité, afin de dénigrer le mouvement de résistance anticommuniste. Les partisans roumains «Vasile» et «Gheorghe» nous sont présentés comme...«allemands»! (Voir le document no 20). Tout commentaire est inutile.

11. Autres tentatives de dénigrer les partisans.

En lisant les documents du présent volume, nous remarquons une tendance générale des autorités communistes de Roumanie, sans nul doute sous l'influence des conseillers

soviétiques, de calomnier et compromettre le mouvement de résistance et les idéaux pour lesquels avaient lutté les partisans anticommunistes.

Ainsi, nous remarquons des documents où les partisans sont qualifiés de «déserteurs». Nous demandons: quelle sorte de déserteurs étaient Rusu Archip, Ursache Gheorghe, Chicher Anania, Coniac Gheorghe, Onica Vasile et Grijincu Gheorghe, tous en congé de deux mois à leur retour du front de Crimée, qui s'étaient enrôlés volontairement dans le groupe de partisans conduit par Macoveiciuc? Qui avait obligé Ţugui Precup, âgé de 61 ans et Onica Vasile, tuberculeux, qui se faisait traiter à l'hôpital entre les missions, à s'enrôler volontairement sur le front? Qui a obligé les jeunes prémilitaires Macoveiciuc Silvestru, Motrescu Gheorghe, Rusu Dimitrie et Sfichi Aurel à entrer, volontairement, dans le groupe de partisans, risquant leur vies, au lieu de rester chez eux? De quelle sorte de «désertion» pouvait-il s'agir, s'ils avaient quitté leurs familles pour aller au front, dans des missions extrêmement dangereuses? Jusqu'à présent, je n'ai pas trouvé enregistrés comme ayant été sur le front, dans les Archives de l'Armée, ceux qui ont accusé ces patriotes d'avoir «déserté». De même, dans les Archives de la Cour Martiale du Quatrième Commandement Territorial, je n'ai trouvé aucune sentence de condamnation d'un ancien partisan pour désertion! Les partisans Cozma Pătrăucean et Constantin Cenuşă ont été accusés d'avoir été «légionnaires». Le fait est contesté avec résolution par Cozma Pătrăucean (Interview, Rădăuţi, 6 septembre 1991).

L'accusation selon laquelle les partisans auraient été des «pilleurs», «violateurs», «bandits» et «terroristes» n'était pas nouvelle. Les soldats finlandais qui avaient défendu leur patrie envahie par l'Armée Rouge durant l'hiver 1939-1940 avaient été traités de «bandits». Tant en URSS, que dans ses satellites, tous les opposants politiques étaient traités de «bandits». Le gouvernement communiste de Roumanie, en appelant «fascistes» ses adversaires, voulait montrer qu'il respectait les dispositions du Traité de paix, et à l'aide des épithètes «pilleurs, violateurs, bandits et terroristes» essayait de démontrer au monde qu'en Roumanie il n'y avait pas de détenus politiques. Qui pourrait croire que les partisans anticommunistes, dont la forte majorité étaient des paysans, avaient commis des pillages, des viols et des actes de baditisme contre d'autres paysans, de leurs propres villages, qui constituaient le réseau à l'aide duquel ils recevaient les aliments, les vêtements et les informations sans lesquels il n'auraient pu survivre une seule journée?

12. Les causes de l'apparition des groupes de résistance armée dans la deuxième phase.

En Bucovine, les troupes soviétiques ont institué un régime d'occupation, nommant les maires et, après avoir institué un réseau d'informateurs, elles ont commencé à poursuivre les anciens partisans et combattants du Bataillon Fixe. Le NKVD a réussi à arrêter et à faire déporter en Sibérie plusieurs d'entre eux. Le reste, avertis, se sont réfugiés de nouveau dans les forêts, pour échapper à la terrible vengeance des Soviétiques. Obligés de se regrouper sous d'autres formes et de s'armer, ils ont recommencé les actions de partisans. Ainsi a commencé la deuxième phase de la résistance armée anticommuniste, dès l'hiver de 1944-1945.

L'instauration, après la Conférence de Yalta, de la dictature communiste, avec l'appui des Soviétiques, a fait soumettre les organes de répression roumains au contrôle des communistes. Menacées de perdre leur liberté dans les conditions de la terreur déchaînée, car les gens avaient appris comment étaient torturés les prisonniers, de nombreuses catégories de citoyens étaient au seuil du désespoir: les officiers qui avaient lutté sur le front de l'Est, poursuivis pour des «crimes de guerre», les membres de l'administration antonescienne, considérée comme «fasciste», les membres des partis historiques (le Parti National Paysan et

le Parti National Libéral), appelés «fascistes», les anciens légionnaires, etc. Une partie de ces opposants, les plus courageux, ont pris les armes laissées par les Allemands lors de leur retrait et se sont réfugiés dans les forêts, y rejoignant les partisans vétérans de la guerre.

13. Combattants, haïdouks ou partisans?

Nous sommes obligés de répondre à des problèmes posés par les documents que nous publions, premièrement pour établir si nous avons le droit de remplacer la dénomination de «partisan» par celle de «combattant». Nous devons faire certaines précisions à ce sujet: - *l'occupant* a l'obligation de respecter l'honneur, les droits de la famille, la vie, les convictions religieuses et les coutumes de la population du territoire occupé [...]. Il est interdit à l'occupant de déporter la population du territoire occupé [...]. Les règles du régime de l'occupation militaire ont été brutalement transgressées par les puissances agressives pendant la Seconde Guerre mondiale [l'Allemagne et l'URSS]. La transgression des règles de l'occupation constitue un crime de guerre (Petit Dictionnaire Diplomatique Roumain, Editions Politiques, 1967, p.220); - la population d'un territoire qui, à l'approche de l'ennemi, prend spontanément les armes pour combattre les troupes d'occupation est considérée comme *partie belligérante* si elle porte les armes à la vue et respecte les lois et les coutumes de la guerre (Petit Dictionnaire Diplomatique Roumain, Editions Politiques, 1967, p.236); -*le combattant* est une personne faisant partie des forces armées destinées à participer directement au combat. Selon les coutumes de la guerre, la population qui organise la lutte armée contre les troupes de l'ennemi est assimilée aux combattants et, partant, bénéficie de la protection des lois et des coutumes de la guerre, si elle respecte les lois de la guerre et porte les armes à la vue. (Petit Dictionnaire Diplomatique Roumain, Editions Politiques, 1967, p.74); -*le haïdouk* était un révolté contre les oppresseurs qui, vivant dans les forêts, seul ou en groupe, pillait les riches et aidait les pauvres; -*les partisans* sont des personnes qui, sans faire partie des forces armées, luttent volontairement contre les envahisseurs étrangers. Les lois et les coutumes de la guerre assimilent les partisans aux forces armées de l'Etat, ce qui fait qu'ils jouissent de tous les droits des combattants. La guerre des partisans est une guerre de défense contre les agresseurs, les envahisseurs, une guerre juste (Petit Dictionnaire Diplomatique Roumain, Editions Politiques, 1967, p.238); -en français, *partisan* signifie «combattant volontaire n'appartenant pas à une armée régulière et luttant pour un idéal national, politique ou religieux» (Petit Larousse, Ed. 1979, p. 747).

Serait-il opportun d'utiliser le terme de «combattant» anticommuniste, au lieu de celui de «partisan» afin que ce dernier ne soit pas confondu avec la notion de «partisan antifasciste ou communiste»? Le terme de «partisan» est utilisé même dans les documents, tant dans ceux provenant des anciens partisans, que dans ceux émis par la *Securitate* ou par les tribunaux militaires. Les partisans étaient fiers de cette appellation (Vladimir Macoveiciuc, Vasile Motrescu, Gavril Vatamaniuc) et les villageois les nommaient tout court «partisans».

14. Partisans antifascistes et anticommunistes.

Pendant la Seconde Guerre mondiale, de nombreux patriotes ont lutté, en tant que partisans, contre la domination de l'Allemagne hitlérienne: Français, Italiens, Néerlandais, Yougoslaves, Polonais, Soviétiques, etc. Ils avaient des options politiques qui allaient de l'extrême droite jusqu'à l'extrême gauche, des gaullistes jusqu'aux communistes. Les communistes ont agi dans la résistance antifasciste sur l'ordre du Komintern, donc de Moscou. Il faut préciser que ces derniers, tout en luttant contre Hitler aux côtés des autres forces de la résistance, avaient pour but final de prendre le pouvoir dans le pays respectif.

En même temps, l'impérialisme soviétique a conduit à la soumission de dizaines de pays et de peuples. Des millions d'hommes ont été exterminés ou contraints de travailler dans

des conditions d'esclavage, soumis à un régime dictatorial impitoyable. Tout naturellement, une partie des résistants, les plus fermes, se sont armés, choisissant la voie de la confrontation ouverte avec l'ennemi. Ainsi sont apparus les partisans anticommunistes d'Ukraine, des Pays Baltes et de Roumanie.

15. Fuyards, groupes paramilitaires et partisans.

Nous sommes obligés de nous arrêter un peu, afin de faire la différence entre ces notions, que nous allons rencontrer souvent utilisées l'une à la place de l'autre (avec ou sans intention) dans les documents de ce volume.

Par *fuyard* on comprend une personne qui a fui son domicile, afin d'échapper à une situation difficile (persécutions politiques, arrestation). La situation du fuyard est intermédiaire entre celle d'homme libre et celle de détenu et elle est plus difficile à supporter, car le fuyard se sent tout le temps en danger. Outre le stress, il a le sentiment de la culpabilité, car les personnes qui l'aident sont également en danger. En Bucovine, il y a eu des milliers de fuyards dans la période dont nous nous occupons; ils vivaient cachés chez des parents ou des amis, la plupart habitant dans les forêts, où ils étaient ravitaillés, de règle, par leurs propres familles.

Si le fuyard est armé et vit seul ou en groupe, défendant sa liberté l'arme à la main, s'il lutte pour un idéal national ou politique, il s'agit d'un *partisan*.

Toujours en Bucovine, à partir de l'automne de l'an 1944, ont été constituées de nombreuses *organisations ou groupes paramilitaires,* telles que: Les Bures Noires, Les Gardes de Décébal, la Garde Blanche, Les Jeunes Partisans de la Roumanie, etc, ayant des ramifications ausi dans d'autres zones du pays. Leur but était de préparer une intervention armée contre les troupes soviétiques, pour le cas où les Américains seraient entrés dans la lutte. Ces organisations avaient préparé une réponse en force aux actions brutales, violentes parfois, des autorités communistes et attendaient le moment propice pour intervenir.

A la différence de ces groupes paramilitaires qui, quoique armés, n'ont pas déclenché des actions armées, *les groupes de partisans* n'ont pas attendu le commencement des hostilités entre les Etats-Unis et l'URSS et ont fait un pas décisif en avant, ripostant courageusement contre les attentats communistes à l'adresse de la vie, de la liberté et de la dignité des Roumains. Voici pourquoi ces notions ne doivent pas être confondues.

16. Précisions sur l'origine de la dénomination de «groupes armés».

D'aucuns ont affirmé, même dans la presse (*Dreptatea* no 158) que les dénominations de «groupes armés» et «résistance armée» puisaient leur origine dans le fait que les organisations paramilitaires et les groupes de partisans anticommunistes étaient formés d'anciens militaires, officiers et sous-officiers disponibilisés et poursuivis pour des «crimes de guerre», qu'ils auraient commis pendant la campagne de l'Est.

Rien de plus faux. La loi du cadre disponible de l'armée a été publiée dans le Journal Officiel le 15 juin 1946. Dans la période mai 1944-juin 1946 existaient de nombreux groupes armés (de partisans), mais dans ce même intervalle il n'y a pas eu de militaires débloqués. Afin de respecter la vérité, nous devons montrer que des groupes «armés» faisaient partie de nombreux civils: membres du Parti National Paysan, du Parti National Libéral, beaucoup de personnes sans appartenance politique, légionnaires, paysans, étudiants, prêtres, femmes et élèves, et même des ouvriers, catégories sociales qui n'avaient aucun rapport avec l'armée, mais qui ont pris les armes pour défendre leur liberté menacée. Il y avait, certes, aussi beaucoup de militaires, mais groupe «armé» signifie groupe «muni d'armes» et non pas «appartenant à l'armée».

17. Les groupes de partisans anticommunistes de Bucovine, dans la deuxième phase.

17.1. Le groupe conduit par Vladimir Macoveiciuc

Comme nous l'avons vu, après le 23 août 1944, les groupes conduits par Macoveiciuc et Cenuşă n'ont réussi à se séparer des troupes allemandes qu'au mois d'octobre, pour se disperser ensuite. En même temps, le NKVD a déclenché une ample action pour dépister et punir les anciens partisans antisoviétiques. Les réchappés sont entrés dans la clandestinité et ont refait le groupe Macoveiciuc sous une forme réduite. A Bucarest, Macoveiciuc avait établi des liens avec le Mouvement National de Résistance et avec le Mouvement Légionnaire, tandis qu'en Bucovine il avait contacté les nationalistes ukrainiens et l'organisation Les Bures Noires, afin de réaliser ensemble un réseau national de résistance anticommuniste. Poursuivi par le NKVD et les organes repressifs roumains conduits par les communistes, il échappe trois fois aux pièges tendus par des traîtres, qu'il punit selon les lois des partisans. Mais il tombe dans un quatrième piège, tendu par le chef du poste de gendarmes de Vicovu de Jos, jusqu'alors un de ses informatéurs fidèles. Blessé à la jambe, il se suicide pour ne pas tomber vif entre les mains de ceux qui le poursuivaient, le 8 juillet 1946. Jugés deux fois par contumace, en 1946 et 1947, les partisans de Macoveiciuc ont été arrêtés un à un, jugés en juin 1950 et condamnés à de lourdes peines. (Voir les documents no 14, 18, 19, 20, 22, 31, 34, 41 et 89)

17.2. Le groupe conduit par Ovidiu Găină, formé de 16 partisans légionnaires, a été constitué à l'automne de l'an 1944. Pendant l'été de 1945, ce groupe se trouvait sur le Mont Giumalău, où il avait construit un abri et y tenait des armes, des munitions et un appareil de radio. Au mois d'août, lorsqu'ils étaient sur le point de fusionner avec le groupe Macoveiciuc, ils sont trahis et dispersés suite à une intervention du NKVD en collaboration avec la Sûreté Roumaine. (Voir les documents no 19, 34 et 89)

17.3. Le groupe conduit par Petre Maruseac était une formation mixte roumano-ukrainienne, formée de 35 paysans originaires des communes de Brodina et Ulma, de l'ancien département de Rădăuţi. Ceux-ci ont commencé leurs actions antisoviétiques dès le printemps de l'an 1944, de concert avec l'Organisation Nationaliste Ukrainienne conduite par Bandera. Tous les membres du groupe étaient citoyens roumains, mais plus de la moitié étaient d'origine ukrainienne. Les Roumains les avaient rejoints parce qu'ils luttaient contre les Soviétiques. Arrêté au début de l'année 1946, ce groupe a été jugé d'abord en septembre 1946 (voir le document no 32), puis dans d'autres procès moins importants.

17.4. Le groupe conduit par Constantin Cenuşă a existé sous une forme réduite, dans la période 1948-1951. Cenuşă avait été le dirigeant d'un groupe de 30-40 partisans dans la période juillet-octobre 1944. Une fois séparé de ses camarades allemands, il ordonna à son groupe d'enterrer l'armement et de se disperser. Apprenant qu'il était poursuivi, il se cache jusqu'en août 1948. De retour dans son village natal, Putna, il est arrêté par les gendarmes et livré à la *Securitate.* Quelques jours plus tard, il s'évade et se réfugie de nouveau dans la forêt, s'associant d'abord avec Vasile Motrescu, puis avec Cozma Pătrăucean de Straja. Trompé par les apparences, Cenuşă tombe dans la toile habilement tissée par la *Securitate* et se rend le 29 août 1951. Jugé le 19 mai 1952, il est condamné aux travaux forcés à perpétuité. (Voir les documents no 21, 36, 38 et 97)

17.5.-17.8. Les groupes conduits par Ghimici, Gheorghe Munteanu, Silvestru Harsmei et Vasile Cămăruţă ont agi en Bucovine de 1948 à 1950, mais très peu d'informations ont été trouvées à leur sujet. (Voir les documents no 102, 103, 110 et 111)

17.9. Le groupe conduit par Grigore Sandu, aidé par Dumitru Crăciun, a eu d'étroits rapports avec l'organisation paramilitaire «Les Gardes de Décébal» et s'est constitué en janvier 1949 d'habitants originaires des localités de Dorna Cândrenilor, Vatra Dornei et Dorna Arini, auxquels sont venus s'ajouter d'autres fuyards (ingénieurs, étudiants, prêtres), poursuivis par les autorités communistes. Ils avaient construit des abris pour l'hiver sur le Mont Bancu. Trahis, ils ont été arrêtés les 14 et 16 décembre 1949 et jugés en septembre 1950. (Voir le document no 94)

17.10. Le groupe conduit par Gavril Vatamaniuc a été la dernière formation armée apparue en Bucovine (1949) et a eu la plus longue existence (8 ans). Le dirigeant du groupe, originaire de la commune de Sucevița, ancien sergent-major de gendarmes, était le frère de Ion Vatamaniuc, le dirigeant du groupe antisoviétique de l'été de l'an 1944. Il s'est associé d'abord avec les frères Chiraș de Sucevița, puis avec Vasile Motrescu de Vicovu de Jos, condamné par contumace trois fois pour son activité aux côtés de Cenușă. Le dernier membre du groupe a été Vasile Marciuc de Sucevița. Le groupe a eu des affrontements sanglants avec les troupes de la *Securitate,* à Bâtca Corbului et Ursoaia Mică. Le dernier partisan de Bucovine, Vasile Motrescu, a été arrêté suite à une trahison, dans la nuit du 13 au 14 janvier 1958.

18. Les caractéristiques de la résistance armée anticommuniste de Bucovine.

La Bucovine est *la première* province roumaine où sont apparus des groupes de partisans anticommunistes, au mois de mai 1944.

Une autre caractéristique est *la durée la plus longue.* Les premiers groupes sont apparus en mai 1944, et le dernier partisan a été arrêté en janvier 1958 (après 14 ans presque).

A la différence des mouvements d'autres zones du pays, le mouvement de résistance de Bucovine a connu *deux phases* de développement. La première phase a commencé au mois de mai 1944 et s'est achevée en octobre 1944, tandis que la deuxième phase a commencé vers la fin de l'automne de 1944 et a duré jusqu'en janvier 1958.

18.1. Caractéristiques qui différencient les deux phases de la résistance en Bucovine

La première phase a eu un caractère exclusivement antisoviétique et elle a été spécifique seulement à la Bucovine. Dans la deuxième phase, les partisans ont lutté contre les autorités roumaines, conduites par les communistes et surveillées par les conseillers soviétiques, situation présente dans toutes les autres zones du pays.

Si dans la première phase le ravitaillement des partisans a été assuré par l'armée (roumaine et allemande), dans la deuxième phase leur nourriture a été fournie par les familles, par des bienveillants des villages ou par des ouvriers forestiers. Les fruits de la forêt, les champignons et le gibier complètaient leur alimentation.

Pour établir combien de personnes avaient assuré la nourriture d'un partisan, j'ai analysé 9 sentences prononcées dans les cas de 7 partisans et il en est résulté une proportion de 21 à 1.

En ce qui concerne l'armement et la munition, dans la première phase les partisans les recevaient des entrepôts allemands, tandis que dans la deuxième phase ils ont lutté soit avec leurs propres armes, soit avec des armes fournies par des amis, de règle provenant de la guerre. A partir des années cinquante, ceux qui pourchassaient les partisans ont été équipés de moyens de télécommunication radioportatifs et de chiens, éléments qui leur conféraient la supériorité.

Dans la première phase, durant les missions, les partisans dormaient à la belle étoile. Au retour, ceux qui avaient des familles dormaient là où avaient été hébergées leurs familles réfugiées, tandis que les autres dormaient dans des barraques spécialement construites. Dans la deuxième phase de la résistance, les partisans ont dormi soit à la belle étoile (même en

hiver), soit dans des abris improvisés. Ils ne dormaient que rarement chez des hôtes, d'habitude dans le grenier des remises, cachés dans le foin.

Pour ce qui est de l'assistance médicale, celle-ci était assurée à l'hôpital militaire allemand de Sadova. Dans la deuxième phase, les partisans n'ont bénéficié d'aucun soin spécialisé. Seulement dans des cas extrêmes, très rares, ils ont fait appel à certains médecins. De règle, ils se soignaient réciproquement, avec des médicaments reçus de la population ou en utilisant des remèdes traditionnels. Si dans la première phase, les groupes de partisans comptaient 15 jusqu'à 40 membres, dans la deuxième phase leur nombre était plus réduit, vu les difficultés du ravitaillement, ainsi que la possibilité de passer inaperçus et d'échapper sans agents infiltrés par la *Securitate*.

Dans la première phase, les déplacements des partisans ont été facilités par l'armée allemande, qui mettait à leur disposition le train forestier et des autovéhicules. Les partisans étaient transportés jusqu'à un certain point situé au coeur de la forêt, d'où ils marchaient à pied jusqu'à l'objectif. Dans la deuxième étape de la résistance, tous les déplacements des partisans ont eu lieu à pied, sac au dos pour transporter ce qui était nécessaire pour vivre dans la forêt.

La tactique utilisée par les partisans a été, elle aussi, différente. La première phase a été caractérisée par des actions offensives et des embuscades, tandis que dans la deuxième phase, les partisans ont lutté, de règle, pour se défendre. Ils n'attaquaient jamais les premiers et ont répondu par des coups de feu seulement lorsqu'ils ont été attaqués par ceux qui les poursuivaient.

18.2. Caractéristiques communes de tous les groupes de partisans de Roumanie

Toutes les formations de résistance armée de notre pays sont apparues spontanément, comme une réaction de rejet face aux abus des autorités communistes.

La résistance armée anticommuniste de Roumanie a été chrétienne, nationale et monarchiste. Son caractère national provient du fait qu'elle a compris des représentants de toutes les catégories de citoyens.

On ne saurait parler d'un appui de l'extérieur, c'est-à-dire de parachutages d'armement et matériels, pour aucun des groupes de partisans anticommunistes de Roumanie. Si de tels parachutages ont existé quand même, ils avaient été signalés à la *Securitate* par les espions soviétiques infiltrés dans les services d'information occidentaux (Philby, McLean, Burgess) et ils sont tombés entre les mains des agents communistes. En échange, la Sûreté et la *Securitate* de Roumanie bénéficiaient pleinement de l'expérience des conseillers soviétiques.

Tant les partisans, que la *Securitate* ont eu à leur disposition deux réseaux d'informateurs opposés, sans lesquels ils n'auraient pas pu déployer leur activité. La *Securitate* a été la plus forte, car elle avait un réseau informatif bien coordonné, dans le pays entier.

Enfin, il faut mentionner aussi que dans toutes les régions où il y a eu des groupes de partisans, ceux-ci sont apparus successivement, selon la pression exercée par les autorités communistes sur les différentes catégories sociales.

19. Les causes de la disparition du mouvement des partisans anticommunistes de Bucovine.

Les habitants de la Bucovine opprimée par les autorités communistes considéraient les partisans comme les représentants les plus courageux de la résistance de notre pays, et la fermeté avec laquelle ceux-ci se sont opposés aux ennemis de la liberté du peuple a été appréciée comme un exemple digne d'être suivi. Beaucoup d'hommes n'attendaient que le moment favorable pour rejoindre, armes aux mains, les partisans. Les paysans des villages de la Bucovine savaient que les partisans luttaient pour une cause juste, pour défendre leurs

intérêts contre la politique de collectivisation forcée des gouverneurs (Gavril Vatamaniuc, Interview, 13 juillet 1994).

Face à cette situation, la *Securitate* a concentré toutes ses forces afin de liquider les foyers de la résistance armée, sachant que, une fois l'espoir étouffé, la question de la collectivisation allait être réglée. Elle a dirigé premièrement son attention vers le réseau d'informateurs, pour suivre les liens de la population avec les partisans et les mouvements de ceux-ci. Nous estimons que 90% des partisans sont tombés par trahison. Seuls 10% se sont rendus ou sont tombés en combattant avec la *Securitate* ou la Milice.

Qui étaient les informateurs ou les délateurs? D'aucuns ont été recrutés et ont trahi pour des raisons politiques (voir le document no 95). D'autres ont été tentés par les récompenses offertes pour la tête de ceux poursuivis (voir les documents no 26 et 33). Mais la plupart ont été «convaincus» par contrainte ou chantage. Arrêtés suite à une dénonciation pour liaisons avec les «bandits» (toute dénonciation anonyme était prise en considération), ceux visés étaient torturés et on leur dressait un dossier pénal. Alors on leur présentait l'alternative: accepter de collaborer et retrouver la liberté, ou refuser et aller en prison. La réponse est facile à deviner. D'autres sont tombés suite à de simples chantages. Mis face à une accusation mineure, l'homme devait choisir: collaborer ou être déporté, avec sa famille, ou bien voir ses enfants chassés de l'école, etc. Ainsi sont disparus les réseaux d'appui aux partisans, ainsi ont été découverts les endroits où se cachaient les combattants du mouvement de la résistance armée anticommuniste.

Mais souvent le «collaborateur» n'acceptait que formellement de fournir des informations sur les partisans. En réalité, il leur demeurait fidèle, situation dans laquelle la *Securitate* se vengeait terriblement (le cas Gheorghe Motrescu).

Le manque d'armement et de munition, ainsi que le nombre réduit des partisans était compensé par la bonne connaissance du terrain, le courage et l'expérience de la guerre, la plupart des partisans étant des vétérans du front de l'Est. Mal équipés, mal nourris et dépourvus de moyens de communication entre les différents groupes qui étaient ainsi obligés de lutter séparément, les partisans avaient recours à la seule tactique possible dans cette lutte «Roumain contre Roumain»: se défendre et ne riposter qu'en cas de force majeure.

L'initiative appartenait, donc, à la *Securitate* qui, concentrant des effectifs importants pour suivre et annihiler chaque groupe armé, a réalisé une pression maximale. C'était un combat inégal, où les chasseurs, bien équipés dans chaque saison, bien nourris, armés, équipés de moyens de communication et accompagnés de chiens, pouvaient planifier et coordonner leurs actions, où les partisans sont morts en espérant que leur sacrifice n'était pas vain.

20. Les effets de la résistance armée anticommuniste de Bucovine.

L'existence des groupes de partisans sur le territoire de la Roumanie a démontré le fait qu'une partie du peuple roumain ne s'était pas résignée, qu'elle a rejeté le communisme apporté par les troupes soviétiques.

Les actions directes dirigées contre ceux qui opprimaient et terrorisaient la population ont eu l'effet de tempérer le zèle de certains communistes locaux (les cas Biener, Şumlanschi, Tudosi Simion, Schitcu etc).

La propagande menée par les partisans à l'aide des manifestes ou par des discussions personnelles ou avec des groupes de paysans et d'ouvriers forestiers a clarifié les problèmes qui préoccupaient les habitants de la région et a montré à ceux-ci comment ils devaient se protéger contre les actions des autorités. Les partisans Vasile Motrescu et Gavril Vatamaniuc ont été les porte-parole des paysans de la Bucovine devant la direction supérieure du parti et de l'Etat.

L'activité des partisans a créé des problèmes difficiles au régime, car il y avait des foyers de révolte dans le pays entier. Les paysans avaient foi dans la cause pour laquelle luttaient les partisans et les ont aidés en offrant un exemple de solidarité humaine en des moments difficiles. Les partisans ont donné courage et espoir à la population sans défense dans le combat avec les oppresseurs communistes, déterminant les révoltes de Calafindeşti et Frătăuții Noi et freinant les actions de collectivisation forcée de l'agriculture. Des milliers de paysans regardaient sans cesse vers les montagnes, où la plupart avaient caché des armes dans les forêts et attendaient le signal annonçant l'arrivée des Américains. C'est alors que le vrai mouvement des partisans de Roumanie aurait pu commencer.

Adrian Brişcă

EINLEITUNGSSTUDIE

1. Gab es antikommunistische Partisanen in Rumänien?

Welches waren die Ursachen und Umstände, unter denen die landesweite antikommunistische Widerstandsbewegung in Rumänien auftrat? Wann und wo erschienen die ersten antikommunistischen Partisanengruppen in unserem Land? Was war für diese bewaffnete Widerstandsbewegung charakteristisch? Warum bestand sie noch lange Jahre nach Kriegsende weiter? Warum verbreitete sie sich in allen Landesgebieten und zog alle sozialen Kategorien an? Welches sind die Faktoren, die zur Unterdrückung dieser Erscheinung geführt haben? Das ist eine Reihe von Fragen, auf die wir jetzt kurz zu antworten versuchen, zu dem Zweck, das richtige Verständnis der Ereignisse zu erleichtern, auf die sich die im vorliegenden und den nächsten Bänden im Zusammenhang mit dem antikommunistischen bewaffneten Widerstand in der Bukowina veröffentlichten schriftlichen und mündlichen Dokumente beziehen.

Diese Bewegung trat im Monat Mai 1944 als unmittelbare Folge der Feindseligkeiten mit der UdSSR auf, genauer als Folge der schweren Übertretungen der Kriegsgesetze, die die sowjetischen Truppen bei ihrer Invasion in das Territorium der besetzten Bukowina begingen, und nach dem 23. August im ganzen Land. Sie war ein Teil der landesweiten Widerstandsbewegung, die dem Kommunismus schon seit dem ersten Augenblick der Gefahr den Krieg erklärt hatte, und dauerte bis nach dem Jahr 1960 an.

2. Allgemeines über die Art des Krieges gegen die Sowjetunion.

Seit dem 22. Juni 1941 trat Rumänien an die Seite Deutschlands und nahm am Krieg gegen die Sowjetunion teil. Es war ein Versuch, das Territorium Bessarabiens, der Nordbukowina und des Gebietes Herța zu befreien, die dem Land im Juni 1940 entrissen worden waren, zugleich aber auch, die Gefahr zu beseitigen, die unserem Land durch den Bolschewismus drohte.

Es bestand zwischen Rumänien und Deutschland kein schriftliches Abkommen über die Bedingungen der Kollaboration, und die UdSSR war ohne Kriegserklärung angegriffen worden. Rumänien war gezwungen, zwischen der Sowjetunion und Nazideutschland zu wählen, und hatte sich für das Dritte Reich entschieden, obwohl dieses der moralische Autor der Zerstückelung des rumänischen Territoriums zugunsten der UdSSR, Ungarns und Bulgariens gewesen war.

In diesem Krieg hatten es sowohl die Deutschen als auch die Sowjets mit fanatischen ideologischen Gegnern zu tun, die die Kriegsgesetze brutal übertraten. Hitler sagte, der Sieger werde vor dem Besiegten nie Rechenschaft ablegen, und Stalin behauptete, "dieser Krieg gleicht nicht denen aus der Vergangenheit; wer ein Territorium besetzt, zwingt ihm sein eigenes Sozialsystem auf".

3. Die Walze der Roten Arme überrollt die Bukowina.

Rumänien befand sich im 33. Monat seit Kriegseintritt. Am 5. März 1944 übernahm Marschall Shukow das Kommando der 1. Ukrainischen Front und es begann die "Operation Proskurow-Cernăuți" genannte sowjetische Offensive. Die deutsche Front wurde südlich von Schepetowka auf einer Länge von 180 km durchbrochen, der Vormarsch ging mit Blitzesschnelle weiter. In zwei Tagen drangen die sowjetischen Truppen 100 km vor. Sie durchschnitten die Eisenbahnlinie Proskurow-Tarnopol, setzten mit Gewalt über Dnjestr und Pruth, marschierten am 27. März in Cernăuți ein und erreichten die Karpaten in einer Front von 120 km.

Zur gleichen Zeit führte der zweite Arm der Zange, die 2. Ukrainische Front, geführt von General Konew, die Operation "Uman-Botoşani" durch (5. März - 17. April 1944). Die Sowjets erweiterten die Bresche bei Uman und stießen in 5 Kampftagen 70 km vor, besetzten Wapniarka, überschritten die Eisenbahnlinie Shmerinka-Odessa und setzten am 19. März über den Dnjestr. Ende März erreichten die Sowjettruppen den Pruth, besetzten die Städte Botoşani, Rădăuţi und Paşcani und näherten sich Iaşi, während die 3. und 4. Ukrainische Front, geführt von den Generälen Malinowski und Tolbuchin, die Operation "Odessa" ausführten, die 6. Deutsche Armee vernichteten und den Unterlauf des Dnjestr erreichten.

In Sommer 1944 lag die Front in der Moldau an der Linie Vijniţa-Paşcani-Nord Iaşi-Nord Chişinău-Dnjestr fest, die rumänisch-deutschen Truppen organisierten die Verteidigung, um das Vordringen der Sowjetarmeen ins Innere des Landes aufzuhalten. Unter diesen Umständen war die Bukowina, die günstige Bedingungen zu einem Widerstand bot, vom März bis zum September 1944 Kriegsschauplatz.

4. Die im Frühling des Jahres 1944 in den Kampf eingesetzten Kräfte.

Wir wollen im folgenden zeigen, welche deutschen und rumänischen Einheiten den Sowjetarmeen auf rumänische Boden gegenüberstanden. Es waren Bestände von mehr als 430.000 Mann rumänischen Militärs von der 3. und 4. Armee, dazu die 6. und 8. Deutsche Armee mit einem Bestand von etwa 600.000 Soldaten, die den Sowjettruppen von der 2., 3. und 4. Ukrainischen Armee mit einem Bestand, der 1.200.000 Soldaten überschritt, entgegentraten (Militärischer Beobachter Nv. 3/1994).

Die Abteilung "Oberst Constantinescu Aurel", die der 4. Rumänischen Armee untergeordnet war und zu der auch das 3. Grenzerregiment und die Stabilen Regionalen Bataillone Bukovina und Neamţ gehörten, vertrat die Rumänische Armee auf dem Schlachtfeld in der Bukowina.

Am 1. April ordnete die 4. Armee die Abteilung dem Befehl des 78. Deutschen Armeekorps unter und am 8. Juni dem der 3. Deutschen Gebirgsjägerdivision, die ihrerseits zum 17. Deutschen Armeekorps gehörte. Gleichzeitig waren deutsche Einheiten der Abteilung untergeordnet, zu dem Zweck, die rumänisch-deutsche Aktionseinheit zu verstärken.

Einzelheiten über die Ereignisse, an denen die Abteilung teilnahm, Bestände, Besetzung, Ausrüstung mit Waffen und die Zusammenarbeit mit den deutschen Einheiten werden in der von uns hier dargelegten ersten 13 Dokumenten gezeigt.

5. Das Stabile Regionale Bataillon Bukowina.

Bereits seit dem Frühling des Jahres 1942 waren in der Gebirgsgegend in der Nähe der Grenze zu dem von Horthytruppen besetzten Nordsiebenbürgen neun "stabile regionale" Bataillone entstanden. Sie waren fest mit dem Territorium verbunden ("stabil") und ursprünglich dazu bestimmt, den Gendarmenlegionen Hilfe zu leisten. Die stabilen Bataillone wurden später den Grenzerregimentern der Zone untergeordnet, und zwar vom 1. Oktober 1942 an.

Durch den Befehl nr. 58.000/1943 des Obersten Generalstabs wurden Zweck, Aufgabe, Aktionsweise, Besetzung und Ausrüstung der stabilen. Bataillone festgelegt.

- *Zweck*: Kooperation mit den Grenzereinheiten an der Grenze, in deren Sektor sie verlegt waren, in Aktionen gegen die Ungarn, die kommunistischen Fallschirmtruppen oder Partisanen.

- *Aufgabe*: Die Grenzgebiete vor überraschenden Angriffen des Feindes zu verteidigen.

- *Die Aktionsweise* war wegen der gebirgigen Gegend für kleine Einheiten (Gruppen, Züge) vorgesehen; die Organisierung eines möglichst breiten Informationsnetzes; die

Vorbereitung von Hindernissen für die Verstärkung der Grenzwacht; Einzelaktionen und auf eigene Faust hinter der feindlichen Front (ähnlich den Partisanen) (A.M.Ap.N.,* Bestand 1663, Mappe 3614, Bl. 10).

- *Besetzung mit Personal* aus allen Elementen der Armee, es wurde empfohlen, die aktiven Offiziere sollten Frontdienst geleistet haben, die Reserveoffiziere und -unteroffiziere sollten aus dieser Zone stammen, Frontdienst geleistet haben und mehr als 35 Jahre alt sein, und die Truppen sollten nur aus ortsansässigen Rumänen der folgenden Kategorien gebildet sein: Armeepersonal aus Ersatz-, Reservebeständen und Milizen; Entlassene, Invaliden mit weniger als 20% Invalidität, Freiwillige (die eine schriftliche, vom Bürgermeister und dem Gendarmerieposten beglaubigte Erklärung vorlegen mußten) und vormilitärische Jugend. Die Besetzung mit Personal, das nicht vertrauenswürdig oder vorbestraft war, sowie mit Legionären war verboten (A.M.Ap.N., Bestand 1663, Mappe 3812, Bl.12).

- *Truppenübung:* Unter dem Kommando des Dorflehrers, der Kommandant des Zuges war, wurden im Rahmen der Gruppe oder des Zuges Alarm- und Nachtübungen durchgeführt, Aktionen gegen Fallschirmtruppen und kommunistische Partisanen, Übungen zur Kooperation mit den Grenzereinheiten an der Grenzlinie, wobei besonders auf die Ausnutzung der Bodengestalt Gewicht gelegt wurde (A.M.Ap.N., Bestand 1663, Mappe 3958).

- *Die materielle Ausrüstung* wurde vom Obersten Generalstab sichergestellt. Sie bestand aus Drillichoverall, Mütze, einem alten Militärmantel, alten Schnürschuhen, zwei Paar Baumwollstrümpfen, Feldflasche, Eßnapf, Proviantbeutel, aber keine Zeltplane.

- *Waffen und Munition* stammten ausschließlich aus Beschlagnahmungen (von den Sowjets) und es fehlte die Begleitausrüstung (vgl. Tabelle im Dokument nr.1).

Den Leuten war die Eingliederung in Stabile Bataillone recht, denn sie wohnten zu Hause und kümmerten sich um ihre Wirtschaft, gingen bloß einen Tag pro Woche zum Exerzieren, und zwar am Sonntag, bekamen je 100 kg Mais und ein Paar Bundschuhe pro Jahr, Sold und Verpflegungsgeld für die abgedienten Tage.

Die Mobilisierung der stabilen regionalen Einheiten war in höchstens 12 Stunden nach dem Signal in Zügen gewährleistet. Infolge der unvergleichlich schwächeren Besetzung hatten die Stabilen Bataillone eine viel geringere Schlagkraft als jedes andere Infanteriebataillon. Trotzdem wurde durch Befehl nr. 76.712 vom 22. März 1944 die Mobilisierung der Stabilen Bataillone Bucovina und Neamț befohlen, die operative Missionen erhielten, in die Operationsarmee eingegliedert und in die erste Linie eingesetzt wurden[1] (AMApN, Bestand 1663, Mappe 3812, Bl. 515).

6. Die Ursachen für das Auftreten der Volksbewegung des antikommunistischen Widerstandes.

Die Mehrheit der Bukowiner, besonders die aus der Gebirgszone, sind Menschen mit gesundem Leib und Verstand. Sie sind hochgewachsen und robust, gläubig, ehrlich und gerecht, sanftmütig und gastfreundlich, Lüge, Ungerechtigkeit und Feigheit dulden sie nicht. Kirche, Familie, Schule und Armee waren die entscheidenden Faktoren in der grundlegenden Erziehung der Bukowiner. 1944 hatte die Mehrheit von ihnen 7 Grundschulklassen

---

* A.M.Ap.N. bedeutet: Militärarchiv der Landesverteidigung (Anm. d. Übs.)

[1] Vgl. auch Dokument Nr.4. Im Herbst des Jahres 1944 wurden viele Soldaten der Stabilen Bataillone Bucovina und Neamț von dem NKWD gefangengenommen und nach Sibirien deportiert. Trotz alledem zählt heute, 1998, das Stabile Regionale Bataillon Bucovina nicht zu den operativen Einheiten, die ehemaligen Kriegsteilnehmer erhalten ihre Rechte als Kriegsveteranen nicht.

absolviert. Obwohl arm, besaßen sie einen entwickelten Eigentumsinstinkt und lehnten den sowjetischen Kollektivismus ab.

Die Herausbildung der antikommunistischen Überzeugungen begann in der Bukowina bereits 1917. In jenen Jahr waren die russischen Truppen, die sich auf dem Territorium der Bukowina befanden, zum Bolschewismus übergegangen. Die Russen erschossen ihre Kommandanten und waren unberechenbar geworden. Unaufhörlich fanden Plünderungen, Vergewaltigungen und Morde statt. Die besoffenen Russen töteten lachend und terrorisierten die schutzlose Bevölkerung. Dergleichen kann man nicht vergessen! (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevița, 11. Juli 1991).

Zahlreiche Bukowiner, die während des Ersten Weltkrieges in die österreichische Armee eingezogen worden waren, gerieten in russische Gefangenschaft. Als sie heimkehrten, erzählten sie ihre Eindrücke über die Verbrechen und die Barbarei der Bolschewiken in Rußland.

Von 1918 bis 1940 leisteten viele Bukowiner Ihren Militärdienst bei den Grenzertruppen am Ufer des Dnjestr. Jede Nacht hörten sie Gewehrschüsse und Schreie von Frauen und Kindern in den Dörfern jenseits der Grenze. Die Aussagen der zu uns Geflüchteten, die den Dnjestr vor allem im Winter, über die Eisdecke, in weiße Leintücher vermummt, überquerten, versetzten die Zuhörer in Schrecken. Wenn sie nach Hause kamen, berichteten die Grenzsoldaten ihren Verwandten und Freunden, was sie an der Grenze gesehen und gehört hatten. (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevița, 11. Juli 1991).

Vom 28. Juni 1940 weiter, als die Nordbukowina gewaltsam zur UdSSR geschlagen wurde, lernten die Bukowiner den Kommunismus unmittelbar kennen. Tausende Unschuldiger wurden getötet oder nach Sibirien verschleppt. Ein Jahr später, nach der Befreiung des Gebietes vom sowjetischen Joch, sahen die Rumänen mit eigenen Augen die Folgen der kommunistischen Okkupation. Die Bukowina hatte ihr eigenes Katyn bei Fântâna Albă, in der Siretaue.

Die Aussagen derjenigen, die von der Ostfront zurückkehrten, waren erschütternd. Die rumänischen Bauern hatten den jämmerlichen Zustand gesehen, in den die Kommunisten die sowjetischen Bauern gebracht hatten, was die Kolchose waren und wie die Kolchosbauern lebten. Darum wußten die Ortsansässigen, als im Monat März 1944 die Bukowina wieder unter sowjetische Okkupation geriet, ganz genau, was sie erwartete.

Die Übergriffe der Russen: gewaltsame Evakuierung der Bevölkerung, Plünderungen durch die sowjetischen Truppen bei diesem Anlaß, die Vergewaltigung der Mädchen vor den ohnmächtigen Augen ihrer Eltern, die Brandschatzung der Dörfer aus der Frontzone veranlaßten die Widerstandsreaktion der Bukowiner. Nachdem sie ihre Familien in Hütten in Sicherheit gebracht, die sie an verborgenen Stellen im Gebirge erbaut hatten, griffen die Männer zu den Waffen, die sie im Wald versteckt hatten, und begannen die Aktionen zur Bestrafung der Okkupanten.

7. Das Auftreten der Gruppen antisowjetischer Partisanen in der Bukowina.

Am Ende des Monats März 1944 kam die Linie der rumänisch-deutschen Front entlang dem Gebirgszug Obcina Mare zum Stillstand, einem natürlichen Hindernis, des es den Verteidigern gestattete, den nordöstlichen Hang zu beherrschen, während die sowjetischen Truppen in einer Entfernung von 8-15 km vom Grat des Gebirges angehalten hatten, auf einer Linie, die sich durch die Gemeinden Straja, Putna und Poiana Micului bis an den Fluß Moldau in der Nähe von Gura Humorului zog. Zwischen den beiden Linien gab es demnach einen Streifen gebirgigen Landes, etwa 80 km lang, d.h. mehr als 800 km^2, von dichten Wäldern bedeckt, ein Niemandsland. Hierher hatten sich die Dorfbewohner, nach

Familien und Dörfern zusammenbleibend, vor den Russen geflüchtet. Hier trat die erste antikommunistische Partisanenbewegung in Rumänien auf und entfaltete ihre Tätigkeit.

Die ersten Kampfformationen entstanden etwa Mitte Mai 1944 als spontane Verteidigungsreaktion der ortsansässigen Bevölkerung gegen die zahlreichen, unvorstellbaren Übergriffe, die die sowjetischen Soldaten auf dem besetzten Territorium begingen, sie nannten sich von Anfang an "Partisanen". Diese Gruppen bildeten sich nur aus Freiwilligen, aus Gebirgsbauern, nach Gemeinden gruppiert, folglich kannten sie sich untereinander sehr gut. Sie waren gute Kenner der Zone des Obcina-Gebirges, das wir weiter oben erwähnten, und wählten sich ihre Führer selbst, tüchtige Männer ihres Dorfes, die beim Militär den Korporal- oder Sergeantenrang erreicht hatten, niemals den eines Offiziers, und ihre Waffen waren die eigenen Jagdwaffen.

Anfang Juni lenkten diese Gruppen die Aufmerksamkeit der militärischen Kommandostelle aus Câmpulung Moldovenesc auf sich, sie reorganisierte sie und sicherte ihnen Ausbildung, Waffen, Munition und Verpflegung. Dafür wurden sie der Kommandostelle untergeordnet und es wurden ihnen Aufgaben im Rahmen der Bemühungen der rumänisch-deutschen Truppen in der Bukowina anvertraut.

Die Eingliederung der Partisanen wurde von Hauptmann Constantin Popovici genehmigt, der auch die zusätzliche Ausbildung überwachte. Serienweise gingen alle Partisanen durch die Schule in der Gemeinde Sadova, wo ihnen rumänische und deutsche Ausbildner zeigten, wie die Waffen aus der Ausrüstung zu gebrauchen seien und wie Kampf- und Informationsmissionen im Falle von unebenem und waldbedecktem Gelände auszuführen seien. Es ist möglich, doch konnten wir den Beweis nicht erbringen, daß der Oberste Generalstab die Organisierung eines landweiten bewaffneten antisowjetischen Widerstandes beabsichtigte.

Die Waffen bekamen sie, nach Auswahl jedes einzelnen Partisanen, aus den deutschen Waffenlagern: ZB-Maschinengewehre oder sowjetische, deutsche oder sowjetische automatische Waffen, sowjetische Halbautomaten mit Fernrohr, ZB-Karabiner, Granaten. Bei der Rückkehr von der Mission wurden die Waffen stets im Lager abgegeben.

Die Partisanengruppen, aber auch deren Familien, standen im Unterhalt der Deutschen Armee, gemäß der mit dem Obersten Generalstab getroffenen Übereinkunft. Während der Durchführung der Aufträge erhielten die Partisanen kalten Proviant, waren bäuerlich gekleidet und trugen die Waffen sichtbar. Die von der Front gekommenen Soldaten, die in die Partisanengruppen eingegliedert wurden, trugen weiterhin die Uniform der Rumänischen Armee.

Die Größe der Gruppen war verschieden, je nach dem erteilten Auftrag. Wenn sie sich hinter die feindliche Frontlinie schleichen sollten, umfaßte die Formation 2-3 Partisanen. An den wichtigeren Aktionen, den Angriffen auf die sowjetischen Stellungen, nahm die gesamte Basisabteilung teil, die 20-30, ja sogar 40 Mann umfaßte, die. Anzahl war nicht fest. Manchmal wurde sie durch Untereinheiten von Grenzsoldaten oder aus den Stabilen Kompaniezügen, sogar durch deutsche Untereinheiten verstärkt. Immer jedoch hatte der Chef der Partisanengruppe das Kommando inne, selbst dann, wenn er einigen seiner Untergeordneten im Grad unterlegen war (vgl. die Dokumente nr. 43 und 46).

8. Partisanengruppen, die in der ersten Phase in der Bukowina im Einsatz waren.

Bisher sind folgende Partisanengruppen bekannt, die auf dem Territorium der Bukowina in der Zeitspanne Mai-September 1944 gegen die Sowjettruppen gekämpft haben:

8.1. Die von Vladimir Macoveiciuc geführte Gruppe, der aus der Gemeinde Voitinel, Kreis Rădăuți, stammte. Er war in der Armee Korporal und Ausbildner vormilitärischer Gruppen gewesen. Es gelang uns, aus den Dokumenten eine Anzahl von 41 Partisanen zu

identifizieren, die zu dieser Gruppe gehörten. Es waren aber mehr davon, doch konnten wir nicht einmal ihre Namen erfahren. Es waren Bauern aus den Gemeinden Voitinel, Gălăneşti, Hurjuieni, Vicovu de Sus und de Jos, Horodnicu de Sus und de Jos, usw., alle aus dem ehemaligen Kreis Rădăuţi.

Die gelungenste Aktion der Gruppe Macoveiciuc war der Überfall von Poiana Haciungului vom 20.Juni 1944, als eine Gruppe von 9 Generalstabsoffizieren und ihre Eskorte, bestehend aus zwei sowjetischen Kompaniezügen, liquidiert wurde. Bei dieser Gelegenheit wurden überaus wertvolle Dokumente erbeutet. Als Folge davon wurden sechs Partisanen von den Deutschen mit dem Eisernen Kreuz ausgezeichnet und von den Rumänen mit dem Orden Virtutea Militară und anderen Orden und Medaillen.

Die Gruppe Macoveiciuc führte noch einige erfolgreiche, aber weniger aufsehenerregende Aktionen aus, sogar nach dem 23. August, da sie sich erst im Monat Oktober von den deutschen Truppen trennen konnte. Sie war in die Nähe der Stadt Satu Mare geraten, vergrub Waffen und Ausrüstung und verstreute sich.

Da sie von dem NKWD verfolgt wurden und infolge der politischen Entwicklung im Lande wurde ein Teil der Partisanen verhaftet und nach Sibirien verschleppt, andere versteckten sich, wo sie konnten, einige fanden wieder im Wald zusammen, noch immer unter der Führung von Macoveiciuc, und kämpften in der zweiten Phase des bewaffneten Widerstandes in der Bukowina bis zum Monat Juli 1946.

8.2. Die von Ion Vatamaniuc geführte Gruppe, einem armen Bauern aus der Gemeinde Sucevița, der den Militärdienst in der Gendarmenlegion von Hotin im Rang eines Korporals geleistet hatte. Diese Gruppe zählte etwa 15 aus den Gemeinden Sucevița, Voievodeasa, Marginea und Solca, Kreis Rădăuţi, stammende Leute. Bei dem Zusammenstoß im Sektor Dragoşin vernichteten die Partisanen eine sowjetische Patrouille von 40 Mann, und im Wald von Strujinoasa traten sie einer feindlichen Kompanie entgegen.

Nach dem 23. August verstreuten sich die Mitglieder dieser Gruppe in ihre Häuser, wurden aber vom NKWD wortwörtlich gejagt. Einige wurden gefangengenommen, von den sowjetischen Militärgerichtshöfen verurteilt und nach Sibirien deportiert. Der Chef der Gruppe erhielt nach einer harten Untersuchung einen Genickschuß, und sein Stellvertreter, Constantin Miräuță, wurde durchs Fenster erschossen, nachdem er beim Verhör freigesprochen worden war. Ion Vatamaniuc sollte aber noch 47 Jahre, die Kugel in der Schädelhöhle, überleben.

8.3. Die von Vladimir Tironiac geführte Gruppe, einem armen Bauern aus der Gemeinde Voitinel, löste sich aus der von Vladimir Macoveiciuc kommandierten Gruppe los. Zu dieser Gruppe gehörten 15-20 Bauern aus den Gemeinden Voitinel, Vicov, Frătăuţi und Costişa, Kreis Rădăuţi. Ab dem Monat Juli 1944 wurde das Kommando der Gruppe Constantin Cenuşă aus Putna anvertraut. Nach dem 23. August wurde Vladimir Tironiac von dem NKWD gefangengenommen, vom sowjetischen Militärgericht in Dej abgeurteilt und nach Sibirien deportiert.

8.4. Die Constantin Cenuşă geleitete Gruppe. Er war Waldheger, ein Mann ohne Vermögen, und stammte aus der Gemeinde Putna. Den Militärdienst hatte er in der Gendarmenlegion von Cernăuţi im Rang eines Soldaten geleistet. Ursprünglich war diese Gruppe von Vladimir Tironiac geführt worden, ihr Bestand wuchs bis zu einer Anzahl von 30-40 Partisanen an. Zu Beginn des Monats August 1944 besetzten Cenuşă und 30 Mann die Position bei Ştefu, die das Stabile Bataillon unter dem Befehl von Leutnant Tudose verlassen hatte,

da dieser verletzt worden war. Sie hielten dem sowjetischen Druck drei Tage und drei Nächte stand, ohne Proviant, in den überschwemmten Schützengräben, denn es regnete ohne Unterlaß.

Constantin Cenuşă wurde mit dem deutschen Eisernen Kreuz ausgezeichnet.

Seine Gruppe war gezwungen, auch nach dem 23. August an der Seite der Deutschen zu kämpfen. Erst im Oktober, als die Front sich Satu Mare näherte, konnte sich diese Gruppe von den deutschen Kameraden trennen und verstreute sich. Als er erfuhr, daß er vom NKWD verfolgt werde, lebte Constantin Cenuşă in der Illegalität bis zum August 1948, als ihn die Gendarmen gefangensetzten und er der Securitate übergeben wurde.

8.5. Die von Petre Maruseac geführte gemischte rumänisch-ukrainische Gruppe aus der Gemeinde Ulma bestand aus einer Anzahl von 35-40 Mann, aus den Gemeinden Ulma und Brodina, Kreis Rădăuţi, stammende Bauern. Alle Partisanen dieser Gruppe waren rumänische Staatsbürger, doch einige waren ukrainischer Abstammung. Sie standen in Verbindung mit der von Stepan Bandera geführten aufständischen nationalistischen ukrainischen Armee, die sowohl gegen die Deutschen als auch gegen die Rote Armee kämpfte. (Zu den Details vgl. *Biographisches Lexikon*)

9. Vergleich zwischen den Stabilen Bataillonen und den Partisanengruppen.

Wir weisen zuerst darauf hin, daß es zwischen den Stabilen Bataillonen und den antisowjetischen Partisanengruppen unmittelbare Verbindungen gab. Wir verfügen über Beweise, aus denen hervorgeht, daß Gheorghe Ţugui aus Vicovu de Jos und Ion Ursulescu aus Straja zu dem Stabilen Bataillon Bucovina gehörten, sich aber später (ebenfalls freiwillig) in die von Macoveiciuc geführte Partisanengruppe einordneten, obwohl im letzteren Fall das Risiko weit größer war. Es befanden sich jedoch auch andere noch in dieser Lage.

Bei vielen Aufträgen wurde die Partisanengruppe durch Untereinheiten aus dem Stabilen Bataillon verstärkt, je nach den Umständen, unter denen die Partisanen zur Verteidigung der von den Stabilen Kompaniezügen besetzten Positionen gegen die sowjetischen Angriffe eingriffen.

9.1. Unterschiede

Die Soldaten des Stabilen Bataillons führten bloß auf Befehl Aktionen aus: Erkundung und Beobachtung auf festem Posten oder Patrouille und Kampfhandlungen. Sie waren mit abgelegten Uniformen oder mit Drillichanzügen bekleidet, wenn sie jedoch an der Seite der Partisanen eingesetzt wurden, zogen sie Bauernkleider an.

Die Partisanen hatten eine andere Kampfmethode. Die meisten ihrer Missionen, die einige Tage bis zu zwei-drei Wochen dauerten, bestanden im Vordringen hinter die feindliche Frontlinie, um Sabotageakte auszuführen und sowjetische Militärs gefangenzunehmen. Oft näherten sie sich der feindlichen Frontlinie und belauerten alle ihre Bewegungen, um Informationen einzuholen. Manchmal führten sie Ablenkungsmanöver aus, gekennzeichnet durch Geschwindigkeit, kurzes Zuschlagen, Überraschungsmanöver, dann Rückzug.

Die Partisanengruppen waren viel beweglicher, hatten mehr Initiative und Freiheit in ihrer Bewegung. Oft zogen sie zur sogenannten "freien Jagd" aus, organisierten ihre Beobachtungsposten und Überfälle aus eigner Initiative. Mit Ausnahme der von der Front gekommenen Soldaten, die weiterhin die rumänische Militäruniform trugen, waren die anderen Partisanen bäuerlich gekleidet: enge Bauernhosen, Bauernmäntel, Lammfellmützen und Bundschuhe. Die Waffen der Stabilen Bataillone stammten nur aus Erbeutungen von den Sowjets, während die Partisanen nur Waffen aus den deutschen Waffenlagern, nach eigener Auswahl, erhielten.

9.2. Ähnlichkeiten

Beide Typen von Einheiten waren nur aus Eingesessenen gebildet, aus Gebirgsbauern, die die Topographie der Gegend gut kannten, aus allen Waffengattungen kamen und sich völlig freiwillig einreihten. Die Kommandanten der Untereinheiten wählten sich ihre Männer aus, die über die Territoriale Rekrutierungsstelle vor Ort mobilisiert waren. Die Kommandanten der Stabilen Kompaniezüge waren gewöhnlich Lehrer, die ihre Landsleute gut kannten. In ähnlicher Weise wählten sich die Kommandanten der Partisanengruppen nur vertrauenswürdige Leute aus, aber die Besetzung mußte von einem rumänischen Offizier genehmigt werden (Hauptmann Popovici).

Sowohl die Soldaten aus dem Stabilen Bataillon Bucovina als auch die Partisanen erhielten eine zusätzliche Ausbildung in der Schule der Gemeinde Sadova, die in der Nähe der Stadt Câmpulung Moldovenesc liegt.

Die einen wie dir anderen kämpften unter dem Kommando des deutschen Armeekorps aus der Bukowina, und das auf Befehl der 4. Rumänischen Armee. Sie erhielten Unterstützung und Lebensunterhalt von seiten der deutschen Armee, gemäß den mit dem Obersten Generalstab getroffenen Übereinkünften.

Die einen wie die anderen griffen zu Informationen über die Aufstellung und die Bewegungen der sowjetischen Truppen, die sie von ihren Landsleuten, in den Wäldern versteckten Agenten, erhielten.

Die einen wie die anderen trugen Bauernkleider, während sie ihre Aufträge ausführten, und trugen die Waffen sichtbar an sich.

Die einen wie die anderen benutzten Parolen, Zeichen und Signale zur gegenseitigen Identifikation und zur Übermittlung von Informationen.

Die einen wie die anderen handelten in Gruppen verschiedener Größe, je nach dem erhaltenen Auftrag.

Sowohl das NKWD als auch die Securitate stellten absichtlich die Stabilen Bataillone den Partisanengruppen gleich, da in beiden Fällen die Einstellung des Personals freiwillig erfolgte. Darum wurden sowohl die einen als auch die anderen ohne Unterschied des "Banditentums" und des "Terrorismus" angeklagt und nach Sibirien verschleppt oder wegen "Hochverrats" zu Jahren schwerer Kerkerhaft verurteilt.

10. Die Beziehungen der Partisanen aus der Bukowina zu den deutschen Truppen.

Viele Bukowiner waren sich der Tatsache bewußt, daß der Einmarsch der Roten Armee auf das Territorium Rumäniens keine einfache militärische Aktion war, sondern daß die Sowjettruppen die kommunistische Ideologie mit sich brachten. Einige von ihnen griffen zu den Waffen, um ihr bedrohtes Vaterland zu verteidigen. Als Gegenschlag organisierten die Sowjets eine breitangelegte Aktion zur Säuberung der Wälder von Flüchtlingen. Den Partisanen von Ion Vatamaniuc und denen von Macoveiciuc gelang es, hinter die Frontlinie, in den unbesetzten Teil des Landes zu entkommen, Hunderte Familien von Flüchtlingen mit Gepäck und Vieh (Vlg. die Dokumente nr. 7-9).

Während die Flüchtlinge von der Präfektur auf die Dörfer in der Nähe der Stadt Câmpulung verteilt wurden, überzeugten Macoveiciuc und Vatamaniuc das Militärkommando, die Partisanen zu unterstützen.

Auf dem Gebiet der Bukowina war die größte Last der Verteidigung dem deutschen Armeekorps zugefallen, dessen Hauptsorge es war, die Pässe Mestecăniş und Prislop um jeden Preis zu halten. In dieser Situation waren die rumänischen Militäreinheiten dem

deutschen Oberkommando untergeordnet worden, obwohl sie ein Bestandteil der 4. Rumänischen Armee waren, und erhielten von den Deutschen zusätzliche Ausbildung, Waffen und Lebensunterhalt, gemäß der Vereinbarung.

Hier muß einiges genauer festgelegt werden, selbst wenn wir uns wiederholen sollten: Die Unterordnung der rumänischen Einheiten unter das deutsche Oberkommando in der Bukowina geschah aufgrund des schriftlichen Befehls der 4. Armee (vgl. Dokument nr. 1.), und die Verbindung zwischen der 4. Armee und dem deutschen Oberkommando wurde über Hauptmann Popovici aufrechterhalten; die rumänischen Partisanen wurden sowohl von den Deutschen als auch von den Rumänen ausgezeichnet, und Macoveiciuc erhielt von seiten des Rumänischen Obersten Generalstabs Geldsummen zur Belohnung (vgl. die Dokuments nr. 43, 57 und 58); die Ausbildung erfolgte gemeinsam, sowohl von Deutschen als auch von Rumänen, in der Schule zu Sadova, unter Aufsicht des Hauptmanns Popovici (vgl. Dokument nr. 46 und die Erklärungen von E.Proţiuc, I. Ursulean und C. Cenuşă von 1954); Ausrüstung aus deutschen Waffenlagern erhielten nur die Partisanen und nur für die Zeit bis zur Erfüllung ihres Auftrags (vgl. die Dokumente nr. 44, 50, 51, 53); die Deutschen sorgten für den Unterhalt des Stabilen Bataillons und der Partisanengruppen (vgl. die Dokumente nr. 1 und 5).

Aus den Urteilen nr. 445/1951 und 508/1952 geht hervor, daß die rumänischen Partisanen beschuldigt wurden, sie hätten deutsche Uniformen getragen. Die Securitate und das Militärgericht verfälschten die Wahrheit. Wir weisen hier nach, daß die deutschen Militärbehörden es nicht gestatteten, daß die rumänischen Soldaten deutsche Uniformen tragen sollten, und der Oberste Generalstab verbot dies durch das Rundschreiben nr. 346.190 vom 29. Juni 1942 ausdrücklich (AMApN, Bestand 948 Mikrofilme, Rolle 1350, Bild 18). Es lag im Interesse des deutschen Oberkommandos, daß die Partisanen zivil, bäuerlich gekleidet waren. So wurde sogar befohlen, daß auch diejenigen, die rumänische Militäruniformen trugen, Zivilkleidung anziehen sollten (Ion Vatamaniuc, Interview, Sucevița, 11. Juli 1991).

Ein weiterer Aspekt: Der junge Partisan Dumitru Ursuț, der sehr arm und schlecht gekleidet war, erhielt von den Deutschen eine Hose und eine Feldmütze, aber statt des Waffenrockes trug er einen Bauernmantel. Er wurde angeklagt, er habe eine "deutsche Uniform" getragen, und der Fall wurde auf die ganze Gruppe erweitert (vgl. Dokument nr. 112). Die kommunistischen Behörden brachten in dieser Weise "kompromittierende" Argumente gegen die Partisanen auf, um sie wegen "Verbrechen des Hochverrates" "exemplarisch" verurteilen zu können (Urteil nr. 508/1952).

Wir betrachten es als wesentlich, daß die rumänischen antikommunistischen Partisanen, mit oder ohne deutsche Uniform, zur Verteidigung ihres Vaterlandes, Rumänien, gekämpft und sich aufgeopfert haben.

In anderen Dokumenten wird über die antisowjetischen Partisanen gesagt, es seien "deutsche Partisanen" gewesen! Das ist ein typisches Beispiel für die Verfälschung der Wahrheit zu dem Zweck, die antikommunistische Widerstandsbewegung zu verleumden. Die rumänischen Partisanen "Vasile" und "Gheorghe" werden so dargestellt, als seien sie ... "Deutsche" gewesen! (Vgl. Dokument nr. 20)

11. Andere Versuche, die Partisanen zu verleumden

Wenn wir die Dokumente des vorliegenden Bandes durchsehen, bemerken wir eine allgemeine Tendenz der kommunistischen Behörden aus Rumänien, die wahrscheinlich dem starken Einfluß der sowjetischen Berater zuzuschreiben ist, die Widerstandsbewegung zu

verleumden und zu kompromittieren, ebenso die Ideale, für die die antikommunistischen Partisanen kämpften.

So gibt es beispielsweise Dokumente, in denen die Partisanen als "Deserteure" bezeichnen werden. Wir fragen uns: Wieso waren Archip Rusu, Gheorghe Ursache, Anania Chicher, Gheorghe Coniac, Vasile Onica und Gheorghe Grijincu Deserteure? Sie befanden sich alle für zwei Monate im Urlaub, denn sie waren von der Krimfront heimgekommen, und reihten sich freiwillig in die von Macoveiciuc geführte Partisanengruppe ein. Wer verpflichtete Precup Ţugui, 61 Jahre alt, und Vasile Onica, tuberkulosekrank, der zwischen zwei Auftträgen jeweils ins Krankenhaus ging, freiwillig an die Front zu gehen? Wer verpflichtete die jungen Vormilitärschüler Silvestru Macoveiciuc, Gheorghe Motrescu, Dimitrie Rusu und Aurel Sfichi freiwillig in die Partisanengruppe einzutreten und ihr Leben aufs Spiel zu setzen, wo sie hätten zu Hause bleiben können? Was ist das für ein "Desertieren", seine Familie zu verlassen und zu besonders gefährlichen Missionen an die Front zu gehen?

Bisher haben wir im Archiv der Armee keine Aufzeichnung gefunden, daß diejenigen an der Front gewesen wären, die diese Patrioten anklagten, "Deserteure" gewesen zu sein. Ebenso haben wir im Archiv des Kriegsgerichts des 4. Territorialkommandos keinerlei Verurteilung eines ehemaligen Partisanen wegen Desertierens vorgefunden!

Die Partisanen Cozma Pătrăucean und Constantin Cenuşă wurden beschuldigt, sie seine "Legionäre" gewesen. Die Tatsache wird von Cozma Pătrăucean entschieden bestritten (Interview, Rădăuţi, 6.9.1991).

Die Beschuldigung, die Partisanen seien "Plünderer", "Vergewaltiger", "Banditen" und "Terroristen" gewesen, war nicht neu. Die finnischen Soldaten, die ihr von der Roten Armee überfallenes Vaterland im Winter 1939-1940 verteidigten, waren auch "Banditen" genannt worden. Sowohl in der UdSSR als auch in den Satellitenstaaten wurden alle politischen Opponenten "Banditen" genannt. Die rumänische kommunistische Regierung, die ihre Gegner "Faschisten" nannte, wollte damit zeigen, daß sie die Bestimmungen des Friedensvertrages einhielt, und durch die Verwendung der Beiwörter "Plünderer, Vergewaltiger, Banditen und Terroristen" wollte sie vor der Welt beweisen, daß es in Rumänien keine politischen Häftlinge gab. Wer kann es wohl glauben, daß die antikommunistischen Partisanen, in ihrer Mehrheit Bauern, zu Plünderungen, Vergewaltigungen und Raubzügen gegen andere Bauern, meist ihre eigenen Landsleute, gegriffen hätten, die alle zusammen das Netz ihrer Unterstützer bildeten, das ihre Ernährung, Bekleidung und Benachrichtigung sicherte, ohne welches sie keinen einzigen Tag hätten überleben können?

12. Die Ursachen des Auftretens bewaffneter Widerstandsgruppen in der Bukowina.

In der Bukowina hatten die Sowjettruppen ein Besatzungsregime eingerichtet, sie ernannten Bürgermeister und schufen sich ein Netz von Informatoren. Dann begannen sie die Verfolgung der ehemaligen Partisanen und Kämpfer aus dem Stabilen Bataillon. Dem NKWD gelang es, viele davon gefangenzunehmen und nach Sibirien zu deportieren. Die anderen, die davon Wind bekamen, gingen wieder in die Wälder, aus Angst vor der unbarmherzigen Rache der Sowjets. Sie sahen sich gezwungen, sich unter anderen Formen neu zu gruppieren und zu bewaffnen, und begannen die Partisanenaktionen von neuem. So kam es zur zweiten Phase des antikommunistischen bewaffneten Widerstandes bereits seit dem Winter 1944-1945.

Die Einsetzung der kommunistischen Diktatur mit Hilfe der sowjets nach der Konferenz von Jalta stellte die rumänischen Repressionsorgane unter die Kontrolle der Kommunisten. Die Gefahr, unter den Bedingungen des entfesselten Terrors die Freiheit zu verlieren - die Leute hatten erfahren, wie die ‚Verhafteten gefoltert wurden -, brachte zahlreiche Kategorien von Bürgern an den Rand der Verzweiflung: die Offiziere, die an der Ostfront gekämpft hatten und wegen "Kriegsverbrechen" verfolgt wurden; die Organe der Antonescu-Administration, die als "faschistisch" betrachtet wurde; die Mitglieder der historischen Parteien (Nationale Bauernpartei und Nationalliberale Partei), die auch als "faschistisch" bezeichnet wurden; die ehemaligen Legionäre, u.a.m. Ein Teil dieser Opposanten, die mutigsten, griffen zu den Waffen, es waren nach dem Rückzug der Deutschen viele zurückgeblieben, und gingen in die Wälder, wo sie sich an die Seite der Veteranen-Partisanen aus der Kriegzeit stellten.

13. Kämpfer, Kombattanten, Heiducken oder Partisanen?

Wir sehen uns veranlaßt, auf einige Fragen zu antworten, die in den Dokumenten, die wir veröffentlichen, aufgeworfen werden, vor allem um festzulegen, ob wir das Racht haben oder nicht, die Bezeichnung "Partisan" mit "Kämpfer" oder "Kombattant" zu ersetzen. Wir müssen dazu folgendes festhalten:

- Der *Okkupant* hat die Pflicht, die Ehre, die Rechte der Familie, das Leben, die religiösen Überzeugungen und die Gewohnheiten der Bevölkerung im besetzten Territorium zu achten. /.../ Es ist dem Okkupanten untersagt, die Bevölkerung des besetzten Territoriums zu deportieren. /.../ Die Regeln über das Regime der militärischen Okkupation wurden von den Angreifermächten während des Zweiten Weltkriegs (Deutschland und die UdSSR) brutal verletzt. Die Übertretung dieser Regeln kommt einem Kriegsverbrechen gleich (Kleines diplomatisches rumänisches Lexicon, Politischer Verlag, 1967, S.220).

- Die Bevölkerung eines Landes, die bein Herannahen des Feindes aus eigenen Stücken zu den Waffen greift, um die eindringenden Truppen zu bekämpfen, wird als *kriegführender Teil* betrachtet, wenn sie die Waffen offen an sich trägt und die Gesetze und Gewohnheiten des Krieges beachtet (Kleines diplomatisches rumänisches Wörterbuch, Politischer Verlag, 1967, S.236).

- *Kämpfer* ist 1. Die Person, die kämpft; 2. Ein Sportler, der Kampfsport treibt. (Kleines Enzyklopädisches Wörterbuch, Wissenschaftlicher Verlag, 1978, S. 570).

- *Kombattant* ist eine Person, die zu den Streitkräften gehört, die dazu bestimmt sind, unmittelbar am Kampf teilzunehmen. Gemäß dem Kriegsgewohnheitsrecht wird die Bevölkerung, die einen bewaffneten Kampf gegen die feindlichen Truppen organisiert, den Kombattanten angeglichen und untersteht folglich dem Schutz der Kriegsgesetze und gewohnheiten, wenn sie die Regeln des Kriegsverhaltens beachtet und die Waffen offen an sich trägt. (Kleines diplomatisches rumänisches Lexikon, Politischer Verlag, 1967. S.74).

- *Heiduck*. Empörer gegen die Unterdrücker, der allein oder in Scharen in den Wäldern lebte, die Reichen beraubte und den Armen half.

- *Partisanen* sind Personen, die, obwohl sie nicht zu den „Streitkräften gehören, freiwillig gegen die fremden Eroberer kämpfen. Die Gesetze und Gewohnheiten des Krieges gleichen die Partisanen den staatlichen Streitkräften an, was zur Folge hat, daß sie sich aller Rechte als Kombattanten erfreuen. Der Partisanenkrieg ist ein Verteidigungskrieg gegen die Aggressoren, die Eroberer, ein gerechter Krieg. (Kleines rumänisches diplomatisches Lexikon, Politischer Verlag, 1967, S.238).

- *Partisan* ist ein freiwilliger Kombattant, der zu keiner regulären Armee gehört und für ein nationales, politisches oder religiöses Ideal kämpft (Petit Larousse, Ausg. 1979, S.747).

Es wurde die Frage aufgeworfen, ob es angebracht sei, den Terminus "Kämpfer" oder "Kombattant" anstelle der Bezeichnung "Partisan" zu gebrauchen, um keine Verwechslung mit dem Begriff vom "antifaschistischen oder kommunistischen Partisanen" zu schaffen. Der Ausdruck "Partisan" wird selbst in den Dokumenten gebraucht, sowohl in denen, die von den ehemaligen Partisanen stammen, als auch in denen, die von der Securitate oder den Militärgerichten ausgestellt wurden.

Die Partisanen waren stolz auf diese Bezeichnung (Vladimir Macoveiciuc, Vasile Motrescu, Gavril Vatamaniuc), die Einheimischen nannten sie kurz "Partisanen".

14. Antifaschistische Partisanen und antikommunistische Partisanen

Während des Zweiten Weltkriegs kämpften viele Patrioten als Partisanen gegen die Vorherrschaft Hitlerdeutschlands: Franzosen, Italiener, Holländer, Jugoslawen, Polen, Sowjets usw. Sie vertraten politische Meinungen angefangen von der äußersten Rechten bis zur äußersten Linken, von den Gaullisten bis zu den Kommunisten. Die Kommunisten kämpften in der antifaschistischen Widerstandsbewegung auf Befehl der Komintern, also Moskaus. Wir müssen hier jedoch festhalten, daß diese, obwohl sie an der Seite der anderen Kräfte der Widerstandsbewegung gegen Hitler kämpften, als Endzweck die Übernahme der Macht in dem betreffenden Land verfolgten.

Zugleich führte der sowjetische Imperialismus zur Versklavung Dutzender von Ländern und Völkern. Millionen von Menschen wurden ausgerottet oder gezwungen, unter sklavenhaften Bedingungen zu arbeiten, viele von ihnen waren genötigt, sich einem umbarmherzigen Diktatorenregime zu unterwerfen. Verständlicherweise zog es ein Teil der am hartnäckigsten Widerstehenden vor, sich zu bewaffnen und den Weg der offenen Konfrontation mit dem Feind zu beschreiten. So traten die antikommunistischen Partisanen in der Ukraine, den Baltischen Ländern und in Rumänien auf.

15. Flüchtlinge, paramilitärische Gruppen und Partisanen

Wir halten es für nötig, hier kurz anzuhalten und den Unterschied zwischen diesen Begriffen klarzulegen, die in den Dokumenten dieses Bandes häufig (mit oder ohne Absicht) verwechselt werden.

Unter *Flüchtling* versteht man eine Person, die von ihrem Wohnsitz geflohen ist, um einer schweren Situation (politische Verfolgung, Verhaftung) zu entgehen. Der Flüchtlingszustand ist ein Zwischenstadium zwischen dem eines freien Menschen und eines Häftlings und ist schwerer zu ertragen, da der Flüchtling unablässig im Gefühl der Angst lebt, sein Leben ständig in Gefahr schwebt. Außer dem Streß hat der Flüchtling auch das Gefühl der Schuld, daß er die Hilfe anderer Personen in Anspruch nehmen muß, die er dadurch in Gefahr bringt. In der Zeit, mit der wir uns beschäftigen, gab es in der Bukowina Tausende Flüchtlinge, die teils versteckt bei Verwandten oder Bekannten lebten, die meisten aber in den Wäldern und gewöhnlich von der eigenen Familie mit Nahrung versehen wurden.

Wenn der Flüchtling bewaffnet ist, allein oder in Gruppen lebt, seine Freiheit mit der Waffe verteidigt und für ein nationales oder politisches Ideal kämpft, wird er *Partisan* genannt.

Zur gleichen Zeit entstanden in der Bukowina ab dem Herbst 1944 zahlreiche *paramilitärische Organisationen oder Gruppen*, wie: Die Schwarzen Bauernmäntel, die Garden Dezebals, die Weiße Garde, die Jungen Partisanen Rumäniens und andere, die Abzweigungen auch in anderen Landesteilen hatten und den Zweck verfolgten, sich im Falle des Ausbruchs eines Krieges mit den Amerikanern für ein bewaffnetes Eingreifen gegen die

Sowjettruppen auszurüsten und vorzubereiten. Gegen die brutalen, manchmal gewaltsamen Aktionen der komunistischen Behörden bereiteten diese Organisationen eine gewaltige Reaktion vor, warteten aber auf den geeigneten Augenblick zum Eingreifen.

Zum Unterschied von diesen paramilitärischen Gruppen, die zwar bewaffnet waren, aber keine bewaffneten Aktionen unternahmen, warteten die *Partisanengruppen* den Ausbruch der Feindseligkeiten zwischen den Vereinigten Staaten und der UdSSR nicht mehr ab, sondern taten einen entscheidenden Schritt weiter und widersetzten sich mutig den kommunistischen Attentaten gegen das Leben, die Freiheit und Würde der Rumänen. Das ist der Grund, diese Begriffe nicht miteinander zu verwechseln.

16. Angaben über die Herkunft der Bezeichnung der bewaffneten Gruppen.

Manche Personen behaupteten, sogar in der Presse ("Dreptatea" nr. 158), die Bezeichnung "bewaffnete Gruppen" oder "bewaffneter Widerstand" rühre von der Tatsache her, daß die paramilitärischen Organisationen und antikommunistischen Partisanengruppen mit ehemaligen Militärs, Offizieren und Unteroffizieren, die entlassen worden und wegen "Kriegsverbrechen" verfolgt waren, die sie angeblich während des Ostfeldzugs begangen hätten, versehen waren.

Nichts irriger als dies. Das Gesetz über die verfügbaren Kader der Armee wurde im Amtsblatt (Monitorul Oficial) am 15.06.1946 veröffentlicht. In der Zeit vom Mai 1944 bis Juni 1946 gab es zahlreiche bewaffnete (Partisanen)Gruppen, doch in dieser Zeitspanne gab es keine entlassenen Militärs. Um die Wahrheit gelten zu lassen, müssen wir darauf hinweisen, daß zu den "bewaffneten" Gruppen sehr viele Zivilisten gehörten: Zaranisten, Liberale, Menschen ohne politische Zugehörigkeit, Legionäre, Bauern, Studenten, Priester, Frauen und Schüler, sogar Arbeiter, soziale Kategorien, die mit der Armee nichts zu tun hatten, aber zu den Waffen griffen, um ihre in Gefahr schwebende Freiheit zu verteidigen. Selbstverständlich gab es auch viele Militärs, doch das Wort "bewaffnet" bedeutet "mit Waffen versehen" (Vgl. Kleines Enzyklopädisches Wörterbuch, Wiss. Vlg., 1978, S.62), und "bewaffnete Gruppe" bedeutet "mit Waffen ausgerüstete Gruppe", wie "bewaffneter Widerstand" "mit Waffen durchgeführter Widerstand" bedeutet.

17. Die antikommunistischen Partisanengruppen in der Bukowina in der zweiten Phase.

17.1. *Die von Vladimir Macoveiciuc geführte Gruppe*

Wie w.o. gezeigt, gelang es nach dem 23. August 1944 den Gruppen von Macoveiciuc und Cenuşă, sich von den deutschen Truppen erst im Monat Oktober zu trennen und sich zu verstreuen. Zugleich entfaltete das NKWD eine breitangelegte Aktion zur Auffindung und Bestrafung der ehemaligen antisowjetischen Partisanen. Die Leute, denen es zu entkommen gelang, tauchten in der Illegalität unter und stellten die Gruppe Macoveiciuc in verkleinerter Form wieder zusammen. Macoveiciuc knüpfte in Bukarest die Verbindung mit der Nationalen Widerstandsbewegung und der Legionärbewegung an, und in der Bukowina nahm er Kontakt mit den ukrainischen Nationalisten und der Organization Schwarze Bauernmäntel in der Absicht auf, gemeinsam ein landesweites Netz des antikommunistischen Widerstandes zu schaffen. Vom NKWD und den rumänischen Repressionsorganen, die unter Führung der Kommunisten standen, verfolgt, entging er mit Mühe und Not drei von Verrätern gestellten Fallen. Er bestrafte sie gemäß den ungeschriebenen Gesetzen der Partisanen. Doch der vierten Falle, die ihm der Chef des Gendarmenpostens von Vicovu de Jos gestellt hatte, der bis dahin sein getreuer Informat gewesen war, konnte er nicht mehr entgehen.Am Bein verwundet, erschießt er sich am 8.Juli selbst, um den Verfolgern nicht lebend in die Hände zu

fallen. Die Partisanen von Macoveiciuc wurden zweimal, 1946 und 1947, in Abwesenheit verurteilt, danach einzeln gefangen genommen, in Juni 1950 vor Gericht gestellt und zu schweren Strafen verurteilt (Vgl. die Dokumente nr. 14, 18, 19, 20, 22, 31, 34, 41 und 89).

17.2. Die von Ovidiu Găină geführte Gruppe bestand aus 16 Legionärpartisanen, sie war im Herbst 1944 entstanden. Im Sommer des Jahres 1945 befand sich diese Gruppe auf dem Berg Giumalău, wo sie sich einen Unterstand gebaut hatte, in dem sie Waffen und Munition lagerte und einen Radioapparat besaß. Im August 1945, als sie eben dabei waren, mit der Gruppe Macoveiciuc zu fusionieren, die zu diesem Zweck herbeigekommen war, wurden sie verraten und durch einen kombinierten Eingriff des NKWD und des rumänischen Sicherheitsdienstes zerstreut (Vgl. die Dokumente nr. 19, 34 und 89).

17.3. Die von Petre Maruseac geführte Gruppe war eine gemischte rumänisch-ukrainische Formation, bestehend aus 35 Bauern aus den Gemeinden Brodina und Ulma aus dem ehemaligen Kreis Rădăuți. Sie hatten ihre Tätigkeit bereits im Frühling des Jahres 1944 begonnen, in Verbindung mit der Ukrainischen Nationalistischen Organisation, die Bandera anführte. Alle Mitglieder der Gruppe waren rumänische Staatsbürger, doch mehr als die Hälfte waren ukrainischer Abstammung. Die Rumänen hatten sich aus dem einfachen Grund zu ihnen gesellt, weil sie gegen die Sowjets kämpften. Die Gruppe wurde Anfang 1946 gefangengenommen, aber erst im September 1946 abgeurteilt (Vgl. das Dokument nr. 32), sowie in anderen Prozessen geringeren Ausmaßes.

17.4. Die von Constantin Cenușă geführte Gruppe bestand in reduzierter Formation in der Zeitspanne 1948-1951. In der Zeit vom Juli-Oktober 1944 war Cenușă der Führer einer Gruppe von 30-40 Partisanen gewesen. Als es ihm gelang, sich von den deutschen Kameraden zu trennen, befahl er das Auseinandergehen der Gruppe, nachdem sie die Ausrüstung vergraben hatten, er aber blieb, als er erfuhr, daß er vom NKWD verfolgt wurde, bis zum August 1948 im Versteck. Als er in sein Heimatdorf Putna zurückkehrt, wird er von den Gendarmen verhaftet und der Securitate ausgeliefert. Nach wenigen Tagen gelingt es ihm, zu entkommen, er sucht wieder die Wälder auf und verbündet sich zuerst mit Vasile Motrescu, danach mit Cozma Pătrăucean aus Straja. Vom Schein betrogen, geht Cenușă wieder in das feingesponene Netz der Securitate und stellt sich am 29. August 1951 freiwillig. Am 19.05.1952 abgeurteilt, wird er zu lebenslänglicher Zwangsarbeit verurteilt (vgl. die Dokumente nr. 21, 36, 38 und 97).

17.5. - 17.8. Die von Ghimici, Gheorghe Muntean, Silvestru Harsmei und Vasile Cămărăuță geführten Gruppen waren in der Bukowina in den Jahren 1948-1950 tätig. Über sie stehen sehr wenige Informationen zur Verfügung (Vgl. die Dokumente nr. 102, 103, 110 und 111).

17.9 - Die von Grigore Sandu geführte Gruppe, dessen Helfer Dumitru Crăciun war, unterhielt enge Verbindungen zur paramilitärischen Organisation "Dezebals Garden" und bildete sich im Monat Januar 1949 aus Einwohnern der Ortschaften Dorna Cândrenilor, Vatra Dornei und Dorna Arini. Es gesellten sich auch andere Flüchtlinge zu ihnen (Ingenieure, Studenten, Priester), die von den kommunistischen Behörden verfolgt wurden und sich auf dem Berg Bancu Unterstände für den Winter gebaut hatten. Sie wurden verraten, am 14. und 16. Dezember 1949 ausgehoben und im September abgeurteilt (vgl. das Dokument nr. 94).

17.10. Die von Gavril Vatamaniuc geführte Gruppe war die letzte in der Bukowina aufgetauchte bewaffnete Gruppe (1949) und existierte am längsten (8 Jahre). Der Führer der Gruppe, er stammte aus Sucevița, hatte den Grad eines Unteroffiziers bei den Gendarmen inne und ist der Bruder von Ion Vatamaniuc, dem Führer der antisowjetischen Gruppen aus

dem Sommer 1944. Er verband sich zuerst mit den Brüdern Chiraş aus Sucevița, danach mit Vasile Motrescu aus Vicovu de Jos und wurde in Abwesenheit dreimal wegen seiner Tätigkeit an der Seite von Cenuşă verurteilt. Das letzte Mitglied der Gruppe war Vasile Marciuc aus Sucevița. Die Gruppe hatte zwei blutige Zusammenstöße mit den Securitatetruppen bei Bâtca Corbului und bei Ursoaica Mică. Der letzte Partisan aus der Bukowina, Vasile Motrescu, wurde in der Nacht vom 13. zum 14. Januar 1958 infolge eines Verrates verhaftet.

18. Die charakteristischen Merkmale des bewaffneten antikommunistischen Widerstandes in der Bukowina.

Die Bukowina ist *die erste* rumänische Provinz, in der im Monat Mai 1944 Gruppen von antikommunistischen Partisanen auftraten.

Ein weiteres Merkmal ist *die längste Dauer*. Die ersten Gruppen bildeten sich im Mai 1944, und der letzte Partisan wurde im Januar 1958 (nach beinahe 14 Jahren) verhaftet.

Zum Unterschied von anderen Zonen des Landes kennzeichnet sich die bewaffnete Widerstandsbewegung der Bukowina durch die Tatsache, daß sie zwei Entwicklungsphasen kannte. Die erste Phase beginnt im Monat Mai und endet im Oktober 1944, die zweite Phase beginnt gegen Ende des Herbstes 1944 und dauert bis Januar 1958.

18.1. Merkmale, die die beiden Phasen des Widerstandes in der Bukowina unterscheiden.

Die erste Phase besaß ausschließlich antisowjetischen Charakter und ist nur für die Bukowina spezifisch. In der zweiten Phase kämpften die Partisanen gegen die von den Kommunisten geführten und von den sowjetischen Beratern überwachten rumänischen Behörden, eine Sachlage, die auch in allen anderen Zonen des Landes anzutreffen war.

Während in der ersten Phase die Verpflegung der Partisanen von der (rumänischen und deutschen) Armee aus besorgt wurde, gewährleisteten sie in der zweiten Phase die eigenen Familien oder wohlwollende (fördernde) Personen us den Dörfern oder von den Forstarbeitern. Waldfrüchte, Pilze und Jagdwild ergänzten ihre Nahrung.

Um festzustellen, wie viele Unterstützer die Ernährung eines Partisanen gewährleisteten, analysierten wir 9 Urteile, die im Falle von 7 Partisanen verkündet wurden, und es ergab sich ein Verhältnis von 21 : 1.

Was Ausrüstung und Munition betrifft, erhielten sie die Partisanen in der ersten aus den deutschen Waffenlagern, in der nächsten Phase kämpften sie entweder mit den eigenen Waffen oder mit solchen, die sie von Bekannten erhalten hatten, in der Regel waren es nach dem Krieg zurückgebliebene Waffen. In dieser Phase, von den fünfziger Jahren an, waren die Verfolger der Partisanen mit tragbaren Radiotelekommunikationsgeräten und Spürhunden ausgestattet, Elemente, die ihre Überlegenheit sicherten.

In der ersten Phase übernachteten die Partisanen bei der Ausführung von Aufträgen unter freiem Himmel, bei der Rückkehr schliefen die Familienväter dort, wo die geflüchtete Familie untergebracht war, die Nichtverheirateten hielten sich in eigens dafür erbauten Baracken auf. In der zweiten Phase des Widerstandes schliefen die Partisanen entweder unter freiem Himmel (selbst im Winter) oder in improvisierten Unterständen (sommers in Schäferhütten, winters in Erdhütten). Nur selten übernachteten sie bei Gastgebern, und dann gewöhnlich auf dem Dachboden der Scheunen, im Heu verborgen.

Die ärztliche Betreuung wurde in der ersten Phase im deutschen Militärspital in Sadova gewährleistet. In der zweiten Phase konnte den Partisanen keinerlei ärztliche Betreuung zuteil werden. Nur in äußersten, sehr selt enen Fällen zogen sie Ärzte zu Rate. In

der Regel betreuten sie sich gegenseitig, mit Arzneien, die sie von der ortsansässigen Bevölkerung erhielten, oder mit traditionellen volksmedizinischen Mitteln.

Während in der ersten Phase die Partisanengruppen aus 15-40 Mitgliedern bestanden, war ihre Anzahl in der zweiten Phase viel kleiner. Das war eine Notwendigkeit, die die Schwierigkeiten der Versorgung erforderten, aber auch die Möglichkeiten, unbemerkt zu bleiben und keine Agenten der Securitate sich einschleichen zu lassen.

In der ersten Phase wurde der Transport der Partisanen von der deutschen Armee erleichtert, die ihnen eine Schmalspurbahn und Kraftwagen zur Verfügung stellte. Sie wurden bis zu einem gewissen Punkt tief in den Wäldern gebracht, von wo aus sie zu Fuß bis zu ihrem Ziel weitermarschierten. In der zweiten Phase des Widerstandes erfolgten alle Märsche der Partisanen zu Fuß, sie trugen das zu ihrem Leben im Wald Notwendige in Rucksäcken mit sich.

Was die von den Partisanen angewandte Taktik betrifft, war sie ebenfalls verschieden. Die erste Phase kennzeichnet sich durch offensive Aktionen und Überfälle, in der zweiten Phase des Widerstandes führten die Partisanen gewöhnlich einen Verteidigungskampf. Nie griffen sie als erste an und antworteten mit Feuer bloß im Falle eines Angriffs der Verfolger.

18.2. *Gemeinsame Merkmale aller Partisanengruppen aus Rumänien.*

Alle Formationen des bewaffneten Widerstandes aus unserem Land traten spontan auf, als Ablehnungsreaktion gegen die von den kommunistischen Behörden verübten Übergriffe.

Der bewaffnete antikommunistische Widerstand in Rumänien war christlich, national und monarchistisch. Der nationale Charakter war dadurch gegeben, daß sich Vertreter aller Kategorien von Bürgern einreihten.

Von einer Unterstützung von außen, und zwar von Fallschirmabwürfen von Waffen und Material, kann bei keiner der antikommunistischen Partisanengruppen aus Rumänien die Rede sein. Wenn es solche Abwürfe gegeben hat, so wurden sie der Securitate von den sowjetischen Spionen, die sich in die westlichen Nachrich tendienste eingeschlichen hatten (Philby, Mc.Lean, Burgess), angezeigt und gelangten in die Hände der Securitateleute. Im Gegensatz dazu standen der Sicherheitsdienst und die Securitate in Rumänien vollauf im Genuß der Erfahrung der sowjetischen Berater.

Sowohl die Partisanen als auch die Securitate verfügten über zwei entgegengesetzte Netze von Informatoren, ohne welche sie ihre Tätigkeit nicht hätten entfalten können. Es obsiegte die Securitate, denn sie verfügte über ein wohlkoordiniertes, sich über das ganze Land erstreckendes informatives Netz.

Und schließlich müssen wir darauf hinweisen, daß in allen Gebieasten, in denen es Partisanengruppen gegeben hat, diese allmählich, Schritt für Schritt auftraten, je nach dem Druck, der von den kommunistischen Behörden auf die verschiedenen sozialen Kategorien ausgeübt wurde.

19. Die Ursachen für das Erlöschen der antikommunistischen Partisanengruppen in der Bukowina.

Die von den kommunistischen Behörden unterdrückten Bukowiner waren der Ansicht, die Partisanen seien die mutigsten Vertreter des Widerstandes aus unserem Land, und die Hartnäckigkeit, mit der sie sich der Unterdrückung der Freiheit des Volkes widersetzten, war ein nachahmenswertes Beispiel für viele von ihnen. Viele warteten bloß auf den günstigen Augenblick, sich zu ihnen zu gesellen, sie hatten auch die Waffen dafür vorbereitet. Die Bauern aus den Dörfern der Bukowina wußten, daß die Gere chtigkeit auf der Seite der Partisanen stand und daß sie mit der Waffe in der Hand kämpften, um ihre Interessen gegen

die Politik der gewaltsamen Kollektivierung von seiten der Regierenden zu verteidigen (Gavril Vatamaniuc, Interview, 13.07.1944).

Angesichts dieser Sachlage konzentrierte die Securitate ihre gesamten Kräfte auf die Liquidierung der Brennpunkte des bewaffneten Widerstandes, da sie wußte, daß durch das Erlöschen der Flamme der Hoffnung auch die Frage der Vollendung der Kollektivierung gelöst werden würde. Zuerst richtete sie ihre Aufmerksamkeit auf die Ausweitung und Vervollkommung des Informatorennetzes, durch welches die Verbindungen der Bevölkerung mit den Partisanen und deren Bewegungen verfolgt werden konnten. Wir schätzen, daß neunzig Prozent der Partisanen durch Verrat zu Fall kamen. Nur der Rest von zehn Prozent ergaben sich freiwillig oder fielen im Kampf mit der Securitate oder der Miliz.

Wer waren jedoch die Informatoren oder Spitzel? Einige wurden aufgrund ihrer politischen Überzeugung rekrutiert und übten Verrat (vgl. das Dokument nr. 95). Andere gerieten durch die Belohnungen, die für jeden Verfolgten ausgesetzt waren, in Versuchung (vgl. die Dokumente nr. 26 und 33). Doch die Mehrheit wurde durch Zwang oder Erpressung "überzeugt". Die ins Visier Genommen wurden aufgrund einer Anzeige, daß sie mit den "Banditen" in Verbindung stünden (und jede anonyme Anzeige wurde in Betracht gezogen), verhaftet, gefoltert, und es wurde für sie eine Strafprozeßmappe angelegt. Dann stellte man sie vor die Alternative: entweder die Kollaboration zu akzeptieren und freigelassen zu werden, oder sich zu weigern und in diesem Falle ins Gefänganis zu wandern. Die Antwort ist leicht ersichtlich.

Andere fielen durch einfache Erpressung. Angesichts einer geringfügigen Anschuldigung hatte sich jedermann zu entscheiden: entweder zu kollaborieren oder zusammen mit der ganzen Familie deportiert zu werden, die Kinder wurden aus Schule ausgeschlossen, u.a.m. So brachen die Netze der Unterstützer der Partisanen zusammen, so wurden die Stätten entdeckt, an denen sich die Kämpfer der antikommunistischen Widerstandsbewegung verbargen.

Nicht selten aber akzeptierte der "Kollaborateur" nur formal, Informationen über die Partisanen zu liefern. In Wirklichkeit blieb er ihnen treu, dann rächte sich die Securitate furchtbar (wie im Falle von Gheorghe Motrescu).

Der Mangel an Ausrüstung und Munition wie auch die geringe Anzahl der Partisanen wurde durch genaue Kenntnis des Geländes, durch Mut und Kriegserfahrung ausgeglichen, die große Mehrheit von ihnen waren Veteranen von der Ostfront. Schlecht ausgerüstet, ungenügend ernährt und in Ermangelung von Mitteln zur Kommunikation zwischen den verschiedenen Gruppen, die somit isoliert kämpfen mußten, waren die Partisanen zu der einzigen Taktik gezwungen, die in der Lage, in der ein "Rumäne gegen einen Rumänen" kämpfte, möglich war: Verteidigung und Gegenschlag nur in einer Zwangslage.

Die Initiative ging somit von der Securitate aus, die zur Verfolgung und Vernichtung jeder einzelnen bewaffneten Gruppe überwältigende Bestände aufbot und höchsten Druck ausübte. Es war ein ungleicher Kampf, in dem die Securitateleute und Milizionäre für jede Jahreszeit gut ausgerüstet, wohlgenährt und wohlbewaffnet und mit Radiokommunikationsgeräten und für die Spurenwitterung dressierten Hunden ausgerüstet waren und ihre Aktionen planen und koordinieren konnten, und in dem die Partisanen in der Hoffnung starben, sich nicht vergeblich aufgeopfert zu haben.

Aufschlußreiche Beweise in diesem Sinne finden sich in den folgenden Bänden.

20. Die Auswirkungen des antikommunistischen bewaffneten Widerstandes in der Bukowina.

Das Vorhandensein der Partisanengruppen auf dem Territorium Rumäniens bewies die Tatsache, daß ein Teil des rumänischen Volkes nicht resignierte, sondern den von den sowjetischen Truppen eingeschleppten Kommunismus ablehnten.

Die unmittelbar gegen diejenigen gerichteten Aktionen, die die Bevölkerung unterdrückten und terrorisierten, hatten zur Folge, daß der Übereifer einiger lokaler Kommunisten gedämpft wurde (wie im Falle Biener, Şumlanschi, Tudosi Siion, Schitcu u.a.).

Die von den Partisanen durch Flugblätter oder Gespräche von Mann zu Mann oder mit Bauerngruppen und Waldarbeitern geführten Gespräche klärten die Probleme, die die Einwohner beschäftigten, und zeigten ihnen, wie sie sich vor den Aktionen der Behörden schützen konnten. Die Partisanen von Vasile Motrescu und Gavril Vatamaniuc waren die Wortführer der Bukowiner Bauern gegenüber der obersten Partei - und Staatsführung.

Die Tätigkeit der Partisanen verusachte für das Regime schwierige Fragen, solange es Brennpunkte der Empörung im ganzen Lande gab. Die Bauern glaubten an die Gerechtigkeit der Sache, für welche die Partisanen kämpften, waren ihnen behilflich und boten dadurch ein Beispiel für menschliche Solidarität in schweren Zeiten. Die Partisanen flößten der schutzlosen Bevölkerung in ihrem Kampf gegen die kommunistischen Unterdrücker Mut ein, regten die Aufstände von Calafindeşti und Frătăuţi an und hemmten die Aktionen zur gewaltsamen Kollektivierung der Landwirtschaft. Tausende von Bauern wandten ihre Blicke den Bergen zu, die meisten von ihnen hatten in den Wäldern verborgene Waffen und warteten auf das Signal, das die Ankunft der Amerikaner melden sollte. Erst dann wäre die wahre Partisanenbewegung in Rumänien zum Ausbruch gekommen.

Adrian Brişcă

CRONOLOGIE

1939

August 23. Pactul de neagresiune germano-sovietic. Împărţirea Europei de Est în sfere de influenţă. Act adiţional privind Basarabia.

1940

Iunie 26. Notă ultimativă a guvernului sovietic adresată României. Basarabia, Bucovina de Nord şi Ţinutul Herţa intră în componenţa U.R.S.S. (28 iunie).

1941

Aprilie 1. Masacrul de la Fântâna Albă, Bucovina de Nord.

Iunie 22. România intră în război, alături de Germania, împotriva U.R.S.S., pentru eliberarea Basarabiei şi nordului Bucovinei.

1944

Martie 5 - mai 9. Ofensivă generală sovietică în Ucraina de Vest. Ruşii intră în Cernăuţi la 27 martie.

Martie 28. Ia fiinţă Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel", operativ în Bucovina în primăvara şi vara anului 1944.

Martie 30. Batalionul Fix Regional Bucovina intră în luptă cu trupele sovietice.

Aprilie 2. Declaraţia guvernului U.R.S.S. privind garantarea suveranităţii şi integrităţii României, cu condiţia capitulării necondiţionate.

Aprilie 4. Bombardament masiv al aviaţiei americane asupra capitalei.

Mai 8. Comandamentul sovietic ordonă deportarea populaţiei satelor bucovinene din zona frontului în judeţul Dorohoi.

Mai 15. Ia fiinţă primul grup de partizani antisovietici, condus de Vladimir Macoveiciuc din Voitinel. În aceeaşi lună mai apar grupurile conduse

de Ion Vatamaniuc din Sucevița și Vladimir Tironiac din Voitinel.

Iunie 18/19. Atac de noapte, prin surprindere, al partizanilor lui Macoveiciuc asupra liniei sovietice, la punctul Toplița.

Iunie 20. Ambuscada de pe Haciungul Mare. Partizanii lui Macoveiciuc lichidează un grup de ofițeri de stat major și două plutoane sovietice de escortă.

Iulie. Grupul partizanilor lui Tironiac trece sub comanda lui Constantin Cenușă din Putna.

August 19-21. Lupte crâncene între trupele sovietice și grănicerii români în sectorul Moldovița.

August 23. România încetează unilateral ostilitățile cu sovieticii, fără convenție de amistițiu și întoarce armele împotriva Germaniei.

Septembrie 12. Trupele sovietice intră în orașul Câmpulung Moldovenesc.

Septembrie 12/13. Semnarea, la Moscova, a Convenției de Armistițiu între România și Uniunea Sovietică (în numele Națiunilor Unite).

Octombrie 9. Înțelegere Churchill-Stalin privind zonele de influență în Balcani. România intră în sfera de influență sovietică.

Octombrie 25. Trupele române eliberează orașele Carei și Satu Mare.

Noiembrie. Începe faza a doua a mișcării de partizani din Bucovina.

Decembrie 6. Demisia guvernului Sănătescu. Generalul Nicolae Rădescu formează noul guvern.

1945

Ianuarie 21. În Monitorul Oficial apare Legea pentru urmărirea și pedepsirea criminalilor și profitorilor de război.

Februarie 4-11. Conferința de la Ialta (Crimeea).

Martie 5. Câteva mii de maramureșeni, sub conducerea lui Gavrilă Mihali Ștrifundă din Borșa, se ridică împotriva celor care voiau să alipească Maramureșul la Ucraina Subcarpatică.

Martie 6.	Instaurarea guvernului Groza, sub presiune sovietică.
Aprilie 24.	În Monitorul Oficial apare o nouă lege pentru urmărirea şi sancţionarea celor vinovaţi de dezastrul ţării sau de crime de război.
Aprilie 25 - iunie 26.	Conferinţa de la San Francisco. Se constituie Organizaţia Naţiunilor Unite.
Mai 9.	Capitularea necondiţionată a Germaniei.
Iulie 17 - august 2.	Conferinţa de la Potsdam.
Iulie 27/28.	Trădarea lui Tudosi Simion. Organe ale N.K.V.D. şi Siguranţei atacă grupul lui Macoveiciuc, aflat în casa lui Nicolae Lucan din Câmpulung Moldovenesc.
August 11/12.	Grupul lui Macoveiciuc întâlneşte grupul lui Ovidiu Găină la cabana de pe Argestru, în scopul fuziunii.
August 17.	N.K.V.D. şi Siguranţa încep operaţiunile de lichidare a grupurilor armate din pădurea *Argestru.*
August 21.	Regele Mihai somează guvernul Groza să demisioneze. În urma refuzului acestuia, hotărăşte să nu mai semneze decretele-legi, urmărind să facă inoperantă activitatea guvernului comunist. "Greva regală" ia sfârşit la 8 ianuarie 1946, la cererea reprezentanţilor U.R.S.S., S.U.A. şi Angliei.
Septembrie 8/9.	Trupe ale N.K.V.D., însoţite de trădătorul Tudosi Simion, arestează familia lui Vladimir Macoveiciuc.
Septembrie 25/26.	Trădătorul Simion Tudosi este împuşcat, prin fereastră, de Vladimir Macoveiciuc.
Noiembrie 8.	Manifestaţii promonarhiste în Bucureşti şi alte oraşe din România, reprimate violent de organele de stat şi de muncitori bătăuşi incitaţi de comunişti.
Decembrie 20.	Eşecul lui Arcadie Şumlanschi şi Teodor Brăilean de a captura pe Vladimir Macoveiciuc. Trădătorii sunt executaţi de partizani.
Decembrie 23.	Ministrul de Externe al S.U.A. James Byrnes dă mână liberă lui Stalin în România.

1946

Ianuarie 31. Primul proces al grupului Cenuşă, judecat în contumacie (Sentinţa nr. 86).

Februarie 4 şi 7. Marea Britanie şi Statele Unite recunosc guvernul Groza ca guvern legal, înaintea alegerilor legislative.

Martie 5. La Fulton (Missouri), Churchill proclamă politica "de pe poziţii de forţă" faţă de ţările "de dincolo de cortina de fier". Începutul "războiului rece".

Mai 26/27. Organele N.K.V.D. şi Siguranţei, sub comanda lui Manole Bodnăraş, arestează conducerea "Sumanelor Negre" din Vatra Dornei, în frunte cu Gavrilă Olteanu.

Iulie 8. Trădat de Alexandru Scripa, Vladimir Macoveiciuc este împuşcat de jandarmi în comuna Vicovu de Jos, iar grupul lichidat.

August 5. Aflată în arestul Siguranţei Rădăuţi, Maria Cenuşă naşte un copil, Iliodor, fiul partizanului Constantin Cenuşă.

Septembrie 12. Primul proces al grupului Macoveiciuc (Sentinţa nr. 1161).

Septembrie 21. Procesul grupului mixt româno-ucrainean condus de Petre Maruseac (Sentinţa nr. 1188).

Noiembrie 19. Pronunţarea sentinţei în procesul "Sumanelor Negre". În aceeaşi zi, au loc alegeri legislative, câştigate prin fraudă de comunişti.

1947

Februarie 6. Al doilea proces al grupului Macoveiciuc (Sentinţa nr. 231).

Februarie 10. La Paris, delegaţia guvernului României semnează Tratatul de pace cu Puterile Aliate şi Asociate.

Iulie 29. Prin Hotărâre a Consiliului de Miniştri este dizolvat Partidul Naţional Ţărănesc - Maniu.

August 15. "Stabilizarea" monetară (1 leu nou=20000 lei vechi).

Octombrie 2. Arestarea lui Silvestru Macoveiciuc şi predarea sa N.K.V.D.-ului. Va fi judecat abia la 6 iunie 1950.

Octombrie 30 - noiembrie 12. Procesul conducătorilor P.N.Ţ. în frunte cu Iuliu Maniu şi Ion Mihalache.

Decembrie 30. Abdicarea impusă de comuniști regelui Mihai I.

1948

Februarie 27. În Monitorul Oficial este republicat Codul Penal, din 1938.

1948-1959. Pe versantul sudic al Munților Făgărașului acționează grupurile de "haiduci" conduse de colonelul Arsenescu și frații Arnăuțoiu.

Martie 1. Intră în vigoare noua lege de organizare judecătorească. Se înființează instituția asesorilor populari.

Mai 14/15. Arestări masive de legionari.

Iunie 11. Naționalizarea principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări și de transport.

Iulie 18/19. Arestarea foștilor polițiști și agenți ai Siguranței.

Iulie - august. În județul Severin acționează grupul condus de colonelul Ioan Uță.

August 30. Prin Decret-Lege ia ființă Securitatea Poporului, în locul Siguranței Statului, care se desființează.

Septembrie 7. Fostul partizan Constantin Cenușă este arestat de jandarmi în comuna Putna.

Septembrie 18/19. Evadarea lui Constantin Cenușă din arestul Securității din Rădăuți. Redevine partizan.

Octombrie. În munții Banatului apar grupurile armate conduse de Spiru Blănaru și comandorul Petru Domășneanu.

Decembrie 10. Adunarea Generală a O.N.U. adoptă Declarația Univerală a Drepturilor Omului.

1949

Ianuarie 12/13. Partizanii bănățeni atacă și ocupă postul de jandarmi Teregova.

Ianuarie 23. Prin decret, se desființează Poliția și Jandarmeria și se înființează Miliția Populară.

Martie 3. Plenara C.C. al P.M.R. anunță începutul campaniei de colectivizare a agriculturii. În noaptea anterioară, circa 280000 de fruntași ai satelor au fost deportați.

Martie 11-13. Acțiune a trupelor de Securitate împotriva partizanilor din grupul Teregova, Banat.

Martie 29. Direcția Generală a Securității ordonă reînceperea urmăririi foștilor partizani din grupul Macoveiciuc.

Aprilie 4. Crearea Pactului Atlanticului de Nord (N.A.T.O.).

Aprilie 10/11. Arestarea foștilor partizani din grupul Macoveiciuc. Vasile Motrescu fuge în pădure și se asociază cu Constantin Cenușă.

Mai 25. Demararea lucrărilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră (prima perioadă 1949-1953).

Iunie 21-25. Procesul partizanilor din Munții Banatului, executați prin împușcare la 16 iulie, în Pădurea Verde, lângă Timișoara.

Iulie 18. Lichidarea grupului de partizani din Dobrogea, condus de Gogu Puiu.

August 14/15. Arestări masive de foști membri ai P.N.Ț.

August 20. Fostul partizan Vasile Onica moare la Suceava, în timpul anchetei.

Octombrie 28. La Sibiu sunt împușcați 25 de partizani în frunte cu maiorul Dabija, prinși pe Muntele Mare.

Noiembrie 25. Gavril Vatamaniuc din Sucevița ia calea codrului, devenind partizan până la 18 octombrie 1955.

Decembrie 14 și 16. Ciocniri între trupele de Securitate și partizanii conduși de Sandu Grigore și Dumitru Crăciun, pe Muntele Bancu, Județul Câmpulung. Lichidarea grupului Sandu Grigore.

1950

Martie 5. Lichidarea grupului armat din pădurea Testemelu, condus de frații Fudulea (lotul Babadag).

Mai. Constituirea grupului Cenușă-Pătrăucean, în pădurile Putnei.

Iunie 6. Al treilea proces al grupului Macoveiciuc (Sentința nr. 487).

Iunie 8. Tribunalul Militar Craiova condamnă la moarte, în contumacie, pe Nicolae Trocan, partizan din codrii Mehedințiului.

Iunie 25. Agresiunea Coreei de Nord comuniste împotriva Coreei de Sud. Războiul ia sfârșit la 27 iulie 1953.

Iulie 7. Răscoala a 22 de sate din județele Vlașca și Teleorman.

Iulie 23. Răscoala țăranilor din Țara Vrancei (800 de arestați).

Iulie 23. Hotărârea C.C. al P.M.R. privind raionarea R.P.R. Legea este votată de M.A.N. la 6 septembrie.

August 12. Se publică Decretul nr. 199, care prevede pedeapsa cu moartea pentru activități "teroriste". Prin aplicarea acestuia, se urmărea lichidarea rezistenței armate anticomuniste din România.

Septembrie 15-20. În cinci zile, Tribunalul Militar Iași pronunță șapte sentințe prin care condamnă 78 de membri ai organizației Gărzile lui Decebal, în frunte cu dr. Gheorghe Vasilache.

Septembrie 26. Tribunalul Militar Iași condamnă, în contumacie, pe Constantin Cenușă și Vasile Motrescu (Sentința nr. 763).

ADRIAN BRIȘCĂ

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Unul din obiectivele de bază ale totalitarismului comunist a fost înăbușirea și falsificarea adevărului istoric, întrucât o societate care nu-și cunoaște trecutul poate fi manipulată mai cu ușurință. Spre exemplu, până la revoluția din decembrie 1989, nu s-a putut vorbi și nu s-a scris aproape nimic referitor la mișcarea de rezistență armată anticomunistă din România, desfășurată în anii 1944-1960.

Poporul român are dreptul, dar și datoria, de a-și cunoaște trecutul, așa cum a fost, cu lumini și umbre, pentru a putea trage învățămintele corespunzătoare din experiența înaintașilor. Este o condiție indispensabilă pentru asanarea morală a societății noastre, aflată în plin efort de restabilire a democrației, spre a nu îngădui sub nici o formă recrudescența comunismului. În consecință, a scrie adevărata istorie a României din ultima jumătate de secol este o acțiune de strictă necesitate și de stringentă actualitate. În lucrarea de față, ne-am propus să investigăm acest trecut într-un domeniu strict limitat ca timp și loc: rezistența armată anticomunistă din munții Bucovinei, ca parte componentă a istoriei contemporane a României, urmând ca ulterior să fie cercetată această problemă și în celelalte zone ale țării. Primele rezultate au fost încurajatoare, motiv pentru care Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului a hotărât publicarea rezultatelor cercetării, adică o parte din documente, grupate tematic, în revista "Arhivele Totalitarismului". Acum începem să publicăm o serie de volume cu documente inedite.

În timpul regimului comunist, vagi referiri la existența rezistenței anticomuniste s-au strecurat în literatura beletristică. Din când în când, în revista "Pentru Patrie", au apărut scurte relatări despre lupta dintre "eroii" Securității și Miliției și "bandiții ticăloși" care urmăreau răsturnarea orânduirii socialiste. Aceste articole sunt atât de sărace în informații și sunt scrise cu atâta lipsă de obiectivitate, încât valoarea lor pentru istorie este practic zero.

Abia după decembrie 1989, pe măsură ce oamenii se dezbărau de frică, s-a putut vorbi și publica ceva despre existența și rezistența eroică a partizanilor din munți. În 1991, periodicul "Bucovina" publică o serie de interviuri, sub genericul "Nestinsele Flăcări", iar în 1992, "Flacăra" tipărește largi fragmente din memoriile Mariei Cenușă, sub titlul *Rezistența din Munții Bucovinei*. Revista "Spionaj-Contraspionaj" publică articolele generalului maior (r) Neagu Cosma, pe cât de nedocumentate, pe atât de pătimașe, căruia fostul partizan Ion Gavrilă îi dă replica în "România Liberă". Același Ion Gavrilă își tipărește memoriile în *Brazii se frâng, dar nu se îndoiesc*, iar Cicerone Ionițoiu publică *Rezistența armată anticomunistă din munții României* etc. A fost un bun început, dar nu suficient, întrucât aceste lucrări s-au bazat mai mult pe mărturii.

Până în prezent, n-au existat cercetări sistematice și obiective asupra rezistenței armate anticomuniste. Nu pentru că subiectul n-ar fi prezentat interes, ci mai cu seamă pentru că așa ceva nu era permis până în 1989, nefiind liber accesul la arhivele respective. Cât despre publicare, nici vorbă. În anul 1993, la inițiativa I.N.S.T., ne-am îndreptat atenția mai întâi către materialul documentar existent în arhive, mai precis către Arhiva Ministerului Apărării Naționale din București și Pitești, unde am găsit documente microfilmate în legătură cu unitățile operaționale în Bucovina în 1944 și sentințele pronunțate de tribunalele militare împotriva foștilor partizani. Aici am fost nevoiți să parcurgem dosar cu dosar, convolut cu convolut și sentință cu sentință, pentru a găsi ceea ce ne interesa. După selecționare, a urmat copierea, colaționarea, corectarea, apoi întocmirea de note cu explicații și completări pentru fiecare document în parte. În arhiva fostelor cercuri de recrutare teritorială am găsit date de stare civilă, semnalmentele și situația militară privind pe foștii partizani bucovineni.

O înțelegere deosebită și un sprijin prețios am găsit la Serviciul Român de Informații, în a cărui arhivă am cercetat zeci de dosare penale și de penitenciar ale celor implicați în rezistența armată anticomunistă din Bucovina. Mai mult de jumătate din documentele obținute de noi, acte, declarații și fotografii, aici își au sursa.

La Biblioteca Academiei Române, în presa centrală și locală a timpului, dar mai ales în cea apărută după 1989, am găsit numeroase informații în legătură cu rezistența populației bucovinene față de măsurile abuzive ale autorităților comuniste.

Deși am parcurs peste 30000 de file de documente, pagină cu pagină, selecționând pe cele reprezentative, nu am reușit să găsim răspunsuri la toate întrebările propuse, multe aspecte ale problemei rămânând neelucidate. Conținutul multor declarații era, fără nici un dubiu, alterat prin voința anchetatorilor, iar sentințele erau pronunțate de instanțele de judecată, la indicația Securității. Se impunea completarea cercetării cu investigații pe teren, dar ne-am găsit în fața următoarei dileme: dacă vom lăsa să treacă încă un număr de ani, necesar pentru a privi evenimentele în perspectivă istorică și pentru ridicarea restricțiilor privind secretul asupra unor categorii de documente, vor dispare supraviețuitorii, odată cu mărturiile lor, atât de utile lămuririi unor aspecte care nu se vor putea clarifica niciodată, pentru că deja au trecut 40-50 de ani de la acele evenimente; dacă vom încerca să rezolvăm problema acum, apelând și la mărturii, vom fi suspectați că nu privim faptele în perspectiva istorică. Am optat pentru a doua soluție, urmând a ne strădui să fim cât mai detașați și obiectivi, iar cercetătorii care ne vor urma, vor trebui să studieze arhivele, cele care astăzi sunt oprite accesului nostru.

Înainte de a porni spre Bucovina, în căutarea celor rămași în viață, ne-am pus următoarele întrebări: câți mai trăiesc? unde și cum pot fi găsiți? câți sunt dispuși să vorbească ? ce importanță au mărturiile lor? Deplasându-ne din sat în sat și din om în om, am prins în viață pe frații Ion și Gavril Vatamaniuc din Sucevița, pe Cozma Pătrăucean și Vasile Juravle din Straja, pe frații Gheorghe, Ion și Constantin Motrescu din Vicovu de Jos, pe Archip Rusu din Hurjuieni, pe Victor Macoveiciuc, Gheorghe Cârdei, Dimitrie Rusu și Aurel Chifan din Voitinel, pe Ion Cenușă din Putna și mulți alții, ale căror mărturii sunt deosebit de valoroase și vor vedea lumina tiparului într-un volum separat. Ei ne-au dat posibilitatea de a veni cu unele explicații pe marginea documentelor din prezentul volum (vezi note subsol). În general, conținutul acestor mărturii nu contrazice, ci este complementar documentelor scrise, existente în arhive. Încurajați de succes, convinși că cercetarea trebuie continuată, lărgită și aprofundată, întrucât rândurile supraviețuitorilor se răresc pe zi ce trece, am repetat deplasările în Bucovina, înarmați cu chestionare pregătite anticipat și cu cele necesare înregistrării audio și foto. Spre satisfacția noastră, cea mai mare parte a interlocutorilor erau lucizi și dispuneau de o bună memorie, răspunzându-ne precis și clar la întrebările puse. Unii ne-au răspuns confuz, nesigur, dar mărturiile lor n-au fost folosite. Ulterior, în scopul clarificării unor situații confuze, am invitat mai multe persoane în același loc (la Gheorghe Motrescu din Vicovu de Jos, Gheorghe Cârdei din Voitinel, Vasile Juravle din Straja etc.) pentru confruntare. În afară de un mare volum de informații prețioase, ni s-au pus la dispoziție acte de stare civilă, livrete militare, bilete de liberare, fotografii etc.

În arhivele primăriilor Sucevița, Putna, Straja, Gălănești, Frătăuți, Horodnic și altele, în afară de date de stare civilă, am găsit procese-verbale de sechestru și procese-verbale de confiscare a averii foștilor partizani și favorizatori ai acestora, din care rezultă cu claritate că marea majoritate au fost țărani săraci. Am recurs și la metoda chestionării prin corespondență a unora dintre supraviețuitori. Astfel, am primit răspunsuri valoroase și amănunțite, acte și

fotografii de la Victor Macoveiciuc, George Ungureanu, Valeria Sfichi, dr. Tudor Motrescu, Vasile Juravle, Gheorghe Cârdei şi alţii.

Mărturii deosebit de preţioase, sub formă de "Memorii", în manuscris, ne-au parvenit de la Maria Cenuşă din Putna, soţia partizanului Constantin Cenuşă, precum şi de la asociatul acestuia, Cozma Pătrăucean din Straja, care relatează evenimente la care au participat nemijlocit. Dacă am fost nevoiţi să ignorăm unele mărturii aflate sub semnul întrebării, lucrurile nu stau prea bine nici în cazul documentelor scrise. Spre exemplu, din actul nr. 76086, eliberat de Ministerul de Interne, rezultă că Gheorghe Cârdei a fost arestat preventiv de la 26.09.1945 până la 26.02.1946. În realitate, a fost arestat în noaptea de 31 iulie spre 1 august 1945 şi a fost liberat la 2 martie 1946. Din biletul de liberare nr. 1945/1955 rezultă că Gheorghe Cârdei a fost arestat (a doua oară) la data de 06.06.1950. În realitate, a fost arestat la 24.06.1949, după care a urmat ancheta, iar procesul (!) a avut loc la 06.06.1950. Deci nu i s-a socotit prevenţia.

O tendinţă generală, manifestată de autorităţile comuniste încă din 1945, a fost aceea de a nu administra probele cu obiectivitate şi a constrânge pe anchetaţi să recunoască săvârşirea unor infracţiuni de drept comun. Prin acuzaţiile de jaf, tâlhărie, spionaj şi înaltă trădare, s-a urmărit compromiterea partizanilor. Numeroasele inexactităţi, exagerări pătimaşe, răstălmăciri şi contradicţii, ne-au determinat să recurgem la verificări încrucişate, comparaţii şi continuarea investigării martorilor supravieţuitori, spre a ne putea apropia cât mai mult de adevăr.

Fondul documentar al volumelor este în totalitate inedit.

Iniţial, am intenţionat să aranjăm documentele pe grupuri de partizani. Din nefericire, pentru unele grupuri am găsit o documentaţie satisfăcătoare, dar despre altele nu ştim decât că au existat (cazul Vladimir Tironiac). Există documente care se referă la două sau mai multe grupuri, după cum există persoane care apar în mai multe documente. Din aceste motive, am optat pentru singura soluţie posibilă, aranjarea cronologică a tuturor documentelor, cu explicaţii mai ample în studiul introductiv pentru fiecare grup în parte. În acest scop vom folosi şi tabloul cronologic, precum şi dicţionarul biografic. Documentele fără o datare precisă au fost plasate de noi, în funcţie de conţinut.

Primele 13 documente publicate în volumul de faţă se referă la ostilităţile desfăşurate în Bucovina, în anul 1944. Am realizat astfel cadrul militar în care au apărut şi acţionat primele grupuri de partizani anticomunişti din România. Trei documente (nr. 7, 8 şi 9) sunt de o importanţă deosebită, ele datând chiar din acea perioadă şi provin de la trei partizani. Sunt primele atestări documentare privind apariţia, existenţa şi activitatea formaţiilor de rezistenţă armată din codrii Bucovinei. Următoarele 18 documente (nr.14-20, 22-29 şi 31-34) privesc modul în care a fost urmărit grupul de partizani condus de Vladimir Macoveiciuc, declaraţii ale unor foşti partizani şi susţinători ai acestora, apoi cinci sentinţe pronunţate de instanţele militare împotriva lor. Documentele nr. 21, 30 şi 35-38 se referă la activitatea partizanului Constantin Cenuşă din prima fază a rezistenţei anticomuniste, arestarea şi evadarea sa de la Securitatea Rădăuţi. După documentele nr. 39 şi 40, care privesc grupul lui Gavril Vatamaniuc, continuăm cu o altă serie de 24 de documente în legătură cu grupul Macoveiciuc: ordine, rapoarte, procese-verbale şi referate (documentele nr. 41, 49, 57, 58, 62 şi 68), 16 declaraţii ale foştilor partizani din prima şi din a doua fază de activitate (documentele nr. 43-48, 50-56, 61, 64 şi 65) şi două sentinţe de condamnare (documentele nr. 89 şi 90). În legătură cu implicarea Miliţiei în urmărirea partizanilor, există documentele nr. 59, 60, 66, 67, 76-79, 85, 91-93, 95 şi 96. Cu privire la activitatea grupului Cenuşă-Motrescu-Pătrăucean în faza a doua, publicăm un număr de 14 declaraţii ale favorizatorilor (documentele nr. 70-75, 80-84 şi 86-88), iar în final două sentinţe: una privind grupul

Grigore Sandu (documentul nr. 94) şi una privind a doua condamnare a partizanilor Cenuşă şi Motrescu (documentul nr. 97).

În volumul al doilea vom publica în continuare documente cu privire la activitatea grupurilor Cenuşă şi Gavril Vatamaniuc, după data de 26 septembrie 1950.

Editarea unei culegeri de documente presupune o muncă dificilă, migăloasă, foarte dură. De regulă, textele prezentate de noi respectă originalele documentelor, redându-le fidel. Am operat tacit strictele modificări cerute de normele ortografiei limbii române în vigoare astăzi. Nu am intervenit în situaţiile în care am vrut să scoatem în evidenţă gradul de pregătire a redactorului documentului, iar corecţiile sunt semnalate între paranteze drepte. Am intervenit însă când unele cuvinte sau expresii apăreau ca erori evidente de colaţionare şi le-am corectat tacit.

Denumirea localităţilor a fost corectată conform Codului Poştal actual, iar cea a judeţului corespunde situaţiei momentului; numele de persoane apărute greşit, trunchiat sau prescurtat, s-au scris corect între paranteze drepte, imediat după cuvântul respectiv; întreruperile din cuprinsul textului le-am marcat prin puncte de suspensie între paranteze drepte; cuvintele şi literele adăugate de noi sunt puse între paranteze drepte; explicaţiile şi precizările noastre apar între paranteze drepte, iar detaliile, aprecierile şi interpretările în note de subsol; în paranteză rotundă am introdus ceea ce este de prisos în textul documentului (litere, cuvinte), iar întreruperile, pasajele care nu au legătură cu tematica lucrării, le-am marcat prin puncte de suspensie între paranteze drepte; părţile rupte sau ilizibile sunt marcate prin explicaţii în josul paginii.

În partea finală a volumului vom prezenta un dicţionar biografic (cu note asupra grupurilor de partizani şi note biografice), ilustraţii (hărţi, schiţe şi fotografii) şi indice (de nume şi de locuri).

În ultimele volume vor apărea mărturiile, apoi documente privind viaţa cotidiană a partizanilor, aranjate tematic.

Ţinem să mulţumim şi pe această cale celor care ne-au înţeles strădania şi ne-au dat ajutorul necesar, fără de care n-am fi reuşit să ducem la bun sfârşit ceea ce ne-am propus.

În concluzie, putem spune că, deşi am obţinut rezultate bune, au rămas destule aspecte care nu au fost clarificate suficient. Spre exemplu: raporturile partizanilor români cu autorităţile militare germane şi române; activitatea grupului condus de Ion Vatamaniuc; activitatea grupului condus de Vladimir Tironiac; rolul generalului Mihail Cămăraşu şi a căpitanului Constantin Popovici în organizarea grupurilor de partizani; relaţia dintre Vladimir Macoveiciuc şi Comitetul Militar al Mişcării Naţionale de Rezistenţă; activitatea grupurilor de partizani din Bucovina, în perioada 1948-1950 etc.

Facem apel către persoanele care deţin informaţii, acte, fotografii, livrete militare, brevete de decoraţii, bilete de liberare din închisori sau lagăre de muncă, referitoare la foştii partizani şi sprijinitorii lor, dar şi la foştii membri ai Securităţii şi Miliţiei, participanţi la evenimentele prezentate aici, să ne contacteze.

Având convingerea că lucrarea noastră poate fi îmbunătăţită, vom fi recunoscători cititorilor care ne vor ajuta cu sugestiile lor, semnalându-ne eventualele inadvertenţe, de care vom ţine cont într-o ediţie ulterioară.

Adrian Brişcă

LISTA ABREVIERILOR

A.A.	-	antiaerian
A.C.	-	anticar
a.c.	-	anul curent
adj.	-	adjutant
al. - alin.	-	aliniat
AMApN	-	Arhiva Ministerului Apărării Naționale
art.	-	articol
Art.	-	Artilerie
ASRI	-	Arhiva Serviciului Român de Informații
A.T.	-	Arhivele Totalitarismului
av.	-	avocat
Bat.	-	Batalion
Bir.	-	Birou
B. Of. - Bul. Of.	-	Buletinul Oficial
C.A.	-	Corp de Armată
cap.	-	capitol
C.C.	-	Comitetul Central
cca.	-	circa
C.F.F.	-	cale ferată forestieră
C.J.M.	-	Codul Justiției Militare
C-lung - C.lung	-	Câmpulung
C.M.C.	-	Comandamentul Militar al Capitalei
col.	-	colonel
com.	-	comuna
comb.	-	combinat cu
cor.	-	corecție, corecțională
C.P.	-	Codul Penal
C.P.P. - C.Pr.Pen	-	Cod Procedură Penală
cpt.	-	căpitan
C.R.	-	1.criminal de război; 2.contrarevoluționar; 3.cercul de recutare
crt.	-	curent, (anul) curent
C.T.	-	Cercul Teritorial
ctg.	-	contingent
dec.	-	1. decembrie; 2. decedat
decr.	-	decret
deț.	-	deținut
D.G.P.	-	Direcția Generală a Penitencialelor
D.G.P.C.M .	-	Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă
D.G.S.P.	-	Direcția Generală a Securității Poporului
disp.	-	dispoziție
D.L.	-	decret-lege
doc.	-	document
dos.	-	dosar
f.	-	fila

Fr.	-	front
G.D.	-	Gărzile lui Decebal
gr. - Gr.	-	grăniceri
Inf.	-	Infanterie
insp.	-	inspector
î.c. - închi. cor.	-	închisoare corecțională
jand.	-	jandarm
leg.	-	1. legionar; 2. legiune (de jandarmi)
lit.	-	litera
lt. - locot.	-	locotenent
L.S.	-	locul sigiliului
mag.	-	magistrat
M.A.I.	-	Ministerul Afacerilor Interne
maj.	-	major
M.F.A.	-	Ministerul Forțelor Armate
M. Of.	-	Monitorul Oficial
Mr.	-	maior
m.s.	-	muncă silnică
m.s.v.	-	muncă silnică pe viață
M.St.M.	-	Marele Stat Major (al Armatei)
N.K.V.D.	-	Comisariatul Poporului pentru Afacerile Interne (poliția politică sovietică)
nr. - Nr.	-	numărul
org.	-	organizație
p.	-	pagina
part.	-	partea
P.C.	-	post de comandă
P.C.R.	-	Partidul Comunist din România
pct.	-	punctul
plot. - plut.	-	1. pluton; 2. plutonier
P.M.R.	-	Partidul Muncitoresc Român
pol.	-	politic
p.p.	-	prevăzut și penalizat
Pr. P.	-	procedură penală
P.S.	-	partea sedentară
p.v.	-	proces-verbal
R.P.R.	-	Republica Populară Română
R. - Reg.; Rgt.	-	regiment
serg.	-	sergent
slt. - -subl.	-	sublocotenent
ss.	-	semnătura
t.g.	-	temniță grea
T.M.B.	-	Tribunalul Militar București
T.M.I.	-	Tribunalul Militar Iași
T.R.	-	termen redus
v.	-	1. verso; 2.vezi
vol.	-	volumul

1944

1 **1944 martie 29-august 23, Broşteni.** Jurnalul de Operaţii al Detaşamentului "Colonel Constantinescu Aurel", unitate militară mixtă româno-germană care a luptat împotriva trupelor sovietice în Bucovina, în primăvara şi vara anului 1944 (fragmente).

Detaşamentul operativ "Colonel Constantinescu Aurel"[1]

Jurnal de Operaţii[2]

29.III.1944. În baza ordinului Marelui Stat Major nr. 588373 din 28.III.1944, cu începere din ziua de 29.III.1944, ia fiinţă Detaşamentul operativ în zona Gura Humorului, în compunerea căruia intră:

- Regimentul 3 Grăniceri,
- Batalionul Fix Regional Bucovina,
- Batalionul Fix Regional Neamţ.

În acest scop s-a dat ordinul de operaţii nr. 1 din 29.III.1944 cu nr. 9718 al Corpului Grănicerilor, Stat Major.

Detaşamentul este pus sub ordinele Armatei a IV-a române[3], de unde primeşte:

- misiunea,
- zona de acţiune,
- mijloacele suplimentare.

În aceeaşi zi, Corpul Grănicerilor[4] ordonă deplasarea Regimentului 3 Grăniceri în zona Gura Humorului şi gruparea batalioanelor fixe regionale astfel:

1) Batalionul Fix Regional Bucovina[5]:

---

1 Detaşamentul a purtat numele comandantului său, colonelul Aurelian Constantinescu. Născut la 14 decembrie 1896 în Galaţi, fiul lui Vasile şi Haritina, primeşte gradul de sublocotenent la 15.06.1915. La sfârşitul primului război mondial are gradul de locotenent, iar la 01.04.1920 este avansat căpitan, în cadrul Regimentului Alexandru cel Bun nr. 37. Maior la 01.10.1928, îl găsim la Divizia a 4-a, unde este avansat locotenent colonel la 01.04.1936. Este trecut la Regimentul 1 Grăniceri, apoi la Marele Stat Major şi la Centrul de Instrucţie al Artileriei. La 08.06.1940 primeşte gradul de colonel, iar la 10.09.1940 devine comandant al Grupului 6 Grăniceri Pază. La 29.03.1944 primeşte comanda Detaşamentului care îi poartă numele, până la 23 august 1944. Este avansat general de brigadă pe frontul de vest, la 01.04.1945. La 09.08.1946 este trecut din oficiu în "Cadrul disponibil", iar la 09.08.1947 în rezervă. Pentru faptul că a luptat împotriva trupelor sovietice în Bucovina, a fost condamnat sub acuzaţia de "crimă de război" (AMApN, dos. personal).

2 Document dactilografiat din care prezentăm fragmente. Sunt arătate forţele româno-germane ce s-au opus trupelor sovietice în Bucovina, în primăvara şi vara anului 1944, efectivele, armamentul, tactica folosită, cooperarea unităţilor româno-germane, cauzele apariţiei mişcării de partizani antisovietici.

3 Armata a IV-a era comandată de generalul de Corp de Armată Mihail Racoviţă. Născut la 07.03.1889, a studiat în Germania; cavaler al ordinului Mihai Viteazul; condamnat pentru "crimă de război" (anuarul ofiţerilor activi, 1944).

4 Corpul Grănicerilor se afla sub comanda generalului de Corp de Armată Ioan Negulescu. Născut la Slatina la 31.03.1887; condamnat pentru "crimă de război", moare în penitenciarul Jilava în 1950.

- Compania Fixă Regională Fundu Moldovei se va grupa la Fundu Moldovei;
- Compania Fixă Regională Vatra Dornei se va grupa la Iacobeni;
- Compania Fixă Regională Putna se va grupa la Câmpulung Moldovenesc.

2) Batalionul Fix Regional Neamț:
- Compania Fixă Regională Fărcașa se va grupa la Broșteni;
- Compania Fixă Regională Hangu se va grupa la Călugăreni;
- Compania Fixă Regională Bicaz se va grupa la Hangu.

30.III.1944. [...] Pentru conducerea operațiunilor se stabilește următoarea ordine de bătaie:

A. Detașamentul "Col. Constantinescu Aurel":
- Comandantul Detașamentului Col. Constantinescu Aurel
- Șeful Biroului Operații Cpt. Bogdan N. Iulian
- Adjutantul Detașamentului Lt. Dobre Traian [...]

B. Regimentul 3 Grăniceri[6]:
- Comandantul Regimentului Col. Teodorescu Nistor [...]

Compania comandă Cpt. Cristescu Arghir [...]
Tren regimentar Cpt. Bejan Dumitru [...]
Tren de luptă Cpt. Dranga Constantin [...]
Batalionul I Grăniceri Cpt. Măzăreanu Ioan [...]
Compania 1-a pușcași Cpt. Georgescu Alex. [...]
Compania 2-a pușcași Cpt. Constantinescu Aurel III[7] [...]
Compania 3-a pușcași Cpt. Ionescu Virgil [...]
Compania 4-a pușcași Cpt. Oprean Ioan [...]
Comp. 5-a mitr. și arm. greu Cpt. Codrea Oprea [...]
Batalionul II Grăniceri Maior Gherghel Teodor [...]
Compania 6-a pușcași Cpt. Mironovici Gh. [...]
Compania 7-a pușcași Cpt. Pavelescu Ilie [...]
Compania 8-a pușcași Cpt. Gheorghiu Nicolae [...]
Comp. 9-a mitr. și arm. greu Cpt. Palade Nicolae [...]

C. Batalionul Fix Regional Bucovina
Comandantul Batalionului Lt.col. Bătătorescu Gheorghe
Compania 1-a Vatra Dornei Lt. rez. Tomuță Sabin [...]
Compania 2-a Fundu Moldovei Lt. rez. Apetrei Gheorghe [...]
Compania 3-a Putna Lt. rez. Motrescu Gheorghe [...]
[v. documentul nr. 2].

D. Batalionul Fix Regional Neamț
Comandantul Batalionului Maior Bârzescu Constantin
Compania 1-a Bicaz Lt. rez. Pricop Constantin [...]

---

[5] Batalionul Fix Regional Bucovina a intrat în compunerea Detașamentului încă din prima zi, 29.03.1944, când a luat contact cu trupele sovietice în curs de înaintare. Cu toate acestea, nu figurează printre unitățile operative, iar ostașilor nu li s-a recunoscut calitatea de veteran de război (situație semnalată încă în 1998). A avut strânse legături cu grupurile de partizani.

[6] Regimentul 3 Grăniceri a colaborat cu Batalionul Fix Bucovina și cu grupurile de partizani antisovietici, dar și cu unitățile germane din zonă.

[7] De numeroase ori, grupul de partizani condus de Ion Vatamaniuc a plecat în misiune, trecând prin sectorul comandat de căpitanul Constantinescu Aurel III. Și acesta a fost condamnat pentru "crimă de război" (Ion Vatamaniuc, interviu, 11.07.1991, Sucevița).

Compania 2-a Hangu Lt. rez. Scripcaru V [...]

Compania 3-a Fărcaşa Lt. rez. Popovici D-tru [...]

31.III.1944. Pentru îndeplinirea misiunii, Detaşamentul primeşte ordinul special nr. 6 al Armatei a IV-a române, pe baza căruia Detaşamentul dă ordinul de operaţii nr. 1 din 31.III.1944 [v. documentul nr. 3].

1.IV.1944. Situaţia cu efectivul unităţilor din subordinea Detaşamentului:

Unitatea	Ofiţeri	Subofiţeri	Trupă
Comanda Detaşamentului	3	3	40
Regimentul 3 Grăniceri	42	41	3 026
Batalionul Fix Neamţ	27	11	1 144
Batalionul Fix Bucovina[8]	27	7	1 344
Total	99	62	5 554

Situaţia cu armamentul unităţilor din cadrul Detaşamentului:

Unitatea	Arme Z.B.	Arme ruse	Puşti mitr. Z.B.	Puşti mitr. ruse
Comanda Detaşamentului	40	-	-	-
Reg. 3 Grăniceri	2 876	-	120	-
Bat. Fix Neamţ	-	1 324	-	62
Bat. Fix Bucovina	-	1 310	-	67
Total	2 916	2 634	120	129

Unitatea[9]	Mitr. Schwartzlose	Mitr. ruse	Aruncătoare 50 mm.	Aruncătoare 82 mm
Comanda Detaşamentului	-	-	-	-
Reg. 3 Grăniceri	23	-	-	8
Bat. Fix Neamţ	-	12	12	-
Bat. Fix Bucovina[10]	-	12	7	-
Total	23	24	19	8

La data de 1 aprilie 1944, Detaşamentul primeşte Ordinul special nr. 9 al Armatei a IV-a române prin care se ordonă bararea intrărilor în defileele Carpaţilor, operaţiune ce se va executa de Corpul 78 Armată german şi intrarea Detaşamentului sub ordinele Corpului 78 Armată german (cu P.C.[11] Vatra Dornei). [...]

2.IV.1944. Detaşamentul continuă cu organizarea poziţiilor încredinţate. [...]

3.IV.1944. Prin ordinul Armatei a IV-a române nr. 30076 se fixează limita între Grupul Siret şi Corpul 78 Armată german: linia Dolhasca-Fărcaşa-Ortova (7 km. nord-est Ditrău). Subunităţile Batalionului Fix Neamţ (companiile Hangu şi Bicaz) aflate la sud de linia de mai sus, intră operativ sub ordinele Grupului Siret. [...]

4.IV.1944. Corpul 5 Armată dă ordinul de operaţie nr. 4 prin care Batalionul Fix Neamţ, mai puţin Compania Fărcaşa, trece sub ordinele Detaşamentului Siret. Ca rezultat, Detaşamentul "Col. Constantinescu A." (cu P.C. Broşteni) dă ordinul special nr. 2:

---

8 Se remarcă slaba încadrare cu personal a Batalioanelor Fixe Regionale Bucovina şi Neamţ.

9 Continuare la tabelul de mai sus.

10 Armamentul din dotarea Batalioanelor Fixe era numai sovietic, provenit din capturi.

11 Postul de comandă.

1) Inamicul în luptă cu trupele germane pe linia Crasna Ilschi-sud Adâncata-est Botoşani.

2) Detaşamentul trece sub comanda Corpului 78 Armată german[12].

3) Comunicaţia Tg. Neamţ-Călugăreni trece în misiunea Corpului 5 Armată. [...]

5.IV.1944. În zonă soseşte Grupul Maderholtz, iar noul dispozitiv este luat la cererea trupelor germane.

La Gura Humorului sunt aduse două tunuri anti-car. [...]

Ordin de operaţie nr. 3:

1) Detaşamentul rămâne în sectorul Bogdăneşti (inclusiv)-Iacobeni (inclusiv).

2) Regimentul 3 Grăniceri, Compania Fixă Fărcaşa şi Batalionul Fix Bucovina, cu aceeaşi misiune, acţionează sub ordinele domnului general Maderholtz. P.C. [la] Stulpicani. [...]

3) Măsuri de întârzierea inamicului spre Breaza, pe Valea Moldovei. Măsuri de pază la Mestecăniş, în special tunelul Mestecăniş. [...]

8.IV.1944. Batalionul german Maior Bexen intră în subordinea Detaşamentului[13].

Lupte în regiunea Iţcani-Suceava şi Scheea. Inamicul a fost semnalat la Straja şi Rusca.

În regiunea Gura Humorului soseşte Regimentul Grossdeutschland, la Broşteni o companie din Batalionul 45 Pionieri german, iar în sectorul Batalionului II/Reg. 3 Grăniceri sosesc 3 companii germane. [...]

9.IV.1944. În dimineaţa zilei, inamicul atacă cu o companie în direcţia Gura Humorului, dar este respins.

Detaşamentul ocupă întreg sectorul de apărare pe Moldova între Bogdăneşti inclusiv şi Capu Codrului exclusiv.

Situaţia efectivului şi armamentului unităţilor din subordinele Detaşamentului "Col. Constantinescu Aurel" la data de 9 aprilie 1944:

Unitatea	Ofiţeri	Subofiţeri	Trupă	Arme Z.B.
Comanda Detaşamentului	3	3	40	40
Reg. 3 Grăniceri	42	41	3 026	2 876
Bat. Fix. Neamţ	27	11	1 144	-
Bat. Fix. Bucovina	27	7	1 344	-
Bat. Karpaţi german	6	74	465	315
Comp. Pionieri germ.	3	25	273	243
Secţia Tun. A.C. germ.	2	4	45	25
Secţia Art. 150 germ.	2	13	71	50
Total:	112	178	6 408	3 549

[12] Au existat unităţi militare româneşti care au luptat sub comanda germană, după cum au fost şi unităţi germane subordonate unităţilor româneşti. Grupul de armate Ucraina de Sud era alcătuit din Armatele 6 şi 8 germane, Armatele 3 şi 4 române, Corpul 78 (ulterior Corpul 17 Armată) german şi Flota 4 Aeriană germană. La rândul ei, Armata 4 română avea în subordine Corpurile 1, 5, 6 şi 7 Armată române, Corpul 57 Armată german, Divizia 18 Infanterie şi Divizia 1 Blindată. Corpul 17 Armată german, care apăra Bucovina împotriva Armatelor 18 şi 40 sovietice, avea în compunere Diviziile 3 şi 8 Munte germane, Regimentul 3 Grăniceri, Batalionul I din Regimentul 6 Grăniceri şi Batalionul Fix Regional Bucovina (AMApN, Fondul 1663, dos. 3927). Grupurile de partizani antisovietici au fost subordonate atât Comandamentului german cât şi celui român.

[13] Prezenţa unităţilor germane în mijlocul unităţilor româneşti avea menirea de a le ajuta cu tehnica şi experienţa militară de care dispuneau.

Unitatea	Arme ruse	Puşti-mitr. Z.B.	Puşti-mitr. ruse	Mitr. Schwartzlose	Mitr. ruse
Comanda Detaşamentului	-	-	-	-	-
Reg. 3 Grăniceri	-	120	-	23	-
Bat. Fix. Neamţ	1 324	-	62	-	12
Bat. Fix. Bucovina	1 310	-	67	-	12
Bat. Karpaţi german	-	16	-	4	-
Comp. Pionieri germ.	-	6	-	-	-
Secţia Tun. A.C. germ.	-	-	-	-	-
Secţia Art. 150 germ.	-	-	-	-	-
Total:	2 634	142	129	27	24

Unitatea	Arunc. 50 mm	Arunc. 82 mm	Pist. mitr.	Tunuri A.C.	Guri foc art.
Comanda Detaşamentului	-	-	-	-	-
Reg. 3 Grăniceri	-	8	-	-	-
Bat. Fix. Neamţ	12	-	-	-	-
Bat. Fix. Bucovina	7	-	-	-	-
Bat. Karpaţi german	4	-	43	-	-
Comp. Pionieri germ.	-	-	10	-	-
Secţia Tun. A.C. germ.	-	-	10	3	-
Secţia Art. 150 germ.	-	-	21	-	4
Total:	23	8	84	3	4

În după amiaza zilei se semnalează patrule ruseşti la nord de râul Moldova, în regiunea Capu Codrului.

În regiunea Gura Humorului au fost schimburi de focuri în tot cursul zilei [...].

S-a(u) continuat cu lucrările la baricade şi dezăpezirea şoselei Borca-Suha la culmea Munţilor Stânişoarei.[...]

Se va interzice cu orice preţ pătrunderea inamicului pe Valea Suha şi Drăceni, păstrând zona împădurită sud-vest Capu Câmpului. Orice pătrundere va fi lichidată prin contraatac.[...]

Distrugerea podurilor se va face când inamicul se va apropia la 400-500 metri de pod.

P.C. [al] Detaşamentului la Broşteni.[...]

10.IV.1944. Se semnalează elemente sovietice în Capu Codrului. Au loc schimburi de focuri. O patrulă călare sovietică trecută [peste] râul Moldova, spre Capu Câmpului, este împrăştiată, retrăgându-se spre Moldova. Inamicul pierde doi oameni.

În regiunea Ilişeşti se semnalează apariţia tunurilor sovietice.

La orele 19 se ia contact cu patrule inamice, la 2 km nord [de] Cornu Luncii, de către Compania 12-a germană. În urma ciocnirilor ce au avut loc, cade un soldat german.

S-au luat măsuri pentru a fi aruncate în aer podurile de peste Moldova.[...]

Inamicul a început să se îngroape la teren.

Compania Pionieri Moto germană soseşte în Broşteni. Artileria a sosit în Suha. [...]

Batalionul [Fix] Bucovina va trece în subzistență germană (Ordin de operație nr. 5)[14]. [...]

Au fost semnalate circa două batalioane sovietice la est [de] Gura Humorului.

Inamicul a făcut uz de aruncătoare și foc de artilerie din regiunea Păltinoasa.

Bat[alionul] II/Reg. 3 Gr[ăniceri] are pierderi 3 morți și 18 răniți. [...]

Ordin special nr. 5: [...] Detașamentul se împarte în două grupări: La sud-est Gruparea Maior Bexen cu P.C. la Slătioara, [iar] la nord-vest Gruparea Colonel Teodorescu, având P.C. la Suha. [...]

Pe tot frontul, unde sunt goluri, se va organiza serviciu de observare și patrulare, pentru a se evita infiltrarea patrulelor inamice[15].

Misiunea Companiei Pionieri Motorizată:

1. A mina antitanc culoarul cu posibilități de pătrundere între Mălini și Valea Seacă. [...]

2. A pregăti distrugerea podurilor de la Mălini și Bogdănești. Distrugerea [va avea loc] în momentul când inamicul se apropie de poduri.

3. A pregăti baricade în colaborare cu unitățile de infanterie.[...]

11.IV.1944. În tot timpul se împing patrule de cercetare și siguranță la cursul Moldovei, pentru a interzice orice infiltrare.

În cursul nopții, Compania 13-a germană de la Capu Câmpului, în urma unor schimburi de focuri, părăsește poziția, retrăgându-se spre Miron (fără ordin). S-a dat ordin Grupării Colonel Teodorescu să trimită urgent trupe române pentru ocuparea poziției, fapt ce se realizează prin trimiterea a 3 plutoane din Compania 1-a sub comanda Cpt. Constantinescu, iar Compania 13-a germană este trecută la Poiana Mărului, în rezerva Grupării, raportându-se Corpului 78 Armată german această defecțiune. [...]

În stânga sectorului Detașamentului, trupele sovietice infiltrează o Companie până în regiunea Voroneț. În urma intervenției, pătrunderea este lichidată, având rezultat: pentru sovietici 8 morți, pentru Batalionul II/Reg. 3 Grăniceri nici o pierdere. [...]

12. IV.1944. În ziua de 11.IV.1944 orele 23,15 trupe sovietice ocupă comuna Baia.

Inamicul își întărește dispozitivul în comuna Cornu Luncii cu forțe de tăria unei companii, iar la Baiașești, Bră[i]ești și Berchișești au fost observate patrule care au fost împinse până la malul Moldovei. [...]

În regiunea Gura Humorului, pe lângă cele două batalioane de infanterie sovietice, s-a[u] mai identificat unități călări și una baterie de artilerie. Mănăstirea Humorului trece în mâna trupelor sovietice. [...]

Podul de peste Moldova de la Păltinoasa nu a putut fi distrus, fiind ocupat de trupele sovietice. S-a cerut să fie bătut cu armament greu și artilerie.[...]

13. IV.1944. În regiunea Mănăstirea Humorului, la orele 6, s-a atacat satul. După lupte crâncene, se cucerește satul [și] se ocupă înălțimile [de la] est și sud [de] Mănăstirea Humorului. [...] S-a[u] capturat: 6 prizonieri, 8 arme automate, 1 tun infanterie, 1 aruncător,

---

[14] Pentru faptul că s-au încadrat voluntar, au luptat sub comandă germană și au fost alimentați de nemți, ostașii Batalionului Fix Bucovina, după 23 august 1944, au fost urmăriți și arestați de NKVD, anchetați și condamnați pentru "crimă de război" de tribunalele militare sovietice și deportați în Siberia, în lagăre de muncă forțată.

[15] În Bucovina și județul Neamț, linia frontului trecea pe un teren accidentat și acoperit de păduri, care favoriza infiltrarea sovieticilor, mai ales noaptea și pe timp ploios.

puşti, pistoale-mitralieră şi muniţiuni. Lupta se încheie cu circa 30 morţi la inamic, iar Bat[alionul] II/Reg. 3 Gr[ăniceri] pierde: 1 soldat mort şi 12 răniţi.

La orele 19, inamicul contraatacă şi, cu pierderi grele, reuşeşte să recucerească satul Mănăstirea Humorului. Bat[alionul] II/Reg. 3 Grăniceri are pierderi: 3 răniţi.

La orele 16, o patrulă mixtă româno-germană s-a ciocnit cu o patrulă sovietică în regiunea Sasca Mică. [...]

14.IV. 1944. Un batalion sovietic cu armament greu a intrat în Baia. [...]

Inamicul îşi organizează poziţia.[...]

În sectorul Batalionului Bucovina, inamicul a fost semnalat organizându-se în jurul morii, la intrarea de est în comuna Straja. O patrulă trimisă de Compania "Putna" în comuna Putna, a adus informaţia că inamicul ce a fost în sat s-a retras către Vicov.

15.IV.1944. La orele 10, trupe sovietice atacă elementele de siguranţă din Sasca Mică, dar elemente germane şi o grupă de voluntari români [partizani] contraatacă şi recuceresc Sasca Mică. Lupta se soldează cu un soldat mort şi un rănit din grupa de voluntari români.[...]

Se ordonă Grupării Maior Bexen să arunce în aer în timpul nopţii podul de peste [râul] Moldova de la sud de Baia.[...]

Bat[alionul] II din Regimentul 1030 F.H.H. şi o baterie de 105 mm obuziere au fost puse de Corpul 78 Armată german la dispoziţia Detaşamentului.[...] Se formează Gruparea Col. Wölker din trupele germane puse în subordinea Detaşamentului P.C. la sud Suha. [...]

16.IV.1944. La ora 12,15 posturile înaintate de la Sasca Mică au fost atacate de unităţi puternice, circa două companii.

Podul de la Bogdăneşti a fost distrus în noaptea de 15/16.IV.1944.

Batalionul II/Regimentul 3 Grăniceri, atacă şi reuşeşte să împrăştie spre Pleşa şi înălţimile est Gura Humorului un batalion sovietic, reocupând satul Mănăstirea Humorului. P.C. al Batalionului II la Voroneţ. [...]

17.IV.1944. La Suha se înfiinţează un post de prim ajutor, cu trei autosanitare. De la Suha, răniţii şi bolnavii se evacuează la spitalele [din] Vatra Dornei sau Piatra Neamţ. [...]

18. IV.1944. La orele 7, Compania Fărcaşa a nimicit o patrulă rusească, ce a trecut Moldova pe la Fântâna Mare, făcând 4 prizonieri. Pe teren au rămas 13 ruşi morţi.

P.C. al Grupării Colonel Teodorescu Nistor se stabileşte la Mănăstirea Slatina. [...]

19.IV.1944. Inamicul a reuşit să ocupe Boroaia.

Comandamentul Armatei, cât şi Corpul 78 Armată german ordonă incursiuni la Baia, Bră[i]eşti şi Bogdăneşti, pentru capturare de prizonieri. [...]

20.IV.1944. Timp ploios. [...] Trupe sovietice reuşesc să treacă [râul] Moldova şi pătrund în satul Bogdăneşti. Inamicul cucereşte şi Râşca, silind Compania Fărcaşa să se retragă.

Detaşamentul dă ordin Grupării Colonel Wölker să contraatace energic şi a reveni cu orice preţ pe vechea poziţie. [...] La ora 21,10 se reocupă satul Râşca şi cota 493, restabilind poziţia. [...]

21.IV.1944.[...] În dimineaţa zilei, Gruparea Colonel Wölker reia atacul şi reocupă Juhalea, înaintând până la liziera est Bogdăneşti şi vest cota 498.

Generalul Grolig, comandantul Corpului 78 Armată german, ordonă un atac la 22 aprilie ora 4,30 în zona Bogdăneşti. [...]

22.IV.1944. Inamicul atacă puternic cu două batalioane, reuşind să pună stăpânire pe Bogdăneşti. Trupele proprii, sub presiunea inamicului, se retrag, repliind frontul pe Juhalea - Râşca. [...]

La orele 22 inamicul atacă din nou, acum în regiunea Juhalea, pe care reuşeşte să o cucerească. [...]

24.IV.1944. Pierderile Companiei [Fixe] Fărcaşa în regiunea Râşca-Bogdăneşti: 7 morţi, 13 răniţi, un ofiţer şi 59 ostaşi dispăruţi, 10 puşti-mitraliere, 95 arme şi un aruncător de 50 mm pierdute. [...]

Compania 6-a/Reg. 3 Grăniceri stăpâneşte culmea Pleşa, cota 822. Inamicul se retrage în satul Soloneţ. [...]

25.IV.1944. La orele 19,30 inamicul a contraatacat la cota 493, dar a fost respins. [...]

26.IV.1944. [...] Gruparea Colonel Wölker, din cauza acţiunilor duse, a avut pierderi: 60 trupă germană şi 50 trupă română răniţi.

Batalionul II/Regimentul 3 Grăniceri raportează că inamicul a reuşit să cucerească dealul cu cota 822. În cursul aceleaşi zile, la orele 16, s-a contraatacat cu un pluton german şi plutonul 2 (Plut[onier] Firican), reuşind să recucerească poziţia pierdută, dar plutonul german s-a repliat, neavând muniţiuni [...] Plutonul român se retrage sub presiunea inamicului. Toate încercările de a relua poziţia au rămas fără rezultat. [...]

27.IV.1944. [...] În seara zilei inamicul a atacat la cota 493, reuşind să cucerească o porţiune neînsemnată de teren. [...]

Batalionul Bucovina, aflat sub ordinele trupelor germane, este dislocat în regiunea Fundu Moldovei [...]

28.IV.1944. În dimineaţa zilei, la orele 5,30 Batalionul I/Regimentul 6 Grăniceri trece la atac şi reuşeşte să cucerească cota 493 [...] La orele 8,20 inamicul dezlănţuie un contraatac cu forţe superioare, fapt pentru care întreg Batalionul, după o rezistenţă dârză, se repliază pe vechea poziţie, cedând cota 493. [...] Pierderi: 32 morţi, 105 răniţi şi 48 dispăruţi. [...]

Batalionul II/Regimentul 3 Grăniceri semnalează că la Pleşa au avut loc violente bombardamente de artilerie. [...]

Prin ordinul nr. 119, se face cunoscut că, începând cu ziua de 1 mai 1944, Detaşamentul intră în subordinele Corpului 17 Armată german, Corpul 78 Armată german trecând în o nouă zonă.

29.IV.1944. [...] În comuna Bră[i]eşti, ruşii au dat foc la şcoală şi câtorva case, împuşcând pe românii care au căutat să fugă.

[...] Compania 6-a/Regimentul 3 Grăniceri, în colaborare cu trupele germane, au atacat în regiunea Pleşa, reuşind să alunge pe sovietici spre satul Soloneţ. [...]

30.IV.1944. [...] În după amiaza zilei se atacă din nou satul Râşca şi se cucereşte de [către] trupele româno-germane partea de sud a satului. [...]

1.V.1955. Detaşamentul intră sub ordinele Corpului 17 Armată german.

[...] La orele 19,30 s-au împins patrule tari în satul Râşca, stabilindu-se că satul este ocupat de posturi destul de tari. [..]

2.V.1944. La orele 22,30 inamicul a încercat un atac în regiunea vest Râşca [...] dar a fost respins.

Pe întregul front, inamicul s-a îngropat la teren. În plus, în regiunea cota 493 a întins reţele de sârmă. [...]

4.V.1944. Sovietele au început să evacueze populaţia civilă din satele din apropierea [apei] Moldovei [...][16].

---

[16] Evacuarea forţată, jefuirea şi batjocorirea populaţiei civile din zona ocupată de ruşi au provocat fuga a mii de familii de ţărani bucovineni în păduri şi apariţia spontană a rezistenţei armate antisovietice.

5.V.1944. [...] Batalionul Bucovina realizează dispozitivul din sectorul Ulma - Brodina - Falcău [...] Batalionul II/Regimentul 3 Grăniceri se află în regiunea Gura Humorului [...][17].

6.V.1944. [...] Inamicul a ocupat din nou Berhometul pe Siret cu forțe puternice [de] circa 2000 oameni [...] Batalionul Fix Bucovina se deplasează din poziția ce ocupă la Isvor și cu două companii va intercepta văile și potecile dinspre Șipotele Siretului între Rusca și Falcău, iar cu una companie de la Măgura Vacii (Sud Falcău) [...] P.C. al batalionului se stabilește la Brodina. [...]

7.V.1944. [...] În fața Batalionului II/Reg. 3 Grăniceri, în cursul nopții, inamicul a întreprins acțiuni de recunoașteri, în special în sectorul Companiei 8-a la Pleșa, [unde] a atacat în 3 rânduri, dar a fost respins. [...]

8.V.1944. Regimentul 1030 F.H.H. este înlocuit prin Regimentul 28 Vânători Munte german. [...]

Din cauza bombardamentului am avut 14 răniți. [...]

11.V.1944. [...] Inamicul atacă puternic la Râșca, dar este respins [...] Are pierderi 15 morți. [...]

12.V.1944. Între orele 16-17 inamicul execută un bombardament puternic cu artileria de 150 mm, în regiunea nord-vest Râșca. S-a răspuns prin bombardament de aruncătoare. La ora 24 inamicul atacă în regiunea Râșca, dar fără rezultate. [...]

Efectivul Detașamentului: total 152 ofițeri, 315 subofițeri și 8 874 trupă [...]

13.V.1944. Pe întregul front al Detașamentului, la inamic [s-au observat] mișcări intense de coloane de infanterie și vehicule. [...]

14.V.1944. Schimburi de focuri de infanterie, mai accentuate în regiunea Râșca, Juhalea și Baia [...] Între orele 18, 30-19, inamicul a executat bombardamente de aruncătoare din regiunea cota 420 în sectorul Valea Seacă - Vest Pâra[i]e. [...]

15.V.1944. Între orele 1-2 noaptea, două patrule rușești încearcă să se infiltreze în dispozitivul de apărare în regiunea Juhalea, dar fără rezultate.

Trupele sovietice au început evacuarea populației civile din comunele de pe linia frontului. [...]

Între orele 22-24, Regimentul 3 Grăniceri execută trei incursiuni în dispozitivul sovietic. Patrula comandată de sergentul major Ciucă Ioan a reușit să atace postul de comandă sovietic din Bră[i]ești, dând lupta la grenadă [...] P.C. inamic a fost distrus. [...]

16.V.1944. La orele 6 inamicul execută un atac în flancul drept al Batalionului Karpați, nord Juhalea, reușind să câștige teren. Fiind contraatacat energic, situația este restabilită. Pierderi: doi ostași germani morți, un soldat rănit și un prizonier. Inamicul lasă pe teren zece morți.

Între orele 12,30-18 inamicul dezlănțuie puternice bombardamente de artilerie și aruncătoare de 120 mm la sud [de] Râșca-Crucea și liziera pădurii sud Râșca.

17.V.1944 [...] Pe timpul nopții se execută o incursiune în regiunea Capu Codrului. Pierderi proprii: doi soldați români răniți. [...]

---

[17] Aceste două batalioane au colaborat strâns cu grupurile de partizani, dar și cu subunități germane, în formațiuni mixte (lichidarea grupurilor de paraşutiști sovietici lansate în zona Falcău-Brodina, asediul și eliberarea Putnei, recunoașteri, incursiuni de noapte etc.).

18.V.1944. Pe întregul front al Detaşamentului schimburi de focuri de toate categoriile de armament. În regiunea Râşca, intense bombardamente de branduri [...] Timp în[n]ourat, ploaie. [...]

În sectorul Batalionului II/Regimentul 3 Grăniceri (Mănăstirea Humorului - Pleşa), în dimineaţa zilei, la orele 3,30 inamicul execută un atac cu circa o companie. Reuşeşte să înconjoare satul Pleşa pe la sud dar, fiind contraatacat cu două plutoane din Compania 8-a, este respins pe vechea poziţie, lăsând pe teren zeci de morţi, răniţi şi material de război. [...] Între orele 16-18, batalionul este inspectat de Domnul Mareşal Ion Antonescu. [...]

20.V.1944. În sectorul nord Râşca, inamicul întreprinde un atac, reuşind să dea lupta la grenadă, dar este respins. [...] Din regiunea cotei 493, inamicul a executat un bombardament cu aruncătoarele de 82 mm. [...] Între orele 15-16,45 Detaşamentul este inspectat de Domnul Mareşal Ion Antonescu, Conducătorul Statului, la P.C. Broşteni [...]

22.V.1944. La orele 2,30 a fost respinsă o patrulă de asalt sovietică, la nord [de] Juhalea. Schimburi puternice de focuri de artilerie şi branduri. [...]

23.V.1944. În cursul nopţii s-a executat o incursiune la nord de [râul] Moldova, în regiunea Capu Codrului. [...]

24.V.1944. Un batalion german a ocupat, în urma atacului executat, Culmea Pleşa, cota 822. [...]

27.V.1944. Trageri de aruncătoare din direcţia cotei 493, în regiunea Râşca. În sectorul Regimentului 38 Vânători, la vest [de] Pleşa, inamicul a contraatacat în cinci rânduri, cu intenţia de a ocupa cota 822, dar nu a reuşit. Concomitent, a atacat şi în stânga, cu circa un batalion, dar este respins cu mari pierderi, lăsând pe teren 120 de morţi. O patrulă a Companiei a 8-a, trimisă spre batalionul german, surprinde o patrulă sovietică pe care o capturează.

28.V.1944. În cursul nopţii, inamicul încearcă o incursiune în sectorul Companiei 1-a / Regimentul 3 Grăniceri, către Drăceni, dar a fost respins. [...]

30.V.1944. Bombardamente puternice de branduri şi artilerie pe şoseaua Mălini - Drăceni şi pădurea vest Juhalea. [...] Inamicul a tras pentru prima oară cu Katiuşa în sectorul Râşca şi Juhalea. [...]

31.V.1944. La ora 10,50 cinci avioane inamice au bombardat şi mitraliat P.C. al Detaşamentului, dar fără efect. Incursiune inamică în sectorul Valea Seacă, respinsă.

1.VI.1944. În cursul nopţii, la orele 1, inamicul a încercat o incursiune cu două plutoane în intrândul din pădurea vest Capu Câmpului, dar a fost respins. [...] Pe tot timpul nopţii şi în timpul zilei, pe întreg frontul Detaşamentului, schimburi violente de artilerie şi aruncătoare. [...]

3.VI.1944. În toiul nopţii, Regimentul 3 Grăniceri execută o incursiune de recunoaştere pe direcţia Valea Seacă, podul Pănuşiţa. Pierderi proprii: 4 răniţi. [...]

4.VI.1944. În cursul nopţii, Batalionul III/Regimentul 28 Vânători a executat o recunoaştere ofensivă la nord [de] Râşca. Inamicul reacţionează puternic, cauzând pierderi: doi morţi şi 21 răniţi. [...]

7.VI.1944. În sectorul Şinca şi Sasca Mică, inamicul a făcut propagandă în limba germană şi română.

10.VI.1944. La orele 8, prin venirea Diviziei a 3-a Munte [germană] în sectorul Detaşamentului, comanda sectorului este predată acestei divizii, iar Detaşamentul intră în subordinile Diviziei a 3-a Munte, mutând P.C. la Mănăstirea Slatina [...][18].

11.VI.1944. Inamicul a continuat să se organizeze la teren. [...]

15.VI.1944. Inamicul a bombardat intens zona Obcina Largă, satul Capu Câmpului şi Miron. [...]

Efectivul Detaşamentului: 137 ofiţeri, 232 subofiţeri şi 7649 trupă. [...]

16.VI.1944. Batalionul II/Regimentul 3 Grăniceri este dislocat în zona Moldovița, având în flancul stâng Batalionul Fix Bucovina, iar în flancul drept un batalion german.

18.VI.1944. Inamicul a bombardat cu artileria satele Păişeni, Mălini şi Valea Seacă.

19.VI.1944. Atât în timpul nopţii cât şi în timpul zilei, inamicul a executat bombardamente de artilerie din direcţia Rotopăneşti. Au fost bombardate mai intens satele Miron şi Valea Seacă.

La orele 17,05 ruşii au dat foc la partea de nord-vest a satului Bră[i]eşti [...][19].

20.VI.1944. Din zona Baiaşeşti, inamicul a bombardat cu artileria satele Pâra[i]e şi Mălini, iar din direcţia Bră[i]eşti asupra zonei cota 420. [...]

21.VI.1944. [Inamicul] a bombardat P.C. al Batalionului I/Regimentul 3 Grăniceri din Valea Seacă, fără efect. Artileria proprie a executat bombardamente asupra satului Bră[i]eşti. [...]

22.VI.1944. Inamicul a bombardat cu artileria liziera [de] sud-vest a satului Pâra[i]e şi sectorul Batalionului II/Regimentul 138 Vânători Munte [german].

În tot cursul zilei inamicul a executat lucrări de sapă şi a dat foc caselor izolate de pe malul de nord al râului Moldova. [...]

23.VI.1944. Inamicul a executat puternice bombardamente de artilerie din zona Bră[i]eşti-Corlata asupra satelor Pâra[i]e, nord Drăceni şi Miron. [...]

24.VI.1944. În cursul nopţii, la ora 22, Batalionul I/Regimentul 3 Grăniceri a executat 4 incursiuni la nord de râul Moldova, dar inamicul reacţionează puternic cu foc. [...]

25.VI.1944. Pe întreg frontul Detaşamentului, inamicul a executat trageri intense de artilerie, branduri şi piese A.C., în special în sectorul Miron şi Valea Seacă. [...]

Batalionul Fix [Regional] Bucovina este dislocat în zona vest Putna-Straja. [...]

27.VI.1944. Inamicul a bombardat satele Capu Câmpului şi Pâra[i]e. [...]

28.VI.1944. La orele 2,30 inamicul în forţă de 40-45 oameni a încercat să se apropie de linia I-a în zona Mălini, ajungând până la reţelele de sârmă unde s-a dat lupta la grenadă când, intervenind cu plutonul din rezervă al Companiei a 7-a, inamicul s-a retras.

La orele 11,40 inamicul a bombardat cu artileria satele Miron şi Valea Seacă.

Inamicul a incendiat satul Capu Codrului.

29.VI.1944. [...] Ruşii au incendiat un grup de case din comuna Măzăn[ă]eşti.

30.VI.1944. În cursul nopţii, la orele 24, Compania a 3-a/Regimentul 3 Grăniceri a executat o incursiune în dispozitivul inamic de apărare.

În zona Pâra[i]e, Valea Seacă, în tot cursul nopţii, inamicul a făcut propagandă în limba română.

---

[18] Divizia a 3-a Munte era comandată de generalul Paul Klatt care, în 1958, a publicat volumul de amintiri "3 Gebirgsdivision 1939-1945".

[19] După evacuarea forţată a populaţiei, sovieticii au incendiat satele aflate pe linia frontului. Riposta ţăranilor a fost pe măsură. Jurnalul nu menţionează incendierea satelor Putna, Straja, Sucevița şi altele.

La orele 4,10 şi 8,15 inamicul a executat bombardamente de artilerie asupra satelor Pâra[i]e şi Valea Seacă. [...]

1.VII.1944. Inamicul a executat bombardamente cu branduri, tunuri A.C. şi artileria asupra satelor Capu Câmpului, Valea Seacă, Miron şi Pâra[i]e. S-a răspuns cu foc puternic de artilerie asupra lizierei nord a satului Berchişeşti. [...]

2.VII.1944. La orele 2 [dimineaţa] inamicul a încercat o incursiune în dispozitivul de apărare al Companiei 9-a/Regimentul 3 Grăniceri. [...]

Bombardament puternic inamic asupra satului Valea Seacă.

3.VII.1944. În cursul nopţii, la ora 3, inamicul a incendiat trei case în Capu Codrului, în scopul de a lumina câmpul de luptă. [...]

Timpul nefavorabil, plouă continu[u], comunicaţiile nepracticabile. [...]

4.VII.1944. Pe întreg frontul Detaşamentului, schimburi puternice de focuri de infanterie şi brand [...] mai ales în sectorul Miron, Mălini [...] şi Pâra[i]e.

7.VII.1944. În cursul nopţii, inamicul a fost foarte activ, dezlănţuind trageri cu întreg armamentul infanteriei pe întregul front al Detaşamentului. [...]

8.VII.1944. Inamicul a bombardat satul Valea Seacă şi comunicaţia Mălini-Poiana Mărului-Suha. Artileria noastră a bombardat satele Bră[i]eşti, Corlata şi Berchişeşti, cu foarte bune efecte. [...]

9.VII.1944. În noaptea de 8/9.VII., inamicul a fost extrem de activ. A fost bombardat intens Dealul Cărbunarul şi satul Valea Seacă. [...]

Din partea noastră, în sectorul Pâra[i]e, s-a făcut propagandă de către o echipă germană. [...]

10.VII.1944. Artileria inamică a bombardat în timpul zilei în mod intens Valea Seacă, Pâra[i]e, Mălini şi Dealul Cărbunarului. [...]

11.VII.1944. În cadrul Detaşamentului s-au continuat lucrările de organizarea terenului şi în special construirea cazamatelor şi întărirea reţelei de sârmă.

Inamicul a incendiat locuinţe în comuna Măzănăeşti.

13.VII.1944. [...] Inamicul a executat puternic bombardament de artilerie şi A.C. asupra liniei de luptă [din sectorul] Capu Câmpului [şi] Pâra[i]e. S-a răspuns prin trageri de artilerie la Berchişeşti-Capu Câmpului.

14.VII.1944 [...] Inamicul s-a manifestat prin trageri puternice de artilerie şi A.C., cu care ocazie au fost bombardate: înălţimea Cărbunarul, Mălini, Pâra[i]e şi Valea Seacă.

15.VII.1944. Între orele 2,40-3,30 inamicul a incendiat locuinţe pe direcţia satului Lucăceşti, în scopul de a lumina câmpul de luptă.

Atât noaptea cât şi ziua, inamicul a executat bombardamente de artilerie şi branduri asupra unităţilor din punctele Pâra[i]e, Mălini, Valea Seacă. [...]

În cursul nopţii, între orele 22-24, s-a efectuat o incursiune de Compania 3-a/ Regimentul 3 Grăniceri [...] asupra unei cazemate inamice situată la 2 km est [de] biserica din Bră[i]eşti. Grupa a reuşit să se apropie de inamic, unde s-a dat lupta la baionetă şi grenadă.

În cursul aceleeaşi nopţi s-a executat a doua incursiune în cadrul Batalionului III/Regimentul 3 Grăniceri asupra a două cazamate aflate în punctul sud-vest [de] biserica din Capu Codrului. [...] S-a dat lupta la grenadă. [...] S-a constatat că inamicul dispune de un puternic sistem de focuri, câmpuri de mine, [iar] şanţurile de comunicaţie sunt acoperite. [...]

16.VII.1944. Schimb violent de focuri de artilerie, branduri şi A.C. [....] în sectorul Dealul Cărbunarului, Mălini, Valea Seacă, Capu Câmpului, Obcina Largă. [...]

17.VII.1944. Trageri de artilerie şi A.C. asupra regiunii Dealul Cărbunarului, est Mălini şi Obcina Largă. [...]

18.VII.1944. Puternice bombardamente de artilerie [în] regiunea Mălini, Păişeni, Dealul Cărbunarului, Valea Seacă.. [...]

19.VII.1944. Pe întreg frontul Detaşamentului foc viu de artilerie şi arme automate din partea inamicului, mai intense în sectorul Obcina Largă - Capu Câmpului, Valea Seacă, D. Manganului. [...]

20.VII.1944. La orele 1,40 inamicul a dat foc la un grup de case în comuna Baiaşeşti, foc ce a durat până la orele 2,20. [...]

21.VII.1944. La orele 17,30 inamicul a bombardat spaţiul între Mălini, Pâra[i]e şi Obcina Largii. [...]

24.VII.1944. [...] Artileria inamică a executat bombardament în sectorul [...] satul Capu Câmpului [...], asupra punctelor de sprijin Miron. [...]

25.VII.1944. [...] Au fost bombardate de inamic zona Sasca, nord Mălini, Dealul Cărbunarului, Valea Seacă şi Miron. [...]

26.VII.1944. [...] Inamicul a executat trageri de artilerie în zona Mălini, Pâra[i]e, Sasca şi Runcu. [...]

27.VII.1944. [...] La orele 4,50 inamicul a încercat o incursiune de tăria unui pluton în dispozitivul de apărare al Batalionului II/Regimentul 144 Vânători Munte, în punctul nord Sasca. [...]

31.VII.1944. Atât noaptea cât şi ziua s-au caracterizat printr-un violent schimb de focuri de arme automate, branduri şi artilerie [...] în special [în] punctele de sprijin Mălini, Valea Seacă şi Miron. [...]

1.VIII.1944. [...] Efectivul Detaşamentului: 138 ofiţeri, 207 subofiţeri şi 7621 trupă. [...]

2.VIII.1944. Schimburi de focuri de artilerie şi brand [...] în special în zona Pâra[i]e şi Miron. S-a reacţionat prin bombardarea zonei Capu Codrului şi Păltinoasa. [...]

4.VIII.1944. [...] În după amiaza zilei inamicul a executat bombardamente de artilerie şi trageri cu tunul A.C. asupra punctelor de sprijin din regiunea Valea Seacă şi Pâra[i]e. [...]

6.VIII.1944. Toată ziua s-a caracterizat prin trageri intense de artilerie, brand şi A.C., inamicul bombardând mai intens satul Mălini, Dealul Teodoreştilor, Pâra[i]e. [...]

8.VIII.1944. Între orele 2-3,30, inamicul a executat o incursiune în sectorul Bat[alionului] I/Regimentul 3 Gr[ăniceri].

9.VIII.1944. [...] La orele 19, inamicul a incendiat locuinţe în Capu Codrului. [...] La orele 10,15 inamicul a dat foc la 15 locuinţe în comuna Păltinoasa. [...]

10.VIII.1944. Inamicul a bombardat cu artileria din Bră[i]eşti satul Valea Seacă, fără efect, răspunzându-se prin bombardarea zonei Capu Codrului - Berchişeşti. [...]

11.VIII.1944. Noaptea a fost liniştită, ziua caracterizându-se prin schimburi violente de focuri de artilerie, brand şi A.C. executat[e] asupra liniei prime de operare, de ambele părţi. [...]

În cadrul Detaşamentului, poziţia de apărare este complect terminată, realizându-se astfel cele trei linii de apărare. S-a dispus să se complecteze obstacolul de sârmă.

14.VIII.1944. În cursul nopţii, între orele 23-23,30 inamicul a executat o incursiune cu o fracţiune de tăria unui pluton asupra punctului de sprijin Miron dar [...] a fost respins prin foc.

Inamicul, profitând de întuneric şi timpul ploios, între orele 0,30-1 a reuşit să se apropie de poziţia de apărare a punctului de sprijin Miron şi prin lupta la grenade a lovit mortal pe serg[entul] major Cruceanu Gheorghe, comandantul plutonului şi pe caporalul Iova Gheorghe, comandantul grupei de mitraliere, ambii din Regimentul 3 Grăniceri. [...]

15.VIII.1944. La orele 2, inamicul a încercat o incursiune în scopul de a captura prizonieri în sectorul Comp[aniei] 10-a/Regimentul 3 Grăniceri. [...]

16.VIII.1944. Inamicul a executat un bombardament în sectorul Obcina Largii [...] I s-a răspuns printr-un puternic bombardament asupra satului Capu Codrului. [...]

17.VIII.1944. La orele 2 inamicul a încercat două incursiuni în sectorul Batal[ioanelor] I şi III/Regimentul 3 Grăniceri. [...]

Inamicul a executat în timpul zilei un bombardament asupra satului Pâra[i]e. [...] La orele 14,20 inamicul execută o tragere din zona Bră[i]eşti asupra Mălinilor cu Katiuşa. [...]

18.VIII.1944. În cursul nopţii, între orele 2,30-3, inamicul a executat două incursiuni asupra punctelor de sprijin Pâra[i]e şi Miron. S-a dat lupta corp la corp, inamicul reuşind să se apropie de şanţurile apărării. Lupta s-a încheiat având de partea noastră un ostaş mort şi un ostaş dispărut, probabil luat prizonier. [...]

La orele 8, inamicul a dat foc la locuinţe în satul Baiaşeşti. [...]

19.VIII.1944. Bat[alionul] II/Regimentul 3 Grăniceri aflat în dispozitivul de apărare schiţa nr. 16 [având P.C. la Moldoviţa], încadrat în Divizia 8-a Vânători Munte, prin raportul nr. 1593/1944 descrie în detaliu luptele desfăşurate în cadrul Batalionului pe timpul de la 19-21 august 1944, dos[arul] operaţii vol. II, fila 395-398[20] . Batal[ionul] suferă pierderi, dar menţine poziţia. [...]

21.VIII.1944. În timpul nopţii inamicul întreprinde incursiuni în dispozitivul de apărare al Detaşamentului în punctele: Obcina Largii, Suha Mică şi Pâra[i]e. În sectorul Pâra[i]e, inamicul şi-a repetat acţiunea în trei rânduri, [dar] a fost respins fără a-şi îndeplini misiunea. [...]

Unităţile Detaşamentului sunt complet organizate la teren, gata de lupte.

22.VIII.1944. În cursul zilei, bombardamente de brand executate de inamic asupra lucrărilor din linia I-a şi mai intense asupra punctului de sprijin Pâra[i]e. [...]

23.VIII.1944. Inamicul, în cursul nopţii, a atacat din nou în sectorul Pâra[i]e. [...] Inamicul încearcă din nou o incursiune în punctul de sprijin Suha Mică cu circa două grupe, dar este respins. Incursiunile inamice au fost sprijinite prin bombardamente puternice de artilerie şi branduri. [...]

La orele 22 se ia cunoştinţă de proclamaţia M.S. Regelui Mihai I, prin care se aduce la cunoştinţa poporului şi Armatei că ostilităţile cu U.R.S.S. încetează şi s-a trecut alături de Armatele Naţiunilor Unite, pornind războiul contra Ungariei, pentru dezrobirea Ardealului de Nord. [...]

Comandantul Detaşamentului,

ss/Colonel Aurel Constantinescu

- AMApN, Fondul 1167, dos. 8.

---

[20] Vezi documentul nr. 13.

2 **1944 martie 30, Pângăraţi.** Ordinea de Bătaie a Batalionului Fix Regional Bucovina, înainte de a intra în luptă cu trupele sovietice.

Corpul Grănicerilor

Batalionul Fix Regional Bucovina 30 martie 1944

Ordinea de Bătaie[1]
a batalionului, în ofiţeri, subofiţeri şi sergenţi T.R.
aprobaţi nominal de M.St.M. sau M.R.[2]

Comandant batalion	Bătătorescu Gheorghe[3]	lt. col. activ[4];	D[5]	R. 9 Infanterie[6]
Ajutor cd. bat., şef bir. mob.	Alexandrescu Vasile	căpitan activ;	D	R. 8 Vânători
Ajutor la biroul mobilizării	Cristea Const.	plut. maj. activ;		R. 8 Vânători
Contabil în bani, casier	Cojocaru Gheorghe	lt. rez. pe loc activ;	D	-
Contabil în materiale	-	-		-
Ofiţer cu armătura	Popescu Isidor [44 ani][7]	slt. rez. pe loc activ;	D	
Medic batalion	-	-		-
Subofiţer sanitar	-	-		-
Ofiţer cu aprovizionarea	-	-		-

Compania 1-a "Vatra Dornei"[8]

Comandant companie	Tomuţă P. Sabin[9] [37 ani]	lt. rez.		R. 12 Artilerie
Administrator companie	-	-		-
Plut. 1 puşcaşi Vatra Dornei	Boehm Odo Gheorghe[10] [42 ani]	lt. rez.;	D	R. 21 Infanterie
Plut. 2 puşcaşi Dorna Cândreni	Florea Nicolae	sergent		-
Plut. 3 puşcaşi Poiana Stampei	Mangiurca Ilie [36 ani]	slt. rez.;	P	R. 16 Infanterie

---

1 Document dactilografiat. Persoanele din cuprinsul său se regăsesc în documentele din volumul de faţă. Se relevă clar slaba încadrare cu personal a Batalionului Fix Bucovina.

2 Repartizările erau făcute de Marele Stat Major şi fiecare caz în parte era aprobat de Ministerul de Război.

3 Gheorghe Bătătorescu, născut la 13.08.1895. Soldat la 01.12.1916, slt. activ la 01.06.1918, maior la 27.2.1939, lt. col. la 20.03.1943 (anuarul ofiţerilor activi ai Armatei Române pe anul 1944).

4 La 30.03.1944, când Batalionul a intrat în luptă cu inamicul, erau pe post numai doi ofiţeri activi din necesarul de 5, un subofiţer activ din necesarul de 4, 16 ofiţeri de rezervă din necesarul de 26 şi 6 subofiţeri de rezervă din necesarul de 23.

5 Situaţia după 23 august 1944: dispărut (D) sau prezentat (P) la Corpul Grănicerilor.

6 Unitatea de la care a fost detaşat la Batalionul Fix.

7 Vârsta în anul 1944.

8 Locul de reşedinţă, care în acelaşi timp era şi denumirea codificată a unităţii.

9 Sabin Tomuţă, născut la 22.10.1907, lt. r. la 10.05.1939, la Divizionul 4 Tunuri Munte. Detaşat de la Reg. 12 Artilerie (Anuarul ofiţerilor de rezervă pe anul 1940).

10 Gheorghe Odo Boehm, născut la 23.01.1902, slt. r. la 15.08.1928. (*ibidem*).

Plut. 4 puşcaşi Neagra Şarului	Cojocaru Eremia[11] [45 ani]	lt. rez.;	D	R. 16 Infanterie
Plut. 5 puşcaşi Şaru Dornei	Paţa Ioan[12] [47 ani]	lt. rez.;	D	R. 15 Infanterie
Plut. 6 puşcaşi Dorna Arini	Alexievici Sava	serg.-maj.	-	-
Plut. mitraliere Dorna Cândreni	Ghinescu Traian[13] [32 ani]	slt. rez.;	P	Bat. 4 Vt. Munte
Plut. aruncătoare Dorna Arini	Bighiu Toader	plutonier	-	-
Grupa tun însoţire Vatra Dornei	Ursu Flaviu	serg. T.R.	-	-
Echipa specială Păltiniş	Furnica Vasile	serg.-maj.	-	-

Compania 2-a "Fundu Moldovei"

Comandant companie	Apetrei Gh.[14] [36 ani]	lt. rez.;	D	R. 6 Vânători
Administrator companie	-	-	-	-
Plut. 1 puşcaşi Fundu Moldovei	Uţă Ilie	serg. T.R.	-	-
Plut. 2 puşcaşi Pojorâta	Grigore Alexandru	slt. rez.	-	Bat. 13 Vt. Munte
Plut. 3 puşcaşi Sadova	Cozmariu Ioan	serg. T.R.	-	-
Plut. 4 puşcaşi Iacobeni	Radu Tudor [33 ani]	slt. rez.;	P	Bat. 20 Vt. Munte
Plut. 5 puşcaşi Ciocăneşti	Laza Ioan	serg. T.R.	-	Corpul Gr.
Plut. 6 puşcaşi Breaza	Cioată Gheorghe	serg. T.R.	-	-
Plut. Mitraliere Fundu Moldovei	Dranga Grigore	slt. rez.	-	R. 12 Infanterie
Plut. Aruncătoare Fundu Moldovei	Gavrilescu Ioan	slt. rez.	-	-
Grupa tun însoţire Pojorâta	Străjeru Ioan	sergent	-	-
Grupa specială Sadova	Babici Ioan	serg. maj.	-	-

Compania 3-a "Putna"

Comandant companie	Motrescu L. Gh.[15] [37 ani]	lt. rez.;	D	Bat. 3 Instr. Rep. Auto
Administrator companie	-	-	-	-
Plut. 1 puşcaşi Putna	Grozavu Gheorghe[16] [31 ani]	slt. rez.;	D	R. 14 Infanterie
Plut. 2 puşcaşi Straja	Ghinea Dumitru[17] [35 ani]	lt. rez.;	D	R. 12 Infanterie

---

11 Eremia Cojocaru, născut la 30.04.1899, slt. r. la 01.10.1925. (*ibidem*).

12 Ioan D. Paţa, născut la 27.09.1897, lt. r. la 10.05.1936. (*ibidem*).

13 Traian D. Ghinescu, născut la 28.04.1912, slt. r. la 31.05.1938. (*ibidem*).

14 Gheorghe Apetrei, născut la 24.04.1908, lt. r. la 01.06.1938. (*ibidem*).

15 Gheorghe Motrescu, fiul lui Leon şi Veronica, născut în Vicovu de Jos la 15.06.1907. Profesia: inginer silvic. Limbi străine: germana. Avansat slt. rez. la 15.08.1930 şi lt. la 10.05.1939, la Bat. 2 Inf. Uşoară. Repartizat la Bat. Fix. Reg. Bucovina la 15.08.1942, conform ord. M.St.M 32081/1942. (AMApN, Registru Matricol al ofiţerilor de rezervă, f. 225). Arestat în 1948, învinuit pentru crimă de război. La 05.02.1955 arestat din nou, pentru acelaşi motiv. Arestat pentru a treia oară la 15.06.1958 şi condamnat la 25 ani muncă silnică prin Sentinţa nr. 428/1959. Liberat din Aiud la 01.08.1964.

16 Gheorghe I. Grozavu, născut la 11.04.1913, avansat slt. r. la 31.05.1938.

17 Dumitru A.Ghinea, născut la 28.04.1909, lt. r. la 01.06.1938. La 23 august 1944 a fost capturat de germani. S-a întors bolnav de ulcer.

Plut. 3 puşcaşi Straja	Cantemir Valerian [18] [34 ani]	slt. rez.;	D	R. 8 Vânători
Plut. 4 puşcaşi Vicovu de Sus	Nistor Gavrilă[19] [40 ani]	lt. rez;	D	R. 7 Vânători
Plut. 5 puşcaşi Vicovu de Jos	Tudose Gheorghe[20] [41 ani]	lt. rez;	D	Dep. Muniţii Bascov
Plut. mitraliere Vicovu de Jos	Mimor Maximilian[21] [35 ani]	lt. rez.;	D	R. 8 Vânători
Plut. Aruncătoare Vicovu de Sus	Spânul Teofil[22] [29 ani]	slt. rez.;	D	Bat. 7 Instr. Rep. Auto
Grupa tun însoţire Vicovu de Jos	Mimor Aurel	serg. T.R.	-	-
Grupa specială Straja	Teaciuc Radu	plut. T.R.	-	-
Şef grup comandă	Bâcu Dorimedont[23] [28 ani]	slt. rez.	D	Bat. 14 Vt. Munte

L.S. Regimentul 3 Grăniceri Comandantul Bat. Fix. Reg. Bucovina
Batalionul Fix Bucovina[24] (ss) Căpitan Alexandrescu V.

- AMApN. Fondul 1663. dos. 3812. f. 597, 670. 696-697.

---

18 Valerian Cantemir. fiul lui Petru şi Elisabeta. născut în com. Straja la 24.06.1941. Profesia: brigadier silvic. învăţător. Avansat slt. rez. La 22.07.1910. Rănit pe frontul de est şi decorat cu medalia Serviciul Credincios cu spade cl. III. Încadrat la Batalionul Fix Bucovina la 19.08.1942. La 23 august 1944 este capturat de germani; evadează din lagăr.

19 Gavril Nistor. fiul lui George şi Zamfira. născut în Vicovu de Sus la 01.11.1904. Învăţător. vorbeşte limba germană. Încadrat în Bat. Fix. Bucovina. decorat cu medalia Vulturul german cu spade cl. III. Capturat de germani la 23 august 1944.

20 George Tudosi, fiul lui Pentelei şi Pulcheria, născut în Vicovu de Jos la 20.03.1903. Învăţător. vorbeşte limbile germană şi ucraineană. Avansat slt. rez. la 01.02.1927. lt. la 10.05.1939; mutat la Depozitul de Muniţii Bascov la 15.08.1943; repartizat la Bat. Fix Bucovina în 1944. Capturat de germani la 23 august 1944; decedat la 03.06.1971 în Vicovu de Jos. Cauza decesului: insuficienţă cardio-respiratorie.

21 Maximilian Mimor. fiul lui Maximilian şi Florentina. născut în Solca la 1?.09.1909, domiciliat în Vicovu de Jos. Învăţător, vorbeşte germana. franceza. Avansat slt. rez. la 0?.11.1932. repartizat la Reg. 8 Vânători. Înaintat lt. rez. la 25.10.1939. Rănit pe frontul de răsărit în 1941. Încadrat în Bat. Fix Bucovina la 30.09.1943. Decedat în 1992.

22 Teofil Spânul, fiul lui Ioan şi Achilina. născut în Vicovu de Jos la 06.02.1915. Avansat slt. rez. la 08.06.1940. Repartizat la Bat. Fix Bucovina la 28.09.1942. Capturat de germani la 23.08.1944. Decedat în Vicovu de Jos la 05.10.1974; cauza: hipertensiune arterială.

23 Dorimedont Bâcu. fiul lui Vasile şi Glicheria, născut în com. Putna la 21.06.1916. Învăţător. vorbeşte germana. Avansat slt. rez. la 10.05.1941. Pe frontul de est cu Bat. 14 Vânători Munte. din 22.06.1941 până în 15.12.194; decorat cu ordinele Coroana României şi Steaua României. Încadrat în Bat. Fix Bucovina. este capturat de germani la 23.08.1944. Evadează din lagărul german la 17.09.1944. Decedat în Putna, la 30.10.1966.

24 Batalionul Fix Regional Bucovina se afla. încă de la înfiinţare. în 1942. în componenţa Regimentului 3 Grăniceri.

3 **1944 martie 31, Broşteni.** Primul Ordin de operaţii al Detaşamentului "Colonel Constantinescu Aurel".

Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel"
SECRET Foarte urgent 31 martie 1944

Ordin de operaţie nr. 1[1]
harta 1/200.000

1. Situaţia generală.

Inamicul, în înaintare, în luptă cu trupe germane şi române de la vest Cernăuţi spre sud. Lupte în regiunea Adâncata, încă de la 29 martie 1944[2]. Inamicul dispune şi de tancuri.

2. Misiunea.

Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel", compus din Regimentul 3 Grăniceri, Batalioanele Fixe Regionale Bucovina şi Neamţ, încadrat la sud de Grupul Siret şi la nord de trupe germane, are misiunea de a face apărarea defileelor din munţi înspre N.E., între N.Tg. Neamţului şi Iacobeni pe aliniamentul: oglinzi cota 466 (N. Groşi) 494 est Juhalea-Bogata, 521 vest Suha, est Drăceni, Capu Câmpului, est şi nord Gura Humorului, sud Bucşoaia, nord Vama, nord Sadova, nord Fundu Moldovei şi nord Iacobeni.

3. Dispozitiv şi misiuni.

Batalionul Fix Regional Neamţ, mai puţin două plutoane puşcaşi şi grupa de mitralieră, între nord Tg. Neamţ - Sasca Mare, va flanca Valea Moldovei şi va închide comunicaţiile dinspre valea Moldovei, în special cea de la Băneşti-Sărăcuţa şi Bogdăneşti - Râşca Mare.

P.C. [la] Mănăstirea Neamţului.

Regimentul 3 Grăniceri, mai puţin o companie şi un pluton mitralieră, între Sasca Mare exclusiv şi Vama inclusiv, va flanca Valea Moldovei, închizând comunicaţiile dinspre Valea Moldovei şi dinspre nord-est şi nord în zonele: Suha, Drăceni, Gura Humorului (din direcţia Suceava şi direcţia nord şi nord - vest Gura Humorului), sud Bucşoaia, nord Vama. Interesează în special comunicaţia de pe valea Suha Mare şi cele de la Gura Humorului.

P.C. la Negrileasa.

Batalionul Bucovina, între Câmpulung inclusiv şi Iacobeni inclusiv şi închide comunicaţiile dinspre Valea Moldovei şi Bistriţei, în zonele: nord Sadova, nord Fundu Moldovei, nord Iacobeni.

P.C. la Pângăraţi.

4. Rezerva Detaşamentului.

- O companie puşcaşi şi un pluton mitraliere din Regimentul 3 Grăniceri în regiunea Ostra, în măsură a interveni pe valea Suha Mare şi Suha Mică şi spre Bucşoaia.

- Două plutoane puşcaşi şi o grupă mitraliere din Batalionul Neamţ în zona Pipirig, în măsură a interveni spre Mănăstirea Neamţ şi Râşca Mare.

5. Siguranţa. Pe direcţiile principale se vor împinge sonde de tăria maximum un pluton de [fiecare] companie, pentru a lua contact cu inamicul şi a culege informaţiuni[3].

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Prima unitate din cadrul Detaşamentului, care a intrat în contact cu trupele sovietice, a fost Batalionul Fix Regional Bucovina, în seara zilei de 30.03.1944.

[3] Mai târziu, Securitatea va interpreta culegerea de informaţii drept "spionaj" şi va condamna pe partizani pentru "crima de înaltă trădare", deşi informaţiile au fost culese privind inamicul de atunci (trupele sovietice).

6. Lucrări de executat. În prima urgență baricade pe șosele, la punctele obligate de trecere. Concură și populația civilă.

7. P.C. Detașament la Broșteni. [...]

Comandantul Detașamentului (ss) Colonel A. Constantinescu

- AMApN, Fondul 1663, dos. 3929, f. 1-2.

4 **1944 mai 14, Broșteni.** Raportul colonelului Constantinescu Aurel referitor la organizarea, încadrarea, echiparea, dotarea și misiunea Batalioanelor Fixe Regionale Bucovina și Neamț.

Detașamentul "Colonel Constantinescu Aurel"
nr. 1007/14 mai 1944

Înregistrat:
Corpul Grănicerilor
nr. 7457/21 mai 1944

Corpul Grănicerilor
Stat Major Biroul I[1]

Am onoare a raporta că în conformitate cu ordinul Marelui Stat Major nr. 58000/1943, Batalioanele Fixe Regionale s-au organizat în raport de nevoile operative în contra unor acțiuni spre vest[2].

După cum le arată și denumirea lor de "Fixe", acțiunea lor se prevedea legată de comune[3].

S-a[u] încadrat ofițeri de rezervă și oameni bătrâni, majoritatea de la ctg. 1930 în jos, dispensați (voluntari), premilitari. Mulți oameni alergau pentru a fi încadrați pentru că erau scutiți de concentrare, făceau numai o zi pe săptămână instrucție[4] și apoi ca avantaj material 100 kg porumb și o pereche de opinci pe an[5]. De alte considerațiuni nu s-a ținut seamă.

După ce s-a făcut încadrarea [cu personal a Batalioanelor Fixe], Marele Stat Major a dat un ordin pe care acum două zile l-am văzut la un regiment, prin care se prevedea ca oamenii sub contingentul 1930, cu mai mult de 5 copii, să fie scutiți de concentrare și mobilizare. Acest ordin nu s-a dat însă la Batalioanele Fixe Regionale, încât oamenii în această categorie au rămas încadrați. Evenimentele de la sfârșitul lunii martie 1944[6], a[u] făcut ca Batalioanele Fixe Regionale să fie puse în linia I-a și să nu fie scoase nici până astăzi. Batalioanele s-au comportat destul de bine în apărare, dar mai puțin bine în contraatac și atac[7].

Ca echipament li s-a[u] dat salopete de sac bune pentru vară și nu pentru timp îndelungat. Nu s-a făcut o dotare completă. Oamenii au avut de suferit foarte mult din cauza intemperiilor[8]. La o companie s-au îmbolnăvit 180 oameni, lucru ce am raportat la timp.

Față de cele raportate, rog a se aprecia dacă nu ar fi cazul să se schimbe modul de întrebuințare a acestor Batalioane[9] în unele mai ușoare și mai adecvate posibilităților lor.

---

1 Document dactilografiat.
2 Contra ungurilor, paraşutiştilor sau partizanilor comunişti.
3 Plutoanele erau constituite din țărani din același sat.
4 Duminica, sub comanda învățătorului din sat, care era ofițer de rezervă.
5 Plus soldă și hrană în bani pe zilele servite.
6 Intrarea trupelor sovietice pe teritoriul României.
7 Fiind dotate numai cu armament sovietic provenit din capturi, având lipsă de armament de însoțire, slabă încadrare cu ofițeri și subofițeri.
8 Au primit numai bocanci vechi, uzați și nu au primit foi de cort.
9 Se referă la Batalioanele Fixe Regionale Bucovina și Neamț, care se aflau în linia întâia.

Comandantul Detaşamentului
ss/ Colonel A. Constantinescu

- AMApN, Fondul 1663, dos. I 3812, f. 516.

5 **1944 mai 20, Sadova.** Raport privind vizita Mareşalului Ion Antonescu la Postul de Comandă din Sadova al Batalionului Fix Regional Bucovina.

Batalionul Fix Regional Bucovina nr. 1163/20 mai 1944

Către

Detaşamentul "Colonel Constantinescu A."[1]

Am onoare a raporta:

În ziua de 19 mai 1944 ora 11, am fost inspectat la Postul de Comandă din Sadova de Domnul Mareşal Antonescu. Domnia Sa s-a interesat de misiunea pe care a avut-o Batalionul de la constituirea lui şi până în prezent, poziţiile pe care le-am ocupat succesiv şi din al cui ordin.

Întrebat asupra nevoilor urgente, am raportat: "Cu celelalte efecte mai pot face faţă, însă bocancii mai mult de jumătate sunt distruşi. Medicul care a fost aprobat să fie trimis la Batalion. Să ni se mute 4 subofiţeri activi, 3 plutonieri majori la companii, iar unul pentru casierie".

Domnia Sa personal şi-a pus pe hartă dispozitivul Batalionului, a[l] Regimentului german şi cu aproximaţie a[l] trupelor ungare.

Am raportat că activitatea Batalionului se rezumă la patrulări apropiate şi de 3-4 ori pe săptămână patrulări depărtate la 10-15 km., pentru recunoaşteri şi informaţii.

De asemenea, se continuă cu lucrări de sapă. Am raportat despre detaşamentul de 300 oameni din care o parte mai lucrează la Izvor, 40 au fost aduşi tot pentru lucrări de sapă la Falcău, iar 30 au luat în primire catârii.

S-a interesat de relaţiile dintre mine şi Comandamentul german, de felul cum suntem hrăniţi de către germani. Am răspuns că suntem mulţumiţi.

A luat notă de toate informaţiile ce am avut din teritoriul ocupat de inamic: felul cum s-a făcut mai întâi propagandă, ca lumea să capete încredere în bolşevici, iar acum se ridică întreaga populaţie şi se duce înapoi[2]. Nici acei refugiaţi care trec zilnic[3] nu ştiu ce destinaţie să dea convoaielor. În prezent se găseşte multă populaţie fugită în păduri[4].

Domnul Mareşal mi-a spus că va trimite mai întâi un Batalion de Jandarmi în această regiune pentru a stârpi partizanii [comunişti]. A ordonat să se organizeze ceva unităţi din trupe de munte, care ne va [sic!] întări.

De la postul de comandă al meu, m-a luat în maşina Domniei Sale şi am plecat la Domnul Colonel Reimher. Acolo, la fel, s-a interesat de situaţia trupelor inamice şi amice.

Nu a mers pe poziţie la nici o companie, din lipsă de timp.

A plecat la ora 13,15 spre Cârlibaba[5].

---

1 Document dactilografiat.

2 Este vorba de evacuarea forţată a populaţiei din zona ocupată de sovietici.

3 Românii care se refugiau, trecând linia frontului în zona neocupată de inamic, la noi.

4 De frica ruşilor.

5 În zilele de 18, 19 şi 20.05.1944, mareşalul Ion Antonescu a inspectat şi alte unităţi române şi germane din Bucovina. Timpul a fost ploios şi rece.

Comandantul Batalionului
(ss) Lt. Colonel Bătătorescu Gh.

Notă: Domnul Mareşal a fost însoţit de: Domnul Colonel Davidescu, Domnul Colonel Dan Zaharia, Maior Căloinescu Nicolae şi de alţi 4-5 ofiţeri superiori, pe care nu i-am cunoscut.

Pentru conformitate,
Adjutantul Detaşamentului
(ss) Locot. Tr. Dobre

- AMApN, Fondul 1663, dos. 3812, f. 723-724.

6 **1944 iunie 20, Moldoviţa**. Raportul Batalionului II din Regimentul 3 Grăniceri privind instalarea în noul sector de apărare Moldoviţa.

Batalionul II Grăniceri

nr. 766
Anul 1944 luna iunie ziua 20

către
DETAŞAMENT[1]

Am onoarea a raporta că în ziua de 16 iunie 1944, Batalionul II/3 Gr. a fost scos din poziţia de apărare Pleşa - Mănăstirea Humorului, a fost reorganizat conform noilor tabele şi îmbarcat la tren, m-am deplasat în noul sector de apărare Moldoviţa.

În zilele de 17, 18 şi 19 iunie a.c. am executat recunoaşterea întregului sector, instalând batalionul pe noua poziţie conform schiţei anexă[2]. Sectorul fiind prea mare, am organizat apărarea pe puncte de sprijin de tăria unui pluton care va fi capabil să reziste la încercuire.

Terenul fiind complect împădurit, legătura de foc între plutoane nu se poate realiza şi pentru acest fapt am dispus ca această legătură să se facă prin patrulări[3]. Legătura între P.C. Batalion şi P.C. Companie se face prin telefon şi agenţi.

În rezerva batalionului am oprit plutonul aruncătoare Brandt 82 mm, plutonul A.C., A.A. din Compania 8-a plus grupul de comandă al batalionului care organizează apărarea satului Moldoviţa.

Comand. Batal. II. Grăniceri,
L.S.[4] (ss)/Maior Gherghel Teodor[5]

- AMApN, Fondul 1663, dos. 3927, f. 95.

---

1 Document dactilografiat
2 Vezi schiţa nr. 1. Acest batalion a avut strânse relaţii cu partizanii.
3 Sovieticii se puteau infiltra prin spaţiul dintre punctele de sprijin, mai ales noaptea, pe timp ploios.
4 Ştampila: România - Regimentul 3 Grăniceri - Batalionul Nr. II.
5 Toader D. Gheorghel, născut la 06.11.1898. Soldat la 15.11.1919, slt. rez. la 06.10.1921, locot. la 01.07.1927, căpitan la 08.06.1936, maior la 18.07.1942 (anuarul ofiţerilor activi, 1944, p.171).

7 **1944 iunie 22, Câmpulung Moldovenesc.** Raportul lui Vladimir Macoveiciuc asupra activității grupului de partizani antibolșevici aflat sub comanda sa. Prima atestare documentară a existenței partizanilor români antisovietici în Bucovina.

L.S.[1]

RAPORT ASUPRA SITUAȚIEI DE LUCRU A GRUPULUI VLADIMIR[2]

Din cauza timpului nefavorabil ce era în luna februarie-martie 1944, lipsa de trenuri, aglomerația și o evacuare prea rapidă, nu ne-am putut evacua. Am rămas de ne-au ocupat rușii. Dintr-un manifest dat de avioane, adresat către poporul român și armata română, d[omnu]l Molotov a vorbit către guvernul sovietic și în fața întregii lumi că deși Armata Roșie a trecut Prutul, ocupând o mare parte din Moldova și Bucovina totuși n-are contra românilor nimic, nu se amestecă în lucrurile lor și administrația lor, fiecare să-și continue profesiunea avută mai înainte, chiar preoții să slujească în biserici, antreprenorii să-și continue antreprizele, dând ordin chiar să arboreze tricolorul. Imediat la intrarea Armatei bolșevice în satele noastre, o armată jerpelită, flămândă și fără Dumnezeu și-a bătut joc de satele noastre. După ce au găurit toate ogoarele noastre, făcând sute de tranșee, scoțând bărbați și femei pentru acest lucru, au ajuns bieții oameni să fie scoși din minte că-i evacuează din cauza bombardamentelor, fiind zonă de operații.

Văzând că nu este glumă, pentru că [sic!] cârlanul[3] de Molotov s-a compromis față de guvernul lui și întreaga lume, am fost nevoiți să ne luăm valea parte prin codri, iar parte i-au deportat rușii. După trei săptămâni de suferință prin codri, bolșevicii au început să intre și prin păduri, scoțând chiar și din codri pe oamenii care au fugit de teroarea bolșevică, trecând linia rușilor. Sprijiniți de pro[o]rocii adventiști au reușit, fiind călăuziți de ei, să scoată sute de famili[i] din pădure. Ordinul cârlanului de Molotov nu a fost nimic altceva decât o mască pentru poporul român, însă Armata roșie și-a bătut joc de ogorul nostru, maltratând fetele, femeile etc. etc.[4]

În ziua de 15 mai 1944 ne-am procurat de la un depozit rusesc 20 de grenade și 4 arme și cu ajutorul acestor arme și grenade am reușit să evacuez un număr de 80 de familii cu copii și vite, pe care le-am trecut peste linia rusească, în partea țării românești neocupate. Văzând că nu am nici o posibilitate cu ce trăi, fiind foarte sărac, mi-am înființat un grup de 22 oameni, fiind în contact cu Comandamentul german, de unde am primit arme diferite, mitraliere, puști-mitraliere, grenade și explozive[5]. Toți acești oameni erau din meleagurile

---

1 Ștampila: Ministerului Afacerilor Interne - Direcția Regională Suceava. Este aplicată ulterior, pe fiecare pagină. Nu știm cum a intrat documentul în posesia Securității.

2 Text dactilografiat, având la sfârșit semnătura originală "Macoveiciuc Vladimir".

3 Cârlan (Reg.) = Miel după înțărcare, până la vârsta de un an. Bucovinenii numesc astfel un om neisprăvit, fără valoare.

4 Sunt arătate cauzele apariției mișcării de rezistență armată antisovietică.

5 Faptul că grupurile de partizani români au fost sprijinite de germani, pe atunci aliați, nu le diminuează cu nimic patriotismul, pentru că au luptat pentru apărarea integrității României.

Rădăuț[i]ului și grupul a primit numele de "Vladimir", după numele ce-l purta șeful, Macoveiciuc Vladimir[6].

În ziua de 1 iunie crt. [anul curent] am trecut din nou frontiera în partea ocupată [de sovietici,] unde ne-am pus la pândă pentru a face o ispravă țării noastre. Ne-am așezat la pândă în apropierea liniei rusești, care duce[a] pe lângă marginea pădurii. Cu diferite aparate și binocluri, am observat cum stă situația și imediat am raportat superiorilor. Am observat situația în comunele Sucevița, Marginea, Voi[e]vodeasa, Horodnicu de Sus, Horodnicu de Jos, Voitinel, Vicovu de Jos, Putna și Putnișoara, unde am avut conflict [ciocnire] cu rușii. Apoi am trecut să facem pânda la po[i]enile pădurii: Poiana Oglinda, Poiana Crucii, [Poiana] Meselor, Poiana Corbului, Poiana Pietroasa, Poienile Horodnicului, toate potecile și plaiurile codrului dintre Rus Moldovița, Sucevița și Mănăstirea Putna. În tot acest timp am avut informatori care au trecut ca agenți pentru a cerceta terenul și a asigura trecerea întregului grup. Unii din acești informatori ne-au adus știri că ar umbla prin păduri un grup puternic de ofițeri încadrați de două plutoane de soldați. Făcând recunoașterea mai multor po[i]ene, am dat peste patrule rusești în grupuri mici de 2-4 [militari], fără să ne atingem de ei, cu scopul de a da lovitura oportună în patrula pe care doream s-o capturăm.

În ziua de 18 iunie 1944 am tras un atac puternic la linia rusească, unde erau cam 5 cuiburi de mitralieră și-n care oamenii erau triplați[7]. La punctul Toplița, lângă șoseaua națională care duce de la Voitinel la Horodnicu de Sus, ne-am tras [apropiat] până la o distanță de 20 metri de tranșeele inamicului, aruncându-i 46 grenade, de pe urma cărora am auzit țipete, vaiete și strigăte înfiorătoare, rămânând mai mulți morți și răniți. S-a făcut alarmă pe întreaga linie rusă, deoarece noi, pe lângă grenade, am deschis foc din toate armele ce le posedam. În urma focului deschis, rușii au început să ne lovească cu brandurile, să arunce reflectoare [rachete] și văzându-ne în pericol, am fugit în pădure, fiind susținuți de puștile-mitraliere.

În ziua de 19 iunie crt., fiind informați că ar trece prin Poiana Haciungului Mare grupul de ofițeri și soldați, am pândit Poiana Tarnița, Poiana Alunișului, Poiana Stânișoarei, iar în zorii zilei de 20 iunie crt. ne-am așezat o poziție vânătorească [ambuscadă] în Poiana Haciungului-Mare și după o așteptare de câteva ore, cam pe la [ora] 11,30 a apărut în poiană o patrulă de 4 soldați bolșevici pe pieptul cărora străluceau decorațiile[8]. Le-am dat drumul să treacă de noi, deoarece capcana pentru ei era pusă la un punct mai înainte [departe]. După 20 minute a sosit și grosul coloanei în poiană, fiind 9 ofițeri încadrați de două plutoane în dreapta și stânga. În momentul când au apărut la o distanță de 20 m în fața puștilor noastre, compuse din două puști-mitraliere și 6 pistoale automate, iar în stânga poienei, la o distanță de 40 m în făgănișul pădurii, îi așteptau alte zece puști automate, grenade și carabine. În momentul apariției rușilor, arma automată de la intrarea în poiană a început să tragă foc în urma lor. Atât ofițerii cât și soldații s-au oprit, întorcându-se să vadă cine a împușcat. Atunci pușca mitralieră a serg[entului] Rusu, a cap[oralului] Chicher, pistoalele automate a[le] lui Grijincu, Onica și Rotariu au început foc din față și din dreapta. La deschiderea focului acestora, ofițerii ruși au sărit de pe cai, culcându-se la pământ. Restul trupei s-a deplasat în stânga pădurii unde, după două minute, a început un groaznic foc din [de] automate, carabine

---

[6] Vladimir Macoveiciuc era român din Voitinel. Numele său este rutenizat, dar strămoșii săi, Macovei, erau moldoveni.

[7] A fost un atac de noapte. Trei săptămâni au acționat partizanii în spatele liniei sovietice a frontului.

[8] De regulă, rușii erau în ținută de campanie. Nu știu de ce, atunci, erau în ținută de paradă, de ceremonie, și cu decorațiile pe piept (Gheorghe Motrescu, interviu, 26.10.1995).

şi grenade din partea grupului nostru. O mare parte din bolşevici au murit în poiană, care au fost loviţi până la ultimul de flăcăii noştri. Lupta a ţinut o oră şi mai bine şi trăgându-se câteva mii de cartuşe şi câteva zeci de grenade, a rămas în Poiana Haciungului Mare o masă mare de cadavre.

După încetarea focului, am fost descoperiţi de o baterie de artilerie şi de mai multe branduri [sovietice], începând să bată în Poiana Haciungului. Printre pro[i]ectilele lor, tot am salvat 7 cai, care au rămas neîmpuşcaţi de noi, am smuls mai multe decoraţii, galoanele ofiţerilor, mai multe pistoale şi arme automate, câteva portharturi şi genţi şi o raniţă plină cu diferite acte de mare importanţă. Am luat carnetele de identitate a[le] tuturor ofiţerilor. După carnetele lor de identitate am putut deduce că erau un grup de ofiţeri de stat major din armata bolşevică, păziţi de o puternică escortă. Atât ofiţerii, cât şi soldaţii, au rămas morţi, fără să scape vreunul. Tot materialul capturat cât şi actele secrete au fost predate Corpului [5?] de Armată. Moartea cauzată mai multor ofiţeri din statul major rus aflat în Bucovina şi a celor două plutoane de soldaţi, în număr de 54 diferite grade şi 9 ofiţeri, găsindu-şi moartea pe neaşteptate, la orele 11,30, în Poiana Haciungului Mare [din] Codrul Voi[e]vodesei, între Mănăstirea Putna şi Sucevita, a adus atât armatei române [cât] şi [celei] germane un mare folos. Distrugerea celor 9 ofiţeri de stat major şi [a] celor 54 grade inferioare se datoreşte planului inventat de Macoveiciuc Vladimir şi grupului său de 20 oameni.

În curând vom da numele şi fotografia fiecăruia, pentru a vedea ţara întreagă ce poate face un bun român[9].

ss. Macoveiciuc Vladimir[10]

- ASRI, Fond P, dos. 4312, vol. 4, f. 1423-1425.

---

[9] Fotografia grupului de partizani condus de Vladimir Macoveiciuc (vezi foto nr.) a apărut în revista "Signal" şi a fost expusă în vitrinele magazinelor din Câmpulung, ceea ce a uşurat identificarea de către NKVD şi Securitate (Gheorghe Motrescu, interviu, 26.10.1995).

[10] Vezi Dicţionar biografic, grupul Macoveiciuc:
- Vladimir Macoveiciuc;
- Mihai Mihalescu;
- Archip Rusu;
- Anania Chicher;
- Gheorghe Grijincu;
- Vasile Onica şi
- Sevastian Rotariu.

8 **1944 iunie 26, Sadova.** Declarația lui Gheorghe P. Motrescu la Postul de jandarmi Sadova, privind activitatea grupului Macoveiciuc din vara anului 1944. Primul document în care luptătorii voluntari antisovietici sunt denumiți "partizani".

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Motrescu Gheorghe, fiul lui Pintilie și al Sofiei, Ctg. [contingentul] 1946, premilitar din comuna Vicovu de Jos, Județul Rădăuți, de [în] prezent venit în comuna Sadova, Județul Câmpulung, unde domiciliază și părinții mei refugiați, cu privire la incursiunile ce am făcut la ruși, declar următoarele:

De la data evacuări[i] din comuna Vicovu de Jos, Județul Rădăuți, pe ziua de 8 Mai 1944[2], eu am rămas prin păduri fiindcă aveam 40 oi și nu am putut să vin cu părinți[i] la Sadova, ci am stat cu oile prin pădure, crezând că se vor duce ruși[i]. Am stat tot timpul cu Roșca Constantin,[3] Ctg. 1945 și cu Grigore Cârstian[4], tot Ctg.1945, pe care însă l-a[u] prins ruși[i]. Eu aveam o armă Zebeu [Z.B.] cu 100 cartușe, pe care am aflat-o când se retrăgea[u] trupele germane, Roșca Constantin avea o armă austriacă. Cam până după 1 Iunie 1944, am stat pe acolo singuri, am tot hărțuit patrulele rusești cu focuri de armă, ca să nu poată veni pe la noi, prin pădure. După acea dată, pe muntele Pietrosu, ne-am întâlnit cu 20 partizani instruiți de germani, pentru a ataca pe ruși. Aveau două puști-mitraliere, patru pistoale automate, grenade și multă muniție. Din aceștia am cunoscut pe Precop Țugui și fiul său Gheorghe, care era[u] de la mine din comună. Mai era ca [sic!] comandant Macoveiciuc Vladimir din comuna Voitinel și fiul său Silvestru, tot din Voitinel. Mai era[u] un serg[ent] venit din Crimeea în concediu pe două luni, anume Rotaru, un serg[ent] Rusu Archip din comuna Gălănești-Hurjuieni, tot venit din Crimeea, un cap[oral] Chichel Ananie din comuna Bosanci, Suceava, tot venit din Crimeea, Onica Sava, un bătrân din Horodnic și unul Onica Vasile, serg[ent], decorat cu Crucea de Fier germană și un serg[ent] Grigorean Gheorghe, tot din Horodnic, mai era un cap[oral] T.R. [termen redus], Ursachi Traian din comuna Frătăuți[i] Vechi. Pe ceilalți nu-i prea cunosc așa [de] bine cum îi cheamă. M-am atașat și eu cu Roșca la aceștia, înarmându-ne cumsecade și fiindcă noi cunoșteam bine potecile și poienile pe unde umbla[u] patrulele rusești și pe unde au [aveau] poziția, am început acțiunea. Am stat 4 zile în Tarniță, unde n-au [i]ești ruși[i]. Știam că la niște căși [case], pe pârâul Muntelui Vițău, vin patrule rusești. Am stat, dar tot nu au venit ruși[i]. În a 6-a zi am mers în pârâul Putnișoara, unde sunt vreo 30 case, dar tot nu au venit ruși[i]. Aici însă am făcut o tragere pentru a ne obișnui cu tot felul de arme, de unde ne-am retras și a doua zi am observat că a venit o comp[anie] de ruși pe care nu ne-am bizuit să-i atacăm. Vreo 4-5 zile am făcut recunoaștere de teren și pe urmă am stat vreo 4 zile în capătul comunei Voitinel, dar nici aici nu ne-au picat în capcană ruși.

În ziua de 18 iunie ne-am tras, pe la orele 1 noaptea, la tranșeele rușilor, între Horodnic și Voitinel, unde era[u] 5 cuiburi de mitralieră cu oameni dublați. I-am încadrat cu

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Este vorba de evacuarea forțată, ordonată de comandamentul sovietic, a populației civile din satele situate în zona frontului și deportarea acesteia în județul Dorohoi.

[3] Prieten din copilărie. A murit în 1946, într-un accident de cale ferată, strivit între tampoane (Gheorghe Motrescu, interviu, 25.10.1995).

[4] A fost prins de sovietici și deportat (Gheorghe Motrescu, 26.10.1995).

puştile noastre automate în dreapta, stânga şi faţă, în aşa fel încât nu ne-au simţit, având planul ca să-i luăm prin surprindere ca să le smulgem mitraliera, însă ne-a observat şi a deschis foc un rus. Atunci şi noi, la comandă, am început a trage din toate direcţiile, aruncând şi vreo 30 grenade. Am auzit în tranşee strigăte şi vai[e]te, iar focul a ţinut vreo oră şi jumătate. Pe la orele 2 şi jumătate, ne-am retras în pădure, fiindcă era alarmată toată linia bolşevică. Cu toate că noi eram retraşi în pădure, au tras până la orele 8 dim[ineaţa]. De aici ne-am retras cu mare greu, fiindcă din toate direcţiile trăgeau după noi cu mitraliere, branduri şi puşti automate, dar totuşi am scăpat neatinşi nici unul. Nu ştiu câţi [ruşi] morţi au fost şi răniţi, dar am văzut din pădure că au venit căruţe de-au transportat răniţi de acolo.

În ziua de 20 iunie [1944], am fost informaţi că are să treacă o patrulă rusească prin Poiana Haciungului Mare, unde am şi plecat de ne-am instalat. Acolo, stând la pândă şi după anunţarea unui agent destoinic trimis de noi, pe la orele 11,25 a sosit observatorul în goană nebună şi ne-a anunţat că vin ruşi[i] dinspre Vicovu de Jos. Am şi observat 4 ruşi avangardă, însă şeful grupului nostru, observând cu binoclu[l], a dat ordin să-i lăsăm să treacă fără a deschide foc, deoarece vine grosul coloanei. În adevăr, după câteva minute, au apărut 9 ofiţeri călări, încadraţi la dreapta şi stânga cu 2 plutoane de soldaţi. Imediat un serg[ent] a deschis foc cu pistolul automat. Atunci un ofiţer [sovietic] observând ce este a strigat descălecarea. Altul s-a suit la trei movile, unde era o puşcă mitralieră a noastră şi, dând de mitralior, a strigat "Hu, germanschi!", culcându-se toţi la pământ. Atunci am deschis foc din toate armele, aruncând şi vreo 30 de grenade, zăpăcindu-i pe ruşi complect. A[m] tras fiecare câte 60-80 cartuşe, secerându-i cu puştile-mitraliere din dreapta şi stânga, iar din faţă un grenadier, rămânând în Poiana Haciungului, căzuţ[i], 7 ofiţeri şi 50-60 soldaţi [sovietici]. Eram în mare pericol, fiindcă s-a deschis foc asupra noastră şi de tun sau brand, în apropiere. În fugă am luat actele de la ofiţeri şi 7 cai, iar câţiva oameni care erau desculţi au tras cizmele bolşevicilor şi pantaloni[i], le-am luat pistoalele, hărţile, diferite documente etc. După aceasta am luat şi pe rănitul căzut dintre noi, l-am bandajat, urcat pe cal şi am coborât cu toţi[i] într-o prăpastie adâncă, unde nu a călcat picior de om, ca să nu fim urmăriţi de ruşi.

Chiar în acea zi am luat încă o mulţime de lume care se afla refugiată prin pădure şi am pornit cu toţi[i] spre Câmpulung[5]. O noapte am dormit în Poiana Crucii cu toţi[i,] cam 100 de persoane. Acolo, bătrânul Ţugui Precop a împuşcat un porc sălbatic, cu care am venit la vale. Cu mare greu ne-am apropiat la Săcrieş, pe unde am trecut frontul.

Până [am] ajuns la noi, grupul de partizani a fost condus [călăuzit] de bătrânul Ţugui Precop, de 61 de ani, care cunoaşte bine toate plaiurile. De acolo, el a rămas de ne aproviziona cu hrană, împuşcând sălbăticiuni, căuta oameni de pe la care lua informaţi[i] pe unde se află ruşi[i], [în]grijea de muniţie ce era de rezervă, aşa că ne-a dat mare concurs la aceste operaţii.

Atât declar, susţin şi semnez propriu,

ss. Gheorghe Motrescu

Dat în faţa noastră astăzi, 26 iunie 1944.
Şeful Postului Jand[armi] Sadova
Jand[arm] Plut[onier] Ciupac Ion
L.S.[6] ss. Ciupac Ion L.S.[7]

- ASRI, Fond P, dos. 4312, vol. 4, f. 1419-1420.

---

5 Durata acestei misiuni a fost de trei săptămâni (1-21 iunie 1944).

6 Ştampila: Legiunea Jandarmi Câmpulung Bucovina - Postul Jandarmi Sadova.

7 Ştampila: Ministerul Afacerilor Interne - Direcţia Regională Suceava, aplicată ulterior.

9 **1944 iunie 26, Sadova.** Declarația lui Precup Țugui privind situația din Bucovina și activitatea din vara anului 1944 a "bandei de haiduci" condusă de Vladimir Macoveiciuc.

L.S.[1]

DECLARAȚIE[2]

Subsemantul Țugui Precop, de 61 ani, din comuna Vicovu de Jos, Județul Rădăuți, declar următoarele:

Fiind refugiați prin păduri, de ruși, am dus tot ce am avut pe lângă casă în pădure, fiindcă ne prăda[u] ruși[i] tot ce afla[u] și pe noi ne evacua[u] din comună, nu știu încotro. Dar și în pădure am fost prins, cu soția, ne-a[u] luat și ne ducea[u] în convoi, de unde eu însă am fugit, dar soția mi-a rămas la ei. Am venit din nou în pădure, unde mi-am îngropat [îmi îngropasem] lucrurile, dar nu am aflat nimic, am rămas gol.

Am venit în comuna Sadova cu fiul meu Gheorghe și familia lui. Ajunși aici după 3 săptămâni, m-a informat fiul meu că la Câmpulung, din inițiativa d[omnu]lui Macov[e]iciuc Vladimir s-a format o bandă de haiduci cu înțelegerea Comandamentului german care aprovizionează cu arme automate, grenade și alimente. Văzând batjocura ce au pus ruși[i] pe noi, m-am hotărât și eu cu fiul meu Gheorghe ca să plecăm cu această bandă de haiduci, știindu-mă că sunt om bătrân, [că] am fost în viața mea bracon[i]er și cunosc toate plaiurile și vâlcelele și le pot fi de folos în conducerea lor [ca ghid].

În ziua de 1 iunie 1944, înarmați și aprovizionați cu de toate, am luat valea spre pădure pentru a pune capcana bolșevicilor care ne-au depărtat de frați, surori, părinți, batjocorindu-ne femeile și fetele noastre. Am condus cu bine acest grup pe toate plaiurile și munți și poteci, până pe Muntele Pietrosul, în apropiere de liniile rusești. Acolo am găsit pe Motrescu Gheorghe a' [lui] Pintilie și pe Roșca Constantin, tot din Vicov, care au stat acolo și cunoștea[u] bine pe unde sunt rușii. Au plecat și ei cu ai noștri, iar eu tot timpul i-am aprovizionat cu carne de sălbăticiune, fiindcă nu am avut hrană [decât] numai pe 7 zile și noi am stat 3 săptămâni [prin păduri], fiindcă greu am putut da de ruși. Știu că au dat un atac la tranșeele rușilor, între Horodnic și Voitinel, unde s-au dat mari lupte, dar atunci nu au capturat nimic. Și pe urmă la Poiana Haciungului Mare, în ziua de 20 iunie a[u] dat lupte mari cu rușii, de unde au adus și pradă de război 7 cai, pistoale rusești, multe acte, iar o seamă [de oameni] care erau [fuseseră] desculți erau îmbrăcați cu cizme de-a[le] rușilor și pantaloni, de unde din nou, cu mare greu, am luat drumul spre Câmpulung, mai găsind oameni prin păduri refugiați, pe care i-am trecut cu noi. Am dormit în Poiana Cruci[i] cu toți[i], unde am împușcat un porc sălbatic pe care l-am luat cu noi. Cu mare greu am trecut pe la Săcrieș, unde era frontul nostru, temându-ne că sunt ruși.

Atât declar, susțin și semnez prin punerea de deget, neștiind carte.

Dat în fața noastră astăzi, 26 iunie 1944. ss.Țugui Precup
[Amprenta digitală]

Șeful Postului Jandarmi Sadova, ss. Plutonier Ciupac Ioan
L.S.[3]

- ASRI, Fond P, dos. 4312, vol. 4, f. 1426.

---

1 Ștampila: Ministerul Afacerilor Interne - Direcția Regională Suceava, aplicată ulterior.
2 Document dactilografiat.
3 Ștampila: Legiunea de Jandarmi Câmpulung Bucovina - Postul Jandarmi Sadova.

10 **1944 august 7, Broşteni.** Raportul Detaşamentului "Colonel Constantinescu Aurel" către Armata a IV-a Română privind scoaterea din linia de apărare a Batalionului Fix Regional Bucovina.

Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel"
nr. 4730 - 1944 august ziua 7

Armata a IV-a
D-l Şef de Stat Major[1]

Urmare la nr. 4389 din 2.VIII.1944 şi urmare la raportul făcut la telefon în ziua de 5.VIII.1944, am onoare a raporta:

După *ordinul* domnului general Kreysing, Comandantul Corpului 17 Armată [german][2], în zilele de 3 şi 4 august 1944 m-am deplasat la Batalionul Bucovina, la Măgura Vacii[3]. Acolo am vorbit cu ofiţeri şi cu mulţi gradaţi şi în special am vorbit Companiei Putna. Ofiţerii erau fermi, dar situaţia acestei Companii este că are 160 oameni ce au familiile în teritoriul ocupat şi numai 88 în teritoriul neocupat[4].

În acest timp, în noaptea de 4/5.VIII.1944 s-a încercat în locul soluţiei propuse de mine, de a schimba Compania Putna, o soluţie intermediară, fiecare punct de sprijin fiind întărit cu arme grele şi cu subunităţi germane pentru a se da încredere trupei. Totuşi, a doua zi *au dispărut* o serie de oameni.

Astfel, în noaptea de 2/3. VIII.1944 au dispărut 8 oameni. În noaptea de 3/4.VIII.1944 au dispărut 9, iar în noaptea de 4/5.VIII.1944 au dispărut 4, cu toate că ruşii n-au făcut propagandă în acest sector[5].

Din aceste fapte se vede că oamenii pun mai mult preţ pe interesele personale decât ale ţării.

În urma acestor fapte grave, am ajuns la concluzia, împreună cu Comandamentul german, ca *să se înlocuiască Compania Putna* în întregime[6].

Părerea Comandantului german cât şi a subsemnatului este că trebuie neapărat scos din linie acest Batalion pentru a nu avea surprize şi mai mari.

De altfel, acest Batalion nu poate face faţă operaţiunilor căci are oameni bătrâni, cu multe nevoi şi cu copii mulţi. În tot ansamblul ţării, aceste elemente nu sunt întrebuinţate. De altfel nici nu are o instrucţie adecvată muntelui şi nici nu este dotat cu cele necesare.

Batalionul este întins pe un front larg şi la înălţimi destul de mari.

Din Batalionul Fix nu se pot face vânători de munte.

---

1 Document dactilografiat.

2 Detaşamentul se afla în subordine germană.

3 La Măgura Vacii era postul de comandă al Batalionului Fix.

4 Efectivul Batalionului Fix a fost completat cu refugiaţi din nordul Bucovinei, cetăţeni români de origine ucraineană.

5 Pentru a slăbi moralul trupelor noastre, sovieticii făceau propagandă prin megafoane, noaptea, îndemnând la dezertare.

6 Asupra unităţilor militare româneşti puse în subordine germană, hotărârile se luau în comun, de către organele româno-germane.

În regiune, Comandantul german nu are posibilități ca să înlocuiască acest batalion. Trebuie să se dea un alt batalion, ca să înlocuiască Batalionul Fix Regional Bucovina.

Acest nou batalion este necesar atât din punct de vedere al operațiunilor cât și din punct de vedere al țării noastre, căci este un teritoriu de-al nostru propriu și trebuie să se găsească și unități române, chiar simbolic.

Rog să binevoiți a interveni pentru a se trimite urgent un nou batalion.

Comandantul Detașamentului,
(ss) Colonel Aurel Constantinescu

- AMApN. Fondul 1663, dos. 3927, f. 299.

11 **1944 august 7, Broșteni.** Adresa prin care Detașamentul "Colonel Constantinescu Aurel" trimite Corpului 17 Armată German copia raportului privind schimbarea Batalionului Fix Regional Bucovina.

Detașamentul "Colonel Constantinescu Aurel"
nr. 4787 - 1944 august ziua 7

Corpul 17 Armată[1]
D-l general Kreysing

Am onoare a înainta alăturat copie după raportul nr. 4389 din 2.8.1944 și nr. 4730 din 7.8.1944, înaintate Armatei a IV-a Române, privitor la schimbarea Batalionului Fix Bucovina[2].

Comandantul Detașamentului,
(ss) Colonel Aurel Constantinescu

- AMApN, Fondul 1663, dos. 3927, f. 298.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Deciziile organelor româno-germane se comunicau, în scris, atât Armatei a IV-a Române cât și Corpului 17 Armată German.

12 **1944 august 19, Broşteni.** Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel" raportează Armatei a IV-a scoaterea Companiei Fixe "Putna" din dispozitivul de apărare.

Detaşamentul "Colonel Constantinescu Aurel"

nr. 5025 / 19 august 1944

ARMATA a IV-a[1]

Secţia I-a

Am onoare a raporta pentru ştiinţa Dvs.:

Compania Putna din Bat[alionul] Fix Regional Bucovina, din care au dezertat parte din ostaşi la inamic, în ziua de 6.VIII.1944 a fost scoasă din dispozitivul de apărare şi înlocuită cu 2 [două] companii din Regimentul 28 Vânători german.

În prezent, Compania Putna a fost pusă la dispoziţia Batalionului 635 Pionieri al Armatei [germane] în zona Dârmoxa, pentru executarea lucrărilor de poduri şi şosele[2].

Comandantul Detaşamentului,
(ss) Colonel N. Teodorescu

- AMApN, Fondul 1663, dos. 3927, f.328.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Compania a 3-a Fixă "Putna" a fost surprinsă de evenimentele de la 23 august 1944 la Dârmoxa, o parte din efective fiind capturată de germani şi alta de sovietici.

13 **1944 august 21, Moldovița.** Raport informativ asupra luptelor din 19-21 august 1944 dintre Batalionul II / Regimentul 3 Grăniceri și trupele sovietice.

Batalionul II / 3 Grăniceri nr. 1593/23 august 1944

Către,
Detașamentul "Colonel Constantinescu Aurel"[1]

Am onoarea a înainta alăturat raportul informativ asupra luptelor ce a[u] avut loc în zilele de 19, 20 și 21 august 1944 în sectorul acestui Batalion[2].

Comandantul Batalionului II/3 Grăniceri
L.S.[3] (ss) Maior Gherghel Teodor
P.C.[4] Batalion, Moldovița, 21 august 1944

RAPORT INFORMATIV

Am onoare a raporta: În ziua de 19 august 1944, ora 6,15 locotenentul Papainopol [Constantin], comandantul Companiei a 7-a Gr[ăniceri], raportează telefonic că punctele de sprijin de pe întreg sectorul companiei sunt atacate puternic de forțe superioare inamice, în urma unui intens baraj de artilerie și branduri. Legătura cu punctele de sprijin a fost întreruptă. La ora 7 a sosit la P.C. [al] companiei sergentul major Crețu de la punctul de sprijin din dreapta (Brăila)[5] care, după lupte grele cu inamicul, raportează că acest punct de sprijin a fost ocupat de ruși, iar efectivul punctului a fost decimat. Știe că erau vreo 12 morți și mulți răniți.

Observatorul companiei raportează că o coloană de circa 120 până la 150 cai cu samare, cu un efectiv de 2 [două] comp.[anii] sovietice a trecut printre cele 2 [două] puncte de sprijin din dreapta, îndreptându-se către P.C. [al] companiei. Informațiile le-am raportat prin ofițerul de legătură direct Div.[iziei] germane[6] de unde am primit ordin să intervin cu compania de rezervă. În rezerva batalionului se afla Compania a 6-a Gr[ăniceri] căpitan Mironovici [Gheorghe][7], care în ziua de 14 august 1944 a fost scoasă din poziția de rezistență, fiind înlocuită de compania a 2-a germană pentru instrucție și reconfortare.

La orele 7,30 Compania căpitan Mironovici Gh. s-a pus în marș spre Frumosu. Pe drum a fost întâmpinată de camioanele Div.[iziei] germane, s-a îmbarcat și transportat în Valea Frumosului de unde, în formații de apropiere, s-a îndreptat pe jos, prin pădure, către P.C. [al] companiei a 7-a (București). Compania a 6-a a fost întărită cu un plut.[on] mitralieră sub comanda sublt. Lupașcu [Corneliu]. Au pătruns până la circa 500 m[etri de] P.C. [al] Companiei a 7-a care era înconjurat din toate părțile de puternice forțe sovietice.

---

1 Document dactilografiat.
2 Batalionul se afla pe poziții în zona comunei Moldovița (vezi schița nr. 1).
3 Ștampila: Regimentul 3 Grăniceri - Batalionul II.
4 Vezi ordinea de bătaie a Bat. II/3 Gr, docum. nr. 1.
5 Punctele de sprijin, plutoanele și companiile aveau nume codificate.
6 Divizia a 3-a Munte.
7 Vezi documentul nr. 1, Regimentul 3 Grăniceri, ordinea de bătaie.

Cpt. Mironovici Gh. porneşte la atac şi reuşeşte să despresoare [disperseze] o parte din forţele sovietice, pătrunzând apoi în punctul de sprijin. Nu a putut continua înaintarea spre punctul de sprijin Brăila, deoarece inamicul era superior în forţe.

Locotenentul Papainopol împreună cu garnizoana punctului de sprijin - efectiv 46 oameni - a rezistat la încercuire luptând cu eroism desăvârşit şi respingând trei atacuri succesive date de trupele sovietice, până la sosirea căpitanului Mironovici Gh.

Căpitanul Mironovici Gh., după ce a ajuns în punctul de sprijin al companiei a 7-a, a reuşit să restabilească legătura telefonică, raportând că forţe superioare sovietice opun rezistenţă mare, punându-l în imposibilitate de a-şi continua înaintarea. Cere a i se da ajutor cu rezerve noi. În acest timp legătura telefonică a fost întreruptă.

În acea zi, cu o patrulă tare de 20 oameni, a[u] fost evacuaţi răniţii spre trenul de luptă, trimiţându-se şi cei 12 cai cu samare ce transportaseră alimentele şi muniţia pe poziţie. Pe drum, coloana a fost interceptată de formaţiuni puternice sovietice, care au reuşit să captureze o parte din ei după lupte violente, iar o parte au reuşit să scape, prezentându-se la trenul de luptă. Opt cai cu samare şi 15 soldaţi au fost capturaţi [de sovietici].

Celelalte 4 puncte de sprijin ale Companiei a 7-a, în urma puternicelor bombardamente de branduri şi artilerie, au fost încercuite şi ocupate de sovietici. Apărătorii punctelor au luptat eroic, până la ultima grenadă. Sublocotenentul Chirşbaum [Alexandru] a reuşit cu o parte din soldaţi să scape, prezentându-se la trenul de luptă al comp[aniei], unde s-au recuperat încă 15 soldaţi. Împreună cu acest efectiv, a pornit la punctul de sprijin al Companiei a 7-a, unde luptă şi în prezent. Sergentul Major Creţu [Constantin] din Compania a 8-a, scăpat de la punctul de sprijin Brăila, luptă de asemenea la P.C. [al] Companiei a 7-a.

Sergentul major Simion [Romeo], împreună cu 15 soldaţi recuperaţi din luptă, s-a regrupat la P.C. [al] batalion[ului], unde îi menţinem pentru rezervă. Până în prezent sunt recuperaţi circa 50 oameni din cele patru puncte de sprijin care aveau un efectiv de 120 oameni. Rezultă că pierderile pentru aceste puncte de sprijin sunt de [peste] 50 % în morţi, răniţi şi dispăruţi.

Văzând că patrula trimisă în ziua de 19 august 1944 nu se mai întoarce, căpitanul Mironovici Gh., împreună cu o patrulă tare de 15 oameni, a pornit personal spre Frumosu, unde a expus domnului general [Klatt], comandant al Div[iziei] a 3-a germane, întreaga situaţie şi împreună cu domnul general s-a prezentat domnului general comandant al Corpului.[8] Cu această ocazie a fost felicitat pentru eroica rezistenţă a ostaşilor români.

Comanda punctului de sprijin a fost lăsată loco[tenentului] Papainopol, având comand[anţi] de plutoane pe locot. [rezervă] Vasilescu Dumitru din Compania a 6-a, sublocot. Lupaşcu Corneliu din Compania a 8-a şi 3 subof[iţeri] din Compania a 7-a.

Căpitanul Mironovici îmi raportează telefonic de la Frumosu[9] că în ziua de 19 august 1944, după ce a respins inamicul ce încercuise punctul de sprijin al Companiei a 7-a, a fost atacat în mai multe rânduri, iar la orele 17 în cursul acelei zile inamicul a reuşit să-l înconjoare din nou. După o intensă pregătire de artilerie şi branduri, inamicul porneşte din nou la atac, care a fost respins cu pierderi sângeroase. Lupta a durat de la orele 17 la orele 22, în care timp s-a consumat aproape întreg stocul de muniţie existent. Au fost scoase din luptă 3 puşti - mitraliere de la Compania a 6-a şi una puşcă-mitralieră şi un brand [de] 50 mm de la Compania a 7-a. Pierderi în oameni: 25 la sută morţi şi răniţi. Muniţia aproape pe terminate. Alimente şi apă lipsă.

---

[8] Corpul 17 Armată german, comandat de generalul Kreysing.

[9] Comună situată în judeţul Suceava de astăzi.

Din aceste motive, după respingerea inamicului, căpitanul Mironovici, văzând că nu mai poate rezista mult timp, a pornit personal cu o patrulă pentru a expune situaţia şi a se înapoia cu unităţi de întărire, muniţiuni şi hrană. S-a înapoiat la punctul de spijin cu o coloană samarizată, cu muniţiuni şi hrană, fiind însoţiţi şi de 2 [două] comp[anii] de rezervă germane.

Inamicul a atacat din nou, punctul de sprijin Bucureşti fiind expus a fi cucerit dacă nu sosea la timp o comp[anie] germană ce fusese trimisă în ajutor şi care a reuşit să restabilească situaţia.

Cu această ocazie a fost rănit grav locot[enentul de rezervă] Vasilescu Dumitru din Compania a 6-a şi mai uşor loc[otenentul] Papainopol Constantin, comandantul Companiei a 7-a. De asemenea, a fost grav rănit şi sergentul major Bucur Teodor din Campania a 6-a Grăniceri. Din informaţiuni, sergentul major Tănase [Gheorghe] a rămas mort pe poziţie, luptând la punctul său de sprijin. Locotenentul Papainopol a rămas spre a fi pansat şi tratat la infirmeria batalionului, deoarece rănile sunt uşoare, iar ceilalţi doi au fost evacuaţi la spitalul din Câmpulung[10] împreună cu toţi ostaşii răniţi.

Tot în ziua de 20 august 1944, a fost uşor rănit de schije de brand şi domnul general Glatt[11], comandantul diviziei germane, care se afla în apropierea frontului, dirijând mersul operaţiunilor.

În sectorul Companiei a 7-a s-au dat lupte grele. Compania a 6-a care a venit în ajutor este de 2 [două] zile angajată în lupte, opunând o rezistenţă dârză contra unui inamic superior. A[u] sosit la faţa locului două batalioane motorizate [germane] care au intervenit. Luptele sunt în curs. Inamicul a fost oprit şi pus în imposibilitate de a crea o străpungere a frontului în acest sector.

Ostaşii Batalionului II/3 Grăniceri care au luat parte în aceste operaţiuni s-au comportat excepţional de bine[sic!], atrăgând laudele camarazilor germani şi frumoase aprecieri din partea domnului comandant al Div[iziei] germane.

Comandamentul german a hotărât decorarea ofiţerilor şi ostaşilor care s-au distins în aceste lupte[12].

În restul sectorului s-au produs atacuri inamice asupra punctelor de sprijin din Compania a 2-a germană, fost sectorul Companiei a 6-a române. Peste tot a fost respins.

În sectorul Companiei a 5-a, Căpitan Precupan [Vasile], din stânga batalionului, până în prezent este linişte.

Mare parte din muniţie s-a consumat. Avem nevoie de multe grenade, muniţie pentru pistoale - mitralieră şi rachete.

Urmează raport separat pentru pierderi şi modul de comportare al fiecărei companii.

Comandantul batalionului II/3 Grăniceri,
L.S.[13] (ss) Maior Gherghel Teodor

- AMApN, Fondul 1663, dos. 3927, f. 336-339.

---

[10] Mai precis, spitalul se afla în comuna Sadova, aflată lângă Câmpulung, şi era un spital de campanie german.

[11] Numele corect: Paul Klatt.

[12] Datorită evenimentelor de la 23 august 1944, aceste decoraţii n-au mai ajuns la destinatari. Au ajuns însă "distincţiile" acordate de sovietici: arestări, condamnări, deportări.

[13] Ştampila Regimentul 3 Grăniceri - Batalionul II.

14 **1944 noiembrie 18, Câmpulung Bucovina.** Raportul Siguranței din Câmpulung Moldovenesc privind colaborarea cu NKVD pentru reprimarea foștilor partizani antisovietici (fragmente).

ROMÂNIA nr. 2445/S din 18 noiembrie 1944
Ministerul Afacerilor Interne
Direcțiunea Generală a Poliției
Poliția de Reședință Câmpulung Bucovina
Biroul de Siguranță

Către,
Direcțiunea Generală a Poliției
Direcția Poliției de Siguranță București[1]

Odată cu ocuparea Câmpulungului de către ruși în ziua de 12 septembrie 1944, au coborât din ascunzișurile lor din munți și polițiștii, care erau fugiți pentru a nu fi prinși de germani, întâmpinând primele elemente de ocupație [sovietică]...

[...] c) Acțiunea *partizanilor din Câmpulung.*

După 12 septembrie, când orașul a fost ocupat de ruși, s-a trecut la îndeplinirea atribuțiunilor normale, prevenire și reprimare. În colaborare cu Comandamentul sovietic de specialitate [citește N.K.V.D.] și la cererea sa, în urma urmăririi noastre, cu greutatea inerentă situației, am reușit să prindem și să predăm la intervale de timp scurt [pe] *partizanii români [antisovietici] TOPORAȘ ILIE, CLEPȘA EMIL, UNGUR TITUS și COCA ȘTEFAN, toți din Câmpulung*[2].

S-a stat zi și noapte la dispoziția Comandamentului sovietic, dând informațiuni despre ceea ce ni se cerea, reușind să inspirăm încrederea necesară unei colaborări[3] pentru satisfacerea interesului Statului Român cum și al Armatei Sovietice [...]

Trupele sovietice au ridicat și internat în lagăr locuitori fără nici o vină, care au fost trimiși sub pază la lagărul de la Roman, de unde nu s-au mai întors până acum. Din Câmpulung s-au ridicat peste 40 de locuitori, iar din Vatra Dornei și Humor peste 60 [...]

Șef de poliție, Șeful Bir[oului] Siguranței,
L.S. (ss) Gh. Boca (ss) Comisar Ion Drinceanu

- ASRI, Fond D, dos. 9029, vol. 2, f. 488-494.

---

1 Document dactilografiat.

2 Toți au fost condamnați și deportați în URSS, unde au dispărut fără urmă.

3 Servilismul nu le-a folosit la nimic. Polițiștii au fost ulterior arestați și întemnițați în penitenciarele Târgșor și Făgăraș, iar după o detenție medie de 5 ani au fost judecați și condamnați pentru "activitate intensă contra clasei muncitoare".

1945

1945

15 **1945 ianuarie 11, Iaşi.** Sentinţa pronunţată în cazul partizanului Nicolae Macriniuc din Voroneţ. (Fragment).

Curtea Marţială a Comandamentului 4 Teritorial
(Curtea Marţială a Corpului IV Armată)

SENTINŢA nr. 2

Astăzi, anul 1945, luna inuarie, ziua 11

Curtea Marţială a Corpului 4 Teritorial întrunită în şedinţă publică în compunerea următoare:

PreşedinteColonel magistratRudeanu Corneliu
JudecătorCăpitan magistratMardare Nicolae
JudecătorCăpitanStoian Mihail
Procuror Instructor militarLt. mag. asim. Ienciu L.R.

Având în vedere că dispoziţiunile art. 67 şi 71 C.J.M. au fost păzite şi nu există nici un caz de incompatibilitate.

Văzând că pentru astăzi s-a fixat judecarea procesului privitor pe inculpatul *Macriniuc Nicolae* din comuna Voroneţ, judeţul Câmpulung, de profesie agricultor, în vârstă de 33 ani, născut şi domiciliat în comuna Crasna, judeţul Storojineţ[1]. [...]

În fapt:

În luna mai 1944 a trecut linia frontului din Bucovina în Moldova şi s-a stabilit în comunele Breaza şi Ciocăneşti[2], unde a intrat în *organizaţia de partizani* a armatei germane de sub conducerea lui *Vladimir Macoveiciuc*.

A conlucrat la ridicarea vitelor de la locuitori şi la predarea ostaşilor români armatei germane, până la 19.10.1944, când a fost prins de autorităţile jandarmereşti.

La interogatoriul luat în instanţă nu recunoaşte faptul ce i se impută. Considerând că simplul fapt de a se fi înscris într-o organizaţie de partizani, fără a se face dovada că a acţionat în mod concret în cadrul ei, nu constituie infracţiunea imputată, inculpatul a fost achitat[3] pentru crima de înaltă trădare p.p. de art. 188 pct. 8 alin. ultim C.P.

Dată şi citită în şedinţă publică de către Preşedinte, astăzi 11 ianuarie 1945.

Preşedinte,
(ss) Col. mag. Corneliu Rudeanu
(ss) Cpt. Stoian Mihail

Judecători,
(ss) Cpt. mag. N. Mardare

Grefier
(ss)indescifrabil

- AMApN, Fondul 5465.

---

[1] Aflat în nordul Bucovinei.

[2] Refugiat în partea de sud a Bucovinei, Nicolae Macriniuc a locuit în comunele Breaza, Ciocăneşti şi Voroneţ din fostul judeţ Câmpulung, astăzi Suceava.

[3] Instanţa militară era încă independentă în 1945.

16 **1945 martie 16, Iaşi.** Sentinţa nr. 394/1945 pronunţată în cazul partizanului Tusu Alexandru, fost jandarm (fragment).

România
Curtea Marţială a Corpului 4 Teritorial

SENTINŢA nr. 394

Astăzi, anul 1945, luna martie, ziua 16, Curtea Marţială a Corpului 4 Teritorial, întrunită în şedinţă publică în compunerea următoare:

Preşedinte:	Colonel magistrat	Rudeanu Corneliu
Judecător:	Lt. Colonel	Bengliu Dumitru
Judecător:	Căpitan magistrat	Mardare Nicolae
Procuror Instructor militar	Lt. mag. asim.	Petrovici

[...] Văzând că pentru astăzi s-a fixat judecarea procesului privitor pe inculpatul jandarm sergent TUSU ALEXANDRU din Legiunea jandarmi Câmpulung, ctg. 1939, vârsta 24 ani, domiciliat în comuna Bilca, judeţul Rădăuţi, [...]

În fapt:

Fiind ţinut de nemţi în lagăr, i s-a propus ca în schimbul liberării, să se facă *partizan*[1]. În zilele de 29 august - 2 septembrie 1944, a condus pe soldaţii germani la târla locuitorului Donisan de unde a ridicat armele şi efectele ascunse acolo de subofiţeri şi trupă din Legiunea de Jandarmi Câmpulung.

S-au mai dus şi la locuitorul Corbu, de la care au ridicat o maşină de scris a Legiunii[2].

Inculpatul recunoaşte faptele, dar afirmă că a fost forţat de nemţi, afirmaţii dovedite cu martorii serg. maj. Afloarei Nicolae şi Pârvan Mihail.

Având în vedere că inculpatul a comis faptul pentru a-şi recăpăta libertatea, că potrivit art. 130 C.P. nu răspunde de infracţiune acela care a săvârşit-o sub influenţa unei constrângeri morale, produsă prin ameninţare [...]

Curtea
În numele legii
HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi [...] *îl achită* de orice penalitate [...] judecat pentru crima de înaltă trădare p.p. de art. 187 pct. 2, art. 188 pct. 2 şi 5 C.P., comb. cu art. 482 C.J.M.

Dată şi citită în şedinţă publică de către Preşedinte, astăzi 16.3.1945.

Preşedinte,
(ss) Col. mag. Rudeanu Corneliu

Judecători,
(ss) Lt. col. Bengliu Dumitru
(ss) Cpt. mag. Mardare Nicolae

Grefier,
(ss) indescifrabil

- AMApN, Fondul 5465.

---

[1] A fost deci constrâns.

[2] Inculpatul, fost jandarm, ştia unde fuseseră ascunse armele, efectele şi maşina de scris a Legiunii de Jandarmi Câmpulung.

17 **1945 aprilie 19, Iaşi.** Sentinţa Nr. 539/1945 prin care a fost condamnat fostul partizan Fabian Popescu.

România
Curtea Marţială a Corpului 4 Teritorial

SENTINŢA nr. 539[1]

Astăzi, anul 1945, luna aprilie, ziua 19

Curtea Marţială a Corpului 4 Teritorial, întrunită în şedinţă publică în compunerea următoare:

Preşedinte:	Colonel magistrat	Rudeanu Corneliu
Judecător:	Căpitan rezervă	Bogdan Victor
Procuror:	Lt. mag. as.	Caton Comănescu

Având în vedere că dispoziţiunile art. 67 şi 71 C.J.M. au fost păzite şi nu există nici un caz de incompatibilitate.

Văzând că pentru astăzi s-a fixat judecarea procesului privitor pe inculpatul caporal Fabian Popescu, ctg. 1937, din Regimentul 3 Grăniceri-Pază, domiciliat în comuna Vatra Moldoviţei, jud. Câmpulung, învinuit pentru crima de înaltă trădare şi tâlhărie p.p. art. 188, 529 şi 531 C.P.

În fapt:

Fiind dezertor de la unitatea sa, inculpatul s-ar fi înrolat într-o echipă de partizani sub comanda germană, care avea sediul în comuna FRUMOASA, jud. Câmpulung Mold., activând în favoarea acestei armate până în ziua de 15 octombrie 1944, când a fost prins.

În această calitate, la finele lunii august, ar fi adunat mai mulţi ostaşi români la şcoala din comuna Valea Boului[2] şi sub pretext că avea de gând să-i treacă prin locuri ascunse în ţară, i-ar fi predat armatei germane.

Însoţit de partizani[3], la 4 septembrie 1944, s-a dus la casa lui Casian Pobuciuc din com. Vatra Moldoviţei[4] unde, înarmaţi, l-au maltratat şi i-au luat mai multe lucruri, iar dintr-un stog de fân au luat armament şi muniţiuni ale jandarmilor.

De la locuitorul Gh. Cenuşă au furat un cal.

Fapta sa de a fi înlesnit jefuirea locuitorilor şi a armamentului, rezultă din actele de la dosar[5].

Nu rezultă însă nici într-un chip că ar fi comis faptele de înaltă trădare ce i se impută.

CURTEA
În numele legii
HOTĂRĂŞTE:

---

1 Document dactilografiat.
2 Probabil Valea Bourei.
3 Nu se arată numele lor, nici al conducătorului.
4 Deci la un consătean.
5 Dosarul fiind întocmit, probabil, de jandarmi.

Cu unanimitate de voturi, condamnă pe inculpatul caporal Fabian Popescu din Rgt. 3 Grăniceri la 5 luni închisoare corecțională pentru complicitate la delictul de tâlhărie și îl declară neculpabil de crima de înaltă trădare, p.p. art. 188 p.3 și 5 C.P.

Dată și citită în ședință publică de către Președinte, astăzi 19.4.1945.

Președinte,
(ss) Col. mag. Rudeanu Corneliu

Judecător,
(ss) Cpt. rez. Bogdan Victor

Grefier
(ss) indescifrabil

- AMApN. Fondul 5465.

18 **1945 august 16, București.** Corespondență între Inspectoratul General al Jandarmeriei - Serviciul Siguranței și Direcția Generală a Poliției privind pe Vladimir Macoveiciuc.

INSPECTORATUL G-RAL AL JANDARMERIEI
Direcțiunea Siguranței și Ordinei Publice
Serviciul Siguranței
Biroul 3.

nr. 38 600
1945 luna aug. ziua 16

SECRET
Confid. Personal

către,
Direcțiunea Generală a Poliției
D-lui General Popescu[1]

La nr. 17.773 S./1945, cu care se trimite în copie raportul Inspectoratului de Poliție Suceava, referitor la activitatea banderistului[2] MACOV[E]ICIUC VLADIMIR;

Am onoare[a] a vă aduce la cunoștință că în urma cercetărilor ce s-au făcut la acest Inspectorat General, s-a stabilit că numitului banderist nu i s-a eliberat niciodată oficial vreo legitimație de [către] fostul Regiment [de] Jand[armi] Pedeștri. De altfel, în controalele acestui Regiment n-a contat niciodată.

În ceea ce privește legătura pe care MACOV[E]ICIUC VLADIMIR ar avea-o cu generalul rez. BAROTZI din Jandarmerie, precizăm că este posibil ca în trecut generalul BAROTZI să-l fi cunoscut, întrucât ofițerul, în timpul activității sale de serviciu, a comandat numeroase unități de jandarmi în Bucovina[3], unde este foarte cunoscut.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Termenul "banderist" este folosit în mod greșit. Banderiștii erau partizani ucraineni, adepți ai naționalistului Stepan Bandera (1909-1959).

[3] Nu în Bucovina, ci în Basarabia, unde maiorul GHEORGHE I. BAROZZI (acesta este numele corect) a comandat Legiunea de Jandarmi Hotin. Născut la 16.04.1891, maior în 1920, colonel în

Credem însă că în situația de astăzi generalul BAROTZI nu mai are nici o legătură cu MACOV[E]ICIUC VLADIMIR, ofițerul fiind cunoscut ca element de ordine.

În ceea ce privește afirmațiunile Insp. de Poliție Suceava, că unii jandarmi de la unitățile din Bucovina de Sud ar avea legături cu banderiștii, Inspectoratul General al Jandarmeriei, deși nu crede verosimilă această informație, totuși a luat măsurile necesare de verificare și supraveghere.

Rezultatele ce se vor obține vor fi comunicate la timp și Dvs.

INSPECTOR GENERAL AL JANDARMERIEI
(ss) General Anton
L.S.[4]

Directorul Siguranței și Ord. Publice
(ss) Colonel N. Stoicescu

[Documentul este înregistrat la Direcția Generală a Poliției sub nr. 41235/21 aug. 1945 și la Arhiva Siguranței sub nr. 19953/21 aug. 1945. Pe manșeta documentului există următoarele adnotări scrise de mână:]

Cu adresă la "C".
17 Ag. Cabinet (ss) Col. indescifrabil
D3. Se va trimite o copie Inspect. Suceava spre știință
(ss) indesc.
27.VIII.45. [Text indescifrabil (patru cuvinte)].

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 69.

1937, general de brigadă în 1943, subinspector general al Jandarmeriei Iași în 1944, a avut în subordine mulți bucovineni, printre care caporalul Ion Vatamaniuc (1925), nelipsit de la partidele de vânătoare ale acestuia. (AMApN, dos. personal).

[4] Ștampila: Inspectoratul General al Jandarmeriei - Direcțiunea Siguranței și Ordinei Publice.

19 **1945 octombrie 10, Bucureşti.** Raportul "Corpului Detectivilor" asupra încercării de fuziune a grupului de partizani condus de Macoveiciuc Vladimir cu Centrul de rezistenţă legionar condus de Ovidiu Găină.

CORPUL DETECTIVILOR 10 octombrie 1945

REFERAT[1]

Asupra cercetărilor făcute în cursul lunii septembrie 1945, cu privire la organizaţiile clandestine din Bucovina de Sud:

În Bucovina de Sud au fost descoperite două organizaţii clandestine şi anume:

1. - Un CENTRU DE REZISTENŢĂ LEGIONAR, cu sediul pe masivul Argestru-Tisa, la 7 km Nord de Vatra Dornei, condus(ă) de comandantul legionar OVIDIU GĂINĂ, ajutat de legionarul ŞUTEA ALEXANDRU, ambii veniţi din Germania[2];

2. - O BANDĂ DE PARTIZANI, cu sediul principal în Codrul Voievodeasa - Rădăuţi şi cu rază de acţiune în regiunea comunelor: Voitinel - Huta[3] - Horodnic - Vicov şi pădurile din împrejurimi, condusă de MACOVEICIUC VLADIMIR, şef de bandă de partizani, care a activat după instrucţiunile Comandamentului German din acea regiune, până la retragerea trupelor germane.

Aceste organizaţii au activat separat până la 20 iulie a.c., când au început acţiunea de fuzionare a lor prin încadrarea bandei Macoveiciuc în centrul de rezistenţă legionar, fuziune[4] care a avut loc în noaptea de 11 august a.c.

Vom trata separat fiecare organizaţie, până la 20 iulie, apoi capitolul fuzionării, aşa cum rezultă din cercetarea celor 30 membri arestaţi şi înaintaţi la Curtea Marţială Iaşi.

1.- Centrul de rezistenţă legionar Argestru - Tisa face parte din planul de organizare a mişcării de rezistenţă din România, elaborat după 23 august 1944, de Comandamentul german în colaborare cu HORIA SIMA şi este similar cu cele descoperite până în prezent şi dirijate de Comandamentul Clandestin Legionar[5].

În luna decembrie 1944, o echipă de legionari în frunte cu ŞUTEA ALEXANDRU, fost primar legionar în comuna Iacobeni-C. Lung, condamnat pentru participare la rebeliune, evadat, dispărut, apoi plecat în Germania la 23 august 1944, este lansată cu paraşutele pe muntele Rotunda-Bistriţa, de unde trece în regiunea Vatra-Dornei.

În luna martie a.c.[6], apare în regiune şi OVIDIU GĂINĂ, fost comandant al organizaţiei legionare "Spărgătorii de Fronturi", care ia comanda echipei şi începe să se organizeze la teren, construind o cabană pe masivul Argestru, în apropierea cantonului silvic Tisa, al cărui titular, brigadierul silvic NICHIFOREL OREST, le serveşte ca centru de aprovizionare cu alimente.

---

1 Document dactilografiat. Pe manşeta superioară există următoarea notă, scrisă de mână: 22.X.1945 - Bucovina - Centrele de rezistenţă - U.S.

2 Prin paraşutare. În 1997, O. Găină se afla la Buenos Aires (dr. Şerban Milcoveanu).

3 Azi satul Voievodeasa.

4 Nu poate fi vorba de o fuziune. A fost o simplă întâlnire între conducătorii celor două grupuri, după care s-au despărţit definitiv. Chiar dacă n-ar fi fost urmărirea din partea autorităţilor sovieto-române, fuziunea nu s-ar fi produs, întrucât nici Ovidiu Găină, nici Vladimir Macoveiciuc nu ar fi acceptat să se subordoneze unul celuilalt (Filon Lauric, interviu, 1992).

5 Ne aflăm înainte de înţelegerea dintre Ana Pauker, Teohari Georgescu şi Nicolae Pătraşcu.

6 Anul 1945.

Totodată stabilesc legături cu oraşul C.Lung, având ca agenţi locali de legătură pe PORCUŢAN COSTAN[7] şi pe RUSU CORDUNEANU PETRE, care este şi gazda permanentă, punându-le la dispoziţie o casă izolată şi nelocuită.

În afară de legătura permanentă prin C. Lung, unde Ovidiu Găină şi Şutea Alexandru vin foarte des, rămânând zile şi chiar săptămâni întregi, se ţine legătura prin postul de radio emisiune cu care centrul de rezistenţă este înzestrat şi prin curierii comandamentului clandestin legionar din Capitală, dintre care a fost identificat BUTAS GHEORGHE, de la Malaxa. Paralel cu aceste pregătiri se recrutează noi membri, se măreşte stocul de armament şi muniţiuni şi se iau măsuri de aprovizionare pentru viitor, cumpărând vite prin Rusu Corduneanu Petre şi dându-le la păşunat la cantonul brigadierului silvic Nichiforel Orest.

În luna iulie a.c., centrul de rezistenţă legionar Argestru avea următoarea componenţă şi legături:

a) Membri veniţi din Germania:

GĂINĂ OVIDIU zis BRUSTUR, zis MOINEA,	şeful centrului,	
ŞUTEA ALEXANDRU, zis INCUL,	ajutor şef,	dispărut;
GHERASE AUREL, zis ŢĂRANU,	radiotelegrafist	„
MACOVEI ION zis MĂRCULESCU,	membru	„
ŢINTĂ ILIE zis ŢEPELUŞ, zis PĂRINTELE,	membru	„
RADU ION zis MATEI,	mort	-

MITU - neidentificat, venit din Ardeal şi plecat, dispărut în Munţii Apuseni.

b) Membri noi recrutaţi:

RUSU ION din Câmpu-Lung Mold[ovenesc]	- dispărut
COZAN GHEORGHE, din Vatra Dornei	- arestat
IACOBAN DUMITRU „ „ „	- dispărut
IONESCU LEONTE „ „ „	- dispărut
COZAN CONST[ANTIN] „ „ „	- arestat

c) Centrul de aprovizionare de la cantonul silvic Tisa:

NICHIFOREL OREST,	brigadier silvic	- arestat
CHIDRANCIUC DUMITRU	„ „ „	- arestat

d) Agenţi de legătură la C[âmpu] Lung - Moldova:

RUSU CORDUNEANU PETRE	- arestat
PROCUŢAN [PORCUŢAN] CONST[ANTIN]	- arestat
COSTINEANU MIRCEA	- dispărut
LAMNEC ERVIN	- dispărut

2.-Odată cu retragerea trupelor germane din munţii Bucovinei, MACOVEICIUC VLADIMIR, din comuna Voitinel-Rădăuţi, care activase în acea regiune ca şef al unei bande care număra *18 partizani*, s-a retras cu familia [sa] în Ardeal, stabilindu-se în jud[eţul] Satu Mare.

---

[7] Prescurtare de la Constantin, frecvent folosită în Bucovina.

În luna martie 1945, apare în Capitală fiind însoțit de fiul său SILVESTRU MACOVEICIUC, TUDOSE SIMION, FLOREA ARCADIE și ONICA SAVU, toți originari din com[una] Voitinel-Rădăuți[8].

În Capitală, Macoveiciuc intră în legătură cu fruntașul legionar FILON LAURIC, originar din Rădăuți, cu care se întâlnește în casa femeii NATALIȚA ZAMFIR, din str. Gogu Cantacuzino nr. 12, care servește de gazdă lui Macoveiciuc și oamenilor săi.

După câtva timp, Macoveiciuc Vladimir, Florea Arcadie și Onica Savu pleacă la Voitinel-Rădăuți unde, după o călătorie în Ardeal, sosesc și Macoveiciuc Silvestru cu Tudose Simion. Odată regrupați, Macoveiciuc Vladimir își fixează sediul în codrul Voievodeasa, apar prin sate, se dedau la crime și jafuri, amenință autoritățile, recrutează noi membri și o serie întreagă de gazde, informatori și curieri.

În luna iulie a.c.[9] banda lui Macoveiciuc avea următoarea componență:

a) Membri în bandă:

MACOVEICIUC VLADIMIR	- dispărut
MACOVEICIUC SILVESTRU-	„
ONICA SAVA	- arestat
CÂRDEI GHEORGHE	„
FLOREA ARCADIE	„
TUDOSE SIMION	- mort
COROAMĂ AUREL	- arestat
ONICA VASILE	„
BĂDILIȚĂ DUMITRU	„

b) Gazde și informatori:

HRIȘCĂ MIHAI	- com. Voitinel-Rădăuți	- arestat
CRĂCIUN ION	„ „ „	„
COROAMĂ DUMITRU	„ „ „	„
LEUCIUC ION	„ „ „	„
CRĂCIUN SOFIA	„ „ „	„
CHIFAN CONST[ANTIN]	„ „ „	„
GHEȚĂU VICTORIA	„ „ „	„
CÂRDEI PETRE	„ „ „	„
COROAMĂ PETRE	„ „ „	„
COROAMĂ ION	„ „ „	„
BUJDEI VESPASIAN	„ „ „	„
ONICA ARCADIE	Horodnic[u] de Sus	„
ONICA ILIE	„ „ „	„

---

[8] Inexact. Vladimir și Silvestru Macoveiciuc erau din Voitinel, Simion Tudosi era din Vicovu de Jos, Onica Sava din Horodnicu de Jos. Numele corecte sunt Tudosi și Sava.

[9] Anul 1945.

PRELICEANU[10] NICOLAE,„ „ „
MOISCIUC DUMITRU Brodina „

Pe la sfârşitul lunii aprilie a.c., Macoveiciuc trimite la Bucureşti pe Onica Savu cu o scrisoare pentru avocatul LAURIC FILON, din str. Ardeleni nr. 21. Onica primeşte de la Filon o scrisoare răspuns şi suma de 900 mii lei pe care le duce lui Macoveiciuc. În luna iunie Macoveiciuc Vladimir vine personal la Bucureşti, unde i se promite un post de radio-emisiune iar la 16 iulie a.c., trimite pe Macoveiciuc Silvestru şi Cârdei Gheorghe cu două scrisori pentru Filon Lauric, de la care trebuia să primească aparatul de radio. În loc de aparat de radio emisiune, cei doi curieri primesc de la Filon cinci scrisori adresate respectiv următorilor:

AGA VASILE, student şi funcţionar din Rădăuţi,
PROCUŢAN CONST[ANTIN], muncitor din C. Lung-Moldova.
COSTINEANU MIRCEA, funcţionar „ „
MACOVEICIUC VLADIMIR
OVIDIU GĂINĂ zis BRUSTURE.

Toate aceste scrisori aveau de scop facilitarea legăturii între Macoveiciuc şi Ovidiu Găină, şi încadrarea bandei Macoveiciuc în centrul de rezistenţă legionar[11]. Legătura trebuia să se facă printr-una din cele trei persoane intermediare: Procuţan Const., Costineanu Mircea şi Aga Vasile. Din cele expuse mai sus rezultă că până la 20 iulie (dată la care curierii lui Macoveiciuc sosesc cu scrisorile de la Filon) n-a existat nici o legătură între banda Macoveiciuc şi echipa de legionari condusă de Ovidiu Găină, dar a existat legătura între Macoveiciuc şi comandamentul clandestin legionar din Capitală care, la început a avut intenţiunea de a dirija acţiunea acestuia separat, în care scop i-a promis un post [de] radio emisiune, dar ulterior a hotărât subordonarea lui faţă de Ovidiu Găină şi, în consecinţă, în locul postului de radio i-a trimis scrisorile necesare legăturii cu Ovidiu Găină.

Odată în posesia scrisorilor, Macoveiciuc trimite pe Cârdei Gheorghe la Rădăuţi, cu scrisoarea pentru Aga Vasile. Acesta citind scrisoarea prin care Filon îl ruga să pună pe aducătorul ei în legătură cu "BRUSTURE" pentru a-i comunica ceva din partea lui GHERASE, răspunde lui Cârdei că nu cunoaşte pe semnatarul scrisorii şi nici pe Brusture, dar are un coleg de facultate anume Gherase căruia, dacă îl va vedea, îi va face cunoscut că a fost căutat.

Acest fapt este declarat de Aga Vasile şi confirmat de Cârdei Gheorghe[12].

De menţionat că Aga Vasile a cunoscut pe Ovidiu Găină în 1934, ca elev la liceul din Rădăuţi. Consumată astfel prima scrisoare fără rezultat, Macoveiciuc pleacă cu toată banda la C[âmpu] Lung. Ajuns în pădure, la marginea oraşului, trimite pe Cârdei Gheorghe la Procuţan Const[antin], cu o scrisoare adresată lui şi [cu] aceea adresată lui Mircea Costineanu. Procuţan, citind scrisoarea adresată lui, prin care i se cerea să facă legătura cu "OVID" şi necunoscând acest nume, cere explicaţiuni lui Cărdei, care îi spune că este una şi aceeaşi persoană cu BRUSTURE, nume sub care Ovidiu Găină fusese prezentat lui Procuţan de către Şutea Alexandru. Procuţan merge să caute pe Mircea Costineanu, dar nu-l găseşte, fiind plecat în excursie.

În urma convorbirii dintre Procuţan şi Cârdei, care a avut loc în ziua de 22 iulie a.c., acesta din urmă comunică lui Macoveiciuc că întâlnirea va avea loc în seara zilei de 27 iulie în casa văduvei lui Nicolae Lucan, o veche gazdă [a] lui Macoveiciuc.

---

[10] Probabil Prelipceanu.

[11] De remarcat faptul că nici Vladimir Macoveiciuc, nici membrii grupului său *nu* au fost legionari.

[12] Cu ocazia anchetei întreprinse.

Vineri 27 iulie a.c. Macoveiciuc Vladimir, Macoveiciuc Silvestru, Florea Arcadie, Onica Savu şi Coroamă Aurel aşteaptă în casa văduvei Lucan sosirea agentului de legătură, dar în schimb vine poliţia şi se încinge o luptă care se termină cu arestarea lui Florea Arcadie.

În aceeaşi seară, Şutea Alexandru şi Rusu Ion sosesc de la Centrul legionar Argestru, dar nu reuşesc să facă legătura cu Macoveiciuc. În ziua de 11 august a.c. Dragoş Hopuleli, din comuna Fundu Moldovei, vine la Rusu Corduneanu Petre din C. Lung şi-l conduce în pădure, unde-l pune în legătură cu Macoveiciuc, care este însoţit de Silvestru Macoveiciuc şi Onica Savu. Seara, Rusu Corduneanu Petre îi conduce în casa lui, pusă la dispoziţia legionarilor, unde se afla Şutea Alexandru, Radu Ion zis Matei şi Gherase Aurel zis Ţăranu. Mai târziu, vine şi Procuţan Const[antin], căruia Macoveiciuc îi spune să plece cu ei. Acesta se preface că primeşte şi plecând acasă spre a se pregăti de drum nu se mai înapoiază, iar a doua zi se prezintă la poliţie. În aceeaşi noapte Şutea Alexandru şi Macoveiciuc Vladimir, cu însoţitorii lor, pleacă la centrul de pe Argestru, ajungând la cabană a doua zi. La 17 august a.c., încep operaţiunile autorităţilor poliţieneşti[13] în pădurea Argestru, prin arestarea brigadierului silvic NICHIFOREL OREST, a lui ONICA SAVU, găsit în locuinţa acestuia şi a lui COZAN GHEORGHE[14]. Operaţiunile se termină cu descoperirea şi incendierea cabanei părăsită de legionari şi descoperirea cadavrului legionarului RADU ION zis MATEI, care, în timpul fugii, a călcat pe o mină, rupându-i picioarele, după care s-a împuşcat. Cu ocazia acestor operaţiuni, au fost găsite următoarele materiale: un aparat de radio emisiune, opt arme automate, şase pistoale, 8420 cartuşe diferite, un binoclu, alimente şi îmbrăcăminte, patru vite mari, 21 oi, un carnet cu însemnări zilnice. Paralel cu acţiunea lui Macoveiciuc şi Ovidiu Găină, [a mai avut loc] o asemenea acţiune separată a lui Surugiu Mihai din Rădăuţi, care urmărea să intre în legătură cu Macoveiciuc, pretinzând că are şi el un program de la centru şi că este în legătură cu un "comandant". Din informaţiile făcute în regiune, paralel cu cercetările expuse mai sus, am stabilit următoarele: în ziua de 18 august a.c., după incendierea cabanei, Ovidiu Găină şi Şutea Alexandru au plecat spre C[âmpu] Lung, iar ceilalţi s-au refugiat în pădure, între terenurile minate.

După câteva zile, Şutea Alexandru a reapărut în regiunea Vatra Dornei, unde un informator al nostru a luat contact cu el în ziua de 22 septembrie. Acesta i-a spus că pleacă în Munţii Rodnei, pentru a primi instrucţiuni de la centru şi se va înapoia în cursul lunii noiembrie.

După descoperirea şi incendierea cabanei legionarilor, Macoveiciuc Vladimir şi fiul său Silvestru, singurii nearestaţi din banda sa, s-au despărţit de legionari, reapărând în regiunea Voitinel-Rădăuţi, prin a doua jumătate a lunii septembrie. Legionarii din centrul de rezistenţă Argestru, deocamdată împrăştiaţi prin păduri, intenţionează să-şi găsească gazde prin satele din regiune, în vederea iernii. În acest scop, Şutea Alexandru a luat contact cu anumite persoane. Hotărârea aceasta este provizorie, fiind în funcţie de instrucţiunile ce vor primi de la centru.

În vederea prinderii celor dispăruţi, am instituit o serie de informatori care vor ţine legătura cu oficiile poliţieneşti locale.

Se anexează una schemă a organizaţiunilor menţionate în prezentul referat şi copie de pe actele de anchetă care au fost înaintate Parchetului Curţii Marţiale Iaşi, împreună cu cei 30 arestaţi.

ŞEF DE POLIŢIE,
(ss) indescifrabil

COMISAR,
(ss) indescifrabil

- ASRI, Fond D, dos. 9046, vol.1, f. 88-95.

---

[13] Siguranţa română în colaborare strânsă cu N.K.V.D.-ul.

[14] Toţi aceştia, plus Simion Tudosi, au furnizat informaţii preţioase urmăritorilor.

1946

1946

20 **1946 ianuarie 10, Iaşi.** Raportul Inspectoratului Regional de Poliţie - Moldova de Nord - Iaşi privind acţiunile de urmărire a grupului armat anticomunist condus de Vladimir Macoveiciuc.

ROMÂNIA
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI
DIRECŢIUNEA.....

INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIŢIE - MOLDOVA DE NORD - IAŞI
Cabinet

nr. 104/10 Ianuarie 1945[1]

Către,
DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI[2]
Cabinet

BUCUREŞTI

Avem onoare[a] a Vă raporta următoarele:

În judeţul Rădăuţi s-a organizat încă din toamna anului 1944 o bandă compusă din foşti partizani germani[3], sub conducerea lui MACOVEICIUC VLADIMIR.

Acesta a fost comandantul unei şcoli de partizani[4], organizată de armata germană pentru elementele româneşti care s-au pus în serviciul lor.

După retragerea armatei germane, Macoveiciuc Vladimir s-a reîntors în judeţul său natal -Rădăuţi- unde şi-a început activitatea în pădurile din judeţul Rădăuţi şi Câmpulung, terorizând populaţia[5].

Macoveiciuc Vladimir este urmărit tot timpul, însă fără succes.

În primăvara anului 1945, organele poliţieneşti îşi intensifică acţiunea de urmărire a bandei lui Macoveiciuc V., care consta din: Macoveiciuc Silvestru (fiul său), Florea Arcadie, Onica Savu, Onica Vasile, Bădeliţă Dumitru, Coroamă Aurel şi un număr mare de gazde şi complici în satele din judeţul Rădăuţi, având chiar legături cu jandarmii - exemplu concludent este întâlnirea avută cu locotenentul de jandarmi Popescu din Legiunea de Jandarmi Rădăuţi, cu care a băut şi căruia i-a ajutat să-şi repare motocicleta ce i se defectase. Din aceste considerente, munca organelor poliţieneşti era foarte anevoioasă, fiind sabotaţi atât de populaţie cât şi de organele Jandarmeriei.

Cu toate acestea, am reuşit să prindem o parte a bandei.

În iunie 1945, conform instrucţiunilor primite de la Bucureşti prin inginerul Lavric Filon[6], Macoveiciuc V. ia legătură cu legionarii reîntorşi din Germania şi constituiţi în

---

1 Data corectă: 10 ianuarie 1946.
2 Document dactilografiat.
3 Incorect. Grupul Macoveiciuc era alcătuit numai din români.
4 Macoveiciuc Vladimir nu a fost comandantul şcolii de partizani. El numai şi-a instruit oamenii la şcoala din Sadova, care era un centru de instruire militară.
5 Numai pe cei care colaborau cu organele sovietice ocupante.
6 Este vorba de avocatul Filon Lauric.

Centrul de rezistență de la cantonul Argestru-Tisa din apropiere de Vatra Dornei, jud. Câmpulung[7]. Lavric Filon a fost Comandant de garnizoană legionară în jud. Rădăuți și ținea legătura cu Macoveiciuc V. prin curieri speciali trimiși de acesta din urmă (Lavric Filon a fost arestat la Direcțiunea Generală a Poliției și cercetat de Șeful de Poliție Oproiu Teodor, din Dir. G-rală a Poliției).

În noaptea de 27 spre 28 iulie 1945, în baza informațiunilor furnizate de Tudose Simeon[8], (informatorul nostru), Macoveiciuc Vladimir este surprins de organele Poliției Câmpulung într-o casă din Câmpulung unde trebuia să se întâlnească cu omul de legătură de la Centrul de rezistență Argestru. În această casă se afla[u] Macoveiciuc Vladimir, Macoveiciuc Silvestru, Florea Arcadie și Coroamă Aurel. După o luptă între polițiști și bandiți Macoveiciuc Vladimir este rănit, totuși reușește să fugă împreună cu Coroamă și Macoveiciuc Silvestru, iar Florea Arcadie este prins[9].

Însănătoșindu-se, Macoveiciuc hotărăște să-l omoare pe Tudose Simeon pentru trădare. Urmărirea lui Macoveiciuc continuă, și când Tudose Simeon se afla acasă, este împușcat mortal, împreună cu sora sa, cu focuri de armă automată[10].

După împușcarea lui Tudose Simeon, pentru a se putea continua urmărirea lui Macoveiciuc V., se face următoarea înscenare:

Șeful Detașamentului de Gardieni Publici de pe lângă Poliția de Reședință Rădăuți, un element destoinic și devotat, este ["]acuzat["] că ar avea legături cu Macoveiciuc și că ar fi autorul crimei comise asupra lui Tudose Simeon, în legătură cu Brăileanu Teodor care a fost câtva timp în banda lui Macoveiciuc[11]. Acest lucru putea să pară verosimil întrucât Șeful Detașamentului, Șumlanschi Arcadie, originar din com. Sucevița, jud. Rădăuți, s-a întâlnit cu Macoveiciuc și a băut cu el în ziua de 20 iulie 1945 (fapt ce l-a raportat Poliției de Reședință Rădăuți). Se înscenează arestarea lui Șumlanschi și a lui Brăileanu, se înscenează destituirea lui Șumlanschi și în timpul cercetărilor li se înlesnește fuga. Din acest moment Șumlanschi și Brăileanu încep viața de ["]bandit["] și caută prin diverse mijloace să ia legătură cu Macoveiciuc, ținând în permanență la curent organele polițienești cu stadiul urmăririi prin comisarul de poliție BIENER ARCADIUS de la Poliția Rădăuți.

Pentru a lua legătura cu Macoveiciuc, Șumlanschi întrebuințează ca intermediari pe forestierul Leuciuc și pe tatăl său, vechi complici ai lui Macoveiciuc și gazde ale acestuia,

---

7 Vezi documentul nr. 19.

8 Corect Simion Tudosi din Vicovu de Jos, fiul lui Alexandru și Rarița, născut la 05.12.1920. Vezi documentul nr. 33 din 14.11.1946 privind implicarea fraților Tudosi în trădarea grupului Macoveiciuc. Vladimir Macoveiciuc l-a ajutat pe Tudosi Simion să-și rezolve situația militară, fiind dezertor, apoi îl încadrează în grupul său. Influențat de fratele său, Ilarie Tudosi, șeful Detașamentului de Gardieni Publici din Câmpulung, Simion Tudosi devine informatorul Poliției și trădează grupul din care făcea parte și el.

9 Simion Tudosi conduce organele NKVD în comuna Pomi-Satu Mare, unde știa că se află stabilită familia lui Macoveiciuc. Soția și unul din fii, Victor, sunt arestați, duși la Suceava și anchetați de NKVD și Poliția de Siguranță, cu sălbăticie. Marioara Gabor, prietena lui Silvestru Macoveiciuc, este arestată și ea, iar în camionul care-i transporta este violată de ruși. Moare câteva zile mai târziu.

10 În noaptea de 25/26 septembrie 1945. Aurelia Tudosi, născută în Vicovu de Jos la 13-03-1919, sora lui Simion și Ilarie, a făcut parte din grupul Macoveiciuc și a fost alături de frații săi în actul lor de trădare, tentați de premiul oferit de autorități.

11 În adevăr. Teodor Brăileanu din Sucevița a fost partizan, în vara anului 1944, în grupul condus de Vladimir Macoveiciuc. Acesta îi botezase un copil lui Brăileanu, deci erau cumetri. Totuși Brăileanu l-a trădat, orbit și el de marea sumă de bani.

primul fiind chiar arestat şi apoi pus în libertate de Curtea Marţială a Corpului IV Teritorial Iaşi.

În ziua de 20 decembrie Şumlanschi Arcadie şi Brăileanu Teodor trebuiau să se întâlnească cu Macoveiciuc Vladimir, după ce în 17 decembrie 1945 s-au întâlnit pentru ultima dată cu organele noastre. De la data de 17 decembrie 1945 Şumlanschi şi Brăileanu nu mai dau nici un semn de viaţă.

În ziua de 4 ianuarie a.c., jandarmii Postului de Jandarmi Vicovu de Jos au găsit în pădurea Slatina-Voitinel jud. Rădăuţi două cadavre, în care s-a[u] identificat cei doi informatori ai noştri care au fost omorâţi cu lovituri de topor, complet desfiguraţi şi dezbrăcaţi. Din cercetările organelor jandarmereşti s-a stabilit că cei doi au fost omorâţi în altă parte decât pe locul unde au fost găsiţi, şi că au fost ucişi înainte de căderea zăpezii în acea regiune (26 decembrie 1945).

Prin moartea lui Şumlanschi Arcadie şi a lui Brăileanu reţeaua informativă a Inspectoratului nostru pierde pe cei mai destoinici oameni, iar Poliţia Rădăuţi în special pierde în Şumlanschi Arcadie un element care în calitate de şef de detaşament de gardieni publici a fost un exemplu de funcţionar cinstit, dezinteresat, gata la orice sacrificiu. Într-adevăr Şumlanschi Arcadie a murit la datorie în lupta împotriva acelora ce încearcă să submineze autoritatea instituţiilor legal constituite şi să terorizeze populaţia paşnică a regiunilor muntoase din Bucovina de Sud.

Pe urma lui Şumlanschi Arcadie rămâne o mamă bătrână în vârstă de 72 de ani şi o soră de 42 de ani pe care el le întreţinea şi astăzi sunt complet lipsite de mijloace.

Din ziua de 17 decembrie, sora lui Şumlanschi Arcadie este şi ea dispărută, fiind plecată în căutarea fratelui său.

Pe urma lui Brăileanu rămâne o familie complet lipsită de mijloace.

Faţă de cele de mai sus vă rugăm să binevoiţi a aprecia şi dispune.

INSPECTOR DE POLIŢIE
(ss) E. Bodnăraş[12]

[Raportul este înregistrat la dir. Generală a Poliţiei, Arhiva Siguranţei, sub nr. 36 855/22 ian. 1946. Pe manşeta documentului există următoarele note trecute manuscris:]

17.1.1946. Măsurile de urmărirea bandei au fost insuficiente şi necoordonate. Aceasta este cauza că n-a[u] adus rezultate practice şi s-a soldat cu victime. (ss) indescifrabil.

23.1.1946. Dl. Panaitescu va ţine evidenţa şi va urmări chestiunea cerând relaţiuni Insp[ectoratului] Iaşi. (ss) indescifrabil.

4.3.1946. Macoveiciuc Vlad[imir] a făcut parte din centrul de rezist[enţă] leg[ionară] Argestru - Tisa - Vatra Dornei şi a făcut obiectul cercetărilor din sept[embrie] 1945, v. 24627/1945. La dosar.

(ss) indescifrabil.

- ASRI. Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 30-32.

[12] Este vorba de Emanoil (Manole) Bodnăraş, fost fotograf, fratele lui Emil Bodnăraş.

21 **1946 ianuarie 31, Iaşi.** Sentinţa nr. 86/1946 pronunţată de Curtea Marţială a Corpului IV Teritorial (Iaşi). Prima condamnare a grupului condus de Constantin Cenuşă.

Dos[ar nr.]. 615/1945
România
Curtea Marţială a Corpului IV Teritorial, Secţia II-a

SENTINŢA nr. *86*[1]
Astăzi, anul *1946*, luna *ianuarie*, ziua *31*, Curtea
Marţială a Corpului IV Teritorial, întrunită în şedinţă publică
în compunerea următoare:

Preşedinte: Colonel Magistrat *Rudeanu Corneliu;*
Judecători: Maior Magistrat *Mardare Neculai;*
Căpitan *Săndulescu Gheorghe;*
Procuror instructor militar: căpitan magistrat *Scorţeanu Sp.*
Grefier: plut[onier] adm[inistraţie] *Dumitru Th.*

Având în vedere că dispoziţiunile art. 67 şi 71 C.J.M. au fost păzite şi nu există nici un caz de incompatibilitate.

Văzând că pentru astăzi s-a fixat judecarea procesului privitor pe *Ursuţ Dumitru, Cenuşă Constantin, Păduraru Gh., Titu, Radu, E. Rădoiceanu, E. Gliceariu din Dorna Cândreni[lor] pentru furt p.p. art. 524, 525, port ilegal de armă p.p. art. 35 L. port arme, tâlhărie p.p. art. 529, 533 c.p., port ilegal de uniformă p.p. 569 C.J.M.*

Şedinţa fiind deschisă, Preşedintele a ordonat să se introducă inculpatul care s-a prezentat asistat de apărător [nu a existat apărător].

La întrebările puse de Preşedinte pentru stabilirea identităţii şi dacă a mai fost vreodată condamnat, inculpatul a răspuns aşa cum s-a consemnat în interogatoriul ataşat la dosar [interogatoriul nu a avut loc].

S-a făcut apelul martorilor [nu erau permişi].

S-a citit de către grefier actul de trimitere în judecată, după care s-a procedat la luarea interogatoriului, răspunsurile inculpatului consemnându-se aşa cum se constată din interogatoriul ataşat la dosar [inculpatul a fost judecat în contumacie].

S-a procedat apoi la audierea martorilor, după ce mai întâi au depus jurământul şi care au declarat aşa cum s-a consemnat în procesele-verbale ataşate la dosar [nu au existat martori].

S-a dat cuvântul Procurorului Militar care în rechizitorul său a cerut *condamnarea în contumacie*[2].

---

[1] Documentul este scris de mână, de grefier (textul cursiv), pe formular tip (textul cu aldine). Este scris în grabă, cu multe greşeli, neciteţ.

[2] Toţi cei şapte inculpaţi, foşti partizani antisovietici din grupul comandat de Constantin Cenuşă, au fost judecaţi în contumacie şi condamnaţi, toţi, la aceeaşi pedeapsă. N-au existat interogatorii, n-au existat martori, n-au existat apărători. Inculpaţii erau fie prinşi de NKVD şi deportaţi în Siberia, fie ascunşi prin ţară, fie partizani prin păduri.

S-a dat cuvântul apărătorului cât şi inculpatului care având cel din urmă cuvânt a susţinut [nu au fost prezenţi].

Întrebând pe inculpat dacă mai are ceva de adăugat la răspunsul lui negativ, Preşedintele a declarat dezbaterile închise, Curtea s-a retras în Camera de Consiliu, conformându-se apoi dispoziţiunilor art. 313-317 C.J.M.

CURTEA
Deliberând şi

Având în vedere concluziile Procurorului Militar, susţinerile apărării şi a[le] inculpatului, precum şi actele de la dosar, constată în fapt următoarele: *constituiţi în bandă, înarmaţi şi deghizaţi în uniforme militare, au comis mai multe furturi de vite şi altele. Au prădat şi omorât pe farmacista Erna Comşa.*

Considerând că fapta, aşa cum a fost săvârşită şi dovedită, în drept ... întruneşte elementele constitutive ale infracţiunilor prev. mai sus.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziile Procurorului Militar,

CURTEA,
În numele legii
HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi, declară culpabili pe *toţi pentru faptele ce li se impută.*

De asemenea, cu unanimitate[/]majoritate de voturi că - sunt circumstanţe atenuante.

Cu unanimitate[/] majoritate de voturi, făcând aplicaţiunea art. *524, 525, pct. 4 lit. "c" şi "d" C.P., 521, 533 C.P., 569 C.J.M., 35, 37 L. 677/1941, 101 C.P., 117 C.P., L. 501/1943, art. 360, 364 C.J.M., 25, 58, 59 C.P., îi condamnă în contumacie la câte 3 ani temniţă grea şi câte 5 ani degr. civ. pentru furt calif., la câte un 1 an înch. cor. şi 20.000 lei amendă pentru deţinere de armă, la câte 20 (două zeci) ani muncă silnică şi 20 ani degradare civică pentru omor şi la câte 5 ani muncă silnică şi 5 ani degradare pentru port ilegal de uniformă. Execută ped. cea mai grea.*

Dată şi citită în şedinţă publică de către Preşedinte. azi ..... 195[3] ...

Preşedinte,	Grefier,	Membri judecători,
[Fără semnătură][4]	ss. Indescifrabil	[Fără semnătură]

- AMApN. Fondul 5465.

---

[3] Deşi sentinţa s-a pronunţat în anul 1946, formularul este tipărit pentru deceniul următor (195...).

[4] Sentinţa nu este semnată de preşedinte, nici de judecători. Concluzionăm că nu este sentinţa originală, ci o copie făcută în deceniul următor, fiind semnată numai de grefier, deşi se află în convolutul de sentinţe originale.

22 **1946 februarie 28, Vicovu de Sus.** Proces-verbal întocmit cu ocazia găsirii unor efecte militare aparţinând lui Vladimir Macoveiciuc la un locuitor din comuna Voitinel.

PROCES - VERBAL[1]

Astăzi anul una mie nouă sute patru zeci şi şase, luna februarie, ziua două zeci şi opt.

Noi, Plot. Maj. Dumitru Pintilie, comandantul Secţiei Jand. Vicov[u] de Sus din Legiunea Jandarmi Rădăuţi.

Cu ocazia descinderii executate de către D-l Comand[ant] al Legiuni[i] Jand. Rădăuţi [şi] şeful Poliţiei Rădăuţi în comuna Voitinel, la locuitorul Hura Eugen a lui Ioan unde am fost informaţi că se află indivizii Macoviciuc [Macoveiciuc] Vladimir cu fii[i] săi, astăzi data de mai sus, la descinderea făcută la numitul locuitor s-au găsit următoarele corpuri delicte: Una tunică kaki purtând insignele de *locotenent* şi un număr de *6 decoraţii* care a fost identificată de noi că aparţine individului Vladimir Macoviciuc[2], una capelă [cu] grad de locotenent care aparţine la fel individului Macoviciuc Vladimir[3], un număr de 20 cartuşe diferite calibre lăsate la numitul locuitor tot de către individul Macoviciuc Vladimir, una manta kakie, una cintură [centură] cu diagonală şi un port-pistol, un sac mic hârtie sub forma de rubzac [rucsac], una pereche monitiere [moletiere] kaki, una pereche monitiere [moletiere] stofă germană, una căciulă de iarnă germană, una cartuşieră, un pistol cu butoiaş stricat, una bucată bandă pentru cartuşe puşcă-mitralieră, una bucată bandaj, una raniţă.

Toate cele de mai sus au fost identificate că aparţin individului Macoveiciuc Vlademir [Vladimir].

Interogând pe individul Hura Eugen şi soţia numitului care sunt găzduitorii individului Macoveiciuc Vladimir, ne declară fiecare după cum urmează.

1. Învinuitul: Mă numesc Hura Eugen a lui Ioan şi Ana, de 50 ani, român, căsătorit, nu am copii, pedepsit nu am fost, invalid din războiul din 1916, asupra celor ce sunt întrebat declar: Acum două săptămâni în urmă a venit la noi tânărul Victor Macoveiciuc, care mi-a adus o raniţă plină cu mai multe lucruri, una manta şi una tunică kaki la care era gradul de locotenent cum şi şase decoraţii germane[4].

Individul Macoveiciuc Vladimir nu a fost niciodată la mine acasă. Nu am ştiut că în raniţă sunt şi cartuşe.

Atât declar, susţin, nu pot semna [fiind] invalid, fără [ambele] mâini.

Comandantul Sectorului Vicovul de Sus[5],
Plutonier Major (ss) Pintilie

---

1 Document dactilografiat, cu multe greşeli.

2 Numele corect este Vladimir Macoveiciuc. Formele Macoviciuc şi Vlademir sunt greşite.

3 În armată, Vladimir Macoveiciuc a avut gradul de caporal. Nu cunoaştem împrejurările în care a primit gradul de locotenent şi cele şase decoraţii.

4 Deşi erau decoraţii române şi germane, anchetatorul consemnează numai "germane".

5 Aici este vorba de "Sectorul" Vicovu de Sus, în timp ce la început vorbeşte de "Secţia" Vicovu de Sus.

2. Învinuita: Mă numesc Hura Eufrozina, de ani 37, casnică, soția învinuitului de la declarația nr. 1, pedepsită nu am fost până în prezent, domiciliată în comuna Voitinel, Jud. Rădăuți asupra celor ce sunt întrebată declar:

Recunosc că sacul (ranița) cu efecte care s-a găsit la mine sunt aduse de tânărul Victor Macoveiciuc, fiul lui Vlademir, pe care le-a lăsat la mine.

Atât declar, susțin și semnez prin punere de deget, [căci] nu știu carte.

(ss) Hura Eufrozina

În domiciliul învinuitului Hura Eugen din comuna Voitinel, am găsit pe D-șoara Pascariuc Anisia, refugiată din comuna Bănila pe Siret, Jud. Storojinet și care interogată ne declară următoarele:

3. Mă numesc Pascariuc Anisia a lui Ioan, de ani 24, de profesiune fostă funcționară la Camera de Agricultură Rădăuți, în prezent nu am nici un serviciu și fără domiciliu stabil, necăsătorită, nu am fost pedepsită, declar: În ziua de 27.02.1946, pe la orele 19, am venit la locuitorul Hura Eugen din Voitinel, din orașul Rădăuți. Am venit la acest locuitor fiindcă îl cunoșteam din primăvara anului 1945.

Am venit la el pentru a fi găzduită, neavând domiciliu. Nu am văzut pe nimeni străin pe la acest locuitor. Atât declar, susțin și semnez propriu.

(ss) A. Pascariuc.

Se menționează de noi că tunica cu decorație și insignele de locotenent, cu cele șase decorații și una capelă cu grad de locotenent, s-au ridicat de către Poliția orașului Rădăuți, anexând dovada la prezentul dosar.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal care împreună cu indivizii: Hura Eugen, Eufrozina Hura și Anisia Pascariuc, împreună cu efectele menționate în prezentul proces-verbal se va înainta la Inspectoratul Regional de Poliție pentru continuarea cercetărilor, spre cele legale.

Comand. Sect. Jand. Vicov Sus,

L.S. (ss) Plut major Pintilie Dumitru[6]

DOVADĂ

Adeveresc primirea unei tunici militare cu grad de locotenent cu cinci decorații[7] dintre care: două Crucea de Fier germană Clasa I-a și a II-a, una Virtutea Militară, una Coroana României și una Steaua României, una capelă cu grad de locotenent de front, douăzeci cartușe diferite calibre, una Stema Voluntarilor.

Drept care dau prezenta.

Inspector de Poliție (ss) Biner Arcadius[8]

28.II.1946

- ASRI, Fondul P, dos. 3820, vol. 7, f. 33.

---

[6] Fiecare pagină este semnată de plutonierul major Dumitru Pintilie, anchetatorul în cazul de față.

[7] Dacă ținem cont și de Stema Voluntarilor, sunt în total șase.

[8] În alte documente apare cu numele "Biener Arcadius" (vezi documentul nr. 20).

23 **1946 martie 6, Rădăuți.** Proces-verbal de cercetare a patru bănuiți favorizatori ai lui Macoveiciuc Vladimir.

PROCES - VERBAL[1]

Astăzi, șase martie, anul una mie nouă sute patruzeci și șase, în Rădăuți.

Noi, Tudor Iosif, comisar la Poliția Orașului Rădăuți, având în vedere delegațiunea nr. 5641/946, a D-lui Șef de Poliție, aplicată în rezoluție pe adresa nr. 4349/946 a Postului de Jandarmi Vicovul [corect Vicovu] de Jos, împreună cu care ni se înaintează (pe) indivizii: Hura Eugen, Hura Eufrozina, Chifan Gheorghe și Anisia Pascariuc, precum și un dosar cu acte încheiat împotriva acestora pentru faptul că se fac vinovați de găzduirea banditului Vladimir Macoveiciuc din comuna Voitinel, și având în vedere delegațiunea nr. 5645/946, a D-lui Șef de Poliție, pusă în rezoluție pe adresa nr. 4401/946, a Postului de Jandarmi Vicovul de Jos, cu care ni se înaintează (pe) indivizii: Bujdei Vespazian, Ieșanu Ilie și Dabâca Dumitru, pentru a fi cercetați cu privire la găzduirea și legăturile ce întrețin cu banditul Vladimir Macoveiciuc și fiul acestuia Victor Macoveiciuc, ambii din comuna Voitinel.

Constatăm prin prezentul proces-verbal că azi data de mai sus, luând cazul în cercetare, rezultatul este după cum urmează:

I.- Bănuitul Hura Eugen, din comuna Voitinel, interogat în cauză ne declară: Mă numesc Hura Eugen, de ani 50, fiul lui Ioan și Ana, de profesiune agricultor, căsătorit, fără copii, născut și domiciliat în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, carte știu, avere am, condamnat nu am fost, declar:

Pe Macoveiciuc Vladimir îl cunosc, fiind din sat cu mine. Nu l-am văzut pe susnumitul înainte de refugiu până în luna ianuarie 1946, când într-o seară cam pe la orele 19-20, m-am trezit cu el la domiciliul meu și după ce a intrat în bucătăria de vară, imediat a venit și Surugiu Mihai, discutând între olaltă ca cel din urmă[2] să facă o cerere prin care să ceară Consiliului de Miniștri încetarea urmăririi sale[3], deoarece este gata să se predea autorităților românești, cu condiția de a nu fi dat pe mâna rușilor. Discuția lor a durat cam o jumătate de oră și nu am auzit să fi vorbit altceva, decât asupra intervenției, apoi ambii au ieșit o dată din casă, Macoveiciuc Vladimir afirmând că pleacă la pădure, iar Surugiu Mihai la Rădăuți.

După această dată, Macoveiciuc Vladimir a mai avut în două rânduri întâlnire cu Surugiu Mihai, în luna lui februarie 1946, pe la jumătatea lunii, iar ultima dată s-au întâlnit pe la 27 sau 28 februarie 1946, cam tot pe la aceleași ore și întâlnirea a avut loc în curte, iar discuțiile au fost aceleași ca și de prima dată. Nu am auzit ca Macoveiciuc Vladimir să fi spus ca Surugiu Mihai să intervină la un general pentru a preda cererea și a primi bani, deoarece nu am fost în fiecare moment la discuțiile lor. În toate trei rânduri când l-am văzut pe Macoveiciuc Vladimir, era îmbrăcat civil și purta asupra sa o armă-mitralieră. Surugiu Mihai a avut întâlnirea acasă la mine cu Macoveiciuc Vladimir, fiind trimis de o femeie al cărei nume nu-l cunosc și aceasta în urma dispozițiunilor date de către Macoveiciuc Vladimir,

---

1 Document dactilografiat.

2 Adică Mihai Surugiu.

3 Cererea trebuia făcută din partea lui Vladimir Macoveiciuc.

deoarece subsemnatul locuiesc în marginea pădurii. Asupra faptului că l-a trimis o femeie, mi-a spus Surugiu Mihai, fără să-mi fi indicat numele ei. În toate trei rânduri Vladimir Macoveiciuc m-a amenințat că dacă noi divulgăm ceva asupra discuțiilor cu Surugiu Mihai, mă va achita, din care cauză mi-a fost frică să-l denunț.

Pe domnișoara Pascariuc Anisia o cunosc din vara anului 1945, în timpul când am cumpărat cereale de la Camera Agricolă Rădăuți, unde dânsa era funcționară. Am invitat-o să vină pe la noi, deoarece s-a (de)plâns că-i merge greu și astfel că în seara de 27 februarie 1946 a venit cu o jumătate de oră mai târziu după plecarea lui Macoveiciuc Vladimir. Dânsa nu are nici o cunoștință despre Macoveiciuc Vladimir și nici nu am discutat cu ea asupra lui. Numita ne-a povestit cum a fost în U.R.S.S. pentru a o vedea pe mama ei, însă a fost arestată de sovietici.

În luna lui ianuarie 1946, fiul lui Macoveiciuc Vladimir, numit Victor, a adus la mine acasă o raniță, spunând că o lasă până în primăvară. Nu mi-a spus conținutul, decât numai că este a lui. Am discutat cu dânsul despre Vladimir Macoveiciuc, care spunea că este fugar prin pădure. Altceva nu am vorbit asupra lui Macoveiciuc Vladimir. Nu am auzit discuțiile între Macoveiciuc Vladimir și Surugiu Mihai asupra crimelor comise de acesta, deoarece se ferea de mine. Mai mult că în două rânduri au discutat în curte, afară. Discuțiile între Macoveiciuc Vladimir și Surugiu Mihai dura[u] câte o jumătate până la trei sferturi de oră.

Pe Burciu Ioan, Ieșan Ilie, Bujdei Vespazian și Negru Roman nu îi cunosc și nici nu știu dacă au vreo legătură cu Macoveiciuc Vladimir. În ce privește pe Dabâca Dumitru îl cunosc numai din vedere și deasemenea nu știu dacă are vre(-)o legătură în această afacere.

Chifan Gheorghe îmi este cunoscut și în luna ianuarie, ziua nu-mi amintesc, mi-a adus 2 piei de mistreț și două de căprioară, spunând că le are de la Vladimir Macoveiciuc și le-a adus la mine să se usuce, fiindu-i frică să le țină la dânsul, fiind cunoscut ca braconier.

Nu pot ști ce gazdă mai are Macoveiciuc Vladimir, deoarece nu mi-a spus nici când.

Aceasta declară și susține față de martorii asistenți Turțu Petru și Halus Eremia, ambii din Rădăuți, întrucât este invalid de ambele mâini.

(ss) indescifrabil

Martori asistenți: (ss) Halus[4]

II.- Bănuita Hura Eufrozina, de ani 36, născută în comuna Vicovul de Jos și domiciliată în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, de profesie casnică, carte știe, condamnată nu a fost, soție legitimă a bănuitului Hura Eugen, interogată în cauză ne declară:

Pe Macoveiciuc Vladimir îl cunosc de mai mulți ani. Cu dânsul m-am întâlnit în vara anului 1944, în timpul refugiului, în orașul Câmpulung Moldovenesc și era îmbrăcat în uniformă germană, dar nu am vorbit, decât ne-am întrebat ce facem.

De la acea dată nu l-am mai văzut până în luna februarie 1946, în două rânduri, prima dată a venit la noi acasă cam pe la orele 18 și numai a intrat în curte, lângă poartă, iar în urma lui a intrat Surugiu Mihai, stând ambii de vorbă și am auzit cum Vladimir Macoveiciuc i-a spus lui Surugiu Mihai ca să meargă la București la un general, numele nu l-am auzit și să ceară niște bani, cât nu știu, iar Surugiu Mihai să facă o cerere către un general pentru a interveni la Minister prin care să ceară că el, adică Macoveiciuc Vladimir, se predă românilor, pentru a nu mai fi urmărit și predat rușilor.

---

[4] Procesul-verbal cuprinde cinci declarații. Fiecare pagină a declarației este semnată de către bănuit și contrasemnată de comisarul instructor Tudor Iosif de la Poliția orașului Rădăuți.

A doua oară a venit la noi Macoveiciuc Vladimir a doua seară, adică în seara de 28 februarie 1946, cam pe la orele 18,30 şi de data aceasta a intrat în bucătăria de vară situată în curte şi imediat după dânsul a venit şi Surugiu Mihai. Macoveiciuc Vladimir l-a întrebat dacă a făcut cererea. Acesta a răspuns că nu, deoarece nu a avut timp, fiindcă a fost acasă la părinţii săi din comuna Grăniceşti. Au stat de vorbă timp de aproximativ două ore, însă ce au discutat întreolaltă nu ştiu totul, deoarece am fost ocupată cu îngrijirea vitelor.

Discuţiile ce le-au avut poate da soţul meu Eugen relaţii, fiindcă dânsul a stat cu Surugiu Mihai şi Vladimir Macoveiciuc tot timpul în casă.

Înainte de aceste două ori, Macoveiciuc Vladimir s-a mai întâlnit o dată la noi acasă cu Surugiu Mihai, data nu-mi aduc aminte şi nici ce au vorbit, deoarece am fost plecată în comuna Vicovu(l) de Jos, iar când m-am reîntors seara cam pe la orele 20,30 nu i-am mai găsit, fiind plecaţi. La aceasta a fost acasă numai soţul meu.

În ambele date când l-am văzut pe Macoveiciuc Vladimir, era îmbrăcat civil şi purta arma asupra sa şi venea singur.

Nu pot şti unde era găzduit Surugiu Mihai şi nici nu mi-a spus, iar la noi nu a dormit niciodată. Cum de a venit la noi Macoveiciuc Vladimir cu Surugiu Mihai, nu-mi pot explica, deoarece nici când nu am avut legătură cu dânşii.

Hainele militare cu ranița şi celelalte lucruri ce au fost găsite la domiciliul nostru de către jandarmi, au fost aduse de fiul lui Macoveiciuc Vladimir, numit Victor, cam prin luna ianuarie 1946, spunând că le lasă până în primăvară, când le va ridica. A spus că aceste haine sunt ale tatălui său, adică a[le] lui Vladimir Macoveiciuc. Nu am ştiut ce conţine ranița până nu a fost desfăcută de jandarmi.

D-şoara Pascariuc Anisia nu are nici o cunoştinţă despre Macoveiciuc Vladimir, deoarece prima dată a fost la noi în seara zilei de 28 februarie 1946 venind pe la orele 20, după ce plecase Macoveiciuc Vladimir şi nu am vorbit nimic cu dânsa despre el. Această fată ne este cunoscută de mai înainte, când era funcţionară la Camera Agricolă Rădăuţi. Ne-a povestit că a fost în U.R.S.S., voind să o vadă pe mama ei şi că voia să plece la o soră de-a ei în Gura Humorului.

Pe forestierul Bujdei Vespazian nu-l cunosc decât acuma la Poliţie şi nici nu ştiu dacă a avut legături cu Macoveiciuc Vladimir.

În ce priveşte pe Chifan Gheorghe, pe acesta îl cunosc, fiind din acelaşi sat cu mine şi îmi este cumnat. Acesta, pe la sfârşitul lunii februarie 1946 s-a prezentat la noi acasă cu două piei de porc sălbatec şi două de căprioară, spunând ca să rămână la noi pentru a se usca, oferindu-ne o piele de porc în schimbul unui purcel domestic, urmând a ne da şi ceva bani. Nu am luat nimic, deoarece au fost confiscate de jandarmi. Chifan Gheorghe mi-a spus că pieile i-au fost date de către Macoveiciuc Vladimir cu câteva seri mai înainte.

Nu am nici o cunoştinţă dacă cârciumarul Dabâca Dumitru ar avea vreo legătură cu Macoveiciuc Vladimir şi nici nu am auzit despre acesta ceva.

Pe Negru Roman nu l-am cunoscut până la Poliţie şi nici nu am auzit ca să aibă legături cu Macoveiciuc Vladimir.

Nu ştiu ce gazde are Macoveiciuc Vladimir, dar bănuiesc că ar putea fi găzduit chiar la domiciliul său, de către Gheorghe Plesca, care îi administrează gospodăria.

Nu l-am denunţat pe Macoveiciuc Vladimir prin faptul că ne-a ameninţat cu moartea în caz că îl divulgăm. Altceva nu ştiu.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

(ss) Hura Eufrosina

III. - Bănuitul Surugiu Mihai, de ani 41, fiul lui Alexandru şi Ecaterina, născut în comuna Grămeşti, Judeţul Dorohoi şi domiciliat în aceeaşi comună, de profesiune agricultor, căsătorit, fără copii, carte ştie, pedepsit la 5 ani închisoare pentru faptul de insulta exmareşalului I. Antonescu în anul 1942, interogat în cauză ne declară:

Îl cunosc pe Macoveiciuc Vladimir din anul 1942 din Rădăuţi şi apoi l-am cunoscut la închisoarea din Cernăuţi.

Prin luna ianuarie 1946 mi s-a trimis vorbă ca să mă duc pe la invalidul Hura Eugen pentru a fixa data când pot să mă întâlnesc cu Macoveiciuc Vladimir. M-am dus la invalidul Hura Eugen la începutul lunii februarie 1946, însă el nu era acasă, dar cu o noapte înainte i s-a adus nişte carne de porc[5]. După o săptămână mi-a trimis din nou vorbă ca să vin la Hura Eugen, unde a venit şi Macoveiciuc Vladimir. Am mers şi acesta m-a primit cu neîncredere, spunându-mi că dacă am de gând să-l vând, atunci să-i spun acest lucru, căci bani poate da şi el ca şi Poliţia. Vladimir Macoveiciuc era înarmat cu un pistol şi o grenadă.

Printre altele el m-a rugat că, dacă vreau, să-i fac un serviciu să mă duc cu o cerere din partea lui la Ministerul de Interne şi la Preşedinţia Consiliului de Miniştri pentru ca să nu mai fie urmărit, căci îi ajung 2 ani duşi cu o viaţă de câine, fără casă, fără soţie şi copii[6].

Trebuia să vie o fată, Ana, de la Bucureşti şi să-mi dea cererile de neurmărire. Am observat că [Macoveiciuc] avea o armă automată şi o carabină, care erau rezemate de perete. Întrucât mi-a spus că dacă obţin aprobarea de neurmărire va putea să intre într-un partid politic şi să ia parte la alegeri şi astfel mă va plăti împărăteşte, numai să se vadă liniştit şi la casa lui, eu am acceptat să-i fac acest serviciu, însă nu a avut 200000 lei să-mi dea şi la 25 sau 26 februarie 1946 mi-a spus să aşteptăm să-i vie fata cu banii de pe carne. Mie mi-a spus să aştept la Grămeşti, unde îmi va trimite cererile şi banii. Mi-a povestit în rezumat despre haiducia lui şi ce l-a împins să facă aceasta, afirmând că a fost luptător *partizan cu armata română şi germană* şi când s-au terminat luptele din Carpaţi, a vrut să se înapoieze acasă, dar simţind că este urmărit pentru motivul că a fost partizan, a fost împins să ia calea pribegiei şi să se apere cum va putea. Ar fi vrut de mult să se predea, însă îi este frică să nu fie omorât. Mi-a spus că pentru bani îl urmăresc, însă cine vrea bani pentru ca să-i ia viaţa lui, el ştie să-i pedepsească. De Poliţia românească şi jandarmi nu-i frică [teamă] că va fi prins şi omorât, însă numai să nu fie deportat. A afirmat că patru persoane au încercat să-l vândă însă el i-a pedepsit la timp şi că decât să moară el, care a luptat pentru neam, mai bine să moară iudele[7], şi că pedeapsa le-a aplicat-o cu mâna sa, dar nu a spus numele celor ce au fost cu el.

La întâlnirea de ultima dată la 25 sau 26 februarie 1946 în comuna Voitinel la Hura Eugen, a rămas să-mi trimită cererile şi banii iar el a plecat fiindcă afirma că este urmărit ca niciodată. Între altele a spus că are arme în munţi lăsate de nemţi la plecare, cu care poate face faţă unui război ca cel ce a fost şi că în luptele date în Carpaţi are peste 500 de duşmani omoraţi, pentru care îi(-)e frică să nu fie predat ruşilor.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

(ss) Mihai Surugiu

---

[5] Probabil de porc mistreţ, de către Vladimir Macoveiciuc.

[6] Vladimir Macoveiciuc avea 4 copii: Silvestru (n. 1926), Victor (n.1928), Visarion (n.1930) şi Ileana (n.1933).

[7] Trădătorii plătiţi.

IV. - Mai constatăm prin prezentul proces-verbal că bănuitul Surugiu Mihai, după darea declarației de mai sus se prezintă peste câtva timp în fața noastră și de bunăvoie ne declară următoarele:

Pe Macoveiciuc Vladimir l-am cunoscut încă din 1941, prin noiembrie sau decembrie, când a tăiat la fabrica de cherestea din Vicovu(l) de Sus ce o dețineam în arendă, niște cherestea. L-am mai întâlnit prin Rădăuți, unde avea două prăvălii, prin luna ianuarie-februarie 1942, dar pe atunci nu făcea decât comerț și nici n-a pomenit vreodată ceva de politică.

Prin luna martie 1942 a fost adus la închisoarea militară din Cernăuți în vederea unui proces de drept comun, iar după 2-3 zile a fost pus în libertate, fiind achitat.

Nici de data aceasta Macoveiciuc Vladimir nu a discutat și nu-l interesa politica. Subsemnatul fiind condamnat și deci deținut, nu l-am mai văzut[8].

Prin luna iulie 1945, aflând că am venit, mi-a trimis răspuns că dacă sunt de acord, ar vrea să-mi predea un brevet pentru una din cele două prăvălii din Rădăuți. Fiind bolnav pe acea vreme de ulcer, nu m-am interesat de această propunere, dar când s-a început urmărirea lui, la 28 iulie 1945, s-a găsit în notele sale și adresa mea, din care cauză am fost anchetat și [apoi] scos din cauză. De la această dată nu am mai auzit nimic de la el și nici nu mi-a trimis nimic. Prin luna ianuarie 1946, pe la data de 27-30, mi-a trimis vorbă că vrea să mă vadă neapărat pentru a-i face un mare bine. Vorba mi-a fost trimisă printr-o femeie, Ana, din Voitinel, iar după o zi m-am dus la invalidul Hura Eugen, unde, în urma precauțiunilor și măsurilor de siguranța sa, l-am întâlnit aici pe Macoveiciuc Vladimir. Primele cuvinte a[le] lui Macoveiciuc Vladimir au fost: "Dacă ai de gând să mă trădezi să-mi spui, căci banii satanei nu sunt mai buni decât ai mei. Dar dacă îi vei găsi mai buni pe ai satanei, pedeapsa va fi capitală".

Era înarmat cu arme, pistoale automate, grenade și diferite piese de minat. Mi-a spus: "Am rugat și plătit bani grei la diferite persoane pentru a obține de la Ministerul de Interne sau Președinția Consiliului de Miniștri un ordin de neurmărirea mea și o garanție că dacă mă predau autorităților românești, să nu fiu predat rușilor, fiindcă *am fost șeful partizanilor români civili, luptând contra rușilor în cadrul armatei române și germane*[9], pe teatrele de luptă din Munții Carpați. Am fost pregătit pentru aceasta în 1942-1943 în Germania, am fost prin Rusia, după care am luat comanda partizanilor din zona Carpaților, dând atacuri acolo unde armata regulată nu putea face față, obținând succese totale, ceea ce mi-a atras onoruri ca: decorat cu Crucea de Fier de trei ori de germani, iar de armata română am fost decorat cu "Mihai Viteazu" și toate celelalte decorații după ce am fost avansat la gradul de locotenent. La încheierea armistițiului m-am retras cu partizanii mei care se ridicau la un număr de peste 10000 oameni[10], din Ardeal, despărțindu-mă de nemți și dând drumul la oameni să se ducă la casele lor, iar eu m-am restabilit la Voitinel. La despărțire, nemții, crezând că va mai fi nevoie de partizani, mi-au lăsat diferite depozite de arme în diferite locuri și una sută milioane bani românești, cu care bani am ajutat populația săracă, ceea ce ne-a atras simpatiile populației de la poalele Munților Carpați. Motivul ce m-a obligat să iau calea codrului a fost că din prima zi ce m-am stabilit la Voitinel, au venit potere de ruși să mă ridice, pentru a fi luat la ei, după cum s-a luat atâta lume nevinovată. De la încheierea armistițiului și până în pre-

---

[8] În anul 1942, Mihai Surugiu a fost condamnat la 5 ani închisoare pentru insultarea mareșalului Antonescu.

[9] Atât în prima, cât și în cea de a doua declarație, Mihai Surugiu afirmă că Vladimir Macoveiciuc a fost "șeful partizanilor români civili, luptând contra rușilor în cadrul armatei române și germane". Rezultă dubla subordonare a partizanilor.

[10] Evident că Macoveiciuc exagerează, ca să impresioneze.

zent nu am [avut] nimic cu armatele aliate, nu am nimic cu guvernul, nu le-am făcut nici cel mai mic neajuns, dar văd că sunt urmărit şi eu trebuie să mă apăr cu ce-mi stă la îndemână, iar pe vânzători îi pedepsesc cum se cuvine celor ce îşi vând sufletul lor pentru bani".

Mi-a spus că încă de astă vară a voit să mă vadă spre a-mi preda o cerere adresată guvernului pentru a nu mai fi urmărit, spre a-şi vedea de familie şi negoţ în mod paşnic.

Am cumpărat nişte unt şi am plecat la Bucureşti şi la 12-13 februarie, după ce m-am întors, am fost chemat din nou de el. Mi-a spus să caut să mă interesez dacă pot obţine aprobarea de neurmărire şi garanţia că nu va fi predat ruşilor, căci îmi va da o prăvălie în Rădăuţi, cu mărfurile respective pe care le posedă încă, iar el şi familia lui îşi va vedea de gospodărie şi de copii. M-am interesat cine ar putea obţine clarificarea situaţiei lui şi am ajuns la concluzia că pentru faptul că a fost şeful partizanilor poate fi iertat[11], dar dacă are execuţii[12], după cum mi-a confirmat verbal în două rânduri, urmează să răspundă în faţa justiţiei. Urma să facă rost de bani, 200000 lei, pe care să-i am pe timpul cât aş sta la Bucureşti, bani ce urma să-i obţină din vânzarea carnei de porc mistreţ.

Dacă nu aş fi obţinut de la actualul guvern garanţia că nu va fi predat ruşilor, pentru a se preda justiţiei şi autorităţilor româneşti, ar fi urmat să aştepte alegerile, unde crede că viitorul guvern îi va garanta cele de mai sus[13].

Am ştiut că este urmărit numai pentru faptul că a fost partizan şi am acceptat acest serviciu pentru următoarele motive:

1. Pentru liniştea populaţiei de la poalele munţilor, care este chinuită şi târâtă pe drumuri din cauza lui, pe motiv că a vorbit cu el, l-a văzut şi nu l-a denunţat, sau i-a dat adăpost sau masă. Dar toate acestea le face populaţia din simpatie şi mai ales [de] groaza de consecinţe ce le-ar avea în urma unei denunţări.

2. Liniştea ce ar trebui să domnească în interiorul ţării pentru a nu fi priviţi cu ochi neîncrezători de aliaţi.

În plus, aceste servicii ce ar fi fost pentru liniştea siguranţei prin predarea lui autorităţilor, liniştea lui sufletească şi a familiei, le-am acceptat să le fac în baza promisiunilor făcute de a-mi preda prăvălia şi cheltuielile necesare făcute cu această ocazie. Am avut şi am convingerea că aceasta este cea mai bună cale de a-l determina să se predea singur autorităţilor, fiindcă altfel - cred - va fi greu de prins viu. Dar fără victime este imposibil, după spusa lui. Data plecării mele la Bucureşti urma să aibă loc după ce îmi va trimite banii necesari pentru cheltuieli, precum şi cele două cereri adresate Ministerului de Interne şi Preşedinţiei.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

(ss) Mihai Surugiu

Totodată se anexează la prezentul proces-verbal şi un interogatoriu cu întrebări şi răspunsuri luate bănuitului Surugiu Mihai.

V. - Bănuita Pascariuc Anisia, de ani 24, născută în comuna Bănila pe Siret judeţul Storojineţ şi domiciliată în Rădăuţi, fiica lui Ion şi Tecla, de profesiune casnică, interogată în cauză ne declară:

---

[11] Nici unul din foştii partizani n-a fost iertat. Cu atât mai mult şefii lor.

[12] Este vorba de execuţii de trădători.

[13] Macoveiciuc spera într-un rezultat favorabil al alegerilor de la 19 noiembrie 1946.

Pe Eugen Hura sau mai bine zis pe soția sa Eufrosina Hura, i-am cunoscut în primăvara şi toamna anului 1945, la Camera Agricolă Rădăuți când au venit să cumpere semințe de orz şi ovăz primăvara şi grâu toamna. Venind ca oameni, au început să se (de)plângă şi să-mi explice situația lor. Ca să-i conving că nu sunt într-o situație atât de grea cum îşi închipuie, le-am spus greutățile şi nevoile mele care cred că le întrecea[u] pe ale lor înzecit. Explicându-le deamănunt situația mea grea în care mă aflu, iar ei înțelegând cât de greu este să fi fără casă şi fără masă, cu o leafă atât de mică şi pe lângă asta având şi o soră mai mică de întreținut la şcoală, mi-au spus că dacă vreodată am să am nevoie ei au să aibă cu ce mă ajuta şi să viu pe la ei căci voi fi bine primită, întrucât ei ştiu ce înseamnă să fi pe drumuri. În ultimul timp fiind într-o situație foarte grea, căci aşteptam răspuns de la Botoşani pentru un serviciu, m-am gândit la ei şi m-am hotărât să mă duc să stau două-patru zile la dânşii ca să nu mai cheltuiesc din banii mei, căci ar fi trebuit să-mi vând perna de sub cap pentru a mai trăi câteva zile. M-am dus la ei în ziua de miercuri 26 sau 27 februarie 1946[14], nu reţin bine minte data, dar ştiu că era miercuri seara, înainte de a fi adusă la Poliție. Nu am avut nici o legătură cu ei. Am fost o singură dată la ei în seara de 27 februarie 1946. Am venit cam între orele 18-19, singură, şi n-am avut absolut cu nimeni nici o întâlnire. La dânşii aveam să stau vreo patru zile. După buna dispoziție în care i-aş fi găsit, dacă observam că s-au plictisit, era să plec sigur ca să nu stau forțat pe capul unor oameni fără plată, căci nu aveam bani şi dacă îi aveam nu mă duceam la ei să stau. În seara zilei de 27 februarie 1946, miercuri, nu am găsit decât pe oamenii de casă, singuri. Eu fiind obosită, m-am culcat în bucătărioara din fund, stăpânul casei s-a dus să se culce în casa din față, spunându-mi că nu are loc unde să mă culce în față. Eu eram mulțumită oriunde, numai să mă culc, căci eram tare obosită, iar stăpâna casei s-a dus la o clacă de tors. N-am văzut absolut pe nimeni în casă decât pe Eugen şi Eufrosina Hura. Nimeni nu mi-a făcut absolut nici o propunere. Nu ştiu despre ce haine este vorba căci eu nu am fost la ei decât atunci seara, iar în bucătărie unde am dormit eu nu au fost nici un fel de haine.

În ziua de 3 februarie 1946 am trecut frontiera la orele 9 dimineața pe şoseaua ce duce probabil la Bilca, prin Vicovu(l) de Sus unde este o tablă a fondului bisericesc, plecând absolut pe şosea. Aici am trăit foarte greu, adică în țară, neavând alt venit decât leafa care era de 45000 lei lunar, pe care trebuia să o împart pe din două, căci şi surorii trebuia să-i trimit la şcoală la Gura Humorului. Ne mai putând suporta mizeria în care mă aflam, fiindcă din primăvara anului 1944 nu mi-am cumpărat nici o pereche de ciorapi, m-am hotărât să plec acasă, ori ce mi s-ar întâmpla. Eram mult mai fericită dacă mă împuşca pe frontieră. Hotărându-mă, am plecat acasă. Cum lângă şoseaua pe unde treceam eu era pichetul de grăniceri ruşi, am dat direct peste ei, unde am fost reținută, apoi trimisă la Ciudei, iar mai târziu la Cernăuți, unde mi s-au luat declarații şi s-au făcut cercetări. Am susținut că vreau să plec acasă şi dacă rămâneam eram bine rămasă şi stăteam alături de mama, dar la Cernăuți, unde am fost reținută, mi s-a spus să plec în România şi de acolo, cu forme, pot să vin îndărăt şi atunci voi fi primită. După terminarea cercetărilor, sub escortă, am fost trimisă din nou în România, căci fără forme legale nu puteam sta în U.R.S.S.. Văzându-mă încă o dată în țara mea, am spus că prefer să mor decât să mă duc îndărăt. Într-adevăr îmi era dor de mama. M-am distrus gândindu-mă la ea, dar numai atunci ştii să-ți prețuieşti țara, vorba, obiceiurile, când eşti departe de ele. Dacă aş fi stat mult timp în U.R.S.S., sigur muream, căci tot timpul cât am stat acolo nu am auzit nici o vorbă românească, şi toate astea mă distrugeau mult mai mult decât dorul de mama. Văzându-mă adusă în țară am spus că dacă nu voi putea trăi voi

[14] În ziua de miercuri 27 februarie 1946.

muri, dar în țara mea și nu în țară străină și că voi suporta toate greutățile dacă vor fi suportabile până la încheierea păcii[15], dar să fiu sigură de soarta noastră, iar până atunci îndur cât pot și cât voi avea puteri și dacă nu voi putea suferi voi muri și nu am după ce regreta. Surioara îmi este în cl. 4 profesională.

Frontiera am trecut-o prin Vicovu(l) de Sus, pe șoseaua care este alături de cea care duce la Bilca, cam la o distanță de 2 km spre pădure. Am trecut absolut singură, fără a cere informații cuiva, căci știam că șoseaua duce spre Storojinet(i).

La D-l. Surugiu Mihai am stat în gazdă de la începutul lunei decembrie 1945. Când am vorbit de gazdă, am vorbit cu D-na Surugiu, pe care o cunosc de când am venit la Rădăuți, din luna iunie 1945. Din luna iunie 1945 și până în decembrie am stat în casa Hass, alături de casa lui Surugiu Mihai. Venind iarna, iar unde am stat camera fiind foarte mare, m-am hotărât să mă mut, căutându-mi o cameră mai mică în acest oraș. Cum D-na Surugiu Elisabeta era alături de casa ocupată de mine și avea o cameră de închiriat foarte potrivită pentru mine, m-am hotărât să mă mut. În casa familiei Surugiu nu am auzit niciodată discutându-se chestiuni politice sau pe unde se duc și ce fac. Eu aveam cameră separată și eram foarte ocupată, având serviciu și dimineața și după masă, așa că nu prea stăteam de vorbă cu ei, neavând timp. Alt ceva nu știu[16].

Aceasta declar, susțin și semnez propriu.
(ss) Anisia Pascariuc

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal.
Comisar, (ss) Tudor

VI. - În continuare, interogând din nou pe bănuitul Surugiu Mihail născut în Com. Grămești, Jud. Dorohoi, acesta ne declară:

Subsemnatul Mihail Surugiu, de ani 41, fiul lui Alex. și al Ecat. născut în comuna Grămești, jud. Dorohoi, declar următoarele:

1. După spusele lui Macoveiciuc V., l-a cunoscut pe generalul Rădescu de pe front, fiind decorat de acesta pentru acte de bravură, la propunerea șefilor, cu decorația "Mihai Viteazul"[17], iar pe fostul ministru Iancu Nistor[18], profesor universitar, membru în delegația permanentă a Partidului Liberal (Tătărăscu) l-a cunoscut încă cu 10 ani în urmă, Macoveiciuc fiind un membru al partidului în Rădăuți.

Urma ca să susțină cererile adresate Ministerului Afacerilor Interne și Președinției, ca făcând parte din guvernul F.N.D. și deci are un cuvânt care poate fi ascultat. În cazul [că] nu s-ar fi aprobat și garantat că nu va fi predat rușilor de actualul guvern, atunci urma să așteptăm clarificarea politicii interne după alegeri, pentru a reveni cu cererile care să-i garanteze că nu va fi predat rușilor și va fi judecat de autoritățile românești. Cu generalul Rădescu mi-a spus că deocamdată nu se poate vorbi, fiind pentru un moment sub scutul Legației engleze.

---

[15] Tratatul de pace se va încheia în anul următor, 1947.

[16] În noaptea de 7/8 iulie 1946, Anisia Pascariuc se va găsi într-o casă din Vicovu de Jos împreună cu Vladimir și Silvestru Macoveiciuc și cu Ștefan Veleșcu, fost coleg de serviciu al ei și fost cumnat al lui Macoveiciuc. În zori, casa este luată cu asalt de către jandarmi și i se dă foc, Vladimir Macoveiciuc este împușcat iar Ștefan Veleșcu, cel cu care se hotărâse căsătoria fetei, a ars de viu în casă (v. doc. nr. 34).

[17] Victor Macoveiciuc confirmă acest fapt.

[18] Este vorba de Ion Nistor, originar din Bucovina.

2. După alegeri, urma să se apeleze la persoanele care vor avea un cuvânt în componența noului guvern. Dacă mai are și alte cunoștințe nu știu, dar el caută numai să afle cine ar putea să-l servească cu cererile pomenite mai sus.

În concepția sa, Macoveiciuc se crede un martir cunoscut, însă regretă că nu s-a putut preda încă din primăvara anului 1945, când situația era mai ușoară și n-ar fi urmat atâtea fapte nedorite de el. Dar, autoritatea românească nefiind independentă pentru cercetarea cazului său, l-a împiedicat și-l împiedică și azi să se predea, de groaza deportărilor ce s-au făcut.

Amănunte asupra celor discutate cu el, le-am menționat în primele trei declarații.

Aceasta îmi este declarația pe care o semnez propriu.

(ss) Mihai Surugiu

Concluziuni:

Din cercetările făcute, reiese clar că individul Hura Eugen, soția sa Hura Eufrozina și Chifan Gheorghe au fost gazdele banditului Macoveiciuc Vladimir, unde la primii doi s-a găsit și uniforma militară aparținând banditului Macoveiciuc Vladimir.

Individul Surugiu Mihai se face vinovat prin aceea că era în permanentă legătură cu Macoveiciuc Vladimir, fiind om de încredere și întâlnirile cu Macoveiciuc le avea la Hura Eugen acasă.

În ce privește pe numita Anisia Pascariuc, nu s-a putut stabili dacă are vreo legătură cu individul Macoveiciuc Vladimir, însă s-a stabilit că se face vinovată de trecerea frauduloasă a graniței în U.R.S.S.[19]

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

Comisar, (ss) Tudor

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 33-41.

24 **1946 iunie 4, București.** Corespondență între diferite organe ale Poliției de Siguranță privind activitatea lui Vladimir Macoveiciuc.

România
Ministerul Afacerilor Interne
Prefectura Poliției Capitalei
Direcțiunea Poliției de Siguranță
Serv. Studii și Coordonare

Confidențial
nr. 960/4 iunie 1946

[19] Eugen Hura, Mihai Surugiu, Gheorghe Chifan și Anisia Pascariuc au fost judecați de Curtea Marțială a Corpului 4 Armată (sentințele nr. 582 din 24 iulie 1946 și nr. 231 din 6 februarie 1947 - document. nr. 34).

Către,

Direcţiunea Generală a Poliţiei
Direcţiunea Poliţiei de Siguranţă[1]

Avem onoare a vă înainta o notă informativă[2] privind activitatea unei organizaţii teroriste din jud. Rădăuţi, sub conducerea lui MACOVEICIUC, fost locotenent în armata germană.

Directorul Poliţiei de Siguranţă,
L.S.[3] (ss) indescifrabil

Şeful Serviciului
(ss) indescifrabil

[Documentul este înregistrat la Dir. Generală a Poliţiei, Arhiva Siguranţei, sub. nr. 8594/7 iun.1946, dosar nr. 19785 as.

Pe manşetă există următoarele adnotări, scrise de mână:]

A.S. Vol. 128/2

9.6.46/B2/Convorbire (ss) indescifrabil

11.VI.946.

- Clasare, conexare cu 24627/945 şi 36855/946;

- Macoveiciuc Vladimir şi banda sa de partizani, cu sediul principal în Codrul Voevodeasa - Rădăuţi, a făcut obiectul unor ample investigaţiuni poliţieneşti în cursul lunilor sept.-oct. 1945. Cu acel prilej o parte din partizani au fost capturaţi, în afară de Macoveiciuc[4];

- Acţiunea pentru capturarea lui Macoveiciuc s-a continuat apoi şi cu prilejul arestării lui Gavrilă Olteanu[5].

(ss) indescifrabil

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 70.

---

1 Document dactilografiat.

2 Nota informativă nu există la dosar.

3 Ştampila: Prefectura Poliţiei Municipiului Bucureşti - Inf[ormaţii] Generale.

4 Vezi documentul nr. 19.

5 Colonelul Gavrilă Olteanu a comandat Batalionul de voluntari Iuliu Maniu din Braşov (1944), iar în 1945 a organizat Sumanele Negre. Agenţii Siguranţei, având misiunea de a implica partidele de opoziţie în această mişcare înainte de alegerile din 19 nov. 1946, îl trădează şi este arestat. Se sinucide într-o celulă a Ministerului de Interne cu o fiolă de stricnină (Cicerone Ioniţoiu, In memoriam). Grupul de conducere a Sumanelor Negre din Vatra Dornei, în frunte cu Gavrilă Olteanu, a fost arestat în noaptea de 26/27 mai 1946 de organele NKVD şi Siguranţei, sub comanda lui Manole Bodnăraş (emisiune TVR la 26.09.1995).

25 **1946 iulie 11, Rădăuți.** Proces-verbal privind ancheta deficiențelor apărute în realizarea legăturilor telefonice în noaptea premergătoare acțiunii de lichidare a grupului Macoveiciuc.

PROCES-VERBAL[1]

Astăzi anul 1946, luna iulie, ziua 11, la Rădăuți.

Noi, Condurache Dumitru Șeful Poliției de Reședință Rădăuți și Mihalcea Octavian Inspector P.T.T. de pe lângă Inspectoratul P.T.T. Bacău, asistați fiind de Popadiuc Gheorghe șeful Siguranței Rădăuți.

Având în vedere adresa Sectorului de Jandarmi Vicovu de Sus nr. 1180 din 8 iulie 1946[2], prin care cere a se cerceta de urgență care este motivul și cine se face vinovat, că în dimineața de 8 iulie a.c., începând de la orele 1 și până la orele 5 dimineața, nu a[u] răspuns la chemarea telefonică următoarele autorități: Legiunea de Jandarmi Rădăuți, Cercul Teritorial Rădăuți, Poliția orașului Rădăuți, Prefectura județului Rădăuți și Garnizoana Rădăuți, care urmau să vină cu ajutor armat pentru prinderea banditului Macoveiciuc, deoarece Postul de Jandarmi Vicovu de Jos dispunea de efectiv insuficient și prin faptul că nu s-au dat legăturile telefonice o parte din bandiți au reușit să dispară.

Având în vedere că (de serviciu) la Centrala P.T.T. Rădăuți se afla de serviciu operatoarea Turchievici Felicia,

Având în vedere adresa Poliției Rădăuți nr. 1965 din 10 iulie 1946 către Oficiul P.T.T. Rădăuți prin care se cerea o anchetă mixtă, prin care să se stabilească cine se face vinovat, precum și constatările în scripte din acea noapte,

Având în vedere telegrama fulger nr. 162 din 10/VII-946 a Inspectoratului P.T.T. Bacău prin care delegă ca Dl. Inspector P.T.T. Mihalcea să facă parte din această Comisie Mixtă astăzi, data de mai sus, s-a procedat la anchetarea cazului după cum urmează:

Interogând pe operatoarea Turchievici Felicia, care a fost de serviciu în noaptea zilei de 7/8 iulie la Centrala telefonică la Of. P.T.T. Rădăuți, ne declară:

Mă numesc Turchievici Felicia, de ani 22, născută în comuna Căbești jud. Storojineț, cu domiciliul în Rădăuți Str. Abator nr. 34, necăsătorită, condamnată nu am fost, carte știu, declar următoarele:

Am fost de serviciu la Centrala Telefonică a Of. P.T.T. Rădăuți de la orele 19,30 până la ora 7,30, în ziua de 7/8-VII-946.

În timpul serviciului meu am avut mai multe convorbiri cu județul, astfel pe la orele 20.30, Oficiul P.T.T. Dorneşti mi-a cerut legătura cu Legiunea de Jandarmi, am căutat să obțin legătura telefonică cu Legiunea de Jandarmi atât prin telefonul meu direct cât și prin Serviciul S.A.R.T.[3] aproximativ o jumătate de oră, la care Legiunea nu mi-a răspuns.

La Oficiul S.A.R.T. în acest interval de timp a fost de serviciu operatoarea Anghelichi Olga.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] În zorii zilei de 8 iulie 1946, jandarmii au luat cu asalt casa Minodorei Sandu din Vicovu de Jos, în care se afla Vladimir Macoveiciuc.

[3] Societatea Anonimă Română de Telefoane.

Menționez că nu am mai căutat să obțin Legiunea și nici nu am luat măsuri pentru a verifica, deoarece Serviciul tehnic funcționează de la ora 6 dimineața până la ora 20.

A sunat și d-ra Macovei, colega mea, care face la telegraf în aceeași cameră, precum și Oficiul Dorneşti prin fir direct și tot nu a răspuns.

Cam pe la ora 1 în dimineața zilei de 8/VII-1946 abonatul telefonic Fabrica Falcău (inginer Lupu) mi-a cerut București prin Serviciul S.A.R.T., convorbire care s-a efectuat. Aceeași convorbire s-a mai efectuat și la ora 2.20.

O a treia convorbire am avut-o la ora 3.45, când Of. Vicovu de Jos m-a sunat, care mi-a cerut Legiunea de Jandarmi.

Am sunat prin fir direct Legiunea de Jandarmi care nu mi-a răspuns, apoi am cerut prin Oficiul S.A.R.T. să-mi dea Legiunea, dar Of. S.A.R.T. nu mi-a răspuns. Pentru ca să obțin Serviciul S.A.R.T. am sunat Poliția, care la fel nu mi-a răspuns.

Am dat răspuns Of. Vicovu de Jos, unde mi-a răspuns un domn plutonier[4] că dacă nu-mi răspunde Legiunea să-l pun în legătură cu Cercul Teritorial Rădăuți, Garnizoana Rădăuți, după ce mai întâi mi-a spus să-l pun în legătură să vorbească și el cu Legiunea. Nici d-lui plutonier nu i-a răspuns Legiunea.

Pentru că eu nu aveam legătură directă cu Cercul Teritorial sau Garnizoana Rădăuți, am cerut Oficiului S.A.R.T. care are aceste legături telefonice, dar nu mi-a răspuns.

Pentru a convinge pe dl. plutonier că Serv. S.A.R.T. nu răspunde, i-am dat d-sale legătură cu S.A.R.T. la care nu i-a răspuns. Subsemnata am spus d-lui plut. să revie mai târziu, în care timp eu am sunat Serv. S.A.R.T., care mi-a răspuns la ora 4.45 unde operatoarea d-ra Anghelichi Olga mi-a spus enervată că ce vrea[u], că-i este somn. Eu i-am spus că vreau Legiunea de Jandarmi. Dumneaei nu mi-a răspuns nimic, de unde am dedus că m-a lăsat în legătură cu Legiunea de Jandarmi, în care eu am continuat a suna timp de 10 minute, fără a-mi răspunde nimic. După 10 minute, Legiunea de Jandarmi m-a sunat întrebându-mă ce vreau. Eu i-am spus să stea la telefon, pentru a-i da legătura cu Vicovu de Jos, dar plutonierul lipsea de la birou. În locul lui mi-a răspuns factorul Sorodoc de la Of. P.T.T. Vicovu de Jos care, întrebându-l că dacă dl. plut. mai vrea Legiunea de Jandarmi, deoarece plutonierul lipsea, mi-a dat legătura cu Primăria Vicovu de Jos, de unde dl. plut. a efectuat convorbirea cu Legiunea cam pe la orele 5 dim.

Cu privire la Prefectura Jud. Rădăuți nu mi-a fost cerută de către Oficiul Vicovu de Jos.

La orele aproximativ 5.45/[8]VII-1946 a venit constructorul de linii de la Of. P.T.T. Rădăuți pe care l-am făcut atent să verifice firul cu Legiunea, deoarece convorbirile cu Legiunea în timpul nopții nu au fost normale.

Lucrătorul de linii Rusu Vasile a chemat Legiunea, de unde i-a răspuns cineva, și întrebându-l că de ce nu i-a răspuns în timpul nopții, i s-a răspuns că probabil nu era nimeni la telefon.

În ceea ce privește nepotrivirile în condica de obstacole a Oficiului P.T.T. Rădăuți pe timpul cât am fost de serviciu, unde am precizat că "La ora 3.45 m-a sunat Oficiul Vicovu de Jos cerând Legiunea urgent, a sunat încontinu[u] până la ora 4.30, nu a răspuns, am căutat să avizez prin SART nu-mi răspunde nici dra Olguța, iar la ora 4.15 a răspuns SART-ul și sună la Legiune nu-i răspunde nici ei". Declar că aceasta este o greșeală a mea, grăbindu-mă pentru a pleca acasă. Unde este o nepotrivire de ore de 30 minute.

---

[4] Probabil plutonierul Alexandru Scripa, șeful postului de jandarmi Vicovu de Jos, care l-a trădat pe Vladimir Macoveiciuc și a condus acțiunea menită să-l prindă pe acesta.

Faptul că Vicovu de Jos, respectiv plutonierul care a cerut Legiunea de Jandarmi, Garnizoana, Cercul Teritorial, Poliția, cred că se face vinovat Lagiunea de Jandarmi, care nu a răspuns, precum și d-ra Olguța Anghelichi, operatoare de la Serviciul SART, care nu a răspuns.

Declar și semnez, (ss) Turchievici Felicia

Șeful Poliției,

L.S. (ss) D. Condurache

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 43.

26 **1946 iulie 17, Rădăuți.** Declarația lui Gheorghe E. Cârdei la Siguranța Rădăuți privind executarea de către Vladimir Macoveiciuc a trădătorilor Șumlanschi și Brăilean și jefuirea lui Aron Altman.

PROCES - VERBAL[1]

Astăzi, anul 1946, luna iulie, ziua 17, în Rădăuți.

Noi, Popadiuc Gheorghe, Comisar, Șeful Biroului Siguranței la Poliția orașului Rădăuți;

Având în vedere adresa nr. 4543/946 a Legiunii de Jandarmi Rădăuți, cu care ne înaintează un dosar dimpreună cu indivizii: Gheorghe Chifan, Gheorghe Cârdei, Anisia Pascariuc și Veronica Chifan pentru continuarea cercetărilor ca fiind implicați în banda lui Macoveiciuc Vlademir[2].

Astăzi data de mai sus, procedând la cercetarea cazului, rezultatul este după cum urmează:

Procedând la interogarea învinuitului Cârdei Gheorghe, fiul lui Eugen și al Minodora, născut în anul 1914, luna septembrie, ziua 14, în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, de profesiune agricultor, necăsătorit, carte știu, necondamnat, dat în judecată pentru faptul de furt, fără avere, serviciul militar satisfăcut, Ctg. 1936, cu gradul de soldat la Regimentul 2 Artilerie Călăreață, cu ultimul domiciliu în comuna Voitinel, jud. Rădăuți[3], asupra celor întrebate ne declară:

Pe la începutul lunii decembrie 1945, ziua nu-mi aduc aminte, m-am întâlnit întâmplător cu Macoveiciuc Vlademir și fiul său, Silvestru Macoveiciuc, în casă la Luță Cârdei din comuna Voitinel.

Cu această ocazie Vlademir Macoveiciuc l-a întrebat pe Luță Cârdei dacă sunt băiat bun și nu voi trăda nimic, în scopul de a mă încadra și pe mine în banda lui. Luță Cârdei i-a răspuns că sunt băiat bun și poate avea toată încrederea în mine. După aceasta, Macoveiciuc

---

1 Document dactilografiat, conține multe greșeli.

2 În cuprinsul documentului este folosit de câteva ori, în mod greșit, numele Vlademir Macoveciuc. Corect este Vladimir Macoveiciuc.

3 În documentele prezentate vom întâlni trei persoane diferite, din comuna Voitinel, având același nume: GHEORGHE CÂRDEI. Diferă prin prenumele tatălui: Eugen, Teodor și Nicolae. Cel de față, Gheorghe E. Cârdei, a fost arestat la 08.07.1946.

Vladimir s-a adresat mie că, dacă nu voi executa totul ce-mi va da el ordin şi îl voi trăda mă va executa pe loc.

Astfel m-am încadrat în banda lui, având misiunea primită de a culege informaţiuni atât din sat, cât şi la oraş, pentru a afla orice activitate a Poliţiei sau a Jandarmeriei în legătură cu urmărirea lui Macoveiciuc. Asupra urmăririi bandei lui Macoveiciuc din partea Poliţiei sau a Jandarmeriei, primeam informaţiuni de la Coroamă Ion, fost gardian public la Poliţia Rădăuţi şi care de [în] prezent se află cu domiciliul în comuna Voitinel. De la cine anume primea aceste informaţiuni nu pot şti. Am mai avut misiunea de aprovizionare cu alimente pentru Macoveiciuc şi care alimente le cumpăram din sat sau din Rădăuţi, iar banii îi primeam direct de la Macoveiciuc Vlademir. Întâlnirea (mea) regulată între mine şi Macoveiciuc Vlademir o aveam în casă la Coroamă Ion, fost gardian public, găzduitor al lui Macoveiciuc şi ne întâlneam odată cu seara, când întuneca.

Tot pe la începutul lunii lui decembrie 1945, Coroamă Ion m-a informat că sunt veniţi doi agenţi de la Rădăuţi, cari vor să stea de vorbă cu Macoveiciuc Vlademir şi vor să intre în bandă la el[4]. Imediat m-am dus în pădure la Pietroasa, unde m-am întâlnit cu Macoveiciuc şi i-am spus despre cei doi agenţi. Acesta mi-a dat ordin ca să merg din nou la Coroamă şi să iau contact cu agenţii cei doi şi să le spun ca să vină cu mine, pentru a lua contact cu Vlademir Macoveiciuc.

M-am dus la Coroamă Ion acasă, însă nu i-am găsit la dânsul şi în timpul când mergeam pe drum împreună cu Coroamă Ion i-am întâlnit pe aceşti doi agenţi pe care nu i-am cunoscut eu personal până atunci, decât numai după ce mi[i]-a arătat Coroamă Ion.

După cât am aflat atunci, acei doi agenţi în timpul nopţii dormise la Simion Crăciun. Aceasta era pe la ora 6 dimineaţa. Coroamă Ion m-a prezentat celor doi agenţi, cărora le-am spus să vină la marginea pădurii. Am mers cu ei, însă nu m-am întâlnit cu Macoveiciuc Vlademir în marginea pădurii cum a fost vorba, din care cauză m-am reîntors înapoi şi i-am găzduit la Ion Coroamă, unde am stat şi eu până după masă cu ei de unde apoi eu singur am plecat în pădure şi m-am întâlnit cu Macoveiciuc care mi-a spus să vin cu cei doi agenţi a doua zi dimineaţa, în acelaşi loc.

Astfel, după o zi şi o noapte cât au stat agenţii la Coroamă Ion, adică a doua zi dimineaţa, m-am dus cu agenţii în pădure, unde ne-am întâlnit cu Macoveiciuc Vlademir, cu fiul său Silvestru Macoveiciuc şi cu Luţă Cârdei, care ne aşteptau, şi la prima apariţie a noastră ne-au somat cu armele. Agenţii s-au predat şi au fost dezarmaţi personal de Macoveiciuc Vlademir, apoi legaţi şi duşi în interiorul pădurii, unde au fost cercetaţi de către Macoveiciuc Vlademir până după masă, cam pe la orele 14. La cercetări am asistat eu, Silvestru Macoveiciuc şi Luţă Cârdei şi au fost întrebaţi de Macoveiciuc Vlademir pentru care motive îi urmăreşte şi cine le-a dat ordin. Aceştia au spus că au ordin de la Poliţie şi s-au rugat ca să nu le facă nimic, căci nu sunt vinovaţi, însă Macoveiciuc le-a răspuns că nu merită altceva decât să fie împuşcaţi şi măcelăriţi. Imediat Macoveiciuc l-a împuşcat pe Brăileanu[5] cu arma lui personală Z.B., care a şi căzut mort imediat. Apoi aceeaşi armă mi-a dat-o mie şi mi-a dat ordin ca să-l împuşc pe Şumlanschi şi întrucât Macoveiciuc m-a ameninţat cu un

---

[4] Este vorba de Arcadie Şumlanschi şi Teodor Brăileanu, ambii din Sucevita, agenţi ai Poliţiei de Siguranţă din Rădăuţi, care aveau intenţia să captureze pe Vladimir Macoveiciuc. În document este numit greşit Şumlainschi.

[5] Vezi documentul nr. 20 nota nr. 11.

pistol nichelat[6], pe care îl luase de la unul dintre agenți, am tras un foc de armă și l-am împușcat mortal pe Șumlanschi, nimerindu-l în piept. După aceasta, din ordinul lui Macoveiciuc, cu toți câți eram acolo și dimpreună cu el, le-am turtit capetele celor morți cu paturile de armă, apoi i-am luat câte pe unul și i-am dus la o distanță de circa două sau trei sute de metri de la locul unde erau au fost omorâți, unde i-am acoperit cu niște cetină de brad și i-am lăsat acolo. Țin să adaog că înainte de a-i acoperi i-am dezbrăcat de haine, care haine au fost luate de Macoveiciuc Vlademir și Macoveiciuc Silvestru.

După ce am făcut aceste fapte, eu am plecat în sat și am mers direct la Coroamă Ion, căruia i-am povestit toată fapta după cum s-a petrecut cu cei doi agenți, iar Macoveiciuc cu ceilalți doi au plecat la Ciumârna, după spusele lui Macoveiciuc.

După această faptă, n-am mai luat parte cu Macoveiciuc la nici un caz făcut de el, decât numai când mă întâlneam și țineam legături permanente cu Macoveiciuc Vlademir.

În ce privește jaful de furt la drumul mare făcut asupra unui evreu[7], al cărui nume nu-l cunosc, jaf petrecut înainte cu vreo patru sau cinci săptămâni[8] pe șoseaua între comuna Horodnicu de Jos și Gălănești la locul denumit "Mesteceni", declar că acest jaf a fost pus la cale de către Macoveiciuc Vlademir, la care am luat parte și eu dimpreună cu Macoveiciuc Vlademir, Macoveiciuc Silvestru, Luță Cârdei și un anume Valeriu[9] al cărui nume de familie nu-l cunosc și care jaf a fost pus la cale după cum urmează:

Într-una din seri, decuseară, ne-am întâlnit toți cinci în casă la Coroamă Ion, unde Macoveiciuc Vlademir a spus că în această noapte trebuie să dăm o lovitură la un jidan, fără să spună unde anume. După ce s-a discutat această chestiune, am ieșit toți cinci din casă și am plecat peste drum, peste câmp, până la Brădet, unde ne-am odihnit puțin și apoi am continuat drumul până în apropiere de șoseaua ce duce spre Vicov, la punctul denumit Mesteceni, situat între teritoriul comunei Horodnicu de Jos și un drum pe câmp cu plantații de copaci ce duce spre Brădet, unde ne-am ascuns în niște corciuri de răchiți[10] și am stat până pe la orele 6-8 dimineața. Pe la ora 8, dinspre Rădăuți, a apărut o căruță trasă de un cal de culoare roșie, mare, bine făcut, și în căruță se aflau doi bărbați îmbrăcați în haine nemțești[11] și imediat ce a apărut această căruță, Macoveiciuc Vlademir cu fiul său Silvestru și Luță Cârdei i-a[u] somat pe cei doi oameni să oprească căruța și să se dea jos, iar după ce i-a[u] legitimat le-a[u] cerut să predea totul ce au prin buzunare și am văzut când unul dintre cei doi oameni i-a predat din buzunar ceva. Ce anume, nu am putut observa, fiind la o distanță cam de 20 metri lângă răchiți. Apoi Macoveiciuc i-a luat, tot acelui om, o haină de pe spate, de culoare kaki și cizmele din picioare.

În timpul operației, eu, după cum am arătat mai sus, mă aflam lângă un tufiș de răchiți, iar Valeriu stătea jos, sub un alt tufiș de răchiți, ascuns. La această operație eu dimpreună cu Macoveiciuc Vlademir și cu fiul său Silvestru eram îmbrăcați în haine militare românești kaki, Macoveiciuc Vlademir având pe cap o bască, Luță Cârdei era îmbrăcat în haine militare rusești, iar Valeriu îmbrăcat civil. Dintre noi a[u] avut arme: Macoveiciuc Vlademir cu armă automată, fiul său Silvestru cu armă militară Z.B. și Luță cu armă automată rusească și sunt

---

6 Pistolul nichelat a fost luat de Macoveiciuc de la Șumlanschi. Cu acest pistol și-a pus capăt zilelor Vladimir Macoveiciuc în ziua de 8 iulie 1946, pentru a nu cădea în mâna jandarmilor.

7 Numit Aron Altman (vezi documentul nr. 29).

8 La 4 iunie 1946.

9 Valerian Cozlovschi.

10 Tufe de răchită.

11 Haine de oraș.

aceleaşi arme aflate de [în] prezent la Poliţie care au fost ridicate de Jandarmi cu ocazia împuşcării lui Vlademir Macoveiciuc şi arestării mele de la casa lui sora lui Macoveiciuc Vlademir[12]. La comiterea acestui jaf, Macoveiciuc Vlademir şi fiul său Silvestru erau încinşi cu centuri, având şi cartuşiere. După comiterea jafului, Luţă Cârdei, din ordinul lui Macoveiciuc Vlademir, s-a urcat în căruţa luată de la cei doi oameni, în calitate de conducător al calului, apoi ne-am urcat şi noi, patru inşi, şi am luat-o pe drum peste câmp[ul] ce duce spre Brădet şi în mod grăbit ne-am dus pe acest drum până sub un deluţ de la Brădet unde eu, Macoveiciuc Vlademir şi cu Valeriu ne-am dat jos din căruţă, luând altă direcţie peste câmp şi am ieşit la marginea pădurii Pietroasa, iar Silvestru Macoveiciuc cu Luţă Cârdei au plecat cu căruţa şi ne-am întâlnit cu toţii în acelaşi loc, apoi toţi cinci am intrat în pădure cu căruţa şi calul până la un anumit punct, unde Luţă cu Silvestru Macoveiciuc au deshămat calul, mi l-a[u] dat mie în primire şi m-am îndepărtat la vreo două până la 300 metri, iar restul de patru inşi au rămas la faţa locului şi după vreo două ore au venit la mine, spunându-mi că au desfăcut[13] căruţa, iar bumbacul ce se afla în căruţă l-au asigurat, iar Macoveiciuc mi-a spus că de la omul căruia i-a luat haina şi cizmele, i-a luat şi suma de 800000 lei[14], însă mie nu mi-a dat nici un ban şi nici din pradă, adică bumbac, care după cum mi-a spus atât Luţă Cârdei cât şi Macoveiciuc Vlademir (că) se afla în căruţă. După ce am poposit puţin în acel loc, Macoveiciuc cu ceilalţi trei au luat calul, spunând că pleacă la Ciumârna, iar mie mi-a spus să plec acasă şi că din pradă are să-mi dea şi mie când se vor reîntoarce, dar n-am mai primit nimic nici până astăzi. După vreo trei săptămâni după comiterea jafului, adică pe ziua de 4 iulie cam pe la orele 9 seara, m-am întâlnit cu Macoveiciuc Vlademir la podul şcoalei din comuna Voitinel,cu care m-am dus la Veronica Coroamă, aflându-se cu noi şi Silvestru Macoveiciuc şi în casă la Veronica Chifan, Silvestru i-a spus lui tată-său că de ce a făcut aşa un bucluc cu bumbacul, întrucât nu se pot împăca Luţă Cârdei cu Coroamă Ion astfel că, despre acest bumbac şi jaf are cunoştinţă şi Coroamă Ion. Mai mult că, comiterea jafului s-a pus la cale în casă la Coroamă Ion.

Aceasta declar, susţin şi semnez[15]
(ss) Gh. Cârdei

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal, rămânând în continuarea cercetărilor.

Comisar,
(ss) Gheorghe Popadiuc

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 47-48.

---

12 Sora lui Vladimir Macoveiciuc, Minodora Sandu, fiica lui Samson şi Ioana, născută la 13.12.1909 în comuna Voitinel, domiciliată în Vicovu de Jos. Avea casa lângă biserică. A decedat la 14.06.1993 în urma unui accident vascular cerebral (starea Civilă Vicovu de Jos).

13 Au dezmembrat-o.

14 Suma nu este prea mare, întrucât ne aflăm în plină inflaţie.

15 Cârdei E. Gheorghe a semnat fiecare pagină a procesului-verbal.

27 **1946 iulie 18, Rădăuți.** Declarația Anisiei Pascariuc, la Siguranța Rădăuți, privind relațiile sale cu grupul Macoveiciuc.

PROCES - VERBAL[1]

Astăzi, 18 iulie, 1946, în Rădăuți

Noi, Popadiuc Gheorghe, Comisar în Poliția orașului Rădăuți, Șeful Bir[oului] Siguranței,

Având în vedere că din declarația învinuitului Cârdei Gheorghe, reiese clar că, atât la crima de omor comisă asupra numiților Brăileanu și Șmulainschi[2] cât și la jaful de furt comis la drumul mare asupra numitului Altman și însoțitorul său a luat parte pe lângă învinuit, IMacoveiciuc Vlademir de [în] prezent mort și indivizii Macoveiciuc Silvestru, Luță Cârdei și Valeriu Cozlovschi, toți din comuna Voitinel, în care scop am cerut cu adresa noastră nr. 2131/946, Postului Jandarmi Vicovu de Jos arestarea susnumiților și înaintarea acestei polițiipentru cercetări.

Postul de Jandarmi, cu adresa nr. 1276 din 17 iulie 1946, ne face cunoscut că indivizii de mai sus nu au putut fi înaintați fiind lipsă din comună.

Tot în vederea cercetărilor s-a cerut Postului de Jandarmi cu nota telefonică f[ără] număr din 17/VII-1946, înaintarea acestei polițiia individului Coroamă Ion, care după cum ne declară învinuitul Cârdei Gheorghe (că) acesta a fost găzduitorul bandei lui Macoveiciuc și a avut cunoștință de asasinarea lui Sumulainschi și a lui Brăileanu, precum și de jaful comis asupra lui Altman, jaf ce s-a pus la cale chiar în casă la dânsul, însă nici acesta nu ne-a fost înaintat pentru cercetări, fiind lipsă din comună, după cum ne face cunoscut Postul de Jandarmi Vicovu de Jos cu adresa nr. 1262 din 18/VII-1946, înaintându-ne numai pentru cercetări ca fiind cunoscut găzduitor al bandei lui Macoveiciuc pe Hura Eugen, soția sa Hura Eufrozina, cât și pe soția lui Ion Coroamă, numită Veronica.

Având în vedere că nici unul din principalii criminali de asasinat și jaf, în afară de Cârdei Gheorghe, nu ne-a fost înaintat de Postul de Jandarmi Vicovu de Jos, după cum s-a arătat mai sus, am dispus continuarea cercetărilor și interogarea din nou a indivizilor arestați în ziua de 8 iulie 1946, cu ocazia împușcării bandei lui Macoveiciuc de către organele Jandarmeriei din Vicovul de Jos cât și al altor complici și găzduitori al [ai] acestei bande, rezultatul este după cum urmează:

Învinuita Pascariuc Anisia, fiica lui Ioan și Tecla, născută în anul 1921, decembrie 31, în comuna Bănila pe Siret, necăsătorită, funcționară la Camera de Agricultură Rădăuți, cu ultimul domiciliu în Rădăuți, Str. Crucii nr. 3, necondamnată, dată în judecată am mai fost, pentru complicitate din banda lui Macoveiciuc și trecerea frauduloasă a frontierei, ne declară:

Mențin în totul declarațiile date la Postul de Jandarmi Vicov[u] de Jos cu ocazia împușcării lui Macoveiciuc Vlademir, cu mențiunea că pe numitul Veleșcu Ștefan l-am cunoscut în vara anului 1944, în timpul refugiului la Târgoviște. De la acea dată nu m-am mai întâlnit cu dânsul decât numai că primeam știri de la el prin Surugiu Mihai, care când pleca la București trecea pe la Roman pe la Veleșcu și întrucât eram informată de la Surugiu Mihai că soția lui murise, vroiam să mă căsătoresc cu dânsul, mai mult că Surugiu mi l-a recomandat ca băiat bun, probabil fiindu-i cunoscut mai dinainte. În ziua de 5 iulie 1946, am fost

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Numele corect: Șumlanschi.

înştiinţată de către Veronica Chifan că Veleşcu este venit la Voitinel şi mi-a trimis vorbă prin Veronica Chifan ca să plec în comuna Vicov[u] de Jos, la sora lui Macoveiciuc Vlademir numită Sandu Minodora pentru a mă întâlni cu el. Astfel că sâmbătă, în 6 iulie 1946, am fost la birou, apoi m-am dus la depozitul de spirt de unde am cumpărat o jumătate de rachiu şi l-am luat cu mine la Vicovu de Jos pentru a-l consuma cu Veleşcu. La Vicov am plecat în ziua de 7 iulie 1946 şi într-adevăr m-am întâlnit în casa sorei lui Macoveiciuc cu Veleşcu, cu care am stat de vorbă, discutând cu el chestiuni de căsătorie. Aceasta a durat cam până pe la orele 11 sau 12 noaptea, când ne-am trezit deodată bătând la geam de către Macoveiciuc Vlademir, fiind însoţit de către fiul său Silvestru şi Cârdei Gheorghe. Toţi trei erau înarmaţi. Au intrat toţi în casă. Întâlnirea între Macoveiciuc Vlademir şi Veleşcu şi Silvestru Macoveiciuc a fost foarte cordială. Apoi Veleşcu m-a recomandat pe mine, după care am intrat cu toţii în discuţii şi printre altele Vlademir Macoveiciuc a povestit cum i-a omorât pe Brăileanu şi Şumulainschi, după cum am arătat şi în declaraţia dată la Postul de Jandarmi Vicovu de Jos.

Am mai auzit cum Cârdei Gheorghe a povestit împrejurările cum a fost arestat la Poliţia Rădăuţi, spunând că a fost bătut de un domn Clipa, iar la aceste cuvinte Macoveiciuc i-a spus lui Cârdei Gheorghe că atunci când se vor schimba timpurile, va fi numit comisar de poliţie şi va avea ocazia să se răzbune pe Clipa.

Despre jaf sau alte fapte pe care le-ar fi comis Macoveiciuc cu banda lui, nu am auzit să se discute, întrucât între timp m-am fost culcat [sic!] în altă odaie, iar ei au rămas discutând mai departe.

Menţionez că jumătatea de kg de rachiu pe care am adus-o de la Rădăuţi parte l-am băut cu Veleşcu şi cu cumnată-sa, iar restul ce a mai rămas l-am băut cu Macoveiciuc Vlademir, Silvestru Macoveiciuc şi Cârdei Gheorghe.

Altceva nu mai am nimic de declarat.

Aceasta declar, susţin şi semnez.

(ss) Anisia Pascariuc

- ASRI. Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 48-49.

28 **1946 iulie 18, Rădăuţi.** Declaraţia lui Mihai Surugiu, la Siguranţa Rădăuţi, în legătură cu tentativa lui Vladimir Macoveiciuc de a se preda autorităţilor române.

Proces-verbal[1]

Astăzi, 18 iulie 1946, în Rădăuţi,

Noi, Popadiuc Gheorghe, Comisar în Poliţia oraşului Rădăuţi, Şeful Biroului Siguranţei,

Interogând pe bănuitul Surugiu Mihai, fiul lui Alexandru şi Ecaterina, de ani 41, de profesie agricultor, născut în comuna Grămeşti-Dorohoi, căsătorit, condamnat la 5 ani închisoare pentru insultă [la adresa] Mareşalului Antonescu, domiciliat în oraşul Rădăuţi, Str. Larionescu nr. 5, ne declară: Pe Macoveiciuc Vladimir l-am cunoscut prima dată în anul

[1] Document dactilografiat.

1941, când aveam o fabrică de cherestea în comuna Vicovu de Sus, cu ocazia când mi-a adus la fabrică nişte butuci pentru fasonat. De la acea dată ne-am întâlnit deseori prin oraşul Rădăuţi, ocazional.

Pe numitul Veleşcu Ştefan zis Fănică[2], după cât îmi aduc aminte,

l-am cunoscut pe la Administraţia Financiară Rădăuţi unde făcea serviciu, după care apoi am aflat că este cumnat cu Vlademir[3] Macoveiciuc.

După aceasta mai m-am întâlnit cu Macoveiciuc Vladimir prin anul 1942, la închisoarea militară Cernăuţi, unde eu executam pedeapsa de 5 ani, iar el venise la închisoare având un proces, pentru ce anume nu ştiu. După această dată nu mai m-am întâlnit cu el, decât între 20 ianuarie şi 10 februarie 1946, în casa lui Hura Eugen din comuna Voitinel, fiind chemat de la Rădăuţi printr-o femeie probabil din Voitinel, de către Macoveiciuc Vladimir şi m-am întâlnit cu el seara în casă la Hura Eugen, unde mi-a propus ca să mă deplasez la Bucureşti şi să obţin din partea Consiliului de Miniştri sau Ministerului Af[acerilor] Interne aprobarea de a nu fi predat sovietelor pentru cercetări sau deportare, întrucât *avea intenţia să se predea autorităţilor româneşti*. Am convenit cu el ca să merg la Bucureşti, însă mai întâi urma ca să facă un memoriu cu o cerere care urma să mi-l trimită la Rădăuţi printr-un om de încredere a[l] lui.

Cu această ocazie i-am sugerat ideea lui Macoveiciuc Vladimir să-şi expuie în amănunt toate faptele sale, pentru ca la prezentarea mea la Minister sau Consiliul de Miniştri să fie clarificaţi pe deplin de poziţia lui Macoveiciuc Vladimir. În legătură cu întocmirea acestui memoriu, am luat contact cu Vladimir Macoveiciuc în acest interval de timp adică de la 20 ianuarie până la 10 februarie în două rânduri la Hura Eugen în casă.

Cu ocazia întâlnirii mele Macoveiciuc Vladimir mi-a atras atenţia că dacă voi divulga câtuşi de puţin de cele expuse de el, voiu avea aceeaşi soartă ca şi Brăileanu. Întrucât pe la sfârşitul lunii februarie 1946 am fost arestat de organele poliţieneşti, n-am mai putut lua contact cu Macoveiciuc şi nici memoriu[l] în cauză nu i l-am trimis.

Pentru faptul că am ţinut legătură cu Macoveiciuc Vladimir, am fost trimis în judecata Curţii Marţiale Iaşi, care formează obiectul dosarului nr. 611/946.

De la această dată am rupt orice legătură cu Macoveiciuc Vladimir şi nici nu m-am mai interesat de situaţia lui.

După cât îmi aduc aminte în timpul când mă aflam la închisoarea Suceava, printre alţi deţinuţi se afla[u] şi câţiva cu numele de Coroamă, însă cine anume nu pot şti şi nicidecum nu este adevărat că aş fi primit suma de 2000000 (două milioane lei) de la Macoveiciuc Vladimir pentru ajutorarea acestor deţinuţi, întrucât după cum am arătat mai sus, de la data arestării mele nu am mai luat contact cu Macoveiciuc şi mai mult că am fost arestat în mai multe rânduri.

În ce priveşte faptul că aş fi fost intermediar între Veleşcu Ştefan şi Anisia Pascariuc, recunosc că i-am trimis acesteea ştirea prin luna lui martie 1946, că a murit soţia acestuia şi aceasta a aflat-o de la el după ce am ieşit de la închisoare în Iaşi, cu care mă întâlnisem ocazional şi pe care îl cunoşteam mai înainte după cum am arătat mai sus.

---

[2] Ştefan Veleşcu a fost împuşcat de jandarmi şi a ars în casa Minodorei Sandu din Vicovu de Jos, în zorii zilei de 8 iulie 1946.

[3] În cuprinsul prezentului document, s-a folosit eronat prenumele "Vlademir" în loc de Vladimir, de 11 ori.

Cu această ocazie susnumitul mi-a spus că în timpul refugiului a cunoscut pe Anisia Pascariuc şi că ar prefera s-o ia de soţie şi că va veni la ea în timpul concediului. Însă ce a urmat mai departe între ei nu ştiu.

Altceva nu mai ştiu nimic.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

(ss) M. Surugiu

- ASRI. Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 50.

29 **1946 iulie 20, Rădăuţi.** Declaraţia lui Aron Altman, dată la Siguranţa Rădăuţi, în legătură cu modul în care a fost jefuit de grupul Macoveiciuc.

PROCES-VERBAL[1]

Astăzi anul 1946, luna iulie, ziua 20, în Rădăuţi.

Noi, Popadiuc Gheorghe, Comisar în Poliţia de reşedinţă Rădăuţi,

Urmare procesului verbal din 18 iulie 1946, şi în continuarea cercetărilor, astăzi data de mai sus am citat în faţa noastră pe numitul Altman Aron, fiul lui Abraham şi Roza, în etate de 39 ani, de profesiune colector de fier vechi, domiciliat în oraşul Rădăuţi, Str. Măcelarilor nr. 4, victima jafului la drumul mare[2] comis în ziua de 4 iunie 1946 fiind interogat, acesta ne declară:

În ziua de 4 iunie 1946, plecam cu căruţa trasă de un cal şi însoţit de către Petre Melniciuc la Putna, pentru a ridica nişte tablă de la un notar comunal. Când am ajuns lângă un drum care duce peste câmp spre Brădit [Brădet], deodată a[u] apărut patru indivizi înarmaţi, dintre care doi erau îmbrăcaţi în haine militare ruseşti şi doi în haine militare româneşti, toţi patru erau încinşi cu centuri de piele, iar doi aveau cartuşiere în faţă, trei înarmaţi cu arme automate şi unul cu armă militară simplă, iar al cincilea individ l-am văzut stând jos, ascuns într-un tufiş de răchiţi, fiind tot înarmat şi după cât am putut observa era îmbrăcat cu o haină neagră, groasă, ca de suman. Imediat ce am fost somat de către unul dintre aceşti indivizi înarmat cu o armă automată, cerându-mi acte, au apărut în spatele său încă trei inşi. Tot acel individ care m-a oprit şi care era îmbrăcat în haine militare româneşti, care purta asupra lui şi un sac de merinde, a început să mă percheziţioneze, luându-mi mai întâi buletinul de la Biroul Populaţiei, apoi un alt individ dintre ei îmbrăcat în haine ruseşti a luat calul dinainte şi a tras căruţa pe drumul care duce spre Brădit, la circa 100 metri de la şosea, unde am fost oprit. Apoi a luat buletinul din mâna primului individ care mi l-a luat şi s-a dus la acel individ care se afla ascuns în tufişul de răchiţi şi au început să discute ceva, după cât am înţeles ce anume să facă cu mine. Apoi imediat s-au întors şi au continuat să mă prade, luându-mi din buzunarul paltonului suma de 335000 lei a 500, bancnote, iar din buzunarul hainei mi-a luat portmoneul de piele de culoare maron cu suma de 500000 lei,

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Aron Altman a contribuit cu o sumă de bani la constituirea unui premiu pentru prinderea lui Vladimir Macoveiciuc. Acesta a fost înştiinţat de un prieten din Rădăuţi şi hotărăşte să se răzbune, jefuindu-l.

dintre care erau trei bancnote a 100 mii lei, iar două sute de mii în bancnote a zece mii[3]. Tot în portmoneu am avut diferite fotografii de-a[le] familiei, dovada de trecerea frontierei, autorizație de colectarea fierului vechiu, precum și alte acte personale.

După ce mi-a luat banii, mi-a dat ordin ca să mă dezbrac ca să vadă dacă nu am pistol, ceea ce am și făcut, luându-mi paltonul de culoare kaki, o haină neagră nouă și cizmele din picioare pe care le-a aruncat în căruță, restituindu-mi numai pantalonii.

În timpul operației mele, unul dintre indivizi, îmbrăcat în haine militare românești, care avea pe cap și o bască de culoare kaki, a dat ordin lui Petre Melniciuc să plece de acolo în direcția Rădăuți și după ce acesta a plecat cam vreo zece metri, ceilalți bandiți a[u] dispus ca să fie rechemat la fața locului și să stea de vorbă cu dânsul individul care îi dăduse ordin să plece, astfel că până ce eu am fost jefuit, l-a ținut de vorbă pe acesta, mai deoparte de mine. Am observat că în timpul când trei dintre indivizi mă jefuiau, unul dintre cei îmbrăcați în haine ruseşti mereu se dădea la o parte, uitându-se mereu în stânga și în dreapta, probabil având miniunea de a supraveghea ca între timp să nu vină cineva.

Această operație a durat circa o jumătate de oră, după care patru indivizi s-au urcat din capul locului în căruță, dintre care unul care era îmbrăcat în haine ruseşti a condus calul, iar trei s-au culcat în coșul căruței și încet, au plecat până la circa 50 metri, până au fost ajunși din urmă de către individul care era ascuns în tufișul de răchiți și care deasemenea s-a urcat în căruță, apoi a început să mâie [mâne] tare, plecând pe drumul de peste câmp, cu plantații de copaci, în direcția spre Brădit-Voitinel.

Imediat după ce indivizii s-au îndepărtat, a apărut o căruță cu mai mulți țărani care vinea [veneau] de la Vicov spre Rădăuți, dintre care am cunoscut pe Dabâca din Vicovu de Sus și m-am adresat acestora ca să-mi dea concursul și să mă ia în căruță până la Postul de Jadarmi Horodnicu de Jos, pentru a reclama cazul, însă aceştia a[u] refuzat. Din care cauză am fost nevoit să plec pe jos până la Postul de Jandarmi Horodnicu de Jos, o distanță de circa 5-6 km., apoi de acolo m-am urcat în tren cu un Serg. Major și am plecat la Vicovu de Jos, la Postul de Jandarmi în raza căruia s-a petrecut jaful și am reclamat cazul petrecut.

Șeful de Post de la Horodnicu de Jos a raportat cazul Legiunii de Jandarmi care în unire cu organele poliției s-au deplasat cu un camion la Vicovu de Jos, de unde s-au luat alți jandarmi și cu toții am plecat în urmărirea bandiților, până în pădurea Voitinelului, unde s-a găsit ascunsă căruța desfăcută, iar calul n-a mai fost găsit nici până astăzi. Menționez că în căruță nu am avut altceva nimic decât fân pentru cal și doi saci, unul gol și în altul aveam zece kg. de ovăz și nu este adevărat că aș fi avut bumbac, după cum declară învinuitul Cârdei Gheorghe, deoarece nu m-am ocupat nici când cu comerțul de bumbac.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu.

Comisar,

(ss) Popadiuc Gheorghe (ss) Altman Aron

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 51.

[3] Ne aflăm în plină inflație (1946).

30 **1946 august 5, Rădăuți.** Certificatul de naștere al lui Iliodor Cenușă, fiul partizanului Constantin Cenușă, născut în detenție.

Republica Populară Română
Sfatul Popular al orașului Rădăuți
Starea Civilă

CERTIFICAT DE NAȘTERE
Seria Nb nr. 289 909

Numele *CENUȘĂ* Prenumele *ILIODOR* Sexul *bărbătesc*

Data nașterii:
Anul 1946 (una mie nouă sute patru zeci și șase); Luna august; Ziua 5 (cinci)[1].
Nașterea a fost trecută în registrul Stării Civile la nr. 258 din *anul 1946, luna august, ziua 5.*

Părinții:
Numele tatălui CENUȘĂ; Prenumele tatălui CONSTANTIN; Vârsta tatălui 37 ani;
Numele mamei CENUȘĂ; Prenumele mamei MĂRIOARA; Vârsta mamei 37 ani.

Locul nașterii copilului:
Localitatea Spitalul Rădăuți, Raionul Rădăuți[2].

Locul înregistrării:
Localitatea Rădăuți, Raionul Rădăuți.

Eliberat astăzi 9 octombrie 1951 cu nr. ...

L.S.[3]

Semnătura,
/ss/ indescifrabil

- Cenușă Iliodor din Putna, jud. Suceava. Fond personal.

---

1 La această dată, mama copilului, Marioara Cenușă, se afla arestată de cinci luni de zile, anchetată, torturată și umilită să spună unde se află ascuns soțul ei.

2 Mama copilului a fost dusă la spital abia în ziua de 5 august, deși semnele nașterii deveniseră evidente cu trei zile mai înainte. Nașterea s-a produs sub privirile gardianului care o însoțea, iar în ziua de 8 august (după numai trei zile) mama a fost readusă în arestul Siguranței Rădăuți, împreună cu noul născut și închisă într-o celulă cu 20 de bărbați, aceeași în care a fost ținută și înainte de a fi dusă la spital (Maria Cenușă, Memorii, în manuscris). Așa se explică de ce copilul Mariei Cenușă din Putna este născut în orașul Rădăuți.

3 Ștampila: Sfatul Popular al Orașului de Subordonare Raională Rădăuți - Comitetul Executiv.

31 **1946 septembrie 12, Iaşi.** Sentinţa nr. 1161 din 12.09.1946 pronunţată de Curtea Marţială a Corpului IV Teritorial. Primul proces al grupului Macoveiciuc.

ROMÂNIA
CURTEA MARŢIALĂ C.IV.T.
SECŢIA I

SENTINŢA nr. 1161[1]
MIHAI I REGE AL ROMÂNIEI
La toţi de faţă şi viitor sănătate[2]
Astăzi 12 septembrie 1946

Curtea Marţială a Comandamentului IV Teritorial, compusă conform art.67 din C.J.M. din domnii:

Lt. colonel	MIHAI IOAN	Preşedinte
Maior magistrat	BERNEAGĂ VASILE	Membru
Căpitan	MARINESCU DAN	Membru
Căpitan magistrat	TOMŞA BORIS	Procuror instructor militar
Plut. maj. admin.	ICHIM CONSTANTIN	Grefier

S-au întrunit în şedinţă publică cu respectarea dispoziţiunilor prevăzute de art.19,20 şi 21 din C.J.M. şi având jurământul în forma prevăzută de lege, în scopul de a judeca pe numiţii:

1). MACOV[E]ICIUC VLADIMIR, din comuna Voitinel-Radăuţi;
2). MACOV[E]ICIUC SILVESTRU, din comuna Voitinel-Rădăuţi;
3). FLOREA ARCADE, din comuna Ilişeşti-Suceava;
4). COROAMĂ AUREL, din comuna Voitinel-Rădăuţi;
5). ONICA SAVU, din comuna Horodnicu de Sus-Rădăuţi[3];
6). TUDOSE SIMION, din comuna Vicovu de Sus-Rădăuţi;
7). GÂRDEI GHEORGHE, din comuna Voitinel-Rădăuţi;
8). GÂRDEI PETRE, din comuna Voitinel-Rădăuţi;
9). AGA VASILE, din Rădăuţi, str.Şcolii Noi, nr.14;
10). LAVRIC FILON, din Bucureşti, str.Ardeleni, nr.21;
11). GĂINĂ OVIDIU, din Rădăuţi;
12). ŞUTEA ALEXANDRU, din Iacobeni-Câmpulung;
13). RUSU CORDUNEANU PETRE, din Câmpulung, str.Leonard, nr.5;
14). PORCUŢAN COSTAN, din Cămpulung;

---

[1] Document dactilografiat.
[2] Formulă folosită în partea de început a documentelor oficiale, până la abolirea monarhiei (30 decembrie 1947).
[3] Numele corecte sunt: Sava Onica, Gheorghe Cârdei, Petre Cârdei, Filon Lauric, Constantin Porcuţan, Gheorghe Lauric.

15). CAZAN GHEORGHE, din Vatra Dornei-Cămpulung;

16). LAVRIC GHEORGHE, din Calafindeşti-Rădăuţi;

învinuiţi pentru faptele de: toţi pentru crima de "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei existente în stat", p.p. de art.5 si 7 din D.L. nr.236/1941.

Învinuitul Macov[e]iciuc Vladimir şi pentru crima de uzurpare de uniforme şi insigne militare p.p. de art. 569 al.II C.J.M., comb. cu art. 101 C.P.

Învinuiţii Florea Arcade, Cazan Gheorghe si Onica Savu şi pentru delictul de deţinere de armament si muniţie fără permis p.p.de art. 35, 37 din Legea 677/1941, comb. cu art. 101 C.P.

Învinuiţii Onica Savu, Coroamă Aurel, Aga Vasile şi Şutea Petre [?] s-au prezentat în instanţă asistaţi de apărătorii lor, domnii avocaţi Gh. Chiper, Vasilescu Gh. şi Popovici din Baroul Iaşi.

Inculpaţii Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Lavric Filon, Găină Ovidiu, Florea Arcade, Cazan Gheorghe, Gârdei Gheorghe, Rusu Corduneanu Petre, Porcuţan Constantin, Gârdei Petre, Şutea Alexandru şi Lavric Gheorghe au fost lipsă[4].

Preşedintele conformându-se dispoziţiunilor art.287 C.J.M., a stabilit identitatea inculpaţilor prezenţi.

Martorii prezenţi din partea acuzării şi apărării nu s-au audiat.

După aceasta s-a dat citire de către grefier (a) actului de acuzare şi (a) pieselor din dosar, iar preşedintele a încunoştiinţat pe inculpaţi despre faptele ce li se impută şi a procedat la luarea interogatoriului, cu respectarea dispoziţiunilor art.291 C.J.M.

S-a dat apoi cuvântul procurorului militar care în rechizitoriul său a susţinut:

Pentru Macov[e]iciuc Vladimir, existând la dosar vol.II extras după registrul stării civile pentru morţi nr. 58 din 3 septembrie 1946 al Primăriei Vicovu de Jos-Rădăuţi, cere, în conformitate cu dispoziţiunile art.322 C.J.M. şi 163 C.P., stingerea acţiunii penale prin moarte, pentru faptele de "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat" p.p. de art.5 şi 7 din D.L.236/1941 şi "uzurpare de uniforme şi insigne militare", p.p. de art.569 C.J.M.[5]

Asemenea, existând la dosar vol.II extrasul de moarte nr. 209 din 4 iulie 1946 al Primăriei Vicovu de Jos-Rădăuţi al lui Simion Tudose, cere stingerea acţiunii penale prin moarte pentru faptul de "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat" p.p. de art.5 si 7 din D.L.236/1941[6].

De asemenea cere, conform art.4 Pr.Pen., stingerea acţiunii penale pentru o cauză legală (abrogarea legii) pentru: Macov[e]iciuc Silvestru, Florea Arcade, Coroamă Aurel, Gârdei Gheorghe, Aga Vasile, Lavric Filon, Găină Ovidiu, Şutea Alexandru, Rusu Cordureanu Petre, Porcuţan Constantin şi Lavric Gheorghe, pentru delictul de "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat" p.p. de art.5 şi 7 din D.L. nr. 236/1941.

De asemenea, cere aplicarea D.L. nr. 1404 art. 3/1946, acţiunea penală fiind stinsă, pentru: Florea Arcade, Cazan Gheorghe şi Onica Savu, pentru delictul de deţinere ilegală de armament şi muniţii, p.p. de art. 35, 37 din Legea nr. 677/1941.

---

[4] Din 16 inculpaţi, au fost arestaţi numai 3, iar 13 au fost lipsă, din care doi morţi.

[5] Vladimir Macoveiciuc a căzut la 8 iulie 1946, în urma trădării şefului de post Alexandru Scripa, până atunci informator fidel al partizanilor.

[6] Simion Tudosi, membru al grupului de partizani, a fost împuşcat de Vladimir Macoveiciuc în noaptea de 25/26 septembrie 1945, pentru că a trădat.

S-a dat apoi cuvântul apărării care a fost în totul de acord cu concluziunile domnului procuror militar.

După ce apărarea a avut ultimul cuvânt, preşedintele a declarat dezbaterile închise, iar curtea, conform art.313 C.J.M., s-a retras în camera de consiliu spre a delibera.

Opiniunea judecătorilor a fost luată conform art. 316, 317 din C.J.M.

CURTEA

Deliberând în conformitate cu art.316 C.J.M.

Asupra acţiunii de trimitere direct în judecată nr. 1143 din 10 noiembrie 1945 şi 477 din 30 mai 1946 a domnului general comand. al C.IV.T. în contra lui Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Florea Arcade, Coroamă Aurel, Onica Savu, Tudose Simion, Gârdei Gheorghe, Gârdei Petre, Aga Vasile, Lavric Filon, Găină Ovidiu, Şutea Alexandru, Rusu Corduneanu Petre, Porcuţan Constantin, Cazan Gheorghe şi Lavric Gh[eorghe].

Având în vedere concluziunile orale ale procurorului militar, precum şi susţinerile inculpaţilor făcute personal şi prin apărătorii lor în faţa instanţei în şedinţă publică.

Având în vedere că din instrucţia orală urmată în cauză în şedinţă publică, cât şi din actele de la dosar, care au fost puse în discuţia părţilor în şedinţă publică conform art. 137 Pr. Pen. se constată următoarele:

ÎN FAPT:

Susnumiţii sunt acuzaţi că începând din anul 1944, înainte de prăbuşirea frontului germano-român în faţa trupelor sovietice, au format organizaţiuni sub îndemnul germanilor în scopul de a le pune să activeze în spatele trupelor sovietice, ca *trupe de partizani*[7].

După retragerea trupelor germane, aceste organizaţiuni nu au mai activat[8]. Din contra, au început să se instaleze în sate, întreţinând chiar relaţiuni amicale cu autorităţile locale.

Începând din luna iulie 1945, în urma instrucţiunilor venite de la centru, aceste bande încep să fie urmărite de organele poliţiei şi jandarmeriei române şi sovietice[9].

În urma acestei acţiuni, "banderiştii"[10] încep să se retragă spre păduri, unde încep din nou să se organizeze, având ca centru principal "Codrul Vo[i]evodesei"-Rădăuţi, cu scop de acţiune în Voitinel, Huta[11], Horodnicu, Vicovu de Sus, în pădurile învecinate. Capul acestei organizaţii era Macov[e]iciuc Vladimir care umbla îmbrăcat în uniformă de locotenent în scopul de a face mai uşor recrutări de membri, fără a avea dreptul la uniformă sau la gradul specificat mai sus.

---

7 Pentru prima oară, într-un document oficial, este folosită expresia "trupe de partizani" pentru grupurile înarmate care au activat împotriva trupelor sovietice, în 1944.

8 Subliniem faptul reţinut de instanţă, că grupurile de partizani nu au mai activat după retragerea trupelor germane (septembrie 1944).

9 În urma presiunilor exercitate de organele sovietice de ocupaţie şi de Ministerul de Interne condus de Teohari Georgescu, Poliţia şi Jandarmeria română, alături de NKVD, reîncep urmărirea foştilor partizani (iulie 1945). Ca urmare, aceştia se retrag din nou în păduri şi se reorganizează, în scopul de a se apăra.

10 Denumire improprie. Banderiştii erau ucraineni naţionalişti, adepţii lui Stepan Bandera.

11 Satul Huta s-a numit anterior Fischental şi fusese locuit de nemţi, până în 1940. Azi se numeşte Voievodeasa.

Întreaga bandă a fost identificată şi parte din membri arestaţi, iar o parte din ei au fost împuşcaţi în timpul ciocnirilor ce au avut loc cu ocazia arestării lor.

Cu această ocazie s-a[u] găsit asupra lui Florea Arcade, Cazan Gh. şi Onica Savu, armamentul şi muniţiile specificate în procesele-verbale de la dosarul cauzei.

Macov[e]iciuc Vladimir şi Tudose Simion au decedat, avînd la dosar extrasele de moarte.

Interogaţi, învinuiţii specificaţi mai sus recunosc în parte faptele ce li se impută de a fi organizat asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei existente în stat, asemenea de a fi deţinut armamentul şi muniţiile specificate în procesele-verbale respective.

Faptele puse în sarcina lor se dovedesc şi cu procesele verbale de la fila 106, declaraţia lui Florea Arcade, fila 10-15, a lui Coroamă Aurel fila 20 şi 145, Gârdei Petre fila 63-65, Zamfir Natalia fila 125, Bodnar Maria fila 127, fila 41,42,125-128,114,115,129, procesul verbal fila 84 şi scrisoarea de la fila 86.

ÎN DREPT:

Având în vedere că susnumiţii au fost trimişi în judecată pentru constituirea de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat p.p. de art.5 şi 7 din D.L.236/1941.

Având în vedere că Macov[e]iciuc Vladimir a fost trimis în judecată şi pentru uzurpare de uniforme şi insigne militare p.p. de art.269 C.J.M.

Având în vedere că Florea Arcade, Cazan Gheorghe şi Onica Savu au fost trimişi în judecată şi pentru deţinerea ilegală de armament şi muniţii, p.p. de art. 35 şi 37 din Legea 677/1941.

Având în vedere extrasul de moarte 58 din 3 septembrie 1946 al Primăriei Comunei Vicovu de Jos-Rădăuţi privitor pe Macov[e]iciuc Vladimir şi extrasul de moarte 209 din 4 iulie 1946 al aceleeaşi primării privitor pe Tudose Simion, este cazul de a se face aplicaţiunea art.322 din C.J.M. şi 163 C.P.

Având în vedere că D.L.236/1941 este abrogat prin D.L.549 din 11 iulie 1946.

Având în vedere că faptele de constituire de asociaţiuni clandestine pus în sarcina susnumiţilor şi care a atras aplicaţiunea art.5 şi 7 din D.L.236/1941 sunt săvârşite anterior datei de 11 iulie 1946 şi deci este cazul a se face aplicaţiunea art.4 Pr.Pen, acţiunea penală fiind stinsă printr-o cauză legală (abrogarea legii).

Având în vedere că faptul de deţinere ilegală de armament şi muniţii p.p. de art.35 şi 37 din Legea 677/1941, este amnistiat prin D.L.1404 din 17 aprilie 1946, art.3, dacă armele sau muniţiunile sunt depuse la autorităţi sau sunt confiscate până la data de 23.II.1946 sau depuse în termenul prezentat [prevăzut] de Legea 91/1946.

Având în vedere că faptele săvârşite de Florea Arcade, Cazan Gheorghe şi Onica Savu, sunt săvârşite înainte de termenul prevăzut de Legea 91/1946, 15 martie 1946, dispunându-se cu ocazia arestării lor şi confiscarea armamentului corp delict.

Că prin urmare dispoziţiunile art.3 din D.L.1404/1946 îşi are [au] în acest caz aplicaţiunea.

Pentru aceste motive redactate de maiorul magistrat Berneagă Vasile, Curtea, în unire cu concluziunile procurorului militar, cu unanimitate de voturi declară: stingerea acţiunii penale prin moarte pentru Macov[e]iciuc Vladimir şi Tudose Simion, stingerea acţiunii penale prin abrogarea Legii 236/1941 pentru restul inculpaţilor şi amnistie pentru Florea Arcade, Cazan Gheorghe şi Onica Savu în virtutea D.L. 1404/1946.

CURTEA
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art.322 din C.J.M şi art.163 C.P. stinge prin moarte acţiunea penală privitoare pe Macov[e]iciuc Vladimir din Voitinel-Rădăuţi pentru faptele de "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat", p.p. de art.5 şi 7 din D.L.236/1941 şi "uzurpare de uniforme şi insigne militare", p.p. de art.569 C.J.M. precum şi cea privitoare pe Tudose Simion din aceeaşi comună pentru "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat", p.p. de art.5 şi 7 din D.L.236/1941.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art.4 Pr.Pen. stinge acţiunea penală pentru cauză legală-abrogarea legii-privitoare pe Macov[e]iciuc Silvestru, Florea Arcade, Coroamă Aurel, Onica Savu, Gârdei Gheorghe, Aga Vasile, Lavric Filon, Găină Ovidiu, Şutea Alexandru, Rusu Corduneanu Petre, Porcuţan Costan, Cazan Gh., Lavric Gheorghe şi Gârdei Petre pentru delictul de "constituire de asociaţiuni clandestine potrivnice ordinei în stat", p.p. de art.5 si 7 din D.L.236/1946, potrivit D.L.549/1946.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea D.L.1404/1946 stinge prin amnistie acţiunea penală privitoare pe Florea Arcade, Cazan Gh. şi Onica Savu, pentru delictul de "deţinere ilegală de armament şi muniţii" p.p. de art. 35 si 37 din Legea 677/1941.

Curtea intrând apoi în şedinţă publică, Preşedintele conform art.321 C.J.M. a dat citire dispozitivului de mai sus[12].

Dată şi citită în şedinţă publică, azi 12 septembrie 1946[13].

Se invită procurorul militar a însărcina pe grefier să citească în prezenţa sa această sentinţă învinuiţilor.

Dăm putere şi ordonăm tuturor agenţilor puterii publice de a executa această sentinţă, tuturor procurorilor pentru a ei aducere la îndeplinire, comandanţilor şi ofiţerilor forţei publice de a da ajutorul legalmente cerut.

Spre credinţă, prezenta sentinţă s-a semnat de noi.

PRESEDINTELE,
Lt.col. s.s. Mihai Ioan

MEMBRI: Maior Magt. Berneagă Vasile
Căpitan Marinescu Dan

Grefier
plt. maj. adm. (ss) Ichim Constantin

- AMApN, Fondul 5465.

---

[12] Pentru moment, inculpaţii au scăpat prin stingerea acţiunii penale, în urma abrogării Legii nr. 236/1941 sau prin amnistie.

[13] În momentul în care se pronunţa această sentinţă (la 12.09.1946), fusese pornit deja un alt proces, la 09.09.1946 (vezi documentul nr. 34).

32 **1946 septembrie 21, Iaşi.** Sentinţa nr. 1188/1946 pronunţată de Curtea Marţială a Comandamentului 4 Teritorial (Iaşi) în cazul grupului româno-ucrainean din comunele Ulma şi Brodina, judeţul Rădăuţi.

CURTEA MARŢIALĂ A COMANDAMENTULUI 4 TERITORIAL
SECŢIA II-A
Dosar 2758/1945, 435/1946 şi 4742/1946, conexate

SENTINŢA nr. 1188[1]

Azi 21 septembrie 1946, Curtea Marţială a Comandamentului 4 Teritorial, întrunită în şedinţă publică în compunerea următoare:

Preşedinte	Lt. Colonel	POPESCU IERONIM
Membrii judecători:	Mr. Magistrat	BERNEAGĂ VASILE
	Cpt. Magistrat	BALTAG VASILE
Procuror instructor militar	Cpt. Magistrat	PUIŞOR ION
Grefier	Plt. maj. adm.	ICHIM CONSTANTIN

Văzând că pentru astăzi s-a fixat judecarea procesului privitor pe:
(Dosar nr. 2758/1945):
1). MARUSEAC PETRE de ani 41 din Ulma, Rădăuţi;
2). SETRIUC PETRE de ani 23 din Ulma, Rădăuţi;
3). MARICICO VASILE de 30 ani din Ulma, Rădăuţi;
4). VISINESC [VIŞINEAC] PROCOPIE din Ulma, Rădăuţi,
5). OMANIA VICTOR de 20 ani din Brodina, Rădăuţi;
6). SIMINIUC ION de 18 ani din Brodina, Rădăuţi;
7). MOSCALIUC VASILE de 22 ani din Ulma, Rădăuţi;
8). COBILIŢĂ ION de 30 ani din Brodina, Rădăuţi;
9). COBILIŢĂ DUMITRU de 37 ani din Brodina, Rădăuţi;
10). COBINIUC ION din Ulma, Rădăuţi;
11). CRĂCIUN DUMITRU din Ulma, Rădăuţi;
12). IGNATIUC VASILE din Ulma, Rădăuţi;
13). SESTRIUC MIHAI de 20 ani din Ulma, Rădăuţi;
14). MOISIUC CONSTANTIN de 61 ani din Brodina, Rădăuţi;
15). CALANCEA VASILE de 48 ani din Brodina, Rădăuţi;
16). PIATCOVSCHI ION de 48 ani din Brodina, Rădăuţi;
17). ZUB ILIE de 39 ani din Brodina, Rădăuţi;
18). ZBERCEA ION de 46 ani din Brodina, Rădăuţi;
19). URSULEAN SIMION din Brodina, Rădăuţi;
20). ZELENCO SIDONIA de 19 ani din Brodina, Rădăuţi;
21). MARUSEAC GHEORGHE de 25 ani din Ulma, Rădăuţi;
22). ALEXIUC MACSIM din Ulma, Rădăuţi;
23). LUNCAN VASILE din Ulma, Rădăuţi;

---

[1] Document dactilografiat.

24). SPETCU MARCU din Ulma, Rădăuți;

25). IGNATIUC ION de 34 ani din Ulma, Rădăuți;

26). METCAN NICOLAE de 44 ani din Ulma, Rădăuți;

27). PĂUNEL OREST de 48 ani din Ulma, Rădăuți;

28). SCRABA SILVESTRU din Brodina, Rădăuți;

29). SCRABA ANA de 34 ani din Brodina, Rădăuți;

30). LECA VICTOR de 50 ani din Brodina, Rădăuți;

31). IRIMIA GHEORGHE, plut.[onier de] jandarmi din Legiunea de Jandarmi Rădăuți;

32). MARICICO PETRE de 20 ani din Izvoarele, Câmpu-Lung [Câmpulung];

33). ZUB IFTIMIE de 21 ani din Sulița Mold[ova], C. Lung [Câmpulung];

34). CUREȘ DUMITRU de 23 ani din Ulma, Rădăuți;

35). DĂNISTRAN MIRON de 31 ani din Brodina, Rădăuți;

În plus și cauza privitoare pe: (dosar conexat 435/1946):

36). COBINIUC VASILE din Ulma, Rădăuți[2];

Dintre aceștia ar fi comis după cum urmează:

I. Maruseac Petre, Setriuc Petre, Maricico Vasile, Vișineac Procopie, Omania Victor, Siminiuc Ion, Muscaliuc Vasile, Cobiliță Ion, Cobiliță Dumitru, Cobiniuc Ion, Crăciun Dumitru, Ignatiuc Vasile, Setriuc Mihai, Moisiuc Constantin, Calancea Vasile, Piatcovschi Ion, Zub Ilie, Zbercea Ioan, Ursulean Simion, Zelenco Sidonia, Maruseac Gheorghe, Alexiuc Maxim, Luncan Vasile și Spetcu Marcu, "crima de asociațiune în scop de uneltire împotriva ordinei și intereselor statului", p.p. de art. 315,320 C.P. comb. cu art. 1 al. a și b, art. 3 al. a,d și f, art. 4,5,6,7 din I.D.[nr] 236/1941.

II. Ignatiuc Ion, Meţcan Nicolae, Păunel Orest, Scraba Ana, Leca Victor și plut. jand. Irimia Gheorghe ar fi comis "crima de favorizarea acțiunii de uneltire împotriva liniștii publice, ordinii și intereselor statului", p.p. de art. 121, 321 C.P. comb. cu art. 7 din D.236/1941.

III. Maricico Petre, Zub Iftimie, Cureș Dumitru și Dănistran Ioan ar fi comis delictul de " deținere de armament și efecte aparținând armatei", p.p. de art. 576 din C.J.M.

IV. Maricico Petre, Zub Iftimie și Cureș Dumitru au mai comis și "crima de tâlhărie în timpul nopții", p.p. de art. 529,531 pct. 1 și 4 C.P. comb. cu art. 1 pct. 3 lit. a și c din Legea 509/1943.

În dosarul conexat nr. 429/1946 au mai fost trimiși direct în judecată (vol. II fila 35):

Petre Setriuc, Mihai Setriuc, Alexiuc Maxim, Cobiniuc Vasile, Moscaliuc Vasile, toți pentru delictul de tâlhărie p.p. de art. 529 [și] 531 pct. 1 la 6 inclusiv C.P.; Setriuc Mihai și Setriuc Petre și pentru "crima de port ilegal de armă" p.p. de art. 1 și 3 Legea 91/1946 și "crima de evadare", p.p. de art. 297 C.P. comb. cu Legea 786/1942.

În dosarul conexat nr. 435/1946 au fost trimiși direct în judecată de asemenea:

- Tiron Pavel de 38 ani din Brodina, Rădăuți pentru "crima de furt calificat" p.p. de art. 524, 525 pct. 2b, 3b, C.P. comb. cu art. 524,525 pct. 2b,3b comb. cu art. 1 pct. 12 și 13 din Legea 509/1943; "crima de furt calificat" p.p. de art. 524,525 pct. 2b,4b și c C.P. comb. cu art. 12 și 13 din Legea 509/1943; "crima de omor" p.p. de art. 463, 464 pct. 1 C.P. și "delictul de evadare" p.p. de art. 297 C.P.;

---

[2] Din cei 36 de inculpați, 18 erau originari din Ulma și 15 din Brodina, fostul județ Rădăuți, azi Suceava. Dintre aceștia, cel puțin 15, după nume, erau români, restul erau de origine ucraineană, dar cetățeni români. Au fost judecați în contumacie 18 inculpați.

- Logoş Ilie de 33 ani, Dughen Maria de 31 ani, Parasca Logoş de 21 ani şi Grepineac Vasile de 42 ani, toţi din comuna Brodina, Rădăuţi pentru "delictul de favorizare a infractorilor", p.p. de art. 284 C.P.;

- Eudochia Cocerhan de 27 ani din aceeaşi comună tot pentru "delictul de favorizare a infractorilor" p.p. de art. 284 C.P. şi

- Vâscu Gheorghe de 33 ani din Brodina, Rădăuţi pentru "crima de asociaţiuni clandestine" p.p. de art. 6 şi 7 din D. L. 236/1941.

Şedinţa fiind deschisă, Preşedintele a ordonat să se introducă acuzaţii care s-au prezentat asistaţi de apărătorii lor: avocat Chiner Gheorghe, av. Gh. Vasilescu, av. Lezner Milu şi apărător Zamfirescu.

Au fost lipsă în instanţă acuzaţii: Vişineac Procopie, Omania Victor, Siminiuc Ion, Muscaliuc Vasile, Cobiniuc Ion, Crăciun Dumitru, Ignatiuc Vasile, Muruseac Gheorghe, Sfetcu Marcu, Ignatiuc Ion, Păunel Orest, Scraba Ana, Irinia Gheorghe, Maricico Petru, Zub Iftimie, Cureş Dumitru, Dăniştran Miron şi Cobiniuc Vasile.

După ce s-a stabilit identitatea acuzaţilor prezenţi, s-a făcut apelul martorilor. Curtea a luat act de renunţarea părţilor la martorii lipsă.

S-a citit apoi de grefier actul de trimitere în judecată în cele trei dosare conexate şi s-a păşit la luarea interogatoriilor acuzaţilor.

S-a dat cuvântul procurorului militar care în rechizitoriul său oral a cerut condamnarea pentru Ignatiuc, Tiron Pavel, Setriuc Petre, Setriuc Mihai, Moisiuc, Zub Iftimie, Cureş Dumitru şi Dănistran Miron, cerând totodată Curţii să constate stingerea acţiunii penale în ceea ce priveşte pe acuzaţii Maruseac Gheorghe şi Maricico Petre, ambii fiind morţi.

Din partea apărării s-a cerut în principal încetarea urmăririi sau achitarea acuzaţilor (această lege este în prezent abrogată) din dosarul 2758/1945, demonstrându-se că infracţiunile ce le sunt imputate fiind [sunt] încadrate în prevederile Legii [nr.] 236/1941.

Acuzarea [Apărarea] a susţinut achitarea şi pentru lipsă totală de dovezi.

Pentru acuzatul Tiron Pavel, apărătorii au invocat cazul fortuit şi starea de necesitate în legătură cu furturile comise. Pentru fraţii Setriuc, apărătorii au arătat că nu s-ar putea reţine în sarcina lor, pentru lipsa de probe, decât faptul de evadare, pentru care fapt solicită o pedeapsă proporţională cu detenţiunea preventivă efectuată.

După ce acuzaţii au declarat că nu mai au nimic de adăugat în apărarea lor, Preşedintele a declarat dezbaterile închise, Curtea retrăgându-se pentru a delibera asupra culpabilităţii şi aplicaţiunii pedepsei, conformându-se dispoziţiunilor art. 313-317 C.J.M.

CURTEA

deliberând şi

Având în vedere concluziunile procurorului militar, susţinerile apărării şi ale acuzaţilor, precum şi actele de la dosar, constată în fapt următoarele:

Acuzaţii din dosarul nr. 2758/1945 (cei de la nr. unu la treizeci şi cinci) sunt învinuiţi a fi făcut parte din aşa-numita mişcare "Banderistă", cunoscută sub iniţialele "O.N.U." sau "Organizaţia Naţională Ucraineană"[3], ce a activat şi pe teritoriul naţional, în regiunea

---

[3] Stepan Bandera, 1909-1959, conducător naţionalist ucrainean. În timpul studiilor sale la Lvov a intrat în Organizaţia Naţionaliştilor Ucraineni (O.N.U.); deportat de germani în 1941 în lagărul de concentrare de la Sachsenhausen; după război a asigurat conducerea O.N.U. în exil; asasinat la München de agentul sovietic Staşinski. În deceniul al cincilea partizanii lui Bandera au fost ucişi în lupte sau după capturare, atât de către nemţi, cât şi de către sovietici. Toţi locuitorii satelor din

județelor Rădăuți și Câmpulung, cu sediul principal în comuna Ulma, jud. Rădăuți, ca organizatori, membri activi, tăinuitori sau favorizatori ai acestei mișcări[4]. Mișcarea luptă pe față contra Uniunii Sovietice, Poloniei, României și contra evreilor. Bande ale acestei organizații, risipite prin munți și pe căile principale de comunicație, dau lovituri Armatei Sovietice în regiunea Galiției, atacând convoaiele de aprovizionare și îngreunând deplasarea trupelor pe front[5].

Acuzații Maricico Petre, Zub Iftimie și Cureș Dumitru ar fi comis un fapt de tâlhărie în noaptea de 21/22 mai 1945 la locuința lui Mehno Ștefan din comuna Izvoarele Sucevei, jud. Câmpulung. În instanță nu s-a putut stabili această învinuire cu dovezi temeinice. La acuzații Zub Iftimie și Cureș Dumitru s-au găsit arme de foc, iar la acuzații Maricico Petre și Cureș Dumitru s-au găsit efecte militare.

Acuzații din dosarul nr. 435/1946 sunt învinuiți după cum urmează:

- Tiron Pavel a comis o serie de furturi în toamna anului 1945 și la începutul anului 1946, în dauna reclamațiilor Parasca Starciuc, Ignatiuc Gheorghe, Crăciun Ichim, Mehendiniuc Ioan, Daniliuc Vasile și Melniciuc Gheorghe de la care a luat obiecte casnice și de îmbrăcăminte. În instanță s-au făcut dovezi în legătură cu aceste fapte de furt, Curtea căutând să rețină dovezile făcute.

Tot acuzatul a omorât pe primarul Costoș din comuna Brodina, jud. Rădăuți și a evadat la sfârșitul lunii septembrie 1945 din arestul Chesturei Poliției Iași, ambele fapte fiind dovedite și reținute de instanță în sarcina sa.

- Logoș Ilie, Dughen Maria, Parasca Logoș, Eudochia Cocerhan și Grepineac Vasile au găzduit pe Tiron Pavel, ducându-i și alimente în pădure. În schimb, toți aceștia au primit de la Tiron Pavel diferite obiecte și efecte de îmbrăcăminte. Faptele acestora nu au fost dovedite în instanță.

- Vascu Gheorghe ar fi fost încadrat în mișcarea banderistă și a trecut de mai multe ori fraudulos frontiera.

Acuzații din dosarul conexat nr. 4290/1946 sunt învinuiți astfel:

- Petre Setriuc și Mihai Setriuc, arestați pentru faptele ce le sunt imputate în primul dosar (în dosarul nr. 2758/1945), evadează din arest la data de 18 martie 1946, după care dată comit o serie de furturi și tâlhării împreună cu restul acuzaților, în dauna reclamanților: Bolhari Ion, Nimcinschi Ilie, Elena Duță și Elena Popescu, Mehne Cistan, Dumitru Marociu și Petre Tencalu.

- Asupra acuzaților Petre Setriuc și Mihai Setriuc s-au găsit două arme rusești și altele model unguresc.

Curtea nu a reținut faptele de tâlhărie ca dovedite în sarcina acuzaților. În schimb a căutat să rețină faptul de evadare și de deținere de arme în sarcina lui Setriuc Petre și Setriuc Mihai.

Ucraina occidentală care au venit în contact cu partizanii, cei care i-au găzduit pentru o noapte, sau le-au dat să mănânce o dată, sau nu i-au denunțat, au fost condamnați la 5 sau 10 ani de lagăr sau deportare. În jurul anului 1950, femeile partizanilor lui Bandera au fost condamnate la câte 10 ani pentru nedenunțare, spre a veni mai repede de hac soților lor (Alexandru Soljenițân, *Arhipelagul Gulag*).

[4] După 23 august 1944 această mișcare a fost coordonată în totalitatea ei din sud-vestul Ucrainei, "banderiștii" de aici nemaiavând un centru propriu, cum fuseseră cele de la Cernăuți și Coțmani din anii 1940-1944.

[5] Prezența românilor alături de ucraineni în mișcarea banderistă se explică prin faptul că aveau un dușman comun: U.R.S.S. (Gavril Vatamaniuc).

ÎN DREPT:

Văzând că acuzaţii Maruseac Gheorghe şi Cobiniuc Ion au decedat, Curtea urmează să constate stinsă pentru aceştia acţiunea penală deschisă împotriva lor, urmând să dispună în consecinţă încetarea urmăririi.

Văzând că acuzaţii Maruseac Petre, Setriuc Petre, Maricico Vasile, Vişineac Procopie, Omania Victor, Siminiuc Ion, Moscaliuc Vasile, Cobiliţă Ion, Cobiliţă Dumitru, Crăciun Dumitru, Ignatiuc Vasile, Setriuc Mihai, Moisiuc Constantin, Calancea Vasile, Piatcovschi Ion, Zub Ilie, Zbercea Ion, Ursulean Simion, Zelenco Sidonia, Alexiuc Maxim, Luncan Vasile şi Spetcu Marcu au fost trimişi în judecată pentru crima de asociaţiune în scop de uneltire împotriva ordinei şi intereselor statului p.p. de art. 315, 320 C.P., comb. cu art. 1,3,4,5 şi 6 din D.L. 236/1941, iar acuzaţii: Ignatiuc Ion, Meţcan Nicolae, Păunel Orest, Scraba Ana, Leca Victor şi plut.[onier] jand[armi] Irimia Gheorghe pentru crima de favorizarea acţiunii de uneltire împotriva liniştii publice, ordinii şi intereselor statului p.p. de art. 121,321 C.P. comb. cu art. 7 din D.L. 236/1941.

Văzând că prin D.L. nr. 549/1946 se abrogă D.L. nr. 236/1941. Că aşa fiind acţiunea penală în ceea ce priveşte pe toţi aceştia fiind stinsă printr-o cauză legală, abrogarea Legii 236/1941, Curtea urmează să dispună încetarea urmăririi pentru aceste fapte imputate acuzaţilor din dosarul conexat nr. 2758/1945.

Pentru aceleaşi consideraţiuni, încetează şi acţiunea penală deschisă împotriva lui Vascu Gheorghe în dosarul conexat nr. 435/1946 pentru crima de asociaţiune clandestină p.p. de art. 6 şi 7 din D.L. nr. 236/1941.

Considerând că în ceea ce priveşte delictul de deţinere de armament şi efecte aparţinând armatei p.p. de art. 576 C.J.M. este cazul a se schimba calificarea potrivit prevederilor art. 314 C.J.M. în infracţiunea prev. de Legea 677/1941, lege specială în vigoare la data când s-a comis infracţiunea, care legifera aceste fapte peste prevederile C.J.M. Văzând în schimb că faptele prevăzute de Legea 677/1941 sunt în parte amnistiate potrivit Decretului 1404/1946 şi că acest decret amnistiază faptele ce s-ar putea reţine în sarcina acuzaţilor Maricico Petre, Zub Iftimie, Cureş Dumitru şi Dănistran Ion. Că aşa fiind, pentru aceste fapte Curtea urmează să facă aplicaţiunea Decretului 1404/1946 în favoarea lui Maricico Petre, Zub Iftimie, Cureş Dumitru şi Dănistran Ion.

Văzând că nu sunt dovezi, în ceea ce priveşte faptele imputate în dosarul nr. 435/1946 acuzaţilor: Logoş Ilie, Grepineac Vasile, Dughean Maria, Logoş Parasca şi Cocerhan Evdochia.

Văzând deasemeni că nu sunt dovezi nici în ceea ce priveşte faptele imputate în dosarul conexat nr. 4290/1946 acuzaţilor: Alexiuc Maxim, Cobiniuc Vasile şi Moscaliuc Vasile.

Considerând că în lipsă de dovezi, pentru toţi aceştia, Curtea nu poate constata culpabilitatea lor pentru infracţiunile de care sunt învinuiţi.

Considerând că nu s-a putut stabili în instanţă nici faptul de trecere frauduloasă ce este imputat acuzatului Vâscu Gheorghe, Curtea nu găseşte întrunite în speţă elementele constitutive ale infracţiunii imputate.

Văzând în schimb că, în ceea ce priveşte pe acuzatul Tiron Pavel, instanţa a căutat să reţină ca dovedite faptele de furt, faptul de omor şi faptul de evadare şi considerând că în faptele reţinute sunt întrunite în ... [neciteţ] pentru care a fost trimis în judecată, Curtea urmează să-l declare culpabil ... [neciteţ].

Văzând că acuzații Setriuc Petre și Setriuc Mihai au comis (vezi dosarul conexat nr. 4290/1946) fapte pentru care s-au făcut dovezi în instanță. Considerând că în faptele reținute sunt întrunite elementele infracțiunilor p.p. de art. 1 și 3 din Legea 91/1946 și art. 297 C.P. comb. cu Legea nr. 786/1942.

Considerând că în lipsă de dovezi nu s-a putut reține în sarcina sa [lor] și delictul de tâlhărie p.p. de art. 529, 531 pct. 1 la [al.] 6 C.P.

Pentru toate aceste motive și în unire în parte cu concluziile Procurorului Militar,

CURTEA
ÎN NUMELE LEGII, HOTĂRĂȘTE:

Cu unanimitate de voturi, declară culpabil pe Tiron Pavel din Brodina-Rădăuți, pentru faptul de furt, crima de omor și faptul de evadare p.p. de art. 524, 525, 463, 464 C.P. și 297 C.P.; pe Setriuc Petre și Setriuc Mihai din aceeași comună pentru port ilegal de arme și evadare p.p. de D.L. nr. 91/1946 și art. 297 C.P. și neculpabili pe aceștia doi pentru delictul de tâlhărie p.p. de art. 529 și 531 C.P.

Deasemeni, declară neculpabili pe: Logoș Ilie, Grepineac Vasile, Dughean Maria, Logoș Parasca și Cocerhan Evdochia pentru delictul de tăinuire și favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 C.P.; pe Vâscu Gheorghe pentru delictul de trecere frauduloasă a frontierei p.p. de art. 579 C.J.M.; și pe acuzații Alexiuc Maxim, Cobiniuc Vasile și Moscaliuc Vasile din Ulma, Rădăuți pentru faptul de tâlhărie p.p. de art. 529, 531 C.P.

Pentru toți ceilalți găsește că nu mai este cazul să cerceteze culpabilitatea potrivit prevederilor art. 322 C.J.M., acțiunea penală împotriva lor fiind stinsă prin moarte sau prin abrogarea legii.

Deasemeni cu unanimitate de voturi că sunt circumstanțe atenuante în favoarea celor declarați culpabili pentru unele fapte.

Cu unanimitate de voturi, făcând aplicațiunea art. 524, 525 C.P., condamnă pe Tiron Pavel din comuna Brodina, jud. Rădăuți la 3 (trei) luni închisoare corecțională pentru furt. Făcând aplicațiunea art. 463, 464 C.P., 157 C.P., 326, 488 C.J.M., condamnă pe susnumitul la 3 (trei) ani închisoare corecțională și 3 (trei) ani interdicție corecțională pentru crima de omor și la 20000 (două zeci mii) lei cheltuieli de judecată.

Cu unanimitate de voturi și făcând aplicațiunea art. 297 C.P. îl mai condamnă la 3 (trei) luni închisoare corecțională pentru delictul de evadare, cu aplicarea art. 101 C.P. și computarea detenției preventive.

Cu unanimitate de voturi și făcând aplicarea art. 1 și 3 din Legea 91/1946, 157 C.P. 326 C.J.M. condamnă pe Setriuc Petru și Setriuc Mihai din Ulma Rădăuți la câte 1 (un) an închisoare corecțională pentru deținere ilegală de arme și la câte 6 (șase) luni închisoare corecțională și câte 50000 (cincizeci mii) lei cheltuieli de judecată pentru delictul de evadare, cu aplicarea art. 101 C.P. și computarea detenției preventive.

Făcând aplicațiunea art. 320 C.J.M., achită de orice penalitate pentru tâlhărie p.p. de art. 529 și 531 C.P.

Făcând aplicarea art. 322 C.J.M., stinge prin moarte acțiunea penală privitoare pe: Cobiniuc și Maruseac Gheorghe pentru faptul prev. și pen. de art. 315, 320 C.P. și D.L. 236/1946 și pe Maricico Petre pentru deținere de armament și efecte militare p.p. de art. 576 C.J.M.

Făcând aplicarea D.L. nr. 236/1941, D.L. nr. 549/1946 și art. 4 Pr. Pen., încetează urmărirea pornită împotriva lui: Maruseac Petre, Setriuc Petre, Maricico Vasile, Vișineac

Procopie, Omania Victor, Siminiuc Ioan, Moscaliuc Vasile, Cobiliță Ioan, Cobiliță Dumitru, Crăciun Vasile, Ignatiuc Vasile, Setriuc Mihai, Moisiuc Constan, Calancea Vasile din Ulma Rădăuți, Piatcovschi Ioan, Zub Ilie, Zbercea Ion, Ursuleanu Simion, Zelenco Sidonia, Alexiuc Maxim, Luncan Vasile, Spetcu Marcu, pentru faptul p.p. de Legea nr. 236/1941 şi îi achită pentru faptele p.p. de art. 315, 320 C.P., acțiunea penală fiind stinsă printr-o cauză legală (aprogarea D.L. 236/1941). Deasemeni încetează urmărirea penală pornită în contra lui Ignatiuc Ioan, Mețcan N., Păunel Orest, Scraba Silvestru, Scraba Ana, Leca Victor pentru faptul de favorizare p.p. de art. 121,321 C.P., acțiunea penală fiind stinsă printr-o cauză legală. Idem acțiunea privitoare pe jand.[armul] plut.[onier] Irimia Gheorghe din Legiunea [de] Jand[armi] Suceava. Conform art. 314 C.J.M. schimbă calificarea faptelor imputate lui: Zub Iftimie, Cureş Dumitru şi Dănistran Miron din deținere de efecte militare p.p. de art. 576 C.J.M. în Legea 677/1941 şi făcând aplicarea decretului nr. 1404/1946 stinge prin amnistie acțiunea penală, îi achită pentru faptul de tâlhărie.

Făcând aplicarea art. 320 C.J.M., achită de orice penalitate pe: Logoş Ilie, Grepineac Vasile, Dughean Maria, Logoş Parasca, Cocerhan Evdochia din Brodina-Rădăuți, primii pentru tăinuire şi favorizarea infractorilor p.p. de art. 283 C.P. şi 284 C.P. iar ultima pentru favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 C.P. Făcând aplicarea art. 4 Pr. Pen., D.L. 236/1941, 549/1946 încetează urmărirea pornită în contra lui Vâscu Gheorghe din Brodina-Rădăuți pentru asociațiuni clandestine p.p. de Legea nr. 236/1941, acțiunea penală fiind stinsă printr-o cauză legală (abrogarea legii 236/1941) şi îi achită pentru trecerea frauduloasă a frontierei p.p. de art. 579 C.J.M.

Făcând aplicarea art. 320 al.3 C.J.M., achită de orice penalitate pe Alexiuc Maxim, Cobiniuc Vasile şi Moscaliuc Vasile din Ulma, Rădăuți pentru faptul de tâlhărie p.p. de art. 529, 531 C.P.

Dată şi citită în şedință publică astăzi 21 septembrie 1946, în prezența Ministerului Public, grefierului şi apărării[6].

PREŞEDINTE,
(ss.) Locot. Colonel
Popescu Ieronim

MEMBRI JUDECĂTORI,
(ss.) Maior magistrat Berneagă Vasile
(ss.) Căpitan Baltag Vasile

GREFIER,
(ss.) Plutonier major administrație Ichim Constantin

- AMApN. Fondul 5465.

[6] Ca şi în cazul din documentul anterior (nr. 31), inculpații nu au avut liniște decât scurtă vreme. Îi vom regăsi în documentele următoare, acuzați pentru săvârşirea unor infracțiuni.

33 **1946 noiembrie 14, Rădăuți.** Notă informativă privind atmosfera din ajunul alegerilor și implicarea fraților Tudosi din Vicovu de Jos, în trădarea grupului armat condus de Vladimir Macoveiciuc.

NOTĂ INFORMATIVĂ[1]

14 nov. 1946[2]

1. -Deținem informațiunea că: individul Coroamă Niculaie din Comuna Vicovu de Sus, fost membru în Partidul Cuzist, în ziua de 12 noemvrie 1946 a primit de la Centrala reacționară din Rădăuți instrucțiuni ca să incendieze gospodăria d-lui Tudose, inspector școlar din comuna Vicovu de Jos. În programul primit are prevăzut pe lângă cele de mai sus și suprimări de persoane pentru a zădărnici planul guvernului în alegeri. Individul în cauză face pe lucrătorul și antreprenorul în Fabrica de cherestea proprietatea vărului său Gavril Coroamă din Vicovu de Jos și face propagandă reacționară printre lucrători. Aceeași propagandă reacționară face și Gavril Coroamă, care este nemulțumit că nu a fost trecut în listele electorale, întrucât a fost membru și candidat sub cuziști.

2. -Individul Ilarie a' lui Eugen Tudosi(e), de loc natal din comuna Vicovu de Jos, fost legionar, șef de garnizoană în poliția legionară din acea vreme și fiind om de încredere, i-au fost date diferite misiuni de executat. Pentru aceste fapte a fost condamnat la un an de zile închisoare și trimis pe front pe[ntru] reabilitare. Pe front, datorită bravurilor sale în război, a căpătat toată încrederea și simpatia comandanților săi. A avut posibilitatea să-și continuie propaganda printre rândurile camarazilor săi (luptătorilor) purtând totodată asupra sa și fotografia lui Corneliu Zelea Codreanu, într-o cusătură a pantalonilor. Mai târziu, când frontul român a fost sfărâmat la Iași, acesta, nu se știe prin ce împrejurări, a rămas în urma frontului, ca apoi, mai târziu, să fie instalat în funcția de șef al detașamentului de gardieni la Poliția C. Lung. În timpul când numitul era în funcția de șef al gardienilor, fratele său Simion Tudosi era membru activ în banda Macoveiciuc împreună cu sora sa Aurelia, care pe lângă că trăia în concubinaj cu unul din membrii bandei, mai admitea în casa ei și diferite adunări conspirative ale bandei. Mai târziu, Ilarie Tudose, comandantul de gardieni, convertește pe fratele său Tudose Simion de a-i preda banda în mâna Poliției C. Lung. Membrii bandei prinzând de veste, asasinează pe Simion Tudose și sora sa Aurelia[3]. Prin luna septembrie-octombrie, numitul Ilarie Tudose este îndepărtat din serviciu pentru mai multe fraude bănești și lipsuri de arme și vine în comuna Vicovu de Jos, unde este urmărit cu imputația de circa 20000000 lei, fapt ce face ca susnumitul, atunci când se turmentează, să lase[sic!] diferite expresii reacționare și că mai are o misiune de îndeplinit ... și că mai târziu va pleca și scrie la prietenii săi din străinătate, ca Belgia, Olanda, Finlanda etc. S-a mai observat că numitul este în adese rânduri în anturajul foștilor legionari.

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 1, f. 453.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Nota informativă se referă la Ilarie Tudosi din Vicovu de Jos, fost legionar, ajuns șef al detașamentului de gardieni la Poliția din Câmpulung (1945). El și-a convins fratele, Simion Tudosi, membru al grupului Macoveiciuc, ca să-și trădeze șeful (vezi documentul nr. 20).

[3] Consecințele trădării fraților Tudosi au fost grave: surprinderea grupului de către organele Poliției și NKVD în noaptea de 27/28 iulie 1945, rănirea lui Vladimir Macoveiciuc și arestarea lui Florea Arcadie; arestarea soției și unui fiu (Victor) ai lui Macoveiciuc de către NKVD, care sunt torturați în mod bestial; arestarea unei fetițe de 16 ani, Marioara Gabor, surprinsă în seara de 8 septembrie 1945 în locuința familiei Macoveiciuc din comuna Pomi, județul Satu Mare. La întoarcerea spre Câmpulung, în camion, fetița a fost violată de către ruși, în prezența lui Simion Tudosi, și moare câteva zile mai târziu.

1947

34 **1947 februarie 6, Iaşi.** Sentinţa nr. 231/1947, pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi. Al doilea proces intentat grupului Macoveiciuc.

ROMÂNIA
TRIBUNALUL MILITAR IAŞI
Dosar nr. 6338/1946

SENTINŢA nr. 231[1]

MIHAI I

PRIN GRAŢIA LUI DUMNEZEU ŞI VOINŢA NAŢIONALĂ REGE AL ROMÂNIEI

La toţi de faţă şi viitor sănătate[2]

Astăzi 6 februarie 1947

Tribunalul Militar al Cd.[Comandamentului] Regiunii a IV-a Militare Iaşi, compus conform art. 67 C.J.M. din domnii:

Lt. colonel magistrat	DOBROGEANU VICTOR	Preşedente
Maior magistrat	BERNEAGĂ VASILE	Membru
Căpitan	ZAHARESCU ION	Membru
Maior magistrat	MARDARE NICOLAE	Procuror instructor militar
Prim grefier	TĂUTU STERIAN	

S-au întrunit în şedinţă publică cu respectarea dispoziţiunilor prevăzute de art. 19, 20, 21 C.J.M. şi având jurământul în forma prevăzută de lege, în scopul de a judeca pe: 1).CÂRDEI ION zis LUŢĂ, din Voitinel-Rădăuţi; 2).SILVESTRU MACOV[E]ICIUC, din Voitinel-Rădăuţi; 3).VALERIU COZLOVSCHI, din Voitinel-Rădăuţi; 4).GHEORGHE CHIFAN, din Voitinel-Rădăuţi; 5).SURUGIU MIHAI, din Rădăuţi; 6).HURA EUGEN, din Voitinel-Rădăuţi; 7).SFICHI ILIE, din Voitinel-Rădăuţi; 8).COROAMĂ ION, din Voitinel-Rădăuţi; 9).PASCARIU ANISIA, din Rădăuţi; 10).CHIFAN VERONICA, din Voitinel-Rădăuţi, învinuiţi pentru faptul de: cei de la pct. 1 şi 2 "crima de tâlhărie cu omor" p.p. de art. 529, 533 C.P., "crima de omor", p.p. de art. 463, 464 pct. 1 şi 8 C.P.; învinuiţii de la pct. 1,2 şi 3 "crima de tâlhărie" p.p. de art. 529, 531, pct. 2, 3, 5 şi 6 comb. cu art. 532 pct. 7 C.P.; înv. de la pct. 1-4 inclusiv "crima de port ilegal de armament", p.p. de art. 1 şi 3 din Leg. 91/1946 comb. cu art. 101 C.P.; cei de la pct. 4-10 inclusiv delictul de "favorizarea infractorilor", p.p. de art. 284 C.P. Inculpaţii s-au prezentat în instanţă asistaţi de apărătorii aleşi, av. Popovici Ion, Pascali, Col. rez. Gheorghe Constantin şi Col. rez. Groholschi Gheorghe.

Preşedintele, conformându-se dispoziţiunilor art. 287 C.J.M., a stabilit identitatea inculpaţilor prezenţi şi anume: Gh. Chifan, Coroană [Coroamă] Ion, Veronica Chifan, restul inculpaţilor fiind lipsă[3]. Grefierul a făcut apelul martorilor propuşi în cauză după cum urmează:

Acuzarea a propus ca martori pe: Sima Montang [Montag], Melcer Malvina, Melniciuc Petre şi Altman Aron, dintre care au fost prezenţi primii doi şi ultimul, lipsind Melniciuc Petre.

Apărarea a propus ca martori pe: Petre Rus al lui Iustin, Dumitru Gheorghe Rus, Ion Simion Coroamă, Gheorghe Trofin Rus şi Gheorghe Gârdei[4], care au fost toţi lipsă.

După aceasta s-a dat citire de [către] grefier actului de acuzare şi pieselor din dosar, iar preşedintele a încunoştiinţat pe inculpaţi pentru fapta ce li se impută şi a procedat la lua-

---

1 Document dactilografiat.
2 În timpul monarhiei, aceasta era formula care preceda sentinţele.
3 Din 10 inculpaţi, au fost prezenţi trei iar şapte au fost judecaţi în contumacie.
4 Numele corect este Cârdei, nu Gârdei.

rea interogatoriului cu respectarea dispoziţiunilor art. 291 C.J.M. arătând dovezile şi cerând să spună tot ce este util apărării sale [lor], interogator[ii] ce s-a[u] anexat la dosarul cauzei.

S-a procedat apoi la ascultarea martorilor care au fost introduşi şi audiaţi pe rând şi separat, cu respectarea formalităţilor prevăzute de art. 291 C.J.M., după ce mai întâi au depus jurământul prescris de art. 191 C.J.M., îndeplinindu-se şi dispoziţiunile art. 194 din acelaşi cod. Depoziţiile martorilor, luate cu paza formelor prevăzute de art. 298 şi 301 C.J.M., s-au anexat la dosarul cauzei. S-a dat cuvântul procurorului militar care, în rechizitorul său, a susţinut condamnarea tuturor inculpaţilor în afară de Coroamă Ion, Veronica Chifan şi Anisia Paraschiv [Pascariuc] pentru care a cerut achitarea pentru primii doi în prezenţă şi ultimul în lipsă.

Apărarea, prin avocaţii colonel rezervă Gheorghe Constantin, colonel rezervă Groholschi [şi] av. Pascali, a cerut achitarea clienţilor lor Chifan Gh., Chifan Veronica şi Coro[a]mă Ion, din lipsă totală de probe de culpabilitate. După ce apărarea a avut ultimul cuvânt, preşedintele a întrebat pe învinuiţi dacă mai au ceva de adăugat în apărarea lor şi după răspunsul lor negativ a declarat dezbaterile închise iar Curtea, conform art. 313 C.J.M., s-a retras în Camera de Consiliu spre a delibera asupra culpabilităţii şi aplicaţiunii pedepsei.

Opinia judecătorilor s-a luat conform art. 316 şi 317 C.J.M., iar la aplicarea pedepsei s-a avut în vedere dispoziţiile din Cartea IV-a Titlul I C.J.M.

CURTEA

Deliberând în conformitate cu art. 316 C.J.M.

Asupra acţiunii de trimitere direct în judecată nr. 1385 din 9 septembrie 1946[5] a domnului General Comandant al Cd.IV.T. în contra lui: 1). Gârdei [Cârdei] Ion zis Luţă; 2). Silvestru Macov[e]iciuc, 3). Valeriu Cozlovschi, 4). Gheorghe Chifan, 5). Surugiu Mihai, 6). Hura Eugen, 7). Sfichi Vasile, 8). Coroamă Ion, 9). Pascariu Anisia şi 10). Chifan Veronica, pentru faptele mai sus menţionate. Având în vedere concluziunile orale ale procurorului militar precum şi susţinerile inculpatului [inculpaţilor] făcute personal şi prin apărătorul [apărătorii] său [lor] în faţa instanţei, în şedinţă publică.

Având în vedere că din instrucţia orală urmată în cauză în şedinţă publică, cât şi din actele de la dosar care au fost puse în discuţia părţilor în şedinţă publică conform art. 137 pr. pen, se constată următoarele:

ÎN FAPT:

Din actele primelor cercetări rezultă că în dimineaţa zilei de 8 iunie [corect iulie] 1946, Postul de Jandarmi Vicovu de Jos a fost înştiinţat că banda lui Macov[e]iciuc se află la locuinţa sorei sale, Minodora Sandu, din aceeaşi comună[6].

Jandarmii au luat măsurile dictate de împrejurări, înconjurând casa şi somând bandiţii să se predea. Bandiţii refuză [refuzând] să se predea, jandarmii au deschis foc asupra casei, la care bandiţii răspund [au răspuns] tot prin focuri de armă. În urma schimbului de focuri, casa s-a aprins[7] şi astfel bandiţii[8] sunt [au fost] siliţi să iasă afară. Cu această ocazie au fost

---

5 Încă nu se pronunţase sentinţa nr. 1161 din 12.09.1946, că a şi fost pornită o nouă acţiune de trimitere direct în judecată, la 09.09.1946 (vezi documentul nr. 31).

6 Trădarea a fost făcută de şeful de post Alexandru Scripa, până atunci om de încredere şi informator al lui Vladimir Macoveiciuc.

7 Casa a fost incendiată de sergentul major Mihai Cimbru, care s-a urcat pe acoperiş, a turnat petrol, apoi a dat foc.

8 Învinuiţii sunt numiţi de către instanţă "bandiţi".

împuşcaţi mortal banditul Vladimir Macov[e]iciuc[9] şi Veleşcu Ştefan[10], iar Silvestru Macov[e]iciuc a reuşit să scape.

Din cercetările făcute s-a stabilit în sarcina învinuiţilor de mai sus următoarele fapte:

Învinuiţii Vladimir Macov[e]iciuc, Gârdei Gh.[11], Gârdei [Cârdei] Ion şi Macov[e]iciuc Silvestru, înarmaţi, în ziua de 27 mai 1945, au atacat la drumul mare pe David Montag şi [pe] mama sa, Sima Montag, pe care îi jefuiesc de bani şi îmbrăcăminte, după care pe David Montag îl omoară. Tot cu acest prilej au mai fost omorâte două persoane, ale căror cadavre nu au putut fi identificate[12]. Faptul se dovedeşte prin declaraţia lui Gh. Gârdei [Cârdei] şi Gheorghe Chifan, coroborată cu faptul că victima Sima Montag şi-a recunoscut paltonul ce i s-a furat la Domnica Macov[e]iciuc. Aceasta declară că paltonul i-a fost adus de soţul ei. Tot aceiaşi învinuiţi, la începutul lunii decemtrie 1945, au împuşcat mortal pe agenţii de poliţie Şumulanschi [Şumlanschi] şi Brăileanu, după care le-au zdrobit cadavrele[13]. Faptul se dovedeşte prin declaraţia lui Gh. Gârdei [Cârdei] coroborată cu declaraţia lui Gh. Chifan şi Pascariuc Anisia. Învinuitul Gh. Chifan a avut cunoştinţă de faptele de mai sus, însă nu a participat la săvârşirea lor.

În dimineaţa zilei de 4 iunie 1946, numiţii Vladimir Macov[e]iciuc, Gheorghe Cârdei, Ion Cârdei zis Luţă, Macov[e]iciuc Silvestru şi Cozlovschi Valeriu au atacat şi jefuit la drumul mare pe evreul Aron Altman din Rădăuţi, cu care ocazie i-au luat calul, căruţa, suma de 800000 lei, precum şi obiecte de îmbrăcăminte (dosar fila 23-25)[14]. Fapta se dovedeşte cu declaraţia lui Gheorghe Cârdei, coroborată cu declaraţia lui Ion Coroamă (fila 22).

Numitul Gheorghe Cârdei recunoaşte în declaraţia de la dosar, fila 17, că a activat în banda lui Macov[e]iciuc de prin luna decembrie 1945 în calitate de informator şi agent al bandei în legătură cu Ion Coroamă, fost gardian public la Poliţia din Rădăuţi. Recunoaşte că a procurat alimente pentru bandă şi că se întâlnea cu ei în locuinţa lui Ion Coroamă.

Recunoaşte că împreună cu Vladimir Macov[e]iciuc, Gârdei [Cârdei] Ion zis Luţă şi Macov[e]iciuc Silvestru au asasinat pe agenţii de poliţie Sumulanschi [Şumlanschi] şi Brăileanu, fapt de care a ştiut şi Ion Coroamă (fila 23).

Cu ocazia reconstituirii crimei de omor a agenţilor, în ziua de 24 iulie 1946, jandarmii fiind atacaţi de restul bandei, numitul Gh. Cârdei a fost împuşcat mortal (f. 40, 41, 45, 46)[15].

Învinuitul Gh. Chifan, în declaraţia de la dosar (fila 17 [15], 16 şi 71 [17]) recunoaşte că a avut legături cu banda Macov[e]iciuc precum şi cu restul membrilor din bandă. Recunoaşte că s-a întâlnit cu membrii bandei în casa femeii Veronica Chifan şi în casa lui Eugen Hura, că a ştiut de asasinarea lui David Montag şi a altor două persoane neidentificate în pădurea Moldoviţa, precum şi de împuşcarea lui Sumulanschi [Şumlanschi] şi Brăileanu.

Învinuitului Surugiu Mihai i se pune în sarcină faptul de a fi întreţinut legături cu Vladimir Macov[e]iciuc şi de a fi furnizat informaţiuni. În declaraţia de la fila 27, arătată că la [l-a] cunoscut pe Macov[e]iciuc în anul 1941, că a făcut legătura între Veleşcu şi Ana Pascariuc.

Hura Eugen a avut legătură cu banda lui Macov[e]iciuc, căreia i-a dat găzduire şi alimente.

---

[9] Vladimir Macoveiciuc a fost împuşcat în picior şi în torace, de către Alexandru Scripa, care era postat în clopotniţa bisericii. Spre a nu fi prins viu, Macoveiciuc şi-a tras un glonţ în tâmplă.

[10] Ştefan Veleşcu, rănit, nu a putut ieşi din casă, unde a ars de viu.

[11] Este vorba de Gheorghe E. Cârdei (vezi documentul nr. 26, nota nr. 3).

[12] Nu există dovada că aceste persoane au fost omorâte de cei din grupul Macoveiciuc.

[13] Şumlanschi şi Brăileanu au fost executaţi, ca trădători, la 20 decembrie 1945.

[14] David Montag şi Aron Altman au fost pedepsiţi de Vladimir Macoveiciuc pentru că oferiseră mari sume de bani pentru prinderea sa.

[15] Gheorghe E. Cârdeia fost arestat la 8 iulie 1946 şi împuşcat mortal la 24 iulie, cu ocazia unei reconstituiri, de către jandarmi.

Învinuitului Coroamă Ion i se pune în sarcină că a avut cunoştinţă de asasinarea agenţilor de poliţie Sumulanschi [Şumlanschi] şi Brăileanu, că a avut legături cu banda Macov[e]iciuc, căreia i-a furnizat informaţiuni şi alimente şi că a avut cunoştinţă de jaful comis asupra lui Altman Aron (f. 21, 23). Sfichi Ilie a dat relaţii lui Vladimir Macov[e]iciuc, precum şi alimente, fără a anunţa autorităţile (f. 10). Lui Pascariuc Anisia i se pune în sarcină faptul că ar fi avut legături cu banda Macov[e]iciuc, dându-le adăpost, alimente şi înlesnindule activitatea. Lui Chifan Veronica i se pune în sarcină faptul că a avut legături cu banda lui Macov[e]iciuc, dând găzduire şi alimente (f. 16). Învinuiţii Vladimir Macov[e]iciuc, Veleşcu Ştefan şi Gârdei [Cârdei] Gheorghe fiind împuşcaţi de jandarmi, acţiunea penală împotriva lor urmează a fi stinsă conform disp. art. 163 C.P.

Având în vedere că din dezbaterile orale şi actele de la dosar se constată suficiente probe că inculpaţii Cârdei Ion zis Luţă, Silvestru Macov[e]iciuc, Valeriu Cozolovschi [Cozlovschi], Gheorghe Chifan, Surugiu Mihai, Hura Eugen, Sfichi Ilie au săvârşit faptele ce li se impută.

Având în vedere că din aceste[a] nu rezultă suficiente probe de vinovăţie în contra lui Gheorghe Chifan pentru crima de port ilegal de armă, [şi] Coroamă Ioan, Chifan Veronica şi Pascariuc Anisia pentru delictul de favorizarea infractorilor.

ÎN DREPT:

Prin ordinul [nr.] 1385 din 9 septembrie 1946, a Comand. 4 Teritorial, învinuiţii: 1). Cârdei Ion zis Luţă, 2). Silvestru Macov[e]iciuc, 3). Valeriu Cozlovschi, 4). Gheorghe Chifan, 5). Surugiu Mihai, 6). Hura Eugen, 7). Sfichi Ilie, 8). Coroamă Ion, 9). Pascariu Anisia [şi] 10). Chifan Veronica au fost trimişi direct în judecată pentru faptele de: învinuiţii de la pct. 1 şi 2 pentru "crima de tâlhărie cu omor" p.p. de art. 529,531 C.P., "crima de omor" p.p. de art. 463,464 pct. 1, 8 C.P., "crima de tâlhărie" p.p. de art. 529, 531 pct. 2,3,5 şi 6 comb. cu art. 532 pct. 7 C.P. şi "crima de port ilegal de armament" p.p. de art. 1 şi 3 din Leg. 91/1946. Învinuitul de la pct. 3 pentru "crima de tâlhărie" p.p. de art. 529,531 pct. 2,3,5,6 C.P. comb. cu art. 532 pct.7 C.P. şi "crima de port ilegal de armă" p.p. de art.1 şi 3 din Leg. 91/1946. Învinuitul de la pct. 4 pentru "crima de port ilegal de armă" p.p. de art.1 şi 3 din Leg. 91/1946. Învinuiţii de la pct. 4-10 inclusiv pentru "delictul de favorizarea infractorilor" p.p. de art. 284 C.P.

Considerând că faptele aşa cum au fost săvârşite şi dovedite în drept, întrunesc elementele constitutive ale "crimei de tâlhărie cu omor" p.p. de art. 529, 531 C.P., "crima de omor" p.p. de art. 463, 464 pct. 1,8 C.P., ale "crimei de tâlhărie" p.p. de art. 529, 531 pct. 2, 3, 5, 6 C.P. comb. cu art. 532 pct. 7 C.P. şi "crima de port ilegal de armă" p.p. de art. 1 şi 3 din Leg. 91/1946, pentru învinuiţii Cârdei Ion zis Luţă şi Macov[e]iciuc Silvestru, ale "crimei de tâlhărie" p.p. de art. 529, 531 pct. 2, 3, 5, 6 C.P. comb. cu art. 532 pct. 7 şi ale "crimei de deţinere ilegală de armă" p.p. de art. 1 şi 3 din Leg. 91/1946, pentru învinuitul Valeriu Cozlovschi şi ale "delictului de favorizarea infracţiunilor [infractorilor]" p.p. de art. 284 C.P. pentru Gh. Chifan, Surugiu Mihai, Hura Eugen şi Sfichi Ilie.

Având în vedere că în contra lui Gh. Chifan nu sunt probe că ar fi deţinut şi purtat arme.

Că deasemeni, din actele dosarului nu rezultă indicii suficiente de culpabilitate în contra lui Coroamă Ion, Chifan Veronica şi Pascariuc Anisia pentru "delictul de favorizarea infractorilor", p.p. de art. 284 C.P. Instanţa urmează ca în conformitate cu art. 320 C.J.M. să-i achite de orice penalitate pe susnumiţii pentru faptele imputate.

Având în vedere că cu ocazia judecării procesului s-au făcut cheltuieli de procedură, urmează a se face în cauză aplicarea art. 326 C.J.M. Pentru aceste motive, Tribunalul în unire cu concluziile domnului procuror militar, cu unanimitate de voturi declară culpabil[i] în contumacie pe Gârdei [Cârdei] Ion zis Luţă şi Macov[e]iciuc Silvestru, pentru crima de tâlhărie cu omor p.p. de art. 529, 531, crima de omor p.p. de art. 463, 464 pct. 1, 8 C.P.,

crima de tâlhărie p.p. de art. 529, 531 pct. 2, 3, 5, 6 C.P. comb. cu art. 532 pct. 7 C.P. şi crima de port ilegal de arme p.p. de art. 1 şi 3 din Legea 91/1946, pe Valeriu Cozlovschi pentru crima de tâlhărie p.p. de art. 529, 531 C.P., pct. 2, 3, 4, 6 comb. cu art. 532 pct. 7 [C.P.] şi crima de port ilegal de armă p.p. de art. 1 şi 3 din Legea 91/1946, pe Chifan Gh. în prezenţă şi pe Surugiu Mihai, Hura Eugen şi Sfichi Ilie în lipsă pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 C.P. şi neculpabili pe Coroamă Ion şi Chifan Veronica în prezenţă şi Pascariu Anisia în lipsă pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 C.P. Deasemeni [De asemenea], cu unanimitate de voturi declară neculpabil în prezenţă pe Chifan Gh. pentru crima de port ilegal de armă p.p. de art. 1 şi 3 din Legea 91/1946.

În consecinţă:

TRIBUNALUL
ÎN NUMELE LEGII HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 529, 531 C.P., 364 C.J.M. condamnă în contumacie pe Cârdei Ion zis Luţă şi Macov[e]iciuc Silvestru, ambii din comuna Voitinel jud. Rădăuţi, la muncă silnică pe viaţă pentru crima de tâlhărie cu omor[16].

Făcând aplicaţiunea art. 463, 464 C.P., art. 364 C.J.M., condamnă pe susnumiţii la muncă silnică pe viaţă pentru crima de omor. Făcând aplicaţiunea art. 529, 531, 532 C.P. şi art. 364 C.J.M., îi condamnă la câte 10 ani muncă silnică şi 8 ani degradare civică, pentru crima de tâlhărie. Făcând aplicaţiunea art. 1 şi 3 din Legea 91/1946, îi mai condamnă în contumacie, la câte 15 ani muncă silnică şi câte 10 ani degradare civică pentru crima de port ilegal de armă. Îi mai condamnă şi la câte 50000 lei cheltuieli de judecată conform art. 326 C.J.M. Făcând aplicaţiunea art. 101 C.J.M., va [vor] executa pedeapsa cea mai grea.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 529, 531, 532 C.P. şi 364 C.J.M., condamnă în contumacie pe Cozlovschi Valeriu din comuna Voitinel-Rădăuţi la 10 ani muncă silnică şi 8 ani degradare civică pentru crima de tâlhărie. Făcând aplicaţiunea art. 1 şi 3 din Legea 91/1946, art. 364 şi 326 C.J.M. mai condamnă în contumacie la 15 ani muncă silnică, 10 ani degradare civică şi 50000 lei cheltuieli de judecată pentru crima de port ilegal de armă. Făcând aplicaţiunea art. 101 C.P. va executa pedeapsa cea mai grea. Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 284 C.P. şi art. 326 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă în prezenţă pe Chifan Gh. din comuna Voitinel, Rădăuţi, la 6 luni închisoare corecţională şi 50000 lei cheltuieli judecată pentru delictul de favorizarea infracţiunilor [infractorilor], cu suspendarea executării pedepsei conform art. 65 C.P. Făcând aplicaţiunea art. 320 C.J.M. al. 3, cu unanimitate de voturi îl achită de orice penalitate pentru crima de deţinere ilegală de armă p.p. de art. 1 şi 3 din Legea 91/1946.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 284 C.P., 360 C.J.M., 326 C.J.M., condamnă în lipsă pe Surugiu Mihai din Rădăuţi str. Larionescu nr. 5, la un an închisoare corecţională, un an interdicţie, 200000 lei amendă corecţională şi 50.000 lei cheltuieli de judecată pentru delictul de favorizarea infractorilor.

Făcând aplicaţiunea art. 284 [C.P.], 360 C.J.M., 326 C.J.M., condamnă în lipsă pe Hura Eugen şi Sfichi Ilie, ambii din comuna Voitinel, jud. Rădăuţi, la câte un an închisoare corecţională, la câte un an interdicţie corecţională, 200000 lei amendă corecţională la fiecare şi la câte 50000 lei cheltuieli de judecată pentru delictul de favorizarea infractorilor. Făcând aplicaţiunea art. 320 C.J.M. al. 3, cu unanimitate de voturi achită de orice penalitate în

---

[16] Inculpaţii au fost judecaţi pentru infracţiuni de drept comun. Urmăriţi şi arestaţi în toamna anului 1947, vor fi anchetaţi mai întâi de N.K.V.D., apoi la Ministerul de Interne şi în final de Securitatea Suceava. Abia în anul 1950 vor fi rejudecaţi şi condamnaţi pentru a treia oară (vezi documentul nr. 89).

prezență pe Coroamă Ion și Veronica Chifan, ambii din comuna Voitinel, Rădăuți, și în lipsă pe Pascariu Anisia din Rădăuți, pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 C.P. Tribunalul reintrând apoi în ședință publică, Președintele, conform art. 321 C.J.M. a dat citire dispozitivului de mai sus. Dată și citită în ședință publică astăzi, 6 februarie 1947.

Se invită procurorul militar a însărcina pe grefier să citească în prezența sa această sentință condamnatului în prezență și să-l încunoștiințeze că are dreptul la recurs conform art. 332 CJM. Dăm putere și ordonăm tuturor agenților puterii publice de a executa această sentință, tuturor procurorilor pentru a ei aducere la îndeplinire, comandanților și ofițerilor forței publice de a da ajutorul legalmente cerut. Spre credință, prezenta sentință sa [s-a] semnat de noi.

PREȘEDINTE,	Judecători,	Prim grefier,
Lt. col. mag. s.s.	Mr. mag. s.s. Berneagă Vasile	s.s. Tăutu Sterian
Dobrogeanu Victor	Cpt. ss. Zaharescu Ion	

- AMApN, Fondul 5465.

35 **1947 decembrie 1, Putna.** Fișa personală a partizanului Constantin Cenușă întocmită de Postul de Jandarmi Putna.

LEGIUNEA JANDARMI RĂDĂUȚI. POSTUL JANDARMI - PUTNA -

FIȘA PERSONALĂ[1]

Întocmită de Postul Jandarmi Putna pentru suspectul Cenușă Constantin a' [lui] Ilie din comuna Putna, județul Rădăuți.

Starea civilă	Semnalmentele:
Numele de familie Cenușă	Etatea 36
Numele de botez Constantin	Talia 1,90
Tata Ilie	Fața Lungăreață
Mama Maria	Urechile Total-depărtate
Profesiunea agricultor	Părul Castaniu, Ochii Albaștri
Născut 22.IX.1911	Nasul Ascuțit, Bărbia Potrivită
În comuna Putna, Județul Rădăuți	Sprâncenele Castanii, Gura Mare
Țara România	Semne particulare n-are

Domiciliul Comuna Putna, județul Rădăuți, Cercul de recrutare Rădăuți

Unit. unde a făcut serv. militar jandarmi

Anul	Luna	Ziua	Motivul suspiciunii	Obs
1 945	Ianuarie	1	De la data de 22 mai 1944 și până la 23.VIII.1944, a fost conducătorul partizanilor din partea armatei fasciste, în regiunea muntoasă a Putnei. În prezent este dispărut în țară fără urmă.	
1 947	Decembrie	1	Până în prezent nu se știe adresa unde se află-urmărirea continuă.	

Se certifică de noi prezenta fișă personală.

L.S.[2] Șeful Postului de Jandarmi Putna.

(ss) Plut. Maj. Vieru

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 3, f. 85.

---

[1] Document întocmit pe formular dactilografiat. Datele sunt complectate prin scriere de mână.

[2] Ștampila: Compania Jandarmi Rădăuți - Postul Putna.

1948

36 **1948 septembrie 7, Putna.** Adresa prin care a fost înaintat la Securitatea Rădăuți fostul partizan Constantin Cenușă, arestat de Postul de Jandarmi Putna.

No. 833 din 7 septembrie 1948

Postul Jand. Putna Rădăuți

Către[1]

Serviciul Județean de Securitate Rădăuți

prin Legiunea Jand. Rădăuți.

Conf[orm] Ord[inului] Legiunii Jand[armi] Rădăuți No. 922/948 telefonic și adresei Dv. No. 2.863/948.

Înaintăm odată cu prezenta pe individul Cenușă Constantin zis Buzelincă din Comuna Putna, care posedă înaintat Dv. de către noi dosar de fost conducător al partizanilor din Munții Pădurii Putna în anul 1944, de la care dată susnumitul a fost lipsă din comună[2] și s-a reîntors în ziua de 5 sept. c[urent][3].

Totodată raportăm că susnumitul posedă și la Primăria Comunei Putna un dosar trimis de către Comisiunea Română de Legătură cu Comisiunea Aliată de Control București[4] pentru confiscarea averii sale, deoarece *susnumitul a fost urmărit că a avut o atitudine dușmănoasă față de U.R.S.S.*

Acest individ este destul de periculos și necesită a fi ținut în strictă supraveghere pe timpul cercetărilor ce se vor face contra lui[5].

L.S.[6] Șeful Postului Jand. Putna

Plut. (ss) Gălbău Constantin

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 3, f. 94.

37 **1948 septembrie 19, Rădăuți.** Raportul Securității Rădăuți privind evadarea din arest a fostului partizan Constantin Cenușă.

Republica Populară Română
Ministerul Afacerilor Interne
Direcția Poliției de Siguranță
Serviciul Jud[ețean] de Securitate a Poporului Rădăuți
nr. 3165 din 19.IX.948

---

1 Document dactilografiat.

2 Cenușă a stat ascuns în diferite localități din țară, din toamna anului 1944 până în septembrie 1948, știind că este urmărit de sovietici.

3 S-a prezentat la primărie și la șeful de post chiar în ziua sosirii în comuna Putna, iar după două zile a fost arestat de jandarmi și înaintat la recent înființata Securitate din Rădăuți.

4 Este vorba de Comisia Aliată de Control (Sovietică) înființată pentru punerea în aplicare a prevederilor Convenției de Armistițiu.

5 Cu tot acest avertisment. Cenușă Constantin a evadat din arestul Securității Rădăuți în noaptea de 18/19 septembrie 1948.

6 Ștampila: Compania Jandarmi Rădăuți - Postul Putna.

Către[1]
Direcț[ia] Reg[ională] a Sec[urității] Poporului Suceava

La ord. Dvs. 11.111/47 raportăm următoarele:

În dimineața zilei de astăzi, orele 2,30, prin scoaterea unei gratii de la un geam din spatele arestului nostru, a evadat numitul Cenușă Constantin[2]. Gardianul de pază a tras trei focuri de pistol, însă nu l-a nimerit din cauza întunericului.

Ofițerul de serviciu a făcut inspecția cu 10 minute înainte de evadare, gratiile fiind slabe nu au atras atenția, fiind scoase ușor.

S-a comunicat pentru urmărire în toate direcțiile din județ, în special înspre com. Putna, unde-și are familia și rude s-au luat măsuri de supraveghere, întrucât a fugit în acea direcție.

Odată cu susnumitul a încercat să evadeze și reținutul Popiuc Sava, care însă a fost oprit.

Cenușă Constantin este în etate de 37 ani, fiul lui Ilie și Veronica, născut în com. Putna, jud. Rădăuți, de profesie agricultor, căsătorit, cu un copil, fost reținut la acest Serviciu pentru cercetări, fiind implicat la participare în anul 1944, la acțiuni de partizanat prin munții Bucovinei.

Semnalmente: foarte înalt, svelt, fața lunguiață, părul blond-roșcat, ochi[i] albaștri. Susnumitul nu posedă asupra sa nici un act de identitate[3].

Șeful Serv. C. (ss) Isopescu
(ss) indescifrabil (ss) Marici

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 3, f. 91.

---

1 Document scris de mână pe formular cu antetul fostei Poliții de Siguranță.

2 Constantin Cenușă a stat în arestul Securității Rădăuți 11 zile.

3 Toate actele, atât cele de identitate, cât și cele cu care își dovedea buna purtare, i-au rămas la Securitate. Într-o fițuică minusculă, sunt arătate semnalmentele urmăritului: Constantin Cenușă zis Buzalincă este de statură înaltă și zveltă, ochii albaștri, părul castaniu, barba rade, mustața nu, tenul șaten. Dialectul bucovinean. Suferă de ulcer stomacal, fața lunguiață, urechile mari, nasul potrivit, mersul puțin înclinat, specific oamenilor înalți. Sprâncenele normale, fruntea lată (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 2, f. 378).

38 **1948 octombrie 6, Rădăuți.** Proces-verbal încheiat în legătură cu evadarea lui Constantin Cenușă din arestul Securității Rădăuți și stabilirea cauzelor evadării.

PROCES-VERBAL[1]

Astăzi, anul 1948/ una mie nouă sute patru zeci și opt/, luna octombrie, ziua șase, în Rădăuți.

Noi, locotenent Horațiu Isopescu, din Serviciul Jud[ețean] a[l] Securității Poporului Rădăuți.

Având în vedere Ordinul Direcțiunii Regionale a Securității Poporului Suceava nr. 8821 din 22 septembrie 1948, prin care se cere efectuarea unei anchete și stabilirea vinovaților de evadarea din arestul Serviciului de Securitate Rădăuți în noaptea de 18-19 septembrie la orele 2.30 a individului CENUȘĂ CONSTANTIN.

Având în vedere procesul-verbal încheiat în ziua de 19 septembrie 1948, de Plotonierul Major Țurcanu Gheorghe din Serviciul Jud. de Securitate Rădăuți, care în noaptea evadării a fost în serviciul permanent de 24 ore, luând cazul în cercetare, rezultatul este după cum urmează:

Din procesul-verbal încheiat de ofițerul de serviciu Țurcanu Gheorghe, re[i]ese că în noaptea de 18 pe 19 septembrie, pe la orele 2.30, înainte cu câteva minute de săvârșirea evadării, acesta a ieșit în curte pentru a inspecta pe gardianul BÂRSAN CONSTANTIN[2], care se afla în postul de pază, aprinzându-și în același timp și o țigară de la gardian.

De-abia reîntors în camera ofițerului de serviciu, a auzit câteva somații și apoi focuri de revolver. Ieșind afară, l-a văzut pe gardianul Bârsan Constantin urcat pe stiva de lemne, care este situată în preajma arestului, în partea geamului pe unde a evadat deținutul CENUȘĂ CONSTANTIN și care cerceta locul din apropiere pentru a găsi pe evadatul care tocmai în acel moment a sărit jos de pe lemne, dispărând în întunerec prin curtea vecină.

Întrucât ofițerul de serviciu a putut constata că restul de doi arestați se mai aflau în arest, iar la întrebările puse au recunoscut că împreună cu Cenușă Constantin și-au făcut un plan de evadare mai dinainte, dar din cauza sesizării gardianului la evadarea primului dintre ei care a evadat, restul de doi, deși erau pregătiți de evadare, au fost împiedicați de a săvârși aceasta. Totodată restul arestaților au declarat că urmau după evadare să plece în munți, pentru a nu fi identificați.

Interogând pe gardianul BÂRSAN CONSTANTIN din Detașamentul de Gardieni publici Rădăuți, detașat cu serviciul de pază pe lângă Serviciul de Securitate Rădăuți, acesta declară că după circa 10 minute de la plecarea ofițerului de serviciu cu care a vorbit în curte, a auzit la un moment dat un zgomot de geam spart, văzându-l în același timp pe evadatul

---

[1] Document dactilografiat, fără ștampilă.

[2] Gardienii GALAN și BÂRSAN Constantin erau spaima deținuților din arestul Siguranței (ulterior Securitatea) Rădăuți. (Cozma Pătrăuccan, *Memorii*, în manuscris).

CENUŞĂ C-TIN sărind peste stiva de lemne de alături, în curtea vecină. Tot atunci gardianul a văzut cum al doilea arestat a încercat să iasă prin acelaşi geam.

Faţă de această situaţie petrecută cu repeziciune, gardianul a tras trei focuri de revolver asupra primului evadat, CENUŞĂ C-TIN, dar din cauza întunericului nu a nimerit.

În acelaşi moment al doilea arestat care încerca să evadeze, anume POPIUC SAVA, a renunţat la săvârşirea faptului.

Având în vedere că arestatul era prevăzut pe partea sa laterală cu o fereastră în dimensiuni de 50 supra 30 de centrimetri, având pe partea exterioară un geam de sticlă pus pe bălămări [balamale], care făceau ca geamul să se deschidă în direcţie verticală din jos în sus, iar dealungul ferestrei era prevăzută o singură bară de fier fixată numai în două cuie, pe dinăuntru. Din cauză că această bară a fost slab fixată, ea a putut fi smulsă cu mâna de către arestat, care apoi a împins geamul de sticlă, deschizându-l în afară şi strecurându-se prin el, a dispărut.

În concluzie s-a stabilit atât din interogarea celor care au fost de faţă cât şi analizând condiţiunile evadării, s-a constatat că acestea se datoreşte [sic!] faptului că lipsa de prevedere a celor ce au amenajat arestul a permis evadatului CENUŞĂ C-TIN să forţeze şi să scoată bara de fier fixată de-a lungul geamului pe care s-a comis evadarea.

Drept care am încheiat prezentul proces-verbal spre cele legale.

(ss) Locotenent H. Isopescu

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 3, f. 90.

1949

39 **1949 februarie 17, Craiova.** Dispozitivul cărții de judecată penală nr. 1922/1949 prin care Gavril Vatamaniuc a fost condamnat pentru port ilegal de uniformă.

Nr. hotărârii 1922.
Nr. dosarului 11733/948
Gavril Vatamaniuc lipsă

HOTĂRĂȘTE[1]

În baza art.415 cod penal, combinat cu art. 157,158 c. penal.

Condamnă pe inculpatul Vatamaniuc Gavril[2], domiciliat în comuna Sucevița, Jud. Rădăuți, ca pentru faptul de port ilegal de uniformă, să plătească 1000 (una mie) lei amendă în folosul Statului, cu aplicația dispozițiilor art. 54 cod penal, în ceea ce privește plata amenzii și executarea ei.

Obligă pe inculpat să plătească Statului suma de lei 300 (trei sute) cheltuieli penale.

Cu recurs în termen de 10 zile de la comunicare.

Dată în numele legii și pronunțată în ședință publică în localul Judecătoriei Populare Urbane Craiova azi, 17 februarie 1949[3].

Președinte	Asesori	Grefier
(ss) P. Grimalschi	(ss) Indescifrabil	(ss) Indescifrabil

R. P. R.

Secretariatul Tribunalului Popular al orașului Craiova

Prezența copie fiind conformă cu originalul dispozitiv al cărții de judecată penală nr. 1922/1949, aflat în registrul de hotărâri penale al fostei Judecătorii Populare Urbane Craiova, azi aflat în conservarea acestui Tribunal, s-a eliberat pe hârtie simplă, pentru uz oficial, fiind cerut de M.A.I. cu adresa nr. 58008/1956, se atestă de noi.

Secretar,
(ss) Indescifrabil

- ASRI, Fond P, dos. 4312, vol. 6, f. 2692.

---

[1] Document dactilografiat, copie certificată de Secretariatul Tribunalului Popular Craiova. Gavril Vatamaniuc a fost judecat în lipsă.

[2] Gavril Vatamaniuc, fiul lui Vasile și al Elisabetei, născut la 25 noiembrie 1924 în comuna Sucevița. Copil de trupă, este încorporat la 02.03.1943 și pleacă voluntar pe frontul din Crimeea cu Flotila 3 Bombardament Craiova (1943). Urmează Școala de subofițeri infanterie din Făgăraș (1944). Luptă în Cehoslovacia, în cadrul Regimentului 31 Dorobanți (1945). Vărsat la Legiunea de jandarmi Constanța, cu gradul de sergent major. Trecut în rezervă la 30.03.1948, în baza Legii 293/1948. Fiind urmărit pentru atitudinea sa "reacționară" din armată, ia calea codrului (25.11.1949) și conduce un grup de partizani alcătuit din frații Ion și Gheorghe Chiraș, Vasile Motrescu și Vasile Marciuc. Prins prin trădare la 18.10.1955, este condamnat la muncă silnică pe viață și confiscarea totală a averii pentru "crima de terorism". Liberat în 1964, este nevoit să presteze munci necalificate sau prost plătite, în mediu toxic, și este hărțuit de Securitate. Este pensionat cu gradul II de invaliditate din 1981.

[3] A fost judecat la Craiova pentru că, după ce a fost îndepărtat din armată, în Craiova a găsit de lucru, pe un șantier de construcții.

40 **1949 martie 16, Iaşi.** Extras din hotărârea penală nr. 320/1948 prin care Tribunalul Militar Iaşi condamnă pe Vasile Mihalescu pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale.

R.P.R.
Tribunalul Militar Iaşi[1]

[...] ÎN FAPT:

Mihalescu Vasile, pe la sfârşitul lunii martie1948, întâlnindu-se în Rădăuţi cu Colibaba Artemie şi la propunerea acestuia de a se încadra în organizaţia subversivă de sub conducerea sa, acceptă propunerea şi primeşte să organizeze o unitate subversivă în comuna sa.

Tot atunci i s-a pus în vedere ca să ţină legătura cu Grijincu Petru. Înapoiat în comuna Marginea, ia contact cu inculpaţii Nichiteanu Titus şi Nichiteanu Grigore cărora le propune să contribuie cu bani pentru ajutorarea fasciştilor din închisori. [Aceştia,] deşi au acceptat, nu i-au dat nici un ban. Ca membru al organizaţiei, a contribuit cu suma de 200 (două sute) lei pentru ajutorarea celor din închisori, bani pe care i-a dat acuzatului Grijincu Petru.

Faptele susnumitului de a fi organizat, activat şi participat la organizaţii de tip fascist politice şi de a fi contribuit cu bani la ajutorarea celor din închisori, reţinut de tribunal în sarcina sa, se dovedesc cu recunoaşterile sale de la primele cercetări şi în instanţă, coroborate cu arătările coinculpaţilor Colibaba Artemie, Grijincu Petru, Nichiteanu Titus şi Nichiteanu Grigore.

TRIBUNALUL
ÎN NUMELE POPORULUI
HOTĂREŞTE:

Cu unanimitate de voturi, făcând aplicaţiunea art. 209 partea III-a C.P. comb. cu D:L: 856/938 condamnă pe MIHALESCU VASILE născut în anul [1897] luna --------- ziua ---------- fiul lui [Artemie] şi al [Elena] de profesie [agricultor] domiciliat în Com. [Marginea] Str.---------- Nr.---------- Raionul ---------- Regiunea ----------, la 5 (cinci) ani temniţă grea şi 5 (cinci) ani degradare civică pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale[2].

Conform---------- îl obligă să plătească statului suma de lei------ despăgubiri civile ----------

Conform art. 304 al I. C.J.M. îl obligă să plătească statului suma de lei 10000 (zece mii) cheltuieli de judecată.

Asupra corpurilor delicte dispune----------

Conform art. ---------- se socoteşte detenţiunea preventivă de la ----------

Cu drept de recurs în termen de 4 zile de la comunicare.

Dată şi citită în şedinţă publică astăzi 16 martie 1949.

PREŞEDINTE, Asesori populari, Grefier,
---------- ---------- ----------

[1] Document dactilografiat pe formular tip tipărit.

[2] După liberare, Vasile Mihalescu, născut la 2 ianuarie 1897, tată a patru copii, nu a pregetat să găzduiască şi să alimenteze în mai multe rânduri pe Gavril Vatamaniuc, cu toate că ştia cum este regimul din închisorile comuniste şi era conştient de pericolul la care se expunea, sprijinind un partizan. Arestat la 23 septembrie 1955, a fost condamnat la 6 ani muncă silnică şi confiscarea în întregime a averii personale (vezi Sentinţa nr. 968 din 19 iulie 1956).

Prezentul extras făcut după originalul aflat la dosarul acestei instanţe nr. 233/949 se certifică de noi.

REZULTATUL RECURSULUI

Prin decizia nr. 2214/950 s-a respins recursul ca neîntemeiat

Pt. Conformitate,

Grefier,

(ss.) Sîrbu Ioan

- ASRI. Fond P. dos. 4312, vol. 6, f. 2773.

41 **1949 martie 29, Bucureşti.** Ordinul Direcţiei Generale a Securităţii adresat Direcţiei Regionale de Securitate Suceava pentru a reîncepe urmărirea fostului grup de partizani condus de Vladimir Macoveiciuc.

CONFIDENŢIAL

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A SECURITĂŢII POPORULUI.
Nr. 117/36.749/29 MART. 1949

DIRECŢIUNII REGIONALE DE SECURITATE SUCEAVA[1]

Alăturat vă înaintăm un tabel de 21 persoane originare din Jud. Rădăuţi şi Suceava, cu rugămintea de a dispune măsuri imediate de identificare şi reţinere, în caz de aflare a celor semnalaţi, pentru cercetări[2].

Despre cei semnalaţi în alăturatul tabel, deţinem informaţia că între 1-20 iunie 1944 au alcătuit un grup de voluntari, acţionând în spatele frontului sovietic[3].

Acţiunea întreprinsă de aceştia s-ar fi soldat cu 61 victime din rândurile Armatei sovietice (7 ofiţeri de stat major şi 54 grade inferioare ce formau garda statului major)[4].

Grupul, care era condus şi comandat totodată de Macov[e]iciuc Vladimir, a fost propus pentru a fi recompensat din partea Ministerului de Interne[5].

COLONEL DE SECURITATE,
(ss.) Birtaş G.

MAIOR DE SECURITATE,
(ss.) I. Crişan

---

1 Document dactilografiat.

2 Partizanii din grupul Macoveiciuc au mai fost anchetaţi în toamna anului 1945 şi în vara anului 1946. Acum, după constituirea Securităţii, se ordonă a treia arestare şi cercetare a lor, la 5 ani de la evenimente.

3 Se referă la acţiunea din Poiana Haciungului Mare.

4 Între timp, Securitatea intrase în posesia arhivei Jandarmeriei şi găsise documentele prezentate de noi la nr. 7, 8, şi 9, precum şi fotografia grupului (vezi ilustraţia nr. 17).

5 Recompensa a constat din decoraţii primite din partea Armatei române, precum şi o sumă de bani primită de Macoveiciuc (vezi documentul nr. 43). Faptul este reţinut şi de conducerea Securităţii. De aici, concluzia că partizanii au adus foloase Românici, Armatei române. Cu toate acestea, vom vedea în documentele următoare că Securitatea şi Tribunalele Militare au reţinut că partizanii au acţionat numai în folosul germanilor.

[Tabel anexă la documentul nr. 41]

[Observaţii]	[Nr. crt.]	[Numele şi prenumele]	[Domiciliul]
Împuşcat	1	Macov[e]iciuc Vladimir	com. Voitinel-Rădăuţi
Reţinut	2	Macov[e]iciuc Silvestru	com. Voitinel-Rădăuţi
Dispărut	3	Rotaru Sevastian	com. Voitinel-Rădăuţi
Reţinut	4	Rusu Dumitru	com. Voitinel-Rădăuţi
Condamnat	5	Sfichi Aurel	com. Voitinel-Rădăuţi
Reţinut	6	Ursache Traian	com. Frătăuţii Vechi-Rădăuţi
Reţinut	7	Ursache Gheorghe	com. Costişa-Rădăuţi
Dispărut	8	Cenuşă Constantin	com. Putna-Rădăuţi
Reţinut	9	Grijincu Vasile	com. Horodnicu de Sus-Rădăuţi
Deportat URSS	10	Grijincu Gheorghe	com. Horodnicu de Sus-Rădăuţi
Reţinut	11	Onica Vasile	com. Horodnicu de Sus-Rădăuţi
Reţinut	12	Onica Sava	com. Horodnicu de Sus-Rădăuţi
Reţinut	13	Albu Maximilian	com. Horodnicu de Sus-Rădăuţi
Deportat URSS	14	Sbiera Aurel	com. Horodnicu de Sus-Rădăuţi
Reţinut	15	Rusu Archip	com. Hurjuieni-Rădăuţi
Reţinut	16	Coneac Gheorghe	com. Frătăuţii Noi-Rădăuţi
Decedat	17	Roşca Constantin	com. Vicovu de Jos-Rădăuţi
Reţinut	18	Ţugui Gheorghe	com. Vicovu de Jos-Rădăuţi
Reţinut	19	Ţugui Precop	com. Vicovu de Jos-Rădăuţi
Reţinut	20	Motrescu Gheorghe	com. Vicovu de Jos-Rădăuţi
	21	Chicher Aronic [Ananie]	com. Bosanci-Suceava

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 1-2.

42 **1949 mai 9, Rădăuţi?** Dare de seamă asupra bandelor din munţi. Extras privind organizaţia "Garda Albă" care a acţionat şi în judeţul Câmpulung, Bucovina.

9 mai 1949

Dare de seamă
asupra rezultatului cercetărilor în problema bandelor din munţi

După arestările masive din luna mai 1948, se semnalează pe linie informativă existenţa de grupuri înarmate în diferite regiuni muntoase.

Începând din toamna 1948, a început să se contureze cu mai multă claritate existenţa unor elemente grupate şi înarmate, desfăşurând activitate cu caracter terorist şi diversionist în Munţii Cernei şi ai Severinului, precum şi în Munţii Rodnei [...]

MUNŢII RODNEI

De mai multă vreme era semnalată informativ o organizaţie în Munţii Rodnei, Jud. Năsăud.

Această organizaţie intitulată *"Garda Albă"*, ar fi avut ramificaţii în toată ţara şi în special pe versantul oriental al Carpaţilor, în jud. Câmpulung.

Tot din informaţii, această organizaţie ar fi sub comanda unui General MANOLIU şi a unui anume BODIU LEONIDA.

În urma operaţiunilor DRSP Cluj a fost reţinut[ă] o bună parte a organizaţiei în frunte cu BODIU LEONIDA.

Bodiu LEONIDA, fost învățător, fost ofițer din Div[izia] T.V. a fost condamnat în lipsă la *25 ani muncă silnică* pentru dezertare la inamic și pentru *înaltă trădare*.

Neavând curaj să se prezinte pentru a se rejudeca procesul, BODIU LEONIDA a luat calea munților.

El a organizat pe linie subversivă o serie de așa-zișI intelectuali, chiaburi, țărani mijlocași și săraci din comunele Parva, Rebra și Rebrișoara, județul Năsăud.

Scopul acestei organizații era readucerea monarhiei în cazul unui conflict armat.

Organizația era intitulată când "Garda Albă", când "Liga Națională" contra comunismului.

În afară de BODIU LEONIDA, "Garda Albă" mai recunoștea de conducător pe numitul SÂNGERZAN DUMITRU (urmărit), fost legionar. Acesta este în legătură cu criminalii de război Colonel CÂRLAN și Colonel DĂNCILĂ (urmăriți).

Colonel[ul] DĂNCILĂ este conducătorul organizației de [din] județul C. Lung [Câmpulung] Bucovina.

Garda Albă a avut o legătură la București cu un anume TONEGARU (arestat).

Organizația din comunele mai sus arătate a(u) furnizat gazde și iscoade și chiar membri ai bandei, care-și petreceau timpul când în munți, când în comunele lor, după cum li se părea că urmărirea este mai accentuată.

Sunt 75 arestați și 3 urmăriți. [...]

Direcțiunea Generală a Securității Poporului

TABEL

de arestați din bandele din munți (Extras)

Banda "Garda Albă" [clasificarea arestaților]:

[După] vârstă:

17-25 [ani]	= 6
25-35 -„-	=23
35-50 -„-	=39
[peste] 50 -„-	= 7
Total	= 75

[După] Categorii sociale:

chiaburi	=5
țărani mijlocii	=34
țărani săraci	=19
profesori, învățători	=3
funcționari, pensionari	-
mici burghezi	-
preoți	4
militari deblocați	-
notari	1
muncitori	2
meseriași	4
liber profesioniști	-
studenți	-
elevi	-
comercianți	-
subofițeri militari	3
fără profesie	-
Total	= 75

[După] Apartenența politică:

legionari	-
simpatizanți legionari	-
Grup etnic german	3
PNȚ - Maniu	18
Simpatizanți PNȚ	4
PNL- Brătianu	4
PNL- Bejan	-
PMR	8
UTM	2
Frontul Plugarilor	11
PSD Independent	-
Neîncadrați	25
Total =75	

- ASRI, Fond D, dos. 2168, f. 425-436, 443.

43 **1949 mai 16, Rădăuți.** Declarația fostului partizan Silvestru Macoveiciuc dată la Securitatea din Rădăuți.

16 mai 1949[1]
Dat[ă] în fața noastră
(ss.) Slt. S. Lunguleac.

DECLARAȚIE[2]

Subsemnatul Macov[e]iciuc Silvestru[3], născut în anul 1926, luna no[i]embrie, ziua 6, în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, fiul lui Vladimir (mort) și Domnica, cu domiciliul în com. Voitinel, de profesie agricultor, [tata] posedă un ha pământ și una casă. Tata nu a făcut nici un fel de politică. Am doi frați și o soră: Victor de 19 ani, Visarion [de] 16 ani, și Elena de 12 ani, locuind toți cu mama în com. Voitinel. Sunt de religie ortodoxă, naționalitate română, de cetățenie română, necăsătorit, carte știu, am 4 clase secundare absolvite la Liceul Comercial

---

1 Declarația se referă la evenimente petrecute cu cinci ani mai înainte, în vara anului 1944.

2 Document dactilografiat. Fiecare pagină este semnată de anchetat, iar prima și ultima pagină sunt semnate și de anchetator, sublocotenentul Sava Lunguleac.

3 Silvestru Macoveiciuc era arestat la data de 2 octombrie 1947 și de atunci a fost anchetat mai întâi de N.K.V.D., apoi de Ministerul de Interne, iar acum de Securitatea Rădăuți, în baza ordinului D.G.S.P. (vezi documentul nr. 41). Era condamnat în contumacie de două ori, în 1946 și 1947 (vezi documentele nr. 31 și 34).

Satu Mare, condamnat nu am fost până-n prezent, avere personală nu posed, cu ultimul domiciliu în Satu-Mare, str. Rosfeld [Roosevelt] nr. 21, declar următoarele:

În primăvara anului 1944, am fost ocupați de către armata sovietică [și] am stat sub ocupația armatei sovietice până în ziua de 7 mai 1944, când comandantul sovietic a dat ordin de evacuare cu direcția spre Dorohoi[4]. Atunci tatăl meu spune [a spus] că noi trebuie să ne refugiem la pădure[5], fiindcă armata sovietică e posibil să ne deporteze în U.R.S.S.

Am plecat la pădure cu toată familia noastră și încă mai multe familii din comună. Din pădure am plecat spre Câmpulung, unde era[u] armatele române și germane. Am mers prin pădure până în comuna Săcrieș, jud. Câmpulung, unde am dat de poziția armatei germane. Din Săcrieș am fost conduși de o patrulă germană până în Vatra Moldoviței, jud. C[âmpu]lung, unde după câteva zile tatăl meu a plecat la Câmpulung. Când s-a întors, a spus că trebuie să plecăm cu toată familia la Câmpulung. Am plecat la Câmpulung și ne-am stabilit cu toată familia la Nicolae Lucan în orașul Câmpulung. După stabilirea familiei în C-lung, tatăl meu a luat legătură cu niște ofițeri germani, dintre care pe unul (din ei) îl cunoștea. Aici ofițerii germani i-a[u] propus lui tatăl meu să fie călăuza lor, să conducă patrulele germane, să le arate poziția rușilor. Tatăl meu nu le-a dat nici un rezultat. După câteva zile au venit din nou acei ofițeri germani și un ofițer român[6] cu o mașină, și pleacă [au plecat] cu toți[i] la Dorna Vatra [Vatra Dornei] jud. C-lung, la un comandament româno-german[7]. Când s-a întors a spus că pleacă pe front. Își formează un grup de mai mulți oameni, se duc într-o comună Fundu Moldovei, jud. C-lung, de unde au primit armament, alimente și haine[8]. În primul grup au fost următorii: Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Rusu Dumitru și Sfichi Aurel, toți din comuna Voitinel, jud. Rădăuți, Savu Onica, Vasile Onica, Grijincu Gheorghe, Grijincu Vasile și Sbiera Aurel din comuna Horodnicu de Sus, Țugui Gh. și Țugui Precop din com. Vicovu de Jos, Rusu Archip din com. Hurju[i]eni, Ursache Gheorghe [din] com. Costișa, Ursache Traian și Coniac, toți din Județul Rădăuți. Am venit cu toți cu o mașină până în Vatra Moldoviței, jud. C-lung. De la Vatra Moldoviței, am plecat pe jos până înspre comunele Voitinel, Vicov și Horodnic. Venind prin pădure, ne-am întâlnit cu Mutrescu [Motrescu] Gheorghe și Roșca, ambii din comuna Vicov[u] de Jos, jud. Rădăuți. Scopul tatălui meu a fost de a observa ce armată sovietică se găsește pe poziție și să informeze Comandamentul româno-german din Vatra Dornei. Am umblat prin pădure mai multe zile, nereușind să se facă ceva. Văzând că termină alimentele, tata spune să ne întoarcem spre Câmpulung.

Mergând înspre Câmpulung, am ajuns în marginea unei poene[9] și acolo [tata] a observat mai multe urme de cai proaspete. Atunci tata a pus două observatoare în dreapta și

---

4 În fond, a fost o deportare în masă a populației locale, însoțită de jafuri, violuri, crime și alte abuzuri.

5 O mică parte din populație s-a refugiat în pădure și a început să se organizeze pentru apărare.

6 Probabil căpitanul Constantin Popovici, care reprezenta interesele Corpului 5 Armată român pe lângă comandamentul german.

7 La Vatra Dornei se afla comandamentul Corpului 78 Armată german.

8 Nu numai partizanii, dar și Batalionul Fix Regional Bucovina și alte unități românești, care au acționat în Bucovina împotriva trupelor sovietice, au fost în subzistență germană. De acest lucru știa și mareșalul Antonescu (vezi documentul nr.5). Cei îmbrăcați sumar au primit pantaloni, bonete sau bocanci de la nemți, dar asta nu înseamnă că au primit uniforme germane. În ceea ce privește armamentul, partizanii au primit, la alegere, atât arme germane (automate Deimler Puch), cât și sovietice, provenite din capturi (automate cu 72 focuri și puști-mitraliere).

9 Se referă la Poiana Haciungului.

stânga poienei, eventual [da]că observă ceva să-l anunțe pe tatăl meu. La un moment dat a venit observatorul din dreapta și a spus că vin rușii. Atunci tatăl meu a strigat să fugim în pădure. Noi am fugit și ne-am așezat în pădure pe o parte și pe alta a poienei. Cum stăteam în pădure, la un moment dat am auzit câteva focuri de armă [și] a strigat tata să ieșim din pădure în poiană. Am [i]eșit toți, din toate părțile, în marginea poienei și tata a strigat să luăm caii și să plecăm la vale. Când a venit tata, ne-a spus că au venit mai mulți ruși călări, i-a somat și ei au descălecat și au vrut să tragă. Atunci tatăl meu a deschis foc. Din ruși au fost doi morți[10], împușcați de tata, restul au fugit în pădure. De la ruși au rămas două pistoale și 7 cai. Din ai noștri a fost rănit Sfichi Aurel de o grenadă. Fiind aproape de tata și văzând că vin rușii a fugit, tata l-a observat și a dat cu o grenadă după el și a căzut rănit. După ce am luat caii, am plecat cu toții pe la bagajele noastre și am plecat mai departe spre Câmpulung. Cu noi era mai multă populație civilă, adunată de prin pădure[11], care era ascunsă de frica rușilor. Am plecat cu toții până la Vatra Moldoviței, jud. Câmpulung, de unde primisem armamentul când am plecat în misiune[12]. Am stat acolo două zile și m-am reîntors acasă, la Câmpulung.

După câteva zile, a venit tata din nou pe acasă și m-a luat cu el în a doua misiune. Eu nu voiam să plec atunci, am fost înjurat de tata și m-a luat mai mult forțat cu el. De data aceasta erau mai mulți, însă nu i-am cunoscut pe toți, doar pe vreo câțiva. Am plecat până la plutonul de grăniceri[13] și de acolo o parte a(m) plecat spre Putna, iar o altă parte cu tatăl meu și cu un ofițer german a(m) plecat spre Voitinel. Grupul nostru a fost condus de tatăl meu și a avut misiunea de a face o schiță a poziției rușilor cu ofițerul german. În această misiune au fost: Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Țugui Gheorghe, Onica Vasile, Rusu Archip și Rotaru Sevastian, din com. Voitinel, jud. Rădăuți (dispărut). Al doilea grup, pe care nu-l cunoșteam, a fost condus de Cenușă Constantin din comuna Putna, jud. Rădăuți. După cum a spus tata, am auzit că misiunea lui Cenușă C[onstan]tin a fost de a spiona ce armată [sovietică] este în Putna. Grupul condus de tatăl meu, de data aceasta nu a putut face nimic. Ne-am întors la Câmpulung și am plecat la Sadova. Eu am rămas la Câmpulung și am mers acasă. Nu după mult timp tatăl meu a venit din nou pe acasă și a vrut să mă ia cu el. Eu nu am mai vrut să plec atunci, fiind suferind de un picior. Am fost luat de tata și internat în Spitalul Câmpulung[14].

În timp cât am stat în spital, tata a mai fost în două sau trei misiuni pe front. Nu știu ce au mai făcut. În aceste misiuni au plecat: Luchian Lungoci [din] Horodnic[u] de Jos (dispărut)[15], Brăileanu Toader [din] Sucevița (mort)[16], Toporaș, Titus Ungur din Câmpulung (dispăruți). Hopincă din Câmpulung știu că a fost și a discutat de mai multe ori cu tatăl meu, însă nu știu dacă a fost în vreo misiune. Eu am stat în spital până în ziua de 22-23 august, când spitalul a primit ordin de evacuare și atunci am fugit acasă. Când au venit din ultima

---

[10] Anchetatul aruncă responsabilitatea pe tatăl său, care între timp murise, minimalizând în același timp rezultatul acțiunii. În realitate, numărul morților a fost mult mai mare.

[11] Operație efectuată de bătrânul Precup Țugui (vezi documentul nr. 9).

[12] Partizanii nu purtau armamentul în permanență asupra lor. Îl primeau la plecarea în misiune și îl predau la întoarcere.

[13] De la 20 iunie 1944, în zona Moldoviței, apăruse Batalionul II din Regimentul 3 Grăniceri (vezi documentul nr. 6).

[14] Mai precis în comuna Sadova, unde era un spital de campanie german.

[15] Cei dispăruți erau deportați de N.K.V.D. în Siberia.

[16] Teodor Brăileanu, fost partizan, a încercat, împreună cu Arcadie Șumlanschi din Sucevița, să prindă în cursă pe Vladimir Macoveiciuc. Aceștia au fost demascați ca trădători și executați la 20 decembrie 1945.

misiune, au mai adus 3 sau 4 cai şi o bicicletă stricată. În timpul acesta am primit ordin de la nemţi să ne ducem cu ei. Am plecat cu nemţii până în judeţul Satu Mare, unde am reuşit să fugim de la nemţi şi ne-am stabilit într-o comună, Pomi, jud. Satu Mare[17].

După stabilirea noastră în comuna Pomi, jud. Satu Mare, tatăl meu a plecat la Bucureşti şi prin Bucovina, să vadă dacă mai avem unde ne întoarce.

După o lună de zile se întoarce şi spune să rămânem pe loc, că în Bucovina este viaţa foarte grea. Când s-a întors de la Bucureşti, a adus cu el mai mulţi bani, spunând că acei bani i-a primit drept recompensă pentru lupta dusă contra armatei sovietice[18].

Pe la începutul lunii februarie 1945, tata m-a luat cu el şi am plecat la Bucureşti, la Nataliţa Zamfir, str. Gogu Cantacuzino nr. 12, unde am stat timp de o lună de zile. În timp cât am stat la Bucureşti, tata (şi)-a făcut cunoştinţă cu un plut[onier] elev, Florea Arcade, pe care l-a adus şi pe el la Nataliţa. Tata a făcut cunoştinţă cu Florea Arcade prin un militar, Tudose Simion din com. Vicov[u] de Jos, (mort)[19]. Prin luna martie, pe mine şi pe Tudose Simion ne-a trimis acasă, în Ardeal. Tata cu Florea Arcade au rămas la Nataliţa în Bucureşti. Prin luna aprilie 1945, am venit la Bucureşti, la Nataliţa şi m-am întâlnit cu Onica Savu care era trimis din partea lui tata la Bucureşti cu o scrisoare, de unde trebuia să primească nişte bani de la un domn cu numele de Lauric Filon, zis Vasile. Onica Savu a primit bani şi mi-a dat şi mie 80000 lei cu care mi-am făcut o pereche de bocanci şi restul i-am adus acasă, în Ardeal [Nataliţa Zamfir a trădat grupul (Filon Lauric)].

Prin luna iunie 1945, am venit din nou la Bucureşti, la Nataliţa şi de la Nataliţa am plecat spre Bucovina, la Rădăuţi, să mă întâlnesc cu tata. În com. Voitinel, la Ilie Coroamă (mort) m-am întâlnit cu tata. Am stat cu tata mai multe zile. În una din zile am mers cu tata la un brigadier silvic, Leuciuc Leon, să vorbească tata ceva cu el. Pe Leuciuc nu l-am găsit acasă şi am mers mai departe de cantonul lui şi acolo îi ţineam calea lui Leuciuc. Cum stăteam şi aşteptam pe Leuciuc, a venit Onica Savu şi cu Onica Vasile şi ne-am întâlnit cu ei. Atunci tata i-a luat mai deoparte şi a vorbit cu ei de nişte evrei şi nişte cai. Onica Savu avea la el o traistă cu mâncare şi un căpăstru sau curele de la un cal. Ambii erau îmbrăcaţi în haine militare. Cât am stat la Voitinel, am auzit că la Suceviţa s-au împuşcat nişte evrei şi după împuşcarea acelor evrei s-a făcut o mare beţie la Voitinel, la Crăciuc Vasile şi acolo s-a închinat o halbă de bere de către tata, de sufletul evreilor morţi la Suceviţa.

Eu am mai stat puţin la Voitinel şi am fost trimis cu o scrisoare din partea lui tata la Lauric Filon, str. Ardelenilor, în care spunea să-mi dea nişte bani. Am plecat la Lauric Filon din Bucureşti, am predat scrisoarea şi am primit suma de 500000 lei, cu care sumă am plecat acasă în Ardeal. Când am ajuns acasă în Ardeal, l-am găsit şi pe tata acasă. Am stat acasă vreo 10 zile şi am plecat din nou cu tata şi Tudose Simion înspre Rădăuţi.

Ajunşi la Voitinel, jud. Rădăuţi, eu am fost trimis la Bucureşti, însoţit de către Cârdei Gheorghe[20] din Voitinel, jud. Rădăuţi, la Lauric Filon, tot cu o scrisoare, să-mi dea nişte bani şi nişte aparate de radio. Am mers la Lauric şi i-am dat scrisoarea şi am primit 50000 lei. De aparate nu a spus nimic şi ne-a mai dat într-un plic o scrisoare către tata şi trei bilete cu trei adrese către trei cetăţeni. Unul era adresat unui domn, Porcuţan din Câmpulung, unul către

---

[17] Desprinderea de aliaţii germani nu s-a putut face imediat după 23 august, ci abia la începutul lui octombrie 1944.

[18] Se confirmă afirmaţia din documentul nr. 41, nota nr. 5, că Macoveiciuc a primit o recompensă băneaască de la Statul român.

[19] Împuşcat în noaptea de 25/26 septembrie 1945 de Macoveiciuc, pentru că trădase grupul.

[20] Aici este vorba de Gheorghe T. Cârdei (vezi documentul nr. 26, nota nr. 3).

Aga Ilie din Rădăuți și unul către un domn din Suceava. Din acești trei domni, trebuia ca unul din ei să facă legătura între tata și unul, Ovidiu Găină, care era un comandant legionar trimis din Germania și lansat cu parașuta pe muntele Giumalău, jud. Câmpulung.

Când m-am întors cu Cârdei Gheorghe de la București, am venit la tata, la Voitinel [și] am predat scrisoarea primită de la Lauric Filon. Tata imediat a trimis pe Cârdei Gheorghe la domnul din Suceava să spună de soarta lui Ovidiu Găină. Când s-a întors de la Suceava Cârdei Gheorghe, a spus că acel domn nu știe de Ovidiu Găină. Atunci tata l-a trimis la Aga Ilie din Rădăuți, că ăsta tot știe ceva despre Ovidiu Găină. Cârdei și de aici a venit fără rezultat. Atunci a rămas ca să plecăm la Câmpulung, la Porcuțan și acesta să facă legătura cu Ovidiu Găină. În ziua de 19 iulie 1945, tata a fost anunțat de către un agent al Siguranței, Crăciuc[21] Gheorghe din Voitinel (mort), că în ziua de 20 iulie o să vină Siguranța din Suceava în urmărirea lui tata, la Voitinel.

Atunci tata spune că trebuie să plecăm la Câmpulung. La Câmpulung am plecat următorii: Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Florea Arcade, Tudose Simion, Onica Savu, Coroamă Aurel și Cârdei Gheorghe. Am ajuns în marginea orașului Câmpulung și acolo ne-am despărțit. Cârdei Gheorghe pleacă la Porcuțan în Câmpulung, Tudose Simion pleacă la un frate al lui, tot în Câmpulung, Onica Vasi[22] a plecat până la Dorna Cândreni după niște lucruri ale lui, restul am rămas în pădurea Câmpulung. Cârdei Gheorghe a luat legătura cu Porcuțan și a stabilit că în seara de 27 iulie 1945 ne va face legătura cu Ovidiu Găină. Trebuia să ne întâlnim în casa lui Nicolai Lucan din Câmpulung.

În seara de 27 iulie tata și cu mine, Coroamă Aurel și Florea Arcade am plecat la locuința lui Nicolai Lucan. Tot acolo trebuia să vină și Tudose Simion și Savu Onica. Cârdei Gheorghe s-a reîntors acasă la Voitinel.

În seara de 27 iulie 1945, pe la orele 9, trebuia să vină Porcuțan cu Ovidiu Găină, să se întâlnească cu tatăl meu. Am stat în casă până la ora 12 noaptea. Nu a mai venit nici Porcuțan, nici Tudose Simion[23] . Atunci tata, văzând că nu mai vine nimeni, i-a părut ceva suspect și spune să plecăm. Am ieșit din casă afară în curte și am intrat în grajd. Când am intrat în grajd, am dat peste Onica Savu dormind în paie. Când am vrut să ieșim, am fost somați și au început să tragă în noi cu pistoalele[24] . Eu am fugit pe lângă un gard, până la marginea pădurii. Nu am fost atins deloc. Tatăl meu a fost rănit de două gloanțe, Florea Arcade a fost arestat, cu ceilalți nu am știut ce s-a întâmplat. Eu cu tata am venit spre Voitinel, a doua sau a treia zi. Cum veneam spre Voitinel, ne-am întâlnit și cu Onica Vasi și am venit cu toții la Voitinel. Coroamă Aurel, cum a scăpat de la atac, nu ne-am mai întâlnit cu el.

Noi, când am ajuns la Voitinel, nu am putut intra în sat din cauză că începuseră arestări printre populație. Ne-am întors înapoi la Câmpulung. Tata căuta neapărat să ia contact cu Ovidiu Găină.

La Câmpulung, tata a luat legătura cu un domn, Corduneanu, care ne-a luat pe la el pe acasă, unde am stat două zile și a venit un domn, Șutea Alexandru, de loc din comuna Iacobeni, jud. Câmpulung și ne-a făcut legătura cu Ovidiu Găină, care se găsea la o cabană,

---

[21] Probabil Gheorghe Crăciun.

[22] Prescurtare a numelui Vasile, fenomen întâlnit frecvent în Bucovina și Maramureș.

[23] Care trădase.

[24] Erau agenții N.K.V.D.-ului și ai Siguranței.

pe Muntele Giumalău, jud. Câmpulung[25]. La cabană am găsit mai multe persoane pe care nu le-am cunoscut, decât pe Ovidiu Găină, care era comandantul unui grup de legionari veniți din Germania cu avioanele și lansați cu parașutele pe Muntele Giumalău. La acea cabană am plecat eu cu tata și Onica Savu.

La cabană am stat câteva zile. În una din zile, Ovidiu Găină cu Șutea Alexandru l-au luat pe Onica Savu și au plecat la un brigadier silvic, care era cu cantonul în apropierea cabanei. Brigadierul se cheamă Nichiforel. Seara, Ovidiu Găină și cu Șutea au venit la cabană, iar Onica Savu a rămas la Nichiforel, acasă. Peste noapte, Onica Savu a fost arestat și dus cu toată familia lui Nichiforel la Comandamentul sovietic [din] Câmpulung[26].

A doua zi a plecat un cetățean la Nichiforel și când s-a întors spune [a spus] că Onica Savu este arestat, cu toată familia lui Nichiforel. Atunci Ovidiu Găină dă [a dat] ordin ca tot ce se găsește în cabană să fie cărat mai în fundul pădurii, la vreo 3 km. de cabană și pe un teritoriu minat de către germani. Atunci au început să scoată din cabană armament, echipament, alimente și niște aparate de emisiune. Toate acestea au fost cărate în teritoriul minat. Între timp, Ovidiu Găină cu Șutea Alexandru au plecat la Câmpulung, să-i scoată pe Onica Savu și ceilalți de la Comandamentul sovietic.

Comandamentul sovietic a început să facă razii prin munți, arestând pe unul din grupul lui Ovidiu Găină cu numele de Cozian Gheorghe, tot din Câmpulung. După câteva zile, eu cu tata am venit spre Voitinel. Când am ajuns la Voitinel, am auzit că mama cu un frate este arestat [sic!] și au fost aduși la închisoarea Suceava[27]. Eu l-am lăsat pe tata și am plecat în Ardeal, acasă, să văd ce s-a întâmplat cu cei doi copii rămași singuri acasă. Am stat acasă câteva zile și m-am întors la un unchi al meu, în com. Dămienești jud. Roman, Veleșcu Ștefan (mort)[28].

Am ajuns la unchiul în seara de 1 octombrie 1945. După câteva zile, am venit la o mătușă, Minodora Sandu, din com. Vicov[u] de Jos. Când am ajuns, am întrebat de știe despre mama. Ea mi-a spus că mama trebuie să scape, însă din cauză că l-a împușcat pe Tudose Simion, are să-i mai țină.

Eu m-am întors îndărăt la unchiul, la Roman. Nu peste mult timp, mama cu fratele au scăpat. Au trecut pe la Roman și au plecat acasă, în Ardeal. Eu am fost trimis de tata din nou la București să mă întâlnesc cu Găină, prin Dl. Lauric. M-am întâlnit cu Găină și am cerut ceva bani și l-am întrebat ce să facă tata, că este tare urmărit. Găină bani nu mi-a dat, și mi-a spus că o să se întâlnească el cu tata. M-am întors la Roman, am spus lui cele ce mi-a spus Găină și atunci tata a plecat la Rădăuți, eu am rămas mai departe la Roman.

În ajunul Crăciunului am venit la Voitinel, să-l chem pe tata de sărbători la unchiul de la Roman. L-am găsit pe tata la Chifan Gheorghe din Voitinel. Aveau câteva sticle de rachiu, din care beau amândoi și făceau semne unul la altul, râzând. Tata mă întreabă pe mine, dacă știu că Brăileanu îl urmărește pe el. Eu am spus că nu știu. Știam că tata cu Brăileanu au fost buni prieteni și cumătri amândoi și Brăileanu a fost partizan cu tata, așa că nu credeam așa ceva. Tata începe să râdă cu Chifan Gh. Tata îi spune lui Chifan Gh.:"Tu ai să te spânzuri cu opincile lui Brăileanu". Chifan Gh. răspunde: "Să te spânzuri tu, că tu l-ai împușcat!"

---

[25] Vezi documentul nr.19. N.K.V.D.-ul a obținut informații despre grupurile conduse de Macoveiciuc și Găină de la Simion Tudosi, Arcade Florea și Gheorghe Cozian.

[26] Deci la sediul N.K.V.D.

[27] Domnica Macoveiciuc (soția) și Victor (fiul în vârstă de 16 ani) erau arestați de N.K.V.D. în urma trădării lui Tudosi Simion.

[28] Rănit, a ars de viu în casa Sandu Minodorei, în zorii zilei de 8 iulie 1946.

Prin iarna lui 1945-1946, a venit pe la mine pe la Roman un domn, Surugiu Mihai, din Rădăuți, cu un bilețel din Rădăuți, din partea lui tata, în care îmi spunea să mă duc cu Surugiu la București și să-l prezint lui Lauric Filon. Lauric a refuzat să stea de vorbă cu mine, spunând că tata nu este om, pentru că nu a ascultat ordinele lui. Eu m-am întors la Roman, iar Surugiu a plecat la tata, la Voitinel.

Prin luna iunie 1946, am venit la Voitinel și m-am întâlnit cu tata. L-am găsit pe tata cu Cârdei Ioan din Voitinel, și unul, Valercu[29], care locuia tot în Voitinel. În una din zile, tata spune să mă duc cu el până într-o comună, Frătăuți, căci trebuie să se întâlnească cu un domn, de la care să primească niște bani. Seara, tata s-a întâlnit cu Rusu Gheorghe, cu Cârdei Ioan și Valercu, toți din Voitinel, jud. Rădăuți. M-a luat și pe mine și am plecat cu toții spre Rădăuți. Am ajuns până la Brădet, unde tata spunea ca eu să mă duc mai departe și să stau jos. Pe Rusu Gheorghe îl pune în altă parte, tot să stea jos. Îl cheamă pe Cârdei Ioan și pe Valercu și le vorbește ceva și i-a trimis în șoseaua națională. Cum treceau căruțe pe drum, Cârdei Ioan cu Valercu au început să legitimeze toate căruțele. La un moment dat, am văzut că au oprit o căruță cu doi oameni, le-au luat legitimațiile și au mers la tata, care stătea în marginea unei secări. Când s-au întors, au luat căruța cu cei doi oameni și au tras-o mai deoparte de șosea. Au început să le facă percheziție și să-i dezbrace. Din cei doi oameni, unul era evreu[30] și unul român. Pe român l-au dat deoparte și pe evreu l-au dezbrăcat până la cămașă și Cârdei a început să-l bată pe evreu, pentru că îi cerea cizmele să le încalțe.

Eu când am văzut ceea ce face Cârdei Ioan, am venit înspre ei și am vrut să-i iau cizmele. Cârdei Ioan mi-a luat cizmele și le-a luat și le-a aruncat în căruță. Eu tot atunci am luat niște bani de la Cârdei Ioan și i-am dat unuia din cei doi cetățeni. Cârdei Ioan a luat un bici și a început să-l bată pe evreu. Tata a întors arma spre el și a vrut să-l împuște. Atunci eu am văzut că tata vrea să-l împuște, m-am dat pe lângă el și tata nu l-a putut împușca. Evreul cu românul au plecat, tata a ieșit din secară și s-a suit cu Valerco în căruță și au plecat în pădurea Voitinel. În pădure tata a dat calul lui Chifan Gheorghe ca să-l păzească. Căruța a ascuns-o în pădure. Tata a rămas cu Chifan în pădure și noi am plecat acasă, la Voitinel. Tot atunci spunea tata în pădure că acel evreu ar fi dat 1000000 lei pentru uciderea lui[31] și că acel evreu trebuia împușcat. Tata a fost anunțat de către Crăciuc Gheorghe din Voitinel (mort) că acel evreu trece pe atunci, pe la locul acela.

După câteva zile, am plecat cu tata la Vatra Moldoviței, jud. C-lung, la un brigadier silvic, Dan Ilie. De la Dan, tata cu Cârdei Ioan și Valerco au plecat în altă parte, iar eu am rămas la Dan, acasă. A doua zi se întoarce tata, Cârdei Ioan, Valerco și un om din Vatra Moldoviței, la Dan acasă. Omul din Vatra a plecat de la poartă, tata cu Cârdei și Valerco au intrat în casă la Dan Ilie. Când au intrat în casă, aveau cu ei un sac cu tutun și mai multe lucruri pe care nu le aveau pe când au plecat.

A doua zi am plecat cu toții spre Voitinel. Cum am ajuns la Voitinel am și plecat la unchiul meu, la Roman. Am spus lui unchiu de faptele ce face tata. Atunci unchiu, hotărât, spune că are să vină la tata să vorbească cu el.

Prin luna iulie 1946, și-a luat unchiul câteva zile concediu și am venit cu el la Voitinel. La Voitinel ne-am întâlnit cu tata. A doua seară am plecat la Vicovu de Jos, la

---

[29] Valerian Cozlovschi.

[30] Aron Altman.

[31] A contribuit cu bani pentru constituirea unui premiu substanțial pe care urma să-l primească cel care-l va preda, viu sau mort, pe Vladimir Macoveiciuc.

mătușa, sora lui tata[32]. În casă la mătușa erau: bunica, sora lui tata, o domnișoară din Rădăuți care era funcționară la Camera de Agricultură Rădăuți, nu-i știu numele[33], tata cu Cârdei Gheorghe, unchiul Veleșcu Ștefan și doi copii mici. Toată noaptea am discutat. Tata, Cârdei, Veleșcu Ștefan și cu fata de la Rădăuți. Restul ne-am culcat. În zori de ziuă am fost somați să ieșim afară cu mâinile în sus. Eu când am auzit, am ieșit afară cu bunica, mătușa, fata de la Rădăuți și cei doi copii. Tata cu Cârdei, înarmați cu pistoale automate și grenade, nu au vrut să iasă. Eu când am ieșit am fost arestat și am fost scos în șoseaua națională, mi s-a făcut percheziție, mi s-a luat un ceas de mână și un stilou și am fost culcat în șanțul șoselei. În timp ce stăteam în șanțul șoselei cu doi jandarmi, tata din casă a aruncat mai multe grenade, jandarmii au fugit și m-au lăsat singur. Eu văzându-mă singur și explodând grenadele lângă mine, am fugit. După ce am fugit, mi-a fost frică să mă mai predau, crezând că am să fiu și eu împușcat.

De la Vicov[u] de Jos, am plecat la Voitinel. De tata am auzit că ar fi fost rănit și s-ar fi împușcat singur. Cârdei Gheorghe a fost arestat, iar unchiul Veleșcu Ștefan a fost împușcat în casă.

Din Voitinel am plecat cu trenul la familia noastră, care locuia în com. Pomi, jud. Satu Mare.

Am spus acasă de cele întâmplate și mama zice că tata ce a căutat a găsit. Aici am locuit până în ziua de 2 octombrie 1947, când am fost arestat[34], fără a mai avea vreo legătură cu oameni care au făcut parte din banda lui tata.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o susțin și semnez propriu,

(ss) Macov[e]iciuc Silvestru

16 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră,
(ss) Slt. S. Lunguleac.

- ASRI. Fond P, dos. 64332, f. 44-49.

---

[32] Minodora Sandu, care avea casa lângă biserică.

[33] Anisia Pascariuc.

[34] De la 2 octombrie 1947, până la 6 iunie 1950, când a avut loc procesul, Silvestru Macoveiciuc a fost în anchetă și detenție preventivă.

44 **1949 mai 17, Rădăuți.** Declarația dată de fostul partizan Sava Onica din grupul Macoveiciuc la Securitatea din Rădăuți.

17 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
(ss.) Slt. S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Onica Sava, născut în anul 1898, luna septembrie ziua 27, în comuna Horodnicu de Sus, jud. Rădăuți, fiul lui Ioan și Sevastia, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, căsătorit cu Reveca Onica, fără copii. Serviciul militar satisfăcut la 4 Infanterie Roman, caporal. Carte știu 4 clase primare. Condamnat n-am fost. Avere posed 5 ha pământ, una casă, una garnitură de tre[i]er. Domiciliez în com. Horodnicu de Sus, jud. Rădăuți. În trecut am făcut politică cuzistă, în prezent membru [al] P.S.D. Părinții morți, cu ultimul domiciliu în Horodnicu de Sus, n-au făcut politică. Am 6 frați și o soră: Dumitru, de ani 49, domiciliat în Horodnicu de Sus, de profesie agricultor, căsătorit, posedă 3 ha pământ și una casă. În trecut a fost cuzist, în prezent membru [al Frontului] Plugarilor. Alexandru, de ani 42, domiciliat în Horodnic, în prezent plecat în Cehoslovacia la lucru, divorțat, fără copii. Posedă 120 prăjini pământ. În trecut a fost cuzist. Constantin, de ani 32, domiciliat în Horodnicu de Sus, de profesie agricultor, căsătorit, având un copil, posedă 3 ha pământ și una casă. În trecut nu cunosc ce politică a făcut. În prezent membru în Fr. Plugarilor. Gheorghe, de ani 25, dispărut pe front. Zaharia, de ani 45, mort pe front. Sora, Eudochia, de ani 38, căsătorită cu Dumitru Luță, domiciliată în Horodnicu de Sus. Posedă 4 ha pământ și una casă. Cumnatul în trecut a făcut politică cuzistă. În prezent membru [al] Fr. Plugarilor.

Am locuit tot timpul în comuna Horodnicu de Sus.

În primăvara anului 1944, fiind ocupat Rădăuțiul de către armatele sovietice, am rămas acasă în comuna Horodnicu de Sus, stând o lună de zile, până când s-a dat ordin de evacuare, când m-a[u] evacuat la Frătăuții Vechi. Fiind ordin de a ne evacua și de aici, m-am întors cu mai mulți acasă, în comuna Horodnicu de Sus. Am stat vreo câteva zile în comună, după care am plecat în pădure. Prin pădure, am trecut la Câmpulung, unde am fost repartizat de către Prefectură să merg la Dorna Cândreni[lor].

Mergând spre Dorna Cândreni dimpreună cu cumnatul meu, Ilie Onica, la [i]ești din Câmpulung am întâlnit o mașină germană în care erau mai mulți, dintre care cunosc pe Vasile Onica, Grijincu Vasile, Grijincu Gheorghe, Aurel Sbiera, Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Țugui Gheorghe, Țugui Precop. Erau cu totul vreo 18. Văzând mașina, i-am spus cumnatului meu să meargă mai departe cu vitele, căci mă întorc la Câmpulung, pentru a vorbi cu cei din mașină[2]. Ajungând mașina la Câmpulung, am stat de vorbă cu Macov[e]iciuc Vladimir, care mi-a spus că merg pe front, spunându-mi totodată să merg și eu. La vreo 1/2 [jumătate de] oră, ne-am suit cu toții în mașină și am plecat la Rus Moldovița, unde ne-am dat jos din mașină. Toți erau înarmați cu arme nemțești și muniții.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Încadrarea în grupul de partizani a fost absolut voluntară.

Mie personal Macov[e]iciuc Vladimir mi-a dat o armă nemțească și vreo 30 cartușe. De la Rus Moldovița ne-am urcat într-un tren micuț[3], cu care am mers în pădure. În pădure, Macov[e]iciuc Vladimir ne-a spus că misiunea noastră este de a observa pe unde este armata rusească, cum stă, și în cazul că înaintează, să anunțe imediat pe nemți.

Am umblat prin pădure vreo două săptămâni. În pădure l-am găsit pe Motrescu Gheorghe, care mai era cu unul pe care nu-l cunosc și cu niște femei[4].

Motrescu Gheorghe a rămas în pădure, însă nu a avut armă.

În timpul cât am stat în pădure, am fugit într-o noapte acasă, în comuna Horodnicu de Sus, care era ocupat de sovietici. Nu m-am întâlnit cu nimeni.

În ultima zi, a plecării spre Câmpulung[5], rămânând la bagaje Ursache Traian și Coniac Gheorghe, noi toți ceilalți, în afară de Țugui Gheorghe și Țugui Precop, care nu știu unde erau, ne-am suit la deal prin pădure, în spre Poiana Haciungului. Dintre cei care au fost aici, cunosc pe: Rusu Dumitru, Vasile Onica, Grijincu Vasile, Grijincu Gheorghe, Ursache Gheorghe, Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru și alții pe care nu-i mai țin minte. Rămânând mai în urmă, dimpreună cu Onica Vasile și Grijincu Vasile, la un moment dat am auzit în poiană niște focuri de armă. Am stat puțin, după care am pornit-o spre colibă. La colibă, venind și ceilalți, povesteau că s-au ciocnit în poiană cu niște ruși, dintre care Macov[e]iciuc Vladimir a împușcat doi. S-a luat de la rușii cu care ne-am întâlnit în poiană, un număr de 7 cai[6].

Am plecat cu toții spre Câmpulung. În drum, pe o cărare, ne-am întâlnit cu Țugui Gheorghe, Țugui Precop și Rusu Dumitru, care erau cu mai multă populație civilă. Cu toți am pornit-o spre Câmpulung. Ajungând la trenu[l] de munte, cei fără vite ne-am urcat în vagonaș și am mers până la Moldovița, de unde cu o mașină nemțească am plecat spre Câmpulung.

De la Câmpulung, tot cu mașina, am plecat la Fundu Moldovei, la o școală unde era Comandamentul german. Aici am stat o zi, după care m-am cerut pentru a pleca la familie. Am lăsat arma la școală[7], unde era Comandamentul german și am plecat la Dorna Cândreni, de unde nu m-am mai întors înapoi.

La 23 august 1944, când s-a încheiat armistițiul, eram în Dorna Cândreni. În luna septembrie 1944, prin pădure, am venit cu vitele acasă, în com. Horodnicu de Sus.

Ajungând acasă și auzind că sunt urmărit de sovietici pentru faptul că am fost *partizan*[8], am stat fugar. În luna martie 1945 am plecat la București, unde m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir. Am mers la un local cu el, unde i-am povestit că sunt urmărit. Am mers cu el la Natalița, o femeie unde-și avea Macov[e]iciuc gazda. Aici l-am cunoscut și pe Florea Arcadie, plutonier. Am stat la Natalița împreună cu ei două nopți, după care dimpreună cu ei am plecat cu trenul până la Mărășești, unde ne-am despărțit, ei mergând în Bucovina, iar eu la Tecuci.

În luna aprilie 1945 am mers la Voitinel, unde m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir și Florea Arcade. Macov[e]iciuc Vladimir era militar și avea gradul de locotenent, Florea Arcade era plutonier.

---

[3] Era un tren forestier.

[4] Gheorghe Motrescu era împreună cu Constantin Roșca, prietenul său, cu mama și sora acestuia, refugiați de frica rușilor.

[5] Se referă la ziua de 20 iunie 1944, când a avut loc ambuscada din Poiana Haciungului.

[6] Și Sava Onica aruncă vina pe Macoveiciuc, după cum dă niște cifre mai mici decât au fost în realitate, conform înțelegerii dintre anchetați.

[7] Confirmă faptul că partizanii purtau arme numai în timpul misiunii.

[8] Încă o mărturie din care rezultă implicarea N.K.V.D.-ului în represiunea împotriva foștilor partizani antisovietici.

Macov[e]iciuc Vladimir mi-a propus să merg la Bucureşti, pentru a-i [a]duce nişte bani, în schimbul cărui serviciu îmi va da 20000 lei. Mi-a dat un bilețel pe care era scris "Profesorul Vasile". După ce mi-a explicat unde am să mă întâlnesc cu acest profesor Vasile, am plecat la Bucureşti. La Bucureşti am mers în localul unde urma să mă întâlnesc cu acest profesor Vasile. La un moment dat a venit la mine un domn, care m-a întrebat de unde sunt. Răspunzându-i că sunt [d]in Bucovina, m-a întrebat din ce comună, după care spunându-i, [m-]a întrebat dacă-l cunosc pe Macov[e]iciuc, recomandându-se profesorul Vasile, la care i-am dat biletul. Luând biletul, l-a citit şi mi-a spus să vin joi la aceeaşi oră, în acelaş[i] loc. Joi, venind la aceeaşi oră, m-am întâlnit cu acelaş[i] om care mi-a dat un pachet învelit în gazetă, spunându-mi că am un milion de lei, pentru a-i duce lui Macov[e]iciuc Vladimir.

Luând banii, am mers la Natalița Zamfir, unde am găsit şi pe Macov[e]iciuc Silvestru care venise din Ardeal. Întrebându-mă ce fac, la care răspunzându-i, mi-a cerut să-i dau nişte bani. I-am dat 80000 lei. A doua zi, cu restul de bani, am pornit-o spre Voitinel.

Ajungând la Voitinel, am mers în pădure, la Pietroasa. Aici era consemnul permanent de întâlnire, unde l-am găsit pe Macov[e]iciuc Vladimir şi pe Florea Arcadie. Aceasta era în luna aprilie 1945. I-am dat banii lui Macov[e]iciuc, dându-mi 20000 lei pentru drum.

De aici am plecat acasă, la Horodnic. Prin luna mai 1945, venind la mine Onica Vasile, mi-a spus că ne urmăresc jandarmii. Mi-am luat traista cu mâncare şi am pornit-o spre Voitinel. În drum, întâlnind oameni şi întrebându-i dacă nu l-au văzut pe Macov[e]iciuc, aceştia mi-a[u] spus că au trecut spre Pietroasa.

Am mers împreună cu Vasile Onica la Pietroasa, unde m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir şi cu Florea Arcade. De aici am mers la Voitinel. Macov[e]iciuc Vladimir a luat cu noi şi pe brigadierul[9] Leuciuc Leon. În drum, întâlnindu-mă cu brigadierul Conica [Coniac] şi Onica Tanasie, i-am luat şi pe aceştia şi am mers la Voitinel, la Crăciuc[10] Vasile.

Aici, la Crăciuc Vasile, am făcut un chef până a doua zi dimineața. Coniac brigadierul din Voitinel n-a rămas la chef. El a venit cu noi numai până-n curte. La chef a[u] luat parte: Aurel Coroamă din Voitinel şi nişte muzicanți din Voitinel, ce au fost chemați.

A doua zi, temându-mă să nu fiu prins, i-am lăsat pe ceilalți la Crăciun [Crăciuc?] Vasile, iar eu am plecat în pădure şi m-am ascuns.

În luna iunie 1945, văzând că sunt din nou urmărit, m-am dus iarăşi în Voitinel, găsindu-l pe Macov[e]iciuc Vladimir acasă.

La cheful ce s-a făcut la Crăciuc Vasile, Macov[e]iciuc Silvestru n-a fost, fiind plecat în Ardeal.

De data aceasta, Macov[e]iciuc Vladimir mi-a spus că este cu el Macov[e]iciuc Silvestru, Simion Tudose[11] şi Florea Arcade. M-am întors înapoi acasă, dar totuşi stăteam fugar.

În luna iulie 1945 m-am dus la Voitinel, unde m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, Florea Arcadie, Tudose Simion şi Macov[e]iciuc Silvestru. Macov[e]iciuc Vladimir mi-a spus că trebuie să plecăm spre Câmpulung, de unde vom lua legătura pentru a merge pe Muntele Giumalău, la Ovidiu Găină, fost ministru în timpul legionarilor.

Eu am plecat acasă la Horodnic, mi-am luat mâncare şi le-am [i]eşit înainte în Poiana Horodniculuj, unde m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Florea Arcadie, Aurel Coroamă, Tudose Simion şi Cârdei Gheorghe. Toți erau înarmați cu arme şi pistoale automate. Eu personal aveam o armă rusească.

---

[9] Brigadierul silvic.
[10] Probabil Crăciun.
[11] Viitorul trădător.

Când am ajuns la marginea Câmpulungului, Macov[e]iciuc Vladimir a trimis în oraş pe Cârdei Gheorghe şi Tudose Simion pentru a face legătură cu Porcuţan, care urma să ne ducă la Ovidiu Găină.

Noi, ceilalţi, am mers în Câmpulung la numitul Lucan Nicolae, o veche gazdă a lui Macov[e]iciuc. De aici eu am plecat la Dorna Cândreni, de unde m-am reîntors la trei zile. Ajungând într-o vineri noapte la Lucan Nicolae, m-am culcat în grajd, fără a mă întâlni cu ceilalţi. La o bucată de noapte a venit Macov[e]iciuc Vladimir şi m-a trezit, spunându-mi să mergem. Deodată am auzit în grajd focuri de armă automată. Macov[e]iciuc Vladimir a [i]eşit din grajd, iar eu m-a[m] suit în podul grajdului, în care timp am auzit şi explozii de grenade. În pod fiind fân, m-am băgat complect în fân şi m-a[m] [a]scuns, stând toată ziua acolo.

Înnoptând, am ieşit din fân şi am plecat spre pădure. Mergând spre pădure, spre Horodnic, ajungând în Valea Boului, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir şi cu Macov[e]iciuc Silvestru. Macov[e]iciuc Vladimir era rănit la piept şi la picior.

Am mers împreună la Voitinel, unde am stat vreo două zile, după care am luat-o iarăşi spre Câmpulung. În drum, am trecut pe la Dragoş din Valea Boului, pe care l-am luat cu noi. Ajunşi la Câmpulung eu, Macov[e]iciuc Vladimir şi Silvestru am rămas în pădure, iar Dragoş a mers în oraş şi ne-a adus mâncare.

Către seară a venit la noi în pădure numitul Corduneanu din Câmpulung, care vorbind cu Macov[e]iciuc Vladimir, ne-a luat la el acasă, unde am stat vreo două zile.

Aici ne-am întâlnit cu Porcuţan şi cu Alexandru Şutea.

La două zile, împreună cu Şutea Alexandru, eu, Macov[e]iciuc Vladimir şi Silvestru, am plecat pe Muntele Giumalău, la o cabană, unde ne-am întâlnit cu Ovidiu Găină[12]. Aici la cabană erau vreo 15 inşi pe care nu-i cunosc, o femeie şi un copil.

La cabană aveau arme automate, aparate de radio şi muniţii. Când am ajuns în apropierea cabanei, Şutea Alexandru, cu încă unul ce ne ieşise înainte, ne-a dus pe o cărare, spunându-ne să luăm seama, căci e minat.

La cabană am mâncat, iar Macov[e]iciuc Vladimir a vorbit cu Ovidiu Găină. Am stat două zile la cabană. Auzind că aproape de cabană este un brigadier silvic din comună cu mine, am mers singur la el. De la cabană am luat un pistol automat, un centiron şi o baionetă. Am mers la Nichiforel, pe care l-am găsit acasă. I-am povestit lui toate chestiunile. Aici, chiar în prima noapte, am fost prins. Aceasta era în ziua de 17 august 1945.

Fiind pus în libertate prin luna mai 1946, m-am întâlnit în Rădăuţi cu Prelipceanu Ilie din Horodnicu de Jos, care mi-a spus că sunt căutat de către un om. La o oră după aceasta a venit Prelipceanu Ilie cu Alexandru Lavric [Lauric] din com. Grăniceşti şi mi-a spus că vrea să se întâlnească cu Macov[e]iciuc. Am mers cu ei la Voitinel. Pe drum m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir. I-am spus că vrea să vorbească un om cu el. Macov[e]iciuc Vladimir a vorbit cu Alexandru Lavric [Lauric], iar eu şi cu Plerilpeacu [Prelipceanu] am stat deoparte. La vreo 10 minute, au apărut 4 jandarmi cu un câine, la care Macov[e]iciuc mi-a spus să plecăm. Am fugit care încotro. Eu am fost prins.

De atunci nu m-am mai întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, doar am auzit că a fost împuşcat.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

(ss) Onica Savu[13]

---

[12] Vezi documentul nr. 19.

[13] Fiecare pagină este semnată de anchetat, iar anchetatorul semnează la început şi la sfârşitul declaraţiei.

17 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră,
Slt. ss/S.Lunguleac.

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 59-62.

45 **1949 mai 18, Rădăuți.** Declarația lui Archip Rusu, fost partizan în grupul Macoveiciuc, la Securitatea din Rădăuți.

18 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Rusu Archip, născut în anul 1915, luna februarie, ziua 3, în comuna Hurju[i]eni jud. Rădăuți, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, căsătorit cu Gheorghina Istratoaie, cu un copil, serviciul militar satisfăcut cu crt. [contingentul] 1937, la Reg.[imentul] 2 Infanterie ușoară, cu gradul de sergent. Carte știu 7 cls. [clase] primare, condamnat n-am fost, avere posed 5,1/2 [5,5] ha pământ, una casă, două vaci, cinci oi și un cal. În trecut n-am fost înscris în nici un partid politic, în prezent nu e înscris în nici o organizație democrată. Domiciliat în comuna Hurju[i]eni, jud. Rădăuți.

Părinții tră[i]esc amândoi, tata Archip, în vârstă de 61 ani, mama în vârstă de 54 ani, ambii agricultori, posedă avere 5, 1/2 [5,5] ha pământ, două vaci, un viței. Tata în trecut a făcut politică liberală. În prezent neînscris în nici o organizație de masă. Domiciliază în comuna Hurju[i]eni.

Am trei frați și o soră: 1. Gheorghe de ani 39, de profesie agricultor, căsătorit, cu 4 copii, domiciliază în comuna Hurju[i]eni, este vânzător la cooperativă. Posedă 4 ha pământ. În trecut n-a fost înscris în nici o organizație politică, în prezent în Fr.[ontul] Plugarilor. 2). Vasile de ani 26, de profesie agricultor, căsătorit, fără copii, domiciliază în comuna Hurju[i]eni. Stă la un loc cu bătrânii. În trecut n-a făcut politică, la fel și în prezent, nu face politică. 3) Ștefan, mort pe front. 4) sora Marița, de ani 17, de profesiune agricultoare, necăsătorită, stă acasă la părinți. Nu este înscrisă în nici o organizație democratică.

Am locuit tot timpul în comuna Hurju[i]eni. Am fost încorporat în anul 1937. În toamna anului 1938 am fost lăsat la vatră, stând 2 luni, după care am fost concentrat la Bat.[alionul] 2 Inf.[anterie] Ușoară, până în anul 1942. Am fost concentrat în țară, când am plecat pe front în Rusia cu Bat. 3 autotransport Roman. În Rusia am fost prin Caucaz și în Crimeea. Din Rusia, abia în anul 1944, luna mai, m-am reîntors în țară, în județul Constanța, unde am stat ca[m] o săptămână în refacere, după care am plecat în Dolj, [com.] Coțofeni, de unde mi-a[u] dat drumul în concediu două luni[2]. Am venit la Piatra Neamț, la un prieten al

[1] Document dactilografiat.
[2] Toți combatanții din Crimeea, la revenirea în țară, au primit concediu de două luni.

meu, Popa Gheorghe. Aici am stat două zile, după care am plecat la C[âmpu]lung pentru a mă interesa de situația familiei mele. Ajungând în Câmpulung, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, care m-a întrebat de unde sunt și ce caut. Spunându-i de unde sunt și că-mi caut familia, mi-a spus că-i din Voitinel și știe că în pădure sunt o mulțime de civili, care ar putea să știe despre familia mea. Stând de vorbă cu Macov[e]iciuc Vladimir (și) ne-am întâlnit și cu Rotaru Silvestru [corect Sebastian], pe care l-am cunoscut din armată, care mi-a spus că Macov[e]iciuc Vladimir, trebu[i]e să știe neapărat ce-i dincolo, adică cu satul nostru.

Macov[e]iciuc Vladimir a mai strâns vreo 6 civili, pe care nu-i cunosc, și mi-a spus să stăm puțin, că el ne va aduce arme și vom pleca a doua zi în pădure. Imediat Macov[e]iciuc Vladimir a venit cu o mașină nemțească, ne-a urcat pe noi în mașină și a plecat cu noi într-un sat, (pe) care nu știu cum se cheamă, la o școală, unde erau și niște nemți. Aici ne-a dat arme la toți. Dintre cei care au fost aici, îmi reamintesc pe numiții: Savu Onica, Vasile Onica, Ursache Traian, Țugui Gheorghe și Țugui Precop.

A doua zi a venit aceeași mașină în care ne-am suit cu toți și am plecat înspre pădure. Prin pădure am umblat vreo două zile fără a ne întâlni cu nimeni, după care ne-am întâlnit cu populație civilă. În pădure împușcam toți aiurea, făcând zgomot, pentru ca ruși[i] să creadă că poziția este aproape și că în pădure este armată.

Umblând prin pădure, l-am găsit și pe numitul Motrescu Gh. care mai era cu încă unul pe care nu-l cunosc și cu niște femei[3].

În ziua plecării noastre din pădure[4], Macov[e]iciuc Vladimir ne-a spus nouă că i se pare ceva suspect în locul unde eram noi. Rămânând la bagajele noastre Coniac Gheorghe și Ursache Traian, noi toți ceilalți ce eram acolo, în afară de Țugui Precop, care fusese trimis de Macov[e]iciuc Vladimir în altă parte, pentru a-și aduce bagaje, ne-am urcat sus înspre o poiană, Haciung. Ajunși cu toții aproape de marginea poien[e]i, Macov[e]iciuc Vladimir ne-a spus că este ceva. Trimițând un observator în dreapta, [pe] unul dintre noi al cărui nume nu-l știu, și pe Rusu Dumitru ca observator în partea stângă, noi toți ceilalți, am rămas în marginea poien[e]i. La un moment dat a venit observatorul din dreapta fugind, spunându-ne că vin rușii.

Macov[e]iciuc Vladimir ne-a spus nouă să ne băgăm în pădure, ca să nu ne vadă rușii, și în cazul că vor veni spre noi, să deschidem foc. Macov[e]iciuc Vladimir a rămas în poiană, în timp ce noi ceilalți ne-am băgat în pădure[5]. La un moment dat am auzit niște împușcături, dup[ă] care Macov[e]iciuc Vladimir a venit în pădure la noi, spunându-ne că a împușcat doi ruși și trebuie să plecăm de aci pentru a nu fi urmăriți. În capătul poien[e]i am găsit vreo 7 cai[6], pe care i-am luat cu toții și am mânat la vale, spre bucătărie. Aici în poiană au luat parte numiții: Sava Onica, Onica Vasile, Ursache Gheorghe, Grijincu Vasile, Silvestru Macov[e]iciuc. Macov[e]iciuc Vladimir ne-a spus nouă cum că, caii sunt caii rușilor.

Am mers cu toții pe la o bucătărie de unde i-am luat pe Coniac Gheorghe și Ursache Traian, am luat-o spre Câmpulung. În drum, pe un plai, ne-[au] așteptat Rusu Dumitru, Țugui Gheorghe și mai multă populație civilă. Populația a pus bagajul pe cai și am plecat cu toți

---

[3] Vezi documentul nr. 44, nota nr. 4.

[4] Adică la 20 iunie 1944.

[5] Nu putem crede că partizanii s-au ascuns în pădure, iar Macoveiciuc a rămas în poiană singur, să-i întâmpine pe ruși.

[6] În toate declarațiile apar aceleași rezultate: doi ruși împușcați și 7 cai prinși.

spre Câmpulung. Ajungând la Câmpulung, am predat arma lui Macov[e]iciuc Vladimir[7], spunându-mi că îmi va da toate cele promise, numai să plec încă pentru vreo două zile cu el în pădure. Dimpreună cu Macov[e]iciuc Silvestru, Țugui Gheorghe, Onica Vasile, un locotenent neamț, Rotaru Sevastian, am plecat cu mașina în pădure, până la poziția grănicerilor români[8]. Și de data aceasta am fost toți înarmați, eu am avut o armă. Aici Macov[e]iciuc și cu locotenentul neamț s-au uitat cu benoclul [binoclul] la pozițiile rușești, de unde după două zile ne-am reîntors la Câmpulung, de unde apoi am plecat la Dorna, la lucru. La Dorna m-a prins armistițiul. Am voit a trece înapoi acasă, însă nu am putut trece căci nu știam locul pe unde[-i] de trecut. De aici, ducându-mă cu populația evacuată spre Baia Mare, unde m-am întâlnit cu niște oameni din Straja, spunându-mi că ei știu drumul pe unde de mers, unde am mers cu ei spre casă, comuna Hurju[i]eni. Ajungând acasă, am stat tot timpul de atunci în comună. Nu m-am întâlnit niciodată cu Macov[e]iciuc Vladimir sau cu unul dintre ceilalți cu care am fost în pădure.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu.

ss. Rusu Archip

18 mai 1949[9]
Dat[ă] în fața noastră,
Slt. ss/S. Lunguleac.

- ASRI. Fond P, dos. 64332, f. 65-66.

---

7 La întoarcerea din misiune, partizanii predau armele lui Vladimir Macoveiciuc.

8 Și Rusu Archip arată că au trecut prin pozițiile grănicerilor români. În zonă se afla Batalionul II Grăniceri.

9 În general, ritmul cercetărilor era de o declarație pe zi. Aceasta era regula și la alte centre de anchetă.

46 **1949 mai 19, Rădăuți.** Declarația lui Vasile Onica, fost partizan în grupul Macoveiciuc, la Securitatea din Rădăuți.

19 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Onica Vasile, născut în anul 1920, luna iulie, ziua 18, în comuna Horodnicu de Sus, jud. Rădăuți, fiul lui Ioan și Maria, de profesie agricultori, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, căsătorit cu Maria Popescu, copii nu am. Serviciul militar satisfăcut la Bat.[alionul] 2 Infanterie ușoară, având gradul de sergent. Am luat parte la campania din U.R.S.S., mergând până-n Caucaz. Carte știu 7 clase primare. Condamnat n-am fost, dar am fost dat în judecată pentru crimă, procesul fiind în curs de judecată. Avere posed 2 ha pământ, una casă și o vacă. Părinții: Ioan 64 ani, domiciliază în Horodnicu de Sus, de profesie agricultor. În trecut a făcut politică țărănistă, în prezent neînscris în nici o organizație de masă. Avere posedă 4 ha și una casă.

Am patru frați și două surori, dintre care doi frați și o soră sunt căsătoriți în Horodnicu de Sus, ceilalți stând acasă la părinți. În trecut eu personal n-am făcut politică, în prezent nu sunt înscris în nici o organizație politică. Am locuit tot timpul în comuna Horodnicu de Sus.

În anul 1939 am fost încorporat, făcând serviciul militar până-n anul 1943 când, reîntorcându-mă de pe front, am fost desconcentrat. Am stat acasă tot timpul. În anul 1944, înainte de Paști, când trupele sovietice au ocupat Horodnicu de Sus, eu eram acasă.

Am stat acasă până când armata sovietică a ordonat evacuarea întregii populații la Rădăuți, când eu m-am evacuat la Bădeuți, de unde m-am întors înapoi acasă. Începând din nou a evacua populația, am fugit dimpreună cu mai mulți oameni la pădure, de unde am plecat la Câmpulung[2]. La Câmpulung m-a[m] întâlnit cu Vladimir Macov[e]iciuc, care avea adunați mai mulți oameni cu el, printre care: Macov[e]iciuc Silvestru, Rusu Archip, Țugui Gheorghe, Țugui Precop, Grijincu Gheorghe, Sbiera Aurel și Rusu Dumitru.

Am plecat la Fundu Moldovei unde, la o școală, erau și niște nemți. L-am găsit pe Macov[e]iciuc cu toți oamenii arătați mai sus. Aici am stat o zi, iar a doua zi mi-a dat o armă. Am făcut cu toți tragere sub comanda lui Macov[e]iciuc. La câteva zile ne-am suit cu toții în mașină și am plecat la Rus Moldovița, de unde am plecat în pădure. Umblând prin pădure, am dat peste Motrescu Gheorghe, care mai era cu încă unul pe care nu-l cunosc și cu niște femei. A fost și Motrescu prin pădure cu noi, însă n-a avut armă.

Într-o zi, fiind cu toții la bagaje, au rămas la bagaje numiții Ursache Traian și Coniac Gheorghe, iar ceilalți ne-am urcat într-o poiană[3]. Nu-mi reamintesc dacă aici în poiană a fost și Motrescu. Aici, în poiană, am avut o întâlnire cu niște călăreți ruși. S-au tras focuri de armă

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Vasile Onica fusese pe front până în Caucaz, era desconcentrat și bolnav de tuberculoză. Cu toate acestea, s-a înrolat voluntar în grupul de partizani condus de Macoveiciuc.

[3] Se referă la ambuscada din Poiana Haciungului.

înspre călăreți. Au fost omorâți doi sovietici, restul fugind. Au rămas caii lor, pe care i-am luat noi. După această ciocnire cu călărețiii sovietici, ne-am reîntors la bagaje, de unde am plecat cu toții la Fundu Moldovei. La Fundu Moldovei fiind bolnav, am fost internat în spital, la Dorna. Am stat în spital la Dorna 16 zile, după care m-am întors la Câmpulung, unde după câteva zile m-am întâlnit din nou cu Macov[e]iciuc Vladimir, care mi-a spus să merg la Sadova, unde stătea el. Nu m-am dus, iar după câteva zile, a venit la mine acasă, spunându-mi să merg în pădure cu el. M-am dus la Sadova, unde am stat o zi, apoi mi-a dat o armă automată (un pistol) și ne-am suit în mașină și am plecat în pădure.

În grupul acesta erau mai mulți ca (de) prima dată, însă erau mulți din Câmpulung, pe care nu-i cunosc. Știu că în a doua misiune în care am fost și eu, nu erau: Grijincu Vasile, Ursache Traian, Rusu Dumitru. Ajunși în pădure, am mers vreo cinci zile cu grănicerii prin pădure[4], fără a ne întâlni cu cineva, ne-am reîntors la Sadova, de unde ni s-a dat drumul acasă. Venind în Câmpulung, la cantonament, la trei zile s-a făcut armistițiu. Am stat ascuns vreo 7 zile, până când a venit armata sovietică, când m-am reîntors acasă în Horodnicu de Sus. Am stat acasă vreo două săptămâni după care, auzind că trei inși din banda Macov[e]iciuc au fost ridicați de către sovietici[5], m-am ascuns și am stat fugar până-n anul 1945 când am fost prins de către jandarmi.

În acest timp, până a fi prins, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir de două ori. O dată fiind îmbrăcat în haine militare, cu cizme civile, dimpreună fiind cu Onica Sava, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir în pădurea Voitinelului, la bariera cantonului brigadierului silvic Leoci[u]c Leon. Am stat cu el până-n seară, când am mers în sat, la Crăciuc Vasile, unde s-a adus un butoi de bere. Aici au luat parte mai mulți oameni și din sat pe care nu-i cunosc. Cei cunoscuți sunt: Savu Onica, Florea Arcade, Leonciuc și Macov[e]iciuc. Am băut până la o bucată de noapte, când cu Savu Onica am [i]eșit, mergând acasă, lăsându-i pe ei mai departe să chefuiască. Am mers cu Savu Onica până acasă la el, de unde m-a[m] despărțit de el.

După aceasta m-am mai întâlnit într-o zi cu Macov[e]iciuc Vladimir în cârciumă la Voitinel unde, după ce-am băut vreo câteva pahare de rachiu, m-am despărțit de el.

După aceasta am stat tot timpul acasă, însă noaptea nu dormeam acasă, fiindu-mi frică de a nu fi prins, până-n luna iunie 1945 când am fost prins de jandarmi.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu.
(ss) Onica Vasile[6]

19 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac.

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 63-64.

---

[4] Partizanii au mers în acțiuni comune cu grănicerii români, cu cei din Batalionul Fix și uneori erau însoțiți și de 1-2 militari germani.

[5] Încă o mărturie din care rezultă că, după 23 august 1944, partizanii aveau tendința de a se retrage la casele lor dar, urmăriți de N.K.V.D., au fost obligați să ia din nou calea codrului.

[6] Fiecare pagină a declarației este semnată de anchetat, iar anchetatorul semnează la începutul și la sfârșitul acesteia.

47 **1949 mai 20, Rădăuți.** Declarația fostului partizan Precup Țugui, dată la Securitatea Rădăuți.

20 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Pricop Țugui, născut în anul 1883, luna februarie în comuna Vicovu de Jos, fiul lui Iosif și Ana, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitatea română, cetățenie română, căsătorit cu Varvara Motrescu, având 3 copii, serviciul militar satisfăcut în armata austriacă. Carte nu știu. Condamnat n-am fost. Avere posed 50 prăjini de pământ, domiciliez în comuna Vicov[u] de Jos, jud. Rădăuți. În trecut n-am făcut politică, în prezent neînscris în nici o organizație de masă. Am locuit tot timpul în com. Vicov[u] de Jos. În primăvara anului 1944, când județul Rădăuți a fost evacuat de către armata sovietică, am fost acasă, am stat sub ocupația armatelor sovietice până când au dat ordin să ne evacuăm. Eu cu familia mea m-am evacuat în pădure. În pădure am stat vreo două săptămâni după care, plecând mai mulți oameni spre Câmpulung, am plecat și eu, luându-mi numai vitele, soția și fata rămânându-mi în pădure.

Ajunși la Câmpulung am plecat la Sadova, unde am fost repartizat. Am lăsat vitele la Sadova, cu soția băietului meu Gheorghe Țugui și m-am reîntors la Câmpulung. Mergând la Prefectură, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, pe care-l cunoșteam mai demult. Vorbind cu el, i-am spus că mi-au rămas în pădure soția, fata și bagajul. El mi-a spus să merg împreună cu el și-mi voi aduce soția, fata și bagajul. La despărțire mi-a spus să vin a doua zi la Câmpulung, în casa prefecturii, că pleacă în pădure. M-am despărțit de el și am plecat la Sadova. A doua zi am venit la Câmpulung, așteptându-l pe Macov[e]iciuc, acesta a venit cu o mașină în care erau mai mulți oameni. Nu-i cunosc pe nici unul. Știu că a fost feciorul meu Gheorghe Țugui. Am plecat cu mașina într-un sat, al cărui nume nu-l știu, unde am stat o zi sau două, nu țin minte precis, unde Macov[e]iciuc ne-a dat arme la fiecare. Mie personal mi-a dat o armă militară și mai multe cartușe. De aici am plecat cu toții, ca[m] 20 de oameni, în pădure.

Prin pădure am umblat vreo trei săptămâni, neîntâlnindu-ne cu nimeni. În pădure l-am găsit pe Motrescu Gheorghe, care era încă cu alții. În ultima zi, când urma să ne întoarcem la Câmpulung, Macov[e]iciuc Vladimir m-a trimis pe mine și pe feciorul meu Gheorghe Țugui la Poiana Secării, pentru a scoate toată populația civilă care voia să meargă la Câmpulung, într-un plai, pe drumul ce urma să meargă la Câmpulung și unde trebuia să-i așteptăm pe ei.

Des de dimineață eu cu feciorul meu am plecat la Poiana Secării, lăsându-i pe ceilalți dormind. Ajungând la Poiana Secării, am auzit împușcături. Scoțând populația civilă în plaiul unde urma să ne întâlnim cu ceilalți, la vreo două ore a venit Rusu Dumitru, care ne-a spus că a auzit împușcând și nu știe ce a fost acolo. Nu mult după sosirea lui Rusu Dumitru, au venit și ceilalți, împreună cu mai multă populație civilă, pornind-o cu toții spre Câmpulung. În drum ne-am întâlnit cu armata română. O bucată de drum o parte dintre noi am mers cu niște vagonete și apoi cu o mașină cu care am ajuns la Câmpulung. Ajuns la Câmpulung am dat arma lui Macoveiciuc Vladimir, plecând împreună cu feciorul meu în com. Sadova. Aici am stat vreo săptămână, de unde am luat vitele și am plecat pe Muntele Lucina, unde mai

[1] Declarație dactilografiată.

văzusem vite (pe Muntele Lucina). Am stat până s-a făcut armistițiul. După armistițiu, împreună cu niște oameni din comuna Straja, am venit prin munți, trecând prin Brodina, acasă în com. Vicovu de Jos. Când am sosit acasă, am găsit familia venită. Am locuit de atunci tot timpul în comuna Vicovu de Jos. Nu m-am mai întâlnit de atunci niciodată cu Macov[e]iciuc Vladimir sau cu vreunul dintre cei cu care am fost în pădure.

Aceasta declar, susțin și semnez prin punere de deget, neștiind carte.

(ss) Precop Țugui
[Amprenta digitală]

20 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
(ss) Slt. S. Lunguleac

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 69-70.

48 **1949 mai 20, Rădăuți.** Declarația lui Gheorghe Țugui, fost încadrat în Batalionul Fix Bucovina, apoi partizan în grupul Macoveiciuc.

20 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac.

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul, Țugui Gheorghe, născut în anul 1908, luna mai, ziua 15, în comuna Vicov[u] de Jos, jud. Rădăuți, fiul lui Precop[2] și Varvara, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, căsătorit cu Domnica Crăciuc, având 6 copii. Serviciul militar satisfăcut la Reg. 37 Infanterie Botoșani, având gradul de caporal. Carte știu 2 clase primare. Condamnat n-am fost. Avere posed 85 prăjini pământ. Domiciliez în comuna Vicov[u] de Jos, jud. Rădăuți.

Părinții, Precop de 65 ani, tră[i]esc în com. Vicovu de Jos. Avere posedă 50 prăjini pământ. În trecut n-au făcut politică. În prezent neînscris în nici o organizație de masă. Am un frate și o soră. Fratele, Constantin, de ani 30, de profesie agricultor, căsătorit, domiciliat în Vicovu de Jos, avere posedă 80 prăjini pământ și una casă. În trecut n-a făcut politică. În prezent este înscris în Fr[ontul] Plugarilor. Sora, Aspazia, de ani 32, căsătorită cu Costan Toader[3], domiciliază în Vicovu de Jos. Avere posedă 80 prăjini pământ.

Am locuit tot timpul în comuna Vicovu de Jos.

În anul 1930 am fost încorporat, făcând stagiul militar până-n anul 1932. Din anul 1932 până în anul 1939, când am fost concentrat, cu mici intervale, când am avut concediu.

Am fost pe front în URSS, până la Ode[s]sa, de unde m-am reîntors în țară în toamna anului 1942. Am făcut apoi concentrare la un batalion de săpători, 8 luni. De aci am fost concentrat, venind acasă, de unde în anul 1944 am fost încadrat în Batalionul Fix.

---

1 Document dactilografiat.
2 Este fiul lui Precop Țugui, din documentul anterior.
3 Corect Cârstian Toader.

În primăvara anului 1944, ocupând trupele sovietice regiunea Rădăuț[i]ului, m-am evacuat cu Batalionul Fix la Sadova. Auzind că populația comunei Vicov[u] de Jos și alte comune s-ar evacua, m-am cerut la Batalion să-mi dea voie de a pleca să văd ce este cu familia. Dându-mi voie, am venit acasă la Vicovu de Jos, unde erau armatele sovietice. Am stat o săptămână acasă, după care s-a dat ordin de evacuare. Eu, cu o parte din populație, m-am evacuat în pădure. În pădure am stat vreo două săptămâni, de unde am plecat spre Câmpulung. Am plecat la Sadova, unde lăsasem Bat.[alionul] Fix. Ajuns la Sadova, Bat.[alionul] Fix era plecat pe poziție. M-am reîntors la Câmpulung, lăsându-mi familia la Sadova. În Câmpulung am mers la Comandamentul româno-german, unde mi s-a spus să-l caut pe Macov[e]iciuc, întrucât el pleacă la Bat[alionul] Fix.

M-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, pe care-l cunoșteam de acasă. El mi-a spus că mâine să mă întâlnesc cu el, pentru a pleca la Batalion. Am plecat imediat la Sadova, l-am luat și pe tata, care înainte de aceasta se întâlnise cu Macov[e]iciuc, care i-a spus că-l va lua în pădure să-și ia bagajul[4]. A doua zi, în fața Comandamentului, a venit Macov[e]iciuc cu un camion. În camion era[u] mai mulți, pe care nu-i cunosc. Am plecat cu mașina la Fundu Moldovei. Aici am stat la o școală primară o zi, unde Macov[e]iciuc Vladimir ne-a dat arme și muniție. Mie personal mi-a dat o armă Z.B. De aici ne-am urcat mai mulți în mașină, nu-mi reamintesc cine era[u]. Știu că toți erau înarmați și am plecat spre Moldovița. Pe drum s-au urcat mai mulți în mașină. De la Moldovița am luat-o înspre pădure. Dintre cei cu care am fost în pădure cunosc pe Grijincu Vasile, Ursache Traian, Ursache Gheorghe, Coniac Gheorghe, Onica Vasile, Onica Sava, Rusu Dumitru, Rusu Archip și Țugui Precop. Toți aceștia erau cunoscuți. Am umblat prin pădure cam vreo trei săptămâni. În pădure l-am găsit pe numitul Motrescu Gheorghe, care era cu Roșca Constantin și vreo câteva femei. L-am luat și pe el cu noi. Motrescu Gheorghe nu a avut armă asupra lui.

În ultima zi, la reîntoarcerea noastră [d]in pădure, Macov[e]iciuc Vladimir m-a trimis pe mine și pe tata la Poiana Secării, pentru a scoate lumea ce mai era prin pădure, ca să plece la Câmpulung.

Eu cu tata am plecat în dimineața acele[i]așI zile la Poiana Secării, lăsându-i pe toți ceilalți la un loc. Când am ajuns la Poiana Secării, am auzit mai multe focuri de armă dinspre locul unde-i lăsasem pe ceilalți.

Scoțând lumea ce vroia să plece la Câmpulung în plaiul în care urma să vină și ceilalți, pentru a pleca împreună la Câmpulung, am așteptat cam vreo două ore și a venit întâi Rusu Dumitru, pe care întrebându-l ce focuri de armă s-a[u] auzit, mi-a răspuns că nu știe, întrucât a fost mai la vale ca ceilalți, unde s-a[u] auzit focurile de armă. Imediat după aceasta au venit și ceilalți, cu mai multă lume civilă.

Când au venit și ceilalți, Macov[e]iciuc a spus că s-a întâlnit cu niște ruși și a împușcat doi din ei. Macov[e]iciuc Vladimir ducea un cal de căpăstru, iar alți cai veneau cu bagaje pe ei. De aici am plecat cu toții spre Câmpulung. Am ajuns într-un sat al cărui nume nu[-l] știu, unde erau grănicerii români. De aici o parte a plecat cu un vagonet spre Moldovița. De la Moldovița am plecat cu o mașină la Câmpulung. La Câmpulung m-am dat jos, i-am dat arma lui Macov[e]iciuc și-am plecat la Sadova, unde-mi era familia.

---

[4] Indiferent de motivele invocate în fața anchetatorului, reținem faptul că Gheorghe Țugui, deși era încadrat în Batalionul Fix, a optat pentru grupul de partizani, în care a intrat voluntar, împreună cu tatăl său, deși riscul era mai mare.

Stând la Sadova o săptămână, am venit la Câmpulung la Comandament, pentru a lua o dovadă ca să nu fiu urmărit de jandarmi[5]. Aici, la Comandament, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, care m-a luat cu el din nou în pădure. Am plecat împreună cu Macov[e]iciuc Silvestru, un locotenent neamț și alții pe care nu mi-i reamintesc. De data aceasta am avut tot o armă Z.B. Ceilalți au avut arme și pistoale automate. În pădure, am plecat până la poziția grănicerilor români, de unde ei, adică Macov[e]iciuc și locotenentul neamț s-au uitat cu benoclul [binoclul] la pozițiile rușești, care erau în apropiere.

Aici am stat vreo trei zile și ne-am reîntors la Câmpulung. M-am dus la Comandament și mi-a dat o adeverință că am fost cu Macov[e]iciuc, pentru a nu fi urmărit de jandarmi. Am plecat la Sadova, la familie, unde după ce-am stat vreo trei săptămâni, s-a încheiat armistițiul. După armistițiu, mi-am luat familia și dimpreună cu alții, prin pădure de-a dreptul am venit acasă, în comuna Vicovu de Jos, de unde n-am mai plecat nică[i]eri. De atunci nu m-am mai întâlnit cu nici unul dintre cei cu care fusesem în pădure. Am locuit tot timpul de atunci până în prezent în comuna Vicovu de Jos[6].

Aceasta declar, susțin și semnez propriu,

(ss) Țugui Gheorghe

20 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac.

- ASRI, Fond P, dos. 64322, f. 67-68.

49 **1949 mai 21, Suceava.** D.R.S.P. Suceava raportează executarea de către Securitatea Rădăuți a ordinului Direcției Generale a Securității Poporului din 29 martie 1949.

STRICT SECRET

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI
DIRECȚIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI SUCEAVA

Nr. 5/10057 S
21 mai 1949
OPERAT

---

5 Spre a nu fi dat dezertor.

6 A fost arestat în noaptea de 10/11 aprilie 1949, împreună cu tatăl său și cu Gheorghe Motrescu. Toți trei fuseseră avertizați de Vasile Motrescu că vor fi arestați, el aflând de la un consătean, membru de partid.

Către,

DIRECȚIUNEA G-RALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI

-BUCUREȘTI-[1]

La ordinul Dvs. 117/36749 din 29 martie 1949[2], avem onoare a vă raporta următoarele:

Au fost identificați și se află reținuți la Serviciul de Securitate Rădăuți următorii:

-MACOVEICIUC SILVESTRU, ce s-a aflat reținut la această Direcțiune Regională în cadrul ordinului 5 operativ[3].

-RUSU DUMITRU,	-ALBU MAXIMILIAN
-URSACHE TRAIAN,	-RUSU ARCHIP
-URSACHE GHEORGHE	-CONEAC GHEORGHE
-GRIJINCU VASILE	-ȚUGUI GHEORGHE
-ONICA VASILE	-ȚUGUI PRECOP
-ONICA SAVA	-MOTRESCU GHEORGHE.

-Numitul Macoveiciuc Vladimir, care figurează la punctul 1 din tabel, a fost împușcat în 1946.

-Rotaru Sebastian este dispărut de pe raza noastră din anul 1944.

-Sfichi Aurel este arestat de Tribunalul Militar Iași, fiind condamnat la 4 luni închisoare.

-Cenușă C-tin, dispărut din septembrie 1948[4].

-Grijincu Gheorghe, prizonier în URSS[5].

-Sbiera Aurel prizonier în URSS[6].

-Roșca C-tin, mort în anul 1946[7].

Menționăm că cei de mai sus au fost judecați în parte pentru participare la acțiuni de *partizanaj* în 1944 sau pentru alte infracțiuni ca jaf, hoție etc. Trimiterile în Justiție s-au făcut

---

1 Document dactilografiat, înregistrat la Direcția Generală a Securității Poporului sub nr. 61148 din 26 mai 1949. Este scris pe formular cu antetul Direcției Generale. Pe manșeta documentului există următoarele însemnări:
- STRICT SECRET;
- OPERAT;
- 27.5.1949 - Tov. Ioniță, conexare. Concepta se găsește în mapa roșie specială.
(ss) indescifrabil.

2 Vezi documentul nr. 41.

3 Arestat la 2 octombrie 1947, a fost anchetat de N.K.V.D. la București, apoi la Ministerul Afacerilor Interne, după care a fost trimis la Direcția Regională Suceava a Securității.

4 Evadat din arestul Securității Rădăuți în noaptea de 18/19 septembrie 1948. Cenușă a luat calea codrului și a fost partizan până la 30 august 1951, când s-a predat de bunăvoie.

5 Prins de N.K.V.D., a fost deportat în Siberia, unde a dispărut fără urmă.

6 *Ibidem.*

7 A murit într-un accident de tren.

la întâmplare, de organele de poliție, siguranță sau jandarmerie. Un grup din cei arestați este în curs de judecare la Curtea de Apel Botoșani pentru infracțiuni de acelaș[i] gen.

S-au luat măsuri pentru recercetarea întregului caz, pe baza informațiunilor ce deținem în legătură cu fosta bandă Macoveiciuc, în vederea trimiterii lor în Justiție ca un tot organizat.

S-a intervenit deasemeni la Curtea de Apel Botoșani pentru amânarea procesului în curs, privind elementele reținute de această Direcțiune Regională.

Vă înaintăm alăturat întregul dosar cuprinzând cercetările privitoare la fosta bandă Macoveiciuc Vladimir, încheiat la timpul său de diferite organe anchetatoare, cu următoarea mențiune:

- de la fila 1 până la fila 158, dosarul cuprinde cercetările efectuate de Poliția de Reședință Rădăuți și trimiterea în justiție a unui grup din banda Macoveiciuc pentru delictul de trecere frauduloasă de frontieră;
- fila nr. 159-184, cuprinde un dosar încheiat contra numitului Coroamă Ioan, înaintat Parchetului Tribunalului Rădăuți, apoi cedat Tribunalului Militar Iași prin Legiunea de Jandarmi, pentru participare la banda Macoveiciuc;
- fila 185-221 cuprinde un dosar încheiat de Serviciul Județean de Siguranță Rădăuți contra numiților Macoveiciuc Silvestru, Dan Ilie, Onica Sava și Rusu Gheorghe pentru participare la banda Macoveiciuc, ce a fost înaintat împreună cu cei în cauză Parchetului Tribunalului Rădăuți, care a pus în libertate (în) infractori[i] după al treilea termen.

Ultimul dosar de anchetă este în prezent în curs de judecare la Parchetul Curții Botoșani după ce Parchetul Tribunalului Rădăuți și-a declinat competința[8].

LT. COLONEL DE SECURITATE
L.S.[9] (ss) I. Popic

LOCOTENENT
(ss) D. Bacal

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 4-5.

---

[8] Remarcăm modul în care au fost hărțuiți foștii partizani antisovietici.

[9] Ștampila: Ministerul Afacerilor Interne - Direcțiunea Regională a Securității Poporului - Suceava.

50 **1949 mai 22, Rădăuți.** Declarația lui Ursache Gheorghe, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea din Rădăuți.

22 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/. Lunguleac S.

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Ursache Gheorghe, născut în anul 1910, luna iulie, ziua 4, în comuna Costișa, jud. Rădăuți, fiul lui Ioan și Ecaterina, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română. Căsătorit cu Margareta Niculăescu, având un copil. Serviciul militar satisfăcut la Reg. 16 Infanterie. Carte 4 clase primare. Condamnat nu am fost. Avere posed un ha pământ și una casă. Domiciliat în comuna Costișa, jud. Rădăuți. Părinții de profesie agricultori, cu ultimul domiciliu în com. Costișa, jud. Rădăuți. Posedă 2,50 ha pământ, una casă, ambii sunt morți. În trecut n-am făcut politică. Am trei frați: Vasile de 40 ani, domiciliat în com. Costișa, căsătorit, posedă 1,50 ha pământ și una casă, în trecut nu a făcut politică, în prezent în P.M.R.; Arcade, de ani 37, de profesie agricultor, domiciliat în Costișa, căsătorit, posedă 1,50 ha pământ, în trecut n-a făcut politică, în prezent neînscris în nici o organizație de masă; Constantin, de ani 27, de profesie agricultor, domiciliat în com. Costișa, căsătorit, posedă un ha pământ și una casă, nu a făcut politică, în prezent membru în P.M.R.

În trecut eu personal n-am făcut nici un fel de politică. În prezent membru în P.M.R.[2], declar următoarele:

Am locuit tot timpul în comuna Costișa. În anul 1939 am fost concentrat, până în anul 1941, când am plecat pe front în Uniunea Sovietic[ă], ajungând până la Cotul Donului, de unde m-am reîntors în țară în anul 1942. În primăvara anului 1944, fiind desconcentrat, n-am putut veni acasă în comuna Costișa, întrucât era ocupată de armatele sovietice. Venind spre Câmpulung, pe drum m-am întâlnit cu Coniac Gheorghe, care venea tot în concediu. Am venit cu el până la Câmpulung. Umblând prin Câmpulung, ne-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir care ne-a spus că multă lume din comunele noastre sunt evacuate și rămase [sic!] în pădure, propunându-ne să mergem cu el a doua zi în pădure.

A doua zi l-am așteptat pe Macov[e]iciuc în marginea orașului, la locul fixat. La un moment dat a venit Macov[e]iciuc Vladimir cu o mașină nemțească și în care erau mai mulți, dintre care cunosc pe Rusu Archip, Grijincu Vasile, Grijincu Gheorghe, Țugui Gheorghe. Ne-am suit și noi în mașină și am plecat până la Moldovița, unde ne-am dat jos din mașină. Toți erau înarmați cu puști și pistoale automate. Mie și lui Coniac, Macov[e]iciuc Vladimir ne-a dat [câte] o pușcă Z.B. și câte (vreo) 20 cartușe. De aici, cu trenul mic, am plecat cu toții în pădure. Am umblat cu toții prin pădure vreo două săptămâni[3]. De toți în pădure am fost vreo douăzeci, dintre care cunosc pe: Macov[e]iciuc Silvestru, Coniac Gheorghe, Țugui Gheorghe, Țugui Precop, Grijincu Vasile, Grijincu Gheorghe, Rusu Archip, Rusu Dumitru, Ursache Traian, Onica Sava, Onica Vasile. În pădure l-am găsit și pe Motrescu Gheorghe,

---

1 Document dactilografiat.

2 În 1944 era partizan antisovietic; în 1949 devenise membru al P.M.R. A fost una din căile de evitare a represiunii.

3 Nu două, ci trei săptămâni a durat acțiunea.

care era cu niște femei și cu încă un bărbat pe care nu-l cunosc. Au fost luați și ei cu noi. Motrescu Gheorghe n-a avut armă asupra sa[4].

În ultima zi a plecării în [din] pădure[5], Țugui Gheorghe și Țugui Precop au fost trimiși de către Macov[e]iciuc Vladimir să anunțe populația civilă din pădure să se adune pentru a pleca la Câmpulung. La bucătărie și bagaje rămânând Coniac Gheorghe și Ursache Traian, noi toți ceilalți împreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, ne-am urcat înspre Poiana Haciungului. Aici, împărțindu-ne pe grupe, pentru a observa ce este în poiană, la un moment dat am auzit în poiană focuri de armă. Uitându-mă înapoi în poiană am văzut pe câțiva dintre ai noștri fugind în pădure, iar câțiva cai erau liberi în poiană. Eu dimpreună cu Grijincu Vasile am coborât la vale înspre bagaje, din urmă venind toți ceilalți, aducând caii.

Ajungând la bagaje, Macov[e]iciuc Vladimir a strigat să luăm bagajele și să plecăm. Pe drum, ceilalți povesteau că Macov[e]iciuc Vladimir, în Poiana Haciungului, a împușcat doi ostași sovietici[6] și [iar] caii găsiți în pădure erau ai sovieticilor. În drum, într-o poiană, ne-am întâlnit cu Țugui Gheorghe, Țugui Precop și Rusu Dumitru, care erau cu mai multă populație civilă. Cu toții am plecat înspre Câmpulung.

Ajunși la Moldovița, Macov[e]iciuc Vladimir a vorbit la telefon, după care a venit o mașină germană cu care am plecat până-n Câmpulung. Aici am dat arma în primire lui Macov[e]iciuc Vladimir, plecând la lucru la niște oameni, lăsându-i pe toți ceilalți în Câmpulung. Am lucrat pe la oameni în Câmpulung, până s-a încheiat armistițiul. După 23 august 1944, când a intrat armata sovietică în Câmpulung, am plecat prin pădure acasă, în comuna Costișa.

Nu m-am mai întâlnit niciodată cu Macov[e]iciuc Vladimir și nici n-am mai fost în vreo misiune. După 23 august, am locuit tot timpul acasă, în comuna Costișa.

Aceasta, declar, susțin și semnez propriu.

(ss.) Ursache Gheorghe

22 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac[7]

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 71-72.

---

[4] Participarea lui Gheorghe P. Motrescu la acțiune a fost un punct distinct al anchetei, având în vedere declarația sa din 26 iunie 1944 (vezi documentul nr. 8).

[5] Această formulare precum și altele ca: "dimpreună", "armatele sovietice", "ne-am suit cu toți", "în care erau mai mulți", "cu mai multă populație civilă", "benoclul", "Giumălău" etc. se regăsesc în multe din declarațiile date în fața anchetatorului Lunguleac. Este dovada că afirmațiile anchetaților erau reformulate de anchetator.

[6] Punctul comun al răspunsurilor: Macoveiciuc (mortul) a împușcat numai doi ostași sovietici; în realitate fuseseră împușcați 7 ofițeri de stat major și 54 de soldați din escortă.

[7] Și în acest caz, declarația este semnată la început și la sfârșit de anchetator, iar anchetatul semnează fiecare pagină.

51 **1949 mai 23, Rădăuți.** Declarația lui Vasile Grijincu, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea din Rădăuți.

23 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Grijincu Vasile, născut în anul 1923, luna decembrie, ziua nu știu, fiul lui Pamfil și Minodora, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, căsătorit cu Margareta Andronache, având un copil, serviciul militar satisfăcut, ctg. 1945, la Regimentul Pionieri 4 Munte Brașov, carte știu 4 clase primare, condamnat n-am fost, domiciliat în com. Horodnicu de Sus, județul Rădăuți, avere posed 2,30 ha pământ. Părinții: Pamfil mort și Minodora de ani 59, de profesie casnică, locuiește la un loc cu mine.

Am un frate și o soră. Fratele, Gheorghe, de ani 29, este luat de către sovietici, prin faptul că a fost *partizan* în armatele germane; sora, Aspazia, de ani 27, căsătorită cu Ichim Trufin, locuiește în Horodnicu de Sus.

Am locuit tot timpul în com. Horodnicu de Sus, până în anul 1944. În timpul evacuărilor, ocupând Horodnicu de Sus, armata sovietică dând ordin a se evacua populația din sat, dimpreună cu familia m-am evacuat în com. Rădăuți, de unde la 6 zile ne-am reîntors înapoi acasă. Fiind din nou ordin de evacuare, am fugit la pădure, dimpreună cu mai mulți cetățeni, trecând la Câmpulung[2]. Familia mi-a fost evacuată în județul Dorohoi. În Câmpulung, fiind împreună cu fratele meu Grijincu Gheorghe, care în prezent este în URSS, m-am întâlnit cu Vladimir Macov[e]iciuc, care era cu încă mai mulți oameni pe care nu-i cunosc. Vladimir Macov[e]iciuc mi-a spus să merg cu el în munți, pentru a ne trimite la pădure la [în] incursiune. Am plecat dimpreună cu fratele meu, dimpreună cu Macov[e]iciuc și cu ceilalți oameni pe care nu-i cunosc, într-o comună din apropiere al cărei nume nu-l reținu, unde am mers la școală, găsind aici pe numiții: Onica Vasile, Albu Maximilian, Coniac Gheorghe, Rusu Archip, Ursache Traian și alții pe care nu-i cunosc. A doua zi, Macov[e]iciuc ne-a dat la toți arme și muniții. Mie personal mi-a dat o armă și o lădiță de muniție. Știu că s-a[u] luat și grenade, dar nu-mi amintesc cui anume au fost date. Ne-am urcat într-o mașină germană, înspre pădure. Am umblat în pădure cu toții, vreo două săptămâni[3]. Umblând prin pădure, l-am găsit și pe Motrescu Gheorghe[4], care era încă cu unul

---

1 Document dactilografiat.

2 Regăsim aceeași schemă ca și în documentele nr. 44, 46: sovieticii ordonă evacuarea populației locale (deportarea). Anchetatul se refugiază undeva prin apropiere și revine acasă. Urmează al doilea ordin de evacuare, mai sever. Anchetatul fuge în pădure, ajunge la Câmpulung și se înrolează voluntar în grupul de partizani.

3 Nu două, ci trei săptămâni. De la 1 la 21 iunie 1944.

4 Ancheta avea un punct distinct: cazul Gheorghe P. Motrescu. De ce? Securitatea îl avea în mână prin declarația sa din 26 iunie 1944 (vezi documentul nr. 8) și intenționa să-l constrângă să devină informator (cum a și devenit) în cazul fratelui său, Vasile Motrescu, și să contribuie la prinderea

pe care nu-l cunosc. Macov[e]iciuc Vladimir l-a luat şi pe el cu noi, însă nu i-a dat armă. În ultima zi, a plecării din pădure, ne aflam cu toţii la colibă. Rămânând la colibă, la bagaje, Ursache Traian şi Coniac Gheorghe, restul mergând cu Macov[e]iciuc sus în poiană, eu cu Ursache Gheorghe rămânând în gârlă. La vreun ceas şi jumătate am auzit împuşcături sus în poiană. Imediat eu cu Ursache Gheorghe am mers la colibă, unde am găsit pe Coniac Gheorghe şi Ursache Gheorghe. Am mai stat vreo jumătate de oră şi a venit Macov[e]iciuc cu ceilalţi cu care urcase în poiană. Ajuns la colibă, Macov[e]iciuc mi-a povestit că a omorât doi ruşi[5].

După aceasta am plecat cu toţii dimpreună şi cu un convoi de civili la Moldoviţa, unde am predat arma lui Macov[e]iciuc, plecând împreună cu Ursache Traian la Câmpulung. Aici am mers la un Comandament german pentru a lua o dovadă, să putem pleca cu trenul. Am plecat împreună cu Ursache Traian până la Plo[i]eşti, de unde ne-am despărţit. Eu m-am prezentat la C.T. [Cercul Teritorial] Rădăuţi, de unde am fost repartizat Batalionului 4 pionieri de munte ce se afla în [comuna] Cărbunari. Făcând instrucţii 5 luni de zile, am fost trimis pe front în Ungaria, de unde după 7 luni m-am întors, fiind internat în spitalul Rădăuţi.

De la spital am avut o lună de zile concediu, după care m-am întors la Batalionul 5 lucru Braşov. În ianuarie 1947, am fost desconcentrat de către Legiunea de jandarmi Brăila. Venind acasă, am auzit că Onica Sava şi alţii sunt urmăriţi pentru faptul că au fost *partizani* în banda lui Macov[e]iciuc.

Această declaraţie susţin şi semnez propriu.

(ss.) Grijincu Vasile

23 Mai 1949
Dat[ă] în faţa noastră
Slt. ss/S. Lunguleac[6]

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 73-74.

52 **1949 mai 24, Rădăuţi.** Declaraţia lui Traian Ursache, fost partizan din grupul Macoveiciuc, dată în spirit critic şi autocritic, asupra evenimentelor din Bucovina, n vara anului 1944.

24 mai 1949
Dat[ă] în faţa noastră
Slt. ss/. S. Lunguleac.

---

acestuia. Gheorghe i-a convins pe ceilalţi anchetaţi să declare acelaşi lucru şi afirmaţiile lor coincid. Vom vedea mai departe că nu-şi va trăda fratele şi va plăti scump pentru această fidelitate.

5 Şi acesta aruncă răspunderea asupra lui Macoveiciuc, minimalizând rezultatele acţiunii.

6 Fiecare pagină a declaraţiei este semnată de anchetat, iar anchetatorul semnează la început şi la sfârşit.

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Ursache Traian, de profesie funcționar, născut în anul 1912, luna octombrie, ziua 27, în comuna Frătăuții Vechi, jud. Rădăuți, fiul lui Ioan și Călina, origine etnică română, de naționalitate română, părinții țărani, tata mort în anul 1940. Am făcut școala primară în comuna natală, absolvind 6 clase. Apoi am intrat la liceu la Rădăuți, făcând 5 clase, după care am trecut la Școala Superioară de Comerț din Cernăuți. Eram în anul 2 la această școală. Fiind încorporat și neobținând amânare pentru studii, am făcut armata în termen cu ctg. 1934, eliberându-mă cu gradul de caporal. Stagiul l-am făcut la Bat.[alionul] 2 Inf[anterie] Ușoară. In anul 1936, am plecat din nou la școală și am absolvit în 1938. După absolvire am plecat la Brașov, în serviciu la primărie și aume la abator, ca diurnist. În anul 1939, m-am întors de la Brașov acasă, la Frătăuți[i] Vechi și am plecat la concentrare, unde am stat până în anul 1945, luna iulie, când am fost lăsat la vatră. In prezent sunt în serviciu la Direcția Agricolă Rădăuți, în postul de casier, în prezent mandatar. Eram secretar al secției Sindicale și responsabil cu Asigurările Sociale. In anul 1946 m-am căsătorit cu fiica lui Voloșinschi Gheorghe din Rădăuți, anume Aspazia, de profesie casnică. Nu am nici un copil. Tata socru este funcționar inferior la Of. PTT. Rădăuți. Avere personală posed 40 prăjini în com. Frătăuții Vechi, iar soția 16 prăjini la Rădăuți.

De acasă suntem 4 frați și una soră și anume: Maria, căsătorită Popescu, care în trecut n-a făcut nici un fel de politică, posedă 40 prăjini pământ; Ioan de profesie învățător, n-a făcut politică în trecut, în prezent este membru al PMR, posedă 40 de prăjini de pământ; Dragoș, funcționar PTT Brașov care n-a făcut nici un fel de politică în trecut, în prezent PMR, posedă 40 prăjini; Ilarion, cantor bisericesc în Frătăuții Vechi, n-a făcut nici un fel de politică în trecut, actualmente este membru în Fr[ontul] Plugarilor și posedă 50 prăjini.

Subsemnatul sunt membru activ în Fr[ontul] Plugarilor, înscris în anul 1945[2]. În trecut nu am făcut nici un fel de politică, am fost tot timpul la școală și-n armată. In serviciu la Direcția Agricolă am intrat în anul 1941, conf. Dec. ministeriale.

În anul 1944 mă aflam concentrat la Bat.[alionul] 3 Instrucție și Reparații Auto - Roman, evacuat în comuna Coțofenii din Față, jud. Dolj. În luna februarie din acel an mă aflam în concediu pe 2 luni. În martie au început evacuările[3]. S-a evacuat familia, iar eu am rămas să plec mai târziu, căci plecam în altă direcție. Când am voit să plec, nu mai era nici un tren, fiind plecat ultimul. M-am pornit cu o mașină militară română, însă dând zăpada mare s-a împotmolit la Arbore și m-am întors, pe jos, la Rădăuți unde am stat până [când] au sosit trupele sovietice. Neavând ce mânca la Rădăuți, am plecat la casa părintească din Frătăuții Vechi. Prin luna mai au început rușii să evacueze populația jud[ețului] Rădăuți. Cum la Frătăuții Vechi se adunase[ră], mânate de sus, toate comunele ca: Horodnic, Straja, Voitinel(ul) etc. se găsea [și] soția lui Macov[e]iciuc Vladimir. La Frătăuți l-am cunoscut, din păcate, și spunând că ne trece la Câmpulung, că nu se află armată sovietică, am plecat și eu cu mai multe familii. Din pădure am dat la Câmpulung, unde Macov[e]iciuc Vladimir ne-a

---

1 Document dactilografiat.

2 Așa a înțeles că poate scăpa de urmăririle declanșate după 23 august 1944.

3 Au fost două evacuări, de tip diferit. Prima evacuare, organizată de autoritățile române, absolut liberă, a constat din transferul populației locale și al instituțiilor în localități stabilite dinainte și a avut loc în luna martie 1944. A doua evacuare, ordonată de comandamentul sovietic, a avut loc în luna mai 1944 și a constat din strămutarea forțată (deportarea) populației din satele aflate în zona frontului, pe o adâncime de circa 100 km.

spus să mergem cu el la nemți, căci scăpăm de armată, situația noastră militară se clarifică. Nemții ne-au dat arme și-am plecat în pădure, pentru a le aduce diferite relații asupra armatei sovietice. Scopul meu propriu nu era altul decât să-mi pot obține de la nemți o dovadă pentru a justifica lipsa mea la unitate, deoarece mă temeam să mă apropii la Unitate din cauza teroarei ce exista pe timpul burghezo-moșierilor în armată. Eu am primit o armă simplă Manlicher, altceva n-am voit să iau. Am plecat cu mai mulți în pădure și anume Macov[e]iciuc Vladimir cu un fiu [al său], Silvestru, care atunci era încă copil,[4] Onica Savu, Onica Vasile, Albu Maximilian, Rusu Archip, Ursache Gheorghe, Grijincu Vasile și alții pe care nu-i cunosc. În pădure am stat aproape două săptămâni și am fost într-o misiune singură. Eu personal cu Coniac Gheorghe din Frătăuții Noi, n-am luat parte la operația ce au făcut-o ceilalți, ci am stat la bagaje și făceam mâncare.

Nu știam eu, Ursache Traian, și Coniac Gheorghe că ceilalți care au plecat spre Haciung o să se apuce de năzdrăvănii[5]. La un moment dat auzim împușcături și noi ne-am speriat și vroiam să fugim. Știu că ceilalți s-a[u] coborât din poiană, la noi. Macov[e]iciuc Vladimir se lăuda că a împușcat 2 ruși[6]. Din acest moment n-am mai stat în pădure, ci am luat drumul spre Câmpulung. Am plecat la comuna Moldovița sau Fundu Moldovei, nu știu precis cum se numea comuna. Acolo am stat două zile și împreună cu Grijincu Vasile am mers la nemți și am spus să ne facă o zapiscă ca să putem pleca să vedem ce este cu familiile, căci în restul țării se bombardase. Când Macov[e]iciuc Vladimir auzise că plecăm eu cu Grijincu Vasile, m-a făcut pe mine bolșevic. Am luat dovada și am plecat la Câmpulung, am scos foi de drum, iar cu o mașină germană de ocazie am plecat până la Piatra Neamț, [iar] de acolo cu trenul eu, Ursache Traian, și cu Grijincu Vasile. Eu am plecat la Brașov la fratele să văd ce este cu familia, iar Grijincu la unitatea sa militară. De la Brașov am plecat la Lugoj, unde era stabilită familia de [către] autorități. Am stat câteva zile și apoi am plecat la armată la Bat.[alionul] 2 Inst.[alații] Reparații Auto, în comuna Coțofeni[i] din Față, județul Dolj. Am ajuns la unitate cam la începutul lunii iulie 1944, unde am stat concentrat până cam în luna iulie 1945, dată când am fost lăsat la vatră ca desconcentrat. Aceasta se poate dovedi din registrele controale ale unității.

După desconcentrare m-am prezentat la serviciu, la Direcția Agricolă Rădăuți, unde am prestat serviciul conștiincios până în ziua de 8 sau 9 aprilie 1945, când am fost ridicat de către Siguranța Rădăuți.

După ce-am plecat din Câmpulung, pe ceilalți i-am lăsat la C[âmpu]lung. Ce au făcut după plecarea mea și a lui Grijincu Vasile, nu știu. Din luna iunie 1944, de când m-am despărțit de ei și până în luna aprilie 1949, nu m-am întâlnit cu nimeni din ei și nici nu am auzit de ei. Mi-am păzit de casă și serviciu. N-am umblat fugar și nici nu m-am ferit de nimeni. Nu credeam că voi păți așa ceva. Lucram conștient numai pe linia trasată de PMR. Dacă am făcut acel pas greșit, a fost numai ca să-mi justific lipsa de la Unitate. În al doilea rând, vinovați de suferințele războiului sunt burghezii, moșierii și clica lor anglo-americană, care ne-au distrus țara, iar pe noi ne-au ținut o viață întreagă în întuneric. Popor nevinovat, care nu știe pentru ce luptă. Abia astăzi ne-am luminat, când am putut și noi să citim cărți și broșuri cu învățăturile și doctrinele marxiste-leniniste-staliniste.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și o susțin, semnând-o.

---

[4] Încă nu împlinise 18 ani.

[5] În anchetă, el numește năzdrăvănie ceea ce la timpul său a fost o acțiune responsabilă.

[6] Și Traian Ursache respectă regula jocului: aruncă vina pe mort (Macoveiciuc) și minimalizează rezultatele acțiunii.

Trăiască Republica Populară Română.
Rădăuți, la 24 mai 1949

(ss) Traian Ursache

24 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. (ss) S. Lunguleac

- ASRI. Fond P, dos. 64332, f.75-76.

53 **1949 mai 25, Rădăuți.** Declarația lui Dimitrie Rusu, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea Rădăuți.

25 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss,/S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Rusu Dumitru [corect Dimitrie], născut în anul 1924[2], luna august, ziua 7, în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, fiul lui Gheorghe și Elisabeta, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, necăsătorit, serviciul militar satisfăcut la Reg[imentul] 8 Grăniceri. Carte știu 4 clase primare, condamnat n-am fost. Avere nu posed, locuind la părinți. Domiciliez în com[una] Voitinel, jud[ețul] Rădăuți.

Părinții, Gheorghe de ani 60, și Elisabeta de ani 54, domiciliați în comuna Voitinel, de profesie agricultori, posedă 120 prăjini pământ și una casă. În trecut n-am făcut politică. În prezent membru în Fr[ontul] Plugarilor.

Am patru frați și trei surori. Frați[i] și două surori sunt mai mici ca mine și stau acasă că[cu] părinții. Una soră, Veronica, este măritată cu Coroamă Traian, domiciliată în com[una] Voitinel, avere posedă una casă și 80 prăjini pământ. În trecut, Coroamă Traian n-a făcut politică. În prezent este membru în Fr[ontul] Plugarilor.

Am locuit tot timpul acasă, în comuna Voitinel. În anul 1944, primăvara, când au venit armatele sovietice, au dat ordin de evacuare, când m-am evacuat singur, fără familie, în pădure. În pădure am stat timp de trei săptămâni, după care am mers la Câmpulung. La Câmpulung m-am întâlnit cu Vladimir Macov[e]iciuc, pe care-l cunoșteam de acasă, fiind consătean cu el. El mi-a spus să merg cu el în pădure, căci el este înrolat în armata germană[3] și voi(u) avea de toate. La despărțire mi-a spus să mă pregătesc, căci peste vreo două zile va veni să mă ia dela [de la] cantonament.

El știa unde am cantonamentul, întrucât locuiam aproape de el. La câteva zile a venit Macov[e]iciuc Vladimir cu o mașină germană, apropiind-o lângă grădina publică. Venind acasă la el, a trecut și pe la mine, spunându-mi să mă pregătesc să plec odată cu el. Când s-a reîntors de la cantonament, m-a strigat și am mers cu el la mașină. În mașină mai erau mai

---

[1] Document dactilografiat.
[2] În mai 1944 nu avea 20 de ani împliniți și era premilitar.
[3] Inexact.

mulți cetățeni, dintre care cunosc pe Macov[e]iciuc Silvestru, Albu Maximilian, Țugui Gheorghe, Țugui Precop, Sava Onica. De aici am plecat cu toții, până într-un sat al cărui nume nu-l mai reținu, unde ne-am dat jos din mașină și am mers până-n pădure, cu un trenuț de munte.

Când am venit eu la mașină, toți cei din mașină aveau arme și muniții. Mie mi-a dat o armă germană și mai multe cartușe, când m-am dat jos din trenuț. Pe drum știu că s-au mai urcat și alții în mașină. Când am ajuns în pădure, era[m] de toți cca. 20. Pe cei care [au] fost în pădure cunosc: Sava Onica, Vasile Onica, Grijincu Gheorghe, Grijincu Vasile, Ursache Traian, Ursache Gheorghe, Conica [Coniac] Gheorghe, Țugui Gheorghe, Țugui Precop, Rusu Archip și Macov[e]iciuc Silvestru.

În pădure am umblat vreo trei săptămâni. Nu ne-am întâlnit cu nimenea, decât cu populație civilă. L-am găsit și pe numitul Motrescu Gheorghe, care era cu niște femei și încă un bărbat, al cărui nume nu-l știu. Macov[e]iciuc Vladimir i-a luat și pe ei cu noi.

În ultima zi, a plecării din pădure, Macov[e]iciuc Vladimir a trimis de cu seară pe Țugui Gheorghe și Țugui Precop într-o poiană, spre Putna, ca să aducă niște oameni civili evacuați, întrucât a doua zi urma să plecăm la Câmpulung. După ce au plecat ei, noi toți împreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, în afară de doi, neștiind precis cine anume, care au rămas la bagaje și bucătărie, am urcat la deal, înspre o poiană. Aproape de poiană, Macov[e]iciuc Vladimir, ne-a spus că pe aici se poate[ar putea] să treacă rușii, trimițându-mă pe mine într-o parte, să stau pe o cărare, să stau și să observ, ca în cazul când voi vedea ceva să-i anunț. Eu i-am lăsat pe toți împreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, la vreo 500 m. de poiană, de unde ei mergând spre poiană, eu m-am dus spre o cărare, înspre stânga. Stând pe cărare, la vreo oră după despărțire, am auzit focuri de armă. Auzind focuri de armă, am fugit înspre Putna, ajungând într-un plai, unde l-am [i-am] găsit pe Țugui Precop și Țugui Gheorghe, cu mai multă populație civilă. Țugui Gheorghe m-a întrebat ce împușcături s-a[u] auzit, la care i-am răspuns că nu știu. Am stat o bucată de timp cu ei, și apoi au venit toți cei pe care-i lăsasem în poiană cu Macov[e]iciuc Vladimir și cu mai multă lume civilă. Ajunși la noi, Macov[e]iciuc Vladimir ne-a spus că a avut un atac cu rușii și că a împușcat doi ruși. Macov[e]iciuc Vladimir avea un cal, iar în urmă erau cai mai mulți.

De aici am plecat spre Câmpulung. În drum am ajuns la un comandament de grăniceri, de unde [Macoveiciuc] a telefonat și a venit trenul de munte. O parte din populație ne-am [s-a] urcat în tren, iar altă parte au [a] venit cu vitele din urmă. Eu am venit călare până într-o comună, al cărei nume nu-l știu, unde mi-a luat calul Macov[e]iciuc, și ne-am urcat într-un camion german și am plecat la Câmpulung, am dat arma lui Macov[e]iciuc Vladimir, care ne-a spus că avem liber 6 zile[4]. Eu am plecat la cantonament. În acest timp, venind ordin ca Ctg. 1946 să fie încorporat, m-am prezentat la C.T. Câmpulung, unde m-am întâlnit și cu Motrescu Gheorghe. De aici, C.T. Câmpulung, ne-a trimis în jud. Romanați, com. Pleșoiu, la C.T. Rădăuți. Pe drum având un accident, am fost internat în spital la Tito[5], unde am stat 6 săptămâni.

În luna iulie 1944, ieșind din spital, am fost încorporat la C.T. Rădăuți unde am stat 6 luni, de unde am fost detașat la C.T. Fălciu, de unde ne-a trimis [înapoi] la C.T. Rădăuți, și în ianuarie 1945 C.T. Rădăuți ne-a dat drumul acasă, unde am stat până în anul 1946 luna

---

[4] După fiecare misiune, partizanii predau armamentul și primeau un număr de zile libere pentru refacere, întrucât acțiunile erau de durată și presupuneau un mare efort fizic și solicitare nervoasă.

[5] Probabil Titu.

decembrie, când am fost încorporat din nou la Reg. 8 Grăniceri, unde am făcut armata până-n anul 1948, luna decembrie, când am fost lăsat la vatră.

De când am fost în pădure, nu m-am mai întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir sau cu vreunul din cei cu care am fost în pădure.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

ss. Rusu Dumitru

25 mai 1949
Dat[ă] în faţa noastră
Slt. ss./S. Lunguleac.

- ASRI. Fond P, dos. 64332, f. 77-78.

54 **1949 mai 26, Rădăuţi.** Declaraţia lui Gheorghe Coniac, fost partizan în grupul Macoveiciuc, dată la Securitatea Rădăuţi.

26 mai 1949
Dat[ă] în faţa noastră
Slt. ss/S. Lunguleac

DECLARAŢIE[1]

Subsemnatul Coniac Gheorghe, născut în anul 1911, luna martie, ziua 31, în comuna Frătăuţii Noi, jud. Rădăuţi, fiul lui Dionisie şi Varvara, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naţionalitate română, cetăţenie română, căsătorit cu Veronica Galan, fără copii, serviciul militar satisfăcut la Reg. 4 Jandarmi, având gradul de sergent, carte ştiu 7 clase primare, condamnat n-am fost. Avere posed 2 ha pământ şi 60 ari, una casă. Domiciliat în comuna Frătăuţii Noi, jud. Rădăuţi.

Părinţii, Dionisie de ani 71 şi Varvara de ani 60, trăiesc în comuna Frătăuţ[i] Noi, de profesie agricultori. Avere au 4 ha pământ. Am doi fraţi şi cinci surori. Fraţii, Constantin de 25 ani şi Mihai de 21 ani, necăsătoriţi, locu[i]esc la un loc cu părinţii. Surorile, patru sunt căsătorite, una este necăsătorită, fiind elevă la liceul din Rădăuţi.

În trecut eu personal n-am făcut politică. În prezent nu sunt înscris în nici o organizaţie de masă. Am locuit tot timpul în com. Frătăuţii Noi. Începând cu anul 1938, am fost concentrat tot timpul, până în anul 1945, cu mici intervale, când am fost şi în concediu.

Am fost pe front în Crime[e]a, de unde m-am întors în ziua de 16 aprilie 1944. Reîntors în ţară cu vaporul[2], am fost internat în spital la Slatina-Olt, fiind operat de apendicită.

În luna mai 1944, am căpătat un concediu de 2 luni[3], în care timp am venit la Câmpulung. Venind spre Câmpulung, pe drum, m-am întâlnit cu Ursache Gheorghe, pe care l-am cunoscut atunci. Am venit împreună cu el până la Câmpulung. La Câmpulung, la vreo 3 zile, fiind împreună cu Ursache Gheorghe, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, pe care l-am cunoscut atunci şi care ne-a propus să mergem cu el în pădure, unde ne vom găsi

---

1 Document dactilografiat.

2 Evacuarea Crimeei s-a făcut pe mare, de către flota română.

3 Şi Gheorghe Coniac se afla în concendiu când s-a înrolat voluntar în grupul de partizani.

familiile evacuate. La despărțire ne-a spus că mâine să ne întâlnim în marginea Câmpulungului, pe șoseaua care duce la Pojorâta. A doua zi, eu cu Ursache Gheorghe, l-am așteptat în marginea orașului, la locul indicat. A venit Macov[e]iciuc Vladimir cu mașina nemțească, în care erau mai mulți oameni, dintre care cunosc pe Silvestru Macov[e]iciuc, Ursache Traian, Țugui Precop, Țugui Gheorghe, Rusu Archip și alții pe care nu-i mai țin minte.

Am mers cu mașina până într-o comună al cărei nume nu-l știu, unde ne-am dat jos. Aici Macov[e]iciuc ne-a dat arme și muniții. Mie mi-a dat o armă Z.B. nemțească și mai multe cartușe, nenumărate. De aici am plecat cu toții în pădure. Umblând prin pădure, l-am găsit și pe numitul Motrescu Gheorghe, care era cu încă unul și vreo două femei. Pe Motrescu și celălalt ce era cu el, Macov[e]iciuc i-a luat cu noi în pădure. Am umblat prin pădure vreo două săptămâni, fără a ne întâlni cu nimenea. Durându-mă operația, eu aproape întotdeauna rămâneam să fac mâncare.

Într-o zi, fiind lăsat eu cu Ursache Traian să fac mâncare iar ceilalți cu Macov[e]iciuc, sus în poiană, la vreo două ore am auzit niște împușcături. Au venit la noi Ursache Gheorghe și Grijincu Vasile. Ursache Traian i-a întrebat ce împușcături s-au auzit, la care ei au răspuns că nu știu, întrucât și ei au fugit. Trecând încă o bucată de timp, s-au reîntors ceilalți cu Macov[e]iciuc Vladimir, veniți la foc, unde făcea[m] mâncare. Macov[e]iciuc ne-a spus să plecăm mai repede de acolo.

După ce-am luat mâncarea, am plecat cu toți înspre o altă poiană, în drum spre Câmpulung. Ajunși în această poiană, unde am găsit mai multă lume, Macov[e]iciuc ne-a povestit că s-a luptat cu rușii și că a împușcat vreo doi. Pornindu-ne de aici, au venit și Țugui Gheorghe și Țugui Precop. Știu că Macov[e]iciuc a avut un cal, însă nu-mi mai reamintesc cine a mai avut cai. În drum spre Câmpulung, ne-am întâlnit în marginea pădurii cu grănicerii români[4], care ne-au legitimat, dându-ne apoi drumul. Ajunși în comuna de unde am plecat împreună cu Macov[e]iciuc, apoi a venit o mașină în care ne-am suit o parte și am plecat împreună cu Macov[e]iciuc la Câmpulung. O parte au rămas să vină cu caii.

Când am ajuns la marginea Câmpulungului, ne-am dat jos, lăsându-i pe cei cu care am venit în mașină. Dându-mă jos din mașină, i-am cerut lui Macov[e]iciuc să-mi dea ceva bani. El mi-a spus că nu-mi dă nimic. A doua zi am mers la Poliție și am spus că Macov[e]iciuc nu-mi dă banii promiși, la care mi s-a răspuns că-l va chema.

Văzând că Macov[e]iciuc nu mai vine, am plecat la București la Inspectoratul de Jandarmi, unde era și Centrul 4 Jandarmi, unde am fost echipat și trimis în Basarabia, la Bat. 2 operativ. Aceasta era prin luna iulie 1944. La 23 August 1944 eram în Basarabia, la Bat. 2 operativ. În anul 1945, după Paști, am fost desconcentrat. Am venit acasă, unde am stat tot timpul, până-n prezent. Nu m-am mai întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir sau cu vreunul din cei care au fost cu mine în pădure.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu.

26 mai 1949 (ss). Coniac Gheorghe[5]
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac.

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f.79-80.

---

[4] Erau grănicerii din Batalionul II (vezi documentul nr. 6).

[5] Semnează fiecare pagină a declarației, iar anchetatorul la început și sfârșit.

55 **1949 mai 27, Rădăuți.** Declarația lui Gheorghe P. Motrescu, fost partizan în grupul Macoveiciuc dată la Securitatea Rădăuți.

27 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss/S. Lunguleac.

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Motrescu Gheorghe, născut în anul 1924[2], luna ianuarie, ziua 1, în com. Vicovu de Jos, jud. Rădăuți, fiul lui Pintilie și Sofia, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, căsătorit cu Ana Calancea, am doi copii, serviciul militar satisfăcut la Bat. de Gardă Regală, având gradul de sergent. Pe front n-am fost. Carte știu 7 clase primare. Condamnat n-am fost. Avere posed 2 ha pământ și 30 ari, o vacă și patru oi, domiciliez în comuna Vicov[u] de Jos, jud. Rădăuți. Părinții, Pintilie de ani 56 și Sofia de ani 45, ambi[i] tră[i]esc, locuind în com. Vicov[u] de Jos. Tata în trecut a făcut politică liberală, în prezent înscris în Fr[ontul] Plugarilor. Avere posedă 3,50 ha pământ. Am trei frați: Vasile, de ani 28, căsătorit în Vicov[u] de Jos, avere posedă 2,10 ha N-a făcut politică, în prezent în Fr[ontul] Plugarilor; Ioan de ani 22, necăsătorit, locu[i]ește la părinți, în prezent face armata; Constantin, de ani 20, necăsătorit, locu[i]ește la părinți.

Eu în trecut n-am făcut politică, în prezent membru în Fr[ontul] Pugarilor. Am locuit tot timpul în comuna Vicovu de Jos. În anul 1944, la 21 martie, m-am evacuat cu premilitarii în comuna Barlești, Piatra-Neamț. De aici, eu împreună cu un văr al meu, Motrescu Grigore, m-am întors înapoi acasă. Am ajuns acasă în comuna Vicovu de Jos, pe data de 6 aprilie 1944. Am găsit armata sovietică în sat. Am stat acasă până în ziua de 8 mai 1944 dimineața, când ordonându-se de către armata sovietică evacuarea întregii populații înspre Dorohoi, (când) împreună cu mai multă populație din comună am fugit în pădure. De părinți m-am rătăcit. În pădure aveam cu mine 2 vaci și niște haine ce le luasem de acasă. În pădure mi-am făcut o colibă și am stat până în ziua de 24 iunie 1944, împreună cu Constantin Roșca din Vicovu de Jos, care în prezent este mort, cu mama lui, Roșca Domnica și cu Iustina Roșca, sora lui, până a dat peste noi Vladimir Macov[e]iciuc, care era însoțit de mai mulți cetățeni care erau înarmați cu pistoale automate și arme[3]. Dintre cei ce-l însoțeau, cunosc pe Rusu Dumitru, Țugui Gheorghe, Țugui Precop, Macov[e]iciuc Silvestru. Macov[e]iciuc Vladimir, care în prezent este mort, m-a luat deoparte pe mine și pe Roșca Constantin. Eu îl cunoșteam pe Macov[e]iciuc Vladimir mai de mult și mi-a spus să merg cu el, căci vom trece la Câmpulung. Ne-a spus că el și cu ceilalți sunt *partizani* și sunt trimiși să vadă unde este frontul rusesc, să ajute *poziția românească*, în cazul când rușii ar înainta și să mergem și noi cu ei.

Roșca Constantin a cerut o armă. Macov[e]iciuc Vladimir a luat o armă de la unul din ei și a dat-o lui Roșca Constantin. Mie personal nu mi-a dat nimic. Am rămas la colibă încă vreo două zile, în care timp Macov[e]iciuc Vladimir, pe care întrebându-l când pleacă de partea cealaltă, adică la Câmpulung, mi-a răspuns că a doua zi la amiază să fiu în plai, la

---

[1] Declarația este dactilografiată.

[2] Avea numai 20 de ani și era premilitar. Gheorghe P. Motrescu este al 12-lea partizan din grupul Macoveiciuc, din totalul de 22 existenți la 20 iunie 1944, care au fost anchetați de Securitate în luna mai 1949.

[3] Vladimir Macoveiciuc îi fusese instructor premilitar.

"pietre". Eu împreună cu Roşca Constantin, mamă-sa şi o vară[4] de a lui, ne-am pregătit bagajul şi am plecat în plai.

Aici, după ce am stat o jumătate de oră, a(u) început a trece lume civilă, condusă de Vladimir Macov[e]iciuc şi ceilalţi oameni ce erau cu el, fiind toţi înarmaţi. Am plecat şi noi cu convoiul, dând la cătunul Săcrieş de poziţia *românească,* unde ni s-a făcut verificare la acte şi la vite[5]. De aici am plecat la Moldoviţa. La Moldoviţa, Macov[e]iciuc Vladimir, a rămas să vină cu nişte cai, pe care i-am văzut când am aşteptat în plai, întrucât la prima întâlnire cu ei nu avea cai. Ştiu şi am văzut că unul dintre oamenii lui Macov[e]iciuc, anume Sfichi Aurel din Voitinel, era rănit şi mergea călare pe un cal. Ajunşi la Câmpulung, maşina a tras la un Comandament german.

Eu cu Roşca Constantin am mers la Prefectură şi la Poliţie, interesându-ne de familii. Spunându-mi că familia mea este în Sadova, am plecat la Sadova, unde nu am găsit părinţii. În sat, a doua zi, m-am prezentat la Postul de jandarmi[6], iar după 6 zile a venit ordin pentru încorporarea contingentului 1946. M-am prezentat la Cercul Teritorial Câmpulung, împreună cu Roşca Constantin. Aici l-am găsit şi pe Rusu Dumitru. La cerc eram adunaţi vreo 600 de premilitari. Ne-am îmbarcat la tren şi ne-a dus până la Frasin-Bucşoaia, de unde, cu trenul mic, ne-am dus până-n comuna Ostra. Am mers apoi cu plutele până la Piatra- Neamţ. De aici ne-am dus la [în judeţul] Romanaţi, comuna Pleşoi[7], unde am fost predat C.T. Rădăuţi. Am stat la C.T. Rădăuţi până la 13 februarie 1945, când mi-a dat drumul acasă.

Am venit acasă la Vicovu de Jos, unde am stat până la 15 septembrie 1946, când am fost încorporat şi repartizat la postul Bat. de Gardă Regală, unde am făcut serviciul până la 30 decembrie 1947, când am fost repartizat Regimentului 2 C.F.R., unde am stat până la 1 aprilie 1948, când am fost desconcentrat definitiv.

După ce m-am despărţit de Macov[e]iciuc, nu m-am mai întâlnit cu Macov[e]iciuc sau cu vreunul din cei ce erau cu el. De la desconcentrarea mea şi până în prezent am locuit tot timpul în comuna Vicovu de Jos.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

(ss) Motrescu Gheorghe[8]

27 mai 1949

Dat[ă] în faţa noastră
Slt. (ss). S. Lunguleac.

- ASRI. Fond P, dos. 64332, f. 81-82.

---

4 S-a consemnat greşit "vară" în loc de "soră".

5 La Săcrieş era poziţia grănicerilor. Ei au făcut verificarea actelor.

6 Unde a dat declaraţia din 26 iunie (vezi documentul nr. 8).

7 Azi în judeţul Dolj, unde era evacuat Cercul Teritorial Rădăuţi.

8 Anchetatul semnează fiecare pagină a declaraţiei, iar anchetatorul la început şi la sfârşit.

56 **1949 mai 29, Rădăuți.** Declarația lui Gheorghe Rusu, dată la Securitatea Rădăuți, privind răzbunarea lui Vladimir Macoveiciuc împotriva lui Aron Altman

29 mai 1949
Dat[ă] în fața noastră
Slt. ss. S. Lunguleac

DECLARAȚIE[1]

Subsematul Rusu Gheorghe, născut în anul 1920, luna decembrie, ziua 25, în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, fiul lui Trufin și Ana, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate română, cetățenie română, căsătorit cu Maria Crăciun, fără copii. Serviciul militar satisfăcut la Divizionul 6 Tunuri Munte[2], având gradul de caporal. Carte știu 7 clase primare. Condamnat n-am fost. Avere posed un ha pământ și una casă. Domiciliez în comuna Voitinel, jud. Rădăuți. În trecut n-am făcut politică, în prezent membru în Fr[ontul] Plugarilor.

Părinții, Trufin de ani 64, și Ana de ani 62, tră[i]esc în comuna Voitinel, de profesie agricultori. Avere posedă 1,1/4 ha [1,25 hectare] pământ și una casă. În trecut n-au făcut politică. Am un frate și patru surori. Fratele, Dumitru, de ani 20, stă acasă la părinți. Este înscris în Tineretul Sătesc[3]. Surorile, una Veronica, de 25 ani, căsătorită cu Grigorescu Vasile, locuiesc în București, celelalte trei sunt acasă la părinți.

Am locuit tot timpul în comuna Voitinel. În luna iunie1942, am fost încorporat la Divizionul 6 Tunuri Munte. În luna iunie 1942, am plecat pe front în URSS, ajungând până în Caucaz, de unde m-am întors în anul 1944. După 23 august 1944, am fost pe front în Ardeal. În toamna anului 1944, la sfârșitul lunii octombrie, am p'ecat în permisie, neîntorcându-mă înapoi la unitate. Am stat tot timpul acasă, în comuna Voitinel. În vara anului 1945, am fost tot timpul bolnav, și am stat în spital.

În anul 1946, luna iunie, într-o seară, venind din pădure de la lucru din sat, aproape de locuința lui Macov[e]iciuc Vladimir m-am întâlnit cu el. M-a întrebat de unde vin, la care i-am răspuns că vin din pădure. El a scos o sticlă de rachiu din buzunar, bând-o cu mine, după care mi-a spus să merg cu el. Întrebându-l unde, mi-a răspuns că mergem înspre Frătăuți, ca să ne întâlnim cu niște "domni mari". Eu i-am răspuns că nu pot merge, întrucât trebuie să mă prezint la lucru. El mi-a spus că îmi va plăti ziua de lucru, scoțând o altă sticlă de rachiu în care timp a[u] sosit și Macov[e]iciuc Silvestru cu Cârdei Ioan și Valerco Cozlovschi[4].

După ce-am băut sticla de rachiu, el mi-a spus că dacă nu merg cu ei mă împușcă, căci sunt trădător. Am pornit-o cu toți înspre Frătăuți. Ziua ne-a prins pe drum. Ajunși la șoseaua ce mergea de la Rădăuți la Gălănești, Macov[e]iciuc Vladimir care avea pistol automat[5], m-a

---

1 Document dactilografiat.

2 În aceeași unitate a satisfăcut serviciul militar și Vasile Motrescu și au fost pe front împreună, până în Caucaz.

3 Organizația Tineretului Sătesc (O.T.S.), procomunistă.

4 Ioan Cârdei zis Luță și Valerian Cozlovschi.

5 Pistolul automat al lui Macoveiciuc era de fabricație americană, cu patul de lemn și parascântei (Ieronim Macoveiciuc).

dat pe mine şi pe Macov[e]iciuc Silvestru la o parte şi a vorbit ceva cu ceilalţi doi, după care Valerco Cozlo[v]schi şi Cârdei Ioan, au mers în şosea şi au început a legitima căruţele ce treceau, în timp ce şi Macov[e]iciuc Vladimir stătea deoparte[6]. La un moment dat am văzut că cei doi, din şosea, trag pe un drumuşor lateral o căruţă cu un cal şi cu un om. Unul dintre ei, nu-mi reamintesc anume cine, s-a dus cu legitimaţiile omului de la căruţă la Macov[e]iciuc Vladimir, arătându-i-le, după care s-a reîntors înapoi la căruţă. N-am văzut ce s-a făcut la căruţă, întrucât eram mai deoparte, dar am văzut pe omul a(l) cărui era căruţa fugând [fugind] spre şosea.

Macov[e]iciuc Silvestru a stat tot timpul lângă mine. Când i s-au adus lui Macov[e]iciuc Vladimir [legitimaţiile], Macov[e]iciuc Silvestru a mers şi el la tatăl său, după care m-a strigat şi pe mine, plecând cu toţii, luând căruţa şi calul cu noi, spre pădurea Voitinel. Mergând spre pădure, Macov[e]iciuc Silvestru mi-a spus că tatăl său a voit să-l împuşte pe omul a(l) cărui era căruţa[7]. Am mers cu căruţa dinpreună [sic!] cu ei până-n marginea satului, unde era şi marginea pădurii. Mie, dându-mi Macov[e]iciuc Vladimir nişte bani, m-a trimis acasă, spunându-mi că dacă voi spune cuiva cele văzute, îmi va da 25 gloanţe în cap. Eu am venit acasă, iar ei cu căruţa şi cu calul au plecat în pădure, neştiind ce-au făcut mai departe.

Aceasta a avut loc ziua, înainte de amiază.

De atunci nu m-am mai întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, sau cu vreunul din ei. Ajuns acasă mi-am căutat de lucru, nespunând nimănui de acestea până n-am fost luat la cercetări în anul 1947.

Aceasta declar, susţin şi semnez propriu.

ss. Rusu Gheorghe[8]

29 mai 1949

Dat[ă] în faţa noastră
Slt. ss. S. Lunguleac

- ASRI. Fond P, dos. 64332, f. 83-84.

---

6 Vladimir Macoveiciuc n-a acţionat direct, ci prin cei doi intermediari.

7 Este vorba de Aron Altman, care contribuise cu suma de un milion de lei la premiul oferit pentru prinderea sau uciderea lui Macoveiciuc.

8 Anchetatul semnează fiecar pagină a declaraţiei, iar anchetatorul la început şi la sfârşit.

57 **1949 mai 29, Rădăuți.** Proces-verbal încheiat de anchetatorul fostului grup de partizani condus de Macoveiciuc, după terminarea cercetărilor.

PROCES - VERBAL[1]

Astăzi, anul una mie nouă sute patruzeci și nouă, luna mai, ziua 29, în Rădăuți.

Noi, Sublocotenent de Securitate Lunguleac Sava din Serviciul Județean de Securitate Rădăuți.

Având în vedere ordinul D.R.S.P. Suceava nr. 5/11.679.S/949, de a proceda la cercetări în legătură cu foștii *partizani* din banda Macov[e]iciuc care, înăuntrul țării, s-au pus în slujba hitleriștilor,[2] intrând în organizații înarmate, alimentate și finanțate de către fasciști.

Constatăm prin prezentul proces-verbal că astăzi, data de mai sus, terminând cercetările, am stabilit următoarele:

În primăvara anului 1944, Macov[e]iciuc Vladimir, în prezent mort, împreună cu fiul său, Silvestru Macov[e]iciuc și întreaga familie s-a evacuat la Câmpulung Buc[ovina] unde stabilindu-se, i-a [ia] contact cu Comandamentul german, convenind cu aceștia să formeze bande de *partizani*, cu scopul de a pleca în pădure, să călăuzească patrulele germane și să atace pozițiile rusești. Organizează o bandă, înarmând-o și aprovizionând-o prin Comandamentul german, cu care pleacă în pădure. În pădure, la reîntoarcere, au avut o ciocnire cu sovieticii, cu care ocazie omoară doi ostași sovietici și capturează un număr de 7 cai[3].

Mai pleacă în vreo câteva misiuni, cu același scop.

După 23 august 1944, i-a [ia] legătură cu numitul Lauric Filon din București, care-i finanțează pentru a-și continua activitatea în același[i] scop. Prin Lauric Filon, i-au [sic!] legătură cu Ovidiu Găină, comandant legionar și grupul său, veniți din Germania și lansați cu parașutele pe muntele Giumalău.

Din declarațiile membrilor acestei bande rezultă:

1. MACOV[E]ICIUC SILVESTRU, de ani 23, fiul lui Vladimir și Domnica, din com. Voitinel, cu declarația sa, fila 16, semnată propriu și vizată de noi spre neschimbare, recunoaște:

În primăvara anului 1944, s-a evacuat la Câmpulung, de unde tatăl său ia legătura cu Comandamentul german, convenind cu aceștia să formeze bande de partizani, pentru a pleca pe front. [Tatăl său] formează o bandă compusă din el, Rusu Dumitru, Sfichi Aurel, Sava Onica, Vasile Onica, Grijincu Gheorghe, Grijincu Vasile, Sbiera Aurel, Țugui Gheorghe, Țugui Precop, Rusu Archip, Ursache Gheorghe, Ursache Traian și Coniac Gheorghe. Fiind înarmați, alimentați și îmbrăcați de Comandamentul german, pleacă în pădure. În pădure l-au găsit pe Motrescu Gheorghe, ce era evacuat.

În ultima zi, la reîntoarcere spre Câmpulung, într-o poiană, au avut o ciocnire cu sovieticii, unde au fost omorâți [doi] ostași sovietici și au capturat 7 cai și două pistoale automate.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Partizanii antisovietici au fost subordonați comandamentului româno-german. Toate unitățile militare românești care au luptat în Bucovina în 1944 au fost subordonate Corpului 78 Armată german (schimbat ulterior prin Corpul 17 Armată german), din ordinul Armatei a 4-a, inclusiv grupurile de partizani. Partizanii au fost în slujba țării, iar Armata germană și Armata română erau aliate. Nu numai partizanii, dar și alte unități militare românești (Batalionul Fix Bucovina și Batalionul II din Regimentul 3 Grăniceri) au fost în subzistență germană.

[3] Referire la ambuscada din Poiana Haciungului, din 20 iunie 1944.

Reîntorcându-se la Câmpulung, după câteva zile a plecat în a doua misiune, dimpreună cu un ofiţer neamţ[4], Ţugui Gheorghe, Onica Vasile, Rusu Archip şi Rotaru Sevastian, pentru a face o schiţă a poziţiei sovietice.

Un alt grup, condus de Cenuşă Constantin din com. Putna, jud. Rădăuţi, a plecat spre Putna pentru a spiona ce armată se află acolo[5]. Grupul din care făcea parte şi el, s-a reîntors la Câmpulung, după care [el] a fost internat la spital, unde a stat până în ziua de 23 august 1944.

În timpul cât a stat în spital, tatăl său, dimpreună cu Luchian Lungoci din Horodnicu de Sus, Toporaş, Titus Ungur şi Hopincă din Câmpulung, au mai fost în vreo trei misiuni. Din ultima misiune au adus 4 cai şi o bicicletă.

După 23 august 1944, a[u] plecat cu nemţii, până-n judeţul Satu Mare, stabilindu-se în comuna Pomi. Tatăl său a plecat la Bucureşti, se reîntoarce acasă cu nişte bani, spunând că i-a primit drept recompensă pentru lupta dusă contra armatei sovietice[6].

În februarie 1945, pleacă împreună cu tatăl său la Bucureşti, la Natalița Zamfir str. Gogu Cantacuzino nr. 12, unde cunoaşte pe elevul Plot. Florea Arcade pe care tatăl său îl cunoscuse prin Tudose Simion din com. Vicovu de Sus.

Plecând înapoi acasă în Ardeal, se reîntoarce la Bucureşti prin luna aprilie, la Natalița Zamfir, unde se întâlneşte cu Onica Sava, care fusese trimis de către tatăl său cu o scrisoare, pentru a primi bani de la Lauric Filon, zis "Vasile". Onica Sava, primind banii i-a dat şi lui 80000 lei, cu care a plecat în Ardeal.

În luna iunie 1945, a venit din nou la Bucureşti, la Natalița, de unde a plecat la Rădăuţi.

La Ilie Coroamă s-a întâlnit cu tatăl său. Într-o zi, mergând la brigadierul silvic Leucic Leon, dimpreună cu tatăl său, s-au întâlnit cu Onica Sava şi Onica Vasile, cu care tatăl său mergând la o parte, i-a auzit vorbind despre nişte evrei şi cai. Onica Sava avea la el o traistă cu mâncare şi un căpăstru. Cât a stat în Voitinel, a auzit că la Sucevița au fost împuşcaţi nişte evrei şi după împuşcarea acestora, s-a făcut o mare beţie la Crăciun [Crăciuc?] Vasile din Voitinel, cu care ocazie tatăl său a închinat o halbă de bere de sufletul evreilor morţi la Sucevița.

A fost trimis de tatăl său la Bucureşti cu o scrisoare, pentru a lua bani de la Lauric Filon. A plecat la Bucureşti, luând de la Lauric Filon 500000 lei, cu care a plecat în Ardeal, unde s-a întâlnit cu tatăl său. S-a reîntors la Rădăuţi, fiind din nou trimis împreună cu Cârdei Gheorghe la Lauric Filon, pentru a aduce bani şi nişte aparate de radio. Ajuns la Lauric Filon, a luat 50000 lei şi o scrisoare, în care erau trei bilete cu trei adrese, către Procuţan [Porcuţan] din Câmpulung, Aga Ilie din Rădăuţi şi un domn de la Suceava, al cărui nume nu-l ştie, prin care tatăl său urma să facă legătura cu Ovidiu Găină, comandant legionar, trimis din Germania şi lansat cu paraşutele pe Muntele Giumălău [Giumalău].

Reîntorcându-se la Voitinel, a predat banii şi scrisoarea tatălui său, după care Cârdei Gheorghe a fost trimis la Suceava, să afle de Ovidiu Găină. Reîntorcându-se fără rezultat, este trimis la Aga Ilie din Rădăuţi, cu acelaş[i] scop.

În ziua de 19 iulie 1945, fiind înştiinţat[i] că vine Siguranţa Suceava în urmărirea lor, dimpreună cu Florea Arcade, Tudose Simion, Onica Sava, Coroamă Aurel şi Cârdei

---

[4] De remarcat că nemţii care însoţeau grupurile de partizani, chiar ofiţerii, erau subordonaţi comandantului grupului, pe durata misiunii (Ion Vatamaniuc).

[5] Partizanii, ca orice militari în timp de război, au cules informaţii cu privire la inamic. Securitatea numeşte aceasta "spionaj" şi îi trimite în judecată pentru "crima de înaltă trădare" şi "crimă de război".

[6] Anchetatorul se contrazice singur: mai întâi afirmă că partizanii "s-au pus în slujba hitleriştilor", apoi consemnează că Macoveiciuc "a primit drept recompensă bani de la Bucureşti", adică de la autorităţile româneşti.

Gheorghe, au plecat spre Câmpulung. La marginea oraşului a fost trimis Cârdei Gheorghe să i-a [ia] contact cu Procuţan, ce urma să le facă legătura cu Ovidiu Găină.

În seara zilei de 27 iulie 1945 au mers la Nicolai Lucan, unde urma să vină şi Procuţan. Aici, peste noapte fiind surprinşi, au fugit, fiind prins numai Florea Arcadie.

Întâlnindu-se în pădure cu Onica Sava, i-au [iau] contact cu numitul Corduneanu din Câmpulung, la care au stat două zile, unde au făcut cunoştinţă cu Şutea Alexandru din com. Iacobeni, jud. C[âmpu]lung, care i-a condus pe Muntele Giumălău [Giumalău], la cabană, unde erau mulţi oameni şi le-a făcut cunoştinţă cu Ovidiu Găină, care era comandantul unui grup de legionari veniţi din Germania cu avioanele şi paraşutele.

În una din zile, Savu Onica, plecând la brigadierul silvic Nichiforel, în apropierea cabanei, a fost prins. Auzind de arestarea lui Onica Sava, au cărat armamentul, echipamentul, alimentele şi nişte aparate de emisiune ce se aflau în cabană, la vre-o [vreo] 3 km. în pădure, pe un teritoriu minat.

După câteva zile, s-a reîntors la Voitinel, de unde a plecat la Roman, la un unchi al său. A plecat la Bucureşti unde prin Lauric, s-a întâlnit cu Găină, căruia i-a cerut bani. Găină nu i-a dat bani, spunându-i că se va întâlni cu tatăl său.

În ajunul Crăciunului a venit la Voitinel, găsindu-l pe tatăl său la Chifan Gheorghe, bând şi discutând despre Brăileanu, fost *partizan,* auzind din discuţiile lor cum că acesta ar fi împuşcat.

În iarna anului 1945/946, fiind la Roman, a venit la el numitul Surugiu Mihai din Rădăuţi, cu o scrisoare de la tatăl său, pentru a pleca să-l prezinte lui Lauric Filon. Plecând la Lauric, acesta n-a voit să steie de vorbă cu ei.

În luna iunie 1946, venind la Voitinel, în una din zile, împreună cu tatăl său, Rusu Gheorghe, Cârdei Ioan şi Valercu[7], tot din Voitinel, au plecat spre Frătăuţi. Ajungând la Brădet, el şi cu Rusu Gheorghe au rămas deoparte, în timp ce ceilalţi, ieşind în şoseaua naţională, au început a legitima trecătorii. Au oprit o căruţă cu doi oameni, dintre care unul era evreu, pe care l-a[u] dezbrăcat, luându-i căruţa şi calul, după care, dându-le drumul, au plecat cu toţi în pădure.

Au plecat la Vatra Moldoviţei, la brigadierul silvic Dan Ilie. Aici, a doua zi, tatăl său cu ceilalţi s-au reîntors cu un sac cu tutun şi mai multe lucruri.

În luna iulie 1946, dimpreună cu unchiul său de la Roman, au venit la Voitinel, întâlnindu-se cu tatăl său, cu care a plecat la Vicovu de Jos, la o mătuşă a sa, unde au fost surprinşi de jandarmi.

A fost prins, reuşind să fugă, stabilindu-se în Ardeal, unde a stat până-n ziua de 20 Octombrie 1947[8].

2. ONICA SAVA, de ani 51, fiul lui Ioan şi Sevastia din Horodnicu de Sus, în declaraţia sa, fila....., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, s-a evacuat în Câmpulung, unde întâlnindu-se cu Macov[e]iciuc Vladimir, s-a înrolat ca *partizan* în banda sa. Fiind înarmaţi cu bande [arme] şi muniţii, personal având o armă nemţească şi 30 cartuşe, au plecat în pădure.

Aveau ca misiune de a observa unde este armată sovietică, cum stă, şi în cazul că înaintează să anunţe pe nemţi.

În pădure l-au găsit şi pe Motrescu, care n-a avut armă asupra sa.

În ultima zi, la reîntoarcere spre Câmpulung, rămânând la bagaje Ursache Traian şi Coniac Gheorghe, împreună cu ceilalţi s-au urcat într-o poiană, având o ciocnire cu sovieticii,

---

[7] Valerian Cozlovschi.

[8] În declaraţie, Silvestru Macoveiciuc afirmă că a fost arestat pe data de 2 octombrie 1947 (vezi documentul nr. 43).

fiind omorâți doi sovietici și capturând 7 cai. Reîntorcându-se spre Câmpulung, s-au întâlnit cu Țugui Gheorghe, Țugui Precop și Rusu Dumitru, plecând cu toții și cu mai multă populație civilă spre Câmpulung. De la Câmpulung a plecat cu mașina la Fundu Moldovei, unde era Comandamentul german. De aici a plecat la Dorna Cândreni.

În luna septembrie 1944, s-a reîntors acasă, în comuna Horodnicu de Sus, stând fugar.

În martie 1945, plecând la București, se întâlnește cu Macov[e]iciuc Vladimir, cu care a stat două zile la Natalița Zamfir, unde a cunoscut și pe Florea Arcade.

În martie 1945, reîntorcându-se la Voitinel, se întâlnește cu Macov[e]iciuc Vladimir, care-l trimite la București cu o scrisoare, pe care era scris "profesorul Vasile", să-i aducă niște bani.

În București, căpătând un milion de lei, a mers pe la Natalița Zamfir, unde s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Silvestru, căruia i-a dat 80000 lei.

Reîntorcându-se la Voitinel, a dat banii lui Macov[e]iciuc Vladimir, pentru care serviciu a primit 20000 lei.

În luna mai 1945, dimpreună cu Onica Vasile, au mers la P[i]etroasa, unde s-a[u] întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir și Florea Arcadie, cu care a[u] mers la Crăciun [Crăciuc] Vasile, unde au făcut un chef.

În luna iulie 1945 a venit la Voitinel, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Florea Arcadie, Tudose Simion, Aurel Coroamă și Cârdei Gheorghe, (cu) care fiind toți înarmați cu arme și pistoale automate, el personal având o armă rusească, a[u] plecat spre Câmpulung, pentru a lua legătură cu Procuțan, să-i ducă la Ovidiu Găină, pe Giumălău [Giumalău]. La Câmpulung, Cârdei Gheorghe și Tudose Simion, a[u] fost trimiși să i-a [ia] legătura cu Procuțan, iar ei au rămas la Lucan Nicolae, o veche gazdă a lui Macov[e]iciuc. Fiind surprinși, reușește să scape de a fi prins.

Regăsindu-se cu Macov[e]iciuc Vladimir și Macov[e]iciuc Silvestru, vin la Câmpulung, unde i-au [iau] legătura cu Corduneanu, la care stau două zile, în care timp se întâlnesc cu Procuțan și Alexandru Șutea.

Conduși de Șutea Alexandru, au plecat pe Muntele Giumălău [Giumalău], la o cabană, unde erau vreo 15 inși și unde au cunoscut pe Ovidiu Găină. A stat două zile la cabană, de unde mergând în apropiere, la brigadierul Nichiforel, a fost prins.

În luna mai 1946, în Rădăuți, s-a întâlnit cu Ilie Prelipcean și Alexandru Lavric [Lauric] din com. Grănicești, jud. Rădăuți, care i-au spus că vor să se întâlnească cu Macov[e]iciuc Vladimir.

Au plecat la Voitinel, unde s-a[u] întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, iar la vreo 10 minute după întâlnirea lor a fost prins de jandarmi.

Nu s-a mai întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, dar a auzit că a fost împușcat.

3. ONICA VASILE, de ani 29, fiul lui Ioan și Maria, din comuna Horodnicu de Sus, în declarația sa, fila..., semnată propriu și vizată de noi spre neschimbare, recunoaște:

Fiind la Câmpulung, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, care avea adunați mai mulți oameni. A plecat la Fundu Moldovei, la un comandament german, căpătând armă, unde sub comanda lui Macov[e]iciuc Vladimir au făcut cu toți tragere.

După câteva zile, suindu-se cu toții într-o mașină germană, au plecat în pădure. În pădure s-a întâlnit și cu Motrescu Gheorghe, care a umblat cu ei, neavând armă.

În ultima zi, la reîntoarcerea din pădure, rămânând la bagaje Ursache Traian și Coniac Gheorghe, dimpreună cu ceilalți, s-au urcat într-o poiană, unde au avut o ciocnire cu niște călăreți ruși, dintre care doi au fost omorâți, restul fugind, capturând caii lor.

Reîntorcându-se la Fundu Moldovei, a stat în spital 16 zile [de] unde ieșind, a plecat în a doua misiune, fiind înarmat cu un pistol automat.

Reîntors din misiune, a stat fugar până-n anul 1945, când a fost prins.

Fiind îmbrăcat militar şi însoţit de Onica Sava, până a fi prins, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir în pădurea Voitinelului, la cantonul brigadierului Leociuc Leon, de unde au plecat în Voitinel, la Crăciuc Vasile, făcând un chef. S-a mai întâlnit cu Macov[e]iciuc în cârciuma din Voitinel, unde au luat câteva pahare de rachiu.

4. RUSU ARCHIP, de ani 24, fiul lui Archip şi Maranda, din com. Hurju[i]eni, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, aflându-se în Câmpulung, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, cu care dimpreună cu alţii au plecat cu o maşină germană, într-un sat al cărui nume nu-l cunoaşte, la o şcoală, unde era un comandament german. Au căpătat arme şi muniţii, plecând în pădure. În pădure a[u] împuşcat, pentru a face zgomot, ca ruşii să creadă că poziţia este aproape şi că-n pădure se află armată.

În ultima zi, la reîntoarcerea spre Câmpulung, s-au urcat cu toţii, în afară de Coniac Gheorghe şi Ursache Traian, care au rămas la bagaje şi [iar] Ţugui Gheorghe [şi] Ţugui Precop, care fusese[ră] trimişi în altă parte, într-o poiană, capturând un număr de 7 cai. În urma ciocnirii avute, plecând imediat spre Câmpulung, în drum pe un plai s-au întâlnit cu Ţugui Gheorghe, Ţugui Precop şi Rusu Dumitru, ce aşteptau cu mai multă populaţie civilă.

Reîntors la Câmpulung, a stat vreo câteva zile, după care împreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Ţugui Gheorghe, Onica Vasile, Rotaru Sevastian şi un locotenent neamţ au plecat din nou în pădure, fiind înarmaţi şi de data aceasta.

La două zile s-a reîntors, plecând la Dorna, de unde s-a reîntors acasă, în com. Hurju[i]eni.

5. ŢUGUI GHEORGHE, de ani 41, fiul lui Precop şi Varvara, din comuna Vicov[u] de Jos, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, evacuându-se la Câmpulung, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, plecând cu el la Fundu Moldovei, la o şcoală, unde a fost înarmat. De aici cu o maşină nemţească, dimpreună cu mai mulţi, au plecat în pădure. În pădure l-au găsit pe Motrescu Gheorghe. În ultima zi, la reîntoarcere spre Câmpulung, a fost trimis de către Macov[e]iciuc Vladimir, împreună cu tatăl său, în Poiana Secării, pentru a scoate populaţia civilă.

Ajungând la Poiana Secării, a auzit focuri de armă înspre locul unde-i lăsase pe ceilalţi. Ieşind în plaiul unde era să se întâlnească cu ceilalţi pentru a pleca spre Câmpulung, a venit Rusu Dumitru, pe care l-a întrebat de focurile de armă ce s-au auzit, care i-a răspuns că nu ştie, deşi le-a auzit şi el. Aşteptând puţin, au venit şi ceilalţi, auzind că a[u] avut o ciocnire cu nişte călăreţi ruşi, dintre care au fost omorâţi doi, capturând şi nişte cai. Au plecat cu toţii la Câmpulung unde, dându-i arma lui Macov[e]iciuc [Vladimir], a plecat la Sadova.

Reîntorcându-se la Câmpulung, fiind din nou înarmat, dimpreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, un locotenent neamţ şi alţii, au plecat în pădure, de unde, s-a[u] reîntors după câteva zile. N-a mai fost în altă misiune.

6. ŢUGUI PRECOP, de ani 56[9], fiul lui Iosif şi Ana, din com. Vicovu de Jos, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, fiind evacuat în Câmpulung, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, plecând cu o maşină, în care erau mai mulţi din sat, al cărui nume nu ştie, unde au fost înarmaţi toţi. Personal a primit o armă şi mai multe cartuşe.

Au plecat în pădure, umblând vreo trei săptămâni. În pădure l-au găsit şi pe Motrescu Gheorghe. În ultima zi, la reîntoarcere spre Câmpulung, Macov[e]iciuc Vladimir l-a trimis pe

[9] Întrucât s-a născut la 2 februarie 1883, avea vârsta de 66 ani.

el şi feciorul lui, Gheorghe Ţugui, la Poiana Secării, pentru a scoate populaţia civilă. Ajungând la Poiana Secării, au auzit nişte împuşcături. Scoţând populaţia în plaiul unde urma[u] să se întâlnească cu ceilalţi, a venit Rusu Dumitru care i-a spus că a auzit împuşcând, neştiind ce a fost. Venind şi ceilalţi cu mai multă populaţie civilă, au pornit-o la Câmpulung.

Ajuns la Câmpulung, a dat arma lui Macov[e]iciuc Vladimir, plecând împreună cu feciorul lui în com. Sadova. După armistiţiu, dimpreună cu nişte oameni din com. Straja, s-a dus prin munţi acasă, în comuna Vicovu de Jos, locuind tot timpul acasă.

7. URSACHE GHEORGHE, de ani 39, fiul lui Ioan şi Ecaterina, din com. Costişa, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, fiind în Câmpulung, dimpreună cu Macov[e]iciuc Vladimir şi alţii, toţi fiind înarmaţi, personal având armă şi 20 cartuşe, au plecat în pădure. În pădure l-au găsit pe Motrescu Gheorghe.

În ultima zi, la reîntoarcere la Câmpulung, Ţugui Gheorghe şi Ţugui Precop fiind trimişi să anunţe populaţia civilă din pădure, iar la bagaje rămânând Coniac Gheorghe şi Ursache Traian, cu toţi ceilalţi au urcat într-o poiană, unde având o ciocnire, declanşându-se focuri de armă, împreună cu Grijincu Vasile, au fugit la bagaje. În urma lor a[u] venit ceilalţi cu nişte cai. A auzit că au fost împuşcaţi doi sovietici.

Au pornit-o spre Câmpulung, în drum întâlnindu-se cu Ţugui Gheorghe, Ţugui Precop şi Rusu Dumitru, care erau cu mai multă populaţie civilă.

Ajuns la Câmpulung, a predat arma, plecând la lucru la nişte oameni, nemaiîntâlnindu-se cu vreunul din cei cu care fusese în pădure.

8. GRIJINCU VASILE, de ani 26, fiul lui Pamfil şi Minodora, din Horodnicu de Sus, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, evacuându-se în Câmpulung, împreună cu fratele său, Grijincu Gheorghe, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir care i-a propus să plece în pădure, pentru a face incursiuni.

Dimpreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, fratele său şi alţii, a plecat într-o comună, al cărei nume nu-l ştie, la o şcoală, unde erau şi alţii. Fiind înarmaţi, personal căpătând o armă şi o ladă de muniţie, s-au urcat într-o maşină germană, plecând în pădure. În pădure l-au găsit şi pe Motrescu Gheorghe, care a umblat cu ei, neavând armă.

În ultima zi, la reîntoarcere din pădure, rămânând la bagaje Ursache Traian şi Coniac Gheorghe, cu toţi ceilalţi s-a urcat într-o poiană. A fugit la colibă, unde reîntorcându-se şi ceilalţi, a auzit că în poiană au fost împuşcaţi doi ruşi.

În convoi a plecat spre Câmpulung. Ajungând la Moldoviţa, a predat arma lui Macov[e]iciuc Vladimir, plecând împreună cu Ursache Traian la Câmpulung, de unde a plecat la C.T. Rădăuţi.

9. URSACHE TRAIAN, de ani 37, fiul lui Ioan şi Catrina, din com. Frătăuţii Vechi, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În luna mai 1944, l-a cunoscut pe Macov[e]iciuc Vladimir, a mers la nemţi, care le-au dat arme pentru a pleca în pădure, să aducă relaţii despre armata sovietică. Primind o armă, dimpreună cu mai mulţi, a plecat în pădure. În una din zile, rămânând la bagaje cu Coniac Gheorghe, ceilalţi s-au urcat într-o poiană, după care în urma lor, a auzit împuşcături.

Reîntorcându-se din poiană ceilalţi, a auzit că au fost împuşcaţi doi ruşi. A plecat cu toţii spre Câmpulung, de unde împreună cu Grijincu Vasile a plecat spre Braşov.

10. RUSU DUMITRU, de ani 25, fiul lui Gheorghe şi Elisabeta din com. Voitinel, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, evacuându-se la Câmpulung, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, care i-a propus să se înroleze în armata germană.

La câteva zile, venind Macov[e]iciuc Vladimir cu o maşină germană, cu mai mulţi cetăţeni, s-a urcat în maşină şi a plecat cu ei în pădure. La coborârea din maşină, a primit o armă germană şi mai multe cartuşe. În pădure la-u [l-au] găsit şi pe Motrescu Gheorghe.

În ultima zi, la reîntoarcere, Macov[e]iciuc Vladimir a trimis pe Ţugui Gheorghe şi Ţugui Precop într-o poiană, să aducă nişte populaţie civilă, iar ceilalţi, în afară de doi dintre ei care au rămas la bagaje, au urcat înspre o poiană. În apropierea po[i]enei, Macov[e]iciuc Vladimir, spunându-le că vor trece ruşii pe acolo, l-a trimis ca observator pe o cărare.

Stând pe cărare, a auzit împuşcături în poiană, la care a fugit, ajungând într-un plai, unde s-a întâlnit cu Ţugui Gheorghe şi Ţugui Precop. Stând cu aceştia, au venit şi ceilalţi pe care-i lăsase în poiană, auzind de la ei că au avut o ciocnire cu ruşii şi că doi ruşi au fost împuşcaţi.

A[u] plecat cu toţii la Câmpulung, unde dându-i arma în primire lui Macov[e]iciuc s-a prezentat la C.T. Rădăuţi, pentru a fi încorporat.

11. CONIAC GHEORGHE, de ani 38, fiul lui Dionisie şi Varvara din com. Frătăuţi[i] Noi, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În luna mai 1944, venind la Câmpulung, s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, care i-a propus să meargă în pădure.

Aşteptând în marginea oraşului, a venit Macov[e]iciuc Vladimir cu o maşină nemţească în care erau mai mulţi inşi, s-a urcat în maşină, mergând cu ei într-o comună, unde toţi au căpătat arme şi muniţii. Personal a căpătat o armă nemţească şi mai multe cartuşe. Fiind înarmaţi, au plecat în pădure. În pădure l-au găsit pe Motrescu Gheorghe.

A[u] umblat prin pădure vreo două săptămâni. Într-o zi, rămânând la bagaje cu Ursache Traian, ceilalţi s-au urcat într-o poiană, de unde la un moment dat a auzit împuşcături. Reîntorcându-se cu toţi din poiană, i-au povestit că au avut o ciocnire cu ruşii, din care doi au fost împuşcaţi, capturând şi nişte cai.

S-au întors la Câmpulung, de unde a plecat la Bucureşti, nemaiîntâlnindu-se cu nici unul din cei care fusese în pădure.

12. MOTRESCU GHEORGHE, de ani 25, fiul lui Pintilie şi Sofia, din com. Vicovu de Jos, jud. Rădăuţi, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În primăvara anului 1944, s-a întâlnit în pădure cu Macov[e]iciuc Vladimir, care era însoţit de mai mulţi inşi, toţi înarmaţi cu pistoale automate şi arme. Macov[e]iciuc Vladimir i-a spus că toţi sunt *partizani,* trimişi să vadă unde este frontul Armatei Roşii şi să meargă şi el cu ei. A stat în pădure până ce Macov[e]iciuc Vladimir i-a spus să-l aştepte într-o poiană, pentru a pleca la Câmpulung. Aşteptând în poiană, s-a întâlnit cu ceilalţi, de unde cu toţii au plecat la Câmpulung.

La Câmpulung s-a prezentat la C. Teritorial, de unde a fost trimis la C.T. Rădăuţi, nemaiîntâlnindu-se cu nici unul din cei cu care fusese în pădure.

13. RUSU GHEORGHE, de ani 29, fiul lui Trufin şi Ana din com. Voitinel, în declaraţia sa, fila ..., semnată propriu şi vizată de noi spre neschimbare, recunoaşte:

În luna iunie 1944[10], s-a întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir. Dimpreună cu Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru, Cârdei Ioan şi Valerco Cozloschi, a plecat înspre Frătăuţi, ajungând în şoseaua care merge de la Rădăuţi la Gălăneşti, unde rămânând în

[10] Corect: iunie 1946.

urmă cu Macov[e]iciuc Silvestru, ceilalți au mers la șosea, legitimând căruțele. A văzut cum cei din șosea au tras la o parte o căruță cu un cal. Au plecat cu toții, luând căruța și calul cu ei. Ajungând în marginea pădurii, Macov[e]iciuc Vladimir i-a dat niște bani, după care a plecat acasă.

A stat tot timpul acasă, nemaiîntâlnindu-se cu ei.

N-a comunicat nimănui cele văzute.

14. ROTARU SEVASTIAN din Voitinel, jud. Rădăuți, arătat în declarația lui Macov[e]iciuc Silvestru că a participat la acțiunile din pădure, nu a putut fi interogat, fiind dispărut.

15. SFICHI AUREL din comuna Voitinel, jud. Rădăuți, arătat de Macov[e]iciuc Silvestru în declarația sa cum că a participat la acțiunile din pădure, n-a putut fi interogat, fiind dispărut[11].

16. GRIJINCU GHEORGHE din comuna Horodnicu de Sus, jud. Rădăuți, arătat de Macov[e]iciuc Silvestru în declarația sa, precum și în declarațiile celorlalți, n-a putut fi interogat, fiind dispărut[12].

17. SBIERA AUREL din comuna Horodnicu de Sus, arătat de Macov[e]iciuc Silvestru în declarația sa că a participat la acțiunile din pădure, n-a putut fi interogat, fiind dispărut[13].

18. CENUȘĂ CONSTANTIN din comuna Putna, jud. Rădăuți, arătat de Macov[e]iciuc Silvestru în declarația sa că a participat la acțiunile din pădure, n-a putut fi interogat, fiind dispărut[14].

19. LUCHIAN LUNGOCI din comuna Horodnic[u] de Jos, arătat de Macov[e]iciuc Silvestru în declarația sa cum că a participat la acțiunile din pădure, n-a putut fi interogat, fiind dispărut.

20. CÂRDEI IOAN din comuna Voitinel, arătat de Macov[e]iciuc Silvestru, Onica Sava și Rusu Gheorghe, n-a putut fi interogat, fiind dispărut.

Față de cele de mai sus, numiții de la punctul 1-12 inclusiv și punctul 14-20 se fac vinovați de faptul că au intrat în organizații hitleriste, punându-se în slujba hitleriștilor înăuntrul țării, faptele lor fiind calificate *crime de război*[15].

Numitul Rusu Gheorghe de la punctul 13, se face vinovat de participare la jaf și omisiune de denunț.

Drept pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

Slt. de Securitate
(ss) S. Lunguleac[16]

- ASRI, Fond P. dos. 64332, f. 50-58.

---

11 Era condamnat.

12 Era deportat în Siberia, de către N.K.V.D.

13 *Ibidem.*

14 Constantin Cenușă se afla în păduri; partizan.

15 Considerăm că sunt eronate concluziile anchetatorului.

16 Anchetatorul semnează fiecare pagină a procesului-verbal.

58 **1949 iunie 4, Bucureşti.** Referat cu propunerea Direcţiei Generale a Securităţii Poporului ca dosarul fostului grup de partizani condus de Macoveiciuc să fie înaintat la Direcţia a V-a.

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A SECURITĂŢII POPORULUI

Nr. 117/61148
4 iunie 1949

REFERAT[1]

La data de 29 martie 1949, s-a înaintat DRS-Suceava, un tabel de 21 persoane, originare din Jud. Rădăuţi şi Suceava, pentru identificare şi reţinerea lor pentru cercetări, întrucât dintr-un dosar al Inspectoratului de Jand[armi][2] re[i]ese că între 1 şi 20 iunie 1944 au alcătuit un grup de voluntari, acţionând în spatele frontului sovietic. Acţiunea întreprinsă de aceştia s-ar fi soldat cu 61 victime din rândurile Armatei Sovietice (7 ofiţeri de stat major şi 54 grade inferioare, ce formau garda statului major)[3]. Grupul fiind condus şi comandat de MACOVEICIUC VLADIMIR, care a fost propus pentru a fi recompensat de Ministerul de Interne de atunci[4].

La data de 13 mai 1949, s-a făcut o revenire de către noi Direcţiunii Reg. de Securitate Suceava, pentru a ne raporta de urgenţă cele arătate mai sus.

La data de 26 mai 1949, DRS-Suceava ne raportează că au fost identificate cele 21 persoane, cu menţiunea că în parte au fost judecaţi pentru participare la acţiuni de *partizanaj* în 1944, sau pentru alte infracţiuni ca hoţie, jaf etc. Un grup din cei arestaţi sunt [este] în curs de judecată la Curtea de Apel Botoşani, pentru infracţiuni de acelaş[i] gen.

Totodată s-au luat măsuri pentru cercetarea întregului caz, pe baza informaţiilor ce le deţine DRS-Suceva, în legătură cu fosta bandă MACOVEICIUC. DRS-Suceava ne-a înaintat dosarul ce cuprinde cercetările privitoare pe fosta bandă MACOVEICIUC, cuprinzând 221 de file, iar ultimul dosar de anchetă este în prezent în curs de judecare la Parchetul Curţii Botoşani, după ce Parchetul Tribunalului Rădăuţi şi-a declinat competinţa.

Faţă cu cele arătate mai sus, propunem ca întregul dosar să fie înaintat Direcţiunii a V-a pentru a dispune[5].

Subloc. de Securitate
(ss) Ioniţă V.

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 6.

---

1 Document dactilografiat.
2 În acest dosar au fost găsite documentele nr. 8 şi 9.
3 Pierderile sovietice au fost mult mai mari decât rezultă din documentele nr. 43-55.
4 Macoveiciuc a fost recompensat de Ministerul de Interne (român). În acest caz, acuzaţia că partizanii s-au pus (numai) în slujba hitleriştilor cade.
5 Pe manşeta documentului există următoarea menţiune, scrisă cu mâna: 5.VI.1949 - Trimis la D. V-a tot dosarul. (ss) Mr. Indescifrabil.

59 **1949 iulie 9, Sucevița.** Referatul Miliției asupra incidentului produs între partizani și doi pădurari.

REFERAT[1]

1. Asupra cercetărilor din prezentul dosar cu acte cerce[tare] din oficiu.

2. Obiectul cercetărilor.

În ziua de 8 iulie 1949, pădurarii Lungu Irimia și Niculcea Toader[2], primul șeful cantonului Huta și secundul șeful cantonului Voi[e]vodeasa, ambele raze ale cantoanelor învecinate, au plecat de dimineață în cantonul Voi[e]vodeasa parcela 13, unde aveau la prășit pu[i]et de iarbă și buru[i]ene un număr de 6 fete pentru a vedea cum lucrează și dacă lucrul executat este bun. Au ajuns la fete pe la ora 13 și (unde) au stat circa o jumătate de oră, după care s-au grăbit să vină jos, întrucât erau oameni care îi așteptau.

S-au coborât pe la o bourie care se afla la circa o distanță de 4 km, situată mai înainte de locul denumit Podul Putnei, unde la bourie au luat masa, după care s-au grăbit să vină la barieră.

La circa 50 metri de podul de mai sus și la distanță de 4-5 metri de ei, de după un corci, s-au pomenit cu o somațiune cu următoarele cuvinte: *"Jos pușca, sus mâinile, culcat!"* în care timp pădurarul Lungu a aruncat ochii spre tufar și a văzut un cap de om, descoperit, cu un pistol automat îndreptat contra lor. Iar când a repetat a doua somațiune, Lungu a dat arma jos și s-a culcat, după care individul în cauză a [i]ești de după corci și a înaintat spre ei, ordonându-le să se dezechipeze imediat, căci altfel sunt expuși a fi împușcați, fapt care au executat imediat, în care timp îi înjura în tot felul și le-a spus: *"Ia uitați-vă în huci. Frați[i] voștri sunt dezbrăcați și au nevoie de haine, iar voi veți mai face"*. Atunci pădurarii au aruncat cu privirea spre locul indicat, unde au văzut două capuri [capete] de om și o pușcă întinsă asupra lor, pe care nu i-a putut vedea bine.

După ce i-a dezbrăcat,i-a pus de le-a aranjat ca pentru dat în primire, luând toate actele de la ei și întrebându-i: *"Unde sunt hârțoagele de comuniști[?] Sunteți comuniști[?][3] Dacă le găsesc, acuma le mâncați și după aceasta vă voi împușca!"*, repetând de mai multe ori aceasta. Controlând prin toate buzunarele și văzând că nu a dat de carnete comuniste, i-a pus să strige amândoi deodată, cu următoarele cuvinte: *"Jos Republica! Să trăiască partizanii până vin americanii!"*[4], aceasta repetându-se de trei ori, după care s-a dus la arma lui Lungu Irimia și l-a întrebat mai înainte dacă o ține încărcată și dacă o va întrebuința pentru împușcarea partizanilor, iar în cazul când arma este încărcată, îl împușcă imediat. Controlând arma numitului și văzând că nu este încărcată, a pus-o după cap, în bandulieră și a mai luat o altă armă de tip rus[e]ască, automată cu 10 focuri, a pus-o și pe a doua în bandulieră, a scos un pistol mic Beret[t]a dintr-un toc de piele pe care l-a pus în geanta luată de la Lungu Irimia, și luând pistolul automat în ambele mâini, i-a luat pe amândoi pădurarii și i-a dus la o colibă ce este situată în apropiere, unde dormea[u] Medrihan Dumitru, Pricop Lazăr și Cazacu Ion, care au sfărâmat piatră pe șoseaua ce duce din comuna Voi[e]vodeasa spre Putna, în fundul pădurii și la amiază s-au dus în colibă să se odihnească.

---

[1] Document dactilografiat cu foarte multe greșeli.

[2] Cazul acestor doi pădurari apare în Sentința nr. 763 din 26.9.1950 (vezi documentul nr. 97).

[3] Partizanii îi căutau mai mult pe comuniști, de care își băteau joc.

[4] De regulă, întâlnirile cu persoane necunoscute în pădure erau politizate de partizani.

Cum dormeau, au fost sculați de către pădurari, din ordinul banditului, și care trezindu-se și văzându-i pe pădurari dezbrăcați și-au dat seama că au fost dezarmați și jefuiți de numitul, iar între timp individul necunoscut i-a întrebat dacă îi cunoaște, iar locuitorii au afirmat că îi cunoaște și au fost întrebați dacă sunt comuniști și dacă s-au purtat brutal cu populația. Aceștia au afirmat că sunt oameni buni și nu sunt comuniști. Atunci i-a înjurat din nou pe toți laolaltă, întrebându-i dacă nu cumva sunt și din ei comuniști că nu vrea să spună, amenințându-i pe toți că dacă nu va [vor] striga ce le va spune, îi va împușca imediat. Atunci banditul a pronunțat întâi, după care i-a pus să strige cu următoarele cuvinte: *"Jos Republica*[!] *Să trăiască partizani*[i] *până vor veni americani*[i]*"* Aceste strigăte au fost repetate de trei ori. După care a scos afară pe pădurari, cum erau în cămașă și i-a pus să strige încontinu[u,] până vor ajunge în comună și cum vor ajunge, să anunțe pă [pe] șeful de Miliție să poftească la el, că îl așteaptă.

Când au plecat de pe loc, pădurarul Lungu Irimia, din greșeală a strigat *"Trăiască Republica"*[!] Atunci banditul necunoscut a tras un foc de armă în sus, iar numiți[i] pădurari nu s-au mai uitat înapoi și au plecat spre comuna Voi[e]vodeasa, unde au anunțat imediat postul de Miliție despre cele întâmplate.

Individul necunoscut care i-a dezarmat și jefuit pe pădurari are următoarele semnalmente: înalt, robust, cu ochii negri, fața albineață, părul pe cap negru și lung (malagamba) nebărb[i]erit de circa o lună de zile, părul fi[i]nd lung și rar, idem mustața, nerasă și neagră, etate circa 28-32 ani, încălțat cu opinci, cu itari cam rupți pe dedesubt, avea o scurtă vătuită tip rusească, iar deasupra avea o haină de culoare albineață, spălăcită, la spate având cap[i]șon de ploaie, cu capul gol. Ca armament avea asupra sa un pistol automat cu încărcătorul semilună, una armă rus[e]ască automată cu 10 cartușe fără lunetă [și] un pistol mic "Beret[t]a".

Ceilalți [sic!] indivizi care îi însoțeau nu li s-au putut lua nici un fel de semnalmente, deoarece nu li se vedea[u] din pădure decât capetele și, fiind culcați și la distanța de circa 40-50 metri, nu au putut fi observați bine, iar asupra lor, ca armament, s-a văzut numai o singură armă care părea a fi Z.B.

Acești trei indivizi necunoscuți care au dezarmat pe pădurari, nu au fost văzuți prin aceste locuri [în] care și-au făcut apariția acum câteva zile. Dar din toate investigațiile făcute nu a[u] fost recunoscuți de nimeni.

3. Rezultatul cercetărilor.

Din cercetările făcute de noi, rezultă că într-adevăr indivizi necunoscuți au comis faptele enumerate mai sus. Fapt care din toate cercetările și investigațiunile și urmăririle ce s-au făcut până în prezent nu au putut fi prinși.

Șeful Biroului Judiciar de la Circ. Miliție Horodnic
Plut de Miliție
L.S.[5] (ss) Cazacu Ion

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 62

[5] Ștampila: Miliția Județeană Rădăuți - Postul de Miliție Sucevița.

60 **1949 iulie 13, Rădăuți.** Plan de acțiune întocmit de Miliția Județului Rădăuți pentru lichidarea grupurilor de partizani din munți.

MILIȚIA JUD. RĂDĂUȚI

PLAN DE ACȚIUNE[1]

pentru prevenirea și reprimarea bandelor de pe teritoriul județului Rădăuți

În regiunea muntoasă a județului nostru au fost identificate până în prezent un număr de 3 bande teroriste, care își au zona sa [lor] de acțiune astfel:

- Banda Hojmei Silvestru[2], compusă din 8-12 membri care acționează în zona Brodina, efectuând și treceri în U.R.S.S.

- Banda Cenușă Constantin, compusă din 4 membri, care acționează în zona: Putna, Sucevița, Argel și Vatra Moldoviței din jud. Câmpulung.

- Banda Ghivnici Andrei[3], cu un efectiv până [la] 5-6 membri, acționează în zona: pădurile Sucevița, Marginea și teritoriul județului Câmpulung.

Măsuri preventive

S-au luat măsuri prin posturile de miliție din zonele respective a se ține sub continuă supraveghere toate elementele din zonă care sunt în legătură cu bandele, în calitate de tăinuitori, gazde, complici, informatori, curieri.

S-au luat măsuri de pază serioasă a întreprinderilor din zonă, a cooperativelor, a locului de depozitare a cerealelor, în vederea treierișului și a instituțiilor din teritoriu[l] respectiv.

În mod regulat se execută patrulări cu efectivul întărit și posturi de pândă fixe în locurile unde sunt informații că circulă banditii.

S-a trimis o echipă de doi milițieni la casa de odihnă din Brodina, unde aveam informații că banditii și-au pus în gând să arunce în aer această clădire și să răpească pe secretarul jud[ețenei] P.M.R. Rădăuți, pentru a-l tortura în pădure, în scopul de a obține de la el relații referitoare la modul de organizare a(l) partidului, după care să fie spânzurat.

Se face instructaj cu paznicii de la întreprinderi și cu guarzii comunali în vederea măririi vigilenței și a executării serviciului și în special a serviciului de noapte în mod conștiincios și cu mult devotament.

Rețeaua informativă se va mări și se va împinge antenele rețelei până în cele mai adânci locuri de frecvență și ascunziș al banditilor, recrutându-se informatori devotați chiar și din sânul bandelor, precum și din rândul ciobanilor care sunt cu stânele pe poienele de pe crestele munților.

La sediul Milității Județene s-a organizat o echipă de intervenție imediată, sub comanda sublocot[enentului] David, care ține legătura încontinu[u] cu organele milițienești din regiunea unde acționează bandele, fiind anunțat imediat, pe cea mai scurtă cale, de orice eveniment întâmplat pe teritoriul județului nostru.

Se va urmări și ține evidență de activitatea persoanelor care fac deplasări în mod obișnuit din regiunea de șes în regiunea muntoasă și în mod special pe aceia cari fac deplasarea prin munții din regiunea Argel, Vatra Moldoviței, din județul Câmpulung.

Se va lua legătura cu formațiunile de grăniceri în vederea trecerilor frauduloase peste frontieră a acestor bande și a eventualelor atacuri - împotriva pichetelor.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] Numele Hojmei, în alte documente, apare sub formele Haşmei sau Harşmei.

[3] În alte documente, numele este Ghimici, iar prenumele Nistor.

Se va urmări şi ţine evidenţa prin subunităţile de miliţie a tuturor dispăruţilor de drept comun şi politic de pe teritoriul judeţului, care pot fi în legătură cu bandele teroriste din munţi.

Măsuri represive

În caz de apariţie a bandei, posturile de miliţie din regiune vor mobiliza efectivul şi vor lua contact cu banda.

De la Miliţia Judeţeană se va deplasa imediat, cu cel mai rapid mijloc, la faţa locului, echipa de sub comanda sublocot. David I., cu misiunea de a urmări, prinde şi a duce la Comandamentul Miliţiei [pe] membri bandei.

Echipe din trei până la patru miliţieni vor face pânde la locuri obligate [singurele căi de acces şi care erau supravegheate de autorităţi] de trecere din munţi, la stâne şi la casele unde găzduiesc bandiţii.

Se vor face patrulări pe potecile din munţi, pe unde circulă banda.

În cazul când echipele de urmărire iau contact cu bandiţii se va soma legal, iar în caz de nepredare se va deschide foc în plin, întrucât sunt foarte periculoşi, în stare să tragă asupra echipei de miliţieni şi dotaţi bine cu armament.

În caz de contact cu bandiţii, un agent va anunţa Comandamentul Miliţiei Judeţene telefonic, pentru ca rezerva de oameni care are la dispoziţie un camion să se poată deplasa în cel mai scurt timp la faţa locului, iar echipa angajată va menţine focul până la sosirea rezervei.

Se va acţiona în sistem de încercuire, în sensul că apărând banda în raza unui post, posturile de miliţie vecine vor organiza echipe şi se vor deplasa în aşa fel ca să pice în spatele bandiţilor, formându-se un cerc în mijlocul căruia să se afle banda.

Imediat se va aduce la cunoştinţa Miliţiei Judeţene Câmpulung pentru a lua măsuri de mobilizare a forţelor miliţieneşti de la posturile din apropierea judeţului Rădăuţi, pentru a da concurs la prinderea bandei.

În cazuri grave se va apela şi la formaţiile trupelor M.A.N.

Orice eveniment în această acţiune se va raporta imediat Comandamentului Regional de Miliţie Suceava.

COMAND. MIL. JUD. RĂDĂUŢI,

(ss) Cpt. de Mil. Cantor D-tru

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 44-45.

61 **1949 august 15, Rădăuţi.** Declaraţia lui Nicolae Lucan cu privire la găzduirea grupului Macoveiciuc

15.VIII. 1949
Dat[ă] în faţa noastră
şi vizată spre neschimbare
Slt. (ss). indescifrabil

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Lucan Nicolae a' lui Vasile, născut în anul 1880, luna noiembrie, ziua 24, fiul lui Vasile și a[l] Mariei, în com. Câmpulung, jud. Câmpulung, de meserie dulgher, serviciul militar nesatisfăcut din cauza unei defecțiuni la un picior, căsătorit cu Rozalia, cu 2 copii, avere posed 3 ha, pământ și casă, carte știu 6 clase primare, actualmente domiciliat în orașul Câmpulung Moldovenesc, str. Uzinei Electrice nr. 16, asupra celor întrebate declar următoarele:

Știu că în anul 1944, cam prin luna iunie, mi s-a băgat în casa mea de către Comandamentul german[2] un grup de vreo 6 oameni care au locuit la mine și care am auzit că se numește Macoveiciuc.

Tot timpul cât au stat ei la mine i-am văzut în legătură cu ofițerii germani care veneau încontinuu acolo. Eu eram foarte rar acasă, din cauză că eram aproape toată vara și toamna pe la stână și nu veneam decât după alimente de care aveam nevoie la târlă și de multe ori coboram acasă abia pe la Crăciun[3].

Ultima dată când l-am văzut pe Macov[e]iciuc era în toamna anului 1944, când am fost acasă după mâncare, și mai ales am venit acasă pentru faptul că auzeam că nemții se retrag și că fură vitele și vroiam să le feresc și pe ale mele, și atuncea l-am văzut pe Macov[e]iciuc care îmi spunea că pleacă în Germania[4]. De atunci nu l-am mai văzut pe numitul Macov[e]iciuc la mine în casă.

În anul 1945, cam prin luna iulie, când deasemeni eram la târlă și într-o zi când am venit acasă după mâncare, nevasta mea mi-a povestit că într-o seară a venit Macov[e]iciuc la mine acasă și ea a anunțat poliția despre el[5] și atunci a venit poliția și a tras în el și alți oameni care au fost cu el în casa mea și că pe unul l-a prins, iar pe altul l-ar fi împușcat, dar nu mi-a spus pe cine.

Prin ce împrejurare au fost aceștia la mine acasă nu știu absolut nimica, din cauză că tot timpul, de prin martie și până la Crăciunul fiecărui an eu sunt la târlă, unde lucrez cu vitele.

În privința lui Macov[e]iciuc nu mai cunosc nimica.

Aceasta îmi este declarația mea pe care o semnez cu mână proprie, nesilit de către nimeni.

(ss). Lucan Nicolae

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 96.

---

1 Document dactilografiat.

2 Inexact. Refugiații erau repartizați de către Prefectură.

3 Dacă a fost foarte rar acasă, cum a putut să-l vadă pe Macoveiciuc încontinuu în legătură cu ofițerii germani?

4 Vladimir Macoveiciuc nici n-a intenționat, nici n-a plecat în Germania. Dovadă faptul că la Satu Mare a găsit soluția pentru a se rupe de nemți și a rămâne în țară. Putea pleca, așa cum au făcut mulți alții, dar n-a făcut-o.

5 Poate că și doamna Lucan a anunțat Poliția, dar în mod sigur Simion Tudosi a denunțat grupul din care făcea și el parte.

62 **1949 august 27, Suceava.** Raportul D.R.S.P. Suceava către Direcția Generală a Securității Poporului privind rezultatul cercetărilor în legătură cu fostul grup Macoveiciuc.

DIRECȚIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI SUCEAVA
Nr. 5/26.045-27 august 1949
[Înregistrat:]
Dir. G-rală a Securității Poporului
Nr. 103521-29 august 1949

DIRECȚIUNEA G-RALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI BUCUREȘTI[1]

La Ord. dvs. nr. 513/27.905 din 7 august 1949, referitor la banda Macoveiciuc, avem onoare a raporta următoarele:

Serviciul Județean de Securitate Rădăuți a efectuat următoarele arestări în legătură cu banda Macoveiciuc:

MACOVEICIUC SILVESTRU, RUSU DUMITRU, URSACHE TRAIAN, URSACHE GHEORGHE, GRIJINCU VASILE, ONIGA [ONICA] SAVA, ALBU MAXIMI[LI]AN, RUSU AR[C]HIP, CORNEA [CONIAC] GHEORGHE, ȚUGUI GHEORGHE, ȚUGUI PRECUP și MOTRESCU GHEORGHE.

Numitul Oniga [Onica] Vasile, care deasemeni a fost raportat cu nr. 5/10.057 din 21 mai 1949 că a fost arestat, fiind suferind de tuberculoză bilaterală, a încetat din viață în ziua de 20 august 1949[2].

Luându-se măsuri de recercetarea cazului, susnumiții au fost cercetați de către susmenționatul Serviciu, iar dosarul de anchetă ne-a fost înaintat pentru complectarea cu declarațiile elementelor apărute în județul Câmpulung.

Cu nr. 5/19.267 din 27 Iunie 1949, am înaintat dosarul Serviciului de Securitate Câmpulung, pentru reținerea și cercetarea următorilor: TOPORAȘ, TITUS UNGUR, HOPINCĂ, PROCUȚAN, CORDUNEANU, ȘUTEA ALEXANDRU, brigadierul silvic DAN ILIE și DUMITRU DRAGOȘ.

Serviciul de Securitate Câmpulung, în urma operațiunilor efectuate, a reținut pe numiții: NICHIFOREL OREST și PROCUȚAN CONSTANTIN, raportând că TOPORAȘ și TITUS UNGUR sunt prizonieri în URSS[3], iar HOPINCĂ GHEORGHE, CORDUNEANU și ȘUTEA ALEXANDRU sunt internați în lagărul Gherla. Numitul DAN ILIE s-ar afla în Rădăuți, iar DRAGOȘ DUMITRU este necunoscut pe raza județului Câmpulung.

Prin adresa nr. 5/26.065 din 26 August 1949, am solicitat la DRSP Cluj să audieze pe numiții HOPINCĂ, CORDUNEANU și ȘUTEA ALEXANDRU în legătură cu activitatea lor în banda MACOV[E]ICIUC.

---

1 Document dactilografiat, având pe manșetă următoarele însemnări:
- OPERAT;
- SI;
- 31.8.1949 - DRSP Suceava: Să ni se trimită din timp copia dosarului cercetărilor.
(ss) indescifrabil.

2 Vasile Onica a murit în timpul anchetei, în arestul penitenciarului Suceava.

3 Adică deportați în Siberia de către N.K.V.D.

Deasemeni, fiind sesizaţi că organele de Miliţie Rădăuţi au înaintat Parchetului Tribunalului Rădăuţi încă un număr de 5 elemente învinuite de participare în cadrul bandei Macov[e]iciuc, am înaintat dosarul Serviciului de Securitate Rădăuţi, cu menţiunea de a prelua de la Parchetul Tribunalului Rădăuţi pe cei 5 deţinuţi şi de a complecta dosarul cu declaraţiile acestora.

Vă vom raporta la timp rezultatul cercetărilor, înaintându-vă totodată şi dosarul de anchetă.

Lt. Colonel de Securitate
(ss) I. Popic

Sublocotenent
(ss) S. Enăchescu

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 11-12.

63 **1949 septembrie 2, Bucureşti.** Dare de seamă asupra "bandelor teroriste" din regiunea Suceava.

[Direcţia Generală a Securităţii Poporului]

2 septembrie 1949

DARE DE SEAMĂ[1]
asupra bandelor teroriste existente în munţi [Extras]

[...] Raza Direcţiunii de Securitate Suceava

Sunt cunoscute şi activează în prezent următoarele bande:

- Banda lui FLOCEA DRAGOŞ, compusă din 5 oameni, care acţionează în jurul comunei Stulpicani-Câmpulung şi în regiunile limitrofe cu judeţul Baia. Acest grup jefuieşte stâne şi atacă la drumul mare, însă capătă aspect politic prin acţiunile de calomniere a autorităţilor de Stat şi prin agitaţia ce o produce în mijlocul populaţiei.

- Banda lui GHIVNICI ŞTEFAN, originar din comuna Bosanci-Suceava, urmărit pentru infracţiuni de drept comun. Acesta, în legătură cu încă trei bandiţi neidentificaţi, atacă la drumul mare maşinile R.A.T.A., în special pe şoseaua Cacica-Gura Humorului şi pe muntele Măgura.

- Ultimele informaţiuni verificate semnalează că în munţii dintre Măgura Ilva Mare - Muntele Rotunda, fiinţează organizaţia teroristă "Garda Albă". Aceste bande ar fi organizate de către Comandamentul suprem format din general[ii] MANOLIU, BAŞOTĂ, PANTAZI şi colonel[ul] DĂNCILĂ, maior TEODORESCU şi căpitan BOGDAN.

Din informaţii neverificate, sediul Comandamentului este instalat pe muntele Căliman.

Din afirmaţiile colonelului DĂNCILĂ, rezultă că organizaţia are un efectiv permanent de 450 oameni, cazaţi în bordeie săpate în pământ, căptuşite cu lemn brut.

[1] Document dactilografiat, nesemnat şi fără ştampilă.

Aceleaşi informaţii semnalează că organizaţia dispune de un aparat telefonic, puşti-mitraliere, grenade, telefoane de campanie, binocluri şi că membrii ei au ca sarcină să formeze evidenţa membrilor marcanţi P.M.R. [...]

- O altă organizaţie de acelaşi tip este "Gărzile lui Decebal", care dispune de un Comandament şi membri neidentificaţi aflaţi în munţi, precum şi de membri organizaţi pe teritoriu, în majoritate identificaţi. Au fost identificaţi ca elemente fruntaşe numiţii: ION LAZĂR zis DUDĂU, fost legionar, exclus din P.C.R., unde a reuşit să se infiltreze după 23 august, SANDU GRIGORE, fost în Sumanele Negre, DUMITRU CRĂCIUN, fost informator al S.S.I.-ului în anii 1940-1941 [când] furniza date colonelului DĂNCILĂ [...] Mai sunt semnalaţi ca elemente pe teritoriul acestei bande numiţii: CHELSOI NICANOR, inginerul STRĂCHESCU CONSTANTIN şi alţi 70 complici şi găzduitori ai acestora. În prezent se fac ultimele pregătiri informative pentru identificarea locuitorilor unde se adăpostesc, în vederea trecerii la operaţiuni[2].

- Banda lui CĂMĂRUŢĂ VASILE, fost legionar şi manist[3], semnalată încă de la sfârşitul lunii aprilie 1949, activează în judeţul Baia. Acest grup compus din elemente foste maniste, dispărute din comunele Liteni, Valea Glodului, Pleşeşti şi Buneşti, umblă înarmaţi prin pădurile judeţului, se adăpostesc la ţăranii chiaburi [...] şi a stabilit legături cu "Gărzile lui Decebal" [...]

În jud. Rădăuţi sunt semnalaţi din luna mai a.c. bandiţi înarmaţi în grupuri de câte 5-10 indivizi îmbrăcaţi în haine de culoare neagră, bandiţi care în discuţiile cu locuitorii se interesează cum trăieşte populaţia, dacă muncitorii au de lucru, iar pe unii îi percheziţionează pentru a stabili dacă posedă carnet de membru P.M.R.

În jud. Câmpulung în apropierea comunei Ciocăneşti, au fost văzuţi, în ziua de 10 iulie a.c., un grup de 50 indivizi în uniformă grănicerească veche, purtând caschete de culoare verzuie şi mantale de ploaie nemţeşti [...]

Din activitatea elementelor banditeşti, menţionăm atacul împotriva brigadierului silvic ONIGA CONSTANTIN, pe care l-au jefuit de armă şi alimente la data de 22 iulie a.c., iar 7 zile mai târziu au dezarmat pe brigadierul silvic CÂRCIU GHEORGHE. [...]

- ASRI, Fond D, dos. 2168, f. 407-415.

---

[2] Aceste grupuri armate, din munţi, au fost lichidate prin operaţiuni întreprinse la 14 şi 16 decembrie 1949.

[3] Membru al P.N.Ţ.-Maniu.

64 **1949 septembrie 6, Rădăuți.** Declarația lui Gheorghe T. Cârdei dată la Securitatea Rădăuți în legătură cu activitatea sa din anul 1945, în cadrul grupului Macoveiciuc.

6 sept. 1949
Dat[ă] în fața noastră,
(ss). Slt. S. Lunguleac.

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Cârdei Gheorghe, născut în anul 1917, luna februarie, ziua 9, în comuna Voitinel, jud. Rădăuți, fiul lui Toader și Iftimia, de profesie agricultor, de religie ortodoxă, naționalitate și cetățenie română, căsătorit cu Devora Chifan, având un copil, serviciul militar satisfăcut la Reg[imentul] 2 Artilerie Călăreață, având gradul de sergent. Pe front am fost până în Stepa Calmucă. M-am reîntors de pe front în anul 1943. Carte știu 7 clase primare. Condamnat nu am fost până în prezent.

Avere posed două ha pământ și casă. În prezent domiciliez în comuna Voitinel, jud. Rădăuți. În trecut nu am făcut politică, în prezent membru în Frontul Plugarilor, înscris în anul 1947. Părinții morți, nu au făcut nici un fel de politică. Am trei frați și trei surori. Frații sunt domiciliați în comuna Voitinel, fiind de profesie agricultori. Unul dintre frați a făcut în trecut politică liberală.

Până în anul 1945 am fost concentrat. În luna mai 1945 am fost desconcentrat definitiv. Fiind desconcentrat, am venit acasă în com. Voitinel și m-am ocupat de gospodărie[2].

Familia Macov[e]icic Vladimir o cunoșteam mai de mult, întrucât a avut prăvălie în sat la noi. În anul 1945, cam prin luna iulie, nu-mi pot reaminti precis, m-am întâlnit cu Macov[e]iciuc Vladimir, ce era însoțit de către Florea Arcade. Întâlnindu-mă cu el, mi-a propus să merg cu fiul său Macov[e]iciuc Silvestru la București, pentru care îmi va plăti. Eu am acceptat.

La câteva zile după aceasta, dimpreună cu Macov[e]iciuc Silvestru m-am urcat în gară la Vicșani, plecând la București. Macov[e]iciuc Silvestru ducea o scrisoare de la tatăl său, adresată către un domn din București al cărui nume am aflat mai târziu că este Lavric [Lauric] Filon, de la care Macov[e]iciuc Silvestru urma să i-a [ia] bani și niște aparate de radio. Ajunși la București, am mers împreună cu Macov[e]iciuc Silvestru la numitul Lavric [Lauric] Filon, căruia i-a predat Macov[e]iciuc Silvestru scrisoarea. Macov[e]iciuc Silvestru a primit de la Lavric [Lauric] Filon suma de 50000 lei și o scrisoare. Ne-am întors la Voitinel.

Cum am ajuns la Voitinel, la câteva zile, Macov[e]iciuc Vladimir mi-a dat o scrisoare să o duc numitului Aga din Rădăuți. Luând scrisoarea de la Macov[e]iciuc Vladimir, m-am dus la Rădăuți și i-am predat scrisoarea numitului Aga. Ce era scris în scrisoare, n-am cunoștință. Când i-am predat scrisoarea numitului Aga, acesta m-a întrebat cine este cel care îi scrie, întrucât nu-l cunoaște. Nedându-mi nici un alt răspuns, m-am întors la Voitinel,

---

[1] Document dactilografiat.

[2] A nu se confunda cu ceilalți doi consăteni: Gheorghe E. Cârdei și Gheorghe N. Cârdei. Acesta este Gheorghe T.Cârdei.

comunicându-i situația lui Macov[e]iciuc Vladimir. Când am fost trimis la Rădăuți pentru a duce scrisoarea numitului Aga, am primit de la Macov[e]iciuc suma de 5000 lei.

La vreo câteva zile după aceasta, Macov[e]iciuc Vladimir m-a trimis cu o altă scrisoare la Câmpulung, pentru a o preda numitului Procuțan Costan[3].

Primind scrisoarea, am plecat cu ea la Câmpulung, unde am predat-o numitului Procuțan Costan. Procuțan Costan, citind scrisoarea în fața mea, mi-a spus că în scrisoare scrie că Vladimir Macov[e]iciuc va trece în subzistența lui Brusture. Procuțan Costan nu mi-a dat nimic, ci doar mi-a spus că peste câteva zile se va întâlni cu Macov[e]iciuc Vladimir. După aceasta m-am reîntors acasă, comunicându-i cele spuse de Procuțan lui Macov[e]iciuc Vladimir, prin Tudose Simion[4], cu care mă întâlnisem în Câmpulung.

Ajungând acasă, în comuna Voitinel, mi-am căutat de lucru.

Când am fost trimis de Macov[e]iciuc Vladimir la Câmpulung, pentru a duce scrisoarea lui Procuțan, am primit suma de 10000 lei de la Macov[e]iciuc Vladimir.

La 1 august 1945 am fost arestat, stând până în martie 1946, când am fost pus în libertate de către Curtea Marțială Iași. Fiind pus în libertate, am venit acasă în comuna Voitinel și m-am ocupat de gospodărie.

De atunci și până în prezent n-am mai luat contact cu nici unul din banda Macov[e]iciuc și nici n-am mai avut vreo cunoștință despre ei.

Menționez că atunci când am fost trimis de Macov[e]iciuc Vladimir la Câmpulung pentru a duce scrisoarea numitului Procuțan, am fost luat de acasă și trimis mai mult forțat.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu.

6 sept. 1949 (ss) Cârdei Gheorghe

Dat[ă] în fața noastră
(ss). Slt. S. Lunguleac[5]

- ASRI. Fond P. dos. 64332, f. 101-102.

65 **1949 septembrie 6, Rădăuți.** Declarația lui Valerian Cozlovschi dată la Securitatea Rădăuți, privind două acțiuni de pedepsire întreprinse de Vladimir Macoveiciuc.

6 Sept. 1949
Dat[ă] în fața noastră
ss. Slt. S. Lunguleac

---

[3] Costan, prescurtare de la Constantin, frecvent întâlnit în Bucovina.

[4] Simion Tudosi, informator al Siguranței și al N.K.V.D., cunoștea toate mișcările grupului Macoveiciuc, din care făcea parte.

[5] Declarația este semnată de anchetat pe fiecare pagină, iar anchetatorul semnează la început și la sfârșit.

DECLARAȚIE[1]

Subsemantul Cotlovschi [Cozlovschi] Valerian, născut în anul 1923, luna februarie, ziua 20, în com. Plosca, jud. Rădăuți (URSS) [Bucovina de Nord][2], de profesie muncitor, de religie catolică, de cetățenie și naționalitate română, necăsătorit, fiul lui Rudolf și Maria, serviciul militar nesatisfăcut întrucât am fost fugar. Carte știu 5 clase primare, condamnat nu am fost până-n prezent. Avere nu posed. Nu am făcut și nici nu fac nici un fel de politică.

Am locuit cu familia în com. Plosca până în anul 1943 când, lăsându-mi familia în com. Plosca, m-am instalat în comuna Voitinel, la numitul Simion Crăciun [Crăciuc].

În comuna Voitinel mă ocupam cu munca la pădure[3].

În anul 1946, luna nu mi-o reamintesc, m-am întâlnit în sat cu Macov[e]iciuc Vladimir, care mi-a propus să intru în banda lui și să merg cu el.

Am mers cu Macov[e]iciuc Vladimir la o femeie din sat, al cărui nume nu-l știu[4], unde așteptau Macov[e]iciuc Silvestru [și] Cârdei Ioan zis Luță. Aici Macov[e]iciuc Vladimir mi-a dat de băut și ne-a îmbrăcat pe toți în haine militare și ne-a spus să mergem cu dânsul. Toți eram înarmați. Mie mi-a dat o armă automată.

Când am [i]eșit de la femeie, ne-am întâlnit cu Rusu Gheorghe pe care l-am luat cu noi. Macov[e]iciuc Vladimir i-a dat lui Rusu Gheorghe de băut, apoi la [l-a] îmbrăcat pe Rusu Gheorghe cu un veston militar și i-a dat și o armă automată[5].

Cu toții am mers pe câmp, la Brădetul Nou. Aici ajungând, ne-am așezat toți pe jos. La un moment dat a venit pe șosea o căruță. Când a ajuns căruța în dreptul nostru, am [i]eșit cu toți în drum și am oprit căruța. Cârdei Ioan căutând în căruță și negăsind nimic, a căutat pe cei doi oameni ce erau în căruță, dintre care unul era evreu[6], luând de la acesta 800000 lei, lăsându-l în cămașă și izmene. După ce li s-a [s-au] luat banii și hainele, cei doi oameni ce erau în căruță au fost lăsați să plece, iar căruța și calul am luat-o [sic!] noi.

Luând căruța și calul, am mers cu ea, dinpreună [dimpreună] cu toți în pădure. În pădure am desfăcut [demontat] căruța și am ascuns-o, iar calul a fost luat de noi. De aici din pădure Rusu Gheorghe a fost trimis de Macov[e]iciuc acasă, iar eu, Macov[e]iciuc Vladimir, Macov[e]iciuc Silvestru și Cârdei Ioan, am plecat cu tot cu cal la Vatra Moldoviței[7].

La Vatra Moldoviței am mers cu toții la un om, Iarmulai, pe care nu-l cunosc prea bine, căci n-am mai fost la el. Aici am stat ascunși până ce Macov[e]iciuc a organizat (a da) o lovitură asupra casierului de la fabrica de cherestea din Vatra Moldoviței. Aici Macov[e]iciuc Vladimir, luând legătura cu numitul Nicutari din Ciomârla [Ciumârna] am dat o lovitură la doi evrei[8], ce treceau cu căruța pe șosea, luându-le 2000000 lei și hainele depe [de pe] ei și niște tutun ce era într-un sac. La acest jaf am participat și eu, [Cârdei] Ion-Luță, Macov[e]iciuc Vladimir și Nicutari. Macov[e]iciuc Silvestru nu a luat parte la acest jaf.

---

1 Document dactilografiat.

2 O parte din fostul județ Rădăuți a intrat în compunerea U.R.S.S., începând din 28 iunie 1940.

3 Valerian Cozlovschi a fost partizan în grupul condus de Constantin Cenușă, în vara anului 1944.

4 Se numea Veronica Chifan, gazdă a grupului.

5 Vezi declarația lui Gheorghe T. Rusu, documentul nr. 56.

6 Aron Altman (vezi documentul nr. 29).

7 La Iermulai Loghin.

8 Cei doi erau casier și administrator la fabrica de cherestea și au fost jefuiți de Macoveiciuc pentru că aflase că aceștia oferiseră o sumă de bani drept recompensă pentru prinderea sa.

După acest jaf ne-am dus la Dan Ilie, unde l-am găsit pe Macov[e]iciuc Silvestru. Pe Dan Ilie l-am găsit acasă. În urma acestui jaf, Macov[e]iciuc Vladimir, mi-a dat 100.000 lei.

De aici am trecut toți patru pe la Ion Pânzaru din Cimârna [Ciumârna][9], unde am stat cca 2 ore de am mâncat. Aici Macov[e]iciuc Vladimir a cumpărat o armă Z.B. de la Pânzaru Ioan, pentru care ia [i-a] dat suma de 100000 lei.

De aici ne-am îndreptat cu toții spre Voitinel. Ajunși în marginea satului m-am dezbrăcat de hainele militare și, dinpreună [dimpreună] cu arma, le-am predat lui Macov[e]iciuc.

Eu am plecat acasă, lăsându-i pe ei în pădure. L-a [sic!] despărțire, Macov[e]iciuc Vladimir mi-a spus să nu-l divulg.

După împușcarea lui Macov[e]iciuc Vladimir am început a sta fugar [...].

Aceasta declar, susțin și semnez,

6 Sept. 1949 (ss) Cozlovschi Valerian

Dat[ă] în fața noastră
(ss). Slt. S. Lunguleac[10]

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 99-100.

---

[9] Pânzaru Ion a fost partizan în grupul condus de Macoveiciuc, în vara anului 1944.

[10] Anchetatul semnează pe fiecare pagină a declarației, iar anchetatorul la începutul și la sfârșitul acesteia.

66 **1949 septembrie 22, Rădăuți.** Plan de măsuri întocmit de Miliția Județului Rădăuți pentru prinderea bandelor existente în raza județului.

MILIȚIA JUD. RĂDĂUȚI Serviciul Judiciar

PLAN GENERAL[1]

pentru prinderea bandelor cari acționează în raza Miliției Jud. Rădăuți.

Pe raza Miliției județene Rădăuți acționează în prezent un număr de trei bande.

I. BANDA HOJMEI SILVESTRU.

Această bandă a fost identificată în cursul lunii iulie 1949. Este compusă din Hojmei Silvestru, refugiat din Storojineț, cu ultimul domiciliu în comuna Dorneşti, urmărit de Miliție şi Securitate, este condamnat la 25 ani muncă silnică pentru crimă de omor, evadare şi trecere frauduloasă peste frontieră. Are aproximativ 48 ani, robust, pervers, foarte periculos şi sălbatec.

Cujmir Vasile[2], refugiat din Storojineț, cu ultimul domiciliu în Dorneşti, dispărut de la domiciliu din anul 1949.

Sfed Vasile, refugiat din Storojineț, cu ultimul domiciliu în comuna Dorneşti, de unde a dispărut din anul 1949.

Tiron Pavel, refugiat din Storojineț[3].

Cociorhan Pricop, cu ultimul domiciliu la km. 14, în comuna Brodina, jud. Rădăuți.

Armament:

Una puşcă-mitralieră, pistol-mitralieră, pistoale mici şi arme ZB, precum şi grenade.

Zona de acțiune:

Masivele din regiunea Brodina, Ulma, Nisipitu, cătunele Dubinschi, Cununschi, Eriste şi regiunea Argel-C[âmpu]lung.

Măsuri pentru prinderea bandelor:

Pentru ca munca noastră să aibă un rezultat pozitiv în urmărirea banditilor, s-au fixat două obiective:

Obiective principale concretizate în însăşi [sic!] persoanele banditilor şi obiective ajutătoare, concretizate în toate elementele cari vin în contact direct sau intermediar cu banditii, punându-se accent pe următoarele categorii:

a. Rude, părinți, frați, surori, unchi, mătuşi, veri, cumnați etc.

b. Infractori de meseri , borfaşi, găzduitori, tăinuitori, hoți de toate categoriile, prieteni, beţivi, precum şi elemente cari au fost în efectivul bandelor iar în prezent se află în penitenciar.

c. Elemente ostile regimului: deblocați, comprimați, chiaburii etc.

d. Femei, vechi simpatii, femei de condiții uşoare, văduve, concubine etc.

---

[1] Document dactilografiat, fără dată, semnătură şi ştampilă. Data am stabilit-o prin comparație cu alte documente. Miliția Județeană Rădăuți, Serviciul Judiciar, trimite Miliției Județene Câmpulung, cu nr. 11866 din 26.9.1949, o copie a acestui plan.

[2] În alte documente apare cu numele de NICOLAE CUJMIR.

[3] Toți cei patru arătați până aici erau refugiați din fostul județ Storojineț, nordul Bucovinei.

e. Elemente prin natura serviciului [care] vin în contact cu bandiții: pădurari, brigadieri, șefi de exploatări, stăpâni de stâni, baci, ciobani, paznici de vite, paznici de câmp, locuitorii caselor izolate etc.

Toate aceste categorii trebuiesc descoperite în mod obiectiv și a fi ținute sub strictă supraveghere prin pânde, filaj și observare.

În sânul fiecărei categorii s-au plasat informatori devotați regimului, punându-se accentul mai mult pe cei care sunt în mijlocul pădurarilor, (a) rudelor și (a) femeilor concubine sau de condiții ușoare care au legătură cu bandiții.

Șeful postului Brodina, unde acționează această bandă, plot. maj. Scripa Alexandru[4], a fost desărcinat de lucrările de birou, dându-i-se ca ajutor plut[onierul] Darie pentru ca să se ocupe în mod exclusiv numai de problema prinderii acestor bande. Din regiunea de șes s-au luat elemente capabile și devotate care au fost trimise la postul de Miliție Brodina în vederea urmăririi bandiților.

Împreună cu organizațiile de masă din regiune, organele Miliției să creeze o stare de spirit în sânul populației, contrară bandiților, prin lămurirea populației.

Întrucât aprovizionarea bandiților cu: băutură, tutun, chibrite etc., se face prin intermediari, care cumpără de la cooperative, pe lângă vânzătorii cooperativelor să fie și câte un milițian deghizat, ca ajutor de vânzător pentru a urmări persoanele care cumpără în cantități mai mari aceste articole.

Verificarea prin plasare de informatori a tuturor lucrătorilor de pădure care lucrează pe echipe, țapinari și corhănitori.

Crearea de capcane și curse sub diferite forme pentru a atrage bandiții în acțiune.

Reținerea a cel puțin două persoane concubine sau alt element care este în legătură cu bandiții, în formă secretă, [pentru] a fi cercetați la oficiul de Miliție.

Patru patrule cu efective de câte trei oameni bine înarmați, vor patrula zona de activitate a bandiților, până în cele mai îndepărtate colțuri, făcând pânde la punctele obligatorii de trecere, la casele celor identificați ca: găzduitori, tăinuitori, complici.

Se va lua legătura cu Miliția Câmpulung pentru ca patrulele Miliției Rădăuți să aibă punctul de întâlnire cu patrulele Miliției Câmpulung pentru schimb de informații și încrucișări de zonă.

Se va ține legătura permanentă cu Securitatea.

S-au luat măsuri a se procura fotografiile bandiților pentru a fi multiplicate și a fi distribuite tuturor milițienilor.

În urma activității informative se va contura în mod precis elementele din bandă și toate elementele cunoscute că ar fi în legătură cu bandiții, precum și zona precisă unde se află bandiții.

În raport de această situație și împrejurări, se va acționa cu efectivele care vor fi necesare.

II. Banda Cenușă Constantin

Este compusă din Cenușă Constantin zis Buzelincă, din comuna Putna, jud. Rădăuți, fost membru în banda lui Macoveiciuc, unde [în] urma acțiunilor sale a devenit șef de bandă, acționând cu banda sa în regiunea muntoasă a jud. Rădăuți.

---

[4] La 8 iulie 1946, Alexandru Scripa era șeful postului de jandarmi din Vicovu de Jos, calitate în care l-a denunțat pe Vladimir Macoveiciuc.

În anul 1948 a fost arestat de fostele organe ale Jandarmeriei şi predat Securităţii, de unde a evadat şi fugit din nou în munţi, unde şi-a organizat iarăşi banda cu Mutrescu Dumitru[5] din comuna Vicovu de Jos, dispărut de la domiciliu din anul 1948.

Gherman Ioan[6], refugiat din Storojineţ, urmărit de autorităţile sovietice pentru crimă de drept comun.

Armament:

Pistoale-mitralieră, arme Z.B. şi pistoale mici.

Zona de acţiune.

Acţionează în pădurile: Sucevita, Voievodeasa, Putna, Vicovu de Jos, Voitinel, Ciomârna şi Vatra Moldoviţei din Jud. Câmpulung.

Măsuri pentru prinderea bandei.

Plot. Major Gâlbău Constantin este desărcinat de răspunderea lucrărilor de birou, dându-i-se ca ajutor un subofiţer din regiunea de şes, întărindu-se postul, pentru ca să se ocupe în mod exclusiv numai de problema bandelor.

Întrucât banda Cenuşă este bine cunoscută iar din informaţiile pe care le deţine s-ar afla în regiunea Putnei, s-au introdus informatori între fraţii lui Cenuşă, cumnaţi, cumnate şi în mod special se urmăreşte soţia lui Cenuşă, întrucât aceasta îl aprovizionează cu alimente.

Aceleaşi măsuri s-au luat şi pentru banditul Mutrescu Dumitru din comuna Vicovul de jos, prin postul de Miliţie respectiv.

S-au luat măsuri ca prin agenţii noştri să creem o situaţie de discordie şi neînţelegere între rudele banditului Cenuşă şi Motrescu şi în mod special între ei şi soţiile bandiţiilor, scontând pe faptul că în urma acestei situaţii cineva dintre ei va ajunge în situaţia de a divulga bandiţii.

S-au luat măsuri de supraveghere a copiilor din comuna Vicovu de Jos care se duc în pădure cu vitele pentru păşunat, întrucât deţinem informaţii că banditul Motrescu dă bani şi bomboane copiilor, prin care el află situaţia din comună sub formă informativă.

Se fac pânde din efectiv a doi sau trei miliţieni la soţia lui Cenuşă şi a lui Motrescu, precum şi la complicii lor.

Se ţin sub continuă supraveghere şi observare, plasându-se informatori la toate elementele care au legături cu bandiţii, în calitate de tăinuitori, găzduitori, concubine, femei de condiţii uşoare etc.

Şi acestei bande [i] se aplică măsurile de îngrădire a bandiţilor luate în planul de prinderea bandei Hojmei, arătate mai sus.

Un număr de trei patrule cu efective a trei oameni bine înarmaţi patrulează zi şi noapte în zona unde şi-a făcut apariţia această bandă, făcând pânde la punctele obligate de trecere şi la cabanele izolate din păduri, unde se presupune că s-ar adăposti bandiţii în timpul nopţii.

Se ia legătura cu Miliţia Câmpulung pentru a se întâlni patrulele din Miliţia Rădăuţi cu cele din Câmpulung, pentru schimb de informaţii şi încrucişări de zonă.

La intrarea în acţiune a acestor patrule se va da un semn de recunoaştere de comun acord cu Câmpulungul.

Se va procura [sic!] fotografiile bandiţilor care se vor multiplica şi distribui la miliţieni.

Se vor cre(e)a curse şi capcane sub diferite forme pentru a determina pe bandiţi să acţioneze.

---

[5] Corect: Vasile Motrescu.

[6] Corect: Constantin Gherman.

Se ține contact permanent cu echipele plasate în zonă și Comandamentul județean. telefonic și prin curier călări, iar de la Comandamentul județean se trimit echipe din elemente cunoscătoare a[le] terenului, (a) locuitorilor, care echipe acționează informativ, independent de cele din zonă.

Măsuri represive se vor lua în raport direct de împrejurările care se vor crea.

III. Banda Ghivnici Nistor.

Este compusă din Ghivnici Nistor din comuna Bosanci, Jud. Suceava, dezertor din armată, condamnat la 7 ani închisoare corecțională.

Hrehorciuc Sava[7] din comuna Sucevița, jud. Rădăuți, dispărut de la domiciliu din anul 1946, în urma comiterii unor furturi.

Din informații [reiese că] s-ar fi atașat bandei și numitul Flocea Petru din județul Câmpulung.

Armament:

O pușcă-mitralieră, pistoale-mitralieră, pistoale mici și binoclu.

Zona de acțiune.

Pădurile Marginea și Sucevița - jud. Rădăuți, Ciomârna, Argel, Vatra Moldoviței, Dorna și Vama din jud. Câmpulung și Solca, jud. Suceava.

Măsuri luate pentru prinderea bandei.

Întrucât pe raza teritoriului nostru nu dă nici o lovitură, ci doar își găsesc teritorii de refugiu în regiunea Marginea și Sucevița, s-au luat măsuri pentru a întări efectivele acestor posturi, patrulându-se zi și noapte aceste zone prin patrule de milițieni.

S-au introdus informatori între frații, părinții și rudele banditului Hrehorciuc Sava din comuna Sucevița.

Unul dintre frații lui Hrehorciuc Sava se află reținut la Oficiul de Miliție.

S-au luat măsuri de continuă supraveghere prin postul de Miliție a caselor bănuiților și a fraților Hrehorciuc, unde se face pândă în continuu, se țin sub supraveghere și observație concubinele și fetele simpatii ale banditului Hrehorciuc.

Puncte comune cu Jud. Câmpulung.

Din ultimele informații primite, banda Hojmei își pregătea sălaj de iarnă pe muntele Bendereu sau pe masivul Rusca, locuri unde se găsesc cazemate și adăposturi făcute în lemn, rămase din timpul războiului.

În comuna Argel se află fratele banditului Hojmei, unde deținem informații că uneori se deplasează banditul Hojmei, luând legătura cu fratele său.

Numita Semco Parasca, comuna Argel, jud. Câmpulung, face efectiv parte din banda Hojmei, pe care o aprovizionează cu diferite articole alimentare. Uneori această femeie umblă îmbrăcată în ținută bărbătească.

Numiții: Tomaciuc Petru, Tanasciuc Maria, Ciocan Gheorghe, comuna Argel, din Câmpulung, trebuiesc supravegheați întrucât sunt găzduitori ai bandiților din banda Hojmei.

Indivizii: Cociorhan Costec, Cociorhan Paulic, toți cu domiciliul în comuna Argel Câmpulung, sunt în legătură cu banda Hojmei, bine cunoscuți cu banditul Sfed, cu care au dat lovitura de la kilometrul 14, de pe raza postului Brodina în seara zilei de 23 august 1949.

În legătură cu toți banditii, de urmărit și supravegheat următorii: Boiciuc Ioan din com. Ciomârna, Moroșan Gheorghe din Poiana Micului, Tecina (fost baci) din Vatra Moldoviței, precum [și] Comarițan Nicolaie, toți tăinuitori și complici ai bandiților.

---

[7] Zis Săvuleț.

Alăturat se anexează trei tabele nominale cu complici, tăinuitori şi concubinele bandiţilor din bandele menţionate, cu domiciliul lor în judeţul Rădăuţi şi Câmpulung.

COMAND. MIL. RĂDĂUŢI, Şef Servic. Judic.
Cpt. de Mil. (ss) Cantor D-tru Sublocot. de Mil. (ss) David Ioan

- ASRI. Fond P. dos. 3820, vol. 4, f. 102-105.

67 **1949 octombrie 1, Vicovu de Jos.** Sesizarea făcută de şeful postului de miliţie privind existenţa unui agent al lui Vasile Motrescu în cadrul Securităţii Rădăuţi.

Intrare 12386
1949 luna oct. ziua 4

Notă informativă nr. 1 din 1 oct 1949[1]

Rugăm a se stabili de Dv. dacă la Securitatea din Rădăuţi se află vreun tânăr încadrat în Serviciul Securităţii, al cărui nume nu-l cunoaştem, însă este din Remezeu sau din Vicovu de Jos, de pe vale.

Acesta ar fi anunţat pe banditul Motrescu Vasile din timp că este urmărit de Securitate şi că va fi ridicat, din care cauză banditul Motrescu Vasile a dispărut de la domiciliu înainte de a fi ridicat[2]. Datele persoanei de mai sus ne sunt necesare, întrucât sunt probe că numitul a anunţat din timp pe banditul Motrescu Vasile să dispară de la domiciliu, că este urmărit de Securitate.

Informaţiunea [este] sigură şi verificată[3].
Plutonier Major
L.S.(ss) Vieru Petre[4]

- ASRI. Fond P. dos. 3820, vol. 4. f. 99.

68 **1949 octombrie 10, Bucureşti.** Referatul Direcţiei Generale a Securităţii conţinând propuneri de trimitere în judecată a grupului Macoveiciuc.

10 Octombrie 1949

14.X.1949
Opiniem pentru trimiterea în justiţie
(ss) indescifrabil

---

1 Document dactilografiat.
2 Se referă la dispariţia lui Vasile Motrescu din data de 10 aprilie 1949, când au fost arestaţi foştii partizani.
3 Pe manşetă sunt scrise următoarele însemnări:
- Serv. judiciar. Verificare.
- În copie la sec. şi cere rezultatul secret.
4 Anterior a fost şef de post în com. Putna.

REFERAT[1]

Cercetând dosarul înaintat acestei Direcții de [către] Direcțiunea Regională de Securitate Suceava, am stabilit următoarele:

În vara anului 1944, MACOV[E]ICIUC VLADIMIR (decedat) a organizat o bandă ce a fost înarmată de Comandamentul german, urmând a îndeplini directivele date de acesta. Banda a avut în acelaș[i] an o ciocnire cu trupele sovietice în nordul Bucovinei[2], cu care ocaziune au fost uciși doi ostași sovietici și capturați 7 cai și două pistoale automate.

După 23 august 1944, MACOV[E]ICIUC VLADIMIR, împreună cu fiul său MACOV[E]ICIUC SILVESTRU, s-a retras cu trupele hitleriste, revenind în țară în vara anului 1945[3].

În cursul anului 1945, banda a avut legătură cu LAURIC FILON (legionar venit din Germania)[4], iar prin acesta cu NISTOR CHIOREANU și OVIDIU GĂINĂ, comandant legionar trimis din Germania pentru a comite acte de sabotaj în spatele frontului româno-sovietic. De la Comandamentul legionar, banda a primit diverse surse de bani.

În iunie 1946, banda a dat un atac la drumul mare, jefuind pe un evreu de tot ceea ce avea asupra sa, luându-i totodată hainele și căruța[5].

PROPUNERI:

1. Opinăm ca numiții: MACOV[E]ICIUC SILVESTRU, ONICA SAVA, ONICA VASILE[6], RUSU ARCHIP, ȚUGUI GHEORGHE, ȚUGUI PRECOP, URSACHE GHEORGHE, GRIJINCU VASILE, URSACHE TRAIAN, RUSU DUMITRU, CONIAC GHEORGHE, MOTRESCU GHEORGHE, RUSU GHEORGHE, COZLOVSCHI VALERIAN, CÂRDEI GHEORGHE, CÂRDEI IOAN, DAN ILIE, ROTARU SEVASTIAN, CENUȘE [CENUȘĂ] CONSTANTIN, SUTIA [ȘUTEA] ALEXANDRU, a căror vinovăție rezultă din cele arătate în alăturata notă, să fie înaintați Parchetului Curții București, ei urmând a fi judecați pentru *crime de război*[7].

2. În ceiace privește pe numiții CORDUNEANU (depus la Gherla), originar din C[âmpu]lung-Bucovina și HOPINCĂ GHEORGHE, urmează să se continue cercetările pentru a fi identificați și a se stabili precis vinovăția lor, întrucât din declarațiile de la dosar nu sunt destule indicii pentru identificarea lor.

3. LAURIC FILON, (vechi activist legionar), care a întreținut legături între banda lui MACOV[E]ICIUC și Comandamentul legionar, să fie încadrat în lotul preventiv.

---

1 Document dactilografiat.

2 Muntele Haciungul Mare se află în sudul Bucovinei, nu în nord.

3 Vladimir și Silvestru Macoveiciuc nu au trecut frontiera. Au rămas în țară, reușind să se desprindă de nemți în jurul orașului Satu Mare (comuna LIPĂU). Securitatea a inventat plecarea și revenirea din și în țară a celor doi.

4 În documente nu există dovada că Filon Lauric era venit din Germania. Mărturia sa neagă.

5 Este vorba de Aron Altman.

6 Vasile Onica murise la 20 august 1949, dar urma să fie judecat pentru "crime de război"!

7 Gheorghe Rusu, Valerian Cozlovschi, Gheorghe T. Cârdei, Ioan Cârdei, Ilie Dan și Alexandru Șutea au venit în contact cu grupul Macoveiciuc când războiul se terminase. Greșit au fost băgați în aceeași categorie cu ceilalți.

4. Să se cerceteze, urmând a se stabili dacă declarația lui PROCUȚAN CONSTANTIN este adevărată în ceiace [ceea ce] privește afirmația sa că a denunțat autorităților româno-sovietice locul unde se afla banda lui MACOV[E]ICIUC.

În caz că se va stabili că cele declarate de el sunt adevărate, să fie pus în libertate.

CĂPITAN DE SECURITATE
(ss) Neidman G.

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 18-19.

69 **1949 decembrie 27, Rădăuți.** Actul prin care Securitatea Rădăuți înaintează Direcției Regionale Suceava dosarul privind pe Cozma Pătrăucean, considerat criminal de război.

SERVICIUL JUDEȚEAN DE SECURITATE
RĂDĂUȚI

Nr. 5/10827 din
27 decembrie 1949

Către,
DIRECȚIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI SUCEAVA[1]

Înaintăm alăturat în dublu exemplar copie de pe dosarul de cercetări privitor pe numitul PĂTRĂUCEAN COZMA din comuna Straja, Județul Rădăuți, care în anul 1940, luna iunie, cu ocazia retragerii trupelor române din Bucovina de Nord, ce fusese retrocedată[2], a lovit cu un par în cap și înjunghiat cu un cuțit[3] pe numita Lotti Stein din comuna Vicovu de Sus, care în urma acestora a decedat.

Pentru faptul susarătat, susnumitul a fost condamnat la 3 ani închisoare de către Tribunalul Rădăuți sub nr. 116/942, dosar 2120/940, apoi în fața Curții de Apel Botoșani prin decizia nr.402/947, dosar 345/945, s-a încetat urmărirea susnumitului, pe baza legii 677/943[4].

La 26 februarie 1948, cu dosarul Nr. 2569 încheiat de către fostul Serviciu de Siguranță Rădăuți, a fost retrimis Parchetului Tribunalului Rădăuți, care a clasat dosarul, întrucât ar fi vorba de acelaș fapt - autoritate de lucru judecat, punându-l în libertate[5].

---

1 Document dactilografiat.

2 În iunie 1940, Bucovina de Nord nu a fost retrocedată, pentru că nu aparținuse niciodată până atunci nici Rusiei, nici U.R.S.S. A fost un rapt.

3 Examinând documentele din dosarul cauzei, rezultă că:
- Cercetarea s-a făcut în lipsa lui Cozma Pătrăucean;
- Victima și anchetatorii erau evrei;
- Incidentul s-a produs cu ocazia retragerii trupelor române, umilite, din Bucovina de Nord;
- Nu rezultă clar ce s-a întâmplat atunci, de ce a fost lovită victima;
- Victima a fost lovită cu un par în cap; cu un cuțit a fost lovită fiica victimei.

4 Cozma Pătrăucean a fost condamnat de tribunalul Rădăuți, în 1942, în timp ce acesta se afla pe front. Curtea de Apel Botoșani decide încetarea urmăririi pe baza Legii nr. 677/1943, întrucât inculpatul fusese pe front și era decorat.

PĂTRĂUCEAN COZMA, născut în anul 1909, în comuna Straja jud. Rădăuți, fiu nelegitim al Elisabetei. De profesie fost comerciant, în prezent muncitor necalificat. De religie ortodoxă, naționalitate și cetățenie română. Căsătorit cu Paraschiva, fără copii. Serviciul militar satisfăcut. Carte știe 5 clase primare. Avere posedă una casă, una șură, zece prăjini de pământ. În trecut fost legionar[6]. În prezent neînscris în nici o organizație democrată. Cu ultimul domiciliu în comuna Straja, Județul Rădăuți. În prezent dispărut de la domiciliu, din vara anului 1949, stând fugar prin munți, întrucât auzise că s-a reluat cazul său în cercetare.

Numiții Chira Nicolae, Ileana Gheorghiță a lui Gheorghe, soțul numitei Gheorghiță Victoria și Leon a' Didonei, care din dosar rezultă că ar avea cunoștință de cele comise de către Pătrăuceanu Cozma, nu au putut fi audiați, deoarece nu se găsesc în prezent la domiciliu, o parte din ei aflându-se la lucru în județul Câmpulung, de unde urmează a se reîntoarce. Aceștia urmează a fi audiați pe măsură ce se vor reîntoarce la domiciliu.

Propunem, ca odată cu apariția numitului Pătrăuceanu Cozma, acesta să fie reținut și cercetat, după care să fie retrimis în Justiție pentru a-și primi pedeapsa meritată, în raport cu gravitate[a] faptei comise.

Dosarul urmează a fi complectat cu noi probe din care să rezulte vinovăția susnumitului.

Așteptăm ordin de urmare.

CĂPITAN DE SECURITATE,
(ss) C. Hudescu[7]

SUBLOCOTENENT,
(ss) S. Lunguleac

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 3, f. 187.

---

5 Siguranța Rădăuți întocmește un nou dosar, în 1947-1948, dar Parchetul îl clasează, fiind vorba de autoritate de lucru judecat.

6 Siguranța, și apoi Securitatea Rădăuți, continuă urmărirea lui Cozma Pătrăucean, acuzat de această dată că a fost criminal de război și legionar, ambele acuzații fiind false. Din acest motiv, fuge în munți, se înarmează și se alătură mai întâi lui Constantin Gherman (iarna 1949-1950), iar din mai 1950 până la 30 august 1951 se alătură partizanului Constantin Cenușă.

7 Alias Karl Segal (sursa Gheorghe Motrescu).

1950

70 **1950 martie 2, Putna.** Declarație - angajament a lui Cenușă Ion, dată în fața șefului Postului de Miliție Putna, prin care se obligă să contribuie la prinderea unchiului său, Cenușă Constantin.

Dată în fața noastră
Plot. maj. de Mil.
(ss) indescifrabil

DECLARAȚIE[1]

Subsemnatul Cenușă Ion, fiul natural [nerecunoscut de tată] și Maria, de ani 20, carte știu 4 cl. primare, necăsătorit, avere posed 8 ari pământ, condamnat nu am fost, armata nu am făcut, în prezent UTM-ist, sunt nepotul banditului[2] Cenușă Costan[3] după mamă, domiciliat în comuna Putna, jud. Rădăuți, declar:

Nu l-am văzut pe unchesul meu Costan Cenușă din anul 1944, la evacuare, când eu am venit în frontul sovietic[4], iar el a rămas în pădure unde s-a înrolat ca voluntar partizan, cu trupele germane.

În prezent am auzit că unchiul meu Costan Cenușă se află cu unul Mutrescu Vasile din comuna Vicovu, prin pădurile Putnei, și sunt înarmați cu fel de fel de armament.

Eu personal nu i-am aprovizionat niciodată cu alimente în pădure. Soția lui Cenușă este mătușa mea și vine pe la noi, stând de vorbă despre soțul ei care umblă prin pădure și am auzit-o în repetate rânduri că-și compătimea copilul, care este numai de doi ani și jumătate.

Nu știu dacă mătușa mea, soția banditului Cenușă, are în prezent legături cu banditul, deoarece ea se păzește de mine când discută împreună cu mama.

Mă oblig ca în termen de 10 zile să dau tot concursul organelor de Miliție pentru a ajuta la identificarea și prinderea banditului [sic!] Cenușă și Mutrescu.

Atât declar, susțin și semnez propriu.

(ss) Cenușă Ion[5]

- ASRI. Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 265.

---

1 Document dactilografiat, contrasemnat de șeful Postului de Miliție Putna.

2 Un nepot nu poate să-i spună unchiului său "bandit" decât dacă este constrâns.

3 Prescurtare de la Constantin, folosit frecvent în Bucovina.

4 A venit în zona ocupată de trupele sovietice.

5 Acest angajament nu a putut fi luat decât sub amenințare. E locul să arătăm că acest tânăr a rămas invalid în urma torturilor la care a fost supus: pierderea ochiului stâng, dislocarea brațului drept din articulația umărului și îmbolnăvirea inimii.

71 **1950 martie 13, Rădăuți.** Declarația lui Nichita Vlaisan privind revenirea acasă și arestarea lui Constantin Cenușă, în anul 1948.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
TRIBUNALUL Rădăuți
Judecătorul de Instrucție al Cabinetului Nr.

DECLARAȚIE DE MARTOR[1]
Astăzi 13 luna Martie anul (una mie nouă sute patruzeci și ...) 1950

Noi, George E. Nimigean Judecătorul de Instrucție al Tribunalului Rădăuți Cabinetul nr. -, asistat fiind de grefierul cabinetului nostru, constatăm că înaintea noastră s-a prezentat martorul chemat și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește Vlaisan Nichita de ani 56, născut în Putna, domiciliat în Putna, de profesie agricultor, că nu există între el și parte nici o dușmănie, că nu a suferit nici o pagubă după urma infracțiunii și nu se află în nici unul din cazurile care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul în conformitate cu art. 147 din codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

Eu am fost primarul comunei Putna și îl cunoșteam pe inculpatul Cenușă Constantin și deoarece nevasta sa, pe timp când era el pentru prima dată fugar[2], m-a întrebat că ce ar fi dacă ar veni acasă, i-am răspuns că ar face mai bine să vie acasă și să se prezinte. Într-adevăr, după câtva timp a venit în comună, am fost cu dânsul la șeful de post, s-a anunțat și deoarece nu era urmărit, nu l-a reținut. A plecat mai departe la lucru și apoi a fost arestat[3]. Aceasta s-a petrecut înainte de [cu] vreo 2 ani. El a zvonit printre persoanele care îl înconjoară că din cauza mea a fost arestat.

Eu [mie] de atunci mi-e teamă să (nu) mă mai duc în pădure, pentru a nu fi atacat de acesta.

Citit semnat, (ss) Vlaisan Nichita
Jude-Instructor,
(ss) G. Nimigean

Grefier,
(ss) indescifrabil

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 125.

72 **1950 martie 16, București.** Declarația lui Paul Bălănescu în legătură cu modul în care a fost jefuit de partizani, în pădure.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNIA
TRIBUNALUL Ilfov
Judecătorul de Instrucție al Cabinetului nr. 1

---

[1] Document dactilografiat pe formular tipizat.
[2] Se referă la perioada octombrie 1944 - 7 septembrie 1948, când Constantin Cenușă a stat ascuns, pentru a nu fi arestat.
[3] Vezi documentul nr. 36.

DECLARAȚIE DE MARTOR[1]

Astăzi 16, luna martie, anul 1950

Noi, Gh. Ionescu Ioan judecătorul de instrucție al Tribunalului Ilfov Cabinetul nr. 1, asistat fiind de grefierul cabinetului nostru, constatăm că înaintea noastră s-a prezentat martorul chemat și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește Bălănescu Paul de ani 23 1/2 născut în Buftea-Ilfov domiciliat în Buc., [str.] Al. Constantinescu, No. 44, circ. 6 de profesie student, că nu există între el și parte nici o dușmănie, că nu a suferit nici o pagubă după urma infracțiunii și nu se află în nici unul din cazurile care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul în conformitate cu art. 147 din codul de procedură penală ne-a făcut următoarele declarațiuni:

În noaptea de 31 iulie 1949, pe creasta dintre Valea Putnei și Valea Suceviței, în apropiere de Poiana Crucii, pe la ora 7,30-8 eram împreună cu profesorul Joja Teodor și Popescu Ioan. Am auzit niște focuri de armă în salvă, cărora nu le-am dat la început atenție, iar apoi am auzit strigându-se către noi să ne culcăm, trăgându-se din nou focuri de armă. Noi ne-am culcat cu toții la pământ, iar apoi a apărut un individ înalt, voinic, având în cap o pălărie de brigadier silvic, cu mustața neagră, cu cioc bine aranjat. El era împreună cu alți doi indivizi, care stăteau la oarecare distanță, în formație de triunghi(u).

Apoi ni s-a ordonat ca să ne dezechipăm, întrebându-ne dacă avem asupra noastră "armătură". După ce noi am început să ne dezbrăcăm, ei au tras din nou și ne-au ordonat: *"Dezechiparea, în șezut!"* După ce noi ne-am dezbrăcat, ei ne-au luat toate lucrurile și ne-au pus să strigăm întâi individual și apoi în cor: *" Să trăiască partizanii, trăiască Regele Mihai, jos comuniști[i], afară cu davai!"*[2] și după aceasta să mergem până la postul de jandarmi și să le spunem că ne-au dezbrăcat *partizanii.*

Eu am făcut liceul militar și arăt că din modul de a vorbi a[l] celui care conducea atacul, bănuiesc că este fost militar. După aceasta noi ne-am dus la postul de Miliție și am reclamat.

Eu am pretenții să mi se restituie obiectele ce mi-au fost luate. Între obiectele luate erau și obiecte ale Instit[utului] Geologic și tehnica minieră din Minist[erul] Minelor și anume: Una pereche bocanci, una pereche pantaloni salopetă, două perechi ciorapi, și un rucsac[3].

Mie mi s-a dat o despăgubire de 14000 lei de [la] Minist[erul] Minelor și Petrolului.

I se citește, stăruie și semnează.

(ss) Paul Bălănescu

Jude Instructor,
(ss) Gh. Ionescu Ioan[4]

Grefier
(ss) indescifrabil

- ASRI. Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 163.

---

1 Document dactilografiat pe formular tipizat.

2 Lozinca era următoarea: "Trăiască partizanii și Regele Mihai. /Jos cu comuniștii și-afară cu Davai!" Partizanii bucovineni au fost monarhiști, anticomuniști și doreau scoaterea rușilor din țară (Gavril Vatamaniuc).

3 Aici are pretenția să i se restituie obiectele luate, iar mai sus declară "că nu a suferit nici o pagubă după urma infracțiunei".

4 Fiecare pagină a declarației este semnată de judele instructor, declarant și grefier.

73 **1950 martie 20, Rădăuți.** Declarația muncitorului Dumitru Mendrihan privind incidentul dintre pădurari și partizani din data de 8 iulie 1949.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
TRIBUNALUL Rădăuți
Judecătorul de Instrucție al Cabinetului nr.
DECLARAȚIE DE MARTOR[1]

Astăzi 20 luna martie anul 1950

Noi George Em. Nimigean judecătorul de instrucție al Tribunalului Rădăuți Cabinetul nr., asistat fiind de grefierul cabinetului nostru, constatăm că înaintea noastră s-a prezentat martorul chemat și după ce i-am stabilit identitatea, ne-a declarat că se numește Mendrichan Dumitru de ani 58, născut în Horodnicu de Sus, domiciliat în Vo[i]evodeasa, de profesie muncitor, că nu există între el și parte nici o dușmănie, că nu a suferit nici o pagubă după urma infracțiunii și nu se află în nici unul din cazurile care să-l împiedice să depună. După ce a depus jurământul în conformitate cu art. 147 din codul de procedură penală, ne-a făcut următoarele declarațiuni:

În ziua de 8 iulie 1949, prinzându-mă ploaia la muncă, m-am dus la o colibă să mă adăpostesc și fiind și ora mesei, am luat masa împreună cu muncitorul Procopciuc Lazăr și ne-am culcat. Deodată, am fost trezit din somn, fiind strigat pe nume atât eu cât și Lazăr Procopciuc. M-am trezit [și] deschizând ochi[i] am văzut în ușa colibei un bandit înarmat și înaintea lui pe pădurarii Lungu și Niculcea, dezbrăcați până la izmană și cu niște hârtii în mână. Banditul era cu arma îndreptată asupra noastră și mai avea două arme în spate. Ne-a întrebat dacă îi cunoaștem pe cei doi reclamanți, *dacă sunt mari comuniști, dacă fac rău la oameni.* Am răspuns negativ și acesta mi-a spus că noi vom fi martori la post, căci cei doi reclamanți au fost jefuiți și că arma [sic!] reclamanților se găsesc la dânsul[2]. Ne-a spus la toți să strigăm: *"Să trăiască partizanii până vin americanii!" și "Jos Republica!"* Noi întâi nu am voit să strigăm. El ne-a amenințat cu împușcarea. Noi de frică am strigat. A spus reclamanților că sunt liberi să plece, însă să strige prin comună până la postul de Miliție cele de mai sus. Au [i]ești cu toții. Am auzit un foc de armă. Peste câteva minute s-a întors banditul înapoi. Ne-a întrebat dacă suntem comuniști. Noi am spus că suntem comuniști, căci suntem și muncitori. El a plecat și nu l-am mai văzut.

Cred că dacă l-aș vedea pe acel bandit, l-aș recunoaște.

Jude-Instructor,
(ss) George Nimigean

Citit, semnat,
(ss) Medrihan Dumitru

Grefier,
(ss) indescifrabil

- ASRI. Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 150.

---

[1] Declarație dactilografiată pe formular tipizat.

[2] Muncitorii au fost sfătuiți de partizani să meargă la postul de miliție și să declare că cei doi pădurari au fost jefuiți, spre a nu avea neplăceri din partea Securității.

74 **1950 aprilie, Rădăuți.** Declarația lui Gheorghe Țugui, dată la Miliția Rădăuți, despre partizanii Vasile Motrescu și Constantin Cenușă.

În fața noastră
Cdt. Mil. Jud. Rădăuți
L.S.[1] Cpt. (ss) indescifrabil

DECLARAȚIE[2]

Subsemnatul Țugui Gheorghe a' [lui] Precup[3], zis Cucoș, de ani 48, de profesiune muncitor, născut și domiciliat în Comuna Vicovu de Jos, Jud. Rădăuți, carte știu, căsătorit, am un copil, avere 30 prăjini teren, în trecut și în prezent apolitic, dat judecății și condamnat nu am fost, declar următoarele:

În cursul lunii februarie sau martie 1949 m-am întâlnit în comuna Vicovu de Jos, Remezeu, cu numitul Mutrescu Vasile[4] a' [lui] Pintilie din Vicovu de Jos, care a stat de vorbă cu mine și mi-a spus următoarele: s-a întâlnit pe Obcina Haciungului, adică în pădure, cu banditul Cenușă Costan[5] din comuna Putna, care lui îi este prieten de mult timp, încă din timpul când el făcea serviciul militar, care Cenușă Constantin i-a spus că a venit de pe la Bârlad la Putna, unde fusese ca administrator, care a venit la Putna pe baza garanției dată de către Vlăișan Trifon din comuna Putna[6], care i-a garantat că dacă vine acasă, nu va avea nimic [de suferit]. În Putna a fost arestat de postul de jand[armi], l-au adus la Miliția Rădăuți, iar la Miliție l-au ținut mai multe zile, la cercetări[7]. Într-o noapte, fiind într-un arest la închisoare, a reușit să spargă un geam, de unde a scăpat la pădure, unde se află în prezent.

În Putna când a ajuns, evadat de la închisoarea din Rădăuți, a căpătat una armă rusească de la brigadierul Ursache Octavian din Putna.

În această discuție avută cu acest Mutrescu Vasile a' [lui] Pintilie, mi-a spus că, crede că va pleca și el în scurt timp în pădure, deoarece a fost cu acest Cenușă Constantin *în echipa de partizani în timpul războiului contra U.R.S.S.* și că îi este frică să nu fie și el arestat.

În adevăr, nu mult după aceasta, în luna aprilie, am auzit că acest Mutrescu Vasile a' [lui] a Pintilie a dispărut de la domiciliul lui din Vicovu de Jos.

În vara anului 1949, m-am întâlnit în adevăr cu Chifan Constantin zis Pișta din Vicovu de Jos, căruia i-am spus acest caz, care mi s-a spus de către Mutrescu Vasile, dar nu este adevărat că eu i-am spus că m-am întâlnit cu Cenușă Constantin, bandit din Comuna Putna, pe care eu nici nu-l cunosc deloc.

L-am întrebat ce mănâncă el în pădure, iar acesta mi-a spus că sunt oameni din Putna care îl ajută și îi dau mâncare, iar brigadierul Ursache Octavian i-a dat una armă rusească.

Atât declar, susțin și semnez propriu.

(ss) Țugui Gheorghe

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 34.

---

1 Ștampila: Miliția Rădăuți.
2 Document dactilografiat, cu multe greșeli.
3 Gheorghe Țugui, fiul lui Precup, a fost partizan în grupul Macoveiciuc.
4 Numele corect: Vasile Motrescu.
5 Prescurtarea de la Constantin.
6 Probabil că se referă la Nichita Vlaișan (vezi documentul nr. 71).
7 Nu la Miliție, ci la Securitatea Rădăuți a fost dus Cenușă (vezi documentul nr. 36).

75 **1950 aprilie, Rădăuți.** Declarația lui Pintilie Motrescu, dată la Miliția Rădăuți, despre fiul său, partizanul Vasile Motrescu.

În fața noastră
Cdt. Mil. Jud. Rădăuți
L.S.[1] Cpt. (ss) indescifrabil

DECLARAȚIE[2]

Subsemnatul Mutrescu Pintilie, a' lui Lazăr și Agapia, de ani 60, carte știu, căsătorit, am 4 copii, avere peste trei fălci pământ, casă și vite. Condamnat nu am fost, de profesie agricultor, în trecut am fost liberal, în prezent sunt înscris în org[anizația] Fr[ontul] Plugarilor, condamnat nu am fost, domiciliat în comuna Vicovu de Jos, Rădăuți, declar:

Fiul meu, Vasile Mutrescu, este fugar încă din anul 1949, din luna aprilie, după ce a fost ridicat al doilea fiu al meu, Gheorghe Mutrescu, de către organele Securității[3].

Fiul meu, Vasile Mutrescu, a fost *partizan* și înscris voluntar în armata hitleristă[4], în special în comuna Sadova, jud. Câmpulung. Din cauză că fiul meu a fost fugar, organele de Miliție l-au căutat de atunci încontinuu, atât în pădure cât și pe acasă, iar cu mine personal a vorbit tov. Căpitan, Comandant al Miliției, spunându-mi că atunci când voi ști [sic!] ceva despre Vasile, să-i spun și să-i dau ajutor pentru a fi prins[5].

Cum eu nu am știut nimic despre el, nu am spus nimănui, însă pe la sfârșitul lunii ianuarie, ziua nu-mi aduc aminte, a venit la mine acasă locuitorul Costan Coroamă din comuna Vicovu de Jos, care mi-a spus că el, lucrând în pădure la Putna, s-a întâlnit cu fiul meu, Vasile, și că i-ar putea duce mâncare acolo în pădure. Am făcut un colet în care am pus făină de porumb, cam 10 kgr, slănină, cam un kgr., povirlă din prune, fructe uscate și fasole și poate ceva mere verzi și eu personal i l-am dus acasă lui Coroamă acest pachet, pentru a-l duce în pădure, la fiul meu. Pachetul l-am dat lui Coroamă lunea iar sâmbătă, când Coroamă s-a înapoiat din pădure, mi-a spus că nu a putut da mâncarea fiului meu Vasile, neîntâlnindu-se cu el, și că să merg să-mi iau pachetul. Așa eu am mers duminică ziua și am luat pachetul cu alimente de acasă de la Coroamă.

Alte alimente nu am mai dat nimănui pentru a duce la fiul meu în pădure. Recunosc că nu am anunțat acest caz la Miliție, după cum mi-am luat obligația, că în cazul când voi ști [sic!] ceva de fiul meu să-l anunț[6] [denunț].

Despre predarea alimentelor lui Vasile știe numai soția mea, Sofia Mutrescu, iar fiul meu Gheorghe nu știe nimeni [nimic], deoarece nu locuiește cu mine, ci locuiește separat.

Atât declar, susțin și semnez.

(ss) Pintilie Motrescu

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 47.

---

1 Ștampila: Miliția Rădăuți.

2 Document dactilografiat cu multe greșeli.

3 În noaptea de 10/11 aprilie 1949, Securitatea a arestat pe cei care au fost partizani antisovietici, între aceștia Gheorghe Motrescu. Aflând la timp, Vasile Motrescu a fugit în pădure, devenind partizan.

4 În iulie 1944 Vasile Motrescu s-a înrolat voluntar în grupul de partizani români antisovietici, nu în armata "hitleristă", cum în mod tendențios a reținut anchetatorul.

5 Tatăl trebuia să-și denunțe fiul.

6 În mod firesc, tatăl nu și-a denunțat fiul.

76 **1950 mai 2, Rădăuți.** Plan de acțiune întocmit de Miliția Județeană Rădăuți pentru urmărirea și lichidarea partizanilor Cenușă, Motrescu și Pătrăucean.

MILIȚIA JUDEȚEANĂ RĂDĂUȚI
COMAND. MILIȚIEI PUTNA

PLAN DE ACȚIUNE[1]

Pentru urmărirea bandei Cenușă-Motrescu-Pătrăucean(u) etc., care se va executa începând cu data de 4 mai 1950 orile [sic!] 21 până în ziua de 14 mai 1950 orile 20[2]. În urma verificărilor făcute în teren, precum și din informațiunile obținute de la informatorul nostru nr. 100 am stabilit că banda Cenușă-Motrescu-Pătrăucean(u), parcurg[e] potecele din pădurea Putna-Straja, prin următoarele puncte:

1. Poeana [Poiana] Cămărilor - Vițău - cu cărările care vin din Poeana Măgura, Plaiul Haciung - Poeana Aluniș, care au întâlnire în Poeana Cămărilor.

2. Dealul Fabricei de Sticlă - care are legătură cu poieana Secării, Priliuca[3] Cazmei, pârâul Vițău, și pârâul Putnișoara.

3. Poeana Secărilor, care are legături cu Poeana Meselor - Poeana Crucei - pârâul Cracu Mic - pârâul Chirculuí, pârâul Vițău și Putnișoara.

4. Capătul pârâului Struginoasa Sud, care are legătură cu Drumul Militar, Poeana Meselor, Dealul Crucei și pârâul Putnișoara, cum și plaiul care duce spre Ciomârna.

5. Dealul Crucișor, care are legătură cu Comuna Putna, Cătunul Putnișoara - cătunul Bodârlău, și Poeana Socilor.

6. Poeana Socilor, care are legătură cu dealul Crucișor - Pârâul Stefului - Poeana Stefului - Plaiul Bulai, și Pârâul Varnița.

7. Pârâul Stefului Smida, care are legătură cu Poeana Stefului, Poeana Sahastriei, parcele[le] 93 și 95, și pârâul Sahastrie.

8. Poeana Sahastrie care are legătură cu Pârâul Stefului, Plaiul Bulai, parcela 93, Pârâul Sahastrie, și poeana Ursoaia cum și pârâul Putna.

9. Pârâul Stirigoiu care are legătură cu Pârâul Oglinda, Stirigoeșul Mic și Stirigoeșul Mare și potecile care duc spre Argel cum și cantonul Hasca.

10. Poeana Măgura Vacii care are legături cu Ocolul Silvic Falcău, Ocolul Sil[vic] Straja, poeana Sihastrie - Poeana Glodul și Poeana Jijie.

11. Poeana Jijie care are legături cu Ocolul Sil[vic] Straja, poeana Glodul - Scorbura și Satul Gura Putnei.

12. Poeana Glodul care are legături cu Comuna Putna - Mănăstirea Putna - poeana Sahastrie - pârâul Glodul și Satul Gura Putnei.

Față de această situație și pentru ca operațiunea să [dea] un rezultat pozitiv, am luat măsuri ca la aceste 12 puncte arătate mai sus să se instaleze posturi fixe, compuse [din] câte trei milițieni, după cum urmează:

a. Poeana Canarilor[4]: echipa conpusă [sic!] din Serg. Major Badin Grigore, șeful echipei, însoțit de milițianul Bârsan Constantin și milițiean Ion Constantin.

---

[1] Document dactilografiat cu foarte multe greșeli. Se vede cât de agramați erau milițienii.
[2] Acțiunea urma să dureze zece zile.
[3] Corect Preluca.
[4] Probabil Poiana Cămărilor.

b. Dealul Fabricei de Sticlă: Echipa conpusă din Plot. de Miliție Darie Vasile însoțit de Miliție an Fasolă [?] și Miliție an Moroșanu Cornel.

c. Poeana Săcărilor: echipa conpusă din Serg. Major Lupașcu Niculaie însoțit de Serg. Major Jortopop Cornel și Caporal Hadaruga Niculaie.

d. Capătul pârâului Struginoasa Sud: echipa conpusă din Serg. Major. Mihăilescu Ion însoțit de Miliție anul Carp [?] și Miliție anu Zegrea Dumitru.

e. Dealul Crucișor: echipa conpusă din Serg. Major Ceauşu Ştefan însoțit de Miliție anu Antoniu [?] și Miliție an Petruș Vasile.

f. Poeana Socilor: echipa conpusă din Plot. Major de Mil. Scripa Alixandru[5] însoțit de Serg. Tomoeagă D. și Miliție ianu Dieaconescu Niculaie.

g. Pârâul Stefului Smida: echipa conpusă din Serg. Major Tudose G. însoțit de Serg. Popa N. și Miliție an Angelescu.

h. Poeana Sahastrie: echipa conpusă din Serg. Major Burliga Vasile însoțit de Miliție anu Sbanț V. și Miliție anu Roman Iasif.

i. Pârâul Stirigoiu: echipa conpusă din Plot. Major Deaconu Constantin însoțit de Miliție anu Colban C. și Mili. Caporal Muraru Ion.

j. Poeana Măgura Vacii: echipa conpusă din Serg. Major Ițcuș Gheorghe însoțit de Miliție anu Pohoată Minodor și Miliție anu Vaida Iulian.

l. Poeana Jijie: echipa conpusă din Serg. Major Dalcu Vasile însoțit de Miliție anu Daniliuc Ilie și Miliție an Felea Mircea.

m. Poeana Glodu: echipa conpusă din Serg. Major Mihalache Ion, însoțit de Miliție anu Znacem I. și Miliție anu Covaci Karol.

Personalul care formează aceste echipe va fi dotat cu armamentul [pe] care îl au asupra lor, câte treizeci de cartușe, iar cei de la punctele cele mai vulnerabile vor fi dotați și [cu] câte un [o] grenadă. **Consemn pentru toate posturile fixe** este de a supravighea porțiunea de pădure unde este postat pentru [a] opserva apariția bandiților care în specieal circulă prin potecile care străbat pădurea virgină unde nu sunt lucrători, iar **la prima apariție a bandiților se va trage asupra lor fără a se mai face somațiuni**[6], întrucât acești bandiții sunt foarte periculoș[i], și dotați(i) cu arme și grenade. Deasemini acest personal va fi bine înbrăcat, având mantale asupra lor și hrană pe timp de 10 zile. Echipele vor intra în dispozitiv în seara zilei de 4 Mai 1950 orile 21 și vor sta în aceste posturi până în seara zilei de 14 Mai 1950 orile 21, în care interval de timp nu vor părăsi postul sub nici o formă.

Operațiunea va fi condusă de către Lt. Saghin Gh. ajutat de Plot. Major Hrincescu Anton și Plot. Cazacu Ion care, în tot timpul se vor afla în teren, care vor acționa în urmărirea bandei și controlul posturilor fixe, dând îndrumări și instrucțiuni posturilor de modul cum să se execute supravegherea terenului afectat, atât ziua cât și noaptea, pentru ca bandiții să nu se poată strecura fără să fie observați. Ori ce constatare se va face în această operațiune se va raporta imedieat Miliției Județene Rădăuți.

COMANDANT OPERATIV — Ajutor Operativ

Lt. de Miliție (ss) Saghin Gheorghe — Plot. de Miliție (ss) Cazacu Ion

- ASRI. Fond P, dos. 3820, vol. 4. f. 402.

---

[5] Alexandru Scripa, provenit din Jandarmerie, l-a trădat și împușcat pe Vladimir Macoveiciuc în zorii zilei de 8 iulie 1946.

[6] S-a dat ordin scris de a se trage în partizani fără somație, deși se știa că aceștia nu vor deschide primii focul.

77 **1950 mai 2, Suceava.** Lista fugarilor din Regiunea Suceava, urmăriți de organele de Miliție și Securitate.

Direcția Reg. Miliției Suceava
Serviciul Judiciar

TABEL NOMINAL[1]

De fugarii din raza Regiunii Miliției Suceava, ce stau ascunși prin locuri acoperite, sau localități.

Nr. crt.	Numele și Prenumele	Domiciliul Comuna	Raionul	Motivele pentru care este fugit
1	Cenușă Constantin	Putna	Rădăuți	Condamnat [la] 25 ani închis și urmărit de Securitate.
2	Pătrăucean Cozma	Straja	-„-	Idem, condamnat cu 10 ani închisoare.
3	Motrescu Vasile	Vicovu de Jos	-„-	Idem, condamnat cu 10 ani închisoare.
4	Gherman Ioan[2]	Putna	-„-	Urmărit de Securitate.
5	Grigorean Simion[3]	Marginea	-„-	Idem.
6	Chirilă Constantin	Rădăuți	-„-	Idem.
7	Munteanu Gheorghe	Stroiești	Suceava	Idem.
8	Mărgineanu Savin[4]	-„-	-„-	Idem.
9	Mărgineanu Liviu	-„-	-„-	Idem.
10	Bartoi Vladimir	-„-	-„-	Idem.
11	Rizuc Silvestru	Iţcani	-„-	Condamnat 10 ani și urmărit de Securitate.
12	Haşmei Silvestru	Argel	C-lung	Urmărit de Securitate.
13	Spătaru Traian	Drăgoiești	Gura-Humor	Idem.
14	Fărtăiș Ioan	Suceava	Suceava	Idem.
15	Munteanu Constantin	Păltinoasa	Gura-Humor	Idem.
16	Gatej Valerian	-„-	-„-	Idem.
17	Cămăruță Vasile	Liteni	Fălticeni	Idem.
18	Ciobanu Mihai	Oprișeni	-„-	Condamnat [la] 3 ani închisoare.
19	Sandu Grigore	D. Cândreni	V. Dornei	Urmărit de Securitate.
20	Manoliu Gheorghe	N. Șarului	-„-	Idem.
21	Odochean Ilie	V. Dornei	-„-	Idem.
22	Chelsoi Grigore	D. Cândreni	-„-	Idem.

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 6, f. 351.

---

1 Document dactilografiat, fără dată, semnătură și ștampilă.
2 Probabil Constantin Gherman.
3 Probabil persoana la care se referă Vasile Motrescu în documentul nr. 131.
4 Probabil Sorin Mărgineanu.

78 **1950 mai 2, Suceava.** Tabel cu informatorii care au lucrat în problema bandelor şi fugarilor pe raza raioanelor Rădăuţi, Vatra Dornei şi Suceava.

Direcţia Reg. Miliţiei Suceava
Serv. Miliţiei Judiciare

TABEL NOMINAL[1]

De informatorii ce lucrează în problema bandelor şi fugarilor din raza Raionului de Miliţie Rădăuţi, Vatra-Dornei şi Suceava.

Nr. crt.	Numele şi Prenumele	Domiciliul Comuna	Raionul	Problema în care lucrează
1	Oblezniuc Alexa	Brodina	Rădăuţi	În problema bandei Cenuşă-Pătrăucean.
2	Tomasciuc Petru	Argel	C-lung	În problema fugari şi bande.
3	Marocico Tănasă	Isvoare	„	În problema Cenuşă-Pătrăucean.
4	Cotos Petru	Straja	Rădăuţi	Idem.
5	Păduche Silvestru	Straja	„	Idem.
6	Chelba Gheorghe	Vicovu de Jos	„	Problema banditului Motrescu Vasile.
7	Dabâca Dumitru	„	„	Problema Motrescu şi a fugarilor.
8	Trifan Vasile	Ulma	„	Prob. bandei Cenuşă-Pătrăucean.
9	Chifan Domnica	Vicovu de Jos	„	Problema banditului Motrescu Vasile.
10	Husarciuc Anton	Sucevita	„	Idem.
11	Serafimovici Artemiuc[2]	„	„	Idem.
12	Martinescu Nistor	Falcău	„	Problema bandei Cenuşă-Pătrăucean.
13	Popescu Vasile	Sucevita	„	Problema Cenuşă-Motrescu-Pătrăucean.
14	Bartoi Gheorghe	Stroieşti	Suceava	Problema banditului Munteanu Gheorghe.
15	Ciubara Ştefan	„	„	Idem.
16	Câmpanu Zaharia	Gura-Humor	G. Humor	Idem.
17	Catargiu Gheorghe	„	„	Problema banditului Munteanu şi fugari.
18	Pitic Ioan	Falcău	Rădăuţi	Problema fugarilor.
19	Zaremba Vasile	Sucevita	„	Idem.
20	Funghiur Ioan	Brodina	„	Idem.
21	Buceag Gheorghe	„	„	Idem.
22	Ladeck Vasile	Brodina	„	Idem.
23	Haliţa Vasile	„	„	Idem.
24	Hreţiuc Vasile	G. Humor	G. Humor	Cenuşă-Motrescu.

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 6, f. 353.

---

[1] Document dactilografiat, fără dată, semnătură şi ştampilă.

[2] Probabil Artemie Serafimovici, prin care Vasile Motrescu a transmis, la 02.08.1954, o scrisoare către Direcţia Generală a Securităţii Statului.

79 **1950 mai 2, Suceava.** Tabel cu rudele şi elementele de sprijin ale "bandiţilor" aflaţi pe raza raioanelor Rădăuţi şi Suceava.

Direcţia Reg. Miliţiei Suceava
Serviciul Judiciar

TABEL NOMINAL[1]

De rudele şi elementele de sprijin ale bandiţilor din raza Raionului Rădăuţi şi Suceava.

A. Banditul Cenuşă Constantin

Nr. crt.	Numele şi Prenumele	Porecla rudenie	Gradul de	Domiciliul Comuna	Raionul	Caracterizare
1	Pânzaru Ioan	-	-	Moldoviţa	C-lung	Vechi element de sprijin.
2	Cenuşă Dumitru	Buzulică[2]	Frate	Putna	Rădăuţi	Idem.
3	Creţan Traian	-	-	-,,-	-,,-	Idem.
4	Andrieş Vasile	-	-	-,,-	-,,-	Idem.
5	Cenuşă Gherasim	[Moşu]	Unchi.	-,,-	-,,-	Idem.
6	Cenuşă Toader	-	-,,-	-,,-	-,,-	Idem.
	Banditul Pătrăucean Cozma					
7	Popescu Petru a Vasile	Meşciu	-	Straja	-,,-	Idem.
8	Cotos Ioan a Precop	-	-	-,,-	-,,-	Găzduitor.
9	Cotos Serafim	-	-	-,,-	-,,-	Idem.
10	Pătrăuceanu Parasca[3]	-	soţie	-,,-	-,,-	Alimentatoarea soţului.
	Banditul Motrescu Vasile					
11	Motrescu Pintilie	-	Tată	Vicovu de Jos	-,,-	Alimentator.
12	Motrescu Gheorghe	-	Frate	-,,-	-,,-	Idem.
13	Motrescu C-tin	-	-,,-	-,,-	-,,-	Idem.
14	Motrescu Simion a Aglaia	-	-	-,,-	-,,-	Element de sprijin.
15	Kifan Constantin[4]	Pişta	-	-,,-	-,,-	Idem.
16	Coroamă Constantin	-	-	-,,-	-,,-	Idem.
17.	Breabăn Constantin	-	-	-,,-	-,,-	Idem.
	Nistor Mutescu	-	-	-,,-	-,,-	Idem.
	D. Banditul Munteanu Gheorghe					
18	Munteanu M. Nicolae	-	Tată	Stroieşti	Suceava	Alimentator

[1] Document dactilografiat, fără dată, semnătură şi ştampilă.
[2] Corect Buzalincă.
[3] Corect Paraschiva Pătrăucean.
[4] Corect Constantin Chifan.

19	Munteanu M. Iordache	-	frate	-„-	-„-	Idem.
20	Munteanu Gh. Aurelia	-	soţie	-„-	-„-	Idem.
21	Creţan I. Eugenia	-	mătuşă	-„-	-„-	Element de sprijin.
22	Cocârlă Nicolae	Pârlitu'	unchi	-„-	-„-	Idem.
23	Bartoi V. Gheorghe	-	văr	-„-	-„-	Idem.
24	Cimbru M. Gavrilă	-	văr	-„-	-„-	Idem.
25	Boca Constantin	Chira	văr	Stroieşti	Suceava	Element de sprijin.
26	Chira Ştefan a' [lui] Gavril	-	văr	Stroieşti	Suceava	Element de sprijin.
27	Creţan Gheorghe a' [lui] C-tin	-	cumnat	-„-	-„-	Idem.
28	Gemeniuc Ioan	Pastei	-„-	-„-	-„-	Idem.
29	Gramadă I. Leontina	-	mătuşă	-„-	-„-	Idem.
30	Tocari Ioan	Bibu	cumnat	-„-	-„-	Idem.
31	Ilciuc Simion a' [lui] Ion	-	-	-„-	-„-	Idem.
32	Bartoi Zaharia a' [lui] Vasile	-	-	-„-	-„-	Idem.
33	Bartoi Zaharia a' [lui] Maxim	-	-	-„-	-„-	Idem.
34	Poliac Constantin a' [lui] Ion	-	-	-„-	-„-	Idem.
35	Bartoi Ion C-tin	-	-	-„-	-„-	Idem.
36	Tocari Vasile	Poloboc	-	-„-	-„-	Idem.
37	Gamadă Dumitru	Grasu'	-	-„-	-„-	Idem.
38	Barbăroş Nicolae	-	-	-„-	-„-	Idem.
39	Hânceanu Toader	-	-	Stupca	G. Humor	Idem.
40	Văleanu Ecaterina	Păscuţa	-	-„-	-„-	Idem.
41	Doboş Ilie Neculae	-	-	Ilişeşti	-„-	Idem.
42	Doboş T. Filaret	-	-	-„-	-„-	Idem.
43	Buzdugan Gheorghe	Truţ	-	-„-	-„-	Idem.
44	Cenuşă Grigore	-	-	Frumosu	C-Lung	Idem.
45	Maleş Eugen	-	-	-„-	-„-	Idem.
46	Rotaru Aurel	-	-	Moldoviţa	-„-	Idem.
47	Rotaru Nicole	-	-	Vama	-„-	Idem.

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 6, f. 354-355.

80 **1950 mai 12, Rădăuți.** Declarația lui Crețan Traian despre întâlnirea pădurarului Bâcu Gheorghe cu partizanul Cenușă, declarație retractată în fața procurorului militar.

12 mai 1950
Dată în fața noastră
L.S.[1]
(ss) Plut. Major Drobotă

DECLARAȚIE[2]

Subsemnatul Crețan Traian a' lui Constantin și Maria, de ani 32, român, ortodox, carte știe, căsătorit, are 2 copii, dat în judecată sau condamnat nu a fost, posedă ca avere 1 ha pământ, casă, vite, încadrat în Organizația P.M.R., născut și domiciliat în comuna Putna, județul Rădăuți, declar[:]

În seara de 7 mai 1950 m-am întâlnit cu pădurarul Bâcu Gheorghe din cantonul Strug[inoasa] care mi-a spus că s-a întâlnit cu banditul Cenușă și i-a dat și mâncarea ce o avea [la el][3].

În ziua de 12 mai 1950, la confruntările de față, i-am spus așa cum mi-a spus el, fără a nega ceva, fiind numai adevărul.

Aceasta declar, susțin și semnez.

(ss) Crețan Traian

DECLARAȚIE[4]

Nu este adevărat că în seara zilei de 7 mai 1950 Bâcu Gheorghe mi-a spus că s-a întâlnit în pădure cu banditul Cenușă și că l-a ajutat cu mâncare.

Am fost forțat la postul de miliție să declar așa.

Stăruie și semnează.

Procuror militar,
(ss) Căpitan magistrat Dinu Gheorghe

Învinuit
(ss) Traian Crețan

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 256.

---

1 Ștampila: Miliția Rădăuți.

2 Declarația este scrisă cu mâna de către anchetator și semnată de Traian Crețan.

3 Pădurarii Traian Crețan, Gheorghe Nohai, Gheorghe Bâcu și Ion Lucaci au fost acuzați că au descoperit posturile fixe de pândă ale Miliției, instalate la punctele obligatorii de trecere din pădurile Putnei, pentru prinderea lui Cenușă și Motrescu și i-au avertizat, deși își luaseră numeroase angajamente că îi vor ajuta pe milițieni să prindă fugarii (ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 239).

4 Pe verso este scrisă tot de mână, de către grefierul Tribunalului Militar Iași, o altă declarație semnată de învinuitul Traian Crețan, prin care acesta neagă cele declarate la postul de miliție, unde a fost forțat. Contrasemnează procurorul militar.

81 **1950 mai 12, Putna.** Declarația lui Dumitru T. Cenușă în legătură cu contactele sale cu partizanul Constantin Cenușă, retrasă parțial în fața procurorului militar.

12 mai 1950
Dată în fața noastră
Comand Postului Putna
L.S.[1] (ss) Plut. de Mil. Ion Cazacu

DECLARAȚIE[2]

Subsemnatul Cenușă Dumitru a' lui Toader zis Bruțac, de ani 26, român, ortodox, carte știe 3 cl[ase] primare, căsătorit, are 1 copil, de profesie agricultor, dat în judecată s-au [sic!] condamnat nu am fost niciodată, posed ca avere 1,40 ha pământ, casă, o vacă, în trecut apolitic, în prezent încadrat în organizația Frontul Plugarilor, născut și domiciliat în comuna Putna, județul Rădăuți, declar:

- În anul 1948, prin luna octombrie, ziua precis nu îmi amintesc, odată cu seara, pe la orele 20, a venit la tata în casă Cenușă Constantin, care în acel moment a evadat [evadase] de la Securitatea Poporului din Rădăuți, și chiar banditul a spus că a evadat, și era dezbrăcat, și a spus tatei că este flămând, după care i-a dat de mâncare. După aceasta, tata a trimis pe fratele meu Vasile Cenușă, la bandit acasă pentru [ca] să aducă ceva de îmbrăcat de la soția lui. Fratele meu a plecat să aducă hainele, iar noi am rămas mai departe și atunci banditul a spus că vrea să ia drumu[l] codrului.

- Fratele meu, după ce a anunțat pe soția banditului, a venit înainte [acasă]. Tata i-a dat banditului o pereche de opinci, iar soția lui i-a adus un suman și altele.

- Pe la ora 24-1, când venea soția banditului, banditul a [i]ești afară și a plecat cu ea în pădure.

- După două săptămâni am plecat în Cantonul Stegea, la lucru, cu mai mulți lucrători. Noaptea a venit banditul Cenușă în baracă, cam pe la orele 12, înarmat, și a sculat pe locuitorul Andrieș Ion, zis Tarciuc, care i-a făcut de mâncare. În acest timp, banditul a discutat cum a umblat prin țară și cum a evadat de la Securitate.

A treia întâlnire a mea cu banditul a fost în pârâu[l] Stirigori [Strigoiu] în luna iunie 1949, care mi-a cerut de mâncare, și i-am dat făină de porumb și slănină.S-a interesat de familie, și dacă Miliția îl urmărește prin pădure. I-am spus că soția este sănătoasă, dar despre Miliție am spus că nu știu. Aceste alimente i le-am dat într-o zi, în jumătatea [mijlocul] săptămânii, fiindcă nu a avut Societatea "I.P.I.E.L." să-mi dea pe toată săptămâna, și cum mergeam pe pârâu în sus, el mi-a [i]ești și i-am dat.

Cu toate că am știut că banditul era urmărit, întâlnirile ce au avut loc între mine și el nu le-am denunțat organelor milițienești de a fi prins. Am recunoscut numai atunci când

---

[1] Ștampila: Miliția Județeană Rădăuți - Postul de Miliție Putna.

[2] Declarațiile lui Traian Crețan și Dumitru Cenușă (documentele nr. 80 și 81) sunt scrise în aceeași zi, 12 mai 1950, de aceeași mână, dar prima poartă sigiliul Miliției Rădăuți și este vizată de plutonierul major T. Drobotă, iar cea de a doua poartă sigiliul Postului de Miliție Putna și este vizată de plutonierul Ion Cazacu.

Miliția a administrat probe concrete de la alți martori, şi fi[i]nd pus în fața acestor probe, recunosc de a mea bunăvoie şi nesilit de nimenea, după cum am declarat mai sus.

Aceasta declar, susțin şi semnez propriu, după ce declarația mi-a fost citită cuvânt cu cuvânt de Tov. Comand[ant] de Post.

(ss) Dumitru Cenuşă

19 mai 1950[3]

Recunosc totul din declarația de mai sus, afară de faptul că m-aş fi întâlnit cu Cenuşă C. în pârâul Strigoiu şi că i-aş fi dat cu această ocazie alimente şi că i-aş fi dat informații despre familia sa şi că este urmărit de Miliție. Am recunoscut şi acest fapt, *fiind forțat prin bătа[i]e.*

Nu am spus la Miliție despre faptul că a venit la noi acasă Cenuşă C. şi la baraca unde lucram, fiindcă ne-a amenințat că [pe] cine-l va divulga îl va omorî.

Nu sunt rudă cu banditul Cenuşă.

Recunosc că am povestit lui V. Andrieş că Cenuşă C. a venit odată la noi acasă şi altădată l-am văzut când a venit în baracă, când i-a făcut mâncare Ion Andrieş.

Ropcean Ştefan nu-l cunoaşte pe Cenuşă C., căci el nu este din sat cu noi, ci a venit după război în sat la noi şi în care timp Cenuşă nu era în sat. Ropcean Ştefan este un băiat f[oarte] sărac şi n-are nici el ce mânca şi îmbrăca.

Atât declară, stăruie şi semnează.

Procuror Militar,	Învinuit,
Cpt. mag. (ss) Dinu Gheorghe	(ss) Cenuşă Dumitru

Nu ştiu dacă tata i-a dat şi opinci lui Cenuşă C-tin când acesta a venit la noi acasă, însă ştiu că era vorba de opinci, adică Cenuşă a cerut şi opinci la tata.

Procuror Militar,	Învinuit,
Cpt. mag. (ss) Dinu Gheorghe	(ss) Cenuşă Dumitru

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol 1, f. 222-223.

[3] În continuare este scrisă, tot de mână, de către grefierul Tribunalului Militar Iaşi, o altă declarație prin care învinuitul Dumitru T. Cenuşă neagă parțial declarația dată la postul de miliție. Contrasemnează procurorul militar.

82 **1950 mai 14, Rădăuți.** Declarația lui Ion Lucaci, dată la Miliția Rădăuți, retractată în fața procurorului militar, pe motiv că a fost forțat.

14 mai 1950
Dată în fața noastră spre neschimbare
Șeful serviciului anchete
L.S.[1] (ss.) Plut. Major de Miliție T. Drobotă

DECLARAȚIE[2]

Subsemnatul Lucaci Ion, fiul lui Costan și Domnica, de ani 36, carte știu 6 clase primare, căsătorit, am trei copii, avere am 96 ari pământ, casă și vite, condamnat nu am fost, armata am făcut cu gradul de caporal, în Grupul Specialități Moto, în trecut am făcut 2 luni politică legionară, în prezent fost pemerist[3], exclus din partid, născut și domicili(e)at în comuna Putna, Județul Rădăuți, declar:

În legătură cu urmăririle bandei Cenușă-Motrescu, care cutreiera munții Putnei, și nu s-au putut prinde până azi, dau următoarele indicații.

La mai multe discuții avute cu Gribovschi Adri(e)an[4] din Putna, îmi spunea că dacă el ar fi fost mulțumit cu împrop[r]ietărirea ce s-a făcut, ar fi dat un rezulatat mai bun cu prinderea lui Cenușă, însă datorită acestui fapt rezultatul a fost nul. Odată, la o beție ce am făcut-o Ghibovschi, Nohai Gheorghe, Ilie, Lucaci, Codrescu, Ursachi, Mintici ș.a. s-a deschis discuți(e)a despre împrop[ri]etărire, eu fiind beat, l-am tachinat cu vorbele, că dacă este fu[n]cționar, el nu are dreptul la pământ, adică Gribovschi. La această discuție Gribeschi spune că ne vom sătura de pământ. De aici se deduce că el nu este împăcat cu actualul regim.

În ce privește persoana lui Gârbu Mircea, el este un mare chiabur și nu îi place actualul regim. Acesta este cumătru cu banditul Cenușă și de câte ori a mers în pădure, în mod sigur s-a întâlnit cu banditii [și] care nu a dat niciodată nici o informație despre banditi Miliției.

Odată spune[a] că nu poate să-l divulge pe Cenușă, deoarece îi este cumătru. În cantonul lui Gârbu Mircea banditii au avut bordei, unde au fost ascunși în timpul cât se urmărea[u]. Banditul Cenușă a fost pădurar înainte de a fi la codru, în subordinele lui Gârbu și este și cumătru.

Gârbu Mircea, pentru atitudinea lui față de actualul regim, a fost comprimat[5], fiind și dovedit că are legături cu banditi[i] din munți. Mintici, având mare influență, l-a ajutat pe Gârbu și l-a pus din nou în drepturi ca brigadier [silvic].

Ionuț Ilie din comuna Putna, pădurar, s-a exprimat către mine și alții, când trecea pe drum subofițerul Văzdăuțanu, l-a criticat că se poartă rău cu lumea și că îi vine rândul și lui, în curând. Apoi a spus că poate să umble prin pădure Miliția până va crăpa și nu va prinde pe Cenușă, fiind un om șmecher, adică banditul Cenușă. În cantonul acestuia, în anul 1949-1950, banditul Cenușă a stat mai mult timp și chiar și luni în cantonul lui, și Ionuț a știut, dar

---

1 Ștampila: Miliția Rădăuți.
2 Declarație dactilografiată cu multe greșeli.
3 Membru al P.M.R.
4 Numele lui Adrian Gribovschi apare și sub formele Ghibovschi, Gribeschi.
5 Îndepărtat din serviciu.

nu a anunțat niciodată la Miliție. Cazul a fost întâmplat când Miliți(e)a urmărea banda zilnic, cu efective sporite, în cursul lunilor februarie și martie 1950.

Ionuț Ilie locuiește în imediata apropiere a localului postului de Miliție și cunoaște tot ce ar intenționa Miliți(e)a pentru prinderea acestei bande de hoți.

Brigadi[e]rul Ursachi Octavi(e)an, de asemenea, are tot în cantonul său pe fostul dezertor din armată, prieten bun cu Cenușă, pe pădurarul Irimascu Ilie, care niciodată n-a dat relații despre Cenușă, cu care în mod sigur s-a întâlnit în pădure, care din cauză că Ursachi i-a dat ordin și dispoziții să nu spună nimic despre Cenușă la autorități.

Pădurarul Crețan Traian, de asemenea, nu este curat și nu se poate pune baza pe el. Cu banditul Cenușă a fost prieten bun, făcând politică cuzistă și azi îl întreține și sprijină pentru a nu fi prinși.

Despre Gherasim Cenușă pot afirma că în anul 1949 umbla prin țarină și prin pădure cu un rucsac în spate, și cred că are legături cu banditii din pădure, pe care îi alimentează.

Aceasta declar, susțin și semnez propriu[6].

(ss) Lucaci Ion

DECLARAȚIE[7]

Nu este adevărat că am spus eu că Gârbu Mircea este mare chiabur și că nu-i place actualul regim și că fiind cumătru cu banditul Cenușă s-ar fi întâlnit cu acesta prin pădure. Nu știu și nici nu am auzit ca Gârbu să se fi întâlnit cu banditul Cenușă prin pădure.

Nu mi-a spus Gârbu că nu-l divulgă pe Cenușă fiindcă este cumătru cu el. Niciodată nu am discutat cu Gârbu despre Cenușă.

Nu știu dacă banditii au avut bordei în cantonul lui Gârbu.

Nu știu pentru ce a fost comprimat Gârbu Mircea.

Pe Gherasim Cenușă l-am întâlnit pe liziera pădurii, unde păzea păpușoii de mistreți - însă nu știu dacă aveau legături sau îi alimenta pe banditi.

Atât declară, stăruie și semnează.

Procuror militar	Învinuit
ss/ Cpt. mag. Dinu Gheorghe	ss/Ion Lucaci

Cele arătate în declarația după verso nu sunt declarate de mine. *Am semnat declarația fiind forțat la Miliție.*

Procuror militar	Învinuit
ss/ Cpt. mag. Dinu Gheorghe	ss/ Ion Lucaci

- ASRI, Fond P, dos. 43 363, vol. 1, f. 208.

---

[6] Cu toate denunțurile făcute, pădurarul Ion Lucaci a ajuns în boxa acuzaților alături de ceilalți pădurari denunțați de el și a fost condamnat (vezi documentul nr. 97). Presupunem că cele declarate de el la Miliție i s-au smuls sub presiune.

[7] Pe verso este o altă declarație, scrisă de mână de grefierul Tribunalului Militar Iași, semnată de Ion Lucaci și contrasemnată de procurorul militar, prin care învinuitul retractează declarația dată la Miliție.

83 **1950 mai 19, Iaşi.** Declaraţia lui Gherasim Cenuşă zis Moşu, dată în faţa procurorului militar, în care retractează parţial declaraţia de la Postul de Miliţie Putna.

19 mai 1950[1]

Recunosc că m-am întâlnit cu Cenuşă C-tin într-o zi din luna oct. 1948 în poiana Cozma[?] şi a doua oară, tot în aceeaşi zi, în poiana Secării - când am dormit cu el în timpul nopţii într-un şopron cu fân. Dimineaţa când am plecat acasă, i-am dat vreo trei perje pe care le aveam în buzunar.

Discuţiile ce le-am avut cu Cenuşă C-tin sunt cele arătate în declaraţia de mai sus la Miliţie.

Precizez că nu am plecat cu armă în pădure când m-am întâlnit cu Cenuşă, fiindcă nu aveam armă. Am spus la Miliţie că am avut armă *fiindcă m-a forţat prin băta[i]e să spun aşa*[2].

De asemenea, nu este adevărat că m-am mai întâlnit şi în alte rânduri în anul 1949 şi 1950 cu Cenuşă, aşa cum se prevede în declaraţia dată la Miliţie.

Am fost de asemenea *forţat să recunosc* că m-am mai întâlnit cu Cenuşă de câteva ori şi că i-aş fi dus mâncare.

Nu am divulgat că m-am întâlnit în luna oct[ombrie] 1948 cu Cenuşă, fiindcă Cenuşă m-a ameninţat că dacă spun ceva despre întâlnire mă împuşcă şi-mi dă foc la gospodărie.

Eu sunt neam cu banditul Cenuşă - îmi este nepot de văr.

Menţin cu totul declaraţia în legătură cu arma de vânătoare ce s-a găsit cu ocazia percheziţiei în podul casei mele.

Atât declară, stăruie şi semnează.

Procuror militar
Cpt. mag. ss/ Dinu Gheorghe

Învinuit
ss/ Cenuşă Gherasim[3]

- ASRI. Fond P, dos. 43363. vol. 1, f. 214-215.

---

[1] Declaraţie scrisă de mână de grefierul Tribunalului Militar Iaşi, semnată de învinuit şi contrasemnată de procurorul militar.

[2] Toţi bănuiţii că ar fi sprijinit pe Constantin Cenuşă, au fost forţaţi prin bătaie, la Miliţie, să declare neadevăruri.

[3] Gherasim Cenuşă zis Moşu, fiul lui Mihai şi Ana, de 65 ani, căsătorit, având 5 copii, studii 7 clase primare, avere 42 ari pământ, fost legionar, fost membru al P.M.R., născut şi domiciliat în comuna Putna, judeţul Rădăuţi, văr cu tatăl lui Constantin Cenuşă.

84 **1950 mai 19, Iaşi.** Declaraţia lui Ştefan Ropceanu, dată în faţa procurorului militar, prin care retractează declaraţiile smulse prin forţă de şeful Postului de Miliţie Putna.

19 mai 1950[1]

Nu recunosc nimic din cele două declaraţii date la primele cercetări.

Miercuri după Paşti, anul acesta, m-am dus cu nevasta prin pădure după bureţi pentru mine şi să mai dau şi la alţi cetăţeni pentru făină, lapte, cartofi căci eu sunt sărac, fără nici un pic de pământ - iar nevasta a fost împrop[r]ietărită de stat cu 40 arii.

Când mă înapoiam din pădure cu traista cu bureţi, în poiana Măgurii, nişte copii văzându-mă, m-au întrebat ce caut prin pădure şi dacă mai este cineva prin poiană. Eu le-am spus că sunt doi oameni care merg la deal, însă nu-i cunosc. Copiii m-au întrebat dacă mai este cineva prin poiană, fiindcă se temeau să nu fie proprietarii poienei şi să nu-i prindă cu vitele acolo.

În traistă nu aveam decât bureţi şi tot în traistă femeia mea a pus în poiană nişte fân pentru aşternut la purcel şi de care traistă a ţinut chiar copilul Caba.

A doua zi am fost chemat la post şi m-a întrebat de ce am fost în pădure. Eu i-am spus că după bureţi şi ei nu au voit să mă creadă şi mi-au spus că am fost să duc mâncare lui Cenuşă. *M-a luat la bătaie şi ca să nu mă omoare, de frică,* am spus cele arătate în declaraţia din 13 aprilie 1950. *Tot din cauza bătăii şi fricei* am mai spus şi alte lucruri, aşa cum mi-au zis ei să spun.

Vă spun din tot sufletul că dacă-mi spuneau să recunosc că am dus mâncare lui Cenuşă de o sută de ori, spuneam de atâtea ori.

Nici nu-l cunosc pe Cenuşă, căci eu locuiesc în Putna de 5 ani, după evacuare, şi nu l-am văzut niciodată. Eu sunt originar din Frătăuţii Noi.

Atât declară, stăruie şi semnează.

Procuror militar	Învinuit
Cpt. mag. ss/ Dinu Gheorghe[2]	(ss) Ştefan Ropceanu[3]

- ASRI. Fond P. dos. 43363, vol. 1, f. 220-221.

---

[1] Declaraţie scrisă de mână de grefierul Tribunalului Militar Iaşi, în continuarea declaraţiei lui Ştefan Ropceanu, dată la Postul de Miliţie Putna.

[2] Semnează învinuitul Ştefan Ropceanu şi contrasemnează procurorul militar.

[3] Ştefan Ropceanu, fiul lui Dumitru şi Aspazia, de ani 30, analfabet, născut în comuna Frătăuţii Noi, domiciliat în comuna Putna după 1944, muncitor forestier, reformat de armată, apolitic (ASRI. Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 220).

85 **1950 mai 22, Iaşi.** Actul prin care Procuratura Militară Iaşi cere stabilirea cauzelor vânătăilor observate la inculpaţi, act rămas fără răspuns.

Parchetul Trib[unalului] Militar Iaşi

Nr. 13159 din 22 mai 1950

către,
Penitenciarul GALATA[1]

Rugăm a dispune ca medicul Penitenciarului să viziteze imediat pe deţinuţii Creţan Traian, Cenuşă Gherasim, Andrieş Vasile, Ropceac Ştefan, Cenuşă Teodor, Cenuşă Dumitru, Gârbu Mircea, Lucaci Ioan, Bâcu Gheorghe şi Nohai Gheorghe şi să stabilească cauza echimozelor corporale[2] ce prezintă în mare parte susnumiţii învinuiţi.

Procesul-verbal medico-legal rugăm a ne fi înaintat imediat, pentru a face cercetările cuvenite[3].

Procuror Militar[4],

Căpitan Magistrat
(ss) Tomşa Boris

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 307.

86 **1950 mai 26, Iaşi.** Declaraţia Mariei Cenuşă dată în faţa procurorului militar, în calitate de martor - informator.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNIA
TRIBUNALUL MILITAR

---

1 Document dactilografiat. Între data declaraţiilor date de inculpaţi la Miliţie şi data actului de faţă trecuseră zece zile.

2 Cauza echimozelor corporale era cunoscută de Procuratura Militară: Anchetatorii Miliţiei îi bătuseră pe inculpaţi şi îi siliseră să semneze declaraţiile concepute şi scrise chiar de anchetator.

3 În dosar nu există procesul-verbal medico-legal de răspuns. Adresa Parchetului a fost fie ignorată, fie că răspunsul Penitenciarului Galata a dispărut din dosar. De cercetări nici vorbă.

4 Documentul semnat de procurorul militar confirmă veridicitatea declaraţiilor făcute de învinuiţi în instanţă (vezi documentele nr. 80-84).

PROCES-VERBAL[1]
(Audierea unui martor)

Astăzi, 26 mai 1950

Înaintea noastră, Cpt. Magistrat Dinu Gheorghe, Procuror Militar;

Martorul Maria C. Cenuşă în vârstă de 41 ani, de profesiune muncitoare cu domiciliul în com. Putna, jud. Rădăuţi, după ce s-au adus la îndeplinire disp. art. 179-182 şi 275-280 C.J.M., a făcut următoarea depoziţie care a fost reprodusă în rezumat de către grefier:

Sunt soţia lui Constantin Cenuşă, cu care sunt căsătorită din anul 1939. În timpul războiului, soţul meu a fost ca soldat (ordonanţă) în unitatea de jandarmi în Transnistria. În primăvara anului 1944, soţul meu a venit în ţară, într-un spital din Arad, fiind rănit. Aici a stat vreo 6 săptămâni iar pe data de 4 mai 1944, a [venit] acasă în com. Putna, motivând că spitalul este evacuat.

În ziua de 8 mai 1944 ne-am evacuat în pădure, cu mare parte a populaţiei comunei Putna, fiindcă se zvonise că vin armatele sovietice. În pădurea Putnişoara unde ne-am evacuat, am stat vreo 6 săptămâni, în care timp diferiţi oameni ne-au spus că ruşii îl caută pe soţul meu.

Oamenii spuneau că ruşii îl caută prin pădure, de la colibă la colibă. Nimeni nu ştia însă pentru ce îl căutau ruşii. De frică, soţul meu a făcut în pădure o colibă mai aparte şi mai bine ascunsă de restul populaţiei, în care am locuit cu el, cu o soră de-a lui şi cu un cumnat de-al lui.

După un timp, a venit un vecin de-al lui şi i-a spus că i-a fost spartă casa cu grenade, iar după câteva zile i-a spus că i-a dat foc ruşii la casă. Soţul meu, urcându-se în vârful muntelui, a văzut că într-adevăr casa ardea. Atunci mi-a spus că până-n toamnă nu mai putem face casă, bani nu avem, în pădure nu avem ce mânca, să mergem la Moldoviţa, care nu era ocupată de armatele sovietice şi acolo vom trăi [găsi] de lucru ca să trăim.

După această consfătuire, am plecat cu un convoi de aproximativ 125 oameni spre Moldoviţa. La pichetul de grăniceri[2], un maior român[3] i-a spus soţului meu că este comunist şi vinde populaţia la ruşi. Ne-a cercetat pe toţi acel maior şi după o zi şi o noapte ne-a dat drumul mai departe spre Moldoviţa[4].

Ajungând la Moldoviţa, un frânar a întrebat care este Costan Cenuşă şi găsindu-l pe soţul meu, i-a spus ca să fugă unde o şti; pentru că a dat ordin Cd-tul [Comandamentul] German să fie împuşcat, fiind socotit spion al ruşilor[5]. În gara Moldoviţa a apărut Macoveiciuc Vladimir, cu vreo 12-13 oameni călări[6], a întrebat pe soţul meu pe care îl cunoştea că de ce este speriat. Soţul meu spunându-i situaţia, Macoveiciuc Vladimir i-a propus să meargă cu el, că nu i se va întâmpla nimic. Din Moldoviţa am plecat eu cu soţul meu cu un camion german la C[âmpu]lung Buc[ovina] împreună cu Macoveiciuc Vladimir şi o parte din oamenii săi, la C[omandamen]tul german.

---

1 Document scris de mână, de grefier, pe formular tip pentru audierea de martor (informator).

2 În zona Moldoviţa, se afla pe poziţii Batalionul II din Regimentul 3 Grăniceri.

3 Singurul maior din sectorul acela era Teodor Gherghel, comandantul Batalionului II Grăniceri.

4 Deplasarea până la Moldoviţa s-a făcut pe calea ferată forestieră, cu un tren de munte.

5 Constantin Cenuşă era prins în cleşte: era căutat şi de ruşi şi de nemţi. Pe moment, l-a salvat garanţia dată de Vladimir Macoveiciuc.

6 Macoveiciuc şi oamenii săi veneau din Poiana Haciungului, unde reuşiseră să lichideze un grup de militari sovietici. Era în ziua de 20 iunie 1944.

Aici Macov[e]iciuc Vladimir a spus c[omandan]tului că soţul meu nu este spion al ruşilor. Soţul meu a raportat la C[omandan]tul german că el trebuie să-şi caute unitatea sa, la care un ofiţer german i-a spus că nu este nevoie, întrucât este ordin ca oamenii ce cunosc munţii să fie înrolaţi în *detaşamentul de partizani*[7].

Soţul meu le-a spus de asemenea că el este rănit şi că trebuie să fie tratat, fapt pentru care a fost internat într-un spital german din C[âmpu]lung[8] unde a stat vreo 6 săptămâni.

După ieşirea din spital a intrat în *detaşamentul de partizani* de sub comanda lui Macov[e]iciuc Vladimir, cu care a acţionat un timp oarecare, iar în cele din urmă i s-a încredinţat conducerea unui detaşament separat de acela al lui Macov[e]iciuc şi cu care a activat până la câteva zile înainte de 23 august 1944. Ce anume activitate a desfăşurat cu detaşamentele de partizani arătate, nu ştiu.

După 23 august 1944 [am mers] la o fabrică de cazangerie [din Bucureşti] unde am lucrat până în anul 1946, iar de aici la Mizil, la o şcoală de meserii până la 1 august 1948, când ne-am înapoiat la comuna Putna.

După trei zile a fost arestat de Miliţie. Pe ziua de 19 sept. 1948 a evadat de la Securitate, lucru ce l-am aflat într-o duminică [sic!] când m-am dus să-i duc mâncarea. La vreo săptămână după evadare, într-o seară, a venit la mine acasă un băiat de vr[e]o 20 ani, spunându-mi că a venit Costan şi ca să-i duc sumanu[l] şi opinci, în cantonul Viţeu unde mă aşteaptă. Eu i-am spus că nu mă duc, că îmi este frică.

Pe la orele 1 noaptea soţul a venit acasă, mi-a cerut să-i dau să mănânce, să-i pregătesc sumanu[l], cămăşi şi opincile. A mâncat, a luat sumanu[l], s-a schimbat de rufe, a luat opincile cu care s-a încălţat, iar într-o traistă i-am pus trei cămăşi, vreo 5 kgr făină, fasole vreo 7 kgr, cartofi vreo 10 kgr şi nişte sare, după care a plecat.

Traista ce i-am dat era de lână lucrată în casă, în carouri galben cu roşu închis, baiere de culoare galben cu roşu. După aceasta, la 2-3 săptămâni venea noaptea acasă, când de asemen[ea] lua alimente şi rufărie.

Aşa a urmat până-n jurul paştelui 1949, după care dată n-a mai venit acasă până la 15 august 1949, de când nu l-am văzut până astăzi.

Când a venit la 15 august 1949, l-am întrebat unde a fost şi ce a mâncat timp de 4 luni de când nu a mai venit pe acasă. El mi-a spus: "Am avut mare noroc de uncheaşul Gherasim Cenuşă care venea în pădure cu puşca, făcea carne [vâna] şi îmi da şi mie, îmi aducea de acasă făină, mămăligă, şi câteva mere".

Nu mi-a precizat de câte ori s-a întâlnit în pădure cu moşu[l] Gherasim. Întrebându-l dacă pot să trimit şi eu alimente prin moşul Gherasim, mi-a spus să nu fac acest lucru, căci moşul Gherasim i-a spus că nu ştie nimeni de la el de acasă şi că nu trebuie să-mi facă cunoscut şi mie acest lucru, fiindcă eu sunt proastă şi am să spun şi la alţii. Soţul meu mi-a mai spus că a dormit de mai multe ori în pădure cu moşul Gherasim după evadare şi că are încredere în el.

Acasă nu a venit niciodată soţul meu înarmat. Precizez că în pădure nu m-am întâlnit niciodată cu soţul meu.

Precizez de asemenea că niciodată nu mi-a făcut cunoscut că ar fi fost în legătură cu cineva din sat sau ca cineva să-l fi ajutat cu alimente, îmbrăcăminte sau în alt mod.

---

[7] Ordinul venea de la Marele Stat Major. Bucovinenii se puteau înrola, voluntar, fie în Batalionul Fix Bucovina, fie în grupurile de partizani, dar numai cu aprobarea organelor româneşti (în persoana căpitanului Constantin Popovici).

[8] Mai precis, spitalul se afla în comuna Sadova, lângă Câmpulung Moldovenesc.

Înainte de arestarea soţului meu şi după arestare, locuitorul Grigore Rotaru care era condamnat la 5 ani închisoare a venit la mine şi mi-a spus ca să vorbesc cu soţul meu să-l ia şi pe el în pădure, căci el are 2 porci tăiaţi, alimente şi că nu vrea să facă puşcărie.

Când a venit soţul meu acasă într-o noapte în anul 1948, i-am adus la cunoştinţă chestiunea lui Rotaru Grigore. El mi-a spus că nu-i trebuie nimeni, căci atât timp cât este singur este sigur pe el, iar dacă intră în legătură cu altcineva poate să fie vândut.

Nu ştiu dacă cineva din sat l-a ajutat într-un mod, afară de uncheaşul lui, Gherasim.

De la lume am auzit că ar fi apărut de mai multe ori prin pădure. Când a venit acasă, mi-a spus că ştie că este urmărit de Miliţie, şi ar vrea să plece undeva la lucru în ţară, însă nu are acte.

Menţionez că pentru pregătitul hranei a luat de acasă o căldăruşă pentru mămăligă, o strachină, două linguri, o cană de apă, lame de bărbierit, foarfece, oglindă.

Precizez că atunci când a venit prima dată acasă după evadare, nu am fost la Teodor Cenuşă acasă să-i duc soţului meu sumanul şi opincile, ci a venit el şi [le-]a luat de acasă, aşa după cum am arătat mai sus. Precizez de asemen[ea] că băiatul care a venit şi m-a anunţat nu mi-a spus că soţul meu se află la ei acasă, ci că mă aşteaptă în cantonul Viţeu.

Atât declar şi semnez propriu.

Procuror Militar	Grefier	Informatoare,
Căpitan Magistrat	(ss) indescifrabil	(ss) Cenuşă Maria[9]
(ss) Dinu Gheorghe		

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 270-272.

[9] Fiecare pagină a declaraţiei este semnată de Maria Cenuşă (informatoare), procurorul militar şi grefier. Conform legislaţiei în vigoare atunci, întrucât rudele nu erau obligate să depună ca "martori", puteau fi audiate ca "informatori", deşi făceau acelaşi lucru. În acest fel se "respecta" legalitatea.

87 **1950 mai 26, Iaşi.** Declaraţia lui Ion Cenuşă în legătură cu unchiul său, Constantin Cenuşă, dată în faţa procurorului militar

CURTEA MARŢIALĂ A ...

PROCES-VERBAL[1]

(Interogatoriul învinuitului) Cenuşă M. Ioan

Astăzi, anul 1950, luna mai, ziua 26

Înaintea noastră, Cpt. Magistrat Dinu Gh, Procuror Instructor militar al Cabinetului de pe lângă Curtea Marţială, asistat fiind şi de grefier al Cabinetului nostru de instrucţie.

În virtutea ... s-a prezentat Cenuşă M. Ioan, în scopul de a fi interogat ca invinuit [...] pentru care i s-a deschis acţiune penală prin ordinul de urmărire emis de d-l General Comandant. Întrebându-l de nume, pronume, gradul, corpul sau serviciul din care face parte, vârsta, locuinţă, locul naşterii, profesiune, domiciliul ce a avut înainte de a intra în armată, precum şi despre faptul comis şi toate împrejurările în care el s-a comis, ne-a dat următoarele răspunsuri:

ÎNTREBĂRI	RĂSPUNSURI
Numele	Cenuşă M. Ioan
Gradul în armată:	nu are făcută
Vârsta	20 ani
Locul naşterii:	Com. Putna
Numele şi prenumele tatălui:	natural [?]
Al mamei:	Marina
Ce naţionalitate ai:	Română
Cetăţenia:	Română
Profesiunea:	agricultor
Eşti căsătorit?	nu
Cultura: (carte, şcoli)	4 cl. primare
Domiciliul ce ai avut înainte	În com. Putna
Domiciliul actual:	Com. Putna
Ce avere ai?	80 ari, 1 vacă, 4 oi, casă, ale părinţilor

Nu recunosc că m-am întâlnit vreodată cu Cenuşă sau Motrescu în pădure şi nici nu le-am dus alimente în pădure. Sunt rudă cu banditul[2] Cenuşă, fiind nepotul lui. Banditul Cenuşă nu a fost niciodată acasă la mine de când este dispărut. Ştiu că Cenuşă a fost o dată la sora sa Catrina Bilibău[3] şi la Varvara Cenuşă, luându-le cartofi [şi] făină de porumb. Lucru ce mi l-a spus femeia Catrina Cenuşă, care a spus că a anunţat şi ea la post[ul de Miliţie] iar că a fost şi la Varvara Cenuşă mi-a spus fiica acesteea Anita Gângă, lucru[ri] pe care le-am anunţat la Miliţia Rădăuţi, conform angajamentului ce mi l-am luat[4].

Cele două femei mi-au spus că Cenuşă a fost la ele la una de Paşti iar la una după Paşti.

Procuror militar	Grefier	Martor,
(ss) Cpt. Magistrat Gh. Dinu	(ss) indescifrabil	ss/ Cenuşă Ion

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 289.

---

[1] Document scris de mână, de grefier, pe formular tip nr. 4 pentru interogatoriul învinuitului, dar Ion Cenuşă semnează ca "martor". Contrasemnează procurorul militar şi grefierul.

[2] Răspunsul este reformulat, de fapt, de către Procuror.

[3] Ecaterina Bilibău din comuna Putna.

[4] Remarcăm situaţia nefirească la care se ajunsese: rudele se denunţau între ele, de frică.

88 **1950 mai 27, Iaşi.** Declaraţia lui Dumitru Cenuşă, fratele partizanului Constantin Cenuşă, dată în calitate de martor-informator, în faţa procurorului militar.

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ
TRIBUNALUL MILITAR

PROCES-VERBAL[1]
(Audierea unui martor)

Astăzi, 27 mai 1950
Înaintea noastră, Cpt. Magistrat Dinu Gheorghe Procuror Militar;
Martorul Cenuşă I. Dumitru[2] în vârstă de 43 ani, de profesiune agricultor cu domiciliul în Com. Putna jud. Rădăuţi, după ce s-au adus la îndeplinire disp. art. 179-182 şi 275-280 C.J.M., a făcut următoarea depoziţie care a fost reprodusă în rezumat de către grefier:

Sunt frate cu banditul[3] Cenuşă C-tin, cu el m-am întâlnit o singură dată, astă vară, [în] 1949, în pădurea Icoanei, când era încă cu un altul.

Eu l-am întrebat că de ce nu se arată la mine, că îmi este frate şi el mi-a spus că nu se arată că eu sunt agent secret al Miliţiei şi îl vând. Mi-a cerut mâncare, însă eu nu am avut. Cerându-mi tutun i-am dat o tabacheră de ţigări. Individul celălalt care era cu fratele meu mi-a spus că ce, nu-l cunosc, căci el este Motrescu.

Eu l-am întrebat pe fratele meu cu ce trăieşte. El mi-a spus că l-a ajutat 1/2 an de zile locuitorul Caba D. Vasile. După această întâlnire eu am anunţat la postul de Miliţie, unde se găsea Dl. Cpt. Cantor D-tru.

Fratele meu avea o armă militară germană şi o geantă de piele de culoare roşcată, atârnată de gât, cum au miliţienii, în care avea grenade. Iar Motrescu avea un pistol automat de gât iar în spate o armă. Acum vreo 2 [două] săptămâni, mergând în pădure în urmărirea lor, i-am văzut iarăşi la o distanţă de 100 m. în poiana Secării, când am strigat pe fratele meu să stea. N-a vrut să stea, a dispărut în pădure.

Precizez că eu nu i-am dus niciodată mâncare fratelui meu în pădure.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau şi semnez propriu.

Martor
(ss) Cenuşă Dumitru

Fratele meu mi-a spus că l-a ajutat 1/2 an de zile Caba Vasile, însă nu mi-a precizat care anume Caba. Ştiu că în sat sunt 2 [doi] Caba Vasile: unul Caba D. Vasile, iar unul Caba I. Vasile.

---

1 Document scris de mână de grefier, pe formular tip model 7, semnat pe fiecare pagină de informator (martor), procurorul militar şi grefier.

2 A nu se confunda cu Dumitru T. Cenuşă zis Bruţac (vezi documentul nr. 81).

3 Epitetele aparţin procurorului militar.

Informator
ss/ Cenuşă Dumitru

Despre cele vorbite cu fratele meu, adică că mi-a spus că a fost ajutat de Caba Vasile - am spus D-lui Plut. Galbău şi pădurarului Traian Creţan.

Procuror militar,
ss/ Cpt. mag. Dinu Gheorghe

Informator,
ss/ Cenuşă Dumitru

Grefier
ss/ indescifrabil

- ASRI, Fond P, dos. 43363, vol. 1, f. 279.

89 **1950 iunie 6, Iaşi.** Sentinţa nr. 487/1950 pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi în al treilea proces intentat grupului Macoveiciuc.

TRIBUNALUL MILITAR IAŞI
Dosar nr. 83/1950

*Rezoluţie.*Graţiat Conform D.411/24.07.1964 pe Filon Lauric[1]. L.S.[2] ss/indescifrabil.

SENTINŢA Nr. 487[3]

Astăzi, 6 iunie 1950, Tribunalul Militar Iaşi, compus conform legii, din:

Colonelul Magistrat	**Gheorghe Constantin**	**Preşedinte**
Maiorul	**Ursuleanu Ioan**	**Judecător**
Maiorul	**Grama Alexandru**	**Judecător**
Căpitanul Magistrat	**Dinu Gheorghe**	**Procuror Militar**
Grefier şef	**Cenuşescu Ioan**	**Grefier de şedinţă**

Astăzi fiind pe rol judecarea procesului penal în care se inculpă:

-MACOVEICIUC SILVESTRU, ONIC[A] SAVA şi CÂRDEI GHEORGHE, prevăzuţi în ordinul de dare în judecată nr. 68/1950 pentru fapta de "uneltire contra ordinei sociale", p.p. de art. 209 partea a II-a lit. b şi f, comb. cu art. 1 şi 3 din C.P. (vechi) şi D.L. nr. 856/1938.

-LAURIC FILON, pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale, p.p. de art. 209 partea a II-a lit. f, comb. cu art. 1 şi 3 C.P. (vechi) şi D.L. nr. 856/1938.

-PORCUŢAN CONSTANTIN şi CORDUNEANU PETRE, pentru delictul de "favorizarea infractorilor", p.p. de art. 284 pct. 1,2 şi 3 al. ultim din C.P., comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P. (vechi).

---

1 Lauric Filon a fost graţiat după ce a executat 17 ani de închisoare, deşi fusese condamnat la 7 ani de închisoare corecţională.

2 Ştampila: Tribunalul Militar Iaşi.

3 Document dactilografiat.

-NICHIFOREL OREST, pentru delictul de favorizarea infractorilor, p.p. de art. 284 pct. 1 C.P., comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P. (vechi) şi D.L. nr. 856/1938.

-ŞUTEA ALEXANDRU, pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale, p.p. de art. 209 partea a II-a lit. e din C.P., comb. cu art. 1 şi 3 c.p. (vechi) şi d.l. nr. 856/1938.

-DAN ILIE, pentru delictul de favorizarea infractorilor, art. 284 pct. 1 C.P., comb. cu art. 529 şi 531 din C.P.

-RUSU GHEORGHE, pentru delictul de tâlhărie, p.p. de art. 529 şi 531 alin. 1 pct. 2,5 şi 6 C.P.

-COZLOVSCHI VALERIAN, pentru delictul de tâlhărie, p.p. de art. 529 şi 531 alin. 1 pct. 2,5 şi 6 C.P.

-CÂRDEI IOAN zis Luţă, pentru delictul de tâlhărie repetată art. 529 şi 531 alin. 1 pct. 2,5 şi 6 C.P. şi delictul de deţinere de armament, p.p. de art. 33 şi 35 lit. a Legea nr. 190/1947, comb. cu art. 101 din C.P.

La apelul nominal s-au prezentat inculpaţii de mai sus, mai puţin Corduneanu Petre, care nu a fost transferat de la penitenciarul [Gherla] unde este deţinut politic şi pentru care s-a[u] făcut demersuri spre a veni la judecarea procesului, motiv pentru care instanţa, în baza art. 29 din C.Pr. Pen., a dispus disjungerea acestuia şi judecarea celor prezenţi; prezenţi martorii: Dan Felicia; lipsă martorii Chifan Constantin, Saghin Etmalai, Costan Rusu Corduneanu şi Cârdei Petru, la care apărarea a declarat că renunţă şi acuzarea că nu-şi însuşeşte pe aceşti martori şi au cerut judecarea procesului, cerere pe care instanţa luând act, a dispus judecarea procesului conform legii.

Martora prezentă în instanţă a fost îndepărtată în camera destinată martorilor.

S-a dat citire actului de acuzare după care, apărarea prin avocaţii: Nona Pântea, Măgărdician Jirner şi Juster Emil au cerut pentru inculpaţii: Cârdei Gheorghe, Porcuţan Constantin, Nichiforel Orest, Macoveiciuc Silvestru, Lauric Filon, Onea [Onica] Sava şi Şutea Alexandru stingerea acţiunii penale prin autoritate de lucru judecat, întrucât aceşti inculpaţi, pentru aceleaşi fapte ca cele ce se judecă azi, prin Sentinţa nr. 1161 din 12 septembrie 1946[4] (fila 643 din dosarul nr. 2528/1948) a fost stinsă acţiunea în baza art. 4 din Procedura Penală pentru cauză legală, abrogarea legii nr. 236/1941.

Procurorul militar se opune la stingerea acţiunii penale prin autoritatea de lucru [judecat] invocată de apărare şi susţine că instanţa care a pronunţat Sentinţa nr. 1161/1946 greşit a soluţionat aceste fapte care erau prevăzute de Legea nr. 236/1941 prin abrogarea acesteia şi arată că, dacă legea aceasta a fost abrogată, faptele trebuiau menţinute sub calificarea prevăzută de art. 209 din C.P., text care la data pronunţării sentinţei în cauză era în fiinţă, iar includerea acestui text în legea nr. 236/1941 nu este altceva decât o agravantă a articolului 209 din C.P. şi în concluzie cere respingerea acestei cereri şi reţinând faptele să fie judecaţi toţi inculpaţii pentru faptele lor pentru care sunt trimişi în judecată.

Apărarea se menţine la concluziunile puse în sprijinul susţinerilor lor, s-au referit la dispoziţiunile art. 5 din C.Pr.Pen. care arată că [nu] se poate judeca un inculpat pentru aceeaşi infracţiune sub o nouă calificare.

Procurorul militar în replică susţine că dispoziţiunile art. 5 din Procedura Penală nu pot fi aplicabile astăzi, conceptul acestuia exprimă principiul burgheziei în scopul de apărare şi de exploatare a muncitorilor[5], că textul acesta este abrogat prin însăşi noua noastră

---

[4] Vezi documentul nr. 31.

[5] În loc de argumente juridice, procurorul militar aduce argumente politice.

orânduire socială şi deci trebuie înlăturat, care este şi contrariu Constituţiei R.P.R. şi declară că se menţine la concluziunile puse deja.

Apărarea, având ultimul cuvânt, declară că se menţine la punctul de vedere şi lasă la aprecierea instanţei spre a se vedea care din cele două teze sunt juste şi să decidă, după care,

TRIBUNALUL

Asupra incidentului invocat de apărare prin care cere a se stinge acţiunea penală pentru autoritatea de lucru judecat împotriva inculpaţilor: Cârdei Gheorghe, Porcuţan Constantin, Macoveiciuc Silvestru, Lauric Filon, Onea [Onica] Sava şi Şutea Alexandru.

Având în vedere că inculpaţii sunt trimişi în judecata Tribunalului Militar Iaşi pentru infracţiunile prevăzute în ordinul de dare în judecată nr. 68/1950;

Având în vedere că din examinarea Sentinţei nr. 1161 din 12 septembrie 1946 (fila 643 din dosarul nr. 2328/1948) se constată că s-a stins acţiunea penală pentru o cauză legală, abrogarea legii nr. 236/1941 pentru inculpaţii de mai sus.

Că, la data soluţionării acestor fapte exista şi textul art. 209 C.P. care incrimina faptele imputate inculpaţilor prin abrogarea legii, astfel că nu se putea să se stingă acţiunea penală pentru infracţiunile puse în sarcina inculpaţilor şi că din acest punct de vedere susţinerea apărării este nefondată şi ca atare urmează a fi respinsă.

Că, în ceea ce priveşte dispoziţiunile art. 5 din Pr. Penală[6], faţă de orânduirea socială din ţara noastră şi a dispoziţiunilor Constituţiei R.P.R., art. 5 menţionat nu-şi mai are aplicare întrucât de felul cum el este redactat şi legiferat exprimă numai interesele burgheziei, la adăpostul căruia ea exploata şi jefuia clasa muncitoare şi că astfel fiind, textul acesta este abrogat prin însăşi Constituţia noastră, care prevede că orice dispoziţii contrarii nu pot avea fiinţă legală.

Că şi din acest punct de vedere, cererea apărării este nefondată şi urmează a se admite.

Pentru aceste motive, în unire cu concluziunile procurorului militar şi în virtutea legii,

HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi respinge incidentul ridicat de apărare ca nefondat şi dispune judecarea procesului conform legii.

Dată şi citită în şedinţă publică, astăzi 6 iunie 1950.

S-a procedat la interogarea inculpaţilor prezenţi, iar răspunsul lor a fost notat pe formulare tip şi anexat dosarului cauzei de faţă.

S-a ascultat fără prestare de jurământ conform legii informatoarea Dan Felicia, care este soră cu inculpatul Dan Ilie, iar de răspunsul ei s-a luat notă pe formular tip care apoi s-a anexat dosarului de faţă.

Procurorul militar, având cuvântul, în rechizitoriul său a cerut condamnarea inculpaţilor în baza textelor de lege menţionate în actul de acuzare, iar în ceea ce priveşte pe Corduneanu Petre a cerut disjungerea învinuirii acestuia şi judecarea lui ulterior după ce va fi adus de la penitenciarul Gherla de unde a fost chemat cu mandat de transferare şi în ce priveşte pe inculpaţii: Dan Ilie, Rusu Gheorghe, Cozlovschi Vladimir Valerian şi Cârdei Ioan zis Luţă, învinuirile acestora să fie disjunse de ale celorlalţi inculpaţi şi pentru ei să se decline

---

[6] Art. 5. - Orice persoană faţă de care s-a pronunţat o hotărâre definitivă de condamnare, de achitare sau de încetare a urmăririi penale nu mai poate fi urmărită pentru acelaşi fapt, nici chiar sub o calificare diferită, afară de cele prevăzute în cazurile de revizuire. Hotărârea de anulare a urmăririi nu împiedică o nouă urmărire, dacă acţiunea penală nu este stinsă. (Codul de Procedură Penală folosit la 6 iunie 1950 era încă valabil în 1958).

competența în favoarea Tribunalului Județului Rădăuți, instanță care este competentă a-i judeca pentru faptele lor.

Apărarea prin avocații Nona Pântea, Măgârdician Jiarer și Juster Emil a cerut acordare de circumstanțe atenuante în aplicarea sancțiunilor ce instanța le va aplica inculpaților și se unește cu concluziunile procurorului militar în ce privește disjungerea privitoare pe Dan Ilie, Rusu Gheorghe, Cozlovschi Valerian și Cârdei Ioan zis Luță.

Inculpații având cuvântul în apărarea lor au declarat că nu mai au nimic de spus în apărare, după care Tribunalul, în urma deliberării ținute în conformitate cu dispozițiunile art. 291-295 din Codul Justiției Militare, a pronunțat următoarea sentință:

TRIBUNALUL

Asupra acțiunii penale pusă în mișcare împotriva inculpaților: Macoveiciuc Silvestru, Onica Ioan[7] [Sava], Cârdei Gheorghe, Lauric Filon, și Șutea Gheorghe [Alexandru] pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale p.p. de art. 209 partea a II-a lit. b și f din C.P. comb. cu art. 1 și 3 C.P., primii trei, Lauric Filon pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale, p.p. de art. 209 partea a II-a lit. f din C.P., Șutea Alexandru [pentru] faptul p.p. de art. 209 partea a II-a lit. c din C.P. comb. cu art. 1 și 3 din C.P.; inculpații Porcuțan Constantin, Corduneanu Petre, Nichiforel Orest pentru fapta de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1 și 3 al. ultim din C.P. comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P. (vechi) comb. cu D.L. nr. 856/1938; Dan Ilie pentru favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1 C.P. comb. cu art. 529 și 531 din C.P.; Rusu Gheorghe, Cozlovschi Valerian și Cârdei Ioan zis Luță pentru delictul de tâlhărie art. 529, 531 al. 1 pct. 2,5,6 din C.P., iar Cârdei Ioan zis Luță și pentru delictul de deținere de armament art. 33 și 35 Legea nr. 190/1947.

Având în vedere actele și lucrările dosarului, concluziunile orale ale procurorului militar și ale apărării din care rezultă următoarele:

ÎN FAPT:

În primăvara anului 1944, trupele armatei sovietice izgonind complet de pe teritoriul său hoardele fasciste, în acțiunea lor de eliberare și a celorlalte țări de sub jugul fascist, continuă urmărirea trupelor germane, înaintând și pe teritoriul țării noastre.

Ca urmare a acestor acțiuni o parte din populația din regiunea de nord a țării ce intrase în zona de operațiuni a trupelor sovietice se evacuează spre interior, în diferite județe[8]. În aceste împrejurări, Macoveiciuc Vladimir împreună cu familia sa se evacuează în [din] comuna Voitinel, județul Rădăuți, în orașul Câmpulung.

Aci, pentru a-și pune în aplicare sentimentele sale de ură contra Uniunii Sovietice și a armatei sale, intră în legătură cu Comandamentul German, de la care primește instrucțiuni și ajutoare pentru formarea unei *bande de partizani*, în scopul de a furniza informațiuni Marelui Comandament asupra dispozitivului trupelor sovietice și de a trece la acțiuni armate și de sabotaj contra acestor trupe.

Profitând de faptul că în orașul Câmpulung și în împrejurimea sa se aflau foarte mulți locuitori evacuați din comuna sa și alte comune învecinate, speculând această situație, trece la punerea în aplicare a planului său, formând astfel o *bandă de partizani sub conducerea sa, compusă din: 1) Macoveiciuc Silvestru, 2) Onica Sava, 3) Onica Vasile, 4) Rusu Archip, 5) Țugui Gheorghe, 6) Țugui Precup, 7) Ursache Gheorghe, 8) Grijincu Vasile, 9) Ursache*

---

[7] Din cauza vitezei cu care se judeca, numele lui Onica Sava și Șutea Alexandru s-au consemnat greșit.

[8] Evacuarea a fost forțată. În fond a fost o deportare în masă a populației locale în județul Dorohoi, la circa 200 km în spatele liniei frontului, din ordinul Comandamentului sovietic.

Traian, 10) Rusu Dumitru, 11) Coniac Gheorghe, 12) Cenuşă Constantin, 13) Opincă Gheorghe, 14) Rotaru Sevastian şi alţii rămaşi neidentificaţi.

Cu această bandă pe care a înarmat-o şi a echipat-o cu ajutorul comandamentului german, a întreprins prin pădurile din jurul oraşului Câmpulung, mai multe acţiuni de cercetare şi recunoaştere asupra poziţiei trupelor sovietice, în scopul culegerii informaţiilor asupra dispoziţiunilor [dispozitivului] acestor trupe şi transmiterea lor comandamentului german.

Într-una din misiuni, întâlnindu-se prin pădure cu o patrulă sovietică, Macoveiciuc Vladimir atacă acea patrulă, cu care ocazie împuşcă *doi ostaşi sovietici* din compunerea patrulei, capturând în acelaşi timp *7 cai* şi două pistoale automate[9].

Survenind marea cotitură de la 23 August 1944, Macoveiciuc Vladimir împreună cu fiul său Macoveiciuc Silvestru se retrag cu trupele germane până la Satu Mare, stabilindu-se în comuna Pomi din acel judeţ, iar restul membrilor se întorc la domiciliile lor, care în afară de câţiva după cum se arată în starea de fapt pentru fiecare în parte nu au mai avut nici o legătură cu Macoveiciuc şi nu au mai întreprins nici o acţiune în cadrul bandei sale.

După stabilirea sa în judeţul Satu Mare şi întrucât trupele germane fuseseră izgonite de pe teritoriul ţării noastre de glorioasa Armată Roşie[10], Macoveiciuc Vladimir nu renunţă la planurile sale criminale, de data aceasta îndreptându-şi gândul la o nouă reorganizare a elementelor bandei sale, folosindu-se de sprijinul elementelor fasciste din fosta organizaţie legionară, pentru a trece la acţiuni de subminare şi dărâmare prin violenţă a noii orânduiri sociale democratice instaurate în ţara noastră după 23 August 1944 şi 6 Martie 1945.

În acest scop, în primăvara anului 1945, merge la Bucureşti unde intră în legătură cu legionarul Lauric Filon, care îl prezintă lui Chioreanu Nistor din conducerea centrală a organizaţiunii legionare şi de la care primeşte instrucţiuni să-şi menţină oamenii şi banii necesari pentru întreţinerea lor.

În acest sens, declaraţia lui Lauric Filon (fila 108) este edificatoare: "În primăvara anului 1945 l-am întâlnit pe Macoveiciuc Vladimir în Bucureşti, când ne-am cunoscut şi când din discuţia ce am avut-o cu dânsul am dedus că nutreşte resentimente împotriva Uniunii Sovietice şi că speră într-o revanşă din partea Germaniei cu armele ei secrete. După 5-6 zile m-am întâlnit cu Macoveiciuc Vladimir într-un restaurant, după care mi-a arătat că *a fost partizan* pentru nemţi împotriva armatelor sovietice, *că a fost decorat cu Crucea de Fier*. Tot atunci mi-a comunicat că are mai mulţi oameni în pădure şi că nemţii au lăsat armele şi muniţiile. De asemenea, mi-a vorbit de felul cum a dat lovituri în spatele frontului sovietic".

"Între timp i-am făcut cunoscut lui Chioreanu Nistor despre Macoveiciuc Vladimir, iar după vreo 10 zile l-am prezentat lui Chioreanu, la care întâlnire i-a dat instrucţiuni să-şi menţină oamenii, iar pentru întreţinerea lor îi va trimite banii necesari".

"La aceeaşi întâlnire, Macoveiciuc a arătat că are şi oameni şi arme pentru o acţiune de sabotare", iar mai departe arată: "Cu Onica Sava m-am cunoscut în baza numelui secret pe care-l aveam eu de profesor Vasile, nume pe care Onica Vasile îl cunoştea de la Macoveiciuc".

"Am primit de la Onica Sava un plic trimis de Macoveiciuc şi i-am dat suma de 800000 lei, sumă pe care o primisem de la Chioreanu spre a fi trimisă lui Macoveiciuc".

În legătură cu Chioreanu, Lauric Filon, în aceeaşi declaraţie (fila 108) arată: "Ulterior, Pătraşcu mi-a spus că Chioreanu are să-mi spună ceva. Chioreanu mi-a spus că din Germania au venit trimişi fiind de către nemţi, în scop de a face greutăţi guvernului român şi Uniunii

---

[9] Este vorba de ambuscada din Poiana Haciungului (vezi documentele nr. 7, 8 şi 43-55).

[10] Contribuţia Armatei Române nici măcar nu este amintită.

Sovietice, dar ei vor să ajungă la o înțelegere cu guvernul român, ca să-i scoată pe cei din închisori vârâți de guvernele anterioare și să intre toți legionarii în legalitate"[10].

În urma instrucțiunilor și ajutoarelor bănești primite de la Chioreanu, Macoveiciuc Vladimir, reîntorcându-se la Rădăuți, regrupează o parte din elementele vechi ca Macoveiciuc Silvestru, Onica Sava, Cârdei Gheorghe și altele noi ca Tudose Simion[11], Florea Arcadie și Coroamă Aurel, formând astfel un grup subversiv cu care urma a trece la îndeplinirea scopului urmărit și anume de a dărâma orânduirea socială existentă în țara noastră.

În cursul lunii iulie 1945, în urma indicațiilor date de Lauric Filon, prin învinuitul Corduneanu Petre, la care Macoveiciuc Vladimir împreună cu întreg grupul său găzduiesc două zile, cunosc pe legionarul Șutea Alexandru, care la rândul său îi conduce pe muntele Giumalău, unde le face legătura cu Ovidiu Găină, comandantul unui grup de legionari aduși din Germania după 23 August 1944 și lansați cu parașutele în Munții Apuseni, pentru a organiza mișcarea legionară și a trece la acțiuni de răsturnare prin violență a noii orânduiri sociale existente în stat.

Luând legătura cu Ovidiu Găină, grupul lui Macoveiciuc rămâne pe Muntele Giumalău mai multe zile, în care ajută organizația lui Ovidiu Găină să evacueze din cabana sa armamentul, echipamentul și niște aparate de emisie la 3 km în pădure, într-o regiune minată, pentru a nu cădea pradă în mâinile organelor de urmărire care erau pe urmele lor.

Întrucât grupul lui Ovidiu Găină și majoritatea elementelor legionare ale diferitelor organizații interzise subversive au fost descoperite și arestate la timp, grupul lui Macoveiciuc n-a mai avut posibilitatea să treacă la acțiuni pozitive pentru îndeplinirea scopurilor lor criminale politice, continuând în a doua jumătate a anului 1945 și în prima jumătate a anului 1946 să săvârșească o serie de jafuri și tâlhării, în care scop a atras și alte elemente ca Cozlovschi Valerian, Cârdei Ioan și Rusu Gheorghe.

În vara anului 1946, în urma urmăririlor organelor polițienești, într-o întâlnire cu acesta, nevoind a se supune somațiilor respective, este ucis Macoveiciuc Vladimir, iar în alte întâlniri Coroamă Aurel, Tudose Simion și ca urmare a acestei situații, restul membrilor se dispersează și rătăcesc prin țară până la arestarea lor.

Participarea fiecărui inculpat în parte la activitatea subversivă în cadrul bandei lui Macoveiciuc Vladimir a fost după cum urmează:

1. MACOVEICIUC SILVESTRU

În primăvara anului 1944, evacuându-se în orașul C[âmpu]lung-Bucovina împreună cu tatăl său Macoveiciuc Vladimir, se înrolează în *banda de PARTIZANI formată de tatăl său și ia parte la mai multe acțiuni de cercetare și recunoaștere a pozițiilor trupelor sovietice, din care una s-a soldat cu omorârea de către tatăl său a doi ostași sovietici ce făceau parte dintr-o patrulă, precum și capturarea a 7 cai și două pistoale automate*[12].

După 23 august 1944, împreună cu tatăl său, se retrage cu trupele germane până în județul Satu-Mare, stabilindu-se în comuna Pomi.

În primăvara anului 1945, este trimis de tatăl său la București la Lauric Filon, de unde primește suma de 500000 lei; la înapoiere spre casă se întâlnește în drum cu tatăl său și împreună pleacă spre Rădăuți. De aici, în cursul lunii iunie 1945 este trimis din nou la Lauric Filon împreună cu Cârdei Gheorghe, pentru a aduce banii necesari întreținerii organizației subversive înființată de tatăl său și niște aparate de radio. Cu această ocazie, primește de la

---

[10] Se referă la înțelegerea Ana Pauker - Teohari Georgescu - Nicolae Pătrașcu.

[11] Fost dezertor, încadrat în grupul de partizani pe care-l trădează în 1945.

[12] Situația reală este expusă în documentele nr. 7 și 8.

Lauric Filon suma de 500000 lei şi 3 scrisori către Porcuţan din Câmpulung, Aga Ilie din Rădăuţi şi o altă persoană din Suceava prin care Macoveiciuc Vladimir urma să ia legătura cu legionarul Ovidiu Găină.

Reîntorcându-se la Voitinel, a predat banii şi scrisorile lui Macoveiciuc Vladimir, după care Cârdei Gheorghe este trimis la Suceava şi Rădăuţi pentru a lua informaţii despre Ovidiu Găină.

Rezultatul fiind negativ şi simţind că sunt urmăriţi, împreună cu tatăl său, Cârdei Gheorghe, Onica Sava, Coroamă Aurel, Tudose Simion şi Florea Arcadie se retrag în oraşul C[âmpu]lung, unde în seara zilei de 27 iunie 1945 găzduiesc la Nicolae Lucan, unde urma să se întâlnească cu Porcuţan, pentru a le face legătura cu Ovidiu Găină.

Aci, peste noapte, fiind surprinşi de către organele de siguranţă[13], au reuşit să dispară, fiind prins numai Florea Arcadie.

Reîntâlnindu-se în pădure, iau contact cu individul Corduneanu din Câmpulung la care stau două zile şi unde fac cunoştinţă cu legionarul Şutea Alexandru care i-a condus pe muntele Giumalău, la cabana lui Ovidiu Găină, comandantul unui grup de legionari veniţi din Germania pentru a reorganiza mişcarea legionară şi a trece la acţiuni de dărâmare prin violenţă a ordinei sociale instaurate în ţara noastră.

În timp de câteva zile cât au stat pe muntele Giumalău, au ajutat organizaţia lui Ovidiu Găină să evacueze din cabană echipamentul, armamentul şi alimentele, precum şi nişte aparate de emisiune la 3 km în pădure, într-un loc minat, pentru a nu cădea pradă.

După această acţiune, cei de mai sus se răspândesc, învinuitul Macoveiciuc Silvestru rătăcind prin Roman, Ardeal şi Bucureşti, mergând fără a mai duce o activitate politică în cadrul grupului înfiinţat de tatăl său.

În luna iunie 1946, împreună cu tatăl său şi învinuiţii Rusu Gheorghe, Cârdei Ioan zis Luţă şi Cozlovschi Vladimir, mergând de la Voitinel spre Frătăuţi, în drum, în apropiere de comuna Brădet, fiind înarmaţi, au atacat şi jefuit pe evreul Aron Alham din Rădăuţi, cu care ocazie l-au dezbrăcat, l-au bătut, i-au luat calul, căruţa şi suma de 800.000 lei[14].

Dovada s-a făcut în instanţă cu recunoaşterile inculpatului la cercetări (filele 26-32), cu recunoaşterile sale parţiale la interogatorii (fila 373), coroborate conform art. 138 C. Pr. Pen. cu declaraţiile de la cercetări făcute de Onica Sava (filele 37-40), Onica Vasile (f. 43-44), Rusu Arhip (f. 47-48), Ţugui Precup (f. 55-56), Ursache Gheorghe (f. 59-60), Porcuţan Constantin (f. 117-119), Cârdei Gheorghe (f. 135-136), Cozlovschi Vladimir (f. 131-132) şi Lauric Filon (f. 110-112) şi cu arătările din instanţă ale lui Onica Sava (f. 374), Cârdei Gheorghe (f. 375), Lauric Filon (f. 376) şi Cozlovschi Vladimir (f. 282)[15].

2. ONICA SAVA, în primăvara anului 1944, *s-a înrolat ca partizan* în banda lui Macoveiciuc Vladimir, luând parte la câteva misiuni de cercetare şi recunoaştere a poziţiilor trupelor sovietice, precum şi la ciocnirea pe care a avut-o banda cu o patrulă sovietică şi care s-a soldat cu împuşcarea de către Macoveiciuc Vladimir a doi ostaşi sovietici şi capturarea a 7 cai şi două pistoale automate.

În luna aprilie 1945, rămânând în organizaţia lui Macoveiciuc Vladimir, este trimis de acesta la Bucureşti, la legionarul Lauric Filon cu o scrisoare, de unde primeşte suma de 500000 lei pentru întreţinerea organizaţiei lui Macoveiciuc şi îndeplinirea scopurilor sale subversive.

---

[13] Trădătorul Simion Tudosi a condus organele Siguranţei şi ale N.K.V.D.

[14] Numele corect este Aron Altman. El contribuise la constituirea unui premiu pentru prinderea lui Vladimir Macoveiciuc (vezi documentul nr. 29).

[15] Vezi documentele nr. 43-56 şi 64-65.

În luna iulie 1945, împreună cu Macoveiciuc Vladimir, Macoveiciuc Silvestru, Aurel Coroamă, Tudose Simion şi Cârdei Gheorghe, prin inculpaţii Corduneanu Petre şi Şutea Alexandru, iau legătura pe Muntele Giumalău cu legionarul Ovidiu Găină, comandantul unei organizaţii subversive formată din legionarii aduşi din Germania şi care urmăreau înlăturarea prin violenţă a regimului nostru democratic instaurat după 23 augst 1944 şi 6 martie 1945.

În timpul celor câteva zile cât au stat pe muntele Giumalău, a ajutat organizaţia lui Ovidiu Găină să-şi evacueze materialele şi armamentul mai în pădure, din cabană, pentru a nu cădea pradă organelor de urmărire.

A ţinut legătura cu şeful bandei şi o parte din membrii săi până în luna mai 1946, când a fost arestat.

Dovada s-a făcut în instanţă cu recunoaşterea la cercetări a inculpatului (f. 37-40), menţinută în parte la şedinţă (f. 374), coroborată conform art. 138 din C.Pr. Pen. cu arătările la cercetări ale lui Macoveiciuc Silvestru (f. 26-32), Rusu Archip (f. 47-48), Ursache Gheorghe (f. 59-60), Coniac Gheorghe (f. 75-76) şi Lauric Filon (f. 110-112) şi în instanţă ale lui Macoveiciuc Silvestru (f. 373), Cârdei Gheorghe (f. 375), Lauric Filon (f. 376 verso) şi Nichiforel Orest (f. 379).

3. CÂRDEI GHEORGHE, în vara anului 1945, intră în legătură cu Macoveiciuc Vladimir când, împreună cu Macoveiciuc Silvestru, merg[e] la Bucureşti, fiind trimis de Macoveiciuc Vladimir la Lauric Filon de la care primise [a primit] să aducă la Rădăuţi suma de 500000 lei şi trei scrisori către Ovidiu Găină, Porcuţan şi Aga Ilie.

Înmânarea celor două scrisori lui Porcuţan şi Aga Ilie care trebuia[u] să facă legătura bandei Macoveiciuc cu Ovidiu Găină, comandantul grupului legionar venit din Germania şi aflat în Munţii Bucovinei. Legătura se stabileşte prin Şutea Alexandru, care conduce pe Macoveiciuc Vladimir, împreună cu o parte din membrii bandei sale, pe Muntele Giumalău, când a luat parte şi acest inculpat.

După săvârşirea celor de mai sus nu a mai avut legături cu banda lui Macoveiciuc.

Dovada s-a făcut cu recunoaşterea inculpatului la cercetări (f. 135-136) şi parţial cu ocazia interogatoriului (f. 375), coroborată conform art. 138 C.Pr.Pen. cu arătările la cercetări făcute de Macoveiciuc Silvestru (f. 26-32) şi Porcuţan Constantin (f. 117-118), confirmate în şedinţă de Macoveiciuc Silvestru (f. 377).

4. LAURIC FILON, încadrat în organizaţia subversivă legionară încă din anul 1934, în care a dus o vie activitate propagandistică şi ocupând funcţie de conducere în acea organizaţie ca preşedinte al Centrului Studenţesc Cernăuţi şi a[l] Societăţii Studenţeşti din Bucovina, în anii 1935-1936.

În cursul anului 1945, prin intermediul lui Pătraşcu Nicolae, fostul secretar general al organizaţiei legionare, în [ia] legătură cu Chioreanu ce venise din Germania cu un grup de legionari, fiind trimişi de nemţi cu avioanele şi lansaţi cu paraşutele pe teritoriul ţării noastre cu scopul de a reorganiza legionarismul şi a trece la acţiuni de subminare a regimului democratic instaurat în ţara noastră după 23 august 1944 şi 6 martie 1945.

În primăvara anului 1945, întâlnind pe Macoveiciuc Vladimir în Bucureşti şi aflând că acesta are o *bandă de partizani* cu care a întreprins diferite acţiuni în primăvara anului 1944 împotriva armatei sovietice, îl prezintă lui Chioreanu, de la care primeşte instrucţiuni pentru a-şi menţine oamenii, pentru a întreprinde acţiuni de sabotaj, promiţându-i în acelaşi timp că-i va susţine cu bani pentru întreţinerea bandei sale.

A întreţinut apoi legătura între Chioreanu şi banda Macoveiciuc, punând la dispoziţia acestuia diferite sume de bani ce le primea de la Chioreanu.

Astfel, în aprilie 1945, a trimis lui Macoveiciuc Vladimir suma de 800000 lei prin învinuitul Onica Sava, iar în luna iunie 1945, prin Macoveiciuc Silvestru, a trimis suma de 500000 lei. Tot în luna iunie 1945, prezentându-se la el din nou Macoveiciuc Silvestru împreună cu Cârdei Gheorghe, a mai înmânat suma de 500000 lei şi trei scrisori, una de la Chioreanu către Ovidiu Găină şi două scrise de el către Porcuţan din Câmpulung şi Aga Ilie din Rădăuţi, prin care recomanda acestora să facă legătura bandei Macoveiciuc cu Ovidiu Găină, comandantul grupului de legionari veniţi din Germania şi aflaţi în Munţii Bucovinei.

A întreţinut legături cu Pătraşcu Nicolae până în luna noiembrie 1947, cu care s-a întâlnit în casa unui oarecare Vică Niculescu din Bucureşti.

Dovada s-a făcut în instanţă cu recunoaşterea inculpatului la cercetări (f. 110-111) menţinută indirect şi în şedinţă (f. 375), coroborată conform art. 138 din C.Pr.Pen. cu arătările la cercetări făcute de Macoveiciuc Silvestru (f. 26-32), Onica Sava (f. 37-40), Cârdei Gheorghe (f. 135-136), confirmată în parte în instanţă de Macoveiciuc Silvestru (f. 377) şi Cârdei Gheorghe (f. 375).

5. ŞUTEA ALEXANDRU, în luna iunie 1945 face legătura bandei lui Macoveiciuc Vladimir cu grupul de legionari veniţi din Germania comandat de Ovidiu Găină, în care scop conduce pe Muntele Giumalău pe Macoveiciuc Vladimir şi grupul său, unde stau mai multe zile.

Dovada s-a făcut în instanţă cu recunoaşterea parţială a inculpatului în instanţă (f. 372) coroborată conform art. 138 C.Pr.Pen. şi arătările de la cercetări făcute de Macoveiciuc Silvestru (f. 26-32) şi Onica Sava (f. 37-40), confirmate în şedinţă de Macoveiciuc Silvestru (f. 373 verso).

6. PORCUŢAN CONSTANTIN, în luna aprilie 1945, a găzduit în casă timp de 2 [două] zile pe legionarii Ovidiu Găină şi Şutea Alexandru şi [pe] Coroamă, le-a făcut legătura cu Corduneanu Petre.

În luna iunie 1945, prin Cârdei Gheorghe a primit o scrisoare de la Lauric Filon, după care urmau să facă legătura bandei Macoveiciuc cu Ovidiu Găină.

Dovada s-a făcut în instanţă cu recunoaşterea inculpatului la cercetări (f. 117-119) şi în parte în şedinţă (f. 378), coroborată conform art. 138 C.Pr.Pen. cu arătările făcute la cercetări de Macoveiciuc Silvestru (f. 26-32), Onica Sava (f. 37-40) şi Cârdei Gheorghe (f. 135-136), confirmate în şedinţă de Macoveiciuc Silvestru (f. 373) şi Cârdei Gheorghe (f. 375).

7. NICHIFOR OREST, în anul 1945, în timp ce era brigadier silvic la cantonul Tisa, Ocolul Silvic Vatra Dornei, a găzduit în cantonul său pe legionarul Şutea Alexandru căruia i-a dat mâncare şi care i-a spus cine este şi că este venit din Germania şi lansat cu paraşuta în Munţii Apuseni.

Dovada s-a făcut în instanţă cu recunoaşterea inculpatului la cercetări (f. 122), menţinută în parte în şedinţă (f. 379), coroborată conform art. 138 C.Pr.Pen. cu arătările lui Onica Vasile[?] Sava[16] la cercetări (f. 37-40).

Inculpaţii au recunoscut astfel la cercetări (f. 26-32, 37-40, 135-136, 110-112, 117-119, 122, şi parţial în instanţă (f. 373 la 378), aşa cum s-a arătat dealtfel la fiecare în parte, activitatea desfăşurată în cadrul organizaţiei lui Macoveiciuc Vladimir, recunoaşterile lor coroborându-se între ele în modul cel mai concludent şi cu actele dosarului şi cu stările de fapt rezultate.

Văzând că în apărarea lor inculpaţii nu au putut să producă dovezi prin care să înlăture constatările rezultate în ceea ce priveşte participarea fiecăruia în parte la activitatea subversivă sau la înlesnirea acestei activităţi.

---

[16] Din eroare, grefierul a scris numele lui Vasile Onica şi Sava Onica luate împreună. Credem că este vorba de Sava Onica.

Tribunalul, întemeindu-şi convingerile sale în această situaţie pe actele primelor cercetări şi pe rezultatul instrucţiei orale din şedinţă, a căutat a primi probatoriul administrat în acuzare pe care şi l-a însuşit în totul, reţinând ca dovedite faptele aşa cum au fost arătate în dreptul fiecărui inculpat în parte.

Pentru aceleaşi consideraţiuni, Tribunalul a căutat să reţină că prin acţiunile lor inculpaţii Macoveiciuc Silvestru, Onica Sava şi Cârdei Gheorghe au căutat să se încadreze ca membri ai grupării secrete care să urmărească răsturnarea în mod violent a ordinii sociale în ţara noastră; că inculpatul Filon Lauric a ajutat grupul subversiv organizat de Macoveiciuc Vladimir cu sume de bani şi a mijlocit acestui grup legătura cu organizaţia subversivă condusă de Ovidiu Găină; că inculpatul Şutea Alexandru a făcut legătura grupului Macoveiciuc Vladimir cu organizaţia legionară a lui Ovidiu Găină; că inculpaţii Porcuţan Constantin şi Nichiforel Orest au găzduit membrii acestor grupuri subversive şi pe care nu i-a[u] denunţat autorităţilor, fără însă ca ei să fie încadraţi în grupele respective, au cunoscut totuşi, au sprijinit deci prin faptele lor acţiunea subversivă a celorlalţi.

ÎN DREPT:

Având în vedere că prin ordinul nr. 68 din 27 ianuarie 1950, au fost trimişi direct în judecată în cauză pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale, p.p. de art. 209 partea a II-a lit. b şi f din C.P. comb. cu art. 1 şi 3 C.P. inculpaţii Macoveiciuc Silvestru, Onica Sava şi Cârdei Gheorghe; pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale p.p. de art. 209 partea a II-a lit. f C.P. comb. cu art. 1 şi 3 C.P. (vechi)[17] inculpatul Filon Lauric; pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale p.p. de art. 209 partea a II-a lit. c din C.P. comb. cu art. 1 şi 3 din C.P. (vechi), inculpatul Şutea Alexandru; pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1,2 şi 3 C.P. comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P. (vechi) inculpaţii Porcuţan Constantin, Nichiforel Orest şi Corduneanu Petru; pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1 C.P. comb. cu art. 529 şi 531 din C.P. inculpatul Dan Ilie; pentru delictul de tâlhărie p.p. de art. 529 şi 531 al. 1 din C.P., pct. 2,5 şi 6 C.P. inculpaţii Rusu Gheorghe, Cozlovschi Valerian şi Cârdei Ioan zis Luţă, acesta din urmă şi pentru delictul de deţinere de armament p.p. de art. 33 şi 35 lit. a din Legea nr. 190/1947 comb. cu art. 101 C.P.

Având în vedere că pentru inculpatul Corduneanu Petre, la cererea procurorului militar, tribunalul constată că într-adevăr procedura prevăzută de art. 236 C.J.M. nu a putut fi îndeplinită, inculpatul fiind în curs de transferare de la o altă închisoare din ţară şi ca atare, pentru [ca] soluţionarea cauzei pentru ceilalţi să nu fie împiedicată, urmează să se facă aplicaţiunea art. 449 din C.J.M. comb. cu art. 29 din C.Pr.Pen şi să se disjungă cauza pentru el.

Având în vedere că inculpaţii Dan Ilie, Rusu Gheorghe, Cozlovschi Valerian şi Cârdei Ioan au fost trimişi în judecată pentru infracţiuni pentru care nu mai sunt de competenţa instanţelor militare potrivit dispoziţiunilor art. 99 C.J.M. şi Legea nr. ...

Că aşa fiind, văzând şi dispoziţiunile art. 19, 25 din C.Pr.Pen. şi întrucât instanţa competentă rezultă a fi Tribunalul Rădăuţi, urmează să se facă aplicaţiunea art. 449 C.J.M. comb. cu art. 29 din Procedura Penală şi să se decline cauza privitoare pe inculpaţi în favoarea instanţei competente.

---

[17] Codul Penal a fost pus în aplicare la 1 ianuarie 1937, sub guvernul Tătărescu, a rămas valabil sub dictaturile lui Carol al II-lea şi Ion Antonescu şi apoi în continuare după 23 august 1944. Guvernul Groza l-a menţinut şi după proclamarea republicii, republicându-l în Monitorul Oficial nr. 48 din 27 februarie 1948. Acestui Cod Penal i s-au adus numeroase modificări în 1949, 1956, 1958 şi 1960 şi a fost abrogat la intrarea în vigoare a Codului Penal al R.S.R. din 21 iunie 1968.

În ceea ce privește pe ceilalți, văzând că faptele imputate rezultă a fi comise la o dată când în vigoare erau dispozițiunile codului penal din martie 1936 și că deci potrivit dispozițiunilor codului penal din martie 1936 și că deci potrivit dispozițiunilor art. 1 și 3 din C.P. urmează ca faptele lor să fie privite în lumina acestor texte.

Văzând astfel că potrivit dispozițiunilor art. 209 partea a II-a lit. b și f C.P. (vechi) 1936, constituie delictul de uneltire contra ordinei sociale și se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 la 7 ani, amendă și interdicție corecțională de la 3 la 5 ani, faptul de a constitui sau organiza asociații secrete, cu scopul răsturnării în mod violent a ordinei sociale existente în stat, cât și faptul de a se afilia sau a deveni membru vreuneia din aceste [a]sociațiuni.

Considerând că în faptele săvârșite de inculpații Macoveiciuc Silvestru, Onica Sava, Cârdei Gheorghe, așa cum au fost reținute de Tribunal, de a se fi încadrat ca membri în gruparea subversivă înființată de Macoveiciuc Vladimir în vara anului 1945, de a fi luat legătura cu legionarul Lauric Filon din conducerea centrală a organizației de tip legionar "Regionala Moldovei" și de a fi primit de la aceasta ajutoare bănești pentru îndeplinirea scopului organizației lor și anume de a răsturna în mod violent ordinea socială existentă în statul nostru și de a se fi afiliat organizației subversive condusă de Ovidiu Găină, sunt întrunite în drept toate elementele delictului de uneltire contra ordinei sociale p.p. de art. 209 partea I-a, lit. b și f C.P.

Considerând că a existat intenție în faptele reținute, dat fiind caracterul subversiv al activităților, Tribunalul urmează să stabilească culpabilitatea și responsabilitatea lor pentru săvârșirea acestui delict.

Văzând că potrivit dispozițiunilor art. 209 partea a II-a lit. a din C.P.[18] și faptul săvârșit de inculpatul Laurian Filon de a fi ajutat cu diferite sume de bani grupul subversiv condus de Macoveiciuc Vladimir, de a fi mijlocit acestui grup legătura cu o altă organizație subversivă condusă de Ovidiu Găină, constituie de asemenea delictul de uneltire contra ordinei sociale și întrucât Tribunalul constată că în faptele reținute sunt întrunite elementele acestui delict.

Văzând că și faptul săvârșit de inculpatul Șutea Alexandru de a fi făcut legătura grupului lui Macoveiciuc Vladimir cu organizația subversivă de tip legionar condusă de Ovidiu Găină, constituie o afiliere în sensul prevederilor art. 209 partea a II-a lit. f C.P. și ca atare elementele delictului de uneltire prevăzute de acest text, pe care tribunalul a căutat să le găsească întrunite în totul în faptele reținute în sarcina inculpatului.

Considerând că a existat intenție în săvârșirea acestor fapte din partea inculpaților Lauric Filon și Șutea Alexandru, Tribunalul urmează să stabilească și pentru aceștia culpabilitatea și responsabilitatea lor completă.

Văzând în ceea ce privește pe inculpații Porcuțan Constantin și Nichiforel Orest, Tribunalul a reținut că deși nu au fost încadrați propriu-zis în gruparea subversivă a lui Macoveiciuc Vladimir și nu au participat activ în cadrul acestei grupări, au cunoscut totuși, au urmărit și sprijinit acțiunea subversivă a membrilor acestui grup, găzduind parte din membri, nedenunțându-i și dându-le astfel posibilitatea să urmărească scopurile lor subversive.

Văzând că potrivit dispozițiunilor art. 284 alin. 1 pct. 2 C.P. comite o infracțiune de favorizare acela care fără să fi avut o înțelegere prealabilă cu autorul sau cu complicele, dă ajutor acestora să-și asigure scopul infracțiunii și potrivit alineatului ultim, în cazul când infracțiunea favorizată interesează ordinea publică sau siguranța statului, pedeapsa va fi prevăzută de lege pentru autorul infracțiunii favorizate.

---

[18] Pentru evoluția articolului 209 Cod Penal în perioada 1948-1960, vezi *Arhivele Totalitarismului* nr. 1-2/1994, pp. 281-284.

Văzând că prin faptele lor inculpații au favorizat comiterea delictului de uneltire p.p. de art. 209 partea a II-a lit. b și f din C.P.

Că așa fiind, Tribunalul constatând că sunt întrunite în faptele inculpaților Porcuțan Constantin și Nichiforel Orest aceste elemente ale delictului de favorizare, p.p. de art. 284 pct. 1 C.P. comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b și f din C.P., pentru care caută să-i găsească culpabili și responsabili, considerând că a existat și intenție din partea lor. Urmând să-i sancționeze pe aceștia potrivit dispozițiunilor art. 209 partea a II-a C.P., Tribunalul a considerat totuși că poate acorda circumstanțe atenuante numai în favoarea inculpaților [inculpatului]: Nichiforel Orest, dat fiind împrejurările în care a fost determinat să săvârșească infracțiunea, cât și faptul că este infractor primar.

Văzând că inculpații au efectuat deja o detențiune preventivă și că s-au făcut și cheltuieli cu cercetarea și judecarea procesului, pe care statul le-a avansat Tribunalului, urmează să facă și aplicațiunea art. 304 și 463 C.J.M.

Pentru toate aceste considerațiuni și în unire cu concluziunile procurorului militar, în virtutea legii,

HOTĂRĂȘTE:

Cu unanimitate de voturi, declară pe Macoveiciuc Silvestru, Onica Sava și Cârdei Gheorghe culpabili pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale, p.p. de art. 209 partea a II-a lit. b și f C.P. comb. cu art. 1 și 3 din C.P., iar pe Lauric Filon pentru faptul p.p. de art. 209 partea a II-a lit. f din C.P. și pe Șutea Alexandru pentru faptul p.p. de art. 209 partea a II-a lit. e din C.P.

De asemenea, cu unanimitate de voturi, declară culpabili pe Porcuțan Constantin și Nichiforel Orest pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1, 2 și 3 al. ultim din C.P. (vechi) comb. cu D.L. 856/1938.

Cu unanimitate de voturi în ceea ce privește pe Corduneanu Petre, făcând aplicațiunea art. 449 C.J.M. comb. cu art. 29 din C.Pr.Pen. disjunge cauza pentru delictul de favorizarea infractorilor.

De asemenea, cu unanimitate de voturi în ceea ce privește pe inculpații: Dan Ilie, Rusu Gheorghe, Cozlovschi Valerian și Cârdei Ioan zis Luță nu este cazul a se mai cerceta culpabilitatea și făcând aplicațiunea art. 272, 273 din C.J.M. instanța constată incompetența și urmând a dispune din acest punct de vedere făcând aplicațiunea art. 449 din C.J.M. comb. cu art. 29 C.Pr.Pen. disjungerea cauzei.

De asemenea, cu unanimitate de voturi că nu sunt circumstanțe atenuante decât pentru Nichiforel Orest în ceea ce privește delictul de favorizarea infractorilor.

Făcând aplicațiunea art. 209 partea a II-a lit. b și f din C.P. art. 1 și 3 din C.P. și D.L. 856/1938 cu unanimitate de voturi, condamnă pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale pe:

-MACOVEICIUC SILVESTRU, ONICA SAVA și CÂRDEI GHEORGHE la câte 6 (șase) ani închisoare corecțională, 10000 (zece mii) lei amendă corecțională și 3 (trei) ani interdicție corecțională.

-LAURIC FILON și ȘUTEA ALEXANDRU, la câte 7 (șapte) ani închisoare corecțională, 10000 (zece mii) lei amendă corecțională și câte 3 (trei) ani interdicție corecțională, ambii pentru delictul de uneltire contra ordinei sociale cu aplicațiunea art. 209 partea a II-a lit. f, pentru Lauric Filon și aplicarea art. 209 partea a II-a lit. e din C.P. pentru Șutea Alexandru, cu suspendarea exercițiului drepturilor prevăzute de pct. 2 și 3 de sub art. 58 comb. cu art. 59 C.P. pentru toți inculpații de mai sus.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicarea art. 284 pct. 1, 2 şi 3 al. ultim din C.P., comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P., condamnă pe PORCUŢAN CONSTANTIN la 3 (trei) ani închisoare corecţională, 10000 (zece mii) lei amendă corecţională şi 3 (trei) ani interdicţie corecţională, pentru delictul de favorizarea infractorilor; făcând şi aplicaţiunea art. 157 C.P. condamnă pentru acelaşi fapt pe NICHIFOREL OREST, la 2 (doi) ani închisoare corecţională, 10000 (zece mii) lei amendă corecţională şi 2 (doi) ani interdicţie corecţională.

Cu unanimitate de voturi, şi făcând aplicaţiunea art. 449 din C.J.M. comb. cu art. 29 din C.Pr.Pen. disjunge cauza în ceea ce priveşte pe Corduneanu Petre şi fixează termen pentru judecată la 20 iunie 1950.

În ceea ce priveşte pe Dan Ilie, Rusu Gheorghe, Cozlovschi Valerian şi Cârdei Ioan zis Luţă, făcând şi aplicaţiunea art. 99 din C.J.M., art. 449 din C.J.M. şi art. 29 din C.Pr.Pen., disjunge cauza şi declină competenţa în favoarea Parchetului Tribunalului Rădăuţi spre a sesiza instanţa competentă, inculpaţii rămânând în stare de arest până la judecarea cauzei.

Făcând aplicaţiunea art. 304 din C.J.M., obligă în mod solidar pe toţi condamnaţii la plata sumei de 40000 (patruzeci mii) lei cheltuieli de judecată.

Făcând aplicaţiunea art. 463 din C.J.M. compută detenţiunea preventivă tuturor condamnaţilor după cum urmează: Cârdei Gheorghe de la 26 septembrie 1945 - 26 februarie 1946; Porcuţan Constantin de la 23 octombrie 1945 la 26 februarie 1946; Nichiforel Orest de la 23 octombrie 1945 la 26 octombrie 1945 şi Şutea Alexandru de la 23 martie 1946 la 13 mai 1946[19].

Dată şi citită în şedinţă publică, astăzi 6 iunie 1950, la Iaşi.

PREŞEDINTELE TRIBUNALULUI MILITAR IAŞI
Col. Magistrat ss/Gheorghe Constantin

JUDECĂTORI:
Mr. ss/Ursuleanu Ioan
Mr. ss/Grama Alexandru

Grefier şef,
ss/Cenuşescu Ioan

PROCES-VERBAL

Astăzi, 6 iunie 1950, sentinţa de faţă s-a citit de noi, grefierul Tribunalului Militar Iaşi, condamnaţilor de mai sus şi au fost înştiinţaţi de către procurorul militar că au dreptul a face recurs împotriva sentinţei de condamnare în patru zile, la Curtea Militară de Casare şi Justiţie din Bucureşti.

Această citire s-a făcut în prezenţa gardei sub arme.

PROCUROR MILITAR
Cpt. Magistrat ss/Dinu Gheorghe

GREFIER ŞEF
ss/Cenuşescu Ioan

- AMApN., Fondul 5465.

[19] Pentru Silvestru Macoveiciuc, Sava Onica şi Filon Lauric nu s-a dispus computarea detenţiei preventive.

90 **1950 iunie 20, Iaşi.** Sentinţa nr. 547/1950 prin care a fost condamnat Petre Corduneanu, sprijinitor al grupului Macoveiciuc.

Tribunalul Militar Iaşi
Dosar nr. 83/1950

Sentinţa nr. 547[1]

Astăzi, 20 iunie 1950, Tribunalul Militar Iaşi, compus conform legii din:

Colonel Magistrat	Gheorghe Constantin	Preşedinte
Maior	Ursuleanu Ioan	Judecător
Maior	Grama Alexandru	Judecător
Căpitan Magistrat	Dinu Gheorghe	Procuror militar
Grefier şef	Cenuşescu Ioan	Grefier

Astăzi fiind pe rol judecarea procesului penal în care se inculpă CORDUNEANU PETRE[2] din Câmpulung Moldovenesc, pentru delictul de favorizarea infractorilor, p.p. art. 284 pct. 1, 2 şi 3 al. ultim din C.P., comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P. (vechi).

ÎN FAPT:

În primăvara anului 1944, trupele sovietice intră pe teritoriul ţării noastre. Ca urmare a acestei acţiuni, o parte din populaţia din regiunea de nord a ţării ce intrase în zona de operaţiuni a trupelor sovietice se evacuează spre interior, în diferite judeţe. În aceste împrejurări, Macoveiciuc Vladimir împreună cu familia sa se evacuează din comuna Voitinel în oraşul Câmpulung şi în scopul de a-şi pune în aplicare sentimentele sale de ură împotriva Uniunii Sovietice şi a Armatei sale, intră în legătură cu Comandamentul german, de la care primeşte instrucţiuni şi ajutoare pentru formarea unei bande de partizani în scopul de a furniza informaţiuni acelui comandament asupra dispozitivului trupelor sovietice şi de a trece la acţiuni armate şi de sabotaj contra acestor trupe[3].

După constituirea bandei, Macoveiciuc trece la acţiuni şi într-una din misiunile ce le avea, într-o pădure, s-a întâlnit cu o patrulă sovietică, cu care ocazie împuşcă doi ostaşi sovietici şi capturează 7 cai şi 2 pistoale automate[4].

După cotitura de la 23 august 1944, după o peregrinare cu membrii bandei sale prin diferite regiuni ale ţării, [Macoveiciuc] se înapoiază la Rădăuţi şi în scopul acţiunilor criminale ce urmărea în contra Armatei Sovietice, a căutat a se adăposti la diverşi locuitori unde a fost găzduit până la arestarea sa de către organele noastre de securitate şi miliţie[5].

Astfel, în luna iunie 1945, inculpatul Corduneanu Petre găzduieşte în casa sa, timp de două zile, o parte din membrii bandei Macoveiciuc Vladimir, în frunte cu acesta, timp în care inculpatul Corduneanu Petre le făcea legătura cu legionarul Şutea Alexandru, în urma cărui fapt acesta conduce banda respectivă (este vorba de Corduneanu Petre) pe muntele Giumalău, care ia legătura cu grupul legionarului Ovidiu Găină [...]

---

1 Document dactilografiat.

2 Petre Corduneanu ar fi trebuit să fie judecat la 6 iunie 1950. Instanţa a dispus disjungerea cauzei şi judecarea la 20 iunie (vezi documentul nr. 89).

3 Începând de la "ÎN FAPT" şi până aici, textele sentinţelor nr. 487 şi 547 sunt aproape identice.

4 Deşi Corduneanu a intrat în contact cu grupul Macoveiciuc abia în iunie 1945, instanţa încarcă inutil şi tendenţios această sentinţă cu elemente din activitatea lui Macoveiciuc din anul 1944, care nu au nici o legătură cu inculpatul.

5 Inexact. Macoveiciuc Vladimir a fost împuşcat de organele Jandarmeriei la 8 iulie 1946.

Inculpatul Corduneanu Petre a suferit o detenţiune preventivă de la 23 oct. 1945 la 11 aprilie 1946. [...]

HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicarea art. 284 pct. 1, 2 şi 3 al. ultim din C.P., comb. cu art. 209 partea a II-a lit. b din C.P., condamnă pe CORDUNEANU PETRE la 2 ani închisoare corecţională, 3 ani interdicţie corecţională cu suspendarea exerciţiului drepturilor prevăzute de pct. 2 şi 4 din art. 58 comb. cu art. 59 C.P. [...] cu computarea detenţiei preventive de la 23 oct. 1945 la 11 apr. 1946.

Dată şi citită în şedinţă publică, astăzi 20 iunie 1950, la Iaşi.

Preşedinte,
(ss)Col. Mag. Gh. Constantin

Judecători,
(ss) Mr. Ursuleanu Ion
(ss) Mr. Grama Alexandru

Grefier şef,
(ss) Cenuşescu Ioan

- AMApN, Fondul 5465.

91 **1950 iulie 4, Rădăuţi.** Tabel cu fugarii şi dispăruţii din teritoriul Miliţiei Judeţene Rădăuţi.

Direcţiunea Generală a MiliţieiMiliţia Judeţeană Rădăuţi

TABEL NOMINAL[1]
de fugarii şi dispăruţii din teritoriul rural al Miliţiei Judeţene Rădăuţi până la data de 4 iulie 1950.

Nr. Crt.	Numele şi Prenumele	Data naşterii Anul Luna Ziua	Locul naşterii Comuna Judeţul		Domiciliul anterior Comuna Judeţul	
0	1	2	3	4	5	6
1.	Sauciuc Dumitru	1904.X.14	Milişăuţi	Rădăuţi	Milişăuţi	Rădăuţi
2.	Cusnir Nicolae	1910.-.-	Davideni	U.R.S.S.	Domeşti	-.,-
3.	Sfed Vasile	1913.I.1	Bănila pe Siret	U.R.S.S.	Domeşti	-.,-
4.	Pasailă V. Vasile	1924.VII.7	Milişăuţi	Rădăuţi	Milişăuţi	-.,-
5.	Vitega N. Octavian	1924.III.12	Milişăuţi	Rădăuţi	Milişăuţi	-.,-
6.	Grigorean Simion	1913.IX.1	Marginea	Rădăuţi	Marginea	-.,-
7.	Pomohaci Ioan	1923.I.3	Marginea	Rădăuţi	-.,-	-.,-
8.	Săndulean Petru	1909.-.-	Prisăcăreni	U.R.S.S.	Bilca	Rădăuţi
9.	Verar Ioan	-	U.R.S.S.	U.R.S.S.	Bilca	-.,-
10.	Boca Victor	1926.	Bilca	Rădăuţi	Bilca	-.,-

[1] Document dactilografiat, fără ştampilă. Din tabel lipsesc Gavril Vatamaniuc, Ion Chiraş şi Gheorghe Chiraş din Sucevita.

11.	Meglei Vasile	-	Cernăuți	U.R.S.S.	Bilca	-,,-
12	Lefter Simion	-	-,,-	-,,-	Bilca	-,,-
13	Mihailă Lucreția	-	U.R.S.S.	-,,-	Bilca	-,,-
14	Schipor Gheorghe	1923.IV.23	Vicov[u] de sus	Rădăuți	Vicov[u] de sus	-,,-
15	Schipor Gheorghe	1920.VI.10	Vicov[u] de sus	-,,-	-,,-	-,,-
16	Schipor Gheorghe	1924.VII.20	Vicov[u] de sus	-,,-	-,,-	-,,-
17	Motrescu Vasile	1920.X.11	Vicov[u] de jos	-,,-	Vicov[u] de jos	-,,-
18	Tudose Ilarie	1913.XI.10	Vicov[u] de jos	-,,-	Vicov[u] de jos	-,,-
19	Andrieș Constantin	1915.VI.10	Putna	-,,-	Putna	-,,-
20	Cenușă Constantin	1911.IX.12	Putna	-,,-	Putna	-,,-
21	Gherman Ioan [C-tin]	1922.II.24	Crasna	U.R.S.S.	Putna	-,,-
22	Ursachi Vasile	1907.XII.11	Putna	Rădăuți		-,,-
23	Pătrăucean Cozma	1909.XI.31	Straja	-,,-		-,,-
24	Schipor Gheorghe	1919.VI.6	Vicov[u] de sus	-,,-		-,,-
25	Nistor Constantin	1909.X.22	Vicov[u] de sus	-,,-		-,,-
26	Cociorhan Vasile	1909.I.1	Brodina	-,,-	Putna	-,,-
27	Chisăliță Emilian	1922.IV.8	Plosca	U.R.S.S.	Straja	-,,-
28	Polec Vasile	1915.II.6	Sarghieni	-,,-	Vicov[u] de sus	-,,-
29	Totoescu Virgil	1921.VIII.5	Cernăuți	-,,-	Vicov[u] de sus	-,,-
30	Costiuc Ștefan	1917.II.7	Bainet	Rădăuți	Siret	-,,-
31	Prescorneac Dumitru	1914.VIII.28	Negostina	-,,-	Siret	-,,-
32	Rusu Maria	1921.V.21	Siret	-,,-	Siret	-,,-
33	Fedeanu Gheorghe	1913.IV.13	Petriceni	U.R.S.S.	Botoșenița	-,,-
34	Siminciuc Traian	1919.IV.18	Rogojești	Rădăuți	Rogojești	-,,-
35	Haureș Nicolae	1918.XI.24	Bălcăuți	Rădăuți	Bălcăuți	-,,-
36	Ursache Calistru	1916.XI.4	Mănăstioara	-,,-	Negostina	-,,-

Nr. Crt.	Numele și Prenumele	Profe-siunea	Ave-rea	Aparte-nența politică	Data când a părăsit localitatea	Motivele dispariției de la domiciliul său
0	1	7	8	9	10	11
1.	Sauciuc Dumitru	Agric.	6 ha	P.N.Ț.	9.VIII.949	Instigare contra constit. ariilor în 1949.
2.	Cusnir Nicolae	agric.	fără	P.N.Ț.	29.V.1949	Urmărit de securitate.
3.	Sfed Vasile	agric.	-,,-	P.N.Ț.	.V.1949	Idem.
4.	Pasailă V. Vasile	agric.	-,,-	P.N.Ț.	9.VIII.1949	Dispărut de frica ridicării
5.	Vitega N. Octavian	student teol.	-,,-	Legionar	28.IX.1948	Activitate legionară.
6.	Grigorean Simion	agric.	0,52 ha	Apolitic	-.VI.1948	Criminal de război.
7.	Pomohaci Ioan	-,,-	fără	Apolitic	-.VIII.949	Delapidare de bani publici.
8.	Săndulean Petru	-,,-	-,,-	-,,-	-.-945	Urmărit pentru furturi.

9.	Verar Ioan	-„-	-„-	-„-	1945	Idem.
10.	Boca Victor	-„-	-„-	-„-	1946	Idem
11.	Meglei Vasile	-„-	-„-	-„-	1945	Condamnat pentru furt.
12	Lefter Simion	-„-	-„-	-„-	1945	Idem
13	Mihailă Lucreţia	casnică	-„-	-„-	1947	Idem
14	Schipor Gheorghe	agric.	0,50 ha	-„-	XI.1949	condamnat pentru tâlhărie
15	Schipor Gheorghe	-„-	fără	-„-	XI.1949	Idem
16	Schipor Gheorghe	-„-	-„-	-„-	VIII.949	urmărit de justiţie
17	Motrescu Vasile	-„-	2 ha	P.N.L.	20.IV.949	urmărit de securitate
18	Tudose Ilarie	-„-	fără	Legionar	1949.X.10	Idem
19	Andrieş Constantin	-„-	-„-	-„-	1948.VIII. 10	Condamnat pentru furt.
20	Cenuşă Constantin	-„-	-„-	-„-	1948.VIII.1 0	criminal de război.
21	Gherman Ioan [C-tin]	-„-	-„-	-„-	1947.XI.6	trecere frauduloasă front.
22	Ursachi Vasile	-„-	-„-	-„-	1949.III.3	activitate legionară.
23	Pătrăuccan Cozma	-„-	2,72 ha	-„-	1948.VII. 12	condamnat crimă omor.
24	Schipor Gheorghe	-„-	fără	Apolitic	1947	evadat din Penit. Rădăuţi
25	Nistor Constantin	-„-	-„-	-„-	1944.X.-	urmărit de justiţie
26	Cociorhan Vasile	-„-	18 ha	-„-	1949.V.12	urmărit pentru sabotaj
27	Chisăliţă Emilian	funct.	fără	Legionar	1948.X.19	urmărit de securitate
28	Polec Vasile	muncitor	1 ha	Apolitic	1949.III.18	Banderism, trec. fraud. frontieră.
29	Totoescu Virgil	student	fără	Legionar	-	urmărit pentru legionar
30	Costiuc Ştefan	agric.	0,25 ha	Apolitic	1949.VII. 31	urmărit ptr. instig. şi sabotaj.
31	Prescorneac Dumitru	agric.	fără	-„-	-	urmărit ptr. furturi
32	Rusu Maria	casnică	-„-	-„-	-	idem
33	Fedeanu Gheorghe	învăţător	-„-	Legionar	-	urmărit ptr. legionar
34	Siminciuc Traian	agric.	16,40 ha	P.N.L.	1949.VIII.6	instigator rebeliune
35	Haureş Nicolae	agric.	fără	apolitic	1946.VI.20	idem
36	Ursache Calistru	-„-	0,20 ha	-„-	1945.VI.-	urmărit pentru furturi

Se certifică de noi prezentul tabel nominal, pentru exactitate.

Comandantul Miliţiei Judeţene Rădăuţi,
Locot. de miliţie Puiu Lazăr

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 719.

92 **1950 august 9, Suceava.** Adresa DRSP Suceava către Direcţia Generală a Securităţii Poporului cu privire la "bandele teroriste" din Bucovina.

OPERAT

[Înregistrat]:
Dir. G-rală a Securităţii Poporului
Nr. 220496 - 11 aug. 1950

DIRECŢIUNEA REGIONALĂ A SECURITĂŢII POPORULUI
- SUCEAVA -

Nr. 5/28573
9 August 1950

Către
DIRECŢIUNEA GENERALĂ A SECURITĂŢII POPORULUI
BUCUREŞTI[1]

La ord[inul] Dvs. nr. 522/220140 din 8 August 1950
Înaintăm alăturat fişele privind următoarele cazuri:

- "Banda Teroristă G.D."[2]
- "Banda Cămăruţă şi gazdele ei"
- "Gazdele Bandei Cruceanu"
- "Banda teroristă Cârlan"
- "Tiron Pavel - banderist"[3]

LT. COL. DE SECURITATE
(ss) I. Popic

LOCOTENENT
(ss) S. Avram

- ASRI, Fond P, dos. 64332, f. 27.

---

[1] Document dactilografiat, având următoarele menţiuni: OPERAT (ştampilă) şi S2-R 13989 (scris de mână).

[2] Gărzile lui Decebal. Vezi documentul nr. 94.

[3] Pavel Tiron apare în documentul nr. 32.

93 **1950 septembrie 8, Rădăuți.** Tabel nominal cu fugarii urmăriți pe raza Miliției Județene Rădăuți.

MILIȚIA JUDEȚEANĂ RĂDĂUȚI

TABEL NOMINAL[1]

de indivizii fugari din raza Miliției Județene Rădăuți, întocmit conf. ord. Dir. Generale a Miliției Dir. Miliției Judiciare nr. 80948 din 8 Sept. 1950

Nr. crt.	Numele și Prenumele	Locul și data nașterii Comuna Județul	anul luna ziua	Domiciliul	Numele părinților Tata Mama
1	Chirilă Pantelimon	Tereblecea URSS	1899.XII.15	Rădăuți	
2	Chirilă Constantin	-„- -„-	1912.I.21	-„-	
3	Drozda Vasile	Rădăuți Rdți	1905.XI.24	Rădăuți	
4	Prelipceanu Mircea[2]	Scheia Suceava	1894.IV.12	-„-	
5	Premingher Moses	Gura-Hum. C.Lung	1914.VII.5	-„-	
6	Greller Artur	Seletin URSS	1913 - -	Rădăuți	Serich Hunse
7	Prescorneac D-tru	Negostina Rădăuți	1914.VIII. 28	Negostina	Nicolaie Elena
8	Ursache Calistru	Mănăstioara Rădăuți	1916.XI.4	Negostina	Onofrei Rozalia
9	Costiuc Ștefan	Baineț Rădăuți	1918.VI.10	Văscăuți	Natural Magda
10	Tutuiescu Virgil	Cernăuți URSS	1921.VIII.5	Siret	Gheorghe Lucreția
11	Rusu Maria	Siret Rădăuți	1921.V.5	Siret	Ilie Veronica
12	Fedeanu Gheorghe	Petriceni URSS	1913.IV.13	Gropeni	Ștefan Elena
13	Schipor Gheorghe	Vicov[u] de Sus Rădăuți	1923.IV.23	Vicov[u] de Sus	Pintilie -
14	Schipor Gh. zis Epuraș	- -	1926.VII.20	-„-	Vasile Eudochia
15	Schipor Gheorghe	Laura Rădăuți	1919.VI.6	-„-	Vasile Maria
16	Nistor Constantin	Vicov[u] de Sus	1909.X.22	-„-	Pavel Glicheria
17	Zegrea Nicolaie	-„- -„-	1919.II.2	-„-	Carp Magdalena
18	Cușnir Nicolaie	Davideni URSS	1910	Dornești	Vasile Anghelina
19	Sved Vasile	Bănila /Siret URSS	1913.I.1	-„-	Simion Maria
20	Păsăilă Vasile	Milișăuți Rădăuți	1924.VII.7	Bădeuți	Vasile -
21	Vițega Octavian	-„- -„-	1924.III.12	Milișăuți	Nicolaie Zenovia
22	Sauciuc Dumitru	-„- -„-	1904.X.24	-„-	- -
23	Grigorean Simion	Marginea -„-	1913.IX.1	Marginea	Gheorghe Paraschiva
24	Pomohaci Ioan	-„- -„-	1932.I. 3	-„-	Vasile Raveica
25	Motrescu Vasile	Vicov[u] de Jos -„-	1920.X.11	Vicov[u] de Jos	Pintilie Sofia

[1] Document dactilografiat, fără ștampilă.

[2] Mircea Prelipceanu este medicul din Rădăuți care a găzduit și ajutat pe Constantin și Maria Cenușă.

26	Tudose Ilarie[3]	-„- -„-	1913.XI.10	-„-	Alexandru Rariţa
27	Cenuşă Constantin	Putna -„-	19 11.IX.22	Putna	Ilie Eufrosina
28	Gherman Ioan [C-tin]	Crasna URSS	1922.II.24	Putna	Vasile Ana
29	Andrieş Constantin	Putna Rădăuţi	1915.V.19	Putna	Dumitru Maria
30	Ursachi Vasile	Putna -„-	1907.XII.11	Putna	David Profira
31	Pătrăucean Cozma	Straja -„ -	1909.X.31	Straja	Natural Elisabeta
32	Coceorhan Vasile	Brodina -„-	1909.VI.28	Brodina	Petru Anastasia
33	Chiseliţă Emilian	Plosca URSS	1922.VIII. 15	Brodina	Ioan Marica
34	Ionese Arcadie	Vicov[u] de Sus Rădăuţi	1922 - -	Brodina	- -
35	Polec Vasile	Sârghieni URSS	1916	Nisipitu	Gheorghe Maria
36	Semenciuc Traian	Rogojeşti Rădăuţi	1919.IV.18	Rogojeşti	Vasile Ecaterina
37	Havreş Nicolaie	Bălcăuţi -„-	1918.XI.24	Bălcăuţi	Alex. Elena
38	Prelipceanu Gavril	Horodnicu [de] Jos -„-	1908.X.5	Horodnicu [de] Jos	Ştefan Iustina
39	Onica Ioan	-„- -„-	1910.VIII.1	-„-	Laurenţie Ana
40	Popescu Paraschiva	-„- -„-	1924.I.5	-„-	Ştefan Saveta
41	Scântei Trandafira	-„- -„-	1909.III.5	-„-	Titus Veronica
42	Puiu Ioan	Frătăuţii Noi	1900.VIII.7	Frătăuţii Noi	D-tru Maria
43	Voloşin Lazăr	Burla Rădăuţi	1894.XI.17	Burla	Petru Eva
44	Papuc Gheorghe	-„- -„-	1901.IX.3	-„-	Cozma Casandra
45	Săndulescu Petru	Prisecăreni URSS	1909 - -	Bilca	- -
46	Berer Ioan	În URSS	- - -	Bilca	- -
47	Boca Victor	Bilca Rădăuţi	1926.XII.27	Bilca	Iustin Aglaia
48	Moglei Vasile	Storojineţ URSS	- - -	Bilca	-
49	Lefter Simion	Cernăuţi URSS	- - -	Bilca	-
50	Mihăilă Lucreţea	În URSS[4]	1928	Bilca	- -

Nr. crt.	Numele şi Prenumele	Originea socială	Meseria	Averea	Data dispariţiei	Motivul pentru care a dispărut
0	1	6	7	8	9	10
1	Chirilă Pantelimon	ţărănească	Avocat	naţional.	1947	Urmărit de Securitate.
2	Chirilă Constantin	-„-	-„-	-„-	1947	-„-
3	Drozda Vasile	muncitoare	Tâmplar	-„-	1947	-„-
4	Prelipceanu Mircea	ţărănească	Medic	n-are	1948	-„-
5	Premingher Moses	muncit.	Comerci.	n-are	1949	Urmărit de M.J. Rădăuţi.
6	Greller Artur	mică burg.	Tăbăcar	n-are	1949	Parchetu Răd.
7	Prescorneac D-tru	ţărănească	agr.	1 casă	17.VII.1949	-„-
8	Ursache Calistru	-„-	-„-	6o ari păm.	12 VI.1948	-„-

[3] Ilarie Tudosi, fost şef al detaşamentului de gardieni din Rădăuţi în 1945, este cel care l-a convins pe fratele său, Simion, să-l trădeze pe Vladimir Macoveiciuc.

[4] Din totalul de 50 de fugari, 15 proveneau din Nordul Bucovinei, aflat în componenţa URSS.

9	Costiuc Ştefan	-„-	-„-	1 casă	12.VIII.1949	Urmărit de Securitate.
10	Tutuiescu Virgil	m. burghezie	fără	10 ari păm.	12.8.1944	-„- pentru act. subversivă.
11	Rusu Maria	ţărănească	fără	n-are	1945	Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
12	Fedeanu Gheorghe	ţărănească	Învăţăt.	n-are	1947	Urmărit de Securitate ptr. activitate subv.
13	Schipor Gheorghe	-„-	Agr.	1 casă 50 ari păm.	1947	Urmărit de Jud. Vicov pentru tâlhărie.
14	Schipor Gh. zis Epuraş	-„-	Agr.	n-are	1947	Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
15	Schipor Gheorghe	-„-	Agr.	n-are	1949	-„-
16	Nistor Constantin	-„-	Agr.	n-are	12.V.1949	Parchetul Rădăuţi ptr. sabotaj.
17	Zegrea Nicolaie	-„-	Agr.	5 pr. păm.	1949	Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
18	Cuşnir Nicolaie	-„-	Agr.	n-are	29.V.1949	Urmărit de Securitate [pt.] acţiuni subversive.
19	Sved Vasile	-„-	muncitor	n-are	1949	-„-
20	Păsăilă Vasile	ţăran chiab.	Agr.	n-are	-„-	-„-
21	Viţega Octavian	ţăran mijloc.	Stud.	n-are	28.IX.1948	-„-
22	Sauciuc Dumitru	-„-	Agr.	1 casă 3 ha păm.	1949	-„-
23	Grigorean Simion	-„-	Agr.	50 ari. păm.	1948	Urmărit de Securit. ca [sic!] criminal de războ.
24	Pomohaci Ioan zis Hridei	ţăran sărac	Agr.	n-are	1949	Parchetul Rădăuţi delapidare.
25	Motrescu Vasile	-„-	Agr.	2 ha una casă	1949	Urmărit de Securitate ca [sic!] criminal de război[5]
26	Tudose Ilarie	-„-	Agr.	n-are	10.I.1949	Urmărit de Securitate [pt.] acţiuni subversive.
27	Cenuşă Constantin	muncit.	Muncit.	n-are	10.VIII.1948	Urmărit de Securitate ca [sic!] criminal de războ.
28	Gherman Ioan [Constantin]	ţăran sărac	Agr.	n-are	1947	Urmărit de Securitate pt. treceri frauduloase de frontieră şi crime.
29	Andrieş Constantin	ţăran sărac	Muncit.	n-are	10.VIII.1948	Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
30	Ursachi Vasile	-„-	Agr.	1 casă şi păm.	3.III.1949	Urmărit de Securitate ptr. activităţi subversive.
31	Pătrăucean Cozma	-„-	Agr.	2 ha 75 ari	7.XII.1948	Urmărit de Securitate ca criminal de războ.
32	Coceorhan Vasile	ţăran chiab.	Agr.	20 ha păm.	12.V.1949	Urmărit de Parchetul Rădăuţi ptr sabotaj
33	Chiseliţă Emilian	funcţionar	Agr.	n-are	19.IX.1948	Urmărit de Securit. acţiuni subversive.
34	Ionese Arcadie	ţăran mij.	Agr.	n-are	1948	Urmărit de Securit. ptr. crimă, acţ. subversive.
35	Polec Vasile	ţăran chiab.	Agr.	n-are	18.III.1949	Urmărit de Securit. criminal de războ.
36	Semenciuc Traian	ţărani chiab.	Agr.	16 ha păm.	1949	Urmărit de Securitate [pt] acţiuni subversive.

[5] Foştii partizani antisovietici erau urmăriţi de Securitate sub acuzaţia de crimă de război.

37	Havreş Nicolaie	ţărani săr.	Agr.	n-are	20.VI.1946	Urmărit de Securitate [pt.] acţiuni subversive.
38	Prelipceanu Gavril	-„-	Agr.	-„-	1949	Urmărit de Parchetul Rădăuţi ptr. sabotaj.
39	Onica Ioan	ţărani mij.	Stud.	1 casă	1949	Urmărit de Securitate ptr. acţiuni subversive
40	Popescu Paraschiva	ţărani săr.	Casnică	n-are	1946	Urmărită de Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
41	Scântei Trandafira	-„-	Casnică	n-are	1948	Urmărită de Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
42	Puiu Ioan	-„-	Agr.	2 ha păm.	1950	Urmărit de Securitate ptr. acţiuni subversive.
43	Voloşin Lazăr	ţărani mijloc.	Agr.	2 ha 80 ari	1950	Urmărit de securitate [pt.] acţiuni subversive.
44	Papuc Gheorghe	ţărani chiab.	Agr.	11 ha	1950	Urmărit de securitate [pt.] acţiuni subversive.
45	Săndulescu Petru	ţărani săr.	Agr.	n-are	1945	Urmărit de Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
46	Berer Ioan	-„-	Agr.	n-are	1945	Urmărit de Parchetul Rădăuţi ptr furt.
47	Boca Victor	-„-	Agr.	n-are	1946	Urmărit de Parchetul Rădăuţi ptr. furt.
48	Moglei Vasile	-„-	-„-	-	1945	-„-
49	Lefter Simion	-„-	-„-	n-are	1945	-„-
50	Mihăilă Lucreţea	-„-	Casnică	n-are	1947	Judecăt. Pop. nr. 7 ... ptr. furt.

Se certifică de noi prezentul tabel nominal[6].

Comand. Miliţiei Judeţene Rădăuţi.
Cpt. Miliţie (ss) Cantor D.

- ASRI. Fond P. dos. 3820. vol. 4. f. 768-769.

[6] Din tabel lipsesc: Gavril Vatamaniuc, Gheorghe Chiraş, Ion Chiraş din Sucevita şi alţii.

94 **1950 septembrie 19, Iaşi.** Sentinţa nr. 781/1950 pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi în cazul grupului de partizani condus de Grigore Sandu şi Dumitru Crăciun.

TRIBUNALUL MILITAR IAŞI
Dosar nr. 616/1950

Rezoluţie - Graţiat conform D.5/1963, pe Chirculescu Gheorghe.
L.S.[1]

SENTINŢA nr. 781[2]

Astăzi 19 septembrie 1950
Tribunalul Militar Iaşi, compus conform art. 9-10 C.J.M. din:

Preşedinte	Colonel magistrat	GHEORGHE CONSTANTIN
Membri	Căpitan magistrat	CAŢIGHERA ALEXANDRU
Căpitan	CRETAN SEVERIN	
Căpitan	STREJA STELIAN	
Locotenent	PARASCHIV GHEORGHE	
Procuror	Cpt. Magistrat	PUIŞOR ION
Grefier	Grefier şef	POPESCU CONSTANTIN

S-au întrunit în şedinţă publică cu respectarea dispoziţiunilor prevăzute de art. 19-22 C.J.M. şi având jurământul în forma prevăzută de lege, în scopul de a judeca pe:

1). CRĂCIUN DUMITRU, din Coşna, [judeţul] C[âmpu]lung;

2). ARNĂUTU ION, fără domiciliu stabil, născut în comuna Ungureni, jud. Botoşani;

3). CHIRCULESCU GHEORGHE zis GIGEL, din Bucureşti, str. Braziliei nr. 47;

4). RUSU VASILE, din Coşna [judeţul] C[âmpu]lung;

5). BARGOVANU DUMITRU, din Coşna, [judeţul] C[âmpu]lung;

6). CONDREA CONSTANTIN, din Dorna Cândreni[lor], [judeţul] C[âmpu]lung, toţi învinuiţi pentru crima de uneltire contra securităţii interne şi externe a statului p.p. de art. 1 lit. c, din Legea 16/1949, combinat cu art. 209 partea a III-a C.P.

Inculpaţii: Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion şi Chirculescu Gheorghe zis Gigel s-au prezentat în instanţă asistaţi fiind de apărătorul din oficiu Vigder Simon din Colegiul Avocaţilor Suceava, iar inculpaţii Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Candrea Constantin s-au prezentat în instanţă fiind asistaţi de apărătorul din oficiu Avocat Dragonesi Victor, tot din Colegiul Avocaţilor Suceava.

Preşedintele, conformându-se dispoziţiunilor art. 265 C.J.M. a stabilit identitatea acuzaţilor.

Grefierul a făcut apelul martorilor propuşi, după cum urmează:

Martorii acuzării: Todaşcă Mihai, Sangiorzan Vasile şi Candrea Bozga Ion, care toţi au fost prezenţi.

Martori la apărare nu au fost.

După acestea s-a dat citire de către grefier actului de acuzare şi pieselor din dosar, iar Preşedintele a încunoştiinţat pe acuzaţi despre fapta ce li se impută şi a procedat la luarea

---

[1] Ştampila: Ministerul Justiţiei - Tribunalul Militar Iaşi.

[2] Document dactilografiat.

interogatoriilor, cu respectarea dispoziţiunilor art. 269 C.J.M., arătându-i [sic!] dovezile şi cerându-le să spună tot ce este util apărării lor, interogatorii ce s-au anexat la dosarul cauzei.

S-a procedat apoi la audierea martorilor prezenţi în instanţă, care au fost ascultaţi pe rând, separat, cu respectarea dispoziţiunilor art. 179, 182, 276 şi 279 C.J.M. şi ale căror depoziţii s-au anexat la dosarul cauzei.

S-a dat apoi cuvântul procurorului militar care în rechizitoriul său a cerut pentru acuzaţii: Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion şi Candrea Constantin pedeapsa cu moartea, pentru acuzaţii Chirculescu Gheorghe zis Gigel şi Rusu Vasile muncă silnică pe viaţă, iar pentru Bargovanu Dumitru o pedeapsă exemplară, arătând că toţi aceşti acuzaţi sunt elemente detractate, pleava societăţii, mulţi dintre ei fiind în conflict şi cu fapte de drept comun.

Apărarea reprezentată prin avocaţii: Vigder Simon şi Dragonesei Victor, primul asistând pe acuzaţii Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion şi Chirculescu Gheorghe zis Gigel, iar secundul pe acuzaţii: Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Candrea Constantin au cerut Tribunalul[ui] circumstanţe atenuante pentru fiecare inculpat învederând instanţei că sunt elemente tinere care mai pot fi susceptibili de îndreptare, cerând totodată o gradare a pedepselor în raport de gradul de vinovăţie al fiecărui acuzat în parte.

După ce apărarea a avut ultimul cuvânt, Preşedintele a întrebat pe acuzaţi dacă mai au ceva de adăugat în apărarea lor. Aceştia au spus că regretă sincer faptele comise, că au încredere în justiţia poporului, cerând indulgenţa Tribunalului la darea sentinţei care speră să le dea posibilitatea de a deveni iarăşi cetăţeni utili ai R.P.R., după care declarând dezbaterile închise, Tribunalul s-a restras în Camera de Consiliu.

Instanţa, apreciind că pentru stabilirea adevărului material şi pentru o cât mai bună soluţionare a cauzei este necesară o studiere profundă a dosarului, luând în considerare şi faptul că prezenta cauză prezintă o oarecare contingenţă şi cu alte cauze pe care instanţa urmează a le soluţiona în continuare, dispune amânarea pronunţării pentru ziua de 29 septembrie 1950[3].

Dată şi citită în şedinţă publică, astăzi 19 septembrie 1950.

În ziua de 29 septembrie 1950, Tribunalul Militar Iaşi în acelaşi complet ca cel de mai sus, întrunit în camera de consiliu spre a delibera asupra culpabilităţii şi aplicaţiunei pedepsei conform art. 200 C.J.M., apreciază că pentru documentare şi o cât mai bună soluţionare a cauzei este cazul de un studiu mai profund al dosarului cauzei, şi ca atare dispune amânarea pronunţării pentru ziua de 4 octombrie 1950.

Dată şi citită în şedinţă publică, azi 29 septembrie 1950.

În ziua de 4 octombrie 1950, Tribunalul Militar Iaşi în acelaşi complet ca cel din ziua de 19 septembrie 1950, s-a întrunit în Camera de Consiliu spre a delibera asupra culpabilităţii şi aplicaţiunii pedepsei. Opiniunea judecătorilor s-a luat conform art. 291-295 C.J.M., iar la aplicaţiunea pedepsei s-a[u] avut în vedere dispoziţiunile din Cartea IV-a, Titlul I C.J.M., după care

TRIBUNALUL

Deliberând în conformitate cu art. 291-295 C.J.M.

Asupra acţiunii penale nr. 390 din 8 septembrie 1950 în contra lui:

1). CRĂCIUN DUMITRU, din Coşna C[âmpu] Lung;

---

[3] Aceeaşi instanţă a avut de soluţionat dosarele nr. 613, 614, 615, 616, 617, 618 şi 621, toate în legătură cu Gărzile lui Decebal. Pronunţarea în cauza de faţă a avut loc la 4 octombrie 1950. În aceeaşi zi a fost pronunţată şi Sentinţa nr. 777 în primul lot, al cărui şef era dr. Gheorghe Vasilache, conducătorul organizaţiei.

2). ARNĂUTU ION, fără domiciliu stabil, născut în comuna Ungureni-Botoşani;

3). CHIRCULESCU GHEORGHE zis GIGEL, din Bucureşti, str. Braziliei, nr. 47;

4). RUSU VASILE, din Coşna - C[âmpu] Lung;

5). BARGOVANU DUMITRU, din Coşna - C[âmpu] Lung;

6). CANDREA CONSTANTIN, din Dorna Cândreni[lor] - C[âmpu] Lung, toţi trimişi în judecată pentru crima de uneltire contra securităţii interne şi externe a Statului p.p. de art. 1 lit. c, din Legea 16/1949, combinat cu art. 209 partea III-a, C.P.

Având în vedere concluziunile orale ale Procurorului Militar, precum şi susţinerile acuzaţilor făcute personal şi prin apărătorii săi [lor] în faţa instanţei în şedinţă publică.

Având în vedere că din instrucţia orală, urmată în cauză în şedinţă publică, cât şi din actele de la dosar, care au fost puse în discuţia părţilor în şedinţă publică, conform art. 131 Pr. Penală, se constată următoarele:

ÎN FAPT:

În statul de democraţie populară care reprezintă o formă a dictaturii proletariatului în perioada de trecere de la capitalism la socialism, lupta de clasă între elementele reacţionare şi proletariatul care deţine în mod ferm puterea politică, se manifestă sub forme din ce în ce mai ascuţite.

Astfel, elementele duşmănoase regimului în frunte cu acei care au fost deposedaţi de posibilitatea exploatării celor săraci, folosesc orice mijloc de a reintra în posesia a ceea ce au pierdut, pretându-se chiar în a organiza o rezistenţă activă împotriva actualei forme de guvernământ şi a puterii de stat, străduindu-se totodată din răsputeri să întreţină o atmosferă de nesiguranţă în scopul creerii unor condiţiuni favorabile unei schimbări a situaţiei lor cu ajutor din afară.

În acest cadru se situează şi acuzaţii de faţă, unii ca reprezentanţi ai clasei exploatatoare şi deposedaţi de bunurile lor, iar alţii în ideea de a se sustrage sancţiunilor legale pentru săvârşirea unor fapte de natură penală, au luat "calea codrului" în zona muntoasă din regiunea Vatra Dornei, unde credeau că pot rămâne în afară de orice pericol până la schimbarea situaţiei politice pe care o doreau.

Dar acuzaţii în cauză nu s-au limitat numai la această situaţiune pasivă de aşteptare ci, luând legătura unii cu alţii, au format o bandă înarmată în regiunea Munţilor Dornei sub conducerea lui Sandu Grigore (dispărut), ajutat de acuzatul Crăciun Dumitru, ambii urmăriţi pentru infracţiuni ce frizau codul penal.

Această bandă avea ca scop iniţial strângerea de armement şi aşteptând în munţi ca moment favorabil declanşarea unui război între cele două lagăre, urmau bineînţeles să treacă la acţiuni armate împotriva actualei forme de stat, ajutând astfel forţele imperialiste.

Sub acest aspect banda condusă de Sandu Grigore (dispărut) din care făceau parte şi acuzaţii de faţă, se găsea pe linia unei identităţi de vedere cu organizaţia subversivă "Gărzile Decebal", iniţiată şi condusă de numiţii Dr. Vasilache Gh. Gheorghe, inginer Străchescu Constantin (vezi dosarul nr. 613/1950) şi Chelsoi Grigore (dispărut), organizaţie care avea ramificaţiuni în judeţele Neamţ, C[âmpu]Lung, Suceava şi Rădăuţi[4].

Dat fiind această identitate de vederi în atingerea scopului propus, s-au făcut încercări de stabilirea unei legături directe între această bandă şi organizaţia subversivă "Gărzile Decebal", prin intermediul lui Chelsoi Grigore (dispărut) membru al bandei cât şi al organizaţiei subversive de sub conducerea dr. Vasilache Gh. al cărui intim cunoscut era şi care prin luna martie 1949 a adus statutul gărzilor în bandă şi cu al cărui conţinut membrii

[4] Detalii în Sentinţa nr. 777/15.9.1950, pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi.

bandei au fost principial de acord, fără să se treacă însă la o colaborare activă cu această organizație ca rezultat al unei atitudini precise pe care membrii bandei ar fi adoptat-o în această privință.

Dar realizarea scopurilor pe care acuzații în cauză și le propuseseră nu a corespuns planurilor lor, întrucât organele Securității poporului i-au descoperit la timp și în acțiunea de arestarea bandei din ziua de 16 decembrie 1949, de pe Muntele Bancu, județul C[âmpu]lung, cu care ocazie unii dintre membrii bandei s-au opus cu armele, au fost împușcați mortal numiții Jacob Galan, Todașcă Constantin și Apostolini Ioan. Un alt membru al bandei, Grodiuc Aurel care s-a opus cu mâna înarmată a fost împușcat în ziua de 14 decembrie 1949, de către organele Miliției cu ocazia arestării unui alt grup, care se desprinsese din bandă anterior.

Ceilalți acuzați au fost arestați, cu excepția șefului bandei, Sandu Grigore, care a reușit să dispară, și a lui Chelsoi Grigore, care în acel moment era plecat.

În adăpostul unde banda a fost prinsă, s-a[u] găsit mai multe puști, pistoale-mitralieră, revolvere, grenade și muniționi, așa cum sunt specificate în dosarul anexă "Corpuri delicte", filele 17-21 și în fotografiile de la filele 37-47 din același dosar, precum și o cantitate însemnată de alimente și îmbrăcăminte cu care banda se aprovizionase în vederea iernării pe munte în adăpostul construit în acest scop (vezi același proces-verbal și fotografiile din dosarul anexă "Corpuri delicte").

În urma cercetărilor făcute după arestarea membrilor bandei, cât și în urma dezbaterilor ce au avut loc în instanță, activitatea desfășurată de către fiecare acuzat în parte în organizarea și susținerea scopurilor bandei a fost reținută de către Tribunal după cum urmează:

1). CRĂCIUN DUMITRU, fost paznic de vânătoare și om de încredere al regimurilor trecute, în anul 1945 a făcut parte din organizația "Sumanele Negre", găzduind în același timp și pe șeful acestei organizații, Gavrilă Olteanu, de la care a primit în păstrare armament. Reușește totuși să inducă în eroare organele anchetatoare de atunci și să fie scos din cauză.

Fuge în munți în ziua de 18 septembrie 1948, pentru a se sustrage justiției deoarece, făcându-i-se o percheziție domiciliară în lipsa sa, s-au găsit trei arme pe care le deținea în mod ilegal.

Prin intermediul coacuzatului Costan[5] Candrea, proprietarul unei stâne din munți, i-a [sic!] legătura cu Sandu Grigore, urmărit și acesta pentru legăturile ostile regimului, cu care ocazie ambii i-au [sic!] hotărârea să-și formeze o bandă înarmată, care să aștepte în munți momentul declanșării unui război, pe care-l socoteau prielnic pentru a trece la acțiuni împotriva regimului.

În acest scop, acuzatul Crăciun Dumitru se înarmează cu o carabină germană cu lunetă, două grenade și un pistol automat și cutreerând pădurile împreună cu Sandu Grigore, reușesc să recruteze în bandă pe Chelsoi Grigore, Jacob Galan, Apostolini Iani și Bargovanu Dumitru, iar mai târziu intră în bandă Costan Candrea, Arnăutu Ion, Chirculescu Gheorghe zis Gigel, Rusu Vasile, Todașcă Constantin, Grodiuc Aurel și Străchescu C[onstan]tin, toți urmăriți de autorități pentru diferite infracțiuni, fiind înarmați cu pistoale automate sau carabine.

Acuzatul Crăciun Dumitru era recunoscut ca fiind ajutorul șefului bandei Sandu Grigore, ca unul ce era un foarte bun cunoscător al pădurilor pe care le cutre[i]erase timp de circa 30 ani ca paznic de vânătoare.

---

[5] Prescurtare de la Constantin.

A adus în adăpostul bandei de pe Muntele Bancu un aparat de radio-recepție pentru a fi în curent cu evenimentele și la care ascultau în special posturile imperialiste, precum și diferite cantități de alimente.

Împreună cu coacuzații Arnăutu Ion și Vasile Rusu, au improvizat un sistem de alarmare din două petarde, pentru a nu fi surprinși în adăpost de către organele autorității de stat.

Prin Chelsoi Grigore, Crăciun Dumitru i-au [ia] cunoștință de existența organizației subversive *"Gărzile lui Decebal"*, primind și un statut al acestei organizații, fiind în principiu de acord cu acțiunile ce urmau să fie întreprinse împotriva regimului de democrație populară.

În acțiunea de arestare din ziua de 16 decembrie 1949, a încercat să scape prin fugă însă nu a reușit, fiind prins de către autorități, având asupra sa carabina cu lunetă, fără însă să facă uz de aceasta.

În sensul celor de mai sus s-a făcut dovada în instanță cu procesul-verbal de la filele 2-7, cu arătările martorilor Todașcă Mihai (fila 116) și Sângiorzan Vasile (fila 117) cu arătările de la cercetări și din instanță ale coacuzaților Chirculescu Gheorghe (fila 14, 112), Străchescu Constantin (fila 16 și 45, 46 vol. 2 dosar 613/1950) și Arnăutu Ion (filele 18, 110 și 111) cu procesele-verbale de la filele 10-12, 18-21 și fotografiile de la filele 28-47 din dosarul anexă "corpuri delicte", precum și cu însăși [sic!] recunoașterile acuzatului de la cercetări și menținute în cea mai mare parte în instanță (filele 11,12,108 și 109).

2). ARNĂUTU IOAN[6], fiu de moșier, fost ofițer cu gradul de locotenent și deblocat în 1946, ca unul ce a făcut școala în Germania, a făcut parte din Cercul Militar al P.N.Ț. - Maniu, dușman declarat al regimului prin însăși originea sa socială și mediul în care și-a făcut educația, se hotărăște să plece în munți spre a se adăposti de urmărire, unde coacuzatul Candrea Constantin îi înlesnește o întâlnire cu Crăciun Dumitru care îl introduce apoi în banda condusă de Sandu Grigore. Aici este considerat ca tehnician militar în care scop, împreună cu Crăciun Dumitru și Rusu Vasile, improvizează un sistem de alarmare împrejurul adăpostului bandei.

A adus în bandă un aparat de radio-recepție cu care interceptau posturile străine, el fiind acela care prelucra apoi știrile.

A avut cunoștință de existența legăturilor cu organizația subversivă *"Gărzile lui Decebal"*, precum și de conținutul statutului acestei organizații.

Împreună cu Jacob Galan și Străchescu Constantin, a luat parte la jefuirea casierului hergheliei de stat Lucina de suma de 500000 lei, bani care i-au împărțit apoi între ei.

A fost înarmat cu un pistol-mitralieră "Deimler" ce a fost găsit asupra sa cu ocazia arestării, fără să facă însă uz de el în momentul arestării în contra autorităților de stat.

În acest sens s-a făcut dovada în instanță cu procesul-verbal de la filele 2-7, cu procesele-verbale de la filele 10-12 și fotografiile de la filele 28,29,42 din dosarul anexă "Corpuri delicte", cu arătările de la cercetări și din instanță ale coacuzaților Crăciun Dumitru (filele 29, 108, 109), Chirculescu Gh[eorghe] (filele 25, 112), Străchescu Constantin (filele

---

[6] Ioan T. Arnăutu, născut la 29.1.1920, elev la 1.9.1941, guard sublocotenent la 1.7.1943, încadrat la Baza Reg. nr. 1 (anuarul ofițerilor activi 1944, p. 930, poz. 89). Ion Arnăutu (Jenică), născut la 20.9.1923 în satul Ungureni, comuna Mândrești, județul Botoșani, fost sublocotenent, fost membru al P.N.Ț., fost partizan în munții Bucovinei. Condamnat la 25 ani de muncă silnică, trece prin închisorile Suceava, Jilava, Aiud, Gherla și Râmnicu Sărat unde declară greva foamei și moare la 2.11.1959 (Cicerone Ioniţoiu, *In Memoriam*). Aceste două surse oferă date diferite. Este posibil să fie o coincidență de nume.

27 şi 45, 46 vol. 2 dosar 613/1950) şi Candrea Constantin (fila 115), precum şi cu recunoaşterea acuzatului de la cercetări şi menţinută în cea mai mare parte în instanţă (filele 22, 110 şi 111).

3). CHIRCULESCU GHEORGHE zis GIGEL, fiu de mare industriaş, urmărit de organele Securităţii pentru activitate ostilă regimului, intră în banda condusă de Sandu Grigore şi Crăciun Dumitru, la sfatul coacuzatului Arnăutu Ion, care l-a şi condus la adăpostul din munţi.

Rolul său a fost acela de a face paza adăpostului bandei în care scop a fost înarmat cu o carabină de 7,62 mm şi 21 cartuşe ce au fost găsite asupra sa cu ocazia arestării.

A avut cunoştinţă de conţinutul statutului "Gărzile lui Decebal", prin intermediul lui Crăciun Dumitru, precum şi încercările acestuia, ale lui Chelsoi Grigore şi Străchescu C[onstan]tin de a face legătura cu organizaţia subversivă condusă de dr. Vasilache Gh. Gheorghe.

În luna octombrie 1949, în urma unei neînţelegeri intervenită între membrii bandei, acuzatul pleacă din adăpostul bandei împreună cu Străchescu Constantin şi Grodiuc Aurel şi după mai multe peregrinări sunt arestaţi în ziua de 14 decembrie 1949 în comuna Găineşti, jud. Baia, cu care ocazie Grodiuc Aurel a fost împuşcat [mortal].

Dovada celor de mai sus, s-a făcut în instanţă cu procesul-verbal de la filele 2-7, cu procesul-verbal şi fotografiile de la filele 508, 28,29,43 dosar anexă "Corpuri delicte", cu arătările de la cercetări şi din instanţă ale coacuzaţilor Crăciun Dumitru (filele 41, 108, 109), Arnăutu Ion (filele 37, 110, 111) şi Străchescu Constantin (filele 39 şi 45, 46 vol. 2, dosar 613/1950), toate coroborate cu recunoaşterile acuzatului de la cercetări şi din instanţă (filele 33-35, 112).

4). RUSU VASILE, de profesiune pădurar la Ocolul Silvic Coşna, [judeţul] C[âmpu]lung, în ziua de 24 iunie 1949, în stare de ebrietate, maltratează un locuitor din comună, despre care a auzit apoi că ar fi decedat, şi chemat la Miliţie pentru cercetări, a fugit în pădure.

Aici s-a întâlnit cu coinculpatul Bargovanu Dumitru, care l-a condus la banda din munţi a lui Sandu Grigore şi în care acuzatul s-a încadrat.

A ajutat la construirea adăpostului bandei, fiind întrebuinţat totodată şi pentru aprovizionarea cu alimente.

A ştiut de existenţa organizaţiei subversive "Gărzile lui Decebal", luând cunoştiinţă de statutul acestora precum şi de faptul că urma să se stabilească o legătură cu această organizaţie.

A fost înarmat cu carabina ce-i fusese încredinţată pentru serviciu înainte de a fugi în munţi şi pe care şi-o însuşise, deşi nu mai presta serviciul de pădurar.

A fost unul dintre aceia care a scăpat prin fugă în ziua de 16 decembrie 1949, din încercuirea organelor Securităţii, fiind prins mai târziu, cu care ocazie a încercat să se împuşte.

S-a făcut dovada în acest sens în instanţă cu procesul-verbal şi fotografiile de la filele 5-8, 28, 29, 44 dosar anexă "Corpuri delicte", cu arătările de la cercetări şi din instanţă ale coacuzaţilor Crăciun Dumitru (filele 51, 108, 109), Arnăutu Ioan (filele 47, 110, 111), Străchescu Constantin (filele 49, 45, 46, vol 2, dosar 613/1950) şi Bargovan Dumitru (fila 114), toate coroborate cu înseşi recunoaşterile acuzatului de la cercetări şi din instanţă (fila 44, 113).

5). BARGOVANU DUMITRU, deşi ţăran sărac, totuşi în anul 1949, primind ordin de a se prezenta la încorporare, se lasă influenţat de elemente duşmănoase regimului şi a

acceptat propunerea făcută de Jacob Galan (împuşcat), pleacă cu acesta în munţi, unde se încadrează în banda condusă de Sandu Grigore şi Crăciun Dumitru.

Aici ia parte la activitatea bandei, fiind întrebuinţat pentru diferite corvezi, ascultând totodată posturile de radio imperialiste.

A avut cunoştinţă de instalarea în jurul adăpostului de către Crăciun Dumitru şi Arnăutu Ion şi Rusu Vasile a unui sistem de alarmare improvizat din două petarde.

L-a condus la adăpostul bandei pe coacuzatul Rusu Vasile.

În ziua de 16 decembrie 1949, cu ocazia arestării unei părţi din bandă, acuzatul Bargovanu Dumitru reuşeşte să scape prin fugă, fiind prins mai târziu.

În sensul celor de mai sus, s-a făcut dovada în instanţă cu procesul-verbal de la filele 2-7, cu pr. verbal şi fotografiile de la filele 11, 28, 29 dosar anexă "Corpuri delicte", cu arătările de la cercetări şi din instanţă ale coacuzaţilor Crăciun Dumitru (filele 61, 108, 109), Arnăutu Ion (filele 59, 110, 111) şi Rusu Vasile (fila 113), toate coroborate cu însăşi recunoaşterea acuzatului de la cercetări şi menţinută în cea mai mare parte în instanţă (filele 56, 114).

6). CANDREA CONSTANTIN, ca origine socială şi stare materială ţăran mijlocaş, având o stână în munţi, cu începere din luna iulie 1949 a primit la stâna sa din Dorna Cândreni[lor] pe mai mulţi membri ai bandei ca Sandu Grigore, Strâchescu Constantin, Arnăutu Ion, Chelsoi Grigore şi alţii, cărora le-a dat mâncare şi le-a furnizat informaţii asupra acţiunilor întreprinse de Miliţie pentru prinderea lor.

Fiind cercetat de Miliţie asupra legăturii sale cu banda din munţi, este sfătuit de şeful bandei să nu divulge nimic şi să nu se mai prezinte la Miliţie, ceea ce l-a determinat pe acuzat să se alăture bandei pe la jumătatea lunii octombrie 1949.

A fost înarmat de către Sandu Grigore cu o carabină şi 30 cartuşe încă înainte de a se alătura bandei, iar ulterior a avut un pistol-mitralieră, pe care l-a aruncat când era pe punctul de a fi arestat, după ce reuşise să scape din încercuirea organelor Securităţii din ziua de 16 decembrie 1949. [Lipseşte o filă din cuprinsul sentinţei].

[...] aceasta înlătură de asemenea şi susţinerile acuzaţilor că nu ar fi avut vreo legătură cu organizaţia dr. Vasilache Gheorghe.

Că şeful bandei, Grigore Sandu, ar fi refuzat colaborarea cu organizaţia "Gărzile lui Decebal" şi că într-adevăr se pare că acuzaţii au fost numai principial de acord pentru o colaborare cu această organizaţie, fără să se stabilească însă asupra unei atitudini precise în această problemă, nu pot să înlăture faptul cert care a rezultat din dezbateri, anume acela al identităţii de vederi în scopurile urmărite de ambele grupuri subversive, respectiv acela că în cazul unui război între cele două lagăre, care pentru ei apărea ca iminent, să înlăture prin violenţă actuala orânduire în stat şi prin acţiuni armate împotriva puterii de stat, să vină în sprijinul forţelor imperialiste.

Astfel că pe linia acestei identităţi de vederi şi scopuri comune, legătura între cele două grupări subversive apare ca o consecinţă logică a însăşi existenţei acestor două organizaţii, şi care în cazul presupus favorabil al declanşării unui război nu ar fi stat nici un minut la îndoială pentru a întreprinde o acţiune reciprocă de colaborare în realizarea scopurilor identice pe care le urmăreau, acţiune care se afla de altfel într-un stadiu de pregătire destul de avansat.

Faţă de cele de mai sus, văzând că în urma dezbaterilor s-au făcut dovezi complete, Tribunalul a căutat să primească probatoriul făcut, reţinând ca dovedite învinuirile ce li s-au adus acuzaţilor de a se fi constituit într-un grup terorist înarmat în regiunea muntoasă a Dornei, îndreptat împotriva ordinei de stat a R.P.R., aşa după cum în mod detaliat s-a arătat

la fiecare acuzat în parte şi să înlăture afirmaţiunile aduse ca justificare a acţiunii lor, pentru care nu au făcut în schimb nici o dovadă, apreciind că în această situaţie nu le poate lua în considerare.

ÎN DREPT:

Având în vedere că prin ordinul nr. 390 din 3 septembrie 1950 acuzaţii Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion, Chirculescu Gheorghe zis Gigel, Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Candrea Constantin au fost trimişi direct în judecată pentru crima de uneltire contra securităţii interne şi externe a R.P.R. p.p. de art. 1 lit. c din Legea 16/1949, combinat cu art. 209 pt. III-a C.P.

Având în vedere că potrivit dispoziţiunilor art. 1 lit. c, din Legea 16/1949 combinat cu art. 209 pt. III-a C.P., uneltirea în orice mod împotriva securităţii interne sau externe a R.P.R. prin iniţiere, organizare, activare sau participare la organizaţiuni de tip fascist, politice, militare sau paramilitare în scopul de a înlătura ordinea de stat, constituie crima de uneltire împotriva securităţii statului şi se sancţionează cu pedeapsa capitală.

Văzând că Tribunalul a reţinut ca dovedit faptul că în cursul anului 1949 acuzaţii Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion, Chirculescu Gheorghe zis Gigel, Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Candrea Constantin s-au constituit într-o bandă înarmată cu sediul pe Muntele Bancu din judeţul Câmpulung Moldovenesc, a cărei activitate era îndreptată împotriva regimului;

Văzând că scopul acestei bande de sub conducerea lui Sandu Grigore (dispărut), ajutat de acuzatul Crăciun Dumitru şi din care au făcut parte şi ceilalţi coacuzaţi a fost acela de a se înarma, pentru ca apoi să treacă la acţiuni armate contra ordinei de stat, situaţie din care rezultă astfel în mod evident caracterul paramilitar al acestei organizaţii teroriste.

Văzând că scopul politic urmărit de acuzaţii în cauză, constituiţi în bandă înarmată teroristă, a fost acela de a lupta împotriva formei de guvernământ democratice din R.P.R. pentru ca prin mijloacele violente pregătite din vreme să întreprindă o acţiune armată de înlăturarea actualei ordini de stat din R.P.R. şi a se pune la dispoziţia unor puteri străine imperialiste în cazul unui război în contra statului nostru, rezultând astfel caracterul politic net fascist al acestei bande, cât şi faptul că prin activitatea lor acuzaţii s-au dedat într-adevăr la o acţiune de uneltire împotriva ordinei şi securităţii de stat a R.P.R. în sensul dispoziţiunilor art. 1 lit. c din Legea 16/1949, combinat cu art. 209 Partea III-a C.P.

Că deci faptele acuzaţilor sunt socialmente deosebit de periculoase întrucât prin natura lor au constituit o serioasă încercare de a se pune în primejdie orânduirea socială ca şi securitatea statului de democraţie populară, prin acţiuni de uneltire şi violenţă împotriva forţei conducătoare a clasei muncitoare de la noi în lupta ei pentru construirea socialismului.

Considerând că acuzaţii au comis faptele şi cu vădită intenţiune culpabilă ca unii care cu bună ştiinţă şi în mod conştient s-au pretat la aceste fapte, intenţiune rezultată de altfel în mod unitar atât din materialitatea faptelor cât şi din scopurile urmărite, acuzaţii recunoscând că prin activitatea lor au dat curs nemulţumirilor lor de exponenţi ai fostelor clase exploatatoare sau a uneltelor acestora ostile regimului.

Că aşa fiind în faptele reţinute şi dovedite în sarcina acuzaţilor Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion, Chirculescu Gheorghe zis Gigel, Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Candrea Constantin, Tribunalul a constatat întrunite elementele constitutive ale crimei de uneltire împotriva securităţii interne şi externe a statului p.p. de art. 1 lit. c din Legea 16/1949 combinat cu art. 209 pt. III-a C.P., urmând să stabilească culpabilitatea şi responsabilitatea lor deplină pentru această crimă şi a-i sancţiona potrivit acestui text.

Având în vedere că potrivit dispoziţiunilor art. 7 din Decretul 199/1950, în cazul când instanţa constată existenţa unei circumstanţe atenuante cu privire la persoana infractorului, în locul pedepsei cu moartea se va aplica munca silnică pe viaţă sau pe timp mărginit.

Având în vedere că pentru acuzaţii Crăciun Dumitru şi Arnăutu Ion cât şi pentru ceilalţi acuzaţi, din punctul de vedere al faptelor instanţa apreciază că nu se situează la limita lor maximă pentru a putea fi sancţionaţi potrivit dispoziţiunilor Legii 16/1949, ca unii care deşi cu roluri importante în bandă, nu au fost totuşi şefi recunoscuţi, că în momentul arestării nu au făcut uz de arme împotriva organelor Securităţii de stat şi că banda din care făceau parte se găsea în faza unor avansate preparative urmând să treacă la acţiune directă numai în momentul declanşării unui război pe care-l credeau iminent.

Văzând şi comportarea bună a acuzaţilor la cercetări cât şi în instanţă, cu care ocazie au recunoscut în general faptele ce li s-au imputat cât şi faptul că acuzaţii Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Condrea Constantin au o origine socială sănătoasă şi că au un nivel cultural relativ redus care nu le-a dat posibilitatea unui discernământ perfect în ceea ce priveşte gravitatea faptelor pe care totuşi le-a[u] comis.

Că deci Tribunalul poate să facă în cauză aplicarea dispoziţiunilor art. 7 din D.L. 199/1950 combinat cu art. 157 C.P. referitoare la acordarea de circumstanţe atenuante în favoarea acuzaţilor Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion, Chirculescu Gheorghe zis Gigel, iar într-o măsură mai largă în favoarea acuzaţilor Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Cândrea Constantin.

Având în vedere şi dispoziţiunile Legii nr. 312/1949 şi art. 25 pct. 6 C.P. modificat cu privire la confiscarea averii în cazul unor infracţiuni împotriva securităţii de stat.

Văzând că acuzaţii au fost reţinuţi în stare de arest preventiv până la judecată, urmează să se facă şi aplicaţiunea art. 463 C.J.M., în sensul computării integrale a detenţiunii preventive.

Văzând că procesul a ocazionat cheltuieli de judecată, cu ocazia arestării bandei rezultând o serie de arme, muniţii şi alte materiale corpuri delicte, Tribunalul urmează să mai facă şi aplicaţiunea art. 304 C.J.M., obligându-i pe toţi acuzaţii la plata cheltuielilor de procedură şi a dispune confiscarea în folosul statului a armamentului, muniţiei şi întregului material corpuri delicte.

Pentru aceste motive, Tribunalul în unire în parte cu concluziunile Procurorului Militar, cu unanimitate de voturi declară culpabili pe: Crăciun Dumitru, Arnăutu Ion, Chirculescu Gheorghe zis Gigel, Rusu Vasile, Bargovanu Dumitru şi Candrea Constantin[7] pentru crima de uneltire contra securităţii interne şi externe a Statului p.p. de art. 1 lit. c, din Legea 16/1949, combinat cu art. 209 partea III-a C.P.

În consecinţă:

TRIBUNALUL
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂŞTE:

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 1 lit. c din Legea 16/1949, combinat cu art. 209 partea III-a C.P., art. 7 din Legea 199/1950 şi art. 157 C.P. îi condamnă pe: CRĂCIUN DUMITRU şi ARNĂUTU ION la câte 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică şi 10 (zece) ani degradare civică pe fiecare în parte[8]; pe CHIRCULESCU

---

[7] Numele acestuia apare sub formele Cândrea, Condrea, Candrea, iar prenumele sub formele Constantin, Costan.

[8] Atât Dumitru Crăciun cât şi Ion Arnăutu au murit în închisoare.

GHEORGHE zis GIGEL la 15 (cincisprezece) ani muncă silnică şi 10 (zece) ani degradare civică; pe RUSU VASILE şi CANDREA CONSTANTIN la câte 10 (zece) ani muncă silnică şi 10 (zece) ani degradare civică pe fiecare în parte, iar pe BARGOVANU DUMITRU la 8 (opt) ani muncă silvică şi 8 (opt) ani degradare civică.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea dispoziţiunilor Legii 312/1949 combinat cu art. 25 pt. 6 C.P. modificat, dispune confiscarea parţială a averii susnumiţilor până la concurenţa de 1/2 din averea fiecărui condamnat.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 304 C.J.M. dispune confiscarea armamentului, muniţiei şi materialului corp delict, obligând pe fiecare condamnat în parte şi la plata sumei de 8000 (opt mii) lei cheltuieli de judecată.

Cu unanimitate de voturi şi făcând aplicaţiunea art. 463 C.J.M dispune computarea detenţiunii preventive pentru fiecare acuzat în parte după cum urmează:

1). CRĂCIUN DUMITRU şi ARNĂUTU ION, de la 16 decembrie 1949;
2). CHIRCULESCU GHEORGHE zis GIGEL de la 14 decembrie 1949;
3). RUSU VASILE de la 2 ianuarie 1950;
4). BARGOVANU DUMITRU de la 28 decembrie 1949 şi
5). CANDREA CONSTANTIN de la 23 aprilie 1950.

Dată şi citită în şedinţă publică, azi 4 octombrie 1950.

PREŞEDINTE,	MEMBRI(I):
(ss) Colonel Magistrat	(ss) Căpitan Magistrat Caţighera Alexandru
Gheorghe Constantin	(ss) Căpitan Cretan Severin
	(ss) Căpitan Streja Stelian
	(ss) Locotenent Paraschiv Gheorghe

Grefier şef (ss) Constantin Popescu

PROCES-VERBAL

Astăzi 4 octombrie 1950

Sentinţa de faţă s-a citit condamnaţilor de noi, Grefierul Tribunalului, în prezenţa tovarăşului Procuror Militar, care i-a încunoştiinţat că au dreptul de recurs la Curtea Militară de Casare şi Justiţie, conform art. 349-351 C.J.M. în termen de 4 zile.

Această citire s-a făcut în prezenţa gărzii sub arme.

Procuror Militar Şef,	Grefier Şef,
(ss) Căpitan Magistrat Puişor Ion	(ss) Constantin Popescu

- AMApN, Fondul 5465.

95 **1950 septembrie, Rădăuţi.** Declaraţia lui Emilian Ciunchinschi din Vicovu de Sus, agent al Miliţiei, cu propuneri pentru prinderea partizanilor.

COPIE

DECLARAŢIE[1]

Subsemnatul CIUNCHINSCHI EMILIAN a' [lui] Petru, de ani 35 din com. Vicovu de Sus, jud. Rădăuţi, căsătorit cu Maria, copii unul, cu situaţia sărac proletar, de profesie muncitor, declar următoarele:

---

[1] Copie dactilografiată, nedatată.

În apropierea com. Vicovu de Sus-Rădăuți se află pădurea cantonului silvic Putna, unde domnește banda de partizani germani[2], foști în război în 1944, care au distrus cartierul general sovietic[3]. Aceștia sunt CENUȘĂ CONSTANȚIN, MOTRESCU, GHERMAN ION, PĂTRĂUCEANU COZMA, SVED și HAJMEI, toți sunt criminali de război[4]. Aceștia toți se află în pădurea dintre Straja și Putna. Locurile frecventate de bandă sunt Strigoiu Mic și Strigoiu Mare unde au și vărat în 1950.

Pregătirea de iarnă o pregătea din iulie 1950, o cabană, între poiana Sahastriei și Poiana Jijilor, este o altă poiană mică, unde a fost stâna lui COTOS din Straja, vecin cu banditu[l] COZMA PĂTRĂUCEANU, care ajuta banda cu mâncare și ținea secretul. Eu, CIUNCHINSCHI EMILIAN, am umblat 2 luni pe urmele lor în legătură [cu] Miliția, dar nu s-a[u] putut prinde din cauza stânilor și a agenților bandei și am făcut propunerea că la sfârșitul lunii octombrie-noiembrie, să o distrugem, dar tot prin mine și chiar s-a și făcut propunerea să fiu arestat noaptea (imitație)[5].

Banda este înarmată cu următoarele arme:

- CENUȘĂ CONSTANTIN, pistol mitralieră "Orița",
- MOTRESCU I.[6], cu pistol automat sovietic cu roată iar ceilalți trei cu automate tip Bere[t]ta. Primul, CENUȘĂ, mai poartă un pistol mic și o armă germană carabină, 6 grenade la curea, un port-hart și un benoclu de marină, german.

Metodele întrebuințate de banditi și de ce nu s-au putut prinde în 5 ani:

1) au mulți agenți, nu s-a aplicat metoda în timp favorabil.

2) Banda când este anunțată de agenți că Miliția îi urmărea, ei întrebuințau alte metode. Miliția în pădure, adânc, pe dreapta Putnei, banda atunci se cobora în satul Putna, traversa șoseaua, intra în pădure, din stânga tot pădure, stătea acolo în marginea pădurei până seara, observând cu binoclul ce se va întâmpla, știind sau chiar trimițând pe cineva să spue că CENUȘĂ a traversat șoseaua, să ducă în eroare operațiunea, iar el, când însera, tot prin punctele acelea trecea șoseaua înapoi în pădure de unde a venit.

Banda lui CENUȘĂ se poate distruge prin agenția civilă după cum am început eu să pregătesc cursa, așteptând luna sept. - oct., să nu mai fie stâni pe munte, dar în schimb n-am avut noroc să îndeplinesc datoria scumpei mele patrii din cauză că ura personală a rudelor bandei lui GAINAT PETRU și CLIMPU VASILE, pentru că am dărâmat-o am fost și eu acuzat că am spus că secretarul celulei PMR o să facă politică până o î[n]nebuni.

Eu am fost președintele org. F.P[7], vice-președinte în comitetul de pace, în comitetul C. Roșii[8] și aș prefera să fiu împușcat cu toată familia, dacă se află că sunt vinovat de cele spuse.

Menționez că dacă țara va avea nevoie de mine, mă va pune la încercare și voi dovedi că sunt cu trup și suflet pentru RPR, care strig în veci să trăiască.

(ss). Ciunchinschi Emilian

- ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 2, f. 150-151.

---

2 Inexact. Partizanii erau români.

3 Nu cartierul general, ci statul major al unei divizii sovietice a fost distrus de Macoveiciuc.

4 Nici unul din cei șase partizani numiți de Ciunchinschi nu a participat la acțiunea condusă de Macoveiciuc. Prenumele corect al lui Gherman este Constantin, nu Ion.

5 Adică înscenare.

6 Nu I, ci V de la Vasile.

7 Frontul Plugarilor.

8 Comitetul Crucii Roșii.

96 **1950 septembrie 21, Suceava.** Raport informativ asupra acţiunilor întreprinse de Cenuşă şi Pătrăucean, cu propuneri pentru anihilarea grupului.

RAPORT INFORMATIV[1]
din 21 sept. 1950

Raportăm verificarea informaţiunilor în comunele arătate mai jos, după cum urmează:

În comuna Moldoviţa, verificând informaţiunile referitor la banda Cenuşe, am stabilit că banditul [sic!] Cenuşe şi Pătrăucean şi-a[u] făcut apariţia în Poiana Oglinda [pe] raza comunei Moldoviţa în seara zilei de 16 septembrie 1950, orele 18, unde au stat de vorbă cu informatorul nostru stând de vorbă timp de circa 3-4 ore în care timp le-a făcut mâncare şi le-a mai dat şi ceva alimente pe drum. Banditi[i] erau înarmaţi şi cu îmbrăcămintea semnalată în ultimul timp. Banditi[i] în prezent sunt bărbieriţi, dar câte odată mai apar şi cu barba inprovizată [sic!].

În comuna Putna au apărut pe Muntele Stegea în ziua de 11 septembrie 1950, care au [i]eşit la doi locuitori, luându-le calul şi bătându-i, umplându-i de sânge, iar locuitorul a scăpat cu calul, cu fuga, strigând banditul Pătrăuceanu cu pistolul după el.

În comuna Brodina, în ziua de 19 septembrie 1950, a venit un locuitor din comuna Straja care a reclamat că în ziua de 18 septembrie 1950, pe Muntele Ascunsu, în timp ce urca spre munte, i-a [i]eşit în cale banditul [sic!] Cenuşe şi Pătrăuceanu care i-a luat circa 10 Kg făină porumb, 1/2 Kg slănină şi 1, 1/2 brânză, spunându-i ca să nu anunţe Miliţia până a doua zi, adică până în ziua de 19 sept 1950. La fel banditi[i] au fost înarmaţi şi îmbrăcaţi în uniforma care s-a semnalat în tot timpul, banditul Pătrăuceanu era bărbierit de curând iar banditul Cenuşe de circa 2-3 săptămâni.

PROPUNERI[2]

- Să se ridice din comuna Putna, comuna Straja şi comuna Brodina câte 6-7 locuitori, elemente de sprijin ale bandei, contra cărora sunt dovezi suficiente, pentru a tăia legăturile bandei şi pentru a da exemplu celorlalţi care ar mai îndrăsni să mai sprijine banda.
- Mai propunem a se face o acţiune cu pânde la punctele obligatori[i] de trecere şi în apropierea barăcilor de muncitori, fără ca să ştie muncitori[i] din barăci că Miliţia se află în pândă.

Şeful Bir. Bandelor Regionale[3].
(ss) Lt. de miliţ[ie] Tosu Gheorghe

- ASRI. Fond P, dos. 3820, vol. 6, f. 24.

---

1 Document dactilografiat cu foarte multe greşeli. Pe manşeta superioară este scris de mână, cu cerneală: Dosar - B[anda] Cenuşă (ss) indescifrabil.

2 Asemenea propuneri au fost puse în practică.

3 În cadrul Securităţii şi Miliţiei au existat indivizi care au avut sarcina de a coordona acţiunea de lichidare a "bandelor".

97 **1950 septembrie 26, Iaşi.** Sentinţa nr. 763/1950 pronunţată de Tribunalul Militar Iaşi împotriva partizanilor Constantin Cenuşă şi Vasile Motrescu şi unor favorizatori ai acestora. A doua condamnare în contumacie a lui Cenuşă.

R.P.R.
TRIBUNALUL MILITAR IAŞI
Dosar nr. 565/1950

SENTINŢA nr. 763[1]

Şedinţa din 26 septembrie 1950
Tribunalul Militar Iaşi, compus din:

PREŞEDINTE	Col. magistrat	GHEORGHE CONSTANTIN
MEMBRI	Cpt.	STREJA STELIAN
	Lt.	PARASCHIV GHEORGHE
PROCUROR	Cpt. magistrat	TOMŞA BORIS
GREFIER de şedinţă		GH. I. CONSTANTINESCU

S-a întrunit în şedinţă publică pentru a judeca pe:

1. CENUŞE [CENUŞĂ][2] CONSTANTIN, din comuna Putna-Rădăuţi;

2. MUTRESCU [MOTRESCU][3] P. VASILE, din comuna Vicovu de Jos, Rădăuţi, ambii pentru:

- tâlhărie p.p. de art. 529, 531 al. 3 şi 5 C.P.;
- tâlhărie repetată, art. 529, 531 al. 1, 3 şi 5 C.P.;
- instigare publică p.p. de art. 327 al. 3 C.P.;
- deţinere şi port ilegal de armament şi muniţiuni [muniţii] de tip militar p.p. de art. 33, 35 lit. a din Legea 190/1947;
- în plus inculpatul Cenuşe Constantin şi pentru delictul de evadare p.p. de art. 297 C.P.

Breabăn Vasile, Breabăn Constantin, Coroamă Constantin, Mutrescu P. Gh[eorghe], Cenuşe Teodor zis Brutac, Mutrescu L. Pintilie şi Mutrescu Z. Gheorghe toţi din comuna Vicovu de Jos - Rădăuţi, Cenuşe Dumitru, Creţan Traian şi Cenuşe Gherasim zis Moşu din comuna Putna-Rădăuţi, toţi pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1 C.P., inculpaţii Creţan Traian şi Cenuşe Gherasim zis Moşu şi pentru delictul de deţinere de armă de vânătoare p.p. de art. 32 din Legea 190/1947.

Chifan Constantin din com. Vicovu de Jos-Rădăuţi, învinuit pentru delictele de instigare publică p.p. de art. 327 al. 3 C.P. şi deţinere ilegală de armament şi muniţiuni de tip militar p.p. de art. 32 şi 35 din Legea 190/1947.

---

[1] Document dactilografiat.

[2] În cuprinsul sentinţei, numele "Cenuşe" este folosit incorect de 85 de ori. Corect este "Cenuşă": Constantin Cenuşă, Teodor D. Cenuşă, Dumitru T. Cenuşă, Gherasim Cenuşă. Datorită unei litere scrisă greşit au fost arestaţi oameni nevinovaţi, iar după 1990 foştii deţinuţi politici au fost obligaţi de comisia pentru aplicarea Decretului 118 să aducă dovezi că sunt una şi aceeaşi persoană.

[3] În document, numele "Mutrescu" este folosit incorect de 76 de ori. Corect este "Motrescu": Pintilie L. Motrescu, Vasile P. Motrescu, Gheorghe P. Motrescu, Gheorghe Z. Motrescu, Constantin N. Motrescu. Numele Medrihan, Precopciuc şi Cârstean apar şi sub formele Mendrihan, Procopciuc şi Cristean. Nu am aflat care este forma corectă.

Lucaci C. Ion zis Goangă din comuna Putna-Rădăuți, învinuit pentru deținere de muniținni altele decât cele la care avea dreptul, p.p. de art. 33 lit. b Legea 190/1947.

Nohai D. Gheorghe din comuna Putna-Rădăuți, învinuit pentru delictul de deținere de muniținni, altele decât cele la care avea dreptul, fapt p.p. de art. 30 lit. b din Legea 190/1947 și deținere de imprimate interzise, p.p. de art. 325 lit. c C.P.

Făcându-se apelul nominal, au răspuns inculpații, afară de Cenușe Constantin și Mutrescu P. Vasile, față de care procedura este completă.

După stabilirea identității inculpaților prezenți, s-a făcut apelul nominal al martorilor la care au răspuns: Pârghie P.Ion, Chifan P. Gheorghe, Mutrescu N. Constantin Spânu, Hrobor Vasile, Rață Pavel, Coroamă T. Gavrilă, Coroamă Gh. Gavrilă, Chifan C. Nicolae, Nistor V. Petre, Pârghie I. Gheorghe, Nicolae Gh. Cenușe și Bâcu Gheorghe, lipsind ceilalți martori propuși în apărare, la audierea cărora părțile au declarat că renunță, declarație de care Tribunalul a luat act.

Martorii prezenți s-au scos din auditoriu, indicându-li-se sala în care să aștepte până se va începe audierea lor. S-a dat citire actului de acuzare, după care s-a procedat la interogarea pe rând a inculpaților, notându-se răspunsurile lor pe formulare tip care apoi au fost atașate la dosar. S-au introdus apoi pe rând în auditoriu martorii menționați mai sus, care s-au audiat sub prestare de jurământ, conform legii iar depunerile lor luate separat înscris [în scris] s-au atașat deasemeni la dosar.

Acordându-se cuvântul în fond, Procurorul Militar în rechizitoriul său oral a susținut că faptele imputate inculpaților sunt dovedite, cerând în consecință condamnarea lor și insistând pentru sancționarea severă în lipsă a inculpaților Cenușe I. Constantin și Mutrescu P. Vasile; în ceea ce privește pe inculpatul Nohai D. Gheorghe, Procurorul Militar a cerut achitarea lui pentru delictul de deținere de imprimate interzise, considerând că lipsește în cauză intențiunea delictoasă. În apărare a pus concluziuni pentru inculpatul Mutrescu P. Gheorghe avocatul Weintraub Herman, iar pentru toți ceilalți inculpați, au pus concluzii, ca apărători aleși, avocații Marcel Avram și Nona Pântea.

În principal, apărătorii au cerut instanței să constate că toți inculpații trimiși în judecată pentru delictul de favorizarea infractorilor se găsesc în condițiunile prevăzute de art. 130 C.P., în sensul că au fost amenințați de primii doi inculpați că, în caz de denunță, vor fi împușcați ei și familiile lor. Apărătorii au arătat că numiții au fost amenințați de primii doi inculpați în special după arestare și că astăzi, de frica răzbunării din partea acestora, nici nu se mai duc la lucru în pădure, fiind bănuiți de Cenușe I. Constantin și Mutrescu P. Vasile că i-ar fi denunțat și colaborează cu Miliția pentru prinderea lor.

Pentru favorizatorii Mutrescu P. Gheorghe și Mutrescu Pintilie, apărătorii arată că aceștia, în calitate de frate și de tată cu inculpatul Mutrescu P.Vasile, au trimis acestuia două pachete cu alimente cu știința și la îndemnul organelor de Securitate care intenționa și prin acest mijloc să obțină informațiuni despre fugarii Cenușe I. Constantin și Mutrescu P. Vasile. Că în această situație nu există infracțiune pentru ei, lipsind elementele constitutive ale delictului p.p. de art. 284 pct. 1 C.P., numiții fiind apărați dealtfel de răspunderea penală și potrivit prevederilor art. 287 C.P.[4]

În lipsă totală de dovezi, apărătorii au cerut achitarea inculpatului Chifan N. Constantin pentru ambele infracțiuni ce i se impută, arătând că în speță este vorba de o

[4] Este adevărat că nu au fost condamnați nici fratele, nici tatăl lui Vasile Motrescu, dar prețul compromisului a fost enorm: lăsând la o parte ancheta dură la care au fost supuși, în stare de arest, ei au fost constrânși să semneze angajamente de colaborare pentru prinderea celor doi partizani.

răzbunare din partea numitului Codrescu, rezultând că pistolul şi binoclu[l] găsit[e] la inculpat cu ocazia percheziţiei aparţin lui Codrescu.

Deasemeni apărătorii au cerut în principal achitarea inculpatului Nohai D. Gheorghe pentru ambele infracţiuni, pentru lipsa elementelor constitutive, deţinerea muniţiilor şi imprimatelor găsite la acesta, fiind fără importanţă şi fără scop ilicit. În subsidiar şi în cazul când Tribunalul va găsi că el eventual va trebui să răspundă pentru deţinerea acestor obiecte, apărătorii solicită largi circumstanţe atenuante şi suspendarea executării pedepsei prin aplicarea prevederilor art. 65 C.P.

Pentru aceleaşi consideraţiuni, apărătorii au mai cerut în principal şi achitarea inculpaţilor Creţan D. Traian şi Cenuşe Gherasim zis Moşu în ceea ce priveşte delictul de deţinere de armă p.p. de art. 32 din Legea 190/1947. Armele găsite la aceştia nefiind în stare de funcţionare şi incomplete, şi pentru aceştia s-a cerut în subsidiar aplicaţiunea disp. art. 65 C.P.

Pentru inculpaţii lipsă Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Vasile, nu s-au pus concluziuni în apărare potrivit disp. art. 339 C.J.M.

Inculpaţii prezenţi, având fiecare pe rând ultimul cuvânt, au declarat că nu mai au nimic de spus în afară de cele arătate de apărătorii lor, cerând cu toţii achitarea.

TRIBUNALUL

Deliberând în secret conform dispoz. art. 291, 295 din C.J.M.,

Asupra procesului penal de faţă.

Având în vedere actele dosarului, care au fost puse în discuţia părţilor, cum şi concluziile orale puse de apărare şi de procurorul militar.

Având în vedere că din toate acestea rezultă următoarele:

ÎN FAPT:

Inculpatul Cenuşe I. Constantin, fiind urmărit pentru activitate politică[5] desfăşurată în spatele trupelor sovietice în primăvara anului 1944, este arestat de organele Securităţii şi încarcerat la Penitenciarul Rădăuţi, în vederea cercetărilor. De aici reuşeşte să evadeze pe data de 19 august 1948 şi, pentru a scăpa de o nouă urmărire, se refugiază în codrii munţilor din regiunea Putna, unde este ajutat cu alimente şi îmbrăcăminte de soţia sa, o parte din neamuri şi diferiţi locuitori din comuna Putna.

În luna aprilie 1949, învinuitul Mutrescu Vasile, simţind că este urmărit pentru aceeaşi activitate din 1944, apucă şi el calea codrului, unde se întâlneşte cu Cenuşe Constantin, cu care se organizează în bandă, se înarmează, apoi săvârşeşte o serie de tâlhării[6] asupra muncitorilor din pădure şi a altor cetăţeni pe care-i pradă de alimente, îmbrăcăminte şi diverse obiecte.

Astfel, în ziua de 8 iulie 1949, ambii înarmaţi cu arme de foc de tip militar, întâlnind pe pădurarul [pădurarii] Lungu Eremia şi Nicolae Toader, ambii din comuna Vicovu de Jos, care veneau de la parchetul nr. 13 din pădurea Putna, prin ameninţarea cu armele i-au somat să arunce arma jos pe care o avea asupra sa pădurarul Lungu Eremia şi să ridice mâinile în sus. În faţa ameninţărilor făcute, pădurarul Lungu Irimia a aruncat arma, pe care au luat-o

---

[5] Nu activitate politică, ci exclusiv militară a desfăşurat Constantin Cenuşă şi nu în primăvara, ci în vara anului 1944.

[6] În această sentinţă, cuvântul "tâlhărie" este utilizat de 16 ori, cuvântul "jaf" de 5 ori, iar "bandit" de 72 de ori. Există o frază în care cuvântul "bandit" apare de patru ori. Remarcăm atât la organele de anchetă cât şi la instanţele militare tendinţa de a amplifica acuzaţiile de drept comun şi de a eluda aspectele politice ale activităţii învinuiţilor.

inculpații și apoi i-a[u] dezbrăcat și jefuit de haine și acte pe ambii pădurari, lăsându-i numai în cămașe și ismene, în plus pe pădurarul Nicolae Toader jefuindu-l și de suma de 2500 lei.

Cu aceeași ocazie, inculpații au întrebat pe cei doi pădurari dacă sunt comuniști și unde le sunt carnetele roșii, amenințându-i totodată că-i împușcă dacă sunt comuniști. Negăsind la ei carnetele respective, i-au pus să strige de trei ori, cu glas tare: *"Jos republica! Să trăiască partizanii până vin americanii!"*, după care i-au condus la o colibă în pădure unde se odihneau muncitorii Medrihan Dumitru, Precopciuc Lazăr și Cazacu Ioan și pe care sculându-i, i-au întrebat dacă cei doi pădurari sunt comuniști și dacă se poartă rău cu populația. La răspunsul negativ al muncitorilor, învinuiții i-au pus pe toți să strige: *"Jos republica!" "Să trăiască partizanii până vin americanii!"*, după care le-au dat drumul celor doi pădurari, forțându-i ca în timpul cât se depărtau de colibă să strige în continuare lozinca de mai sus. Dovada s-a făcut în instanță cu actele dosarului de cercetări, confirmate în cursul dezbaterilor.

Astfel, din declarațiile reclamanților Lungu Irimia și Nicolae Toader, a martorilor Precopciuc Lazăr, Mendrihan Dumitru[7] și Cazacu Ioan (filele 63-68 și 149-150), care prin semnalmentele date asupra celor doi bandiți, coroborate cu declarația lui Chifan Constantin (fila 69), care arată că în luna decembrie 1949 a găsit în pădurea Putna permisul de port armă al pădurarului Lungu Irimia de care fusese prădat odată cu arma în ziua de 8 iulie 1949 și declarația lui Coroamă Constantin (fila 70), care arată că cu ocazia venirii celor doi inculpați în baraca muncitorilor din pârâul Varnița în noaptea de 16 ianuarie 1950 și cu ocazia unei alte întâlniri ulterioare pe care a avut-o el cu Cenușe și Mutrescu în pădure a văzut la acesta din urmă o armă Manlicher din cele cu care sunt dotați pădurarii, rezultă că cei doi indivizi ce au săvârșit faptele din ziua de 8 iulie 1949, sunt banditii Cenușe Constantin și Mutrescu P. Vasile.

În seara zilei de 31 iulie 1949, pe la orele 20, șeful de laborator Ioja Teodor însoțit de studenții Bălănescu Paul și Popescu Ioan, toți de la Institutul Geologic București, ce se aflau pentru exploatarea de zăcăminte de petrol în munții Bucovinei, în timp ce se înapoiau din munți spre comuna Putna, jud. Rădăuți, pe o creastă între Valea Sucevitei și Valea Putnei, au fost atacați cu focuri de armă de trei indivizi necunoscuți care i-au somat să se culce la pământ, după care au fost jefuiți de tot echipamentul, acte, bani și alte obiecte ce aveau asupra lor. După ce numiții au fost jefuiți de obiectele ce aveau asupra lor, banditii i-au pus să strige de mai multe ori: *"Să trăiască regele Mihai!"*, *"Să trăiască partizanii!"*, *"Jos cu comuniștii, afară cu Davai!"*

Cele de mai sus se stabilesc cu declarațiile de la cercetări ale reclamanților: Ioja Teodor, Bălănescu Paul[8] și Popescu Ioan (filele 55-59 și 162-164), coroborate cu declarațiile inculpatului Breabăn Vasile și martorilor: Chifan Gheorghe (fila 60-61), Pârghie Ioan (fila 33), Spânu Ilie (fila 35), care arată că în noaptea de 16 ianuarie 1950, când au venit la ei în baracă banditii Mutrescu și Cenușe, au văzut la acesta din urmă un port-hart de piele de culoare roșiatică, din care a scos un carnet "Notes" în care a scris muncitorii din baracă și un ruksak, obiecte de care fusese jefuit laborantul Ioja Teodor în seara zilei de 31 iulie 1949 și care constituie un indiciu puternic că autorii acestui jaf sunt inculpații: Cenușe Constantin și Mutrescu P. Vasile, însoțiți de un al treilea, rămas neidentificat.

În noaptea de 16 ianuarie 1950, inculpații Cenușe Constantin și Mutrescu Vasile, înarmați cu arme de foc au venit la baraca muncitorilor din pârâul Varnița pentru a jefui pe muncitori de alimente și tutun.

---

[7] Vezi documentul nr. 73.

[8] Vezi documentul nr. 72.

Ajunşi aici, inculpatul Mutrescu Vasile a rămas de pază la intrare în baracă, iar Cenuşe Constantin a pătruns în baracă unde se odihneau muncitorii, pe care sub ameninţare cu arma i-a silit să le pregătească mâncare caldă şi să le dea alimente şi tutun. De frică, muncitorii au contribuit fiecare cu alimente din care s-a pregătit hrană caldă banditilor de către inculpatul Breabăn C[onstan]tin, care apoi a fost scoasă din baracă şi dată banditilor de către inculpatul Breabăn Vasile. Tot cu acea ocazie muncitorii au contribuit fiecare cu alimente ca: făină, brânză, slănină şi ţigări pe care banditul Cenuşe le-a pus în rucsacul ce-l avea cu el, după ce [care] a ieşit şi a dispărut în pădure, împreună cu celălalt bandit, Mutrescu Vasile.

În timpul cât se afla în baracă, banditul Cenuşe Constantin, printre altele, a spus muncitorilor că în curând se vor schimba lucrurile şi că atunci va fi mâncare pentru toţi, iar nu ca acum, când muncitorii primesc brânză stricată de la magazin.

Aceste fapte săvârşite de inculpaţii Cenuşe Constantin şi Mutrescu Vasile în noaptea de 16 ianuarie 1950, se stabilesc în sarcina lor cu declaraţiile martorilor: Pârghie Ion (fila 33), Spânu Ilie (fila 35 şi 98), Chifan Gheorghe (fila 36, 37 şi 101) şi ale inculpaţilor: Breabăn Vasile (fila 38, 40 şi 71-72), Breabăn Constantin (fila 41 şi 73-74), Chifan Constantin (fila 42), Constantin Coroamă (fila 43, 44 şi 126-127) şi Mutrescu Gheorghe (fila 45 şi 104).

În noaptea de 7 februarie 1950, aceiaşi inculpaţi Cenuşe Constantin şi Mutrescu Vasile, înarmaţi cu arme de foc, au apărut [pătruns] în cabana din pădurea Putna, la locul denumit pârâul Stefului, unde se odihneau muncitorii: Cârstean Victor, Galan Vasile, Munteanu Teodor, Cârstean Radu, Cârstean Petre, Sfichi Ştefan, Hurjui Ioan, Cuciureanu Gavril, Alexandru Bodnari, Pintescu Gheorghe şi Şerban Vasile, toţi din comuna Gălăneşti, jud. Rădăuţi, pe care i-au ameninţat cu armele şi i-au silit să le facă mâncare şi să le dea alimente şi tutun, lucru pe care acei muncitori, de frică, l-au făcut, contribuind fiecare cu alimente şi tutun din drepturile lor.

Tot cu acea ocazie banditii au întrebat pe muncitori dacă sunt comunişti[9] şi la răspunsul lor afirmativ, cei doi banditi le-au spus că nu este bine că sunt comunişti, întrucât vremurile se vor schimba în curând şi atunci vor apuca ei calea codrului.

La plecare, banditii au ameninţat pe muncitori că le vor omorî vitele şi vor arunca cu grenade în cabana lor, dacă vor încunoştiinţa autorităţile despre cele întâmplate.

Aceste fapte se dovedesc cu declaraţiile muncitorilor jefuiţi: Burjui Ion (fila 110, 111 şi 123), Cristean Radu (fila 112, 113), Cristean Petre (fila 114 şi 121), Muntean Teodor (fila 115 şi 119), Cuciureanu Gavril (fila 116 şi 124), Galan Vasile (fila 118), Cârstean Victor (fila 120) şi Sfichi Ştefan (fila 122).

În noaptea de 24 ianuarie 1950, pe la orele 24, banditii Cenuşe şi Mutrescu, tot înarmaţi, au mers la baraca din cantonul Stegea, unde se odihneau 16 muncitori, pe care prin acelaşi procedeu al ameninţării cu armele, i-au forţat să le facă mâncare şi să le dea tutun, lucru pe care muncitorii respectivi l-au făcut.

Cu această ocazie, cei doi banditi, pentru a nu fi recunoscuţi de toţi muncitorii, nu au mai intrat în baracă, ci au cerut să li se dea mâncare şi tutun de la uşa barăcii. După ce li s-a pus la dispoziţie mâncare şi tutun, banditii deasemeni au ameninţat cu moartea pe muncitori în caz că-i vor denunţa autorităţilor.

Acest fapt se dovedeşte cu declaraţiile muncitorilor Puzdrea D[umi]tru (fila 176 şi 185), Aga C[onstan]tin (fila 177 şi 185), Fodor Gheorghe (fila 178 şi 185 v.), Fodor Vasile (fila 179 şi 186), Coroamă Ilie (fila 181 şi 186) şi Coroamă Alexie (fila 182 şi 186).

---

[9] De regulă, Cenuşă şi Motrescu politizau conta[illegible] muncitorii forestieri şi alte persoane întâlnite în pădure.

Considerând că probatoriul administrat în lipsa inculpaților Cenușe Constantin și Mutrescu Vasile este complet, dovezile strânse la cercetări fiind confirmate în instanță de arătările coroborate a[le] celorlalți inculpați, Tribunalul a căutat să rețină ca dovedite în sarcina lor toate faptele despre care s-a făcut vorbire în dosar.

Inculpații: Breabăn C[onstan]tin, Breabăn Vasile, Coroamă Constantin, Mutrescu P. Gheorghe, Mutrescu Z. Gheorghe, Mutrescu Pintilie, Crețan Traian, Cenușe Gherasim zis Moșu, Cenușe D. Teodor și Cenușe T. Dumitru, sunt învinuiți că au zădărnicit eforturile organelor de Miliție de a prinde pe inculpații Cenușe C[onstan]tin și Mutrescu P. Vasile, informând pe aceștia asupra măsurilor luate de Miliție și dându-le în special alimente.

A rezultat astfel că:

a) Inculpatul BREABĂN CONSTANTIN, în noaptea de 16 ianuarie 1950 după ce muncitorii din baraca de la locul numit Varnița, au fost siliți sub amenințarea cu armele să dea mâncare, alimente și tutun celor doi bandiți, ieșind afară din baracă cu banditii, a ajuns la înțelegere cu ei ca în viitor să le aducă alimente de la familiile lor sau de la muncitori de acasă.

Pentru a nu fi descoperiți, inculpatul a fixat ca loc de întâlnire cu banditii într-o altă baracă din apropiere care era nelocuită și unde urma să depoziteze pachetele aduse banditilor de acasă și de unde aceștia urmau să le ridice atunci când puteau, în timpul nopții.

Acest consemn stabilit cu banditii a fost comunicat de Breabăn C[onstan]tin fratelui său Breabăn Vasile și lui Coroamă Constantin, pe care ambii l-au acceptat.

Într-o noapte pe la sfârșitul lunii ianuarie 1950, inculpatul Breabăn Constantin, mergând la grajdul vitelor pe care le aveau cu ei în pădure pentru lucru, s-a întâlnit aici cu cei doi banditi, cărora le-a dus acolo mâncare din baraca lor, fără ca ceilalți muncitori să știe. Tot cu acea ocazie a informat pe banditi asupra măsurilor luate de Miliție și care sunt paznicii de vânătoare în pădure, de care banditii trebuiau să se ferească.

Deasemeni, acest inculpat a știut de pachetul cu alimente adus de fratele său de la familia banditilor Mutrescu Vasile în ziua de 23 ianuarie 1950 și predat acestuia la locul stabilit (baraca părăsită).

În fine, a cunoscut și faptul că inculpatul Coroamă C[onstan]tin a adus și el în luna februarie 1950 un pachet cu alimente pentru banditul Mutrescu Vasile, tot de la familia acestuia, pachet pe care Coroamă Constantin l-a ținut câteva zile în fân și câteva zile în baracă și pe care neputându-l preda banditilor care în acel timp nu s-au prezentat la locul fixat, l-a adus înapoi familiei.

Acest inculpat nu a anunțat organele în drept despre tâlhăria comisă de banditi în noaptea de 16 ianuarie 1950 asupra muncitorilor din baraca unde se afla și el, dar s-a înțeles cu banditii, înlesnindu-le acestora posibilitatea de a fi aprovizionați cu alimente așa cum s-a arătat mai sus.

b) Inculpatul BREABĂN VASILE, acceptând hotărârea luată de fratele său Breabăn C[onstan]tin, de a aproviziona cu alimente pe cei doi banditi, mergând în comună a anunțat pe tatăl și fratele banditului Mutrescu că s-a întâlnit cu acesta și Cenușe în pădure, făcându-le totodată cunoscut că cei doi banditi o duc greu cu mâncarea.

Ca urmare a acestui fapt, în ziua de 23 ianuarie 1950, a primit de la tatăl banditului Mutrescu, prin fratele acestuia, Gheorghe Mutrescu, un pachet de circa 15-20 kg alimente pe care l-a dus și predat banditilor în pădure, la locul fixat.

Nu a adus la cunoștință autorităților nimic despre existența banditilor în pădure și despre tâlhăriile din noaptea de 16 ianuarie 1950.

c) Inculpatul COROAMĂ CONSTANTIN ar fi acceptat și el propunerea banditilor de a-i aproviziona cu alimente și în cursul lunii februarie a adus banditului Mutrescu Vasile un

pachet cu alimente de la familia sa pe care l-a ţinut ascuns în fân şi în barcă câteva zile, pachet pe care neputându-l înmâna bandiţilor, întrucât aceştia nu s-au prezentat la locul fixat, l-a restituit în cele din urmă familiei.

Deasemeni, în cursul lunii ianuarie a mai dat o dată mâncare bandiţilor pe care le-a adus-o în baraca părăsită, iar altă dată le-a dat alimente[:] circa 5-6 kg. făină, brânză, slănină şi tutun, fără ca ceilalţi muncitori să ştie.

A avut cunoştinţă de pachetul cu alimente dus bandiţilor de Breabăn Vasile în ziua de 23 februarie 1950. La rugămintea bandiţilor de a nu fi denunţaţi organelor de Miliţie, acest învinuit s-a conformat întocmai, nedenunţând nici jefuirea muncitorilor de alimente în noaptea de 16 ianuarie 1950.

d) Inculpatul MUTRESCU Z. GHEORGHE, deşi a făcut parte dintre muncitorii ce au fost prădaţi de alimente de cei doi bandiţi în noaptea de 16 ianuarie 1950, nu a adus la cunoştinţă autorităţilor acest fapt.

Mai mult chiar, în ziua de 23 ianuarie 1950, venind din sat la lucru în pădure împreună cu Breabăn Vasile, află de la acesta că primise un pachet cu alimente de la Pintilie Mutrescu, pe care-l transporta bandiţilor în pădure, iar în seara aceleeaşi zile a fost şi el cu Breabăn Vasile de au dus coletul în baraca părăsită, de unde l-au luat apoi bandiţii.

e) Inculpatul CREŢAN TRAIAN, fiind pădurar în cantonul Timotei din Ocolul Silvic Putna, în cursul anului 1949 şi 1950 s-a întâlnit în repetate rânduri cu cei doi bandiţi prin pădure, pe care i-a informat despre acţiunile de urmărirea lor de către Miliţie, i-a aprovizionat cu alimente şi tutun şi, deşi ştia că cei doi bandiţi săvârşiseră o serie de tâlhării, nu i-a denunţat nimănui.

Astfel, prima dată s-a întâlnit cu bandiţii în iulie 1949, când le-a dat să mănânce un ceaun cu lapte şi mămăligă precum şi 100 ţigări Plugare ce avea la canton pentru muncitori. Cu această ocazie a informat pe bandiţi despre oamenii din sat care i-ar putea ajuta cu alimente şi în care ar putea să aibă încredere că nu-i trădează. Tot atunci a aflat de la bandiţi că aceştia se adăposteau într-o colibă în Pârâul Stefului. A doua întâlnire a avut-o cu bandiţii în luna septembrie 1949, pe Plaiul Bulai, când a aflat de la bandiţi de cine mai sunt ajutaţi cu alimente. A treia oară s-a întâlnit cu cei doi bandiţi în luna octombrie 1949, lângă casa silvică, când deasemeni le-a dat să mănânce lapte cu mămăligă. Tot cu această ocazie le-a dat şi două pachete de tutun.

f) Inculpatul CENUŞE TEODOR zis BRUTAC, într-o noapte din luna septembrie 1948, a primit în casă pe banditul Cenuşe Constantin care i-a cerut mâncare şi i-a povestit că este evadat de la Securitatea din Rădăuţi. Inculpatul i-a dat mâncare şi la cererea banditului, a trimis pe un fiu al său la Maria Cenuşă, soţia banditului, ca aceasta să-i aducă îmbrăcăminte. Văzând că nu vine soţia sa, pe la orele 1 noaptea s-a dus acasă la ea, de unde şi-a luat îmbrăcăminte şi alimente pentru mai multe zile.

Inculpatul, deşi ştie că banditul Cenuşe este evadat de la Securitate şi că este urmărit, l-a adăpostit în casa sa, dându-i mâncare, în loc să-l denunţe autorităţilor.

g) Inculpatul CENUŞĂ T. DUMITRU a fost în casă la tatăl său într-o noapte din luna septembrie 1948, când a venit aici banditul Cenuşe Constantin, unde a mâncat şi a cerut să fie anunţată soţia sa pentru a-i aduce îmbrăcăminte, cu care ocazie a aflat că banditul este evadat din închisoare. Deasemeni, într-o noapte din toamna anului 1948, se afla într-o baracă în pădure când a venit banditul Cenuşe la ei şi a forţat prin ameninţare cu arma pe muncitorul Andrieş Ion zis Tarciuc să-i facă mâncare şi banditul deasemeni, după ce a mâncat, le-a povestit cum a evadat de la închisoare.

Inculpatul nu a adus la cunoştinţă autorităţilor cele de mai sus.

h) Inculpatul CENUŞE GHERASIM zis MOŞU, începând încă din luna oct[ombrie] 1948, s-a întâlnit de mai multe ori în pădure cu banditul Cenuşe Constantin pe care l-a ajutat cu alimente pe care i le aducea de acasă.

Inculpatul adesea mergea în pădure cu arma la vânat, iar din vânatul realizat ajuta şi pe bandiţi. La o întâlnire cu banditul Cenuşă, ce a avut loc în luna oct[ombrie] 1948, a dormit o noapte împreună cu el, într-un şopron de fân din Poiana Secării.

Cu ocazia altor întâlniri ce le-a avut cu banditul Cenuşe în cursul anului 1950, l-a informat că acasă este bine, dar este tare urmărit de Miliţie.

i) Inculpatul MUTRESCU L. PINTILIE, fiind informat de Breabăn Vasile şi Coroamă Constantin că s-au întâlnit în pădure cu Cenuşe Constantin şi cu fiul său Mutrescu Vasile şi spunându-i că o duc prost cu hrana, a convenit cu cei doi informatori să trimită prin ei alimente pentru fiul său şi Cenuşe Constantin.

Astfel, în ziua de 23 ianuarie 1950, a trimis prin alt fiu al său, Gheorghe Mutrescu, un pachet cu alimente acasă la Breabăn Vasile, pe care acesta în aceeaşi zi l-a transportat la pădure, iar seara l-a dus la baraca părăsită, de unde a fost ridicat de cei doi bandiţi.

Deasemeni în cursul lunii februarie 1950 a mai trimis pentru cei doi bandiţi un pachet cu alimente prin Coroamă C[onstan]tin, [pe] care neputându-l preda bandiţilor, întrucât aceştia nu s-au prezentat la locul indicat şi pentru a nu se strica, i-a fost restituit.

j) Inculpatul MUTRESCU P. GHEORGHE, în ziua de 23 ianuarie 1950 a transportat de la tatăl său la Breabăn Vasile acasă, un colet cu alimente pentru a fi dus de acesta în pădure, celor doi bandiţi.

A ştiut şi de coletul cu alimente trimis bandiţilor de tatăl său prin Coroamă Constantin. Acest colet fiind adus înapoi de Coroamă C[onstan]tin a fost ridicat de acasă de la acesta chiar de inculpat şi predat tatălui său.

Deşi a avut cunoştinţă că fratele său operează împreună cu banditul Cenuşă, n-a divulgat pe aceşti bandiţi, consimţând să-i ajute aşa cum s-a arătat mai sus.

Dintre aceştia, inculpaţii: Breabăn Vasile, Breabăn C[onstan]tin, Coroamă C[onstan]tin, Mutrescu Z. Gheorghe, Creţan Traian, Cenuşe Toader şi Cenuşe T. Dumitru au susţinut la cercetare (filele: 39, 41, 44, 45, 211, 222 şi 224), la instrucţie (filele: 71, 73, 212) şi în instanţă (filele: 417, 418, 419, 422, 424, 426 şi 427), că au dat alimente, că au transportat alimente sau că nu au denunţat autorităţilor pe cei doi bandiţi, de frică, fiind ameninţaţi de bandiţi că vor fi împuşcaţi ei, familiile şi caii lor. În acest sens, inculpaţii au căutat să facă dovada în instanţă cu martorii: Pârghie Ion, Chifan P. Gheorghe, Mutrescu N. C[onstan]tin zis Spânu, Hrobor Vasile, Raţă Pavel, Nistor Petre.

Martorii au arătat sub prestare de jurământ că într-adevăr inculpaţii se temeau de cei doi bandiţi, întrucât aceştia terorizau întreaga populaţie din regiune, fapt ce a împiedicat pe inculpaţi, după punerea lor în libertate provizorie, să mai meargă la lucru în pădure, fiind ameninţaţi în mod special de bandiţi sub motivul că i-ar fi denunţat (filele 430-434 şi 438).

Inculpatul Breabăn Vasile a susţinut (fila 17 verso) că ar fi reclamat în luna octombrie 1949 că i s-au furat anumite lucruri şi mâncare în pădure de către bandiţi şi că şeful [postului] de Miliţie i-ar fi spus că nu are ce face.

Martorul Chifan P. Gheorghe a confirmat că inculpatul Breabăn Vasile ar fi anunţat autorităţile în luna octombrie 1949, când li s-au furat nişte sumane (fila 431).

Prin martorul Raţă Pavel (fila 434) inculpatul Coroamă C[onstan]tin a căutat să dovedească că a dat sprijin organelor de Securitate pentru urmărirea şi prinderea celor doi bandiţi.

Inculpatul Creţan Traian a încercat prin martorul Nistor V. Petre (fila 438) să arate deasemeni că nu a favorizat nici un moment pe cei doi bandiţi, ci din contră a căutat să sprijine Miliţia pentru prinderea lor.

Inculpatul Cenuşe Gherasim zis Moşu recunoaşte că s-a întâlnit cu Cenuşe I. Constantin şi că i-ar fi promis să-i procure nişte cartuşe (fila 425). Nu s-a stabilit însă că numitul i-ar fi procurat cartuşele promise.

Inculpaţii: Pintilie Mutrescu şi Gheorghe P. Mutrescu, au susţinut că fiind informaţi de către Coroamă Gh. Constantin că Mutrescu P. Vasile, fiul şi fratele lor este [sic!] în pădure şi terorizează împreună cu Cenuşe I. Constantin [pe] muncitorii care taie lemne, luându-le mâncarea şi ameninţându-i, i-au trimis acestuia două pachete cu mâncare ca să-l împiedice de a mai fura mâncarea muncitorilor (filele 420, 421). Ambii susţin că aveau legături cu organele Securităţii Rădăuţi şi primiseră de la aceste organe consemnul să folosească orice mijloc pentru a-l găsi pe Mutrescu P. Vasile şi a-l determina să se predea. În acest sens, inculpatul Mutrescu P. Gheorghe menţionează că fiind arestat în cauză de organele Miliţiei, a cerut să fie trimis spre cercetare organelor de Securitate care l-au pus imediat în libertate pentru a-şi continua activitatea informativă (fila 420 verso).

Inculpatul a căutat să facă astfel dovada că a lucrat din ordinul organelor de Securitate şi dacă apare în cauză ca inculpat se datoreşte faptului că dosarul se află întocmit de organele de Miliţie, care nu cunosc activitatea sa, şi nu de organele de Securitate cu care a colaborat. Inculpatul a arătat că este în măsură să facă oricând dovada aceasta prin căpitanul Hudescu de la Securitatea Rădăuţi, din ordinul căruia a lucrat.

Fără a înlătura apărările făcute de inculpaţi, care se coroborează în mare măsură cu dosarul de cercetări, Tribunalul a căutat să reţină că într-adevăr inculpaţii: Breabăn A. Vasile, Breabăn A. Constantin, Coroamă Gh. Constantin, Mutrescu Z. Gheorghe, Creţan C. Traian, Cenuşe D. Toader, Cenuşe T. Dumitru, Cenuşe Gherasim zis Moşu, Mutrescu L. Pintilie şi Mutrescu P. Gheorghe, au avut legături cu inculpaţii Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Vasile şi le-au dat alimente sau le-au făcut unele servicii.

Totodată Tribunalul caută în schimb să reţină că sunt întemeiate şi apărările pe care fiecare în parte a căutat să le facă şi prin care s-a încercat să se justifice motivul pentru care numiţii nu au denunţat cazul autorităţilor. Cu ocazia percheziţiilor domiciliare, s-a găsit la inculpatul Chifan Constantin zis Pişta, un pistol Browning cu seria 252461 cu un încărcător cu 15 cartuşe; la inculpatul Lucaci C. Ioan zis Goangă un număr de 4 cartuşe de armă militară (3 Z.B. şi unul rus); la inculpatul Nohai D. Gheorghe, un număr de 7 cartuşe armă militară (două Z.B., 3 ruseşti şi 2 Manlicher) precum şi o carte poştală ilustrată, folosită pe timpul regimului antonescian şi 3 bancnote germane (mărci); la inculpatul Creţan Traian, o armă de vânătoare cal[ibru] 16 mm seria 89379 şi la inculpatul Cenuşe Gherasim zis Moşu, o armă de vânătoare cu o ţeavă. Dovada în instanţă pentru toţi aceştia s-a făcut cu procesele-verbale de percheziţie de la dosar (filele 20, 251, 252, 209 şi 216) şi cu corpurile delicte constituite în cauză.

Inculpatul Chifan Constantin a susţinut (fila 423) în apărarea sa că pistolul găsit în locuinţa sa nu-i aparţine, fiind al paznicului de vânătoare Codrescu Petre, care l-a uitat la el, faptul fiind cunoscut şi de martorul Chifan C. Nicolae.

Inculpatul a căutat să mai stabilească în instanţă că numitul Codrescu Petre ar fi renunţat la pistol cu ocazia cercetărilor, sub motivul că nu ar fi al său, pentru a scăpa de răspundere.

Inculpatul Lucaci C. Ioan susţine (fila 428) că ar fi găsit cele 4 cartuşe aflate la percheziţie în urma unei petreceri ce a avut loc acasă la el şi la care au luat parte mai mulţi pădurari.

Ulterior a aflat că aceste cartuşe ar fi fost uitate în aceste împrejurări de pădurarul Bâcu Gheorghe, care încercase să le tragă, dar fiind percutate, nu au luat foc.

Inculpatul Nohai D. Gheorghe pretinde (fila 429) că ar fi găsit cele 7 cartuşe în pădure.

În ce priveşte cartea poştală şi bancnotele germane, arată că sunt de pe front şi uitate printre lucrurile din locuinţa sa.

Inculpatul Creţan C. Traian arată că arma găsită era în stare de nefuncţionare şi ca atare nu i-ar fi dat nici-o importanţă (fila 424).

Inculpatul Cenuşe Gheorghe [Cenuşă Gherasim] zis Moşu[10], susţine că arma este de pe timpul când se găsea evacuat şi că în prezent este în stare de totală nefuncţionare (fila 245 verso).

Primind în parte apărările inculpaţilor Lucaci C. Ion zis Goangă, Nohai D. Gheorghe, Creţan C. Traian şi Cenuşe D. Toader [Cenuşă Gherasim] zis Moşu, în ceea ce priveşte deţinerea de arme şi muniţii, a căutat să reţină totuşi ca dovedit că într-adevăr s-au găsit la aceştia, cu ocazia percheziţiilor domiciliare, muniţiile sau armele despre care se face menţiune pentru fiecare în parte în procesele-verbale de percheziţie de la dosar.

Tribunalul caută în schimb să primească în totul apărările făcute de Chifan N. Constantin şi de Nohai D. Gheorghe, pentru primul în ceea ce priveşte faptul de a se fi găsit în locuinţa sa un pistol Browning cu 15 cartuşe, pentru cel de-al doilea pentru faptul de a se fi găsit la el o carte poştală ilustrată şi mai multe bancnote germane din timpul războiului.

Inculpatul Chifan N. Constantin mai este arătat la cercetări de Codrescu Petre şi de către soţia acestuia Codrescu Maria, că ar fi avut unele manifestări ostile regimului şi tendenţioase.

Astfel ar fi afirmat că în primăvara anului 1950 se va schimba regimul actual şi că va răsări şi soarele său, întrucât este o prostie a susţine că Stalin este mai tare. Că Miliţia degeaba umblă după bandiţi prin pădure întrucât aceştia sunt bine înarmaţi, iar în primăvară se va uni cu ei şi împreună vor distruge telefoanele şi vor ocupa instituţiile. Că bandiţii Cenuşe şi Mutrescu sunt în munţi de 6 ani şi aşteaptă şi ei ceasul când vor trage la răspundere pe cei din regimul actual. Deasemeni a mai afirmat că tot în primăvară, dacă-i va ajuta Dumnezeu, vor scoate din închisori pe toţi deţinuţii politici, condamnaţi pentru rebeliunea din 1941 şi care le vor fi de mare ajutor.

În aceleaşi ocazii, inculpatul a strigat: *"Să trăiască regele Mihai, regele românilor!"* pentru a cărui aducere înapoi va lupta.

Inculpatul se apără împotriva acestor învinuiri, susţinând că este o răzbunare a paznicului Codrescu Petre, pentru că nu i-ar fi făcut cadou vânat cât şi pentru faptul de a fi declarat la cercetări că pistolul găsit în locuinţa sa la percheziţie este a[l] lui Codrescu, pentru care acesta nu avea permis legal.

Întrucât din dezbateri a rezultat că într-adevăr există neînţelegeri şi revendicări personale între inculpat şi familia paznicului Codrescu Petre şi întrucât nu mai sunt şi alte dovezi în această privinţă împotriva inculpatului, Tribunalul a căutat să nu reţină ca dovedit acest fapt.

ÎN DREPT:

Având în vedere că prin ordinul de trimitere direct în judecată nr. 361 din 2 august 1950 s-a deschis acţiune penală împotriva inculpaţilor: Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Vasile pentru:

- delictul de tâlhărie p.p. de art. 529, 531 pct. 3 şi 5 C.P.;
- delictul de tâlhărie repetată, p.p. de art. 529, 531 pct. 1, 3 şi 5 C.P.;
- delictul de instigare publică p.p. de art. 327 al. 3 C.P. şi
- delictul de deţinere şi port ilegal de armament şi muniţiuni de tip militar *pe un teritoriu sub stare de asediu* p.p. de art. 33 şi 35 lit. a Legea 190/1947; în plus, inculpatul Cenuşe I. Constantin şi pentru delictul de evadare p.p. de art. 297 C.P.

---

[10] Gherasim Cenuşă zis Moşu este numit incorect când Gheorghe, când Toader.

Văzând că Tribunalul considerând complect probatoriul administrat în lipsa inculpaților Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Vasile, a căutat să rețină ca dovedite în sarcina lor faptele despre care s-a făcut vorbire în dosar şi care le-au fost imputate.

Considerând că în faptele astfel reținute în sarcina inculpaților Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Gheorghe sunt întrunite elementele delictului de tâlhărie şi de tâlhărie repetată p.p. de art. 529, 531 pct. 1, 3 şi 5 C.P., elementele delictului de instigare publică p.p. de art. 327 al. 3 C.P. şi elementele delictului de deținere şi port ilegal de armament şi muniții de tip militar *pe un teritoriu sub stare de asediu* p.p. de art. 33 şi 35 lit. a din Legea 190/1947.

Considerând că pentru inculpatul Cenuşe I. Constantin sunt întrunite şi elementele delictului de evadare p.p. de art. 297 C.P.; considerând că inculpații cu vădită intenție delictoasă au comis aceste fapte; că aşa fiind, Tribunalul urmează să-i declare pe ambii inculpați culpabili şi responsabili pentru toate aceste infracțiuni.

Văzând că prin ordinul de trimitere în judecată nr. 361 din 2 august 1950 s-a mai deschis acțiune penală şi împotriva inculpaților Breabăn Vasile, Breabăn A. Constantin, Coroamă G. Constantin, Mutrescu Z. Gheorghe, Cenuşe D. Toader zis Brutac, Cenuşe T. Dumitru, Cenuşe Gherasim zis Moşu, Mutrescu P.Gheorghe şi Mutrescu L. Pintilie, toți pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 pct. 1 C.P.

Văzând că Tribunalul, fără a înlătura apărările făcute de inculpați, a căutat să rețină că toți aceştia au avut legături cu inculpații Cenuşe Constantin şi Mutrescu P. Vasile şi că le-au dat acestora alimente sau le-au făcut unele servicii.

Văzând şi dispoz. art. 284 pct. 1 C.P., Tribunalul consideră că în această situație sunt întrunite pentru toți aceşti inculpați elementele delictului de favorizarea infractorului p.p. de art. 284 pct. 1 C.P.;

Văzând în schimb că totodată Tribunalul a căutat să primească apărările pe care fiecare în parte din aceşti acuzați le-au făcut şi prin care numiții au încercat să justifice motivele ce i-au determinat să nu denunțe cazul autorităților.

Văzând că Tribunalul a considerat astfel întemeiată apărarea inculpaților: Breabăn A. Vasile, Breabăn A. C[onstan]tin, Coroamă G. C[onstan]tin, Mutrescu Z. Gheorghe, Crețan C. Traian, Cenuşe D. Toader zis Brutac şi Cenuşe T. Dumitru, în sensul că au fost terorizați de către inculpații Cenuşe I. C[onstan]tin şi Mutrescu P. Vasile şi amenințați că vor fi împuşcați ei şi familiile lor în caz de opunere sau de denunț.

Văzând că în apărarea lor aceştia au invocat prevederile art. 130 C.P.

Văzând disp. art. 130 C.P., Tribunalul consideră că într-adevăr s-a exercitat asupra inculpaților susnumiți amenințări de natura celor prevăzute de art. 130 C.P. şi că în această situație inculpați[i] sunt apărați de răspundere penală.

Văzând că Tribunalul a găsit întemeiate şi apărările făcute în cauză de inculpații: Cenuşe Gherasim zis Moşu, Mutrescu L. Pintilie, Mutrescu P. Gheorghe; că inculpatul Cenuşe Gherasim zis Moşu a invocat în apărarea sa prevederile art. 126 C.P. iar inculpații Mutrescu Pintilie şi Mutrescu P.Gheorghe prevederile art. 287 C.P. şi că apărările lor pot fi privite în lumina textelor invocate;

Că aşa fiind, Tribunalul constată că şi aceştia sunt apărați de răspundere penală potrivit prevederilor textelor menționate.

Că deci Tribunalul urmează, în consecință, să declare pe toți aceştia neculpabili pentru delictul de favorizarea infractorilor p.p. de art. 284 al. 1 C.P.

Văzând că prin ordinul de trimitere direct în judecată nr. 361 din 2 august 1950 împotriva inculpaților Crețan C. Traian şi Cenuşe Gherasim zis Moşu, s-a deschis acțiune şi pentru delictul de deținere ilegală de arme de vânătoare p.p. de art. 32 din Legea 190/1947.

Văzând că la percheziţiile domiciliare s-au găsit într-adevăr la numiţii arme de vânătoare pentru care nu au putut justifica o deţinere legală.

Că în atare situaţie inculpaţii au săvârşit delictul p.p. de art. 32 din Legea 190/1947, pentru care Tribunalul caută a-i găsi culpabili şi responsabili, urmând să-i sancţioneze potrivit prevederilor art. 32 din Legea 190/1947, Tribunalul apreciază că este cazul pentru aceşti doi inculpaţi să facă în favoarea lor aplicarea art. 157 şi 65 C.P., ambii fiind infractori primari şi având referinţe bune.

Văzând că s-a mai deschis acţiune penală în cauză şi împotriva inculpaţilor [inculpatului] Chifan N. Constantin pentru delictul de instigare publică p.p. de art. 327 al. 3 C.P. şi pentru delictul de deţinere ilegală de armament şi muniţii p.p. de art. 33 şi 35 din Legea 190/1947.

Văzând că pentru ambele capete de acuzaţie, Tribunalul nu a găsit dovezi suficiente de vinovăţie pe baza cărora să constate existenţa infracţiunilor imputate;

Că aşa fiind Tribunalul urmează să-l declare pe acesta neculpabil pentru ambele infracţiuni, potrivit prevederilor art. 4 part. I pct. 1 Pr. P.

Văzând că în cauză au fost deasemeni trimişi direct în judecată şi inculpaţii Lucaci Ion zis Goangă şi Nohai D. Gheorghe, ambii pentru delictul de deţinere ilegală de muniţii, altele decât la care ar fi avut dreptul p.p. de art. 30 lit. b din Legea 190/1947, inculpatul Nohai D. Gheorghe şi pentru delictul de deţinere de imprimate interzise p.p. de art. 325 lit. c, C.P.;

Văzând că Tribunalul primind în parte apărările lor a reţinut totuşi ca dovedit faptul că la domiciliul lor s-au găsit muniţiile de care s-a făcut vorbire în procesele-verbale de percheziţie.

Că deci numiţii au comis delictul p.p. de art. 30 lit. b din Legea 190/1947, pentru care Tribunalul urmează a-i declara culpabili şi responsabili.

Tribunalul apreciază în schimb că este cazul şi pentru aceştia să facă aplicaţiunea art. 157 şi 65 C.P. aflându-se în aceleaşi condiţiuni ca şi inculpaţii Creţan Traian şi Cenuşe Gherasim zis Moşu.

Văzând în ceea ce priveşte faptul de deţinere de imprimate interzise ce este imputat inculpatului Nohai D. Gheorghe, Tribunalul a căutat să-l înlăture în lipsa elementelor constitutive prevăzute de art. 325 lit. c, C.P. Că deci, pentru acest fapt Tribunalul urmează să-l declare neculpabil potrivit prevederilor art. 4, part. I, pct. 4, Pr. Pen.

Văzând că s-au făcut cheltu[i]eli cu judecarea procesului, Tribunalul urmează să facă şi aplicaţiunea art. 304 C.J.M. pentru cei condamnaţi.

Pentru toate aceste consideraţiuni şi în unire în parte cu concluziunile procurorului Militar;

TRIBUNALUL
ÎN NUMELE LEGII
HOTĂRĂŞTE:

Declară pe inculpaţii: Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Vasile culpabili pentru următoarele delicte:

- tâlhărie, p.p. de art. 529, 531 pct. 3 şi 5 C.P.;
- tâlhărie repetată, p.p. de art. 529, 531 pct. 1, 3 şi 5 C.P.;
- instigare publică, p.p. de art. 327 al. 3 C.P.;
- deţinere şi port ilegal de armament şi muniţii de tip militar, p.p. de art. 33 şi 35 lit. a Legea 190/1947 şi în plus pe Cenuşe Constantin şi pentru delictul de evadare, p.p. de art. 297 C.P.

Tot cu unanimitate de voturi declară pe inculpaţii: Breabăn A. Vasile, Breabăn A. Constantin, Coroamă Constantin, Mutrescu P. Gheorghe, Cenuşe Teodor zis Brutac, Mutrescu I. Pintilie, Mutrescu Z. Gheorghe şi Cenuşe Dumitru, neculpabili pentru delictul de favorizarea infractorilor prev. şi pen. de art. 284 al. 1 C.P.; pe inculpaţii: Creţan Traian şi

Cenuşe Gherasim zis Moşu, neculpabili pentru delictul de favorizarea infractorilor şi culpabili pentru deţinere ilegală de armă de vânătoare p.p. de art. 32 din Legea 190/1947.

- Pe inculpatul Chifan Constantin, neculpabil pentru delictele de instigare publică şi deţinere ilegală de armament şi muniţii de tip militar;

- Pe inculpatul Lucaci C. Ion zis Goangă, culpabil pentru delictul de deţinere de muniţii, altele decât cele la care avea dreptul;

- Pe inculpatul Nohai D. Gheorghe culpabil pentru delictul de deţinere ilegală de muniţii, altele decât cele la care avea dreptul şi neculpabil pentru delictul de deţinere de imprimate.

[De] asemenea, cu unanimitate de voturi, că sunt circumstanţe atenuante pentru Creţan Traian şi Cenuşe Gherasim zis Moşu, pentru delictul de deţinere ilegală de armament şi muniţiuni. Cu unanimitate de voturi condamnă pe: Cenuşe I. Constantin şi Mutrescu P. Vasile, în lipsă, la câte 8 (opt) ani închisoare corecţională, 20000 (douăzeci mii) lei amendă corecţională şi 5 (cinci) ani interdicţie corecţională, cu suspendarea exerciţiului drepturilor prev. de pct. 2 şi 3 de sub art. 58 C.P., făcând aplicaţiunea art. 338 C.J.M., 529, 531 al. 3 şi 5 C.P., pentru delictul de tâlhărie;

- La câte 9 (nouă) ani închisoare corecţională, 20000 (douăzeci mii) lei amendă corecţională şi 1 (un) an interdicţie corecţională, cu aplicaţiunea art. 529, 531, pct. 1, 3 şi 5 C.P. şi art. 107 C.P. pentru delictul de tâlhărie repetată;

- La câte 10 (zece) ani închisoare corecţională, făcând aplicaţiunea art. 338 C.J.M. şi 327 al. 3 C.P. pentru delictul de instigare publică;

- La câte 4 (patru) ani închisoare corecţională, făcând aplicaţiunea art. 338 C.J.M. şi 35 lit. a din Legea 190/1947, pentru delictul de deţinere şi port ilegal de armament;

- Mai condamnă în plus pe Cenuşe Constantin la 6 (şase) luni închisoare corecţională, făcând aplicaţiunea art. 338 C.J.M. şi 297 C.P. pentru delictul de evadare.

- Conform art. 101 C.P. execută pedeapsa cea mai gravă, de câte 10 (zece) ani închisoare corecţională, câte 40000 (patruzeci mii) lei amendă corecţională şi câte 5 (cinci) ani interdicţie corecţională, cu suspendarea exerciţiului drepturilor prev. de pct. 2 şi 3 de sub art. 58 C.P.;

- Confiscă armamentul şi muniţiile corp delict, obligându-i în acelaşi timp pe fiecare la câte 20000 (douăzeci mii) lei cheltuieli de judecată.

Cu unanimitate de voturi şi făcând în cauză aplicaţiunea art. 457 şi 449 C.J.M. comb. cu art. 130 C.P. şi art. 4 prt. I, pct. 5 Pr. Pen., achită de orice penalitate pe inculpaţii: Breabăn A. Vasile, Breabăn A. Constantin, Coroamă G. Constantin, Cenuşe D. Teodor zis Brutac, Mutrescu Z. Gheorghe, Cenuşe T. Dumitru şi Creţu [Creţan] Traian, pentru delictul de favorizarea infractorului.

Făcând aplicaţiunea art. 457 şi 449 C.J.M. şi art. 4 prt. I, pct. 5 Pr. Pen., achită de orice penalitate pe inculpaţii: Mutrescu P. Gheorghe şi Mutrescu L. Pintilie, pentru delictul de favorizarea infractorilor, şi cu aplicaţiunea art. 287 C.P.

Făcând aplicaţiunea art. 449 şi 457 C.J.M. comb. cu art. 126 al. 2 C.P. şi cu art. 4 prt. I, pct. 4 Pr. Pen., achită de orice penalitate pe inculpatul: Cenuşe Gherasim zis Moşu, pentru delictul de favorizarea infractorului.

Făcând aplicaţiunea art. 449 C.J.M. comb. cu art. 4 prt. I, pct. 1 pr. pen., achită de orice penalitate pe inculpatul Chifan Constantin pentru delictele de instigare publică şi deţinere ilegală de armament şi muniţii.

Făcând aplicaţiunea art. 449 C.J.M. comb. cu art. 4 prt. I, pct. 4 Pr. Pen., achită de orice penalitate pe inculpatul Nohai D. Gheorghe pentru delictul de deţinere de imprimate interzise.

Făcând aplicațiunea art. 32 Legea 190/1947, art. 157, 158 și 65 C.P. și 304 C.J.M. îi condamnă pe inculpații: Crețan Traian și Cenușe Gherasim zis Moșu, la câte 3 (trei) luni închisoare corecțională cu suspendarea executării pedepsei, pentru deținerea ilegală de armament.

Termen de încercare pentru fiecare trei ani și trei luni.

Confiscă armele corp delict și îl obligă pe Crețan Traian la 4000 (patru mii) lei cheltuieli de judecată și pe Cenușe Gherasim zis Moșu la 3000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată.

Făcând aplicațiunea art. 30 lit. b din Legea 190/1947, art. 157, 158 și 65 C.P. și 304 C.J.M. condamnă pe Lucaci C. Ion zis Goangă și pe Nohai D. Gheorghe la câte 1 (una) lună închisoare corecțională fiecare, cu suspendarea executării pedepsei, pentru delictul de deținere de muniții, altele decât cele la care aveau dreptul.

Termen de încercare trei ani și una lună.

Confiscă munițiile corp delict și îi obligă pe fiecare la câte 3000 (trei mii) lei cheltuieli de judecată.

Dată și citită în ședință publică azi 26 septembrie 1950, la Iași.

Președinte,
(ss) Col. Magistrat Gheorghe Constantin

Membri:
(ss) Căpitan Streja Stelian
(ss) Locotenent Paraschiv Gheorghe

Grefier șef,
(ss) Gh. I. Constantinescu

Proces-verbal
Astăzi 26 septembrie 1950

Prezenta sentință s-a citit condamnaților prezenți de noi, grefierul Tribunalului Militar Iași, în prezența tov. Procuror militar care i-a înștiințat că au drept de recurs în 4 zile de azi la Curtea Militară de Casare.

Procuror militar,
(ss) Căpitan magistrat Tomșa Boris

Grefier șef,
(ss) Gh. I. Constantinescu

Rezoluție

22.10.1955. Amnistiat pentru instigare publică Mutrescu [Motrescu] Vasile. Urmează a executa 9 ani pentru tâlhărie repetată.

Lt. maj. de justiție
(ss) indescifrabil

- AMApN, Fondul 5465.

DICȚIONAR BIOGRAFIC

Pentru început, publicăm lista (incompletă) a foștilor combatanți din plutoanele fixe "Straja", iar în continuare vom prezenta pe cei care au fost implicați direct în mișcarea de partizani din Bucovina, încercând totodată să reconstituim grupurile de rezistență armată anticomunistă, așa cum au fost. Nu am inclus sprijinitorii acestora.

Participanții sunt aranjați în ordinea alfabetică a numelui de familie și am considerat că este util să indicăm sursa informației.

Unii partizani au fost trecuți de două ori, întrucât au trecut dintr-un grup în altul.

În unele cazuri, sărăcia informației este evidentă.

Atenționăm că aici vom arăta numai grupurile la care se referă documentele din volumul de față.

A. Plutoanele Fixe nr. 2 și 3 "Straja"

Comuna Straja a furnizat cel mai mare număr de voluntari înscriși în Batalionul Fix Regional "Bucovina", Compania a 3-a Fixă "Putna". De aceea, aici au existat două Plutoane Fixe "Straja": nr. 2 comandat de locotenentul de rezervă GHINEA A. DUMITRU și nr. 3 comandat de sublocotenentul de rezervă CANTEMIR P. VALERIAN (vezi documentul nr. 2, notele 18 și 19).

Până în prezent am identificat următorii foști combatanți din aceste două plutoane:

1. BODNAR VASILE, fiul lui Paraftemie și Rachila, născut la 13 septembrie 1906 în comuna Straja, plasa Vicovelor, absolvent a două clase primare, agricultor. Face armata la Regimentul 16 Infanterie. Este vărsat la Reg. 39 Inf., iar la 12.6.1943 este încadrat în Batalionul Fix Regional Bucovina conform Ord. M.St.M. 89100/1943. Semnalmente: talia 162, părul negru, ochii verzi. (Registrul Matricol 1928, C.T. Rădăuți).

2. BRES VASILE, fiul lui David și Marfta, născut la 10 noiembrie 1910 în comuna Straja, județul Rădăuți. A fost încadrat în Batalionul Fix Bucovina în perioada 17 martie - 16 septembrie 1944, pe front (declarația lui Bres Vasile din 14.5.1991).

3. BUTA CONSTANTIN, fiul lui Ioan și Maria, născut la 20.8.1919 în comuna Straja, plasa Ștefan Vodă[1]. Studii: 6 clase primare. Semnalmente: talia 178, capacitatea toracică 84, părul negru, ochii negri. Face armata la Reg. 8 Vânători. Este rănit la 28.8.1941, pe Frontul de Răsărit. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina, dispărut la 24.8.1944. Întors din captivitate, din U.R.S.S., la 6.11.1945 (Registrul Matricol 1941, C.T. Rădăuți, nr. 633).

4. CÂRCIU CONSTANTIN, fiul lui Vasile și Agripina, născut la 8 august 1912 în comuna Straja, plasa Ștefan Vodă. Studii: 6 clase primare, agricultor. Semnalmente: talia 168, capacitatea toracică 87, părul castaniu, ochii căprui, sprâncenele castanii, fața rotundă, cicatrice la ochiul stâng. Face armata la Regimentul 8 Vânători. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina, dispare la 24.8.1944, fiind dus în captivitate în U.R.S.S., de unde nu se mai întoarce (Registrul Matricol ctg. 1934, C.T. Rădăuți, nr. 851).

5. CÂRCIU DUMITRU, fiul lui Ilie și Marina, născut la 19 octombrie 1899 în comuna Straja, român, ortodox. Studii: școala primară, agricultor. Semnalmente: părul blond, fața ovală, ochii verzi, sprâncenele blonde, fruntea, nasul, gura potrivite. Face armata la

---

[1] Până în 1909 s-a numit plasa Vicovelor.

Regimentul 114 Infanterie. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg. 1921, C.T. Rădăuți, nr. 827).

6. CÂRCIU IOAN, zis TUDAN, fiul lui Gheorghe și Elisabeta, născut la 22 septembrie 1912 în comuna Straja, plasa Ștefan Vodă. Studii: 7 clase primare, agricultor. Semnalmente: talia 165, capacitatea toracică 81, părul castaniu, ochii căprui, fața rotundă, sprâncenele castanii. Face armata la Reg. 8 Vânători, mitralior, pe Frontul de Răsărit de la 22.6 la 15.11.1941 și în cadrul Batalionului Fix Bucovina de la 30.3 la 23.8.1944 (netrecut în livret), cu gradul sergent (Registrul Matricol ctg. 1936, C.T. Rădăuți, nr. 883; livret militar seria DK nr. 085227).

7. COTOS PETRU zis BIGIR, fiul lui Ioan și Safta, născut la 9 martie 1907 în comuna Straja, plasa Vicovelor, analfabet, agricultor. Semnalmente: talia 161, capacitatea toracică 82, părul negru, ochii negri, fața rotundă, sprâncenele negre. În perioada 17 martie - 16 septembrie 1944 a luptat pe frontul din Bucovina, încadrat în Batalionul Fix, perioadă netrecută în livretul militar. (Registrul Matricol ctg. 1929, C.T. Rădăuți, nr. 2096).

8. COTOS SILVESTRU zis BĂRBĂDEALĂ, fiul lui Petru și Reveca, născut la 17 martie 1904 în comuna Straja, român, ortodox. Studii: 4 clase primare, de profesie țapinar. Semnalmente: talia 177, capacitatea toracică 83, părul blond, ochii negri, fața ovală, sprâncenele castanii. Face armata la Rgt. 29 Infanterie. Participă la război pe Frontul de Est 11.11.1942-23.8.1944. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg. 1926, C.T. Rădăuți, nr. 989; livret militar Seria K nr. 28427).

9. COTOS VASILE zis GHIDALE, fiul lui Chiriac și Paraschiva, născut la 7 iunie 1909 în comuna Straja, plasa Ștefan Vodă. Studii: 5 clase primare, agricultor. Semnalmente: talia 174, capacitatea toracică 99, părul blond, ochii căprui. Face armata la Reg. 3 Grăniceri; participă la război de la 22.6 la 14.9.1941 cu gradul caporal, funcția comandant de grupă, cu Reg. 7 Vânători. În livretul militar nu are trecută participarea în cadrul Batalionului Fix, Compania 3-a, în perioada 17.3.-16.9.1944 (Registrul Matricol ctg. 1931, C.T. Rădăuți, livret militar Seria DK nr. 085431).

10. GĂINAȚ VASILE, fiul lui Emilian și Maria, născut la 4 aprilie 1907 în comuna Straja, plasa Vicovelor, muncitor de pădure. Semnalmente: talia 167, capacitatea toracică 86, părul castaniu, ochii negri, fața ovală, sprâncenele negre. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina la 5.11.1943 (Registrul Matricol ctg. 1929, C.T. Rădăuți, nr. 2106).

11. GHEORGHIȚĂ ALEXANDRU, fiul lui (?) și Zamfira, născut în 1905 (sau decembrie 1897?), poreclit SANDU al lui BUBĂ, gradul soldat, a făcut parte din Plutonul Fix nr. 3, comandat de slt. (r) Cantemir. (Juravle Vasile, com. Straja, interviu.).

12. GHEORGHIȚĂ IOAN zis CHIDON, fiul lui Spiridon și Mafta, născut la 1 iulie 1922 în comuna Straja. Combatant în Batalionul Fix Bucovina, a fost prins de N.K.V.D. în toamna anului 1944, împreună cu Pătrăucean Dimitrie și Ursulean Ioan și deportat în U.R.S.S., unde a dispărut. (Juravle Vasile, com. Straja; Ursulean Ioan, interviu, 8.8.1994).

13. HASNA DAMIAN, fiul lui Ioan și Paraschiva, născut la 14 mai 1910 în comuna Straja, domiciliat în comuna Brodina (1955). Încadrat în Batalionul Fix Bucovina la 8 august 1942 (ordin de zi nr. 723).

14. HASNA IOAN, născut în comuna Straja.

15. HASNA SILVESTRU, fiul lui Constantin și Elisaveta, născut la 11 iulie 1916 în comuna Straja, plasa Ștefan Vodă, județul Rădăuți, român, ortodox, agricultor. Studii: 5 clase primare. Semnalmente: talia 179, capacitatea toracică 87, părul castaniu, ochii căprui, fața smeadă, sprâncenele castanii. Face armata la Batalionul 2 Infanterie Ușoară, apoi la Reg. 8

Vânători şi în final se încadrează în Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg. 1938, C.T. Rădăuţi, nr. 448).

16. HASNA VASILE, fiul lui David şi Cristina, născut la 7 ianuarie 1907, în comuna Straja. Analfabet, agricultor, se înscrie voluntar în Batalionul Fix Bucovina, este prins de sovietici în toamna anului 1944 şi se întoarce din captivitate din U.R.S.S. la 9.XI.1945 (Registrul Matricol, ctg. 1929, C.T. Rădăuţi, nr. 2108).

17. HÂNŢAR IOAN, fiul lui Petru şi Ana, născut la 5 septembrie 1906 în comuna Straja, român, ortodox, analfabet, de profesie ţapinar. Semnalmente: talia 165, capacitatea toracică 89, părul blond, ochii căprui, faţa lungăreaţă. Face armata la Infanterie, gradul soldat. La 19.XI.1942 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina (Ordin de zi nr. 2677/1942). Participarea la război în est, Batalionul Fix comp. 3, pluton 2, puşcaş (Registrul Matricol ctg. 1928, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 1155).

18. JURAVLE CONSTANTIN zis OCUŢA, fiul lui David şi Reveca, născut la 8 noiembrie 1910 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi. Studii: 5 clase primare. Semnalmente: talia 161, capacitatea toracică 80, părul castaniu, ochii căprui; de profesie agricultor. Face armata la Reg. 69 Infanterie, ca mitralior. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina ca mecanic de locomotivă pe C.F.F. Falcău.

19. JURAVLE GEORGE zis GAVRILAN, fiul lui Vasile şi Maria, născut la 28 aprilie 1912 în comuna Straja. Studii: 4 clase primare; agricultor. Semnalmente: talia 170, capacitatea toracică 88, părul negru, ochii căprui, sprâncenele negre, faţa rotundă. Face armata la Reg. 3 Grăniceri. La 27.3.1943 i se conferă medalia Bărbăţie şi Credinţă cu spade clasa III, I.D. nr. 2558/1942, Brevet nr. 32504/1942. În 1944 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina, apoi în grupul de partizani al lui Macoveiciuc. În septembrie 1944 este prins de N.K.V.D., condamnat la 10 ani de muncă forţată şi deportat în Siberia, unde dispare (Registrul Matricol ctg. 1937, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 861).

20. JURAVLE ILIE zis CAHLĂU, fiul lui Vasile şi Domnica, născut la 28 septembrie 1906 în comuna Straja, plasa Vicovelor, român, ortodox, analfabet, muncitor forestier. Semnalmente: talia 175, capacitatea toracică 90, părul castaniu, ochii negri, sprâncenele negre. Face armata la Reg. 5 Artilerie Grea, gradul soldat, servant mitralieră. La 21.6.1943 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina, prin ordin de zi nr. 521/1943 (Registrul Matricol ctg. 1928, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 1172).

21. JURAVLE NICOLAE zis BOZNEAC, fiul lui George şi Safta, născut la 18 octombrie 1907 în comuna Straja, plasa Vicovelor, agricultor. Semnalmente: talia 158, capacitatea toracică 83, părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina, a fost omorât de ruşi în Poiana Soci, lângă Putna, în luna iulie 1944, în timp ce era în post fix. Coborât de pe munte de Bodnar Vasile, cu o sanie improvizată din cetină, a fost înmormântat în comuna Brodina. Au rămas 8 băieţi orfani. La 17.11.1949 este dat nesupus la viză pe anul 1949 (dezertor). (Registrul Matricol ctg. 1929, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 2109; mărturii Juravle Vasile şi Bodnar Vasile).

22. JURAVLE VASILE zis GAVRILUŢĂ, fiul lui Ilie şi Maria, născut la 25 august 1923 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi. Studii: 7 clase primare, muncitor forestier. Semnalmente: talia 171, capacitatea toracică 87, părul castaniu, ochii căprui. Repartizat la Batalionul 4 Pionieri Munte, se încadrează voluntar în Batalionul Fix Bucovina, deci se afla pe front în timp ce a fost chemat la serviciu (20.5.1944) şi dat nesupus (6.6.1944). La 26.7.1944 este rănit la piciorul drept, la Chilcea (Bucovina de Nord). La 9 octombrie 1944 este prins de N.K.V.D., anchetat, condamnat de un tribunal militar sovietic din Debreţin la 15 ani de muncă forţată pentru "crimă de război" şi deportat în Kazahstan, de

unde revine la 1 decembrie 1955. În acest timp, la 15.9.1946 este chemat din nou la serviciu şi dat nesupus la 21.9.1946 (ordin de zi nr. 304/1946). Astăzi, în 1996, Juravle Vasile nu primeşte drepturile de veteran de război, pentru că nu are "acte doveditoare" (Registru Matricol ctg. 1945, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 649; Livret militar Seria C.f. nr. 089230; Adeverinţa Consulatului Rusiei nr. 28 din 2.2.1995; vezi foto nr. 14, 15 şi 16).

23. PĂSĂILĂ SIMION zis COABĂ, încadrat în Batalionul Fix Bucovina. Prin Sentinţa nr. 529/1952 a fost condamnat pentru sprijinul acordat partizanilor Constantin Cenuşă şi Vasile Motrescu.

24. PĂTRĂUCEAN ARCHIP, fiul lui Grigori şi Catrina, născut la 20 ianuarie 1902 în comuna Straja, plasa Vicovelor. Agricultor, român, ortodox. Studii: 5 clase primare. Semnalmente: talia 164, capacitatea toracică 83, părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală. Face armata la Divizionul 6 Tunuri Munte. La 5.11. 1943 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina, conform Ord. M.St.M. nr. 58000 din 1943 (Registru Matricol ctg.1924, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 664).

25. PĂTRĂUCEAN DIMITRIE zis GUIGĂ, fiul lui Ioan şi Paraschiva, născut la 26 septembrie 1912 în comuna Straja. Studii: 6 clase primare. Semnalmente: talia 179, capacitatea toracică 87, părul blond, ochii albaştri, faţa smeadă. Face armata la Divizionul 2 Artilerie Călăreaţă. În 1944 se înscrie în Batalionul Fix Bucovina. În octombrie 1944 este prins de N.K.V.D., anchetat, condamnat de un tribunal militar sovietic instalat la Dej pentru "crimă de război" şi deportat în U.R.S.S. împreună cu Vasile Juravle şi Constantin Cârciu (în acest timp, în Registrul Matricol ctg. 1937, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 868, la 20.10.1949 este făcută menţiunea "Dezertor").

26. PĂTRĂUCEAN DIMITRIE zis MICĂ, fiul lui Petru şi Ecaterina, născut la 25 octombrie 1911 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, român, ortodox. Studii: 6 clase primare. Semnalmente: talia 173, capacitatea toracică 87, părul castaniu, ochii căprui. Face armata la Reg.3 Grăniceri, trăgător cu puşca-mitralieră, apoi în Batalionul de Gardă Regală, gradul sergent. Pe front cu Reg. 4 Grăniceri (2.8.- 28.11.1941), iar în 1944 cu Batalionul Fix Bucovina (Registru Matricol ctg. 1933, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 199, livret militar seria DK nr. 085306).

27. PĂTRĂUCEAN GHEORGHE, fiul lui Iosif şi Elisaveta, născut la 2 mai 1920 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, agricultor, român, ortodox. Studii: 7 clase primare. Semnalmente: talia 171, capacitatea toracică 88, părul castaniu, ochii căprui, faţa roşcovană, sprâncenele castanii. Face armata la Divizionul 6 Tunuri Munte, trăgător cu puşca-mitralieră. Trimis pe front la 12.6.1942 (Registrul Matricol ctg.1942, C.T. Rădăuţi nr. matricol 1368).

28. PINTESCU PETRU, fiul lui Grigorie şi Ana, născut la 21 februarie 1909 în comuna Straja, jud. Rădăuţi, agricultor, român, ortodox. Studii: 3 clase primare. Semnalmente: talia 174, capacitatea toracică 90, părul castaniu, ochii verzi, faţa lungăreaţă. Face armata la Reg.11 Roşiori, iar la 11.7.1942 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg. 1931, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 870).

29. POPESCU CONSTANTIN zis PARAFTEMIE, fiul lui Gheorghe şi Maria, născut la 17 mai 1924 în comuna Straja, agricultor. Studii: 7 clase. Semnalmente: talia 175, capacitatea toracică 95, părul negru, ochii căprui, faţa rotundă, sprâncenele negre. Face armata la Legiunea Jandarmi Rădăuţi. În 1944 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg. 1946, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 555). Este frate cu Pătrăucean Paraschiva, deci cumnat cu partizanul Pătrăucean Cozma. Prins de N.K.V.D. în toamna anului 1944, la 16 septembrie, este condamnat de un tribunal militar sovietic la 10 ani de muncă forţată şi deportat în Siberia, de unde nu se mai întoarce (interviu Juravle Vasile).

30. POPESCU IOAN, fiul lui David şi Domnica, născut la 21 septembrie 1908 în comuna Straja, judeţul Rădăuţi, agricultor. Studii: 7 clase primare. Face armata la Batalionul 9 Jandarmi. În 1943 este repartizat la Reg. 16 Dorobanţi, iar la 16.2.1944 este încadrat la Batalionul Fix Bucovina, conform Ord. M.St.M. nr.58000/1943.

31. POPESCU SILVESTRU, fiul lui Chiriac şi Maria, născut la 18 iunie 1924 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi. Semnalmente: talia 164, capacitatea toracică 85, părul castaniu, ochii căprui, faţa rotundă, sprâncenele castanii. Studii: 3 clase primare. Premilitar, se încadrează voluntar în Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg.1946, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 561).

32. POPESCU SILVESTRU zis PUŢURINCĂ, fiul lui Vasile şi Samfira, născut la 14 ianuarie 1924 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi. Studii: 6 clase primare, agricultor. Semnalmente: talia 169, capacitatea toracică 92, părul castaniu, ochii verzi, nasul potrivit, sprâncenele castanii, cicatrice în barbă. Premilitar, se încadrează voluntar în Batalionul Fix Bucovina. În toamna anului 1944 este prins de N.K.V.D., condamnat la 10 ani de muncă forţată pentru "crimă de război" şi deportat în U.R.S.S., unde dispare (Registru Matricol ctg. 1946, C.T., Rădăuţi, nr. matricol 577).

33. TARNOVEŢCHI PETRU zis COBJAN, fiul lui Silvestru, fost primar P.N.Ţ., şi Marfta, născut la 16 septembrie 1910 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi. Studii: 6 clase primare, român, ortodox. Semnalmente: talia 180, capacitatea toracică 91, părul castaniu, ochii negri, faţa lungăreaţă, sprâncenele negre. Lucrător de pădure la Ocolul Silvic Straja. Face armata la Divizionul 2 Artilerie Călăreaţă. Încadrat în Batalionul Fix Bucovina cu gradul de sergent, apoi se înrolează, voluntar, în grupul de partizani. A fost denunţat de fratele său Silvestru şi prins de N.K.V.D. Condamnat la 10 ani de muncă forţată pentru "crimă de război", este deportat în Siberia, unde dispare (Registru Matricol ctg. 1932, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 707).

34. URSACIUC CALINIC, fiul lui Simion şi Iustina, născut la 11.08.1902 în comuna Straja, plasa Vicovelor, judeţul Rădăuţi, agricultor. Studii: 6 clase primare. Semnalmente: talia 167, capacitatea toracică 83, părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală, sprâncenele castanii. Face armata în Reg. 16 Infanterie, iar la 15.08.1943 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina, conform Ord. M.St.M. nr. 89100/1943. Combatant în 1944 (Registrul Matricol ctg. 1924,C.T. Rădăuţi, nr. matricol 677).

35. URSACIUC PETRE, zis CIOPIC(?), fiul lui Nicolaie şi Acsenia, născut la 18 martie 1902 în comuna Straja, plasa Vicovelor, judeţul Rădăuţi. Studii: 6 clase primare, agricultor, român, ortodox. Semnalmente: talia 177, capacitatea toracică 84, părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală. Face armata la Reg. 10 Jandarmi, iar la 15.08.1943 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina, conform Ord. M.St.M. nr. 89100/1943. Participă pe frontul din Bucovina, în 1944 (Registrul Matricol ctg. 1924, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 676).

36. URSACIUC PETRU, fiul lui Lazăr şi Paraschiva, născut la 26 iunie 1904 în comuna Straja, judeţul Rădăuţi. A fost încadrat în Batalionul Fix Regional Bucovina. Decedat la 16 decembrie 1976 în comuna Straja.

37. URSULEAN IOAN zis ŢUGUI, fiul lui Petru şi Maria, născut la 22 februarie 1924 în comuna Straja, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi. Studii: 7 clase primare, agricultor. Semnalmente: talia 180, capacitatea toracică 95, părul castaniu, ochii căprui, faţa roşcovană, nasul lungăreţ, sprâncenele castanii. A fost instruit 3 ani ca premilitar de slt.(r) Cantemir Valerian. În 1944 se înrolează voluntar în Batalionul Fix Bucovina, apoi trece în grupul de partizani al lui Macoveiciuc. La 30 septembrie 1944 este arestat de N.K.D.V., condamnat de

tribunalul militar sovietic din Dej la 10 ani de muncă forțată pentru "crimă de război" și deportat în Siberia, de unde se întoarce la 6 ianuarie 1954, când mama sa nu l-a recunoscut. Are 7 copii.

Între timp, la 15.9.1946 este chemat la serviciu, iar la 21.9.1946 dat nesupus. La 1.11.1947, din nou chemat la serviciu, iar la 8.11.1947 din nou dat nesupus (Registru Matricol ctg. 1946, C.T. Rădăuți, nr. matricol 572).

38. URSULEAN PETRU, fiul lui Nichifor și Ecaterina, născut la 6 iunie 1916 în comuna Straja, plasa Ștefan Vodă, județul Rădăuți. Analfabet, agricultor, român, ortodox. Semnalmente: talia 172, capacitatea toracică 86, părul negru, ochii căprui, fața rotundă, sprâncenele negre. Face armata la Batalionul 2 Infanterie Uşoară, apoi este vărsat la Reg. 8 Pionieri Moto, iar în 1944 la Batalionul Fix Bucovina (Registrul Matricol ctg. 1938, C.T. Rădăuți, nr. matricol 465).

Nu am reuşit să identificăm nici jumătate din efectivul celor două plutoane fixe din Straja, deşi am avut concursul primarului Ilie Pătrăucean, secretarului Teodor Popescu şi mai ales al veteranului Vasile Juravle. În celelalte sate bucovinene situația este mult mai neclară şi nu putem explica de ce nu am găsit mențiunea încadrării în Batalionul Fix Regional "Bucovina" decât în trei cazuri (numai unul în viață), deşi efectivul acestuia depăşea 1300 ostaşi, cu toate că am verificat atât Registrele Matricole cât şi livretele militare, om cu om.

În consecință, în lipsă de "acte doveditoare", supraviețuitorii nu au putut primi drepturile de veteran de război (exemplu: Juravle I. Vasile).

B. Grupul de partizani condus de VLADIMIR MACOVEICIUC

Acest detaşament înarmat a 'uat ființă în jurul datei de 15 mai 1944 şi a luptat împotriva trupelor sovietice inamice şi a avut un efectiv care a oscilat între 20 şi 40 de partizani.

1. AIONESEI, țăran din comuna Voitinel, care a avut gradul de sergent în armată. A fost instruit suplimentar la şcoala din Sadova şi a participat la acțiunea împotriva paraşutiştilor sovietici, înarmat cu o puşcă-mitralieră. (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 75).

2. ALBU MAXIMILIAN, fiul lui Gheorghe şi Elena, agricultor, născut în 1902 în comuna Horodnicu de Sus (ASRI, Fond P, dos. 4312, vol. 4, f. 1461).

3. BĂDĂLUȚĂ (BĂDĂLIȚĂ sau BIDILIȚĂ) DUMITRU, fiul lui Anton şi Ana din Horodnicu de Jos, cetățean român. A fost prins de N.K.V.D. în octombrie 1944, condamnat de un tribunal militar sovietic şi deportat în Siberia. (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 11). Sub numele rusificat BIDILIȚĂ DUMITRU ANDRONOVICI, născut în 1922, figurează pe tabelul celor grațiați în URSS şi pus în libertate după repatriere, la 01.12.1955. (ASRI, Fond D, dos. 7805, vol. 2, f. 23). Vatamaniuc Gavril afirmă că numele corect este BĂDĂLUȚĂ.

4. BRĂILEAN TEODOR, fiul lui Isidor şi Casandra, născut la 13. 8.1905 în comuna Sucevița, român, ortodox. Studii 4 clase primare, profesia cărbunar. Semnalmente: talia 168 cm, capacitatea toracică 93 cm, părul castaniu, ochii căprui, fața ovală. Face armata la Reg. 69 Infanterie (Cercul de Recrutare Rădăuți, nr. matricol 1049/1927). Fiind cumătru cu Macoveiciuc Vladimir, şeful grupului, a fost şi el partizan, în vara anului 1944. În 1945, tentat de premiul pus de autorități pe capul lui Macoveiciuc, se asociază cu Şumlanschi Arcadie din Poliția Rădăuți, spre a-l captura. Trădătorii au fost executați de Macoveiciuc în pădure, la sfârşitul lunii decembrie 1945 (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 30-32).

5. CHICHER ANANIA din Bosanci, județul Suceava, participă la campania din U.R.S.S., de unde se întoarce cu gradul de sergent. În mai 1944, se înrolează în grupul de partizani şi ia parte activă la ambuscada din Poiana Haciungului. Este decorat cu Crucea de Fier germană (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 76-82).

6. CHICHER CONSTANTIN (probabil tot din Bosanci), a trecut prin şcoala de instruire suplimentară din Sadova şi a participat la toate acţiunile grupului. În toamna anului 1944, s-a retras împreună cu trupele germane până în Germania (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 85, declaraţia lui Ursulean Ioan).

7. CLEPŞA EMIL din Câmpulung, a fost prins de poliţia oraşului şi predat N.K.V.D.-ului. A fost condamnat de sovietici şi deportat în Siberia, unde dispare (ASRI, Fond D, dos. 9029, vol. 2, f. 488-494).

8. COCA ŞTEFAN din Câmpulung. (*ibidem*)

9. CONIAC GHEORGHE, fiul lui Dionisie şi Varvara, născut la 31.3.1911 în comuna Frătăuţii Noi, judeţul Rădăuţi. Român, ortodox. Studii: 7 clase primare, agricultor, avere 2,60 ha, căsătorit, fără copii, face armata la Reg. 4 Infanterie. Luptă pe Frontul de Est cu gradul de sergent. În mai 1944 se înrolează în grupul de partizani condus de Macoveiciuc şi ia parte la toate acţiunile împotriva trupelor sovietice. Nu a făcut politică. (ASRI, Fond P., dos. 64332 şi 4312, vol. 4, f. 1440).

10. GOLIMBOVSCHI ANTON SILVESTRU, român, născut în 1911 în comuna Sucevita, jud. Rădăuţi. Prins de N.K.V.D. în octombrie 1944, condamnat şi deportat în U.R.S.S. Graţiat şi repatriat la 01.12.1955 (ASRI, Fond D, dos. 7805, vol. 2, f. 31). A făcut parte şi din grupul VATAMANIUC ION.

11. GIREADĂ CONSTANTIN, elev fruntaş în aviaţie, a trecut prin centrul de instrucţie din Sadova şi a luat parte la acţiunile grupului Macoveiciuc. S-a retras împreună cu nemţii în Germania (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 85).

12. GRIJINCU GHEORGHE, fiul lui Pamfil şi Minodora din Horodnicu de Sus, născut la 07.07.1919, român, ortodox, agricultor. A trecut prin şcoala de partizani de la Sadova şi a participat la misiunile grupului. Prins de N.K.V.D. în octombrie 1944, a fost condamnat şi deportat în U.R.S.S. (ASRI, Fond P., dos. 3820, vol. 7, f. 72). Graţiat şi repatriat la 01.12.1955 (ASRI, fond D., dos. 7805, vol. 2, f. 31).

13. GRIJINCU VASILE, fiul lui Pamfil şi Minodora din Horodnicu de Sus, născut la 19 decembrie 1923, este frate cu precedentul. Român, ortodox, agricultor, studii 4 clase primare, căsătorit, are un copil, avere 2,30 ha, face armata la Reg. 4 Pionieri Munte Braşov. Semnalmente: talia 173 cm, capacitatea toracică 92 cm, părul blond, ochii verzi-căprui. Urmează cursul de instruire de la Sadova şi participă la toate acţiunile grupului (ASRI, Fond P, dos. 4312, vol. 4, f. 1441).

14. GROSU IOAN, fiul lui George şi Sevastia, născut la 3 aprilie 1925 în comuna Horodnicu de Sus, plasa Ştefan Vodă, judeţul Rădăuţi, român, ortodox. Studii: 7 clase primare, agricultor. Semnalmente: părul negru, ochii căprui, faţa ovală. Ca premilitar, se înrolează voluntar în grupul de partizani, trece prin centrul de instruire de la Sadova şi participă la acţiuni antisovietice. La 8 octombrie 1944 este arestat de N.K.V.D., condamnat şi deportat în U.R.S.S. până la 8 decembrie 1953 (9 ani şi două luni). Între timp, la 8 noiembrie 1947 este dat nesupus la încorporare, în timp ce se afla în Siberia (Consiliul Securităţii Statului, act nr. 660126 din 20.11.1969; Registrul Matricol ctg. 1947, Cercul de Recrutare Rădăuţi, nr. matricol 376).

15. HOPINCĂ GHEORGHE, fiul lui Nicolae şi Ioana, născut la 8 mai 1907 în Capu Satului, judeţul Câmpulung, muncitor necalificat. A fost reinstruit la Sadova şi a luat parte la acţiunile grupului. A trecut prin temniţele comuniste (ASRI, Fond P., dos. 3820, vol. 7, f. 75).

16. JURAVLE GEORGE zis GAVRILAN, fiul lui Vasile şi Maria, născut la 28 aprilie 1912 în comuna Straja. În anul 1944 a fost încadrat mai întâi în Batalionul Fix Bucovina (vezi poziţia 19), apoi în grupul de partizani condus de Macoveiciuc.

17. LUNGOCI LUCHIAN, din Horodnicu de Jos, a trecut prin şcoala de partizani din Sadova şi a participat la acţiuni antisovietice. Arestat de N.K.V.D. în luna octombrie 1944, a fost anchetat, condamnat la 10 ani de muncă forţată pentru "crimă de război" de un tribunal militar sovietic şi deportat în Siberia, unde dispare (vezi documentul nr. 43).

18. MACOVEICIUC DOMNICA, fiica lui Ion Coroamă din comuna Voitinel, născută la 31 martie 1908, a fost soţia lui Macoveiciuc Vladimir, şeful grupului. Arestată de N.K.V.D. la 8 septembrie 1945, a fost anchetată şi torturată la Câmpulung şi Suceava. Moare la 23.11.1982.

19. MACOVEICIUC SILVESTRU, fiul lui Vladimir şi Domnica, născut la 6 noiembrie 1926 în comuna Voitinel, judeţul Rădăuţi. Român, ortodox. Studii: 5 clase primare, ulterior 4 clase de liceu comercial; premilitar, instruit chiar de tatăl său, este membru fondator al grupului. Este instruit suplimentar la şcoala din Sadova şi participă la toate acţiunile, inclusiv la ambuscada din Poiana Haciungului, pentru care este decorat cu Crucea de Fier. Neîncadrat politic. Semnalmente: părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală. Judecat în contumacie, este achitat prin sentinţa nr. 1161/1946; este condamnat la muncă silnică pe viaţă, tot în contumacie, prin sentinţa nr. 231/1947, iar prin sentinţa nr. 487/1950 este condamnat la 6 ani de închisoare. Trece prin penitenciarele Suceava, Iaşi, Jilava, Aiud şi Târgu Ocna (fiind bolnav de tuberculoză). Moare la 25.8.1969, într-un accident de motocicletă (Registrul Matricol ctg. 1948, Cercul de Recrutare Rădăuţi, nr. matricol 1274; documentele nr. 3, 34 şi 89).

20. MACOVEICIUC VICTOR, fiul lui Vladimir şi Domnica, născut în satul Voitinel la 13 noiembrie 1928, al doilea fiu al şefului grupului. A participat la unele acţiuni, deşi avea numai 15 ani şi jumătate. Arestat de N.K.V.D. la 8 septembrie 1945, a fost anchetat şi torturat împreună cu mama sa şi alţi partizani şi sprijinitori ai acestora.

21. MACOVEICIUC VLADIMIR, iniţiatorul şi conducătorul grupului ce-i poartă numele, este fiul lui Samson şi Ioana şi s-a născut la 26 octombrie 1906 în comuna Voitinel, judeţul Rădăuţi. De naţionalitate român, religia greco-ortodox, studii două clase primare, profesiunea tâmplar iar ulterior mic comerciant, având prăvălie în propria casă din sat. Macoveiciuc Vladimir face armata la Reg. 4 Artilerie Grea şi este înaintat caporal în 1933. În 1939 este instructor la premilitari, iar în 1943 este clasat inapt serviciu militar. Căsătorit cu Coroamă Domnica, are 4 copii: Silvestru (n. 1926), Victor (n. 1928), Visarion (n. 1930) şi Ileana (n. 1933). Semnalmente: talia 178 cm, capacitatea toracică 97 cm, părul blond, ochii căprui deschis, faţa prelungă (Registrul Matricol ctg. 1928, Cercul de Recrutare Rădăuţi, nr. matricol 1384).

Pentru faptele de arme din vara anului 1944 împotriva trupelor sovietice a fost decorat cu Crucea de Fier germană clasa I şi II, Virtutea Militară, Coroana României (ASRI, Fond P., dos. 3820, vol. 7, f. 33). Trădat şi împuşcat în picior de omul său de încredere, îşi pune capăt zilelor spre a nu cădea viu în mâna sovieticilor (Vicovu de Jos, 8 iulie 1946).

22. MACRINIUC NICOLAE, vârsta 32 ani, profesia agricultor, născut şi domiciliat stabil în comuna Crasna, judeţul Storojineţ, Bucovina de Nord. Ca refugiat, a locuit în comunele Breaza, Ciocăneşti şi Voroneţ, din judeţul Câmpulung. A fost înrolat în grupul de partizani condus de Macoveiciuc. Prins de jandarmi la 19 octombrie 1944, a fost judecat de Curtea Marţială a Corpului 4 Teritorial, la 11 ianuarie 1945 (vezi documentul nr. 15).

23. MIHALESCU MIHAI din Marginea, în vârstă de 16 ani, a fost trimis ca observator, în ziua de 20 iunie 1944, când s-a organizat ambuscada de pe Muntele Haciungul Mare. El a anunţat apropierea ruşilor din direcţia contrară aceleia de unde erau aşteptaţi, fapt care a garantat reuşita ambuscadei. Prins de N.K.V.D. în toamna anului 1944, a fost condamnat şi deportat în Siberia, unde a dispărut (Motrescu P. Gheorghe, interviu, 26.10.1995).

24. MOTRESCU GEORGE (GHEORGHE), fiul lui Pintilie şi Sofia, născut la 1 ianuarie 1924 în comuna Vicovu de Jos, român, ortodox. Studii: 7 clase primare, agricultor, ulterior tâmplar, căsătorit cu Calancea Ana, are doi copii, avere 2,30 ha, tatăl a fost membru al P.N.L. Ca premilitar, a făcut parte pentru scurt timp din grupul Macoveiciuc. Face armata în Batalionul de Gardă Regală. Arestat la 10.4.1949, este învinuit că a fost partizan, dar este achitat de T.M. Iaşi la 26.9.1950. În martie 1952 este condamnat pentru asociaţie contra liniştii publice. Arestat în octombrie 1954, este condamnat la 3 ani de temniţă grea pentru sprijinul dat fratelui său, Vasile (sentinţa nr. 968/1956). În 1957 i se stabileşte D.O. la Rubla, iar Tribunalul Suprem îi majorează pedeapsa la muncă silnică pe viaţă (Decizia nr. 60/1958). Liberat din închisoare în 1964, cu invaliditate gradul II.

25. ONICA SAVA, fiul lui Ioan şi Sevasta, născut în comuna Horodnicu de Sus, la 27.9.1898. Român, ortodox. Studii: 4 clase primare, vorbeşte limba ucraineană; căsătorit, fără copii, agricultor, avere 5 ha. A fost cuzist, apoi membru al P.S.D. În armată a avut gradul de caporal. În vara anului 1944 a fost membru al grupului de partizani condus de Macoveiciuc. Arestat la 17.8.1945 de N.K.V.D., reuşeşte să scape. În mai 1946, este achitat (sentinţa nr. 1161/1946), dar în 1950 este condamnat la 6 ani de închisoare (vezi documentele nr. 31, 34 şi 89).

26. ONICA VASILE, fiul lui Ioan şi Maria, născut la 18 iulie 1920 în comuna Horodnicu de Sus. Român, ortodox. Studii: 7 clase primare; tatăl membru al P.N.Ţ., căsătorit, fără copii, agricultor, avere 2 ha. A luptat pe Frontul de Răsărit până în Caucaz, de unde vine cu gradul de sergent. Deşi se afla în concediu şi era bolnav de tuberculoză, a cerut să fie încadrat în grupul de partizani. A fost decorat cu Crucea de Fier germană. Nu a făcut politică. A decedat la 20 august 1949, în timpul anchetei, în arestul penitenciarului Suceava (vezi documentul nr. 62).

27. POPESCU GHEORGHE din Horodnic, născut la 04.11.1912; fost partizan în grupul condus de Macoveiciuc, a fost prins de N.K.V.D., condamnat de un tribunal militar sovietic şi deportat în U.R.S.S. (ASRI, Fond P., dos. 3820, vol. 7., f. 11 şi 72). Graţiat şi repatriat la 01.12.1955 (ASRI Fond D, dos. 7805 vol. 2, f.45).

28. POPESCU PETRE, născut în comuna Horodnici de Jos la 06.08.1924, fost partizan în grupul lui Macoveiciuc. Prins de N.K.V.D. în octombrie 1944, a fost condamnat de un tribunal militar sovietic, deşi era cetăţean român, şi deportat în U.R.S.S. Graţiat şi repatriat la 01.12.1955 (ASRI Fond D, dos. 7805 vol. 2, f. 45).

29. ROTARU SEVASTIAN zis VISTIAN, fiul lui Eughenie şi Maria, născut la 20 iunie 1913 în comuna Voitinel. Studii: 7 clase primare; agricultor, român, ortodox. Luptă pe Frontul de Est, comandant de grupă (16.10.1942-14.5.1944). Încadrat voluntar în grupul lui Macoveiciuc, trece apoi în grupul lui Cenuşă. A fost decorat cu Crucea de Fier germană. Stabilit la Salonta, a fost judecat la 4.10.1955. A decedat la 29.3.1983; cauza: neoplasm. Semnalmente: părul negru, ochii căprui, faţa ovală (Registru Matricol ctg. 1935, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 1099; livret militar seria GC nr. 049164).

30. RUSU ARCHIP, fiul lui Archip şi Maranda, născut la 3 februarie 1915 în satul Hurjuieni, judeţul Rădăuţi, român, ortodox. Studii: 7 clase primare; agricultor. Semnalmente: talia 168 cm, capacitatea toracică 84 cm, părul negru, ochii căprui, faţa ovală, bărbia cu gropiţă. Avere 2 ha. A luptat pe Frontul de Est în cadrul Batalionului 2 Infanterie Uşoară cu gradul de sergent. Venit de pe frontul din Crimeea şi având un concediu de două luni, se înrolează voluntar în grupul de partizani condus de Macoveiciuc. După acţiunea din Poiana Haciungului, a fost decorat cu Crucea de Fier. A fost arestat la 17.4.1949, la 1.2. 1950 şi la 20.12. 1951, fiind condamnat la muncă silnică pe viaţă prin sentinţa nr. 508/19.5.1952. Trece

prin penitenciarele Suceava, Iaşi, Jilava, Gherla, Piteşti şi Dej, fiind liberat la 17.4.1964 (Registrul Matricol ctg. 1937, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 437).

31. RUSU DIMITRIE, fiul lui George şi Elisaveta, născut la 7 august 1924 în comuna Voitinel. Român, ortodox, studii 4 clase primare, agricultor fără avere. Semnalmente: părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală. Fiind premilitar, intră voluntar în grupul de partizani condus de Macoveiciuc, instructorul său. A luat parte la ambuscada din Poiana Haciungului. Face armata la Reg. 8 Grăniceri, în 1946 (Registrul Matricol ctg. 1946, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 800).

32. SÂRBU GHEORGHE şi tatăl său, din judeţul Rădăuţi (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 11 şi 72).

33. SBERA (sau ZBEREA) AUREL, născut în 1926 în comuna Horodnic. A fost partizan în grupul Macoveiciuc. Arestat de N.K.V.D. în luna octombrie 1944, a fost condamnat la 10 ani de muncă forţată pentru "crimă de război", de un tribunal militar sovietic şi deportat în U.R.S.S. Revine în ţară după 11 ani şi se stabileşte în Dorneşti (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 11 şi 72).

34. SFICHI AUREL zis RAICU, fiul lui Ignatie şi Samfira, născut la 4 decembrie 1924 în satul Voitinel, român, ortodox. Studii: 7 clase primare; agricultor. Semnalmente: părul castaniu, ochii căprui, faţa ovală. Fiind premilitar, s-a înrolat voluntar în grupul de partizani condus de Macoveiciuc. În acţiunea din Poiana Haciungului a fost rănit la picior. Face armata la Reg. 8 Grăniceri, în 1946-1948, cu gradul de caporal. (Registrul Matricol ctg. 1946, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 802).

35. TARNOVEŢCHI PETRU zis COBJAN, fiul lui Silvestru şi Marfta, născut la 16.9.1910 în comuna Straja. În anul 1944 a fost încadrat în Batalionul Fix Bucovina (vezi poziţia 33) apoi în grupul de partizani condus de Macoveiciuc. Condamnat şi deportat, a murit în U.R.S.S. (Gavril Vatamaniuc)

36. TIRON VASILE, originar din comuna Horodnic, judeţul Rădăuţi, a făcut parte din grupul de partizani condus de Macoveiciuc şi a luat parte la ambuscada din Poiana Haciungului. (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 11).

37. TOPORAŞ ILIE din Câmpulung, a făcut parte din grupul Macoveiciuc. Arestat de poliţia oraşului, a fost predat N.K.V.D.-ului. A fost condamnat pentru "crimă de război" şi deportat în U.R.S.S., de unde nu s-a întors (vezi documentul nr. 43).

38. ŢUGUI GHEORGHE, fiul lui Pricop şi Varvara, născut la 17 mai 1908 în comuna Vicovu de Jos; român, ortodox. Studii: două clase primare; agricultor, avere 85 prăjini pământ, căsătorit, 6 copii, neîncadrat politic. Semnalmente: talia 166 cm, capacitatea toracică 87 cm, părul castaniu, ochii căprui, faţa prelungă. Face armata la Reg. 37 Infanterie cu gradul de caporal, luptă pe Frontul de Est (1941), iar la 4.3.1943 este încadrat în Batalionul Fix Bucovina. În luna iunie 1944, împreună cu tatăl său, se încadrează în grupul de partizani condus de Macoveiciuc. A fost decorat cu Crucea de Fier. Arestat la 10.4.1949, a fost condamnat în 1950. (Registrul Matricol ctg. 1930, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 2435; ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f.9, 72 şi 76).

39. ŢUGUI PRICOP (sau PRECUP), fiul lui Iosif şi Ana, născut la 2.2.1883 în comuna Vicovu de Jos, judeţul Rădăuţi; român, ortodox, analfabet, agricultor, avere 50 prăjini pământ, căsătorit, 3 copii, neîncadrat politic. Având vârsta de 61 ani, se încadrează împreună cu fiul său (precedentul), în grupul de partizani. A fost arestat, anchetat, torturat şi condamnat (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 9 şi 72).

40. URSACHE GHEORGHE, fiul lui Ioan şi Ecaterina, născut la 4.7.1910 în comuna Costişa; român, ortodox. Studii: 4 clase primare, agricultor, avere 1 ha, căsătorit, un copil. Semnalmente: talia 161 cm, capacitatea toracică 90 cm, părul castaniu, ochii căprui, faţa lungăreaţă.

Face armata la Reg. 16 Infanterie şi luptă pe Frontul de Est (1942). În timp ce era încadrat în grupul de partizani, este dat dezertor (29.7.1944). După 1945 s-a înscris în P.M.R. (Registrul Matricol Rădăuţi, ctg. 1932, nr. matricol 126; ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 72).

41. URSACHE TRAIAN, fiul lui Ioan şi Călina, născut la 27.10.1912 în comuna Frătăuţii Vechi. Român, ortodox. Studii: 6 clase primare; ulterior 5 clase de liceu şi şcoala superioară de comerţ, funcţionar, căsătorit, fără copii, avere 57 prăjini pământ. Face armata în 1934, cu gradul de caporal şi luptă pe Frontul de Est. Încadrat în grupul de partizani condus de Macoveiciuc, în iunie 1944 (ASRI, Fond P., dos. 3820, vol. 7, f. 72).

42. URSULEAN IOAN zis ŢUGUI, fiul lui Petru şi Maria, născut la 22.2.1924 în comuna Straja. Încadrat iniţial în Batalionul Fix Bucovina, se înscrie în grupul lui Macoveiciuc împreună cu Gheorghe Juravle zis Gavrilan şi Petru Tarnovetchi (Vezi Plutonul Fix Straja, poziţiile nr. 18, 32 şi 36). La 2 octombrie 1944 este arestat de N.K.V.D., anchetat, condamnat de un tribunal militar sovietic stabilit în oraşul Dej şi deportat în Kazahstan până la 7.1.1954, când revine în ţară (Ursulean Ioan, interviu, Straja, 15.5.1991).

43. VLAIŞAN (FLAIŞAN) GHEORGHE, din comuna Putna, a trecut prin şcoala de instrucţie de la Sadova. Iniţial a făcut parte din grupul condus de Macoveiciuc, apoi a trecut sub comanda lui Constantin Cenuşă. S-a retras în Germania, împreună cu trupele germane (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 86)

44. ZAREMBA GRIGORE din Sucevița, partizan, a executat o misiune împreună cu Aionesei, în spatele liniei sovietice (declaraţia lui Hopincă Gheorghe, ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f.11 şi 75). În luna octombrie 1944 se retrage, împreună cu trupele germane, până în Germania (declaraţia lui Ursulean Ioan, ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 84). A făcut parte şi din grupul condus de Vatamaniuc Ion din Sucevița, pentru scurt timp.

ARMAMENT. Macoveiciuc Vladimir era înarmat cu un semiautomat sovietic cu lunetă, cu 10 focuri; Macoveiciuc Silvestru avea un automat german Schmeisser; Onica Vasile a preferat un automat sovietic cu 72 focuri[2]; Rusu Archip şi Chicher Anania aveau puşti-mitraliere ruseşti; Grijincu Gheorghe era înarmat cu un automat german Deimler Puch, iar Rusu Dimitrie avea o carabină Z.B. (Rusu Dimitrie, interviu, Voitinel, 12.8.1994). Rotaru Sevastian şi Mihalescu Mihai aveau pistoale-mitralieră germane Deimler Puch, iar Motrescu Gheorghe o armă Z.B. (Motrescu Gheorghe, interviu, Vicovu de Jos, 21.2.1992).

C. Grupul de partizani condus de ION VATAMANIUC

Acest grup s-a constituit spontan, pe la mijlocul lunii mai 1944, cu scopul de a se apăra cu armele împotriva abuzurilor trupelor sovietice, care încălcau cu brutalitate legile războiului. Documentaţia privind componenţa şi activitatea acestui grup provine din mărturia şefului grupului, Ion Vatamaniuc (Interviu, Sucevița, 12.7.1991).

1. BRĂILEAN CONSTANTIN din Sucevița, în vârstă de 50 ani, era vărul lui Ion Vatamaniuc şi ajutorul acestuia. Era înarmat cu o carabină Z.B. Aflând că este urmărit de ruşi, în toamna anului 1944 se ascunde prin păduri, în munţi, unde rămâne, singur, timp de 5 ani de zile. Îmbolnăvindu-se grav, vine acasă şi moare la scurt timp după aceasta.

2. BRĂILEAN ION din Sucevița, în vârstă de 47 ani, era văr cu Constantin Brăilean şi cu Ion Vatamaniuc. Era înarmat cu o puşcă Z.B. În luna octombrie 1944 a fost prins de

---

[2] Pistolul-mitralieră "SUOMI", având încărcător-tambur cu 72 de cartuşe, capturat de ruşi de la finlandezi în timpul războiului din iarna 1939-1940, va fi copiat şi va deveni celebrul automat sovietic PPS, aşa numitele "balalaici".

N.K.V.D., anchetat, condamnat la 12 ani de muncă forțată, fiind considerat "criminal de război politic" și deportat în Siberia, unde dispare.

3. BRĂILEAN VASILE din Sucevița, era văr cu Ion și Constantin Brăilean și cu Ion Vatamaniuc. Era în vârstă de 46 ani și a fost înarmat cu o semiautomată cu lunetă, cu 10 focuri, de fabricație sovietică. Aflând că este urmărit de N.K.V.D. pentru că fusese partizan, pleacă și muncește prin diferite localități din țară, apoi se apropie de casă, dar trăiește ascuns prin păduri și face cărbuni (mangal) împreună cu Ion Vatamaniuc.

4. CAZACU ION, agricultor din comuna Sucevița, a fost partizan în grupul Vatamaniuc și avea o armă Z.B.

5. CAZACU VASILE a' MARGARETEI din Sucevița, era orfan de război din 1916. Avea 30 ani, era foarte voinic și cu o ținută demnă. Fiind foarte sărac, primise de la nemți pantaloni și bocanci. Era înarmat cu o semiautomată cu lunetă, cu 10 focuri, de fabricație sovietică. El l-a prins pe Ivan Ohrenciuc din Sucevița, un rutean care călăuzea prin păduri patrulele rusești. Din octombrie 1944 și până în anul 1947 a stat ascuns prin păduri, de frica rușilor. A fost prins prin trădare și a dispărut fără urmă, probabil a fost omorât în timpul anchetei.

6. GOLIMBIOVSCHI ANTON SILVESTRU, născut în 1911 în comuna Sucevița, jud. Rădăuți, țăran sărac. Deși era cetățean român, a fost arestat și anchetat de N.K.V.D. în octombrie 1944, condamnat și deportat în U.R.S.S. A fost grațiat și repatriat la 01.12.1955 (ASRI, Fond D. dos. 7805, vol. 2, f. 31.). A făcut parte atât din grupul Macoveiciuc cât și din grupul lui Ion Vatamaniuc.

7. IVAȘCU GHEORGHE (sau ION?) din Sucevița, în vârstă de 43 ani, era înarmat cu o pușcă Z.B. A fost prins de N.K.V.D. la începutul lunii octombrie 1944 și a fost condamnat de un tribunal militar sovietic la 12 ani de muncă forțată pentru că fusese partizan. A fost deportat în Siberia, de unde nu s-a mai întors.

8. MIRĂUȚĂ CONSTANTIN, originar din comuna Sucevița, satul Voievodeasa, era în vârstă de 42 ani. Ca partizan, a fost al doilea ajutor al lui Vatamaniuc Ion, comandantul grupului și era înarmat cu un pistol-mitralieră german Deimler Puch. Prins de N.K.V.D. la începutul lui octombrie 1944, este torturat, dar i se dă drumul din lipsă de dovezi. La câteva zile după venirea acasă, într-o seară, a fost împușcat prin fereastră, în timp ce își pansa rănile de la picioare, cauzate de bătăile rușilor.

9. ROTELIUC CONSTANTIN din Sucevița, în vârstă de 30 ani, era înarmat cu o carabină Z.B. Începând din toamna anului 1944, a stat ascuns prin păduri timp de vreo trei ani. Apoi s-a angajat baci la stâna unui locuitor din comuna Marginea, deci tot ascuns a trăit.

10. STADLER FERDINAND din Sucevița, era cetățean român, de origine etnică germană, în vârstă de 36 ani. Ca partizan, a fost înarmat cu un pistol-mitralieră Deimler Puch. A fost prins de N.K.V.D. în toamna anului 1944 și condamnat la 12 ani de muncă forțată de un tribunal militar sovietic, pe motiv că era "criminal de război politic". Fiind deportat în Siberia, a dispărut fără urmă.

11. VATAMANIUC ION, fiul lui Vasile și Elisabeta, născut la 9 noiembrie 1903 în comuna Sucevița, român, ortodox; studii: 5 clase primare; agricultor, avere 0,92 ha pământ, căsătorit, are trei copii. Face armata la Legiunea de Jandarmi Hotin, cu gradul de caporal, fiind un excelent trăgător. În anul 1938 este vărsat la Reg. 16 Infanterie, ca sergent instructor. În luna mai 1944 se refugiază în păduri, în zona Ursoaia, împreună cu mai multe familii din Sucevița, de frica rușilor și ia inițiativa formării unui grup înarmat care să apere viețile și avutul consătenilor săi. Este ales comandant al grupului, având ca ajutoare pe Constantin Brăilean și Constantin Mirăuță. Întreg grupul este instruit suplimentar la școala din Sadova,

este înarmat corespunzător şi primeşte diferite misiuni pe care le îndeplineşte cu succes. Ion Vatamaniuc a fost înarmat cu un automat sovietic cu 72 de focuri.

În luna octombrie 1944 este arestat de N.K.V.D., anchetat şi torturat, în timp ce se deplasează, pe jos, în urma frontului. În oraşul Nyiregyháza este împuşcat în ceafă şi aruncat într-un şanţ, dar supravieţuieşte 47 de ani cu glonţul în cap. În anul 1953 este condamnat la 8 ani temniţă grea, iar în 1956 este condamnat din nou, la 7 ani de temniţă grea, pentru că şi-a ajutat fratele (partizanul Gavril Vatamaniuc). Moare în anul 1992.

12. ZAREMBA GRIGORE din comuna Sucevita, satul Voievodeasa, avea 40 ani. Este posibil ca să fi trecut, pentru scurt timp, şi prin alte grupuri de partizani (Macoveiciuc sau Cenuşă), după cum poate fi coincidenţă de nume (vezi grupul Macoveiciuc, nr. 42). În toamna anului 1944 s-a ascuns prin păduri şi a scăpat de N.K.V.D. Prin 1949 a fost arestat de Securitate şi condamnat la 15 ani de muncă silnică pentru "crima de înaltă trădare", întrucât luptase ca partizan împotriva trupelor sovietice.

În grupul condus de Ion Vatamaniuc au mai fost doi partizani originari din comuna Marginea şi alţi doi din comuna Solca. Tot sub comanda lui, au fost şi doi militari germani: locotenentul JOHANN, înarmat cu un pistol-mitralieră Deimler Puch şi un caporal, înarmat cu o puşcă-mitralieră Z.B. În luna iunie 1944, în timp ce era în misiune în sectorul Dragoşin, grupul a observat o patrulă sovietică de 40 de oameni. Prinşi în ambuscadă, dar a fost ucis de locotenentul Johann (Ion Vatamaniuc, Interviu, Sucevita, 12.7.1991).

Zona de acţiune a grupului Ion Vatamaniuc a fost în pădurile din jurul comunelor Sucevita, Voievodeasa, Marginea, Solca, Poiana Micului, Clit. La plecarea în misiune, linia frontului era trecută, de regulă, prin sectorul, comandat de căpitanul Aurel Constantinescu, III din Regimentul 3 Grăniceri. Acţiuni întreprinse: patrulări prin păduri, supravegherea potecilor de acces spre Obcina Mare, organizarea de ambuscade pentru distrugerea patrulelor sovietice, lichidarea punctelor de observaţie înaintate, executarea de diversiuni în spatele liniei sovietice a frontului, capturarea elementelor izolate, spre a obţine informaţii cu caracter militar etc. Grupul de partizani Vatamaniuc îşi încetează activitatea după 23 august 1944 în mod definitiv, marea majoritate a membrilor săi fiind capturată de N.K.V.D. (Vatamaniuc Ion, Interviu, Sucevita, 12.7.1991).

D. Grupul de partizani condus de TIRONIAC VLADIMIR

Şi în acest caz, documentaţia la care am avut acces a fost foarte săracă în date. Cu toate acestea, vom încerca să reconstituim acest grup, care a apărut simultan cu cel condus de Vladimir Macoveiciuc, adică în mai-iunie 1944.

1. CORNEA ILIE din Vicovu de Sus, a fost instruit la şcoala de partizani din Sadova. (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 1, f. 38-43).

2. COROAMĂ AUREL din Voitinel. (*ibidem*)

3. COROAMĂ IOAN din Voitinel. (*ibidem*)

4. PROŢIUC EMILIAN, fiul lui Gheorghe şi Ioana, născut la 17.6.1922 în comuna Mărităeia, judeţul Suceava, agricultor. Face armata la Reg. 6 Vânători. În iunie 1944 este încadrat în grupul de partizani condus de Tironiac, grup care începând din iulie trece sub comanda lui Constantin Cenuşă. Arestat la 16.11.1951; condamnat la 25 ani de muncă silnică pentru "crima de înaltă trădare" în lotul Cenuşă. În 1958 este bolnav de tuberculoză pulmonară. A fost pus în libertate în iulie 1964 (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 76-82).

5. ROTARU SEVASTIAN din Voitinel (vezi grupul Macoveiciuc, nr. 29) trece sub comanda lui Tironiac, apoi a lui Cenuşă (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 1, f. 38-43).

6. SPOSUB SAMSON, zis CURCAN, fiul lui Ioan şi Domnica, născut la 17.7.1918 în comuna Frătăuţii Noi, de naţionalitate român, religia ortodox, căsătorit, are un copil, avere 1

ha, un cal, o vacă, agricultor. Face armata la Flotila 1 Aviație Iași, cu gradul de soldat. Luptă pe Frontul de Est. În iunie 1944 se înrolează în grupul de partizani condus de Tironiac, apoi de Cenușă. Arestat la 20.11.1951; condamnat la 25 ani de muncă silnică pentru "crima de înaltă trădare" în lotul Cenușă, sentința nr. 508/1952. Liberat în 1964 (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 1, f. 38-43).

7. TIRONIAC VLADIMIR (în unele documente apare sub numele greșit Teroneac Ioan), fiul lui Constantin și Paraschiva, născut la 13.9.1908 în comuna Voitinel, plasa Vicovelor, județul Rădăuți; studii: 4 clase primare; agricultor, naționalitatea român, religia ortodox; este dispensat ca unic fiu la mamă văduvă de război și săracă; trecut în rezervă în 1935; semnalmente: talia 167 cm, capacitatea toracică 91 cm, părul castaniu, ochii căprui, fața ovală, fruntea lată. (Registrul Matricol Rădăuți, nr. 2574/1930).

În luna iulie 1944 este înlocuit prin Constantin Cenușă, el rămânând în continuare ca simplu membru al grupului.

În octombrie 1944 este prins de N.K.V.D., judecat de un tribunal militar sovietic din Dej și deportat în Siberia, la Irkutsk, de unde revine după 11 ani. Se căsătorește cu sora lui Ieronim Macoveiciuc și moare la 20.8.1974. (Victor Macoveiciuc, interviu, 27.3.1992).

8. URSACHE GHEORGHE din Costișa; menționat de Sposub Samson ca făcând parte din grupul Tironiac-Cenușă (vezi și grupul Macoveiciuc, nr. 40).

E. Grupul de partizani condus de CONSTANTIN CENUȘĂ

Pe la sfârșitul lunii iunie 1944, datorită faptului că numărul voluntarilor care solicitau înrolarea în detașamentul lui Macoveiciuc era mai mare decât cel necesar, s-a hotărât scindarea acestuia în două grupuri: primul grup a rămas sub comanda lui Macoveiciuc, iar al doilea i s-a încredințat lui Tironiac, având rolul de rezervă a primului.

În luna iulie, după ieșirea din spitalul militar Sadova, Constantin Cenușă a fost repartizat de căpitanul Popovici în grupul lui Tironiac. La scurt timp însă, comanda grupului a fost dată lui Cenușă, fost pădurar, deci cunoscător al pădurilor din zona Putna-Straja-Sucevița, până spre Câmpulung. În plus, Cenușă se evidențiase prin curaj și aptitudini de bun organizator. În această situație, grupul său a crescut numericește și a dobândit autonomie în mișcări, ceea ce i-a asigurat posibilitatea de a îndeplini cu succes misiunile încredințate.

Regretăm că nu am găsit o documentație mai amplă asupra membrilor acestui grup.

1. AVARVAREI CONSTANTIN, originar din comuna Ciudei, județul Storojineț. A fost partizan în grupul condus de Cenușă. În toamna anului 1944 s-a retras împreună cu trupele germane până în Germania. (Declarația lui Ioan Ursulean, la 25.9.1954).

2. CENUȘĂ CONSTANTIN zis BUZALINCĂ, fiul lui Ilie și Fevronia, născut la 22 septembrie 1911 în comuna Putna, județul Rădăuți. Părinții săi, țărani săraci, au avut 9 copii. Erau români și creștini ortodocși. Constantin n-a fost dat la școală, dar a învățat singur să scrie și să citească. Timp de 9 ani a păscut vitele consătenilor, prin păduri. Între 13 și 17 ani a fost muncitor necalificat la fabricile de cherestea, ciment și sticlă din Putna, iar vara la stână. Are o fetiță nelegitimă, Veronica Dariciuc; face armata la Reg. 4 Jandarmi din Cernăuți. După liberare se căsătorește cu Maria lui Crăciun Cenușă (nu erau rude), este muncitor forestier și pădurar, iar anual este concentrat. În anii 1941-1944 se află într-o unitate de jandarmi din Transnistria, unde este accidentat. Nevindecat, vine acasă și își ajută consătenii să se refugieze în păduri și să se ascundă de ruși. Asistă la incendierea Putnei de către sovietici. Este internat din nou în spitalul militar german din Sadova, iar după ieșire este încadrat de căpitanul Popovici în detașamentul de partizani condus de Vladimir Tironiac. Câteva zile mai târziu, i se încredințează comanda grupului și se distinge în câteva acțiuni reușite, pentru care este decorat cu Virtutea Militară și

Crucea de Fier germană. Reuşeşte cu mare greutate să se desprindă de nemţi, în luna octombrie 1944, când frontul ajunsese lângă Satu Mare.

Semnalmente: talia 182 cm, capacitatea toracică 90, părul blond, ochii albaştri, nasul potrivit, faţa ovală, sprâncenele blonde, poartă mustaţă, fruntea lată, gura potrivită, mersul puţin înclinat, specific oamenilor înalţi (Registrul Matricol ctg. 1933, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 227). (Vezi şi grupul litera I, nr. 1).

3. CENUŞĂ DUMITRU din Putna, fiul lui Ilie şi Fevronia, născut în 1907, frate cu şeful grupului (Declaraţia lui Constantin Cenuşă din 20.9.1951)

4. CENUŞĂ GHEORGHE, originar din comuna Putna (Declaraţia lui Constantin Cenuşă din 20.9.1951 şi a lui Archip Rusu).

5. CENUŞĂ VASILE, originar din comuna Putna (Declaraţia lui Emilian Proţiuc din 24.9.1954).

6. CHICHER originar din comuna Bosanci, judeţul Suceava, soldat, decorat cu Crucea de Fier germană. Probabil Anania Chicher din Bosanci, gradul sergent, decorat cu Crucea de Fier, din grupul Macoveiciuc (nr.5) şi Constantin Chicher (nr.6). (Declaraţia lui Emilian Proţiuc din 24.9.954).

7. COCOICIUC IOAN din comuna Panca, judeţul Storojineţ. În toamna anului 1944 s-a retras împreună cu trupele germane până în Germania. (Declaraţia lui Ioan Ursulean din 25.9.1954).

8. COJOCARU, originar din judeţul Rădăuţi. A participat la cele patru misiuni importante ale grupului Cenuşă. (Declaraţia lui Emilian Proţiuc, ASRI,

Fond P, dos. 3820, vol. 9, f. 76-82).

9. GHERASIM EMIL, originar din judeţul Câmpulung. Denunţat, a fost arestat de N.K.V.D. în toamna anului 1944, condamnat şi deportat în U.R.S.S. (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 1, f. 45-50).

10. GLICEARIU E., originar din Dorna Cândrenilor. A fost condamnat la 20 de ani muncă silnică prin sentinţa nr. 86/31.1.1946. (Vezi documentul nr. 21).

11. MOTRESCU VASILE, fiul lui Pintilie şi Sofia, născut la 11 octombrie 1920 în comuna Vicovu de Jos, judeţul Rădăuţi. Român, creştin ortodox; studii: 7 clase primare; ţăran sărac, cioban şi muncitor de pădure, căsătorit, are doi copii. Încorporat la Divizionul 6 Tunuri Munte, este trimis pe Frontul de Răsărit, până în Caucaz. Revenit în ţară, în concediu, urmează cursul de instruire de la Sadova şi se încadrează partizan în grupul Cenuşă (iulie 1944). (Vezi grupul litera I, nr.4).

12. NEACŞU GHEORGHE, originar din Ardeal. În toamna anului 1944, s-a retras împreună cu trupele germane, până în Germania. (Declaraţia lui Ioan Ursulean, la 25.9.1954).

13. NIMIGEANU TEODOR, originar din comuna Tereblecea, Bucovina de Nord. A făcut parte din grupul Cenuşă (ASRI, Fond P. dos. 3820, vol. 2, f. 165).

14. PĂDURARU GHEORGHE, originar din judeţul Rădăuţi (declaraţiile lui Constantin Cenuşă din 4.12.1951, a lui Archip Rusu şi Dumitru Ursuţ). A fost decorat cu Crucea de Fier (declaraţia lui Emilian Proţiuc, ASRI, Fond P, dos. 3820, vol.7, f. 76-82). În septembrie 1944 este denunţat că a fost partizan, arestat de N.K.V.D., condamnat şi deportat în U.R.S.S., unde dispare. La 31 ianuarie 1946 a fost condamnat, în lipsă, la 20 ani de muncă silnică (vezi documentul nr. 21).

15. POJOGA CRISTOFOR, originar din comuna Ciudei, judeţul Storojineţ. În toamna anului 1944, s-a retras împreună cu trupele germane până în Germania. (Declaraţia lui Ioan Ursulean, la 25.9.1954).

16. PREPELIȚĂ IOAN, originar din Bucovina de Nord. În toamna anului 1944, s-a retras împreună cu trupele germane, până în Germania. (Declarația lui Ioan Ursulean, la 25.9.1954).

17. PROȚIUC EMILIAN, fiul lui Gheorghe și Ioana, născut la 27 iunie 1922 în comuna Mărițeia, județul Suceava. Profesia zidar, vorbește limba rusă. A făcut parte din grupul de partizani condus de Tironiac, apoi de Cenușă, repartizat în grup de căpitanul Popovici. Prin sentința nr. 508/1952 a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru "crima de înaltă trădare" și a fost liberat din Văcărești la 28.7.1964, după ce a trecut prin închisorile Suceava, Iași, Jilava, Gherla, Pitești și Dej. În cererea de revizuire din 13.10.1955 afirmă că "*grupurile de partizani erau unități auxiliare ale Regimentului 3 Grăniceri*". (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, dos. penitenciar, f. 76-82).

18. RĂDOICEANU E., membru al grupului Cenușă, condamnat în lipsă, la 31.1.1946, la 20 ani de muncă silnică (vezi documentul nr. 21).

19. ROTARU SEVASTIAN, zis VIȘTIAN, fiul lui Evghenie și Maria, născut la 20 iunie 1913 în comuna Voitinel, județul Rădăuți. Inițial a făcut parte din grupul de partizani condus de Macoveiciuc, apoi a trecut în grupul Cenușă. A fost decorat cu Crucea de Fier. (Este menționat în declarația lui Archip Rusu).

20. SPOSUB SAMSON, zis CURCAN, fiul lui Ioan și Domnica, născut la 17 iunie 1918 în comuna Frătăuții Noi, județul Rădăuți. Român, creștin ortodox; Studii: 3 clase primare; plugar, avere 0,26 ha pământ, averea soției 0,65 ha, are un băiat. Face armata la Flotila 1 Aviație Iași, gradul soldat. Semnalmente: talia 165, ochii căprui, părul castaniu. Inițial a fost încadrat în grupul de partizani condus de Tironiac (vezi nr. 6), apoi trece sub comanda lui Cenușă, cu aprobarea căpitanului Constantin Popovici. Arestat la 20.11.1951, a fost condamnat la 25 ani de muncă silnică pentru "crima de înaltă trădare" și trece prin închisorile: Suceava, Iași, Jilava, Gherla, Pitești și Dej. A fost liberat la 28.7.1964.

În cererea de revizuire din 14 oct. 1955, face precizarea că "*grupurile de partizani erau unități auxiliare ale Reg. 3 Grăniceri*". (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 8, dos. penitenciar, f. 34).

21. TITU RADU, originar din comuna Sadova, lângă Câmpulung. A fost translator de limba germană. A participat la cele patru acțiuni principale ale grupului și a fost decorat cu Crucea de Fier. (Declarația lui Proțiuc Emilian, ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 76-82). A fost condamnat în lipsă la 20 ani de muncă silnică prin sentința nr. 86 din 31.1.1946 (vezi documentul nr. 21).

22. UNGUR TITUS, originar din comuna Valea Putnei, județul Câmpulung. A fost ajutorul lui Cenușă, era translator de limbile germană și rusă și a participat la cele patru misiuni principale ale grupului. (Declarația lui Emilian Proțiuc, ASRI, Fond P. dos. 3820, vol.7, f. 76-82). Arestat de poliție, a fost predat N.K.V.D.-ului și a dispărut (vezi documentele nr. 43 și 45; ASRI, Fond D, dos. 9029, vol. 2, f. 488-494).

23. URSULEAN IOAN, zis ȚURLAN, fiul Eufrosinei, născut la 29.12.1920, în comuna Cireș, județul Storojinet, refugiat la Vatra Dornei. Cunoștea limbile germană și rusă. În toamna anului 1944 s-a retras împreună cu trupele germane până în Germania, dar s-a întors în țară. Prin sentința nr. 508/1952 a fost condamnat la 25 ani de muncă silnică pentru "crima de înaltă trădare". A murit în penitenciarul Văcărești, la 11.12.1955. (A nu se confunda cu Ursulean Ioan zis Țugui, din Straja, nr. 41 în grupul Macoveiciuc).

24. URSUȚ DUMITRU, originar din Dorna Cândrenilor, județul Câmpulung. Era nepotul lui Ungur Titus (nr. 22) și în 1944 avea 14 ani când a intrat în grupul de partizani condus de Cenușă. La 31.1.1946 a fost condamnat în lipsă la 20 ani de muncă silnică

(documentul nr. 21), la 10.4.1951 este condamnat din nou (Sentința nr. 544), iar a treia oară, prin sentința nr. 508/1952, este condamnat la 10 ani de închisoare.

26. VĂCĂREANU, originar din județul Rădăuți, comuna Sucevița, satul Voia fost translator de germană și a participat la cele patru misiuni ale grupului Cenușă. S-a retras până în Germania, împreună cu trupele germane. (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f.76-82, declarația lui Proțiuc Emilian).

27. ZAREMBA GRIGORE, originar din comuna Sucevița, satul Voievodeasa, județul Rădăuți. A luat parte la cele patru acțiuni principale ale grupului (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 7, f. 76-82). Vezi și grupurile Macoveiciuc (nr. 44) și Vatamaniuc Ion (nr.12)

F. Grupul mixt româno-ucrainean condus de PETRE MARUSEAC

La 21 septembrie 1946 Curtea Marțială a Comandamentului 4 Teritorial a pronunțat sentința în cazul unui grup de partizani ucraineni și români originari din comunele Ulma și Brodina, județul Rădăuți. Ei erau învinuiți că au făcut parte din mișcarea "banderistă" cunoscută sub numele de Organizația Națională Ucraineană (O.N.U.) care a activat și pe teritoriul României, în fostele județe Rădăuți și Câmpulung. Mișcarea a luptat pe față contra U.R.S.S, Poloniei, României și a evreilor. "Bandele" acestei organizații, risipite prin munți și pe căile principale de comunicație, au dat lovituri armatei sovietice în regiunea Galiției, atacând convoaiele de aprovizionare și îngreunând deplasarea trupelor spre front. În acest scop, acuzații, înarmați, au trecut frontiera româno-sovietică. (Vezi documentul nr. 32)

Armata insurgentă ucraineană a fost creată în timpul ocupației naziste și a acționat atât împotriva germanilor cât și împotriva Uniunii Sovietice. Armata Roșie și N.K.V.D.-ul au avut nevoie de 10 ani pentru a înăbuși mișcarea de independență a Ucrainei.

Cât privește prezența românilor alături de partizanii ucraineni, aceasta este explicată de localnici prin faptul că și unii și alții au avut un dușman comun: comunismul.

1. ALEXIUC MAXIM, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți, a făcut parte din grupul de partizani condus de Petre Maruseac și a fost învinuit de "crima de asociațiune în scop de uneltire împotriva ordinei și intereselor statului".

2. CALANCEA VASILE, în vârstă de 48 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți, sub aceleași învinuiri.

3. COBILIȚĂ DUMITRU, în vârstă de 37 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți, sub aceleași învinuiri.

4. COBILIȚĂ ION, în vârstă de 30 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți, sub aceleași învinuiri.

5. COBINIUC VASILE, originar din comuna Ulma, sub aceleași învinuiri. Mort la data judecării procesului, 21.9.1946.

7. CRĂCIUN DUMITRU, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți, a făcut parte din grupul de partizani condus de Petre Maruseac și a fost învinuit de "crima de asociațiune în scop de uneltire împotriva ordinii și intereselor statului".

8. CUREȘ DUMITRU, în vârstă de 23 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A fost învinuit că a făcut parte din grupul Petre Maruseac, deținere de armament și efecte aparținând armatei.

9. DĂNISTRAN MIRON, în vârstă de 31 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul de partizani condus de Petre Maruseac și a deținut ilegal armament și efecte aparținând armatei.

10. IGNATIUC (sau IHNATIUC?) VASILE, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A fost partizan în grupul condus de Petre Maruseac.

11. LUNCAN VASILE, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul Maruseac.

12. MARICICO PETRE, în vârstă de 20 ani, originar din comuna Izvoarele Sucevei, județul Câmpulung. A fost învinuit că a făcut parte din grupul lui Maruseac și a deținut ilegal armament și efecte aparținând armatei. Mort la data judecării procesului, 21.9.1946.

13. MARICICO VASILE, în vârstă de 30 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul de partizani condus de Maruseac Petre.

14. MARUSEAC GHEORGHE, în vârstă de 25 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A fost partizan în grupul Maruseac Petre. Mort la data judecării procesului, 21.9.1946. Este inexplicabilă moartea celor de la nr. 5, 12 și 14 în ziua procesului.

15. MARUSEAC PETRE, în vârstă de 41 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A fost conducătorul grupului de partizani ce îi poartă numele.

16. MOISIUC CONSTANTIN, în vârstă de 61 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul condus de Petre Maruseac.

17. MOSCALIUC VASILE, în vârstă de 22 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. Partizan din grupul Maruseac.

18. OMANIA VICTOR, în vârstă de 20 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. Partizan din grupul Maruseac.

19. PIATCOVSCHI ION, în vârstă de 48 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. Partizan din grupul Maruseac.

20. SETRIUC MIHAI, în vârstă de 20 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A fost învinuit că a făcut parte din grupul Maruseac, port ilegal de armă și evadare.

21. SETRIUC PETRE, în vârstă de 23 ani, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. A fost acuzat că a făcut parte din grupul Maruseac, port ilegal de armă și evadare.

22. SIMINIUC ION, în vârstă de 18 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A fost acuzat că a făcut parte din grupul condus de Maruseac.

23. SPETCU MARCU, originar din comuna Ulma, județul Rădăuți. Partizan din grupul Maruseac.

24. TIRON PAVEL, născut în anul 1908 în județul Storojinet, refugiat în comuna Brodina, județul Rădăuți. A fost condamnat pentru participare la grupul Maruseac, crimă și evadare. După liberare este urmărit din nou, prins în 1951 și extrădat în U.R.S.S.

25. URSULEAN SIMION, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A fost partizan în grupul Maruseac.

26. VÂSCU GHEORGHE, în vârstă de 33 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul Maruseac.

27. VIȘINEAC PROCOPIE, originar din comuna Ulma, județul R. dăuți. A făcut parte din grupul Maruseac.

28. ZBERCEA ION, în vârstă de 46 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul Maruseac.

29. ZELENCO SIDONIA, în vârstă de 19 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A făcut parte din grupul Maruseac.

30. ZUB IFTIMIE, în vârstă de 21 ani, originar din comuna Moldova Sulița, județul Câmpulung. A făcut parte din grupul Maruseac și a deținut armament și efecte aparținând armatei.

31. ZUB ILIE, în vârstă de 39 ani, originar din comuna Brodina, județul Rădăuți. A fost partizan în grupul Maruseac.

G. Grupul de rezistență legionar condus de OVIDIU GĂINĂ.

După 23 august 1944 atitudinea nemților față de legionarii refugiați în Germania după rebeliunea din ianuarie 1941 s-a schimbat. Legionarii au fost puși în libertate din lagărele de concentrare în care fuseseră ținuți la cererea mareșalului Antonescu și pregătiți pentru a lupta pe front, alături de trupele germane. În toamna anului 1944, un grup a fost paraşutat în Munții Apuseni, având misiunea ca împreună cu camarazii lor din țară să constituie formații de partizani în spatele frontului româno-sovietic, cu scopul de a sabota efortul de război îndreptat împotriva Germaniei.

Printre legionarii paraşutați în țară au fost: Ovidiu Găină, Alexandru Şutea, Alexandru Piticaru, Simion Constantinescu și Alexandru Iacoban (*Memorialul Ororii*, p. 515). În alte zone au fost paraşutate alte grupuri.

În luna decembrie 1944, o echipă de legionari în frunte cu Alexandru Şutea este lansată cu paraşutele pe muntele Rotunda-Bistrița, de unde trece în regiunea Vatra Dornei. În luna martie 1945 apare în regiune și Ovidiu Găină care ia comanda echipei și începe să se organizeze în teren, construind o cabană pe masivul Argestru (Muntele Giumalău), în apropierea cantonului silvic Tisa, al cărui titular, brigadierul silvic Nichiforel Orest le înlesnește aprovizionarea. Legăturile cu oraşul Câmpulung sunt stabilite prin agenții de legătură Constantin Porcuțan și Petre Rusu Corduneanu, iar Gheorghe Butas de la Malaxa și alți curieri le asigură legătura cu comandamentul clandestin legionar din Capitală. Grupul recrutează noi membri, își creează un depozit de armament și muniții și este dotat cu un post de radio emisiune.

Între timp, Vladimir Macoveiciuc reuşeşte ca prin avocatul Filon Lauric din București să stabilească legătura cu grupul lui Ovidiu Găină în ziua de 12 august 1945, în vederea fuziunii. N.K.V.D.-ul și Siguranța se aflau însă pe urmele ambelor grupuri care, în urma operațiunii din 17 august, au fost împrăştiate. Sunt arestați 30 de partizani, cabana este incendiată, sunt capturate aparatul de radio emisie, 8 arme automate, 6 pistoale, 8420 de cartuşe, un binoclu, alimente, îmbrăcăminte, 4 vite mari și 21 de oi. (vezi documentul nr. 19).

Din grupul condus de Ovidiu Găină au făcut parte:

1. CHIDRANCIUC DUMITRU, brigadier silvic;
2. CONSTANTINESCU SIMION, venit din Germania prin paraşutare;
3. COSTINEANU MIRCEA, agent de legătură;
4. COZAN CONSTANTIN, originar din Vatra Dornei;
5. COZAN GHEORGHE, originar din Vatra Dornei, arestat la 17 august 1945; judecat la 12.9.1946 (vezi documentul nr. 31).
6. GĂINĂ OVIDIU zis BRUSTUR, zis MOINEA, venit din Germania prin paraşutare, în martie 1945 apare ca şef al grupului de rezistență armată de pe masivul Argestru. Până în anul 1947 a fost numit de Nicolae Pătraşcu şef legionar al regionalei Moldova de Nord. Octavian Voinea afirmă că Ovidiu Găină a fugit în Germania în mai 1948 (*Memorialul Ororii*, p. 292). Altă sursă îl semnalează la 3.9.1951 la atelierul de tâmplărie din penitenciarul Gherla. În 1997 se afla la Buenos Aires (dr. Şerban Milcoveanu).
7. GHERASE AUREL zis ȚĂRANU, radiotelegrafist, venit din Germania prin paraşutare (vezi documentul nr. 19);
8. IACOBAN ALEXANDRU, venit din Germania prin paraşutare (*Memorialul Ororii*, p. 515).
9. IACOBAN DUMITRU, originar din Vatra Dornei;
10. IONESCU LEONTE, originar din Vatra Dornei;
11. LAMNEC ERVIN, agent de legătură;

12. MACOVEI ION zis MĂRCULESCU, venit din Germania prin paraşutare (Vezi documentul 19);

13. MITU, membru neidentificat, venit din Ardeal şi plecat, dispărut în Munţii Apuseni;

14. NICHIFOREL OREST, brigadier silvic, arestat la 17 august 1945; condamnat la 6.6.1950 (vezi documentul nr. 89);

15. PITICARU ALEXANDRU, venit din Germania prin paraşutare (*Memorialul Ororii*, p.515);

16. PORCUŢAN CONSTANTIN, agent de legătură şi gazdă;

17. RADU ION zis MATEI, venit din Germania prin paraşutare. Mort la data de 18.8.1945 (s-a împuşcat). (vezi documentul nr. 19);

18. RUSU CORDUNEANU PETRE, agent de legătură, originar din Câmpulung Moldovenesc, deţinut preventiv de la 23.10.1945 la 11.4.1946, condamnat la 20.6.1950. (vezi documentele nr. 31 şi 90).

19. RUSU ION, originar din Câmpulung Moldovenesc, membru nou recrutat (vezi documentul nr. 19);

20. ŞUTEA ALEXANDRU zis INCUL, fost primar legionar al comunei Iacobeni, judeţul Câmpulung; venit din Germania, prin paraşutare pe muntele Rotunda-Bistriţa în decembrie 1944, apoi trece în zona Vatra Dornei; ajutor al lui Ovidiu Găină, face legătura grupului Macoveiciuc cu grupul Găină, pe muntele Giumalău (vezi documentele nr. 19, 31 şi 89).

21. ŢINTĂ ILIE zis ŢEPELUŞ, zis PĂRINTELE, venit din Germania prin paraşutare, membru al grupului (vezi documentul nr.19).

H. Grupul MACOVEICIUC în varianta din faza a doua a rezistenţei.

Spre sfârşitul anului 1944, aflat în clandestinitate de teama ruşilor şi văzând evoluţia evenimentelor, Vladimir Macoveiciuc se deplasează la Bucureşti şi ia legătura cu Comandamentul Militar al Mişcării Naţionale de Rezistenţă, care îi încredinţează sarcina de a organiza rezistenţa anticomunistă din munţi. În acest scop, ca acoperire, i se pun la dispoziţie bani şi documente din care rezulta că are gradul de locotenent şi are misiunea de a strânge minele şi armamentul rămas în urma războiului.

Pe de altă parte, în luna martie 1945, tot în Capitală, intră în legătură cu fruntaşul legionar Filon Lauric, bucovinean de origine, în scopul de a primi ajutoare materiale şi a extinde reţeaua de rezistenţă care a existat până în luna iulie 1946.

Aceste mişcări n-au scăpat vigilenţei N.K.V.D.-ului şi Siguranţei care au urmărit informativ pe următorii:

1. BĂDILIŢĂ DUMITRU (BĂDĂLUŢĂ după Gavril Vatamaniuc) (vezi grupul B, nr.3)

2. CÂRDEI GHEORGHE, fiul lui Eugen şi Minodora, născut la 14 septembrie 1914 în comuna Voitinel, judeţul Rădăuţi, agricultor, necăsătorit. Face armata la Reg. 2 Artilerie Călăreaţă, ctg. 1936, cu gradul soldat. Participă la execuţia lui Şumlanschi şi Brăileanu, agenţi ai Siguranţei, în decembrie 1945. Arestat la 8 iulie 1946, este împuşcat la reconstituirea lichidării grupului Macoveiciuc (vezi documentul nr. 26);

3. CÂRDEI GHEORGHE, fiul lui Teodor şi Iftimia, născut la 9 februarie 1917 în comuna Voitinel, judeţul Rădăuţi, român, ortodox, studii 7 clase primare, agricultor, avere 2 ha pământ, căsătorit, are un copil. Face armata la Reg. 2 Artilerie Călăreaţă, ctg. 1929, cu gradul sergent. Trimis pe Frontul de Est până în Stepa Calmucă. În 1945 însoţeşte pe Silvestru Macoveiciuc la Bucureşti şi face legătura grupului Macoveiciuc cu Lauric Filon. Judecat în lipsă la 12.9.1946 (vezi documentele nr. 31 şi 64).

4. COROAMĂ AUREL, originar din satul Voitinel, județul Rădăuți, a apărut în instanță la 12.9.1946 (vezi documentul nr. 31);

5. FLOREA ARCADIE, originar din comuna Ilișești, județul Suceava, avea gradul de elev plutonier când s-a încadrat sub comanda lui Macoveiciuc. Prins de N.K.V.D. și Siguranță în noaptea de 27/28 iulie 1945, în urma trădării lui Simion Tudosi, a fost judecat la 12.9.1946 (vezi documentul nr. 31);

6. MACOVEICIUC SILVESTRU, fiul lui Vladimir și Domnica, născut la 6 noiembrie 1926 în satul Voitinel, județul Rădăuți, a făcut parte din grupul de partizani condus de tatăl său, atât în prima cât și în a doua fază a rezistenței anticomuniste. A fost judecat de două ori în lipsă și a treia oară la 6.6. 1950 (vezi documentele nr. 31, 34 și 89);

7. MACOVEICIUC VLADIMIR, fiul lui Samson și Ioana, născut la 26 octombrie 1906 în satul Voitinel, comuna Gălănești, județul Rădăuți, a fost comandantul grupului de partizani care îi poartă numele și care a activat atât în prima, cât și în a doua fază a luptei armate anticomuniste. A căzut în luptă, în dimineața zilei de 8 iulie 1946, în comuna Vicovu de Jos (trădat).

8. ONICA SAVA, fiul lui Ioan și Sevastia, născut la 27 septembrie 1898, în comuna Horodnicu de Sus, județul Rădăuți, a făcut parte din grupul Macoveiciuc în ambele faze ale rezistenței armate din Bucovina. A fost judecat la 12.9.1946 și 6.6.1950, fiind condamnat la 6 ani de închisoare (vezi documentele nr. 31, 44 și 89).

9. ONICA VASILE, fiul lui Ioan și Maria, născut la 18 iulie 1920, în comuna Horodnicu de Sus, județul Rădăuți. A luptat pe Frontul de Răsărit până în Caucaz, cu gradul de sergent. Decorat cu Crucea de Fier. A luptat sub comanda lui Macoveiciuc atât în faza întâia cât și în faza a doua a rezistenței din Bucovina. Moare la 20 august 1949, în timpul anchetei, în arestul de la Suceava. (vezi documentele nr. 46 și 62).

10. TUDOSI SIMION, fiul lui Alexandru și Ralița, născut la 5 decembrie 1920 în comuna Vicovu de Jos, județul Rădăuți. În toamna anului 1944, Vladimir Macoveiciuc îi clarifică situația militară și îl încadrează în grupul de rezistență armată. În vara anului 1945, influențat de fratele său, Ilarie Tudosi, care era șeful gardienilor publici din Câmpulung, Simion Tudosi trădează. În noaptea de 27/28.7.1945 grupul este surprins de agenți ai N.K.V.D. și ai Siguranței, Vladimir Macoveiciuc este rănit, iar Florea Arcadie este prins. Familia lui Macoveiciuc este arestată și torturată. Trădătorul a fost împușcat în noaptea de 25/26 septembrie 1945 (vezi documentele nr. 31 și 33).

I. Grupul CENUȘĂ în faza a doua a rezistenței.

Grupurile Macoveiciuc și Cenușă au avut o soartă asemănătoare în faza rezistenței antisovietice. Aceste două grupuri de partizani nu s-au putut separa de trupele germane imediat după 23 august 1944, datorită vigilenței sporite a nemților. De aceea, au continuat să acționeze, împotriva voinței lor, alături de armata germană aflată în retragere. Abia către sfârșitul lunii octombrie, când frontul ajunsese în apropiere de Satu Mare, sfătuindu-se în secret, Macoveiciuc și Cenușă au reușit să găsească, prin viclenie, soluția salvatoare. Partizanii și familiile lor s-au desprins de coloană și s-au ascuns în niște mlaștini până ce au fost depășiți de trupele sovietice, apoi s-au împrăștiat. Unii au fost prinși de N.K.V.D. și deportați în Siberia, iar alții s-au asociat în noi grupuri de rezistență armată.

În faza a doua, grupul condus de Cenușă a avut următoarea componență:

1. CENUȘĂ CONSTANTIN zis BUZALINCĂ, fiul lui Ilie și Fevronia, născut la 22 septembrie 1911 în comuna Putna. (vezi grupul E, nr. 2). În luna octombrie 1944, după împrăștierea grupului său, intră în clandestinitate, aflând că este căutat de N.K.V.D. În august

1948 revine în Putna, dar este arestat de jandarmi şi predat Securităţii Rădăuţi. Evadează şi ia din nou calea codrului, asociindu-se mai întâi cu Vasile Motrescu, apoi cu Cozma Pătrăucean. Este condamnat de două ori în contumacie, în 1946 şi 1950 (vezi documentele nr. 21 şi 97). Înşelat de promisiunile Securităţii, se predă de bunăvoie, la 29 august 1951. Este condamnat la muncă silnică pe viaţă (Sentinţa nr. 508/1952), trece prin arestul Ministerului de Interne şi închisorile Suceava, Iaşi, Gherla, Piteşti şi Jilava. Liberat la 4.2.1964 şi ajuns acasă, "se sinucide" prin spânzurare, în ziua de 7.2.1964.

2. LĂZĂRESCU CONSTANTIN (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 2, f. 225).

3. MOTRESCU VASILE, fiul lui Pintilie şi Sofia, născut la 11 octombrie 1920 în comuna Vicovu de Jos, judeţul Rădăuţi. (vezi grupul E, nr. 11). După 23 august 1944, aflând de arestările făcute de N.K.V.D., se ascunde prin păduri timp de mai multe luni de zile, după care vine acasă. Informat că foştii partizani vor fi arestaţi, fuge din nou în pădure, se înarmează şi se asociază cu Constantin Cenuşă (10.4.1949). Se predă la 28.6.1951, iar Securitatea încearcă să-l folosească pentru lichidarea partizanilor lui Ion Gavrilă din Munţii Făgăraşului. Motrescu salvează pe partizani şi ia din nou calea codrului, de unde trimite o serie de scrisori către conducerea de partid şi de stat. În 1954 se asociază cu grupul lui Gavril Vatamaniuc şi înfruntă trupele se securitate la Bâtca Corbului (18 ianuarie 1955). Este condamnat în contumacie de trei ori: în 1950, 1952 şi 1956, ultima oară la moarte prin împuşcare. Prins prin trădare, în noaptea de 13/14 ianuarie 1958, este executat la Botoşani, la 29 iulie 1958.

4. PĂTRĂUCEAN COZMA, fiul lui Iosif şi Elisabeta, născut la 3 octombrie 1909 în comuna Straja, judeţul Rădăuţi. Român, creştin ortodox, studii 7 clase primare, avere 0,30 ha pământ, profesia muncitor forestier, nu a făcut politică. Semnalmente: talia 170 cm, capacitatea toracică 92 cm, părul blond, ochii căprui, faţa lungăreaţă, sprâncenele castanii. Face armata la Reg. 16 Infanterie şi războiul din U.R.S.S. (1942), apoi este vărsat la Reg. 2 Artilerie Antiaeriană. Urmărit pentru motivul că ar fi suspect de a fi omorât o evreică în 1940, este graţiat. În 1948 este urmărit în continuare, fiind considerat criminal de război, motiv pentru care fuge de acasă, se înarmează şi se asociază mai întâi cu Constantin Gherman, iar din mai 1950 cu Constantin Cenuşă, până la 29.8.1951, când se predau de bunăvoie. Condamnat la un total de 22 ani închisoare, este liberat la 29.8.1959. A decedat la Rădăuţi, la 10 iunie 1992. (Registrul Matricol ctg. 1931, C.T. Rădăuţi, nr. matricol 867).

5. PULCĂ (sau BULCĂ?) I. CONSTANTIN, cunoscut de Cenuşă din perioada cât a fost în Legiunea de jandarmi din Transnistria (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 2, f. 225 şi vol. 5, f. 95).

6. SĂGEATĂ, locotenent originar din Buzău. (Este nominalizat într-un document la ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 2, f. 225).

7. SFETEA, maior (menţionat într-un document la ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 2, f. 225).

Persoanele de la nr. 3, 6, 7 şi 8 au făcut parte pentru scurt timp din grup.

8. VLAIŞAN GHEORGHE din comuna Putna, judeţul Rădăuţi, anterior încadrat în grupul Macoveiciuc (Declaraţia lui Ursulean Ioan din 25.09.1954).

J. Grupul condus de FLOCEA DRAGOŞ.

- A fost compus din 5 membri care au acţionat în jurul comunei Stulpicani, judeţul Câmpulung şi în regiunile limitrofe cu judeţul Baia. Acest grup a jefuit stâne şi a atacat la drumul mare, dar acţiunile sale au căpătat aspect politic prin calomnierea autorităţilor de stat şi prin agitaţia produsă în mijlocul populaţiei (ASRI, Fond D, dos. 2168, f. 407-415; vezi documentul nr. 63).

- La ASRI, Fond P., dos.ul 3820, vol. 4, f. 102, în grupul condus de Andrei Ghivnici, există PETRU FLOCEA din Câmpulung (probabil coincidență de nume).

- Activitatea grupului s-a desfășurat în anii 1948-1950.

K. Grupul condus de ANDREI GHIVNICI

Acest grup a avut un efectiv de 5-6 membri și a acționat în zona Sucevița-Marginea, județul Rădăuți (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 44), în anii 1948-1950.

ȘTEFAN GHIVNICI, în legătură cu încă trei bandiți neidentificați, atacă la drumul mare mașinile R.A.T.A. (în scop de jaf), în special pe șoseaua Cacica-Gura Humorului și pe Muntele Măgura. (ASRI, Fond D, dos. 2168, f. 407-415).

Din acest grup au făcut parte:

1. FLOCEA PETRU din Câmpulung (probabil FLOCEA DRAGOȘ, conducătorul grupului "J"; ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 102). Avea o armă Z.B.

2. GHIVNICI ANDREI, conducătorul grupului "K" (ASRI, Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 44). În același dos., vol. 4, f. 102 apare sub numele GHIVNICI NISTOR, originar din comuna Bosanci, județul Suceava, dezertor din armată, condamnat 7 ani. În dos.ul 2168, f. 407-415, este numit GHIVNICI ȘTEFAN, originar din comuna Bosanci, județul Suceava, urmărit pentru infracțiuni de drept comun. Gavril Vatamaniuc, care a fost solicitat să preia conducerea acestui grup în 1950, afirmă că numele corect al conducătorului era GHIMICI și era înarmat cu o carabină Z.B.

3. HREHORCIUC SAVU zis SĂVULEȚ (1931-1951) originar din comuna Sucevița, județul Rădăuți. Dispărut de acasă în 1945; la vârsta de 17 ani devine partizan, împreună cu Ghimici și Flocea din Gura Humorului (1948). În dos.ul 3820, vol. 4, f. 102, apare sub numele HREORCIUC SAVA. Era înarmat cu un automat german Deimler Puch.

4. OLARU, originar din comuna Liteni, județul Suceava, agent al Securității, care s-a dat drept partizan și a lichidat mișelește grupul care i-a acordat încrederea. (Gavril Vatamaniuc, Interviu, 16.01.1994).

L. Grupul condus de GHEORGHE MUNTEANU.

1. MUNTEANU GHEORGHE, originar din comuna Stroiești, județul Suceava, a ucis pe secretarul organizației de bază din sat, motiv pentru care s-a înarmat cu o carabină și un pistol și a fugit în pădure, unde a stat ascuns în anii 1948-1951.

2. POLEACU COSTIN (sau GAVRIL ?), originar din comuna Stroiești, județul Suceava, a fugit în pădure în toamna anului 1948, împreună cu Gheorghe Munteanu, fiind complice la uciderea secretarului de partid din comună. A fost prins în ziua de 1 oct. 1950. (ASRI, Fond D, dos. 2168, f. 14, 357 și 376).

M. Grupul condus de HARSMEI (sau HOJMEI?) SILVESTRU.

Constituit din 8-12 membri, acest grup a acționat în zona Brodina-Ulma-Nisipitu - Argel începând din luna iulie 1949 până în anul 1951. Șeful postului de miliție Brodina era plutonierul major Alexandru Scripa, asasinul lui Vladimir Macoveiciuc. Majoritatea partizanilor din acest grup provenea din nordul Bucovinei.

1. COCIORHAN PRICOP, domiciliat în comuna Brodina, județul Rădăuți;

2. COSOVAN MIHAI, ieșit din grup în toamna anului 1950;

3. CUJMIR VASILE (în alt document CUȘNIR NICOLAE), fiul lui Vasile și Anghelina, născut în 1910 în comuna Davideni, județul Storojineț, azi în Ucraina, agricultor,

fără avere, refugiat în comuna Dorneşti. Membru al P.N.Ţ.-Maniu, urmărit de Securitate, dispare de la domiciliu la 29 mai 1949;

4. HARSMEI (în alt document HOJMEI) SILVESTRU, vârsta 48 ani, refugiat din judeţul Storojineţ (nordul Bucovinei), domiciliat în comuna Dorneşti. A fost conducătorul grupului;

5. POSTOVEI IOAN, a ieşit din grup în toamna anului 1950;

6. SEMACA EMILIAN, a fost prins în luna octombrie 1950;

7. SVET (sau SVED, sau SFED ?) VASILE, fiul lui Simion şi Maria, născut la 1 ianuarie 1913 în comuna Bănila pe Siret (azi în Ucraina). Agricultor, fără avere, refugiat în comuna Dorneşti. Apartenenţa politică P.N.Ţ. - Maniu. Dispărut de la domiciliu în mai 1949. Urmărit de Securitate pentru acţiuni subversive, a fost prins în octombrie 1950, în regiunea Cluj.

8. TIRON PAVEL, născut în anul 1908, în judeţul Storojineţ (nordul Bucovinei), refugiat în comuna Brodina, judeţul Rădăuţi. A făcut parte din grupul "F" condus de Maruseac Petre (nr. 24), condamnat la data de 21.9.1946 (Vezi documentul nr. 32). După liberare a fost urmărit din nou, prins în 1951 şi extrădat în U.R.S.S. (ASRI, Fond D, dos. 2168, f. 14, 357 şi 376; Fond P, dos. 3820, vol. 4, f. 44 şi 102).

N. Grupul condus de VASILE CĂMĂRUŢĂ.

Acest grup a activat în fostul judeţ Baia, a fost semnalat încă de la sfârşitul lunii aprilie 1949 şi a fost compus din foşti membri ai P.N.Ţ.-Maniu dispărute din comunele Liteni, Valea Glodului, Pleşeşti şi Buneşti. Şeful grupului a fost învăţător, legionar şi manist. A fost împuşcat în lunca Siretului. Fugarii au umblat înarmaţi prin pădurile judeţului, s-au adăpostit la diverşi locuitori din sate şi au stabilit legături cu "Gărzile lui Decebal" (vezi documentele nr. 63 şi 92).

O. Grupul condus de SANDU GRIGORE.

Urmăriţi de autorităţile comuniste, Sandu Grigore şi Dumitru Crăciun s-au înarmat şi au constituit un grup de rezistenţă în luna ianuarie 1949, la care aderă câţiva localnici precum şi alte persoane fugite de teama arestării. Aceştia şi-au construit adăposturi pentru iarnă, pe care le-au aprovizionat, dar au fost trădaţi. La 14 şi 16 decembrie 1949, trupele de securitate au surprins şi lichidat pe Muntele Bancu cele două formaţii în care se împărţise grupul. Procesul a avut loc la 19 septembrie 1950 (vezi documentele nr. 63 şi 94). Din acest grup au făcut parte:

1. APOSTOLINI IANI, grec de origine, împuşcat de Securitate la 16 decembrie 1949, pe Muntele Bancu.

2. ARNĂUTU IOAN zis JENICĂ, născut la 29 ianuarie 1920, în comuna Ungureni, judeţul Botoşani. Face şcoala militară în Germania. Avansat guard sublocotenent artilerie la 1.7.1943. A fost membru al P.N.Ţ.-Maniu. Urmărit de autorităţile comuniste, se înarmează cu un pistol-mitralieră Deimler Puch şi ajunge să se încadreze în grupul de partizani condus de Sandu Grigore. A fost arestat la 16.12.1949, iar prin sentinţa nr. 781 din 19.9.1950 a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică. Trece prin închisorile Suceava, Iaşi, Jilava, Aiud, Gherla şi Râmnicu Sărat, unde moare prin greva foamei. (Documentul nr. 94)

3. BARGOVAN DUMITRU, ţăran sărac, originar din comuna Coşna, judeţul Câmpulung. Arestat la 28.12.1949, a fost condamnat la 8 ani muncă silnică (vezi documentul nr. 94).

4. CANDREA CONSTANTIN, ţăran mijlocaş din Dorna Cândrenilor, judeţul Câmpulung. A fost proprietarul unei stâne în munţi. Înarmat cu o carabină, s-a alăturat grupului condus de Sandu Grigore. Arestat la 23.4.1950, a fost condamnat la 10 ani de muncă silnică (vezi documentul nr. 94, în care apare şi sub numele CONDREA şi CÂNDREA).

5. CHELSOI GRIGORE, fiul lui Leon şi Natalia, născut la 17.12.1925 în comuna Dorna Cândrenilor, judeţul Câmpulung. Arestat la 11.8.1951, a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică şi liberat în 1964.

6. CHELSOI NICANOR, frate cu precedentul. Arestat la 22.9.1949, a fost condamnat la 25 de ani muncă silnică prin sentinţa nr. 779 din 18.9.1950.

7. CHIRCULESCU GHEORGHE zis GIGEL, fiul lui Gheorghe şi Ioana, născut la 1.1.1929, în Bucureşti, fiu de industriaş, student la Politehnica din Iaşi. A fost înarmat cu o carabină de 7,62 mm. Arestat la 14.12.1949 în comuna Găineşti, judeţul Baia, a fost condamnat la 15 ani de muncă silnică (vezi documentul nr. 94). Trece prin închisorile Suceava, Iaşi, Jilava, Piteşti, Gherla, Baia Sprie, Aiud, Balta Brăilei. A fost martor al acuzării în procesul lui Eugen Ţurcanu, şeful *"reeducării"*. Liberat de la Ostrov, la 9.12.1964, a murit la 28.4.1986.

8. CRĂCIUN DUMITRU, originar din comuna Coşna, judeţul Câmpulung, vârsta 30 de ani (în 1950), profesia paznic de vânătoare. În anii 1940-1941 a fost informator al S.S.I. În 1945 a fost membru al organizaţiei Sumanele Negre. Urmărit de autorităţi, fuge în munţi la 18.9.1948, înarmat cu o carabină germană cu lunetă, două grenade şi un pistol automat. Cunoscând bine pădurile din zonă, a fost ales ajutorul lui Sandu Grigore. Arestat la 16.12.1949, a fost condamnat la 25 de ani m.s. (vezi documentul nr. 94). A murit în penitenciarul Gherla.

9. GALAN IACOB, a fost împuşcat de Securitate, pe Muntele Bancu, la 16.12.1949.

10. GRODIUC AUREL, inginer silvic, a fost împuşcat de Securitate la 14.12.1949, în urma unei trădări, în comuna Găineşti, judeţul Baia.

11. RUSU VASILE, originar din comuna Coşna, judeţul Câmpulung, de profesie pădurar, a intrat în grupul de partizani înarmat cu carabina de serviciu. Arestat la 2.1.1950, a fost condamnat la 10 ani de m.s. (vezi documentul nr. 94).

12. SANDU GRIGORE, originar din Dorna Cândrenilor, judeţul Câmpulung, a fost membru al organizaţiei Sumanele Negre în anii 1945-1946. În ianuarie 1949, împreună cu Crăciun Dumitru, constituie un grup de partizani pe Muntele Bancu, unde se organizează pentru apărare. Trădaţi, sunt atacaţi de Securitate la 16 decembrie 1949, dar reuşeşte să scape din încercuire. Nu se ştie dacă a fost prins.

13. SÂNGEORZAN VASILE, fiul lui Nicolae şi Maria, născut la 26 ianuarie 1912 în comuna Coşna, judeţul Câmpulung. A fost arestat la 16 decembrie 1949 şi condamnat la 20.9.1950.

14. STRĂCHESCU GH. CONSTANTIN, inginer silvic, originar din comuna Găineşti, judeţul Baia. Împreună cu dr. GHEORGHE VASILACHE, medic din Dorna Cândrenilor, a înfiinţat organizaţia "Gărzile lui Decebal", la începutul lunii februarie 1949. Organizaţia a avut ramificaţii în judeţele din Bucovina şi Moldova de Nord şi a fost în strâns contact cu grupul de partizani condus de Sandu Grigore. Străchescu a fost înarmat cu un automat sovietic şi a fost arestat de Securitate în comuna Găineşti, la 14.12.1949, în urma unei trădări. Condamnat la moarte prin sentinţa nr. 777 din 15.9.1950; i s-a comutat pedeapsa în m.s.v.

15. TODAŞCĂ CONSTANTIN, membru al grupului condus de Sandu Grigore, a fost împuşcat mortal de Securitate la 16.12.1949, pe Muntele Bancu.

P. Grupul de partizani condus de GAVRIL VATAMANIUC.

Ultima formaţie înarmată apărută în Bucovina (în anul 1949), a fost cea condusă de Gavril Vatamaniuc din Sucevita, fratele lui Ion Vatamaniuc, conducătorul grupului antisovietic "C" din vara anului 1944.

Această grupare a avut cea mai îndelungată existență (8 ani) în raport cu celelalte grupări armate bucovinene și a fost alcătuită din cinci partizani: patru originari din comuna Sucevița și unu din Vicovu de Jos. În cursul anului 1955, au existat două ciocniri armate între Securitate și partizani, soldate cu pierderi de vieți omenești (trei ostași din trupele de securitate și doi partizani), ca urmare a unor acte de trădare. Ultimul partizan bucovinean, Vasile Motrescu, a fost arestat în noaptea de 13/14 ianuarie 1958.

1. CHIRAȘ GHEORGHE, fiul lui Matei și Paraschiva, născut în anul 1911, în comuna Sucevița, județul Rădăuți. Român și creștin ortodox, a fost mecanic la moara din comună. Fiind arestat în vara anului 1950 pentru agitație anticomunistă, evadează de la postul de miliție Sucevița și ia calea codrului, înarmat cu o armă Z.B. de fabricație cehoslovacă și două grenade defensive. Se întâlnește cu fratele său, Ion, fugit și el în pădure și se asociază cu Gavril Vatamaniuc, împreună până la 18 iulie 1955, când este împușcat aproape simultan cu fratele său, în lupta de la Ursoaia.

2. CHIRAȘ ION, fiul lui Matei și Paraschiva, născut la 12.11.1903, în comuna Sucevița. Român și creștin ortodox, este frate cu precedentul. A luptat pe Frontul de Răsărit, având gradul de sergent. Cade prizonier la ruși, muncește în minele din Donbass și vine în țară plin de ură împotriva comunismului. Fiind în pericol de a fi arestat, fuge în pădure și scoate din ascunzătoare o armă Z.B. de fabricație belgiană. Frații Chiraș se întâlnesc, apoi se alătură lui Gavril Vatamaniuc și împreună fac propagandă prin manifeste și de la om la om, printre țărani și muncitorii forestieri. Trădați de Toader Chiraș, ostaș din trupele M.A.I., frații Ion și Gheorghe Chiraș au căzut în luptă cu Securitatea, pe Muntele Ursoaia, la 18 iulie 1955.

3. MARCIUC VASILE, fiul lui Vladimir și al Floarei, născut la 20 iulie 1917 în comuna Sucevița. Român, creștin ortodox, agricultor, tată a doi copii. Fiind sergent într-un regiment de artilerie antitanc, a luptat până la Cotul Donului. A fost decorat cu Virtutea Militară și Crucea de Fier. Arestat în primăvara anului 1955 pentru că găzduise pe frații Chiraș, evadează de la Securitatea din Rădăuți și fuge în munți, alăturându-se grupului Vatamaniuc. Prins la 17.10.1955, a fost condamnat la 7 ani de temniță grea și confiscarea totală a averii. După liberare, a decedat în condiții misterioase.

4. MOTRESCU VASILE, fiul lui Pintilie și Sofia, născut la 11 octombrie 1920 în comuna Vicovu de Jos, județul Rădăuți. Are, cu unele întreruperi, cea mai îndelungată activitate de partizan (vezi grupul "E" nr. 11 și grupul "I" nr. 3), mai întâi alături de Constantin Cenușă, apoi alături de Gavril Vatamaniuc.

5. VATAMANIUC GAVRIL zis GAVRILUȚĂ, fiul lui Vasile și Elisabeta, născut la 25 noiembrie 1924 în comuna Sucevița, județul Rădăuți. Fiu de țărani săraci, român, creștin ortodox, studii 7 clase primare; mai întâi copil de trupă, este încorporat în 1943 și pleacă voluntar, cu Grupul 3 Bombardament, în Crimeea (1943). Urmează Școala de subofițeri infanterie din Făgăraș (1944), apoi luptă în Cehoslovacia, în cadrul Reg. 31 Dorobanți (1945). Vărsat la Legiunea de Jandarmi Constanța cu gradul de sergent major, urmează un curs de poliție. Intrând în conflict cu locțiitorul politic, este trecut în rezervă la 30.3.1948. Fiind urmărit pentru atitudinea sa din armată, ia calea codrului chiar în ziua de 25.11.1949, când împlinea 25 ani. A fost înarmat cu un pistol-mitralieră Deimler Puch și a avut în subordine pe Ion și Gheorghe Chiraș, pe Vasile Motrescu și pe Vasile Marciuc. Arestat la 18 octombrie 1955 prin trădare, a fost condamnat la muncă silnică pe viață și confiscarea totală a averii pentru "crima de terorism". Liberat în 1964, a prestat numai munci necalificate și prost retribuite, fiind hărțuit de Securitate. Este pensionat cu gradul II de invaliditate, din 1981.

AUTORI

ADRIAN BRIŞCĂ. A urmat cursurile liceului Ion Maiorescu din Giurgiu, având ca profesor de istorie pe Alexandru Cartojan, preşedintele organizaţiei judeţene Vlaşca a P.N.Ţ.-Maniu. În anul 1948, împreună cu alţi şapte colegi de clasă, înfiinţează organizaţia paramilitară Mişcarea Naţională de Rezistenţă din Vlaşca, având caracter anticomunist. Arestat în august 1949, a fost condamnat la cinci ani de închisoare corecţională pentru delictul de uneltire, pedeapsă executată la Jilava, Târgşor, lagărul Peninsula de la Canalul Dunăre-Marea Neagră şi Gherla. Exmatriculat din Facultatea de Transporturi în 1958, nu-şi poate continua studiile datorită trecutului său politic. În anul 1967 se înscrie la Institutul Politehnic Bucureşti, absolvit în 1972; lucrează ca simplu inginer, fiind marginalizat, în diferite staţii de cale ferată. În paralel, a studiat istoria. După decembrie 1989, publică articole inspirate din istoria contemporană în "România Liberă", "Zig-Zag", "Rezistenţa", "Dreptatea", apoi se consacră studiului rezistenţei armate anticomuniste din România, în cadrul I.N.S.T., devenind unul dintre cei mai avizaţi experţi în mişcarea naţională de rezistenţă. A publicat în "Arhivele Totalitarismului" o serie de documente cu privire la viaţa partizanilor bucovineni, aranjate tematic. În pregătire un corpus de documente privind mişcările de partizani din România.

RADU CIUCEANU. Intră în Mişcarea Naţională de Rezistenţă (M.N.R.) în 1947. Cooptat în conducerea Mişcării Naţionale de Rezistenţă din Oltenia (M.N.R.O.) condusă de gen. Ioan Carlaonţ. Primeşte misiunea de a forma nuclee subversive în mediile studenţeşti din Craiova, Cluj şi Bucureşti; face legătura cu grupurile paramilitare din munţii Retezat şi Valea Cernei, transportând armament, muniţie şi materiale de propagandă. Arestat în septembrie 1948. Anchetat de Securitate, N.K.V.D. şi Procuratură. Condamnat, în iunie 1949, la 15 ani de temniţă grea pentru "crimă de uneltire împotriva ordinii sociale". Deţinut în penitenciarele Craiova, Piteşti, Jilava, Tîrgşor, Gherla, Dej, Văcăreşti. Supus "reeducării" la Piteşti, 1949-1950 şi Gherla, 1950-1951. Eliberat în 1963. Studiază istoria la Universitatea Bucureşti. 1966-1970. Cercetător la Institutul de Arheologie din Bucureşti, 1970-1975 şi Muzeul de istorie şi artă al Municipiului Bucureşti, 1975-1989. Fondator al Muzeului de Artă al Palatului Ghica Tei - 1978. Săpături arheologice la Putna, Coşula, Mihăileşti, Afumaţi, Ghica Tei, Pantelimon, Văcăreşti, Colţea ş.a. Redactează, în clandestinitate, împreună cu Daniel Barbu şi Octavian Roske, studiile "Condiţia monumentului sub regimul comunist" şi "Va supravieţui Bucureştiul până în 1984?", difuzate la Radio Europa Liberă în serial în 1981 şi 1985. Membru fondator al *Asociaţiei Foştilor Deţinuţi Politici din România* (A.F.D.P.R.). Vicepreşedinte al A.F.D.P.R., februarie-octombrie 1990.

Membru în Biroul Executiv C.P.U.N., februarie-mai 1990. Deputat P.N.L., după alegerile din 20 mai 1990. Fondator şi preşedintele al *Comisiei parlamentare pentru cercetarea abuzurilor şi pentru petiţii.* Vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor din Parlamentul României. Iniţiatorul primului film despre gulagul românesc, "*Dentro il Gulag Romeno*", realizat de Televiziunea elveţiană, în mai 1991. Iniţiatorul filmului-serial *Memorialul durerii,* realizat de Televiziunea română. Membru în *Comisia monumentelor istorice.* Memorii: *Intrarea în tunel,* 1991; *Potcoava fără noroc,* 1994. Director şi fondator al Institutului Naţional pentru Studiul Totalitarismului.

AUTHORS

ADRIAN BRIȘCĂ. He went to the Ion Maiorescu high-school in Giurgiu: there, his teacher of history was Alexandru Cartojan, chairman of the Vlașca County branch of the National Peasant Party-Maniu (PNȚ Maniu). In 1948, with seven other students of his class, he founded the paramilitary anti-communist organization called the National Resistance Movement of Vlașca. Arrested in August 1949, sentenced to five years correctional imprisonment for the crime of conspiracy; he served his sentence at Jilava, Târgșor, the Peninsula camp of the Danube-Black Sea Canal and Gherla. Expelled from the University in 1958, he could not continue his studies because of his political past. In 1967 he was admitted to the Bucharest School of Engineering; he graduated in 1972 and then worked as an engineer, sidelined at various railway stations. At the same time he studied history. After December 1989 he published some articles on contemporary history, then he took up the study of the anti-communist armed resistance in Romania, with the National Institute for the Study of Totalitarianism (NIST). He published in the *Archives of Totalitarianism*, "România Liberă", "Zig-Zag", "Rezistența", "Dreptatea", several documents about the lives of the partisans in Bukovina, arranged according to the subject-matter. He is preparing for publication a corpus of documents on the partisan movements in Romania.

RADU CIUCEANU. Joined the National Resistance Movement (MNR) in 1947. Became member of the Oltenia MNR (MNRO) leadership team, under Gen. Ioan Carlaonț. His task was to form subversive groups among University students in Craiova, Cluj and București; he provided the liaison with the paramilitary groups of the Retezat Mountains and the Cerna Valley, transporting arms, ammunition and propaganda materials. Arrested in September 1948. Investigated by the Securitate (secret political police), the Prosecution and the NKVD. Sentenced in June 1949 to 15 years hard imprisonment for the "crime of conspiracy against the social order." Prisoner in the penitentiaries of Craiova, Pitești, Jilava, Târgșor, Gherla, Dej, Văcărești. Subjected to "reeducation" in Pitești, 1949-1950 and Gherla, 1950-1951. Freed in 1963. Studied history at the Bucharest University, 1966-1970. Researcher at the Bucharest Archeology Institute, 1970-1975 and the Art and History Museum of Bucharest, 1975-1989. Founder of the Ghica Tei Art Museum, 1978. Archeological diggings at Putna, Coșula, Mihăilești, Afumați, Ghica Tei, Pantelimon, Văcărești, Colțea, etc. He wrote secretly, with Daniel Barbu and Octavian Roske, the studies entitled *The Situation of the Monument under the Communist Regime* and *Will Bucharest Survive until 1984?*, broadcast by Radio Free Europe as a series in 1981 and 1985. Co-founder of the Former Political Prisoners' Association of Romania (AFDPR). Vice-president of the AFDPR, February-October, 1990. Served in the Executive Bureau of the Provisional Council of National Unity (CPUN), February-May, 1990. MP representing the National Liberal Party (PNL) following the elections of May 20, 1990. Chairman of the House Commission for the Investigation of Abuses and Petitions. Deputy Speaker of the Parliament of Romania House of Deputies. Initiator of the first documentary film about the Romanian Gulag, *Dentro il Gulag Romeno*, made by the Swiss television in May 1991. Initiator of the documentary series *Anguish Memorial*, made by the Romanian Television. Member of the Historical Monuments Commission. Memoirs: *Entrance to Tunnel*, 1991; the *Unlucky Horseshoe*, 1994. Director and founder of the National Institute for the Study of Totalitarianism (NIST).

AUTEURS

ADRIAN BRIŞCĂ. Il a suivi les cours du lycée Ion Maiorescu, Giurgiu, où il a eu pour professeur d'histoire Alexandru Cartojan, président de l'organisation départementale Vlaşca du Parti National Paysan-Maniu. En 1948, avec sept camarades de classe, il fonde l'organisation paramilitaire Le Mouvement National de Résistance Vlaşca, à caractère anticommuniste. Arrêté en 1949, il est condamné à 5 ans de prison correctionnelle pour le délit de conspiration, peine exécutée à Jilava, Târgşor, le camp Peninsula du Canal Danube-mer Noire et Gherla. Exmatriculé de la faculté d'histoire en 1958, il ne peut pas continuer ses études à cause de son passé politique. En 1967, il entre à l'Institut Polytechnique de Bucarest. Diplômé en 1972, il travaille comme simple ingénieur, marginalisé dans différentes stations de voie ferrée. Il étudie seul l'histoire. Après décembre 1989, il publie des articles inspirés de l'histoire contemporaine; il se consacre ensuite à l'étude de la résistance armée anticommuniste de Roumanie, dans le cadre de l'INST. Il a publié dans les «Archives du Totalitarisme», "România Liberă", "Zig-Zag", "Rezistenţa", "Dreptatea", une série de documents sur la vie des partisans de Bucovine, groupés par thèmes. Un corpus de documents concernant les mouvements de partisans de Roumanie est en train de paraître.

RADU CIUCEANU. Il adhère au Mouvement National de Résistance (MNR) en 1947. Coopté par la direction du Mouvement National de Résistance d'Olténie (MNRO), conduit par le général Ioan Carlaonţ. Il reçoit la mission de former des noyaux subversifs dans les milieux estudiantins de Craiova, Cluj et Bucuresti; il fait la liaison avec les groupes paramilitaires des monts Retezat et de la Vallée Cernei, y transportant armement, munition et matériels de propagande. Arrêté en septembre 1948, il est enquêté par la *Securitate*, le Parquet et le NKVD. Il est condamné, en juin 1949, à 15 ans de prison dure pour «crime de conspiration contre l'ordre social». Détenu dans les pénitenciers de Craiova, Piteşti, Jilava, Târgşor, Gherla, Dej, Văcăreşti. Soumis à la «rééducation» à Piteşti, de 1949 à 1950 et à Gherla, de 1950 à 1951. Il sort de prison en 1963. Etudiant en histoire à l'Université de Bucarest, de 1966 à 1970. Chercheur à l'Institut d'Archéologie de Bucarest, de 1970 à 1975 et au Musée d'histoire et d'art du Municipe de Bucarest, de 1975 à 1989. Fondateur du Musée d'Art du Palais Ghica Tei, en 1978. Fouilles archéologiques à Putna, Coşula, Mihăileşti, Afumaţi, Ghica Tei, Pantelimon, Văcăreşti, Colţea, etc. Il élabore, clandestinement, avec Daniel Barbu et Octavian Roske, les études «La condition du monument sous le régime communiste» et «Bucarest survivra-t-il jusqu'en 1984?», diffusées en série par la Radio Europe Libre, en 1981 et 1985. Membre fondateur de l'*Association des Anciens Détenus Politiques de Roumanie* (AADPR). Vice-président de l'AADPR, février-octobre 1990. Membre du Bureau Exécutif du CPUN, février-mai 1990. Député du Parti National Libéral, après les élections du 20 mai 1990. Président de la *Commission parlementaire de recherches sur les abus et pour les pétitions.* Vice-président de la Chambre des Députés du Parlement de la Roumanie. Sur son initiative ont été réalisés le premier film sur le goulag roumain, «*Dentro il Gulag Romeno*», en mai 1991, à la Télévision suisse, ainsi que le film en séries «*Memorialul durerii*» (Le Mémorial de la douleur), à la Télévision roumaine. Membre de la Commission des monuments historiques. Mémoires: *Intrarea in tunel* - L'Entrée du tunnel, 1991; *Potcoava fără noroc* - Le Fer à cheval malchanceux, 1994. Directeur et fondateur de l'Institut National pour l'Etude du Totalitarisme.

AUTOREN

ADRIAN BRIŞCĂ. Besuchte das Lyzeum Ion Maiorescu in Giurgiu, wo als Professor für Geschichte Alexandru Cartojan unterrichtete, der Vorsitzende der Kreisorganisation Vlaşca der Nationalen Bauernpartei-Maniu. Im Jahr 1948 gründet er, zusammen mit anderen sieben Klassenfreunden, die paramilitärische Organisation Nationale Widerstandsbewegung aus Vlaşca, die antikommunistischen Charakters war. Im August 1949 wurde er verhaftet, zu fünf Jahren Strafgefängnis wegen Anstiftung verurteilt. Er saß seine Strafe in Jilava, Târgşor, dem Lager Peninsula am Donau-Schwarzmeer-Kanal und in Gherla ab. 1958 aus der Fakultät exmatrikuliert, konnte er seine Studien wegen seiner politischen Vergangenheit nicht forsetsetzen. 1967 immatrikuliert er am Polytechnikum Bukarest, absolviert im Jahr 1972 und arbeitet dann als einfacher Ingenieur, völlig an den Rand geschoben, in verschiedenen Eisenbahnstationen. Gleichzeitig studiert er Geschichte. Nach dem Dezember 1989 veröffentlicht er aus der Gegenwartsgeschichte inspirierte Beiträge, dann widmet er sich dem Studium des bewaffneten antikommunistischen Widerstandes in Rumänien im Rahmen des INST. Veröffentlichte in den "Archiven des Totalitarismus", "România Liberă", "Zig-Zag", "Rezistența", "Dreptatea", thematisch geordnet, eine Reihe von Dokumenten aus dem Leben der Partisanen aus der Bukovina (Die rumänische Welt). Im Erscheinen begriffen ein Korpus von Dokumenten über die Partisanen bewegungen in Rumänien.

RADU CIUCEANU. 1947 reiht er sich in die Nationale Widerstandsbewegung (NWB) ein und wird in die Leitung der Nationalen Widerstandsbewegung in Oltenien (NWBO) berufen, die von General Ioan Carlaonț geführt wird. Er erhält den Auftrag, im Studentenmilieu in Craiova subversive Gruppen zu bilden. Er sichert die Verbindung zu den paramilitärischen Gruppen aus dem Retezat-Gebirge und dem Cerna-Tal, transportiert Waffen, Munition und Propagandamaterial. Verhaftet im September 1948. Von der Securitate, der Staatsanwaltschaft und dem NKWD verhört. Im Juni 1949 zu 15 Jahren schwerer Kerkerhaft verurteilt wegen "Verbrechen der Anstiftung gegen die Sozialordnung". Häftling in der Gefängnissen von Craiova, Piteşti, Jilava, Târgşor, Gherla, Aiud, Văcăreşti. In Piteşti 1949-950 und Gherla 1950-1951 der "Umerziehung" unterzogen. 1963 entlassen. Danach Studium der Geschichte an der Universität Bukarest, 1966-1970. Forscher am Institut für Archäologie in Bukarest, 1970-1975, und am Museum für Geschichte und Kunst des Munizipiums Bukarest, 1975-1989. Gründer des Kunstmuseums im Palast Ghica Tei - 1978. Archäologische Ausgrabungen in Putna, Coşula, Mihăileşti, Afumaţi, Ghica Tei, Pantelimon, Văcăreşti, Colţea u.a. Schreibt in aller Heimlichkeit zusammen mit Daniel Barbu und Octavian Roske die Studien "Die Bedingung des Denkmals unter kommunistischem Regime" und "Wird Bukarest wohl bis 1984 überleben?", die im Sender Freies Europa 1981 und 1985 als Seriensendung ausgestrahlt werden. Gründungsmitglied der Gesellschaft Ehemaliger Politischer Häftlinge aus Rumänien (GEPHR). Stellvertretender Vorsitzender der GEPHR, Februar-Oktober 1990. Mitglied im Exekutivkomitee des Komitees für Nationale Einheit, Februar-Mai 1990. Abgeordneter der Nationalliberalen Partei nach den Wahlen vom Mai 1990. Vorsitzender der Parlamentskommission für die Untersuchung von Übergriffen und Beschwerden. Stellvertretender Vorsitzender der Abgeordnetenkammer im Parlament Rumäniens. Anreger des ersten Films über den rumänischen Gulag, "Dentro il Gulag Romeno", hergestellt vom Schweizerischen Fernsehen im Mai 1991. Anreger des Serienfilms "Memorial des Schmerzes", hergestellt vom Rumänischen Fernsehen. Mitglied in der Kommission für Historische Denkmäler. Verfasser von Memoiren: *Einfahrt in den Tunnel*, 1991; *Hufeisen ohne Glück*, 1994. Direktor und Gründer des Nationalen Instituts für das Studium des Totalitarismus.

LISTA ILUSTRAȚIILOR

1. Dispozitivul Batalionului Fix Regional Bucovina la 5 mai 1944.
2. Aliniamentul frontului la 23 august 1944.
3. Lt. (r) MOTRESCU L. GHEORGHE , comandant Comp. 3 "Putna" (elev Şc. Milit. Art., 1930).
4. Lt. (r) MIMOR MAXIMILIAN, comandant Pluton mitraliere (Vicovu de Jos, 1943).
5. Slt. (r) BÂCU DORIMEDONT, şef grup comandă Batal. Fix (elev Şc. Normală, Cernăuți, 1937).
6. Slt. (r) CANTEMIR VALERIAN, comandant Pluton Fix 3 "Straja" (1942).
7. Plutonul Fix Nr. 1 "Putna", de Ziua Eroilor, în fața primăriei (1943).
8. Lt. (r) Motrescu L. Gheorghe, în fața Plutonului Fix Nr. 1 Putna, de ziua Eroilor (1943).
9. Grup de militari din Batalionul Fix Bucovina. În picioare, lt. (r) Motrescu L. Gheorghe (1943).
10. Plutonul Fix "Straja", în costum de ceremonie (cioareci albi şi sumane negre "străjeneşti"), de Ziua Eroilor, 1943.
11. Plutonul Fix nr. 2 "Straja" prezintă arma pentru onor (iarna 1943-1944).
12. Plutonul Fix nr. 2 "Straja", încolonat, cu lt. (r) GHINEA DUMITRU în frunte (14 martie 1943).
13. Plutonul Fix nr. 2 "Straja" prezintă arma pentru onor comandantului Companiei 3 "Putna", lt. (r) MOTRESCU GH.
14. Carte poştală expediată de JURAVLE VASILE, din lagărul de la Novosibirsk. Este scrisă de PAN HALIPPA (!) la 30 septembrie 1954 şi a ajuns la Straja la 14 decembrie 1954.
15. JURAVLE VASILE, în lagărul de la Gezkazgan, Kazahstan (martie 1954).
16. Dovada că JURAVLE VASILE a fost deportat în U.R.S.S., condamnat la muncă forțată, de la 9 octombrie 1944 până la 20 noiembrie 1955.
17. Detaşamentul condus de MACOVEICIUC VLADIMIR în 1944.
18. MACOVEICIUC DOMNICA din Voitinel (1908-1982), soția lui Vladimir.
19. MACOVEICIUC VLADIMIR (1906-1946), comandantul unui detaşament de partizani din Bucovina.
20. MACOVEICIUC VICTOR (n. 1928), partizan, al doilea fiu al lui Vladimir.
21. MACOVEICIUC SILVESTRU (1926-1969), partizan, primul fiu al lui Vladimir.
22. VATAMANIUC ION din Sucevița, în 1985, conducătorul unui grup de partizani în 1944.
23. VATAMANIUC GAVRIL, sergent major de jandarmi în 1947, conducătorul unui grup de partizani.
24. TIRONIAC VLADIMIR din Voitinel (1908-1974), conducătorul unui grup de partizani în vara anului 1944.
25. ROTARU SEVASTIAN din Voitinel (1913-1983). Partizan în detaşamentul condus de Macoveiciuc, apoi trece în grupul lui Cenuşă (1944).
26. URSULEAN P. IOAN zis ȚUGUI, din Straja (n.1924). Partizan în grupul condus de Macoveiciuc în 1944. Deportat 10 ani în Kazahstan.

27. ŢUGUI P. GHEORGHE zis CUCOŞ, din Vicovu de Jos. Partizan în grupul lui Macoveiciuc (fotografiat în 1958, în detenţie).
28. RUSU DIMITRIE din Voitinel (1948).
29. RUSU ARCHIP din Hurjuieni (1944).
30. ONICA VASILE din Horodnicu de Sus (1944).
31. MOTRESCU P. GHEORGHE din Vicovu de Jos (1947).
32. SFICHI AUREL din Voitinel (1958).
33. Cenuşă Constantin, în uniformă de jandarm (Cernăuţi, 1934).
34. MARIA şi CONSTANTIN CENUŞĂ din Putna (Cernăuţi, 1934).
35. Fraţii MOTRESCU din Vicovu de Jos: VASILE, GHEORGHE şi IOAN (1942).
36. Vânători de munte MOTRESCU P. Vasile, sergentul HOJBOTĂ GHEORGHE şi RUSU T. GHEORGHE, înainte de a fi trimişi pe frontul din Caucaz (Târgu Ocna, 23 aprilie 1942).
37. Serg. major CIMBRU MIHAI din Jandarmerie, unul din asasinii lui Macoveiciuc Vladimir şi Veleşcu Ştefan (8 iulie 1946).
38. Clopotniţa de unde a tras plutonierul SCRIPA ALEXANDRU asupra lui Macoveiciuc Vladimir.
39. Mormintele lui MACOVEICIUC VLADIMIR şi VELEŞCU ŞTEFAN, ucişi la 8 iulie 1946. În picioare, MACOVEICIUC VICTOR (Vicovu de Jos, 12 august 1994).
40. PĂTRĂUCEAN COZMA, (1909-1992), partizan din Straja.
41. CENUŞĂ CONSTANTIN din Putna, (1911-1964), conducătorul grupului.
42. MOTRESCU P. VASILE, (1920-1958), partizan din Vicovu de Jos.
43. Grupul SANDU GRIGORE, pe Muntele Bancu, după capturare (16 decembrie 1949).
44. Grupul SANDU GRIGORE, pe Muntele Bancu, după capturare (16 decembrie 1949).

INDICE

A
Afloarei, Nicolae, serg. maj. Bat. Fix. - 164
Aga, Ilie, om de legătură - 242, 276, 338-340
Aga, Vasile, om de legătură - 171, 204-208
Aionesei, partizan - 385, 390.
Albu, Maximilian, partizan - 236, 259, 263, 266, 268, 289, 385
Alexandrescu, Vasile, cpt. Bat. Fix - 141, 143
Alexievici, Sava, serg. maj. Bat. Fix - 142
Alexiuc, Macsim, partizan - 209-210, 213-215, 396
Altman, Aron, martor - 194, 196, 198, 201-202, 219, 221-222, 244, 273-274, 294, 301, 338
Andrieş, Constantin, fugar - 347-348, 351-352
Andrieş, Ion, sprijinitor - 320-321, 372
Andrieş, Vasile, sprijinitor - 317, 321, 326
Angelescu, miliţian - 314
Anghelichi, Olga, operatoare telefoane - 192-194
Anton, gen. Jand. - 167
Antonescu, Ion, mareşal -136, 146, 185-186, 199, 239, 341
Antonin, miliţian - 314
Apetrei, Gheorghe, lt. Bat. Fix. - 128, 142
Apostolini, Ioan, partizan - 357, 403
Arcadie, Florea, partizan - 170, 172, 175-176, 216, 247-248, 277-278, 337-338, 400
Arnăutu, Ion, partizan - 354-363, 403
Avarvarei, Constantin, partizan - 393
Avram, S., lt. sec. - 349

B
Babici, Ioan, serg. maj. Bat. Fix - 142
Bacal, D., lt. sec. - 260
Badin, Grigore, miliţian - 313
Baltag, Vasile, judecător - 209, 215
Bandera, Stepan, conducătorul ucrainenilor naţionalişti - 166, 206, 211-212
Bargovanu, Dumitru, partizan - 354-357, 359-363
Barozzi, Gheorghe, gen. jandarmerie - 166-167
Bartoi, Gheorghe, informator - 316, 318
Bartoi, Vladimir, fugar - 315
Başotă, Pompei, gen. - 290
Bădăluţă, Dumitru, partizan - 170, 175, 385, 399
Bălănescu, Paul, martor - 308-309, 369
Bătătorescu, Gheorghe, cdt. Bat. Fix - 128, 141, 147
Bâcu, Dorimedont, slt. Bat. Fix - 143
Bâcu, Gheorghe, pădurar - 319, 326, 367, 374
Bârsan, Constantin, gardian - 229, 313
Bârzescu, Constantin, mr. Bat. Fix Neamţ - 128
Bejan, Dumitru, cpt. Bat. Fix - 128
Bengliu, Dumitru, judecător - 164
Berer, Ioan, fugar - 351, 353
Berneagă, Vasile, judecător - 204, 207-209, 215, 219, 224
Bexen, Mr. German - 130, 132-133
Biener, Arcadius, insp. pol. Rădăuţi - 176, 181
Bighiu, Toader, plut. Bat. Fix - 142
Bilibău, Ecaterina, sprijinitoare - 330
Birtaş, Gavril, col. sec. - 235
Boca, Gheorghe, şef pol. Câmpulung - 160
Boca, Victor, fugar - 346, 348, 351, 353
Bodiu, Leonida, conduc. org. "Garda Albă" - 236-237
Bodnar, Vasile, plut. Fix Straja - 380, 382
Bodnăraş, Emanoil, insp. pol. Iaşi - 177, 191
Boehm, Odo Gheorghe, lt. Bat. Fix - 141
Bogdan, Iulian, cpt. Bat. Fix - 128, 290
Bogdan, Victor, judecător - 165-166
Bogdan, cpt. org. "Garda Albă" - 290
Brăilean, Constantin, partizan - 390-391
Brăilean, Ion, partizan - 390
Brăilean, Teodor, partizan - 176, 177, 194-195, 198-200, 221-222, 240, 243, 276-277, 295, 385, 399
Brăilean, Vasile, partizan - 391
Breabăn, Constantin, sprijinitor - 317, 366, 370-371, 373-374, 376-378
Breabăn, Vasile, sprijinitor - 366, 369-374, 376-378
Bres, Vasile, plut. Fix Straja - 380
Bucur, Teodor, serg. maj. Bat. Fix - 159
Bujdei, Vespasian, gazdă - 170, 182-184.
Burceag, Gheorghe, informator - 317
Burciu, Ioan, gazdă - 183
Burliga, Vasile, miliţian - 314
Buta, Constantin, plut. Fix Straja - 380
Butas, Gheorghe, curier - 169

C
Calancea, Vasile, partizan - 209, 210, 213, 215, 396
Candrea, Constantin, partizan - 354-363, 403
Cantemir, Valerian, slt. Bat. Fix - 143
Cantor, Dumitru, cdt. Mil. Rădăuţi - 287, 300, 331, 353
Catargiu, Gheorghe, informator - 316
Caţighera, Alexandru, judecător - 354, 363
Cazacu, Constantin, partizan - 391
Cazacu, Ion, şef post mil. Putna - 285, 314, 320
Cazacu, Vasile, partizan - 391
Cămăruţă, Vasile, partizan - 291, 315, 349, 403
Câmpanu, Zaharia, informator - 316
Cârciu, Constantin, plut. Fix Straja - 380, 383

Cârciu, Dumitru, plut. Fix Straja - 380
Cârciu, Ioan, plut. Fix Straja - 381
Cârdei, Gheorghe E., partizan - 170-171, 194, 197-199, 202, 221-222, 399
Cârdei, Gheorghe T., partizan - 204-206, 208, 219, 241, 242, 245, 248-249, 276-278, 292-293, 301, 332-335, 337-344, 399
Cârdei, Ion (zis Luţă), partizan - 194-198, 219-223, 244, 273-274, 277, 281-282, 294, 301, 333-335, 337-338, 341, 343-344
Cârdei, Petre, partizan - 170, 204-208, 333
Cârlan, Vasile, col. "Garda Albă" - 237, 349
Cenuşă, Constantin I., partizan - 178, 203, 224, 227-230, 236, 240, 259, 276, 286, 297-298, 307-308, 311, 313, 315-317, 319-325, 327, 330, 336, 347-348, 351-352, 364-378, 383, 390, 392-393, 395, 400-401, 405
Cenuşă, Dumitru, I., partizan - 317, 331, 394
Cenuşă, Dumitru T., sprijinitor - 320-321, 326-327, 366, 371-374, 376, 378
Cenuşă, Gheorghe, partizan - 394
Cenuşă, Gherasim, sprijinitor - 317, 323-326, 328, 366, 373-378
Cenuşă, Ioan M., sprijinitor - 307, 330
Cenuşă, Maria, sprijinitoare - 203, 326-327, 329, 372
Cenuşă, Teodor, sprijinitor - 317, 326, 329, 366, 371-378
Cenuşă, Vasile, partizan - 394
Chelba, Gheorghe, informator - 316
Chelsoi, Grigore, partizan - 315, 356-360, 404
Chelsoi, Nicanor, partizan - 291, 404
Chicher, Constantin, partizan - 385, 394
Chicher, Anania, partizan - 149-150, 236, 385, 390, 394
Chidranciuc, Dumitru, sprijinitor - 169, 398
Chifan, Constantin, gazdă - 170
Chifan, Constantin N., sprijinitor - 317, 333, 366-367, 369, 370, 374-375, 377-378
Chifan, Domnica, informatoare - 316
Chifan, Gheorghe, gazdă - 190, 367, 369-370, 373
Chiraş, Gheorghe, partizan - 303, 346, 353, 405
Chiraş, Ion, partizan - 346, 353, 405
Chirculescu, Gheorghe, partizan - 354-359, 361-363, 404
Chirilă, Constantin, fugar - 315, 350-351
Chirilă, Pantelimon, fugar - 350-351
Chirşbaum, Alexandru, slt. Bat. Fix - 158
Cimbru, Mihai, serg. maj. jand. - 220
Cioată, Gheorghe, serg. TR Bat. Fix - 142
Ciobanu, Mihai, fugar - 315
Ciubara, Ştefan, informator - 316
Ciucă, Ioan, serg. maj. Bat. Fix - 135
Ciupac, Ion, plt. jand. - 152-153
Clepşa, Emil, partizan - 160, 386
Cobiliţă, Dumitru, partizan - 209-210, 213, 215, 396
Cobiliţă, Ion, partizan - 209-210, 213, 215, 396
Cobiniuc, Ion, partizan - 209-211, 213
Cobiniuc, Vasile, partizan - 210-211, 213-215, 396
Coca, Ştefan, partizan - 160, 386
Cociorhan, Pricop, partizan - 296, 402
Cocoiciuc, Ioan, partizan - 394
Cojocaru, Eremia, lt. Bat. Fix - 142
Cojocaru, Gheorghe, lt. Bat. Fix - 141
Cojocaru, partizan - 394
Comănescu, Caton, procuror - 165
Condurache, Dumitru, şef pol. Rădăuţi - 192, 194
Coniac, Gheorghe, partizan - 236, 239, 247, 248, 251, 253, 257, 259, 261-264, 266, 268-270, 275, 277-280, 289.
Constantin, Gheorghe, col. magistrat - 332, 344-346, 354, 363, 366, 379
Constantinescu, Aurel III, cpt.Grăniceri-128, 130, 132, 328
Constantinescu, Aurelian, col. Grăniceri - 127, 129, 140, 144-146, 154-157
Constantinescu, Simion, partizan - 398
Corduneanu, Petre, sprijinitor - 332-341, 343-346
Coroamă, Aurel, partizan - 170, 172, 175, 176, 204-208, 337-340, 392, 400
Coroamă, Constantin, sprijinitor - 312, 317, 366, 369, 371, 373-374, 376-378
Coroamă, Dumitru, gazdă - 170
Coroamă, Ioan, partizan - 170, 195-196, 219, 387, 392
Coroamă, Ion, gazdă - 198, 220
Coroamă, Petre, gazdă - 170
Cornea, Ilie, partizan - 392
Costineanu, Mircea, om de legătură - 169, 171, 398
Cotos, Petru (zis Bigir), plut. Fix Straja - 381
Cotos, Petru, informator - 316
Cotos, Silvestru, plut. Fix Straja - 381
Cotos, Vasile, plut. Fix Straja - 381
Cozan, Constantin, partizan - 169, 398
Cozan, Gheorghe, partizan - 169, 172, 204-208, 398
Cozlovschi, Valerian, partizan - 196, 198, 219-223, 244, 273, 277, 293-295, 301, 333-335, 337-338, 341, 343-344
Cozmariu, Ioan, serg. TR Bat. Fix - 142
Crăciuc(Crăciun), Gheorghe, sprijinitor - 242, 244
Crăciun, Dumitru, partizan din grupul Maruseac - 209, 211, 213, 396
Crăciun, Dumitru, partizan din grupul Sandu Grigore - 291, 354-363, 403-404
Crăciun, Ion, gazdă - 170
Crăciun, Sofia, gazdă - 170
Cretan, Severin, judecător - 354, 363
Creţan, Traian D., pădurar - 317, 319, 323, 326, 332, 366, 368, 371, 373-379.
Creţu, Constantin, serg. maj. Bat. Fix - 157, 158.
Cristea, Constantin, plut. Maj. Bat. Fix - 141
Crişan, I., Mr. Sec. - 235

Cruceanu, Gheorghe, serg. maj. reg. 3 Grăniceri - 139
Cruceanu, şef de grup - 349
Cureş, Dumitru, partizan - 210-213, 215, 396
Cuşnir, Nicolae, partizan - 296, 346, 350, 352, 402

D
Dabâca, Dumitru, informator - 182-184, 202, 316
Dan, Ilie, sprijinitor - 244, 260, 277, 289, 295, 301, 333-335, 341, 343-344
Darie, Vasile, plut. Mil. - 297, 314
David, Ioan, cdt. Echipei de intervenţie - 286-287, 300
Dăncilă, Constantin, cdt. "Garda Albă" - Bucovina - 237, 290-291
Dănistran, Ioan, partizan - 210, 213
Dănistran, Miron, partizan - 210-211, 215, 396
Dobrogeanu, Victor, lt. col. magistrat - 219, 224
Dragoş, Dumitru, fugar - 289
Drobotă, Teodor, plut. maj. Mil. Rădăuţi - 319-320, 322
Dinu, Gheorghe, cpt. magistrat - 319, 321, 323-325, 327, 329-332, 344-345
Drinceanu, Ion, şef Bir. Sig. Câmpulung - 160
Drozda, Vasile, fugar - 350

F
Fărtăiş, Ioan, fugar - 315
Fedeanu, Gheorghe, fugar - 347-348, 350, 352
Flocea, Dragoş, partizan - 290, 299, 401, 402
Frumoasa, centru de instrucţie pentru partizani - 165
Funghiur, Ioan, informator - 316

G
Gabor, Marioara, victimă a NKVD - 176, 216
Gatej, Valerian, fugar - 315
Găinaţ, Vasile, pluton Fix Straja - 381
Găină, Ovidiu, cdt. grup legionar - 168, 169, 171-172, 204-206, 208, 242-243, 248-249, 275-278, 301, 337-342, 345, 398-399
Gâlbău, Constantin, şef post jand. Putna - 227
Gârbu, Mircea, sprijinitor - 322-323, 326
Georgescu Teohari, ministru al Afacerilor Interne - 168, 206, 337
Gheorghiţă, Alexandru, plut. Fix Straja - 381
Gheorghiţă, Ioan, plut. Fix Straja - 381
Gherase, Aurel, radiotelegrafist - 169, 171-172, 398
Gherasim, Emil, partizan - 394
Gherghel, Teodor, maior R.3 Gr. - 128, 147, 157, 159, 327
Ghermman, Constantin, partizan - 298, 303, 315, 347-348, 351-352, 364, 401
Gheţău, Victoria, sprijinitoare - 170
Ghinea, Dumitru, lt. Bat. Fix - 142
Ghivnici, Andrei, partizan - 286, 299, 402
Ghivnici, Ştefan, partizan - 290, 402
Gireadă, Constantin, partizan - 386
Glicearîu, E., partizan - 178, 394
Golimbiovschi, Anton, partizan - 391
Grama, Alexandru, judecător - 332, 344-346
Greller, Artur, fugar - 350
Grepineac, Vasile, sprijinitor - 211-215
Grigorean, Simion, fugar - 315, 346-347, 350, 352
Grijincu, Gheorghe, partizan - 149-150, 236, 239, 246-247, 253, 261, 263, 268, 275, 280, 282, 386, 389
Grijincu, Vasile, partizan - 236
Grodiuc, Aurel, partizan - 357, 359, 404
Grolig, general german, cdt. Corp 78 A - 153
Grosu, Ioan, partizan - 386
Grozavu, Gheorghe, slt. Bat. Fix - 142

H
Haliţa, Vasile, informator - 316
Haureş, Nicolae, fugar - 347, 351
Hasna, Damian, plut. Fix Straja - 381
Hasna, Ion, plut. Fix Straja - 381
Hasna, Silvestru, plut. Fix Straja - 381
Hasna, Vasile, plut. Fix Straja - 382
Hânţar, Ioan, plut. Fix Straja - 382
Hojmei, Silvestru, partizan - 286, 296, 298-299, 315, 402-403
Hopincă, Gheorghe, partizan - 240, 276, 289, 301, 336, 386, 390
Hrehorciuc, Sava, partizan - 299, 402
Hreţiuc, Vasile, informator - 316
Hrincescu, Anton, plut. maj. Miliţie - 314
Hrişcă, Mihai, sprijinitor - 170
Hudescu, C. (Segal Karl), cpt. Sec. Rădăuţi - 303-304, 374
Hura, Eugen, sprijinitor - 180-183, 185-188, 190-198, 200, 219-223
Husarciuc, Anton, informator - 316

I
Iacoban, Dumitru, partizan - 169, 398
Ieşanu, Ilie, sprijinitor - 182-183
Ienciu, L.R., procuror - 163
Ignatiuc, Ion, sprijinitor - 210, 211, 213, 215
Ignatiuc, Vasile, partizan - 209-211, 213, 215, 396
Ionescu, Ioan, jud. instrucţie - 309
Ionescu, Leonte, partizan - 149, 399
Ionese Arcadie, fugar - 351-352
Ioniţă V., slt. D.G.S.P. - 259, 283
Ionuţ Ilie, pădurar - 322-323
Irimascu, Ilie, pădurar - 323
Irimia, Gheorghe, plut. jandarmi, sprijinitor - 210, 213, 215
Isopescu, Horaţiu, lt. Sec. Rădăuţi - 228-230
Ivaşcu, Gheorghe (Ion?), partizan - 391

J
Jacob, Galan, partizan - 357-358, 360
Joja, Teodor, martor - 309
Juravle, Constantin, plut. Fix Straja - 382
Juravle, George, plut. Fix Straja - 382, 386, 392

Juravle, Ilie, plut. Fix Straja - 382
Juravle, Nicolae, plut. Fix Straja - 382
Juravle, Vasile (Gavriluță), plut. Fix Straja - 381-383, 385

K
Klatt, Paul, general german, D3 Munte - 137, 158-159
Kreysing, general german, cdt. C. 17 A. - 254-255, 258

L
Ladeck, Vasile, informator - 316
Lauric, Filon, avocat -170-171, 175-176, 204-206, 208, 241-242, 244, 275-277, 292, 301, 332-335, 337-344, 398-400
Lauric, Gheorghe, sprijinitor - 204-205, 208
Leca, Victor, sprijinitor - 210, 213, 215
Lefter Simion, fugar - 347-348, 351, 353
Leuciuc Ion, sprijinitor - 170, 176
Leuciuc Leon, sprijinitor - 241, 248, 279
Logoș Ilie, sprijinitor - 211-215
Lucaci Ion, pădurar - 319, 322-323, 326, 366, 374-375, 377-379
Lucan, Nicolae, sprijinitor - 171, 239, 242, 249, 277-278, 287-288, 388
Luncan, Vasile, partizan - 209, 210, 213, 215, 397
Lungoci, Luchian, partizan - 240, 276, 282, 387
Lungu, Irimia, pădurar - 127, 284-285, 368-369
Lunguleac, Sava, slt. anchetator Sec. Rădăuți - 238, 245-246, 250, 252-256, 258, 261-262, 264, 267, 269-275, 282, 292, 293, 295, 303

M
Macovei, Ion, partizan - 169, 399
Macoveiciuc, Domnica, sprijinitoare - 243, 387
Macoveiciuc, Silvestru, partizan - 170-172, 175-176, 189, 194-199, 238, 245, 259-260, 274, 277, 289, 301, 332-341, 343-344, 387, 390, 400
Macoveiciuc, Victor, partizan - 176, 180-182, 184, 189, 216, 387, 393
Macoveiciuc, Vladimir, partizan - 148-151, 153, 163, 166, 168-172, 175-177, 180, 182-186, 189-201, 205, 216, 220-221, 235, 240-241, 243-244, 247, 251-253, 255, 259-260, 262, 264, 266, 268, 271, 273-276, 283, 288, 293-295, 297, 314, 327, 335-341, 345, 351, 364, 382, 384-390, 392-393, 395, 398-400, 402
Maderholtz, general german - 130
Manoliu, V. Gheorghe, general org. Garda Albă - 236, 290, 315
Marciuc, Vasile, partizan - 233, 405
Macriniuc, Nicolae, partizan - 163, 387
Mardare, Nicolae, judecător - 163-164, 178, 219
Marinescu, Dan, judecător - 204, 208
Marici, ofițer Sec. Rădăuți - 228
Maricico, Petre, partizan - 210-214, 397
Maricico, Vasile, partizan - 209-210, 213-214, 397
Marocico, Tănasă, informator - 316
Martinescu, Nistor, informator - 316
Maruseac, Gheorghe, partizan - 209-211, 213-214, 397
Maruseac, Petre, partizan - 209-210, 213-214, 396-397, 403
Mărgineanu, Sorin, fugar - 315
Mărgineanu, Ilie, fugar - 315
Măzăreanu, Ion, cpt. R.III Gr. - 128
Meglei,Vasile, fugar - 347-348, 351, 353
Mihai I, regele României - 140, 204, 219
Mihai, Ioan, lt. col. magistrat - 204, 208
Mihalescu, Mihai, partizan - 150, 387, 390
Mihalescu, Vasile, condamnat, apoi sprijinitor - 234
Mihăilă, Lucreția, fugar - 351, 353
Mimor, Maxilian, lt. Bat. Fix - 143
Mirăuță, Constantin, partizan - 391
Mironovici, Gheorghe, cpt. R.III Gr. - 128, 157-159
Moisciuc, Dumitru, sprijinitor - 171
Moisiuc, Constantin, partizan - 209-211, 213, 215, 397
Molotov, V.M., comisar Afaceri Externe - 148
Montag, David, victimă - 221
Motrescu, P. Gheorghe, partizan - 149-153, 236, 239, 247, 251, 253, 255, 257-259, 261-263, 268, 270-272, 275, 277-281, 289, 298, 301, 303, 312-313, 317, 366-367, 370-371, 373-374, 376-378, 387-388, 390
Motrescu, L. Gheorghe, lt., cdt. comp. a 3-a Putna - 128, 142
Motrescu, Z. Gheorghe, sprijinitor - 366, 371-374, 376-377
Motrescu, L. Pintilie, sprijinitor - 151, 281, 312, 317, 366-367, 371-374, 376-378, 388, 394, 401, 405
Motrescu, Sofia, sprijinitoare - 151, 281, 288, 312, 394, 401, 405
Motrescu, P. Vasile, partizan - 233, 258, 263, 273, 298, 300, 307, 311, 312, 315-317, 319, 330-331, 347, 352, 364, 366-369, 370-371, 373-379, 383, 394, 401, 405
Munteanu, Gheorghe, fugar - 315-317, 402
Munteanu, Constantin, fugar - 315
Muscaliuc, Vasile, partizan - 209-211, 213-215, 397

N
Neacșu, Gheorghe, partizan - 394
Negulescu, Ioan, general, cdt. Corp Gr. - 127
Neidman, G., cpt. din D.G.S.P. - 302
Nichiforel, Orest, sprijinitor - 168-169, 172, 243, 249, 277, 278, 289, 333, 335, 339, 341-344, 398-399
Niculcea, Toader, pădurar - 284, 310
Nimigean, George, judecător - 308, 310
Nimigeanu, Teodor, partizan - 394
Nistor, Constantin, fugar - 347-348, 350, 352
Nohai, Gheorghe, pădurar - 319, 322, 326, 367-368, 374-375, 377-379

O
Oblezniuc, Alexa, informator - 316
Odochian, Ilie, partizan - 315
Olteanu, Gavrilă, conducător org. "Sumanele Negre" - 191
Omania, Victor, partizan - 209-211, 213, 215, 397
Onica, Arcadie, sprijinitor - 170
Onica, Ilie, sprijinitor - 171, 246
Onica, Ioan, fugar - 351, 353
Onica, Sava, partizan - 151, 170-172, 175, 204-208, 236, 239, 241-243, 246, 249, 251, 254, 257, 259-261, 264, 266, 268, 275-277, 279, 282, 289, 301, 333-338, 340-343, 388, 400
Onica, I. Vasile, partizan - 149, 151, 170, 175, 236, 239-242, 246-248, 251-254, 257, 259, 261, 263, 266, 268, 275-276, 278-279, 289, 301, 335-336, 338, 340, 388, 390, 400
Oproiu, Teodor, din Dir. Gen. a Pol. - 176

P
Panaitescu, funcț. Insp. Pol. Iași - 177
Papainopol, Constantin, lt. R.3 Gr. - 157-159
Papuc, Gheorghe, fugar - 351, 353
Paraschiv, Gheorghe, judecător - 354, 363, 366, 379
Pascariuc, Anisia, sprijinitoare - 181-184, 187, 189-190, 194, 198-201, 220-222, 245
Pauker, Ana, lider comunist - 167-168, 337
Păduche, Silvestru, informator - 316
Păduraru, Gheorghe, partizan - 178, 394
Păsăilă, Simion, plut. Fix Straja - 383,
Păsăilă, Vasile, fugar - 350, 352, 346-347
Pătrașcu, Nicolae, cdt. legionar - 168, 336-337, 339-340, 398
Pătrăucean, Archip, plut. Fix Straja - 383
Pătrăucean, Cozma, partizan - 302-303, 313, 315-317, 347-348, 351-352, 364-365, 383, 401
Pătrăucean, Dimitrie, plut. Fix Straja - 381, 383
Pătrăucean, Gheorghe, plut. Fix Straja - 383
Petrovici, procuror militar - 164
Piatcovschi, Ion, partizan - 209-210, 213, 215, 397
Pintescu, Petru, plut. Fix Straja - 383
Pintilie, Dumitru, plut. maj. Jand. - 181
Pitic, Ioan, informator - 316
Piticaru, Alexandru, partizan - 398-399
Plesca, Gheorghe, sprijinitor - 184
Pojoga, Cristofor, partizan - 394
Polec, Vasile, fugar - 347-348, 351-352
Pomohaci, Ioan, fugar - 346-347, 352
Popadiuc, Gheorghe, șef Sig. Rădăuți - 192, 194, 197-199, 201-202
Popescu, general Dir. Gen. a Pol. - 166
Popescu, cdt. Leg. Jand. Rădăuți - 175
Popescu, Constantin, plut. Fix Straja - 383
Popescu, Fabian, partizan - 165-166
Popescu, Gheorghe, partizan - 388
Popescu, Ieronim, lt. col. mag. - 209, 215
Popescu, Ioan, martor, 309, 369
Popescu, Ioan, plut. Fix Straja - 384
Popescu, Petre, partizan - 388
Popescu, Silvestru, plut. Fix Straja - 384
Popescu, Vasile, informator - 316
Popic ,Ioan, lt. col. D.R.S. Suceava - 260, 290, 349
Popovici Constantin, cpt., coord. partizani - 236, 328, 393, 395
Porcuțan, Constantin, trădător - 169, 171-172, 204-206, 208, 241-242, 249, 276-278, 289, 293, 301, 332-335, 338-344, 398-399
Prelipceanu, Gavril, fugar - 353
Prelipceanu, Mircea, fugar - 350
Premingher, Moses, fugar - 351
Prepeliță, Ioan, partizan - 395
Prescorneac, Dumitru, fugar - 347-348, 350-351
Proțiuc, Emilian, partizan - 392, 394-396
Puișor, Ion, procuror - 209, 354, 363
Puiu, Ioan, fugar - 351, 353
Puiu, Lazăr, lt. Mil. Rădăuți - 348
Puzdrea, Dumitru, martor - 370

R
Racoviță, Mihail, gen., cdt. A. 4-a - 127
Radu, Ion, partizan - 169, 172, 399
Radu, partizan - 178, 395
Rădescu, Nicolae, gen., fost prim-ministru - 189
Rădoiceanu, E., partizan - 178, 395
Reimher, colonel german - 146
Rizuc, Silvestru, fugar - 315
Ropceanu, Ștefan, sprijinitor - 325
Roșca, Constantin, partizan - 151, 153, 236, 239, 247, 257, 259, 271-272
Rotaru, Sevastian, partizan - 151, 236, 240, 251-252, 259, 276, 279, 282, 301, 336, 388, 390, 392, 395
Roteliuc, Constantin, partizan - 391
Rudeanu Corneliu, col. magistrat - 163-166, 178
Rusu, Archip, partizan - 149, 151, 236, 239-240, 250, 252-253, 257, 259, 261, 263, 266, 268, 270, 275-276, 279, 289, 301, 335, 338-339, 388, 390, 394-395
Rusu, Corduneanu Petre, sprijinitor (vezi Corduneanu) - 169, 172, 204-206, 208, 333, 398-399
Rusu, Dimitrie, partizan - 236, 239, 247, 251, 253-255, 257, 259, 261-262, 267, 269, 271, 272, 275, 278-280, 289, 301, 336, 389-390
Rusu, Gheorghe, sprijinitor - 244, 260, 273, 274, 277, 281, 282, 294, 301, 333-335, 337-338, 341, 343-344
Rusu, Ion, partizan - 169, 172, 399
Rusu, Maria, fugar - 347, 350, 352
Rusu, Vasile, partizan - 354-363, 404

S
Sadova, centru de instrucție pentru partizani - 175, 385-387, 390-395
Saghin, Gheorghe, lt. Mil. - 314

Sandu, Grigore, partizan - 291, 315, 354, 356-361, 403-404
Sandu, Minodora, sprijinitoare - 192, 197, 199-200, 220, 243, 245
Sauciuc, Dumitru, fugar - 346-347, 350, 352
Săndulescu, Gheorghe, judecător - 178
Sănduleanu, Petru, fugar - 351, 353
Sârbu, Gheorghe, partizan - 389
Sângerzan, Dumitru, partizan - 237
Sbiera Aurel, partizan - 236, 239, 246, 253, 259, 275, 282, 389
Scântei, Trandafira, fugar - 351, 353
Schipor, Gheorghe, fugar - 347-348
Schipor, Gheorghe, fugar - 347-348
Schipor ,Gheorghe, fugar - 347-348, 350, 352
Schipor, Gheorghe, fugar - 347-348, 350, 352
Scorțeanu, Sp., procuror - 178
Scraba, Ana, sprijinitoare - 210-215
Scraba, Silvestru, sprijinitor - 210, 215
Scripa, Alexandru, plut. jand. - 193, 205, 220-221, 297, 314, 402
Serafimovici, Artemi, informator - 316
Semco, Parasca, sprijinitoare - 299
Setriuc, Mihai, partizan - 210-215, 397
Setriuc, Petre, partizan - 209-215, 397
Sfed, Vasile, partizan - 296, 299, 346-347, 350, 352, 364, 403
Sfichi, Aurel, partizan - 236, 239-240, 259, 272, 275, 282, 389
Sfichi, Ilie, sprijinitor - 219, 222-223
Sima, Horia, conducătorul legionarilor - 168
Siminiuc, Ion, partizan - 209-211, 213, 215, 397
Siminciuc, Traian, fugar - 347-348, 351-352
Spătaru, Traian, fugar - 315
Spetcu, Marcu, partizan - 210, 213, 215, 397
Sposub, Samson, partizan - 392-393, 395
Stadler, Ferdinand, partizan - 391
Stoian, Mihail, judecător - 163
Stoicescu, N., directorul Siguranței și Ordinei Publice - 167
Strâchescu, Constantin, partizan - 291, 356-360, 404
Streja, Stelian, judecător - 354, 363, 366, 379
Surugiu, Mihai, sprijinitor - 172, 182-187, 189-190, 198-199, 201, 219-223, 244, 277

Ș

Șumlanschi, Arcadie, șeful gardienilor publici Rădăuți - 176-177, 194-195, 198, 221, 240, 385, 399
Șutea, Alexandru, partizan - 168-169, 171-172, 204-205, 243, 249, 277-278, 289, 301, 333-335, 337-345, 398-399

T

Tanasciuc, Maria, sprijinitoare - 299
Tarnovețchi, Petru, partizan - 384, 389, 390
Teodorescu, mr. "Garda Albă"- 290
Teodorescu, Nistor, col., cdt. Reg. 3 Gr. - 132-133, 156, 182
Tiron, Pavel, partizan - 210-214, 296, 349, 397, 403
Tiron, Vasile, partizan - 389
Tironiac, Vladimir, partizan - 392-393, 395
Titu, Radu, partizan - 178, 395
Todașcă, Constantin, partizan - 357, 404
Tomaciuc, Petru, sprijinitor - 299
Tomasciuc, Petru, informator - 316
Tomșa, Boris, procuror - 204, 326, 366, 379
Tonegaru, Petre, "Garda Albă" București - 237
Toporaș, Ilie, partizan - 160, 240, 276, 289, 389
Tosu, Gheorghe, șef Bir. Bande Reg. - 365
Totoescu, Virgil, fugar - 347-348, 350, 352
Trifan, Vasile, informator - 316
Tudor, Iosif, comisar instructor Pol. Rădăuți - 182-183, 189, 190
Tudosi, Aurelia, sprijinitoare - 176
Tudosi, Gheorghe, lt. Bat. Fix - 143
Tudosi, Ilarie, șef de detaș. Gard. C-Lung - 176, 216, 347-348, 351-352, 400
Tudosi, Simion, partizan, trădător - 170, 172, 176, 204-208, 216, 241-243, 248, 276, 278, 288, 293, 337-339, 400
Tusu, Alexandru, partizan - 164

Ț

Țintă, Ilie, partizan - 169, 399
Țugui, Gheorghe, partizan - 236, 239, 240, 246-247, 251-253, 255-257, 258-259, 261-262, 268, 270-271, 275-276, 278-281, 289, 301, 311, 335, 389
Țugui, I. Precup, partizan - 151-153, 239-240, 246-247, 251, 253, 255-257, 259, 261-262, 268, 270-271, 275, 278-281, 289, 301, 335, 338, 389
Țurcanu, Gheorghe, plut. maj. Sec. Rădăuți - 229

U

Ungur, Titus, partizan - 160, 240, 272, 276, 289, 395
Ursache, Calistru, fugar - 347-348, 350
Ursache, Gheorghe, partizan - 236, 239, 247, 257, 261-262, 264, 266, 268-270, 275, 335, 338-339
Ursache, Traian, partizan - 151, 236, 239, 247, 251, 253-254, 257, 261-263, 265-268, 270, 275, 277-280, 280
Ursachi, Vasile, fugar - 347-348, 351-352
Ursaciuc, Calinic, plut. Fix Sraja - 384
Ursaciuc, Petre, plut. Fix Sraja - 384
Ursaciuc, Petru, plut. Fix Sraja - 384
Ursulean, Ioan (Țugui), partizan - 381, 384, 386, 390, 395
Ursulean, Ioan (Țurlan), partizan - 393-395, 401
Ursulean, Petru, plut. Fix Straja - 385
Ursulean, Simion, partizan - 210, 213, 215
Ursuleanu, Ioan, judecător - 332, 344-346
Ursuț, Dumitru, partizan - 178, 394

V
Vatamaniuc, Ion, partizan - 128, 167, 276, 386, 390-392, 396, 405
Vatamaniuc, Gavril, partizan - 212, 233-234, 309, 346, 353, 385, 389, 392, 399, 401-402, 404
Vasilache, Gheorghe, cond. "Gărzile lui Decebal" - 355-356, 359-360, 404
Văcăreanu, partizan - 396
Vâscu, Gheorghe, partizan - 211, 213-215, 397
Veleşcu, Ştefan, sprijinitor - 189, 98-200, 221-222, 243-245
Verar, Ioan, fugar - 346, 348
Vieru, Petre, plut. maj. jand. Putna - 294, 300
Vişineac, Procopie, partizan - 209-211, 213-214, 397
Viţega, Octavian, fugar - 352, 352
Vlaişan, Gheorghe, partizan - 390, 401
Voloşin, Lazăr, fugar - 351, 353

W
Wölker, col. german - 133-134

Z
Zamfir, Natalia, trădătoare - 170, 207, 341, 248, 276, 278
Zaharescu, Ion, judecător - 219, 224
Zaremba, Grigore, partizan - 390, 392, 396
Zaremba, Vasile, informator - 316
Zbercea, Ion, partizan - 209-210, 213, 215, 397
Zbierea, Aurel (vezi Sbiera) - 236, 239, 246, 253, 259, 275, 282, 389
Zegrea, Nicolae, fugar - 350, 352
Zelenco, Sidonia, partizan - 209-210, 213, 215, 397
Zub, Iftimie, partizan - 213, 215, 397
Zub, Ilie, partizan - 209-210, 213, 215, 397

COORDONATOR COLECȚIE: Octavian Roske
REDACTOR: Flori Stănescu
CONSULTANT: Mihai Stratulat
VERSIUNE ÎN LIMBA ENGLEZĂ: Monica Voiculescu
VERSIUNE ÎN LIMBA FRANCEZĂ: Gabriela Ciubuc
VERSIUNE ÎN LIMBA GERMANĂ: Grete Ungureanu
REPRODUCERI FOTOGRAFICE: Dan Cătănuş
Viorel Eftimia

COPERTĂ: Done Stan
CULEGERE: Rodica Magda Ciocoiu
Dorina Popa

TEHNOREDACTARE: Iuliana Dumitrescu
TIPARUL EXECUTAT LA: Charme-Scott. Tipărituri Export-Import SRL. Societate româno-engleză, Bucureşti

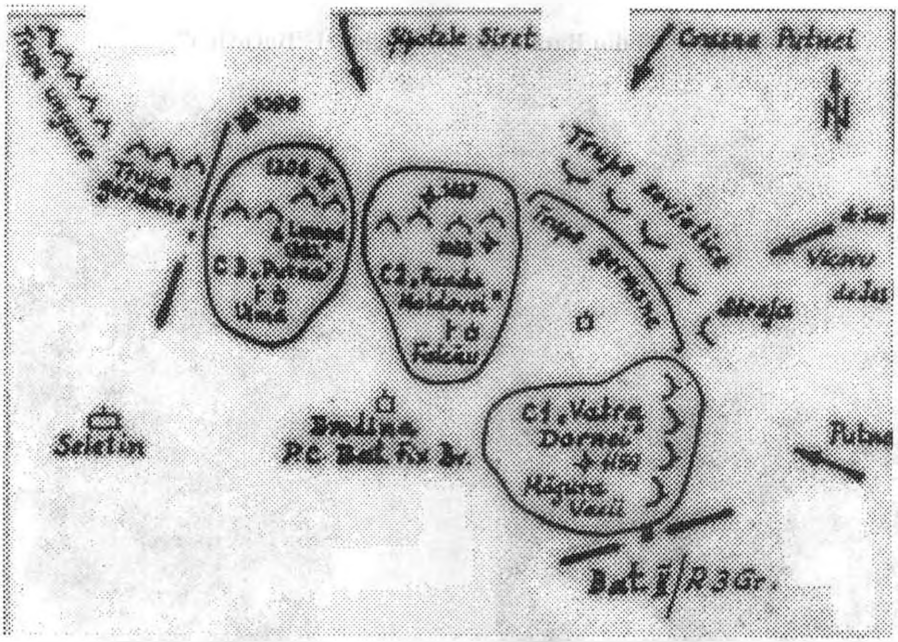

1. Dispozitivul Batalionului Fix Regional Bucovina la 5 mai 1944.

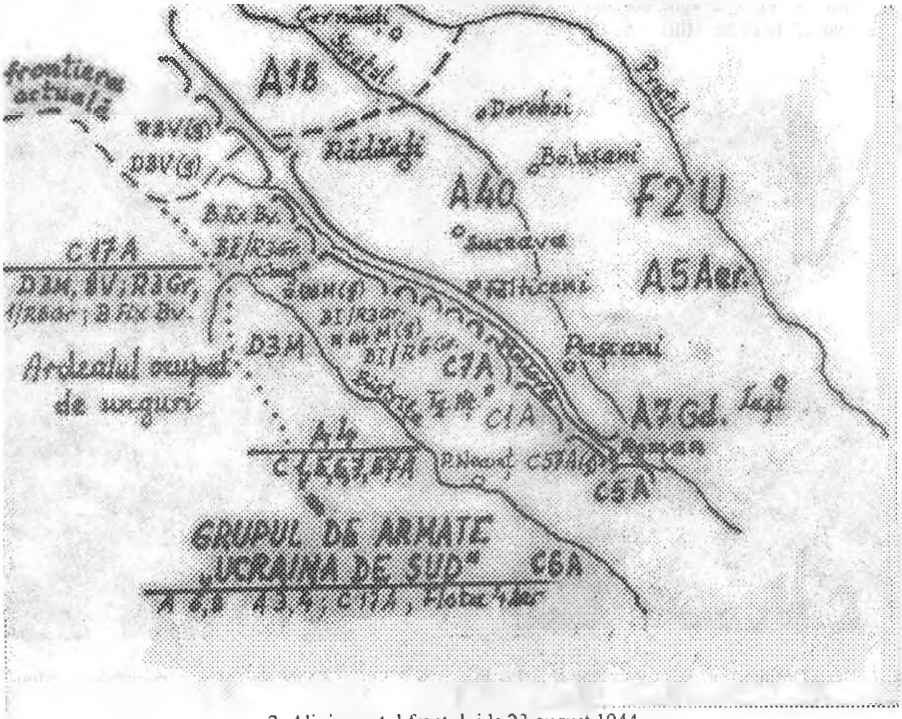

2. Aliniamentul frontului la 23 august 1944.

Ofiţeri din Batalionul Fix Regional "Bucovina"

3. Lt. (r) Motrescu L. Gheorghe, comandant Comp. 3 "Putna" (elev Şc. Milit. Art., 1930).

4. Lt. (r) Mimor Maximilian, comandant Pluton mitraliere (Vicovu de Jos, 1943).

5. Slt. (r) Bâcu Dorimedont, şef grup comandă Batal. Fix (elev Şc. normală Cernăuţi, 1937).

6. Slt. (r) Cantemir Valerian, comandant Pluton Fix 3 "Straja" (1942).

Batalionul Fix Regional "Bucovina"

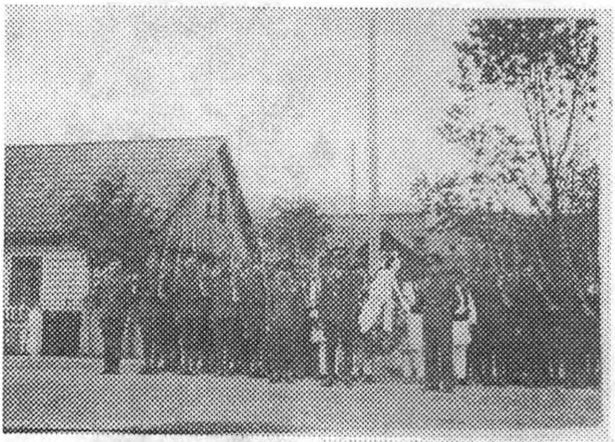

7. Plutonul Fix nr. 1 "Putna", de Ziua Eroilor în fața primăriei (1943).

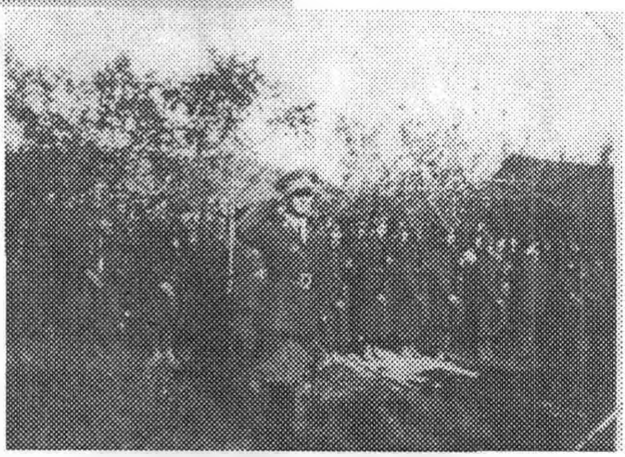

8. Lt. (r) Motrescu L. Gheorghe, în fața Plutonului Fix nr. 1 "Putna", de Ziua Eroilor (1943).

9. Grup de militari din Batalionul Fix "Bucovina". În picioare, lt. (r) Motrescu L. Gheorghe (1943).

Batalionul Fix Regional "Bucovina"

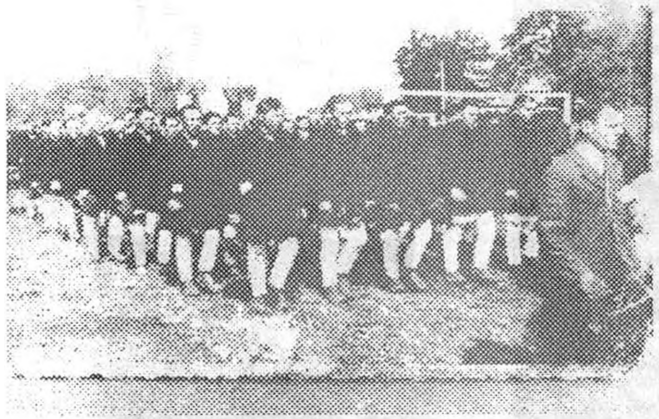

10. Plutonul Fix "Straja", în costum de ceremonie (cioareci albi şi sumane negre "străjeneşti"), de Ziua Eroilor, 1943.

11. Plutonul Fix nr. 2 "Straja", prezintă arma pentru onor (iarna 1943-1944).

Batalionul Fix Regional "Bucovina"

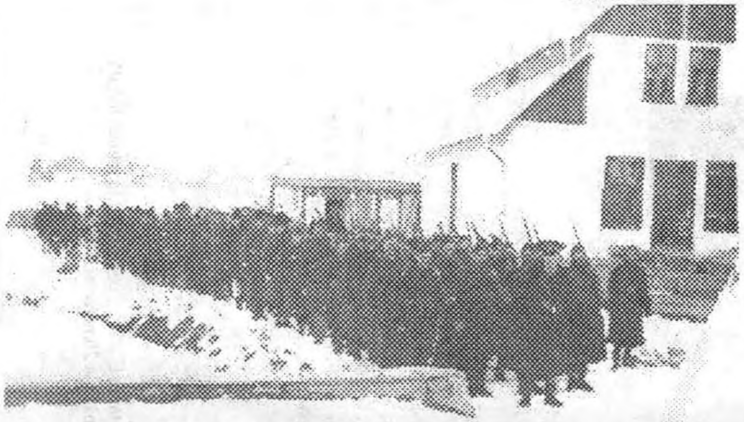

12. Plutonul Fix "nr. 2 Straja", încolonat cu lt. (r) Ghinea Dumitru în frunte (14 martie 1943).

13. Plutonul Fix nr. 2 "Straja", prezintă arma pentru onor comandantului companiei a 3-a "Putna", lt. (r) Motrescu Gheorghe.

Deportări în U.R.S.S.

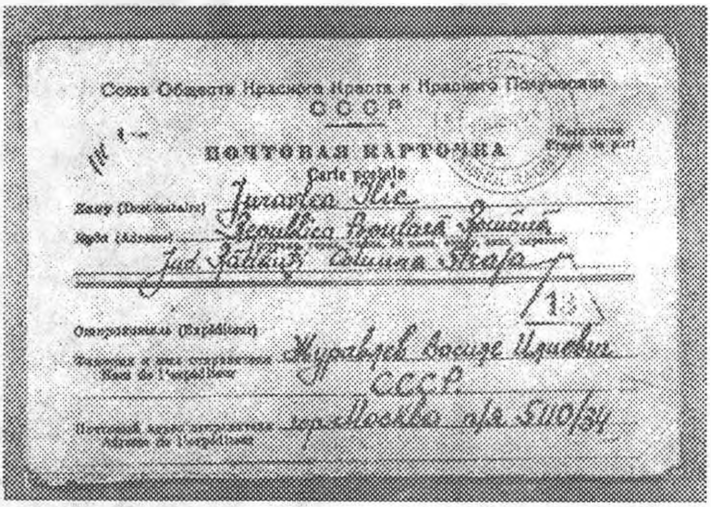
Союз Общества Красного Креста и Красного Полумесяца
СССР
ПОЧТОВАЯ КАРТОЧКА
Carte poştale
Juravlea Ilie
Republica Populară Română
Jud. Fălticeni Comuna Straja
Журавлев Василе Илиевич
СССР
гор. Москва п/я 5110/34

14. Carte poştală expediată de Juravle Vasile din lagărul de la Novosibirsk. Este scrisă de Pan Halippa (!) la 30 septembrie 1954 şi a ajuns la Straja la 14 decembrie 1954.

15. Juravle Vasile, în lagărul de la Gezkazgan, Kazahstan (martie 1954).

ПОСОЛЬСТВО
РОССИИ
в РУМЫНИИ
КОНСУЛЬСКИЙ
ОТДЕЛ
25.02.95 № 24
на №

ADEVERINIA

Arhivele Statului ale Federaţiei Ruse, cu nota nr. 4340-92 tot din 05.01.1995, confirmă faptul că JURAVLE VASILE, a. 1923, fiul lui Ilie şi al Mariei, a fost deportat, cu privaţiunea de libertate, în URSS în perioada 09 octombrie 1944 - 12 septembrie 1955. In timpul acela a lucrat la o mină. Pe data de 20 noiembrie 1955 a fost predat autorităţilor din România.

Bucureşti, 08 februarie 1995.

Şeful
Secţiei Consulare
a Ambasadei Federaţiei
Ruse în România

/I.DENTS/

16. Dovada că Juravle Vasile a fost deportat în U.R.S.S., condamnat la muncă forţată, de la 9 octombrie 1944 până la 20 noiembrie 1955.

Grupul Vladimir Macoveiciuc, iunie 1944

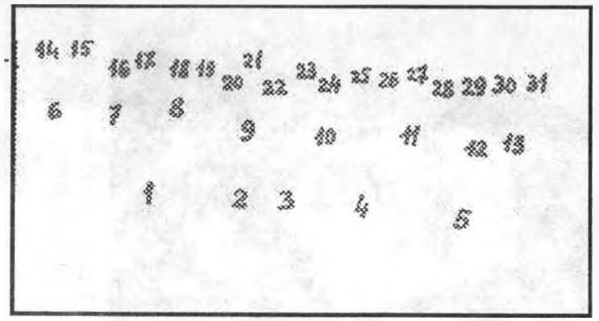

Poziţia persoanelor din fotografie

17. Detaşamentul condus de Macoveiciuc Vladimir în 1944.

NOTĂ: Identificarea s-a făcut de către Securitate în 1949 şi de către noi în 1994, cu ajutorul lui Gh. Motrescu, Archip Rusu, Dimitrie Rusu şi Aurel Sfichi. Cifra din paranteză reprezintă numărul celor care i-au identificat.

Nr.	Numele indicat	Nr.	Numele indicat
1.	Chicher Anania (1)	17.	Poning, caporal german (2)
2.	Popescu din Horodnic (4)	18.	Hopincă Gh. (3)
3.	Chicher Anania (2)	19.	Neidentificat
4.	Rusu Archip (5)	20.	Soţia unui cizmar (1)
5.	Grosu Ion (5)	21.	Macoveiciuc Vladimir (5)
6.	Neidentificat	22.	Macoveiciuc Domnica (5)
7.	Neidentificat	23.	Coroamă Niculai (2)
8.	Tiron Vasile (3)	24.	Macoveiciuc Silvestru (5)
9.	Tampa, Gura Humor (2)	25.	Neidentificat
10.	Popescu Petru (5)	26.	Onica Vasile (5)
11.	Onica Gheorghe (3)	27.	Toporaş Ilie, C-Lung (3)
12.	Grosu Gh., Horodnic (1)	28.	Grijincu Gheorghe (3)
13.	Ursache Gh., Costişa (5)	29.	Toporaş, C-Lung (3)
14.	Lungoci Luchian (2)	30.	Neidentificat
15.	Onica Sava (2)	31.	Neidentificat
16.	Neidentificat		

O familie de partizani: Macoveiciuc din Voitinel

18. Macoveiciuc Domnica din Voitinel (1908-1982), soția lui Vladimir.

19. Macoveiciuc Vladimir (1906-1946), comandantul unui detașament de partizani din Bucovina.

20. Macoveiciuc Victor (n. 1928), partizan, al doilea fiu al lui Vladimir.

21. Macoveiciuc Silvestru (1926-1969), partizan, primul fiu al lui Vladimir.

Fraţii Vatamaniuc, conducători de partizani

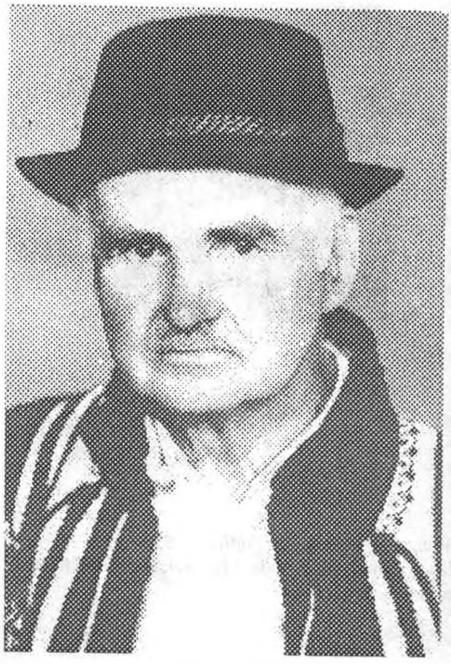

22. Vatamaniuc Ion din Sucevița, în 1985, conducătorul unui grup de partizani.

23. Vatamaniuc Gavril (n. 1924), sergent major de jandarmi în 1947, conducătorul unui grup de partizani.

Partizani bucovineni (1944)

24. Tironiac Vladimir din Voitinel (1908-1974), conducătorul unui grup de partizani, în vara anului 1944. Deportat 11 ani în Siberia.

25. Rotaru Sevastian din Voitinel (1913-1983), partizan în detaşamentul condus de Macoveiciuc, apoi trece în grupul lui Cenuşă (1944).

26. Ursulean P. Ioan zis Ţugui, din Straja (n. 1924), partizan în grupul Macoveiciuc în 1944. Deportat 10 ani în Kazahstan.

27. Ţugui P. Gheorghe zis Cucoş, din Vicovu de Jos. Partizan în grupul Macoveiciuc (fotografiat în 1958, în detenţie).

Partizani din grupul Macoveiciuc (1944)

28. Rusu Dimitrie din Voitinel (1946).

29. Rusu Archip din Hurjuieni (1944).

30. Onica Vasile din Horodnicu de Sus (1944).

31. Motrescu P. Gheorghe din Vicovu de Jos (1947).

32. Stichi Aurel din Voitinel (1958).

Cenuşă Constantin, conducător de partizani

33. Cenuşă Constantin în uniformă de jandarm (Cernăuţi, 1934).

34. Maria şi Constantin Cenuşă din Putna (Cernăuţi, 1934).

Frații Motrescu, partizani din Vicovu de Jos

35. Frații Motrescu din Vicovu de Jos (1942):

- Vasile (dreapta),
- Gheorghe (mijloc)
- Ioan (stânga).

36. Vânătorii de munte Motrescu P. Vasile (mijloc), sergentul Hojbotă Gheorghe (stânga) și Rusu T. Gheorghe (dreapta), înainte de a fi trimiși pe frontul din Caucaz (Târgu Ocna, 23 aprilie 1942).

Sfârşitul grupului Macoveiciuc

37. Serg. major Cimbru Mihai din Jandarmerie, unul dintre asasinii lui Macoveiciuc Vladimir şi Veleşcu Ştefan (8 iulie 1946).

38. Clopotniţa de unde a tras plutonierul Scripa Alexandru asupra lui Macoveiciuc Vladimir.

39. Mormintele lui Macoveiciuc Vladimir (stânga) şi Veleşcu Ştefan (dreapta) ucişi la 8 iulie 1946. În picioare, Macoveiciuc Victor (Vicovu de Jos, 12 august 1994).

Grupul Cenuşă Constantin (1948 - 1951)

40. Pătrăucean Cozma, (1909-1992), partizan din Straja.

41. Cenuşă Constantin din Putna (1911-1964), conducătorul grupului.

42. Motrescu P. Vasile. (1922-1958), partizan din Vicovu de Jos.

Grupul Sandu Grigore, 1949

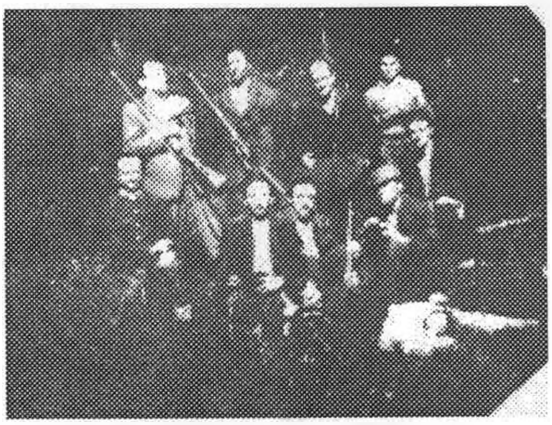

43. Grupul Sandu Grigore, pe muntele Bancu, după capturare (16 decembrie 1949).

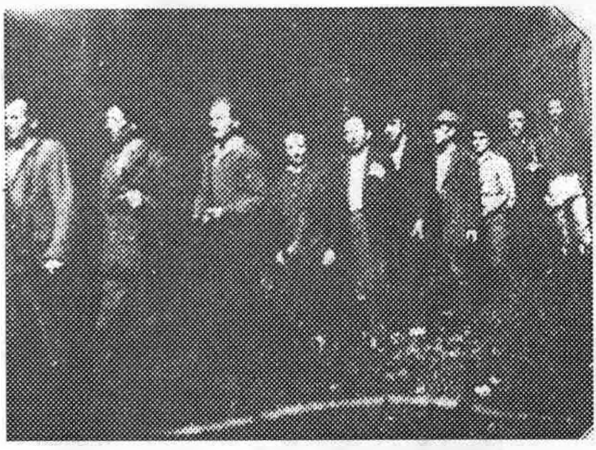

44. Grupul Sandu Grigore, pe muntele Bancu, după capturare (16 decembrie 1949).